

الله

البلاغة

به کوردی

وتار و نامه و وته گانی سیری بهداداران

عەلی کوردی ئەبو ئالیب

وه‌گێزانی

مه‌لا عەبدوللاطیف بامزگی

یۆدابه‌زاندنی جۆرمها کتیب: سەردانی: (مُنْتَدَى إِقْرَأَ الثَّقَافِي)

لتحميل انواع الكتب راجع: (مُنْتَدَى إِقْرَأَ الثَّقَافِي)

پەڕەي دانلود کتایبهای مختلف مراجعه: (منتدى اقرا الثقافى)

www.iqra.ahlamontada.com

www.iqra.ahlamontada.com

للكتيب (کوردی ، عربی ، فارسی)

نهج البلاغة
به کوردی
رئیزی رهوانبیزی
وتار و نامه و وته گانی میری باوهرداران
عه لی کوری نه بی تالیب

کۆکردنه وهی

شهریف نه لهرزی

پیشه کی و شیکردنه وهی

مجه مهده عه بده

به کوردیکردنی

عبداللطیف باموکی

ماڻي لھچايدانھوھي پاريزراوھ بؤ
نوسينگھي تھفسير

نــاوي کتــيب : نھج البلاغۃ بھ کوردی اربابزاري رھوانبپڑي وتار و نامھ و
وتھکانی میری باوھرداران عھلی کوری ٹھبی تالیب
کؤکردنــھوھي : شھريف ٹھلرھزي
پيشھکی و شيکردنھوھي : محمھد عھدھ
بھ کوردی کردنی : عھدوللھ تيف بامؤکی
وردیبنی و راستکردنھوھي : نارام بامؤکی
پيداچوونھوھي زمانھوانی : ناری عھدوللھ تيف
چاپ و بلاؤکردنھوھي : نوسينگھي تھفسير بؤ بلاؤکردنھوھو وراگھ ياندن / ھولير
تايــپ : شاخھوان غھريب - جيھاد غھريب
ديزاینی ناوھوھي : نووسينگھي ھيو
خــمــت : نھوزاد کؤبی
بــھــرگ : بھرگ ٹھمین مخلص
نؤرھ و سالی چاپ : يھکھم ۱۴۳۲ھ - ۲۰۱۱ز
تــيراز : ۱۵۰۰ دانھ

لھ بھريوھبھرايھتي کتبخانھي گشتی سلیمانی ژمارھي سپاردنی (۱۶۹۴) ی سالی ۲۰۱۰ دراوھتي

التفسيير
بؤبلاؤکردنھوھو وراگھ ياندن
ھمولير - شھقامی دادک - زير لوتیلی شيرين پلاص
ت : ۲۲۲۱۶۹۵ - ۲۲۳۰۹۰۸ - ۲۵۱۸۱۳۸
مؤبيل : ۲۲ ۵۱ ۴۶۰ ۰۷۵۰ - ۱۳۸۷۲۹۱ ۰۷۷۰
tafseeroffice@yahoo.com
tafseeroffice@maktoob.com
altafseer@hotmail.com

www.al-tafseer.com

(أنا مدينة العلم ، و علي بابها)

أخرجه ابن جرير الطبري في (تهذيب الآثار)
والطبراني في (المعجم الكبير) والحاكم (٣/١٢٦).

واته:

من شاری زانستم و عه لی دهرگاهه یه تی.

شیخ محمد ناصرالدین الالبانی له کتیبی (سلسلة الأحادیث الضعيفة
والموضوعة) به رگی (٦) له لاپه ره (٥١٨-٥١٩) ده لی ئەم قسه یه به
زمانی پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) هه لبه ستر او (موضوع) ه
(نوسینگه ی ته فسیر)

چەند دىرېك له تاييه تمەنديه كانى پېشەوا عەلى

- * يەكەم كەس و دووهم كەس بوو، كە له ناو مالى كەعبەدا لەدايك بىت.
- * نه به منداليى و نه به گەورهىي، كړنووشى بۇبت نه بردوو.
- * يەكەم منداډ بووه، كە باومړى به پېغه مېه رهيڼاوه،
- * سينيەم كەس بووه، له پاش خەديجه و نه بويه كړ.
- * زاواى پېغه مېهرو ناموزاى ميراث به يهك رەوا بوون .
- * له كيښه ركيى نيوان خانه وادهى پېغه مېهرو خەلكى تردا.
- * كۆدهنگيى هەيه له ناو هەموو موسلماناندا، كە خەليفەى راشيده.
- * عەلى و فاتيمه و حسەن و حسەين به خانه وادهى پېغه مېهردانراون^۱.

^۱ هەروەها خێزانەکانى پېغه مېهرو منالەکانى به (أهل البيت) دانراون، وەك رازى له (تفسير الرازى) له بەرگى

۲۵ لاپەرە ۲۰۹ وايگوتود . (بلاوکار)

پیش خویندنهوه...

له گهڵ دەستپێکردنی پرۆسەی وەرگیران و کورداندنی ئەم شاکارە پێشەوا
 عەلی لەلایەن باوک و مامی گەورەمان مامۆستا مەلا لەتیی بامۆکی، کە هەموومان
 بە (باوەمەلا) بانگی دەکەین، ھاوڕێی بووین و کەم تا زۆر، ئاگامان لە شەونخوونی و
 هەولە چڕ و بەردەوامەکانی بوو، بۆچی نا، ئێمە کە پەرورمردە دەستی ئەو زاتە
 دڵسۆز و ڕۆشنبیرە میژوووییە بین، هەر دەبێ ئەک لە گەڵیدا بژین، بەلکو لە ناخی
 پڕ لە ھاژمیشیدا بین و تێکەڵ بین بە دەست و پەنجە و ڕۆحی ماندووی، لەگەڵ
 تەواو بوونی وەرگیرانە کەیدا ئیدی نیخی قورسی ئێمەش دەستی پێکرد، بڕوا بکەن
 تا نزیکەی هەشت مانگ، ئێمە لە بیرمان چوو بوو وێهەو خەو تامی چۆنە، جاری وا
 هەبوو بۆ وشەیک، یان دێرێک، دوو ڕۆژ دەوستان و بیرمان لە وشەیکە باشتر و
 زاروامیەکی شایستەتر دەکردەو، هەر ئەو نا، شەوی وا هەبوو لە پستەیکدا دمیان
 جار کەوتووین بەسەر بێکەسی و گریانێ خۆماندا و بە دەم فرمیسکەو خەومان
 پێدا کەوتوو، لەگەڵ هەر وشەیکدا گەراوینەتەو بۆ کوچەکانی مائی پێشەوا و
 لەگەڵ هەر وتار و نامەیکدا، هەزارجار تووشی فڕین و سەمای یەقین بووینەتەو،
 بۆ ئەو زەمەن و زەمانی ئەمان بێنیو، بەلام هەستی بێ دەکەین.

ئەم شاکارە میری باوەرداران بە زمانی کوردی، جێگەی شانازی کوردە لە هەر
 پارچە خاکێکی ئەم دنیا بەیت، بڕوامان وایە بە خویندنهوێ ئەم بەرھەمە، مڕۆڤ
 دووبارە لە خودی خۆی و بوون و ماھییەتی خۆی و نایین و ئەم گەردوونە دەگاتەو
 و هەست دەگات خاومنی ھێزێکی گەورە مەعریفیی و زەمینەیکە ئەفسوناوی
 سەرنجراکێشە و خودان نایین و سیستەم و پڕۆژە و گوتاریکی ھەرد مەزن و بێ
 وێنە، بۆیە وەک ئەک ھاتە پێش چاومان، کە هەر تاکێکی کورد بۆ ئەک جاریش
 بوو ئەم بەرھەمە پێشەوا عەلی بخوینیتەو، کە ئێستەش ھەر درمەنگ نییە،
 ئەوێتا خەلکی تر و ولاتانی بیگانە و دەسلاتی دوور لە نایین دەمیکە وتە و

فەرماشت و نامۆزگاریی و فەلسەفە بەھێزەکانی ئەم پێشەواپەیان کردۆتە پرۆژە و پنتی یەكەمی کارنامەى خۆیان و زۆریك لە وتە و حیکمەتنامەکانی ئەم بەرھەمەیان لە دیو و دیواری بەرزى دیووخان و فەرمانگە و کۆشک و تەلارە حکوومیی و مەدەنییەکانی خۆیاندا بە گەورمیی ھەلواسیوە، تەنانەت زۆریك ولات کردوویانەتە پرۆگرامی خویندن و نەوھەکانی خۆیانى پى گۆش دەکەن، بى ئەوھى موسلمانیش بن، کەواتە حەیفە ئیمەى كوردی موسلمان کە ناگامان لە بەرھەم و شاكار و ئەدەبیاتی ئاینەکەى خۆمان نەبێت و ھەروا بى خویندەنەو و بەدواداچوون و دیراسە، تەمەنیکى ھەرزەمیی بەرپى بکەین و تەنیا بە ناسنامە موسلمان بین.

ئومیدمانە ئەم ھەولەى مامۆستا بامۆكى، ببیتە توپشوو قیامەتى و ئیمەى نەوھى باوھەمەلاش لەو دنیا عەجوولانە، خۆمان بگەییەنینە پێشەوا عەلى و دانەپەك لەم کتیبە بە گوردیکراوھى خۆی بدمینى و بە زمانى گوردییش گەمیکى بۆ بخویننەو، ئیمە دلنیاين لەو بەھەشتە یەقینەى، کە خوا یار بیت دمیبنین، پێشەوا دمیبنین و کتیبەکەشمان ئى وەردەگرئ و پیمان دەلى: ئەوا من و مەلا لەتيف گویمان گرتوو و دەى ئیوھش نەك گەمیک، ھەمووی بخویننەو! (إن شاء الله).

ئارى عەبدوللەتيف

ئارام بامۆكى

٢٠١٠/٣/١٦

پیشه‌کی

له پیش خزمه‌تی پیشه‌وا و میری موسلمانان عه‌لی کوری ئه‌بی تالیب

ئه‌م شاكاره‌ی پیشه‌وا، پاش قورئانی پیرۆز و فهرمووده په‌سه‌ندمكاني رابه‌ر و پيغه‌مبه‌ر محهممه‌دی كوری عه‌بدوللّاه (صلی الله عليه وسلم)، پله‌ی سینه‌می هه‌یه له ره‌وانبیزی و چه‌روپری مانا و مه‌به‌ست و نامۆزگاری و جوانبیزی و وشه‌ئاری و قولی و په‌سه‌نی زمانی عه‌رمبه‌یدا، هۆکاریکی سه‌ره‌کییه بۆ زمانی په‌گرتووی عه‌رمب، دمه‌یان هه‌شارگه‌ی زمانه‌وانی و په‌زمانی تی‌دا گۆبوومه‌وه، رابه‌ری هۆشیاری و بزافی ئیسلامی سه‌رده‌مه، دانا و زانای عه‌رمب، محهممه‌د عه‌به‌د وشه‌كاني لی‌کداومه‌وه و به‌راوردگاری بۆ کردووه و به‌شایه‌تی قورئان و فهرمووده، کیشانه‌و شیکاری بۆ کردووه، ده‌قیکی پوخت و پاکی له‌به‌رچاوی کوردان بووه هه‌تا ئیسته و به‌نده‌ش بۆ زه‌کاتی سه‌رو ته‌مه‌نی رابوردووم به‌زمانی شیرینی کوردی ده‌ق به‌ده‌ق بی‌ زیادوکه‌م له‌به‌رچاوو دل و هه‌ست و سۆزی گه‌لی کوردستانی دادمه‌نیم، کورد زۆر پئویستی به‌م سه‌رچاوه‌ پوون و په‌سه‌ن و سازگاره‌ هه‌یه، به‌ تایبه‌ت له‌م جو‌ره شاکارانه، زمانه‌که‌شی نه‌وه‌نده گه‌شه‌ی کردووه جی‌گه‌ی ئه‌م گه‌وه‌رانه‌ی تی‌دا ببیته‌وه.

مه‌لا عه‌بدولله‌تیف بامۆکی

۲۰۰۸/۱۰/۳۱

بەناوی خودای بەخشندەى مېھرەبان

مامۇستای پېشەوا شېخ محەممەد عەبدە

پېشەكى

سوپاس بۇ خوا گە پەرژىنى نازو نىعمەتە، بەزمى لەسەر پېغەمبەر و مفايە
بۆگەردن ئازادىي، بارانى رەحمەت لەسەر يارو ياومرانی پاك و بېگەرد، وەك
دانپېدانانى چاكەيان و يادگارى رېنیشانان و رابەريان، لە دواى ئەمانە...

قەدەمى خودا وابوو ئاگادارى كەتیبى (نەج البلاغە)بە، بى ئەرك و ماندوو بوون
گەوتە دەستم، لەكاتى گۆرانی بارى زيان و ئالۆزى دەروون و زۆرى كارو ھەرمان و
پشوو جىبەجى كردن، بە ھەلم زانى بۇ دلدانەو و بېكارى، چاوم گىرا
بەلاپەرەكانىدا، شۆر بوومەو بۇ ناو رستە و دەربرىنەكانى، بە شىوئى پچرپچر و
جياواز، وام بۇ دەرگەوت جەنگەلەك ھەلگىرساوه، چەپاو و تالانى گەلەك كراوه،
رەوانبىژى دەولەت و دەسلەتى ھەيە، جوانبىژى ھىرشى ھەيە، خەيال و وھەم
چەتوونى و بەدەرەشتى بووه، گومان و جەوت حالى بوون و لادانى ھەيە، سوپا و
قۆشەنى وتاردان لە گۆرەپانى رېسا و ياسادا شەرە قۆجىيە لەگەل شىرى سى و تىرى
گەنم رەنگ، كە خوینى لە دل و گىانى گومان مژىو، بە بەلگە پوون و
پەرسنگارەكانى بوومەتە ھۆى شكان و نوچاندنى پەستى دلە راوكى، شوین كاریگەرى
بېكاوه، لە حەشارگەى گشت پەروپوچىيەك، باتل شكاوه و باخى گومان پوكاوتەو،
ھىرشى دوودلى لەلاوازیيە، رېنیشانەمى ئەم دەسلەتە و قارەمانى ئەم ھىرشە و
ئالا ھەلگىرى سەرگەوتوو ئەم نەبەردىيە، مىرى باومرداران عەلى ئەبوتالىبە.

نەك ھەر ئەوئەندە، بەلگو لەباسىكەو دەجوومە باسكى ترو لەشوینەكەو
دەمگواستەو بۇ لایەكى تر، ھەستم دەكرد بەگۆرانی دیمەنەكان و جىگۆرەكى
بەیمانگەكان، كاتى وا ھەبوو خۆم دەدى لە جىھانىكى پە لە پۆحى بەرزەمف، لە

بەرگ و کالای دهمسته وازه گه لێک به دهووری گیانه بێ گهردمکاندا دهگهڕان، نزیک دهبوونهوه له دله خاوینه کانهوه، به یامی ڕینگه یان نیشانددا، مه به سه ته کانی ڕێکده خست و دووری دهخسته وه له چالی نوچدان، دهمستی دهکێشا بۆ گه ورمیی و گه مان، هه ندی جاریش کۆمه له ڕوو و ڕوخساریک دهاته بهرچاوم که مڕومۆج بوون به که ئه بهی چیر و شێوهی پلنگ و دهنوکی واشه ی په لاماردمر بۆ نیچیری، به م کارهش دموون پاک دهکاته وه له ئارمژووی ناپه سه ندو و دلان پاکژ دهکات له ئارمژووی نابه حی و بیرى ناره وا.

هه ندی جار شتیکی فام و ژیرییم دهبینی که وهك جهسته نه بوو، جیا دهبوو له لاشه و جهسته، په یومند دهبوو به گیانی مڕۆف و پیسیی و پۆخلیی سروشتی له بهر دادمڕنی و به رزی دهکرده وه بۆ شوینه بالاکانی فره شته کان، دهچووه ناو کۆری گشت ڕوناکییه بریسه که داره کان و له په نای ڕاستگویی دیوه خانه پیرۆزمکاندا ئاودامان دهبوو، له و به رزمه بانگی وشه ی چاخ و قه له وی دهکرد له کاربه دهمستانی میلهت دوور له چه واشه کاریی ساخته کاران، هه ندی جاریش گویم له ئاله و ئازاری دموونی وتاریژی پر له حیکمهت دهبوو، بانگیژی دهکرد و ڕێگه ی راستی نیشانددا و دهیاراست له جینگا و شوینی گومانوویی و چالی کهوتن و نوچدان و فییری ورده کاریی ڕامیاری دهکرد و دهمستی دهگرت بۆ فام و ژیری و دانانی له سه ر ته ختی فره مانڕه وایی، وانه ی به رزی ڕاویژی پێدمدان.

ئه ومش ئه م کتێبه پایه دارهیه که ڕێژدار (شهریف نه لرمزی) (رهحمهتی خودای له سه ر)، دمرباره ی فره مایسته کانی ڕابهرو پێشه وامان، میری باومرپاران (عه لی ئه بو تالیب) خودا ڕووی گهش بکات، (چونکه ڕووی خۆی پاراستوه له بته پرستی).

هه موو به شه په رش و بلاوه کانی کۆکردوته وه و ناوی ناوه (نهج البلاغه) که ناوی نابینم گونجاوتر بێت له و ناوه و ناتوانم و سه فی له وه زیاتر بکه م، که دانه ر له پێشه کیه کهیدا باسی کردوه.

ئه گه ر ره وشتی ڕمه نه ی خۆڕسکیی و دادومریی له ئه سه تگیری نه بوایه که پێویست دهکات ئه مه که دار بین بۆ چاکه ی چاکه کارو ستایشی دهست و دل گوشادی به خشنده ی پێویست نه بوو ئامازه بکه ین به به رزی و شکۆیی ناومڕۆکی جوانبیزی و ڕه وانبیزی و ڕاستبیزی و هونه روانیی و زمانپارایی هه موولایه نه کانی که

نیشانه‌یهك نه‌مابوو نه‌بپێكی و پێڕه‌ویكی بیرو هوشیاری نه‌مابوو كه دیاری نه‌کردبێ.

به‌لام له‌بهر دووركه‌وتنه‌وه‌ی نه‌وه‌ی نوێ له‌ زمانی نه‌م كتیبه و بچرانی وه‌چه‌ی تازه له‌ شیومزمانی ئیمه، وشه‌ی زبر و نامۆی تێدايه له‌گه‌ڵ پێمانایی و ژیری كه ناشنایی ئه‌نجامی ئیمه‌مانان له‌ رسته‌كانی، زۆر گات نه‌وه‌ی ورد نه‌بپته‌وه له‌ وشه‌و رسته‌و ده‌سته‌واژه‌كاني باش لێی تێناگات، نه‌ومش لاوازی وشه‌یان كزی مانا نییه به‌لكو كه‌مه‌حالی بوونی ئیمه‌یه، له‌بهر نه‌وه‌هه‌زمكرد له‌گه‌ڵ ته‌ماشاكردن و مو‌تالاكردنی دووباره‌ پێیدا بچمه‌وه و له‌گه‌ڵ خوێندنه‌وه‌دا پوونكردنه‌وه‌ بكه‌م و رافه‌ی هه‌ندێ بكه‌م و بازێ رسته‌ی شیبكه‌مه‌وه و پارچه‌كاني یه‌ك بچه‌مه‌وه له‌ سه‌ر هه‌ندێ شوینی مه‌به‌ست راوه‌ستم، به‌ كورتیی و به‌ پێی توانا پشت ده‌به‌ستم به‌ كتیبی دیاری زمان و هه‌وائی راستی باس و خواس و ده‌ست نابهم بۆ نه‌وه‌ی ده‌یگێرنه‌وه له‌ پێشه‌واوه‌ دهرباره‌ی رابه‌رایه‌تیی له‌ پووی راستی و په‌دكردنه‌وه‌ی، نه‌وه‌م هێلاومه‌وه بۆ خوێنه‌ر كه‌ ورد بپته‌وه به‌ پێی بنه‌مای رێبازه‌كان و هه‌واله‌كان كه‌ راستیان پێوه‌ دیاره، به‌لام هه‌رگیز خۆم لانه‌داوه له‌ شیکردنه‌وه‌ی ده‌سته‌واژه‌و دیاریكردنی ئاماژه، ته‌نها مه‌به‌ستم پاراستنی نه‌وه‌ی له‌بیرمه‌و به‌یانی نه‌وه‌ی له‌بیرمه‌ بۆ نه‌وه‌ی له‌ بیر نه‌كه‌م نه‌وه‌ی له‌بهرم گردوه‌و و لانه‌ده‌م بۆ لاړی.

هه‌ول نه‌ده‌م له‌ پێڕه‌وی كتیبه‌كه‌دا لانه‌ده‌م، مه‌گه‌ر هه‌ندێ باسی جوانبێژی و راستبێژی نه‌بێ بۆ خۆم و بۆ شارمزاری زمانی عه‌رمیی، زۆر زانی گه‌وره‌ گرنگیان داوه به‌ شیکردنه‌وه‌ی نه‌م كتیبه‌و زیاتر درێژمیان داوه به‌پوونكردنه‌وه‌ی نه‌هێنییه‌كاني، به‌لام هه‌ر كه‌س بۆ پالپشتی رێبازی خۆی و به‌هێز كردنی بۆچوونی خۆی، به‌لام من (محه‌مه‌د عه‌به‌د) ته‌نها دانه‌یه‌ك له‌و كتیبانهم لا نه‌بوو جگه‌ له‌ شتیکی كه‌م له‌ كتیبه‌كه‌دا باس كرابوو، ئه‌گه‌ر بۆچوونه‌كانم له‌گه‌ڵیان پێك بپێت نه‌وه‌ هه‌لكه‌وته و ئه‌گه‌ر جیاواز بپێت راستی لای منه (به‌ گومانی خۆم نه‌ومش نه‌ئیم نه‌مه‌ی من ناچپته‌ پیزی شیکردنه‌وه‌ی نه‌وان، به‌لكو كه‌می پازانه‌وه‌ی (نهج البلاغه) په‌و نه‌خش و نیگاری نه‌ملاو نه‌ولایه‌تی، هیوادارم نه‌م كورته‌ سوودی لاوانی تیدا بپێت كه‌ نه‌بینم له‌ كۆششدان بۆ زمانی عه‌رمیی، بۆ زمانیی گۆیاو هه‌له‌میکی به‌توانا، به‌لام نه‌پانه‌وێ له‌ ده‌قه‌ ره‌ق و هۆرسه‌كانه‌وه‌ كه‌ غه‌یره‌ عه‌رمبه‌كان دایانناوه‌

هتیرین، که جگه له وردیی شاراویمی و گیش و سهرواو جوانبیزی و هاوکیشیی، شتی
تریان مهبهست نهبووه، ههمیشه وشهئارایی بی ناومرۆک و بی سوودیان داهیناوه،
راسته ئەم جوړه نوسینه بهشیکه له زمانی عهزمبی و ههمووی نییه، خو ئەگەر
تهنها بۆ ئەم مهبهسته دانرابیت ئەوه ناومندیش نییه، ئەگەر پهیرهوی خاوهن
زمانهکهیان بگردایه بهتایبهتی چینی بالا، ئەوگاته به ئاواتی خۆیان دهگه‌یشتن،
خاومنی ئەم زمانه ده‌لێن: (وتاری پێشه‌وا عملی ئەبو تالیب) خوا لێی رازی بێت،
دوای فه‌رمایشی خودا و فه‌رموده سه‌حیحه‌کانی پێغه‌مبەر(صلی الله علیه وسلم)
له‌ههموو ده‌قه‌کان به‌رزترو و قولترو پرماناتره.

به‌هیوام ئەوانه‌ی ئارمزوو ده‌گهن شارمزابن، ئەم گتیبه له‌به‌ر بکه‌ن و بیکه‌نه
سه‌ر چاووی زانیارییان، داواکارم له خودا کاری من و کاری ئەوان سه‌رکه‌وتوو بکات و
ئاواتی من و ئاواتی ئەوان جیبه‌جی بکات.

بنه چهی (شهریف نه لرهزیی)

نه بو چه سن محهمهد کوپی حوسهین کوپی موسا کوپی محهمهد کوپی موسا کوپی نیبراهیم کوپی موسا کوپی جه عفه ری سادق کوپی محهمهد باقر کوپی عهلی زمین نه لعاب دین کوپی حوسهین کوپی عهلی نه بو تالیب، دایکی فاتیمه ی گچی حوسهین گچی چه سن ناسری کوپی عهلی کوپی چه سن کوپی چه سن کوپی عومهر کوپی عهلی کوپی حوسهین کوپی عهلی نه بو تالیب له (۲۵۹) له دایک بووه، دهستی داووته زانستی شهرع و فهرائیزو دهرکه وتووی کاتی خوی بووه. خاوهن کتیبی (یتیمه) دهلی: نه مرقه هه لکه وتووی کاتی خویه تی، له وه جاغزاده کانی عیراقه له گهلی پاکی بنه چه و شانازی نه سه بی خاوهن گهورمی و نه دمب و هه موو چاکه یه، سه رۆکی سه یده کانی تالیبه کانه له سالی (۲۸۸) دوه هه موو کاره کانی باوکی له ده ستایه که پرسینه وهی سکا لا و چه جی خه لکه.

له بهر به رزی جیگا و مه زنی خوی نامه ی دمنوسی به شیعیر بو خه لیفه ی عه بباسی قادر بیللا و خوی هاوتا دهکات به خه لیفه و دهلی:

(پیشه وای موسلمان هه کان لایکه ره وه، هه ر دوو کمان خه لقی داریکین و جیانابینه وه نه گهر نه مرقه جیاوازی هه بی، به لام له رگدا هاوبه شین، ته نها خه لافه یه توی له من جیا کردو وه ته وه، من بیبه شم و له گهر دمنی تودایه.)

خه لیفه ش له وه لامیدا وتی: (به خو لاوی لوتی شه ریفتان، شیعری زور جوان و پاراوی هه یه، که دهلی هه ولی گهوره ی بالامدا و به دمنگمه وه نه هات، ناکوکی نیوان دلداریی و نه فینداره، به نارام بووم هه تا دهستم که وت، هه رگیز نالیم: دهرمانی دهرگیران، تۆران و جیا بوونه وه یه، دهستی داووته شیعروتن له ته مه نی ده سالاندا، له هه موو تالیبه کانی کۆن و نوێ شاعیر تره، جگه له عهلی نه بو تالیب (خوای لی رازی بیّت) نه گهر بلیم له هه موو قورمیش له راستی دوور ناکه ومه وه، هه ندی له وانه ی باسیان کرد و ده لئین: شاعیریکی زمانپاراو، وشه قه له و، خاوهن توانای گهوره یه له پیاوه لداندا، به رز له لاوانه وه له ریزی پیشه وه ی بوێزه کان هه ناسه برکیانی به دوایدا، له گه ل نه وه ش نوسه ریکی به توانا و رسته قورس و مانا به رز، هه موو

به ره مه که ی کۆکرا و مته وه له چوار بهر گدا له لایه ن ئه بو حه کیمی حه یدهر ییه وه، له سه ر مانای قورئان کتییی هه یه، زۆر شارمزی زمان و نه خو ئوسولی ئاین بووه، زۆر پاک و خاوین بووه، خه لات ی که سی و مر نه گرتووه فه رمان په وای (بو یه ی) ویستیان خه لات ی بکه ن و مر ی نه گرت، ته نه ا داوای په یزو شکۆی په ی په وانی ده کرد.

ئه بو حامیدی ئه سفه راینی شافعی ده گپه یته وه که رۆژیک لای فه خر ئه لولک محهممه د کوپی خه له ف و مزیری به هانوله وله دانیشتبوم (شه ریف ئه لپرمزی) هاته لای زۆر په یزی گرت و له شوینی به رزو شایسته دا په یشوازی لیکرد، هه موو په رمو چیرۆکه کانی لی و مر گرت و رووی خو شی دایه، ئه و رۆیشت و برا که ی (مورته زا شه ریف) هاته ژوو ره، وه ک برا که ی په یزی نه گرت و کاره کانی جی به جی کرد و رۆیشت، وتم بۆچی جیاوازی کرد له نیوان ئه م دوو برایه دا، وتی که خه لک بلا وه ی کرد وه لامت نه ده مه وه، بریارم دا بوو که هه ستم به لام په یکه وت بۆم نه گرا هه تا کۆر په که چۆن بوو، وتی به به رده سته که ئه و دوو نامه یه ی دامه ده ست بۆم به ی نه، وتی ئه وه نامه ی (شه ریف ئه لپرمزی) یه مندالیان بووه، هه زار دینارم بۆ ناردوو ه بۆ مه سرفه ی مامان و شتی تر باره که ی ناردوو مته وه و ده لئ ی ئیمه باره ی مامان نادمین په رمه زنی خو مان ئه و کاره ئه نجام ده دن و په یو یستم به و درا وه نییه، به لام برا که ی (شه ریف مورته زا) ماو مه یه ک له مه و به ر ویستمان جۆگه و بیریک پاک بکه ی نه وه له نزیک روبرای (عیسا)، که هه ندئ زمو ی مورته زا به رکه وت، بای ی بیست دره م که ده کاته یه ک دینار، ئه م نامه یه ی نویوه بیخو ی نه ره وه، حه وت دپه ره چه نه د پارانه وه و هات و هاوار ئه کات که ئه و پوله ی پی به خشین، ئه نجا وتی ئه م دوو برایه کامیان شایسته ی په یزگرتنه.

شه ریف ئه لپرمزی وه فاتی کردوو ه له موحه رپه می (٤٠٤) دا و له مزگه وتی ئه مباری نیژرا وه له (که رخ)، مورته زای برای له نا په حه تیدا توانای نه بوو له سه ر تابوته که ی ئۆقه ر بگری، چوو ه کا زمیه و و مزیر نو یژ ی له سه ر کردو چوو برا که ی هینایه وه، ئیبنو خه له کان با سی ده کات: هه ندئ زانا ده دن به لای مائی شه ریف ئه لپرمزی دا له (سز من رای) واته سامه را، که تیکچوو بوو روخابوو شیعریکی ئه م که له شاعیره ده خو ی نه رایه وه له لایه ن که سی که وه، وتم ئه زانی ئه وه شیعری خا و منی ئه م ماله روخا وه شه ریف ئه لپرمزیه.

پیشه‌کی

باش سوپاس بۆ خودا که سوپاسی کردوته پاداشتی هه‌موو نیعمه‌ته‌کان و کردویه‌تی به په‌ناگا له هه‌موو به‌لاکان، هۆکارێکه بۆ گشت به‌هه‌شته‌کان و فرمبوونی چاکه‌کان، رەحمەتی خودا لەسەر پیغه‌مبەری رەحمەت و رابەری پیشه‌وایان و چرای گەل (صلی الله علیه وسلم)، پالفتە لە گلی خاویڤن، وه‌چه‌ی به‌رزى پیشینی، فه‌رمانگه‌ی شانازی ب‌نه‌چه‌ی رەسەن، خەلفی پ‌ر به‌ری به‌رزى شوخ و شه‌نگ، لەسەر نال و مال و خانه‌واده‌ی، چراگه‌ل تاریکی و پارێزهرانی گه‌لان و مناره‌ی تیشک‌دارى ناین و ترازووی گه‌ورمیی به‌زمیی خودا، لەسەر هه‌موویان ئەو به‌زمییه که هاوشان ب‌یت بۆ گه‌ورمییان و شایان ب‌یت بۆ پاداشتیان و هاوشان بۆ رەگ و لق و بۆپیان هه‌تا گزنگ روناکیی بدات و هه‌ساره تیشک بدات.

من له‌هه‌رم‌تى لاویم و ناسکی په‌رو باڵم دەستم داو‌ته دانانی کتیبێک دهر‌باره‌ی پیشه‌وایان که هه‌والی جوانیان و گه‌وه‌هر‌مکانی وتاریان، ئەوه‌ی هانیدام له‌ پیشه‌کی ئەم کتیبه‌دا وه‌ک دەستبێک باسم کردوه له‌و تاپه‌به‌تییه گه‌یشتم ئەو تاپه‌به‌تمه‌ندییه پیشه‌وای باوه‌ر‌داران (عه‌ل ئەبو تالیب) (خوای ئی رازی ب‌یت) به‌لام ر‌ووداوه‌کانی کات و گره‌فته‌کانی ژیان ر‌ینگه‌ی لیگرتم ته‌واوی بکه‌م، له‌ پیشدا له‌م کتیبه‌دا به‌شه‌کان و پارچه‌کانم ر‌ێک کردبوو، له‌کو‌تایدا به‌شیکم دانا بۆ وتاره‌ گورت و پ‌ر مانا‌کانی پیشه‌وا (عه‌ل) (خوای ئی رازی ب‌یت) له‌ نامۆژگاری و حیکمه‌ت و په‌ندو داب و نه‌ریت خۆم پاراست بوو له‌ وتاره‌ درێژه‌کان و نامه‌ گه‌وره‌کانی، هه‌ندئ له‌ دۆسته‌کان ئەو به‌شه‌یان زۆر لاپه‌سه‌ند بوو، سه‌رسام بوون له‌ وته‌ به‌نرخ و جوانه‌کانی، داوایان کرد به‌تاپه‌به‌تی کتیب له‌سەر ب‌زارده‌کانی فه‌رمایشتی پیشه‌وا و میری باوه‌ر‌داران له‌ هه‌موو هونه‌رمکان و گه‌وه‌هر به‌خشه‌کان چ وتار و چ نامه‌ و وێژه‌و نامۆژگاری، بۆ زانیاری ئەوه‌ش ر‌ه‌وانب‌یژی سه‌رسوپه‌ینه‌ری تێدايه‌و زمانپار‌اوای ده‌گه‌من و گه‌وه‌هری پوخته‌ی عه‌رمیی و چرا هه‌ساره گه‌لیکی پ‌رشن‌گداری ناینی و ژيانى تێدا بوو که له‌وتاری که‌سى تر‌دا نییه، چونکه سه‌ر‌دارى موس‌لمانان سه‌ر‌چاوه‌ی زمانى پاکی و

کانیاوی رهوانبیزی بووه و له جهنابیانهوه ناوی زولائی نهدمب و کانی (یاسا) هاتووه، له شیوهی نهوان خه‌ئک فیر بوون و وتاریبیزه‌کان و زمانه‌په‌وانه‌کان له‌وانه‌وه فیربوون، پێش هه‌موویان که‌وتووه و نه‌مان دواکه‌وتوون، چونکه بیژمه‌کانی نه‌م، گرنگی زانستی خودایی و تام و چێژو بۆنی هه‌رموده‌ی پێغه‌مبه‌ری لی دیت(صلی الله علیه وسلم)، منیش له‌سه‌رماتادا هه‌ولم پێدان، ده‌مزانی سودی که‌وره‌ی تێدايه، ناوی په‌سه‌ند و پاداشتی فره‌ی پاشه‌پوژی هه‌بوو، نیازیشم له‌م کاره‌ پێزی میری باوه‌رداران به‌یان بکه‌م له‌سه‌ر هه‌رمانی چاکه‌ و جوانیه‌کان و به‌رزیه‌کانی دانیم.

پێشه‌وا تاکه‌ سواری مه‌یدان بووه له‌ پێشینه‌کان که‌ نه‌وه‌ی لییان ده‌گیرنه‌وه زۆر که‌م و ده‌گمه‌نه، به‌لام هه‌رمایشتی پێشه‌وا ده‌ریای بی که‌نارو چه‌شمه‌یه‌گی بی برانه، نه‌وه‌م بۆیه‌ کردووه بۆ نه‌وه‌ی بتوانم شانازی بکه‌م به‌ هه‌ولی (هه‌رمزده‌ق): (نه‌وانه‌ باوک و باپیری منن نه‌گه‌ر نه‌توانی نه‌ی جه‌ریر له‌ناو کوژی خه‌ئک نمونه‌یان بدۆزیته‌وه).

سه‌ید شه‌ریف ته‌له‌زیی

وتار و گوشتاره‌کانی پیشه‌وا له سه‌رسی ته‌وه‌ره:

یه‌که‌م: وتارو فه‌رمان.

دووه‌م: کتیب و نامه.

سییه‌م: نامۆزگاریی و په‌ندی په‌سه‌ند.

به‌یارمه‌تی خودا هه‌موو وتاره‌کانی کۆده‌که‌مه‌وه، ئینجا نوسراو و نامه‌کان، پاش
ئه‌وه نامۆزگای و په‌نده‌کانی، نه‌گه‌ر فه‌رمایشتیک جگه‌ له‌م ته‌وه‌رانه وه‌ک
فه‌رمایشتی له‌ دانوستاندا یان وه‌لامی پرسیاریک یان هه‌ر مه‌به‌ستیک هه‌بوو، له
شوینی گونجاو دایه‌منیم، له‌وانه‌یه ئه‌و دانانه ریک و پیک نه‌بی و به‌شوین یه‌که‌وه
نه‌بی، به‌لام من تۆماره‌که‌م مه‌به‌سته، له‌و کاره سه‌رسوره‌ینه‌رانه‌ی پیشه‌وا ئه‌وه‌یه
که‌ که‌س هاوتای نییه، ئه‌و ته‌نها له‌خۆیه‌وه بووه، وتاره‌کانی له‌ دنیا نه‌ویستی و
نامۆزگاریی و بیره‌ینه‌وه و دورخستنه‌وه‌یه له‌ خراپه، نه‌گه‌ر لێی وردبیته‌وه
خاوه‌ن بیر، باش دلی بداتی و بزانی ئه‌وه فه‌رمایشی ئه‌و زاته گرانقه‌درمه‌یه که‌ ریزو
قه‌دری له‌گه‌ردنی هه‌موولایه‌که، باش بو‌ی دمرکه‌وئ ئه‌م زاته له‌ دنیانه‌ویستی
هیچی نه‌هیلاوه‌ته‌وه، ته‌نها کاری به‌نده‌یه‌تی بووه له‌ سوچی ده‌واریکێ شێ یان له
دامینی چیا‌یه‌کدا، ته‌نها هۆشی به‌لای هه‌ستی خۆیه‌وه بووه، وانا‌زانی ئه‌وه وتاری
جه‌نگاو‌مریکێ شیربه‌دمسته و دمیان سه‌ری په‌راندووه و قاره‌مانانی له‌ خوینی
خۆیاندا گه‌وزاندووه و هه‌میشه سه‌رقالی پاککردنه‌وه‌ی دهمی شیرکه‌یه‌تی که
خوینی لێ ئه‌جۆرئ و پارچه‌ی سه‌روگو‌یلاکی پێوه نووساوه، له‌گه‌ل ئه‌وه‌ی سه‌رومری
دنیا‌نه‌ویسته‌کانه و سه‌رداری (ئه‌بداله‌کان)ه، که‌ ئه‌رکی جیهانیان پێ سپێراوه، ئه‌وه
له‌ سیفاته تایبه‌ته سه‌رسوره‌ینه‌ره‌کانی و تایبه‌تمه‌نده جوانه‌کانی که‌ شوینی
هاودژه‌کانه و شوینی کۆبونه‌وه‌ی ناکۆکه‌کانه که‌ زۆر کات له‌گه‌ل هاوه‌له‌کانه
باسمه‌کرد و سه‌رمه‌نجه راده‌کێشان که‌ مایه‌ په‌ندو بیرلیک‌ردنه‌وه بووه، زۆر جار
له‌کاتی به‌کاره‌ینانی وشه‌یه‌ک له‌وانه‌یه دووباره‌ بیت له‌ بێژه‌و مانادا، به‌لام

دهتگپریتتهوه بۆ سههراوهکانی گپرانهوه، زۆر رڤک دهکهوئ و تهیهکی دیاریکراو له گپرانهوهدا جیاوازی دهبی له گپرانهوهیهکی تر یان جیگۆرکیتی بیکراوه، یان زیادهی له سههراوه، بهلام چونکه وتم که له دهقه رڤسه نه کهیه دهبی بنووسریتتهوه، یان له بهر دووری گات وشهیهک بهکارهاتووه له گپرانهوه و له بیرچوون و سههو پهیدا بووه و به دهستی قهسیدی نه بووه.

له گهل نهوش من نائیم توانیومه هه موو لایه نه گانی فه رمایشه گانی پیشه وای به سههرا بکه مه وه و هیچم لی ونه بووه و به دووری نازانم کورتبینیی من هه ندی شتی له دهست داوم، ته نها نه وهی له نه ستوی منه هه ول و کۆشه و هه موو تاقهت و توانام به کارهیناوه و داوا ده کهم خودا رڤگهی راست و ره وانم پیشان بدات و شارهزای رڤگام بهه رموی، نهوشم به باش زانی ناوی لی بنیم (نهج البلاغة)، چونکه رڤگه تهخت نه گات بۆ نه وهی سه رنجی بداتی و نه وهی مه بهستی بیت، چ زاناو چ شاگردی تڤدایه، ئامانجی وتاریژو دنیانه ویستی تڤدایه، مه بهستی سه رسورپهینه ری تڤدایه، له یه که خوا به رستی و داد و پا کر اگرتنی زاتی پاکی په رومردگار، له چواندن به خه لک که تینووی هه موو گه روو وشکی ته ر ده گات و چاره ی هه موو دمردی دیاری نه گات و هه موو گومانیک دهرموینیتتهوه.

له خودای پاک داوای سه رکهوتن و سه رفرازی ده کهم، داوای یارمه تی ده کهم و په نا ده گرم له هه له ی دل و دمرن، پيش زمان و گو تار له خزانی وتار پيش خزانی پی، خودا بۆ من به سه و چاکترین بریکارمه.

به ناوی خودای به خشندهی میهره بان

وتاره کانی سهردارمان میری باوه پرداران

(عهلی کوری ئه بی تالیب)

فرمانه کانی، وته کانی، که وهک وتار و ئامۆژگاریه

(۱)

باسی په یدابوونی ناسمان و زهوی و دروستکردنی نادم و باسی چه ج

سوپاس و ستایشی خودای به دیهینهری بونه و مرو فریشته و رهوانه کاری په یامبه ران و هاتنی پیغه مبهری خو مان (صلی الله علیه وسلم) و قورئان و فرمانی شهرعی، سوپاس بو خودا، که گهس ناتوانی ستایشی ته وای بکات، ژمیار ناتوانی خسته گانی هم ژمار بکات، هیچ توانا کاریک ناتوانی مافی ته وای بدات، نه و زاتهی، که هیچ زانو پیتوئیک دهرگی ناکات، هیچ مهله وانیک زیره ک ناتوانی به دهمستی بهین، نه و زاتهی، که سیفه ته گانی بی سنوور و بی کات و بی ماومیه، هم موو بونه و مروی به توانای هی ناوخته بوون، به به زمی خوی بای بلاو کردوخته و به چیاو به ردی سهخت، زهوی به ستوده و ه.

سهرمتای نایین، ناسینی خودایه، ته وای ناسینی باومر پیکردنیه تی، ته وای باومر پیکردنی، به تاک ناسینی تی، ته وای په کتابوونی دلسوزیه بو، ته وای دلسوزی، نه چواندنیه تی به سیفه ته گانی دروستکراوه گانی خوی، چونکه هم موو سیفه تیک شاهیده، که جیاوازه له خاونه که ی و هم موو خاومنیک، که دووره له سیفه ته که، هر کهس بتوانی و مسفی بکات به رامبه ری کردووه، نه وای به رامبه ری بکات، به دوانی دمرانی، نه وای به دوانی بزانی پهل پهل نه کات، نه وای پهل پهل بکات نایناسی، نه وای نهیناسی ناماژدی بو نه کات، نه وای ناماژدی بو بکات سنووری بو دادمنی، نه وای سنووری بو دانی نه یژمیری، نه وای بلی له کوئی له ناوهندی داناوه، نه وای بلی له سهر چی، له خالی به تال دایناوه.

هیه، بی تازه کاری بوونی هیه نه ک له نه بوون، له گهل هم موو شته، بی به راورد، جیاوازه له هم موو شت نه به دژی، کارایه نه ک به بزوت و نامیر، بینایه به بوونی دروستکراوه گانی پیش بوونیان، تاک و ته نه یه نه ک پیویستی به هاوادم و بینارام نابی به نه بوونی هاواری.

درووستکردنى جيهان

خەلقى لە نەبوون پەيدا كرد، سەرمەتای سەرمەتابوو، بى بىرکردنەو بەرپۆوى
 برد، بى نەزموونى پېشىنى وەرى گرت، بى جولەو لفين پەيدای کرد، بى ماندوو
 بوون و شلەژان لە دروستکردن، ھەموو بوونەو ھەمەکان بەگاتى خۇيان، گونجاندى
 پېکەوھى جياوازەکان، سەروشتەکانى چاندو گونجاندى لە شوئى خۇيان و
 ھەريەکەيان لە تارمايى خۇيدا دانا، زانا بەسەرمەتايان، بەدەسەلات لەسەر سنوورىيان
 و کۆتاييان، ناگادارە بەسەر بەلگە ئاشکراو شاراوەکان، نەوجا، پاگىي شايستەي
 خۇيەتى، گەش و ھەواي جياگەردەو و پېرەوى ديارىکرد بۇيان، ھەر بايەگى لەسەر
 رېگەيەك دانا، ناوى شەپۆل بەھيزى تیدا دانا، لەسەر پشتى ھەواي بارکرد، بەدەنگى
 ھەورە گرمەو و ھيزين، ھەرماني پېدابوو بارەگەي شەتەك بدات و ھەليگرى بۆ
 شوئى ديارىکراو، ھەوا لە ژيرەو کونە و ئاويش ورد و تەنک لەسەرەو، خودا
 بۆ خۆي باي نەزۆکى رەوانە کرد و لە جيگای خۆي رايگرت، بەدەنگى توندو بەھيز
 لە يەگى جيا کردنەو، ھەرماني بەشلەقاندنى ناوى تيزرەو و جولانى شەپۆل دەرياو
 پاش ژمەندى وەك ژمەندى مەشکە، پزاندى لە بۆشاييدا و ئەمسەرەو سەرى پى
 کردو سەرمەژوورو سەرەو خوارى پېکرد، ھەتا تیکەل بوو و کەفى کرد، لەبايەگى
 فراوانى بەھيزدا بەرزى کردەو لە کەشیکى کشاودا، ھەوت ئاسمانى پېدروست کرد،
 ئەوھى ژيرەومەيش شەپۆلىكى بى چۆران و سەرەوھى بانىكى پاريزراو و دەوارىكى
 ھەلکراو بى کۆلەکە و بى بزمارو پەتى بەستەنەو، ئەستیرەي بۆ جوانى لەسەر
 پواند، ھەندىك بۆ تيشك و روناکين، چرايەگى پرشتەگبلاوى مانگى روناكى لە
 چەرختى گەپۆك و بانىكى پېبوار و تەنىكى جولوى داناو پىكى خست.

درووستکردنى فريشته

نەوجا لە نيوان ئاسمانە بالاگان بۆشايى درووستکرد، پېکردن لە ھەموو جۆرە
 فريشتهيەك، ھەيانە تەنھا لە سوژەمدان بى چەمىنەو، ھەيانە لە چەمىنەو ھەمەدان بى
 راست بوونەو، ھەيانە لە ريز وەستاو بى گۆران، ھەيانە تەنھا پاك و بېگەردى
 پەرورەدگار دەبیزن بى ماندوو بوون، خەو لە چاويان ناکەوئ، ژيريبان لە بىر

درووستكراون و درووستكردنى ئادەم لە ھۆرى ھەمە جۆريان بەكەم زانى، ئەوجا خودا مۆلەتى دايە بۆ زياتر توپە بوون و تەواوى بەلاو كارمسات و بەجىگەياندى بەئىن: (تۆ مۆلەتت ھەيە ھەتا كاتى ديارىكراو)، ئەوجا خودا ئادەمى لە مائىك دانا بە ژيانى بەختيارى و كامەرانى و ئارامى و بىترس و ئاگادارىكردن لەشەيتان و دوژمندارى، بەلام شەيتانى دوژمن ھەلى خەلەتان، چونكە نىرمى پىدمبرد بەشۆنەكەى و ھاورپى چاكەمردان بەقىنگەرى و گومان، خۆپاگرى بە لاوازى و خۆشى و ھىمنى، بە ترس و دلە پاوكى و دلئارامى بە پەشىمانى، خوداى پاك گەپانەو و پەشىمانى لىوھرگرت و وتەيەكى خستە دليەو و بەئىنى پىدا بۆ گەپانەو بۆ بەھەشت و ھىنايە خوارەو بۆ مالى پىر لە كىشەو دىردى سەرى و زاوژى و مچەو نەومكان.

ھەلبژاردنى پىغەمبەران (دروودو سالاوى خودايان لەسەربىت)

خوداى پاك و بىگەرد لە نەوھى ئەو (ئادەم) پىغەمبەرانى ھەلبژاردو پەيمانى لىوھرگرتن بەگەياندى سروش و سپاردەى پەيام، ھەركات خەلك بەئىنى خودايان گۆپى، نەفاميان ھەبوو لە مافى خوداو ھاوھەيان بۆ پەيدا كردو شەيتانەكان و مريانگىپان لە خوداناسى، لە رەگى بەندايەتى ھەليانكەندن، ئەو كاتە پەيامبەرانى رەوانەكردو لە نيوان پەيامبەرىك و پەيامبەرىك پىغەمبەرانى ھەنارد، بۆ ئەوھى داواى جىبەجىكردنى سپاردەى ھىترەتيان لىبكات و نازو نىعمەتيان بىرخاتەو، بەلگەيان لە سەر تۆمار بكات كە ئاگاداركراون و ژىرى شاراوميان بىرخاتەو، نىشانەكانى توانا لەسەرەوميان پيشانبدات، لەگەل تەنى پاخراوى ژىرەوميان و ژىوارى ژيان و كۆتايى تەمەن و كەموكوپى پىريان پيشانبدات و رەواومكانيان بەسەردا بەئىن، ھەرگىز خودا خەلكى خۆى بەبى پىغەمبەرىكى رەوانەكراو يان كەتیبى ھەناردە يان بەلگەيەكى سەپاو يان رىيازىكى تەخت و بىگىرگۆل بىبەش نەكردوو، پىغەمبەران كەمى ژمارەيان نەركى سەرشانيان كەم نەكردووتەو و زۆرى بىباومرپان ماندوى نەكردون، ھەموو پيشين ناوى پاش خۆيان ديارىكردو و پاشين

بیشینی خویان ناسیوو، چهرخ و سهدهو کات بهم شیوه رابوردوو، سالان و پژان
رۆشتوو، باوک و بابیر پیش کهوتوون و رۆلەکان بهدوادا هاتوون.

پهوانه کردنی پیغه مبهه (صلی الله علیه وسلم)

ئهمه درێژمیدا، ههتا خودای پاك و بێگهره (محهممهه) (صلی الله علیه وسلم)
پهوانه کرد، به پێی ئهو به ئێنه ی که دابوو له سهه زمانی پیغه مبهه رانی پیشوو بۆ
تهواو کردنی په یامبهه رایه تی که وهك په میمانیک له سهه پیغه مبهه ران داینا بوو، له ناو
په یامه که یان باسکراو نیشانه گانی دیاری گرابوو، که له دایکبوونی به پاکیی و له
کاتیک له دانیشتوانی نه وهی جیا جیا و ههواو نارم زوی بلّو و رینگ و ریبازی پرش و
بلّو، که هه یان بوو خودایان نه جواند به دروستکراوی خۆی، یان بیا بوو و لادهر،
یان به رستی هاوێ، ئه و جا به هۆی ئهم پیغه مبهه ره وه له رینگه ی ون و گو مپا رزگاری
کردن و گیلی و نه فامیی له سهه لابرهن، ئه و جا خودا پیغه مبهه (محهممهه) (صلی
الله علیه وسلم) برده وه بۆ لای خۆی، رازی بوو به وه هینده ی بۆی پهوانه کرد بوو،
رپزی گرت له دنیای رۆشن، وابهسته یکرد که دهسته بهرداری ئازار بیت و به سهه
به رزی برده وه بۆ لای خۆی، له پاش خۆی له ناو ئیوه ده ئه وهی پیغه مبهه ران پاش
خویان به جیی ده هیلن داینا، چونکه نایه وی بی به رنامه و رینگه به ره لا بن، بی
رینگه تهخت و روون و بی زانست و بی نیشانه یه کی راوستاو و دیار.

قورئان و فه رمانه شه رعیه کان

ئهو ی خودا له پاش (محهممهه) (صلی الله علیه وسلم) بۆ ئیوهی دانا وه کتیی
په رومردگاری ئیویه، که باس له سه لال و سه رام و فه رزو سوننهت ده کات،
هه مو ارکارو هه مو ارکارو و رپبیدراو و عه زیمه، تایبهت و گشت، په ندو ئامۆزگاری،
ره ها و سنوردار و پته وه وهك یهك جۆرا و جۆرو جۆره لگر، روونکراوه، رسته و
دهسته واژمکانی روونکراوه، مه بهسته شاراوه گانی، ئه وانه ی که پێویسته زانستین و
ئه وانه ی نه زانینیان له سهه خه لك ئه رك نییه، له وانه له کتیه که دا پێویستکراوه و

ئەوانە بە کردارو و ڕەفتارو برپاری پیغەمبەر(صلی الله علیه وسلم) پیویستکراوه و لابراوه و ئەوانە لە ھەرمودە پیویستکراوه و لە کتێبدا ماوەی پێدراوه بۆ نەکردنی، ئەوانە پەییوەستە بەکاتەو و بە تێپەرکردنی ماوەی بەسەر دەچێ، جیاوازی تێدا یە لە ھەرامەکان، ھەیانە ھەر شەیی لەسەر و ھەیانە سووگە و لیخۆشبوون دانراوه بۆی، ھەیانە پلە ی نزم و بەرزی ھەیە.

باسی ھەج

خودا لە سەر ئێوەی داناوہ نیازی مالی (کەعبە) بکەن کەبوو مەتە ڕووکە ی نەوہی ئادەم، کە دەچنە دیدمەنی وەک ڕانەمەر پەنای بۆ دەمەن، وەک پۆلە کۆتر خودای بەرومردگار کردو یەتی بە نیشانە ی گەردنکە چیی خەلک بۆ گەورمیی خۆی و برۆابوون بە بەرزیی و شکۆیی خۆی و کۆمەلێ گۆپرا یەل و گۆیگری داناوہ، کە بەدەنگ بانگەوازە کە یەوہ برۆن و برۆیان بە ھەرمایشەکان ھەبێ و شوینی پەیا مەبران بگرنەوہ، خۆیان بچوینن بە فریشتە لە گۆپرا یەل و ھەرمانبەرداری بەدەوری ھەرش ی خۆی، قازانج و سود وەرگرن لەبازاری بەندایەتی، دەستپێشخەری بکەن بۆ کاتی لیبوردن و لیخۆشبوون، خودای پاک کردو یە بە ئالای ئیسلام و پەناگە ی ئاسایشی پەنا بەران، زیارمتی چەسپاندووە و مافی دیدمەنی سەپاندووە لەسەرتان، خودا دەفەر موی: (وَلِلّٰهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتِغْنٰ اِلَيْهِ سَبِيْلًا وَمَنْ كَفَرَ فَاِنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِيْنَ). خودا دایناوہ لەسەر خەلکی، زیارمتی مالی خودا لەسەر ئەو کەسە ی توانای دارایی و بەدەمی ھەیە، ئەوہ ی باو مری نییە خودا پیویستی پێی نییە بە ھەموو جیھانیان) ئال عمران: ۹۷ .

(٢)

وتاریکی پاش گه‌رانه‌وه له سیفین (صفین) له‌م وتارمدا ژیا‌نی خه‌لك پێش هاتنی سروش و سیفه‌تی یارو یاومرانی و سیفه‌تی هه‌ندی خه‌لكی تر

سوپاسی خودا ده‌که‌م بۆ کاملبوونی به‌خششه‌کانی، گه‌ردنکه‌چی بۆ شکۆ و گه‌ورمیی، خۆپاریزیی له‌ گوناح و سه‌رپیچی و داوای یارمه‌تی لێنه‌که‌م، له‌ هه‌زاریدا ته‌نها نه‌وم به‌سه، چونکه‌ نه‌ودی نه‌و له‌سه‌ر پێگه‌ی دابنێ هه‌رگیز ونابێ، نه‌ودی دوژمنکاریی له‌گه‌ڵ بکات، پزگاری نابێ نه‌ودی نه‌و به‌ختیوی بکات هه‌زار نابێ، نه‌م سوپاسه‌ پارسه‌نگی ته‌رازوی کاره‌و باشت‌ترین گه‌نجینه‌یه.

به‌دڵ باوم‌رم هه‌یه‌و به‌زمان بریار نه‌ده‌م، که‌ جگه‌ له‌ خودا که‌س شایه‌نی په‌رستن نییه، گه‌واهی به‌نه‌زموونی دڵسۆزی، باوم‌رم هه‌یه‌ به‌خاوینی و بی‌خه‌وشی، توند ده‌ستم پێگرتووه‌ هه‌تا ماوم و پاشه‌که‌وتمه‌ بۆ نه‌هامه‌ته‌کانی که‌ توشم نه‌بێ، چونکه‌ نه‌وه‌ باوم‌ری جوامێرانه‌یه و ده‌سپێکی چاکه‌ خوازییه و په‌زای خودای به‌خشدیمه‌ و تپۆکردن و ده‌رکردنی شه‌یتانه.

به‌دڵ باوم‌رم هه‌یه‌ و به‌زمان ده‌لێم، که‌ (محهممه‌د) (صلی الله علیه وسلم) به‌نده‌ی خودا و په‌وانه‌کراویه‌تی، به‌نایه‌تیکی دیارو ناشکرا و ئالاً و نیشانه‌گه‌لیکی بۆ ماوه و کتییی نوسراو و پوناکی تیشکدارو په‌رشنکی بریسکه‌دار، بۆ لا‌بردنی گومان و به‌لگه‌ی باوم‌رپێکراو، ئاگادار کردنه‌وه‌ له‌ نیشانه‌ی سزا و تۆنه‌ی به‌زم‌بر، نه‌وکاته‌ خه‌لك له‌ ئازاومه‌که‌دا ده‌ژین که‌ په‌یومندی پچ‌راوه‌ و کۆله‌که‌ی به‌تین له‌رزۆک بووه، به‌نه‌ماکان نا‌کوکیی تیکه‌وتووه، هه‌رمانه‌کان په‌رش و بلا‌و بوون، پتی ده‌ربازبوون ته‌نگه‌لانه‌و سه‌رچاوه‌ کوێر بووه‌ته‌وه، شاره‌زای پێگا ک‌زمو نابینایی گشتگیره، بی‌فه‌رمانی خودا نه‌کرئ و یارمه‌تی شه‌یتان نه‌درئ، باوم‌ر بیکه‌سه‌و هه‌موو پایه‌کانی رو‌خواوه و شوێنه‌واری کو‌زاومه‌وه، پێگه‌و بانه‌که‌ی پ‌زیوووه، به‌ن و په‌ردی رو‌خواوه. به‌فه‌رمانی شه‌یتان کاریان‌کردو شوێنی نه‌و که‌وتن و له‌ سه‌رکانی و ئاوی نه‌و کۆبوونه‌وه‌ به‌هۆی نه‌وانه‌وه‌ ئالاکانی پێگه‌ ده‌کات و به‌ پێشه‌وه‌ی ده‌رۆن بۆ پێشه‌وه. له‌ناو ئازاومه‌که‌لیکدا که‌ به‌پێلا‌و به‌سه‌ریاندا ده‌روا و بوون به‌ ژێرسیمه‌وه‌ و

دواكهوتوون و له ژیرنالهكانیدا راست بوونهتهوه، نهوانه سهرلېشواو، نهقام و شیت، له یانهیهکی چاك و دراوسییهکی خراب خهویان بیدارییه و کلی جاویان فرمیسه، زانیان لغاوکراوه و نهقامیان ریژی لیگیراوه.

له وتارهکانی، که مه بهستی خانهوادهی پیغه مبهده (دروډو سلاوی خویان له سهر بیت)

نهوانه حهشارگهی نهینیهکانیهتی، پهناگهی کارهکانیهتی، پاریزگهی زانیاریه کهیهتی، پرسگهی فهرمانپر هویهتی، نهشکهوتی نامهکانیهتی، چپای ناپنه کهیهتی، بههوی نهوانهوه پستی راست بووهتهوه، نهندامهکانی ترسیان نهماوه.

له وتارهکانی، که نامازه به کهسانی تر نهکات

نهمانهش بیبهندو باوییان چاندووه، ناوی لهخوبایی بوونیان داوه، نهمان و لهناو چونیان درهه گردهوه، کهس ناتوانی کیشانهی خوی لهگهل نال و بهیتی (محه ممد)(صلی الله علیه وسلم) بکات، هاوتایان ناکات، نهوانه لهنازو نیعمهتی نهماندا دمژین، نهوان بناغهی ناپین و کۆله کهی باومرن، نهوهی توندرهوی بکات دهبی بۆ لای نهمان بگه پتهوه، پهشیمانی تهنها بۆ لای نهمانه، مافی دمهسه لاتی تایبهتی نهمانه پاسپاردهو میرات، نیسته ماف گه پرایهوه بۆ خاومنه کهی، گوازاریهوه بۆ شوینی خوی.

(۳)

وتاریك كه ناوی (شه قشه قه *) یه سكالای له جینشینیی ههیه، نارامگرتن به چاك دهرانی، باسی دهنگدانی خه لك نهکات

بهلام سویند بهخوا که (فلان) له بهری کرد پاک نهیزانی من وهك (تهومرهی ناش) وهام، له مننهوه لافاو دمردهچی، بالدار ناتوانی سهرکهوی بۆ لام، بهلام من نهو بهرگم له خۆم گردهوه، ههناوم له ناستیدا پیچدا، بیرم گردهوه دمستی برپای بۆ بهرم یان خۆم بگرم، لهسته میکی چه موش که گه وره پیر نهکات و بجووک پیش سپی نهکات، باومردار ماندووه ههتا دمگاته لای پهرومردگاری خوی.
(* برمهی ولاخ)

په سه نند كردنى خوگرتن

وام په سه نند كرد كه خوگريى له سمر نه وه ژيرانه يه، نارامم گرت له گهل نه وهى
پووش له چاومدا بوو، ئيسقان له گه روومدا بوو، ميراتم تالان كرابوو، هه تا (په كه م)
به پنگه ي خو ي رويشت، سپاردى پاش خو ي به (فلان) ئهمجا شيعرى نه عشاى
هينايه وه به نموونه، زورجياواز بوو، نه و رويژدى له سهر كه ژاوه سوار بووم و رويژى
(حيان) برائى جابر زور سهر و سه ميره يه له كاتيكدا له ژيانى خويدا لى بيزار بوو،
كه چى پاش مردنى سپاردى به يه كيكي ديكه، هه ردوو گوانيان له ناو خو يان به ش
كرد، رهوانه ي شويى كيكي زبرى كرد كه زمويه گه ي زور رهق بوو، زبر بوو، چالى
نيوچاوانى زور بوو، دمبوو داواى ليبوردى ليبرى، نه وهى له گه ردنىدا بوو وهك
سوارى وشتر كيكي سهر كه ش وايه، نه گه ر جلوه ي بگرى كونه لوتى نه درى و نه گه ر
به ره لاي بكات ده يخته كهنده لانيكه وه، خه لك (قه سم به خوا) تووشى رپنگه ي
كويرمرى بوون، ناشارمزا به ريدا رويشتن، خوم گرت له گهل دريژى ماوه و نارپه حه تى
بارى سهر شانم كه نه و يش رويشت له ناو كومه ليك داميانا و به نيازى خو ي منيش
يهك له وانم (په نا به خوا له م راويژكاريه).

چه ند گومانيان هه بوو له من له گهل په كه مدا كه چى هاوتايان كردم له گهل نه م
نموونانه، به لام كه نه وان ناكوكيان كرد من ناكوكيم نه كرد، من رويشتن و نه وان
رويشتن، پياويكيان به گو ي كينه ي خو ي كردو يه كي تريان به گو ي خه زورى كرد
له گهل (هين و هين) تا سييه م ده ست به كار بوو، ده ستى دوانيانى خسته بن بالى
بو ناو ته رس و ناخو پ، كوراني باوكى ده ستيان كرد به له و مراندى مالى خودا، وهك
كوراني وشتر بويگى به هار، هه تا گوري سه گه ي خا و بووه وه و كردم وهى خو ي
په لاماريدا و سكه روي و زور خو رى داى به زمويدا.

په يماندان به عه لى

(سلاوى خوداى له سهر بييت)

نه وهى منى راپه لكان نه و مبوو خه لك نابورميان بؤ هينام وهك يالى كه متيار
كه و تنه سهر شان و ملم، له هه موولامه وه به سهر ما دابارين، به راديهك هه سن و
حوسه ين (سلاوى خوايان لى بييت) بوون به ژير پيوه، هه ردو شانم نازارى پنگه شت،

له دهورم گه له گۆمه گێیان کرد وهك مهري ناو به چه له ملاولامهوه كهوتن، كاتن شانمدايه بهري ئهم ئهركه، تاقميك پيمانيان شكاند، ههنديكى تر پييان بچراندو بهشيك ستهمكار بوون و ياخى بوون، وهك نه يانبىستى فهرمى خوى بپهاوتا: (ئيمه ماله كى دوا پوژ ههر بو ئهوانه دادمنيين كه لهم عهرزه نايانهوى خو بهزلتر برانن و به دهه پى بكن، پاشه پوژيش ههر بو خو پاريزانه)، بهلى به خوا ژنه وتبويان و تىگه يشتبوون، به لام دنيا له بهر چاويان رازينرابوووه و خشل و جوانيه كى سه رسامى كردبوون، به لام سويند به و زاتهى كه (دانهى چه كه ره پيداوه) و (گيان)ى دروستكردوه، له بهر ئاماده كارى ئه مانهى ئىسته ههن، هه بوونى سوپا بو برينى به هانه و خودا به ئينى و مرگرتوو له زانايان كه سه ركه شى زور قه بول نه كهن و ماوه نه دهن به ئيمه لاي ستهمكارو برسيه تى ستهمليكارو، پمشوى ئهم كارهم ده خسته سه ر مى و به ره لام ده كرد، جامى پاشه و هم وهك جامى يه كه م دمرخوارد نه دان، ئه و كاته ئيوه بو تان دمر نه كهوت ئه و دنياى ئيوه وهك پزمى بزنك بى نرخه لام.

ده گيرنه وه، پياوئيك كه خه لكى (سه وادى عيراق) بوو گه يشته ئهم ئاسته نامه يه كى دايه ده ستى و ده ستى كرد به خو يندنه وى و كه لى بووه وه، كورپى عه باس وتى: (ميرى باومر داران خوژگه وتاره كه ت ته و او نه كرد)، هه رموى: (زور دووره كورپى عه باس، ئه وه نزگه رميه ك بوو، پهيدا بوو نيشته وه). كورپى عه باس ئه لى: (قه سه م به خوا بو هيچ وتاريك خه فتم نه خواردوه به نه ندازهى ئهم كو تايى وتاره ي پيشه واي باومر داران كه ته و اوى نه كرد وهك ويستى).

(٤)

وتاريك له وتاره جوانه كانى

ناموژگارى ئه كات پاش كوشتنى ته لحه و زويه ير

به رابه رى ئيمه له تاريكى دمر باز بوون، پلهى به رزتان به ده ست هينا، له رينگه ئيمه وه گزنگى له شه وى تاريكتان به ركه وت، ياخوا كپ و كه ر بيت نه و گو ييه ناموژگارى هو شيارى نابيستيت، كهى گو ييبستى دمنگى نزم دمبى نه وهى

دمنگی گه و ره که پری کردبی، یاخوا نهو دلّه نارام بیت که هه میسه له خوربه دایه، هه میسه جاوه پئی نه نجامی نه ینگری نیووم، پینشینی و سه ناسیم هه بووه بۆ له خۆبایی نیو، نهووی نیووی له من شاردووه بهرگی نایینی بهرتان بوو، نیازپاکی خۆم بوو نیووی نیشاندام، له سههر رینگهی راستم دانان لهو هه موو کویره رینگهی به هه له تاندا دمبات، پیکه وه بیشارمزا رینگه دمبهرن و چال هه لده که نن و ناوتان دهست ناکه وئی، نه مپرو بیزمان و بهسته زمان هاتوووته گو، نهووی له من بترازی پای په سهندی نییه، گومانم له راستی نییه، نهووتهی پيشانم دراوه، (موسا پیغه مبهه) (سلاوی خوای لی بیت) ترسی له خوی نه بوو، به لگو ترسی زالبوونی نه فامیی بوو له سههری و دهسه لاتی گومرا و سه رلیشیاوو، نه مپرو له دوورپانی راست و ناراستدا و مستاون، نهووی ناوی پنییه تینوی نابی.

(۵)

عه باس و نه بو سوفیان داوایان لی کرد که بیکه نه خه لیفه

پاش نهووی په یماندره به نه بو به کر له سه قیفه دا

باسی نه کردنی ئازاوه و رهوشتبه رزیی و زانستی خوی نه کات

(نه کردنی ئازاوه)

نهی خه لکینه.. له شه پۆلی ئازاوه دا به کهشتیی پرزگاریی خۆتان دمرباز بکهن، خۆتان لادمن له رینگهی دووبه رهکیی، وازبینن له خۆهه لکیشان، نهووی بالی به هیزی هه بی سه ره که وتوووه، نهووش که دانیشوووه پشووی داوه، نه مه ناویکی رهنگ و تامگۆراوه، پاروویه که نهووی بیخوا دهیخنکیی، نهووی به ره هه می برینی پیش پیکه یشتی وه ک گهشتیاری وایه له زهوی خوی کشتوکالی نه کردبی.

رهوشت و زانستی

نه گهر بلیم، نه ئین: سووره له سههر دهسه لات، نه گهر بیدمگ بم، نه ئین: له مردن نه ترسی، زۆر زۆر دووره کوپی نه بو تالیب پاش نه هات و هاواره، قه سه م به خودا

به مردن ناشناترم به مهرگ، له منداڤ بۆ مه مکی دایکی، به لکو تیکه لاو بووم به
شاراوهی زانیارییهوه، ئه گهر ئاشکرای بکه م ئیوه دمه شه ژین وهك به نی ناو بیرى قول
و ئاودوور.

(٦)

كاتى داوايان ليكرد دواى ته لحه و زوبه ير نه كه وى بۆ كوشتنيان! باسى نه وه نه كات كه ناخه له تى

قه سه م به خوا هه رگيز وهك كه متيار نابم راوچى به پاژنه ی له زهوى نه دا،
به دمنگى نزم بانگى ده كات، ئه ویش خه وى ليده كه وى، هه تا به په ت له قاچى گير
ئه كه ن و به گه ردنى له كونه كه ی رايدم كيشن، به لام به وه ی له گه ل راستيدا به نه ده م
له وه ی پشتى تيكر دووه، نه وه ی به گويم نه كات، نه مالم به سه رى نه وه ی ياخى بووه،
هه تا رۆژم كۆتايى ديت، دووباره قه سه م به خوا هه تا ئيستشه دميانه وى مافى خو م
ليزه وت بكه ن و له منى ومه رگرن بۆ خويان له و كاته ی كه خودا پيغه مبه رى (صلی الله
عليه وسلم) بر دوه ته وه بۆ لاى خو ی هه تا نه مه رۆى نه م خه لكه.

(٧)

وتاريكى كه زه مى شوين كه وتوانى شه يتان نه كات

ئه وانه شه يتانيان كرده وه به سه ردارى خويان، ئه ویش نه وانى كرده بووه ته له وه و
راوى پينه كردن، ئه ویش له سنگياندا هيلكه ی كرده و هه ئى هيناوه وگاگۆلگى و
پييانگرتووه له كۆشيدا، به چاوى نه وان نه بينى و به زمانى نه مان قسه نه كات و
سوارى هه ئه ی كرده و و خراپه ی لايان شيرين كرده وه، نه وه كارى نه وميه كه
هاوبه شى شه يتانه له دمه سه لات و وتارى ناره واه به زمانى نه وانه وه نه دات.

(۸)

وتاریکی که باسی زویهیر نهکات و داوای تازهکردنهووی په یمان نهکات

نه ئی پهمانم بهدمست داوه و بهدل نه مکردوه، له راستیدا برپاری پهمانی داوه و پروپاگهندهی شاردنهوه نهکات، نه گهر راست نهکات با بهلگهی سه لاندن بیئی، دهنا با بگه پئین بۆ نهووی له گهردنی لابردووه.

(۹)

باسی خووی و نه یارهکانی دهکات له جهنگی وشترا (جمل)

ئهوان وهك ههواره گرمه بزیسکهیان کردو دۆراندیان، به لām ئیمه ناگرمینین ههتا کاری خۆمان جیبه جی نه کهین، لاهاو ناکهین ههتا نه یارینین.

(۱۰)

وتاریك له سه ره شەیتان و خه لکی تری مه بهسته

ئاگادار بن! شهیتان کۆری خووی کۆکردوو متهوه، سوارو پیادهی خووی هیناوه، من چاوساغ و به لهدی رینگام، نه خو خه له تاوم، نه کهس نه م نه خه له تین، سویندم به خودا چهوزیان لی پر نه کهم و خو م ناوی لی دمر نه کهم، ناتوانن لی دمر چن و ناشتوانن لی دمر بازین.

(۱۱)

وتاری بۆ محه مه د جه نه فیهی کۆری که له رۆژی حوشترا نالای دایه دهستی

نهها شاخ دهجولئ تۆ ناحولئی، به ددان بیگره و سه ری خو ت بده به خودا، جیت له زهوی توند بکه، بۆ دوور بروانه له خه لکه که، بزانه سه رکه وتن بهدمست خودایه.

(۱۲)

وتاری کاتیکی، که خودا سەرکەوتنیدا بە سەر خاوەن وشتردا

لەو کاتە هەندێ لەیارانی وتی: ھەزم دەکرد فلانی بڕام بەرچاو بوایە کە خودا سەری خستی بە سەر نەیارەکاندا، ئەویش فەرمووی: بڕاکەت دڵی لای ئێمەییە؟ وتی: بەئێ، فەرمووی: ئێمە دیمان، پاش ئێمەش لەم سوپایەیی ئێمە خەڵکانی دەبینرێ لە پستی باوک و لە ڕەحمی دایکداوە کە زەمانە بەخشنە دەبێت پێیان و باوەڕ بەوانە بەھێز دەبێ.

(۱۳)

وتاریک لەبارەیی زەمی (بەسەر) و دانیشتوانی پاش ڕوداوی وشتەر

ئێوە سەربازی ژن، شۆینکەوتروی و لاخن، کاتی قۆراندی ئێوەش وەلامتان دایەو، کە سەربەر ئێوەش بەزین و پاتانکرد، ئێوە خۆتان وێرە مەیلتان لە ناژاومە، ناینتان دوو فاقییه، ناوتان سوێرد، ئەوەی لە ناوتان بێت لەبارمەیی گوناھیی خۆیەتی، ئەوەی لە پێستان بێت خوا ڕەحمی پێبکات، ئەم مزگەوتەیی ئێوە وەك سنگی کەشتییە، خودا تۆلەیی بۆ ڕەوانە ئەکات، لەسەرەو و لە ژێرەو و ھەموویان نقوم دەبن، لە گیرانەوویەکی تردا: قەسەم بەخوا ئەم شارەیی ئێوە نقوم دەبێ، وا ئەزانم چاوم لێیە مزگەوتەکە وەك پێشەووی کەشتی یان وەك نەعامە قنچەکەیی داو.

(۱۴)

وتاری بۆ ھەمان مەبەست

خاکەکەتان لە ئاو نزیکە، دوورە لە ئاسمانەو، عەقڵتان سووکە، ئاوەزتان گێلییە، ئێوە نیشانەن بۆ تیرھاوێژ و لوقمە بۆ بخۆر و نیچیرن بۆ ڕاوجی.

(۱۵)

وتاریکی، نهو کاتهی گه رانه وه زهوی موسلمانان که (عوسمان) به خشی بووی

به خوا نه گهر نهو زهوییه ژنی له سهر ماره برابی و گۆیلهی پیکرایی،
هه ئینه وه شینه وه، له دادپه رومیدا گوشادی زۆره، نهوهی دادی له سهر تهنگ بیته
سته می له سهر تهنگ تره.

(۱۶)

نهو کاته په یمانی پیدرا له مه دینه، باسی پاشه پوژ دهکات و دابه شیان دهکات

گه ردمم بarmته بیته لهوهی باسی نه کهم و من که فیلیم له سهری نهوانهی
ناموژگاری و په ندیان و مرگرت له سزا و تۆله، نهوانهیه که خۆپاریزی نهیهیشت
بکهونه گومان و تاوانه وه، ناگاداربین نهو به لا و کارمساتهی له پێش رمانه کردنی
پهغه مبه (صلی الله علیه وسلم) هه بوو هه مووی گهراوه ته وه بۆتان، قهسم بهو
کهسهی بهراست رهوانهی کردووه، ئیوه تیکه ل و پیکه ل دهبین و شهن و کهو ده کرین
وهک دانه ویتهی ناو دیزه، سه رهوژیر ده کرین و تیکه ددرین، نهوهی له ژیره وهیه
نه کهو یته سه ره وه و نهوهی له سه ره وهیه نه کهو یته ژیر، نهوهی له پێشه وه له دوابوو
پیش نه کهو ی و نهوهی زۆر له پیش بوو دوا نه کهو ی، قهسم به خودا خالیکم
نه شار دوو مه وه، ته نه ا درویه کم نه کردووه، ئهم شوینه و ئهم پۆزه م پپوتراده، هوشیار
بن: تاوان و لاخی سرک و چه موشه خه لگیان سوار کردووه و ره شو یان له سهر دامالیه وه
و خاومه کانیان دهبه ن بۆ ناو ناگر، خۆ پاریزی له گونا هیش و لاخی هیمن و نارامه
و خه لگیان سوار کردووه و ره شو یاندا وه به ده ستیان وه و ده یانبه نه به هه شت، راست
ههیه و ناراست ههیه، هه ردوو لایان په پرهوانی ههیه، نه گهر ناراست خه لگی
زۆربیت و فه رمان بهری بیته له گۆنیش هه ره و ابووه، نه گهر راست دۆستی کهم بیته

زۆر كهه پێك ئەكهوێ ئەوهی رۆیشت بگهڕێتهوه، دووریش نییه بگهڕێتهوه. منیش (شه‌ریف رمزی) ئەلێم ئەم وتاره‌ نزیكه‌ ئەوه‌نده‌ جوانی تێدايه‌، جوانکردن پێی ناگا، ئەوه‌نده‌ پامانی تێدايه‌ له‌ خۆبایی بوونی تێدا نییه‌، له‌گه‌ڵ ئەوه‌ش زیاده‌ جوانبێژی و ر‌ه‌وانبێژی تێدايه‌، كه‌ به‌ زماندا دێت و كه‌م پێبوار پێیدا گوزمري‌ كردوه‌، ئەوه‌ له‌م قسه‌ی منه‌ حالێ ئەبێ كه‌ ر‌ه‌وانبێژی شاره‌زا بیت و له‌سه‌رچاوه‌وه‌ پێگر بیت (ته‌نها زانا ده‌یزانن و تێیده‌گه‌ن).

به‌شێك له‌م وتاره‌ خه‌لك ده‌كات به‌ سێ به‌شه‌وه‌

بێناگایه‌ ئەو كه‌سه‌ی به‌هه‌شت و دۆزه‌خ له‌به‌رچاوی بێ و هه‌مووكاتی بۆ چاكه‌ ته‌رخان نه‌كات، م‌رو‌ف سێ تاقمه‌: زۆر چالاكه‌ و تیزه‌ بۆ چاكه‌، ئەوه‌ سه‌ركه‌وتوووه‌، چالاكه‌ به‌لام سسته‌، ئەوه‌ به‌هیاو دم‌زی، بێ په‌روایه‌، كال قه‌راره‌، ئەوه‌ كه‌وتوووته‌ ناگه‌روه‌، راست و چه‌پ ر‌یونكه‌ره‌، پێگه‌ ناوه‌رسته‌، ئەو شه‌قامه‌ قورئان و ناسه‌واری پێغه‌مبه‌ری له‌سه‌ره‌ (صلی الله علیه وسلم)، له‌وێوه‌ قه‌رموده‌ جێبه‌جێ ده‌ك‌ری و سه‌ره‌زایی له‌وێه‌، ئەوه‌ی به‌زاره‌کیی بانگه‌واز بكات تیاچوووه‌، ژێرکه‌وتوووه‌ ئەوه‌ی ساخته‌ بكات، ئەوه‌ی ر‌ووی له‌ راستی و مر‌چه‌رخینی تێدا چوووه‌، به‌سه‌ بۆ نه‌فامی نینسان كه‌ قه‌دری خۆی نه‌زانێ، له‌گه‌ڵ خۆپاریزیدا ر‌ه‌گی ر‌ه‌سه‌ن نافه‌وتی، ر‌ووه‌کی كه‌س تینوی نابێ، له‌مالی خۆتان خۆوه‌شێرن و نێوانتان چاك‌ بکه‌ن، په‌شیمانایی له‌دواتانه‌وه‌یه‌، جگه‌ له‌خوا سوپاسی كه‌س مه‌که‌ن و ته‌نها سه‌رزهنشتی خۆتان بکه‌ن.

(۱۷)

وتاری له‌بارهی ئەو كه‌سه‌ی شان ئەداته‌ به‌ر فرمانێك‌ و شایسته‌ نییه‌

ئه‌وانه‌ی لای خودا زۆر بێزراون، دووكه‌سن: په‌كه‌م كه‌سه‌یكه‌ كه‌ خودا ناگ‌ری داومه‌ دم‌ست هه‌واو ئارم‌زووی خۆی، ئەوه‌ بۆ خۆی لادمه‌ له‌ پێگه‌ی راست، خوی داومه‌ وتارگه‌لێك‌ كه‌ خۆی دایه‌یناوه‌ و بانگه‌شه‌ی گوم‌رایی ده‌كات، ئەوه‌ خۆی بۆ له‌خسته‌ بردنی ئەوانه‌یه‌ كه‌ ب‌روایان پێیانه‌، پێگه‌ی ونك‌ردوووه‌ له‌ ر‌ێبازی پێش خۆی و پێگه‌ی ئەوانه‌ی دوايان ئەكه‌ون و وندم‌بن كاتی له‌ زیان دایه‌و پاش مردنی،

كۆلكېشى گوناھى كەسى ترە، بارمتەى تاوانى خۆيەتى، پياوۋىكى تر نەزانىنى كۆكردۈمەتەو و ھەنگاۋى ناوە بۆ خەلەتاندن و فېلكردن لە نەقامەكانى مىللەت، بەپەلە دەرواتە ناو تارىكاىى نەزانىنەو، كوۋرە لە ئاستى گرى بەستى ماو و مۆلەت، نيوەپياو و ناويان ناوە زاناو زانا نىيە، زوو ھاتوو و زۆرى كۆكردۈمەتەو، لەوۋى كەمى باشتەر لە زۆرى، ھەتا تېر ئەبى لە ناۋى شلىو و خەزەنە بە مشى پېرو پوچ كۆ ئەكاتەو، دانىشتوو بۆ دادومرى و لە ئەستۋى گرتوو، گوايە ئەوۋى لای خەلەك نەزانراو ئەم پوۋنى ئەكاتەو، ئەگەر مەسەلەيەكى گرىكى بكوۋىتە بەردەم كۆمەلئى بىرى رزىو نامادە دەكات بۆى و بېرىارى لەسەر دەدا، لە تېكەلگىردنى گوماناۋىيەكان وەك تەۋنى جالجالۆكەيە، نازانى پاستى كردوە يان ھەلە، ئەگەر بەپاستى بزانى ترسى ھەلەى ھەيە، ئەگەر بە ھەلەى بزانى ئومىدى پاستى ھەيە، نەقامىكە كۆمەلئى نەقامى تېكەلگىردو، شەوگوۋرە و بارى لەسەر كۆمەلئى ولاخى چەموش و شەوگوۋر داناو، ھەرگىز دانى نەناو بە زانست و زانىاريدا، گىراۋەكانى پىشىنى ئەدا بەبا، وەك پووش و پەلاش شارمزا نىيە، قەسەم بەخوا بە بېرىارى پەسەند لەسەر ئەو مەسەلەى بۆى باسكراۋە شاپستەى ئەو كارە نىيە كە پىيدراۋە، گومانى زانىنى ئەوۋى كە پەسەندى ناكات ئەيكات، نازانى ئەوۋى باسى ئەكات رېبازى كەسانى ترە، ئەگەر كارىكى لەسەر تارىك بوو ئەپشارىتەو، چونكە ئەزانى نەزانە، لە بىدارى و ستەمەكانى خوين ئەچۆرئ و ھات و ھاۋارى مىراتبەرانە.

من تەنھا سكالاً بۆ لای خودا ئەبەم لە كۆلىك نەزان و نەقام كە بەنەقامى ئەزىن، بەنەزانى ئەمرن، لايان خويندەنەوۋى ماھىك لە نوسراۋىكدا بازارپىكى شكاو، گرانترىن شتومەك لايان گۆرپىنى ناومرۆكى نوسراۋە، چاكە لايان لەھەموو خراپەيەك خراپەرە، خراپە لايان لەھەموو چاكەيەك چاكترە.

(١٨)

وتهیهکی له دژی ناکوکیی زانیان له فهتوادا، دژی نهوانه به قهولی خویان کار دهکهن و بییانوایه کاری نایینی دهگه ریتهوه بۆ قورئان

ئهگەر مهسهلهیهك هاته لایان بهرای خویان فهрман دهردهکهن، ههر هه مان مهسهله دمبیره لای کهسیکی دیکه جیاوازی نهوان دهلیت، پاشان هه موویان کۆدمبهنهوه له پێشهواکهیان که نهوانه ی کردووه بهدادوهر، نهویش رای هه موویان پهسهند نهگات! خویان پهکه، پهك پێغه مبهریان ههیه، پهك کتیب و دمستوریان ههیه، نایا خوای پاک فهرمانی به ناکوکیی و جیاوازی بیرو را داوه؟ نهوانیش فهرمانی جیبه جی دهکهن، یان نهیکردوه له جیاوازی و نهوان بیگوئی دهکهن، نهی خودای پاک و بیگهر د نایینی ناتهواو ناردووه و داوای یارمهتی لهوان کردوه تهواوی بکهن؟ یان نهوانه هاوهلی خودان بۆیان ههیه گفت بدن و نهویش دمبی رازی بیت، یان خودای پاک نایینی کامل و تهواوی ناردووه و پێغه مبهر (صلی الله علیه وسلم) کهمهتر خه می کردوه لهگه یان دنیدا، خودا خۆی دهفهرموئ: (مَا فَرَطْنَا فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ... نِيْمَه لَه ناه و نه م کتیبه ههچ شتمان هه لئه بهوار دووه) الانعام: ٣٨، نه م کتیبه به یانی هه موو شتیکی کردووه، نه م کتیبه بازکی تری باوهر پیهینانه و جیاوازی تیدا نییه، خودا دهفهرموئ: (وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا...) نهگهر قورئان کاری کهسیکیتر بوایه به غهیرمز خودا دیاره مه بهستی ناریک و دژ به په کتریان فره تیدا پهیدا دهکرد) النساء: ٨٢، قورئان دهرموه ی سه ر سور پهینهرو ناوهموه ی زۆر قوئه، دهگه نهگانی کۆتایی نییه، نادیاره گانی تهواو نابی، تاریکیا په گان تهنها به قورئان رۆشن دمبیرهوه.

(۱۹)

وتهیه کی، له وهلامی (نه شعەسی قەیس) دا لەسەر دوانگە ی کوفە

پێشەوا لەکاتی وتاردا بوو بە ئەشعەسی گوت: میری موسلمانان ئەو قەسە یە دژی خۆتە! بۆ سودی تۆ نییە! پێشەوا بەنزمی بۆی روانی و وتی: جا جوزانی کامەیان دژمە و کامەیان سودمە؟ نەفرەتی خودا و نەفرەتی نەفرەتکاران لەسەرت بێت، جۆلای کۆری جۆلا، دوو پوووی کۆری بێ باومر، قەسەم بەخوا، لە بېباومریدا جارێک بەدیل گیراوی و لە نیسلام جارێکی تر، لەهەردوو دیلییەگەتدا سامانی خۆت و گەس و هۆزت سەرانیان بۆ نەدا، ئەو گەسە ی شمشیر لەسەر ملی خێلی خۆی دابنێ و مردنیان بۆ پەوانە بکات، ماھی خۆیەتی خەزمانی رقیان لێ بێت و (بیانی) بێگانه باومری پێنەکەن.

(۲۰)

وتهیه کی دژی بیناگایی و کەمتەرخەمییه و

داوا ی گەرانەوه بۆ لای خودا دەکات

ئەگەر پووبەرپوو بەرجاوتان بکەوێ ئەوەی پێش ئێوه مردوو و چاوی پێکەوتوو زۆر ناپەحەت دەبوون و ترس دایدەگرتن و گۆیگر دەبوون و فەرمانبەردار دەبوون، بەلام لە ئێوه شاراویمە ئەوەی ئەوان بینویانە و بەم نزیکانە پەردە لەسەر چاوتان لادەدرێ، پێتان نیشاندراو و ئەگەر بتانەوێ ببینن پێتان دراو و ئەگەر گۆیگر نیشاندران، ئەگەر خۆتان بگرن، راستیتان بێ بێم من پەند و نامۆژگاری خۆم کردوو و ترساندوم، وەک پێویستە ترساندن، ئەوه له خوداوه هاتوو بۆ پێغەمبەر(صلی الله علیه وسلم) له پەيام، جگە له هاومرانی پەيامی ناسمان هەر مروڤه.

(۲۱)

وتاریکی گشتگیری په ندو کارزانی

مه‌به‌ست له پېښتانه، رۆزی قیامت له‌بهرده‌متانه و به‌ته‌ماتانه، بارتان با سووک بیت، زوو نه‌گه‌نه جیگه، نه‌وه‌ی له پېښه‌وه رۆیشتووه زور نابات نه‌وه‌ی دواى پېی نه‌گات.

(۲۲)

وتاریکی، له‌کاتی بیستنی په‌شیمانیدا

هه‌ندیك له به‌لین و زه‌می نه‌و کاره‌یان ده‌کات و خوینی عوسمان نه‌خاته
نه‌ستویان و هه‌ره‌شه‌ی به‌گژدا‌چوونیان لی نه‌کات

ناگاتان لیه‌ه‌که‌شه‌یتان بالۆره‌ی بۆ تاقمی خو‌ی لی‌داوه، جل‌ه‌وی خو‌ی داو‌مه‌ته‌به‌ر، بۆ نه‌وه‌ی ستم بگه‌رپه‌ته‌وه بۆ نیشتمان‌ه‌که‌یان و ناراستی بگه‌رپه‌ته‌وه بۆ بنجی خو‌ی، سویند به‌خوا کارى خراپیان له‌سهرم نه‌بینیوه، له نیوان من و خو‌یان دادپه‌رورمیان نه‌کردوه، داواى مافیك نه‌کهن، که خو‌یان وازیان لی‌هیناوه، خوینیک داوا نه‌کهن خو‌یان رشتویانه، نه‌گه‌ر من هاو‌به‌شېم له‌و مافه، نه‌وا په‌شیمانی له خوینه‌که هه‌یه، نه‌گه‌ر نه‌وان خو‌یان کردوو به‌خاومنی، نه‌وه نۆبالی له نه‌ستوی نه‌وانه، گه‌وره‌یی به‌لگه له‌سهر نه‌وانه، نه‌وان مه‌مکى نه‌مژن، که له شیرى برپونه‌ته‌وه، کاریکى نایاسایی مردوو زیندوو نه‌گه‌نه‌وه، بې‌نومید بیت نه‌وه‌ی نه‌م بانگه‌وازه نه‌کات، داواى له‌کینه؟ وه‌لامى چى نه‌درپه‌ته‌وه، من رازیم به به‌لگه‌ی خودا له‌سهریان و ناگاداری خودا له‌سهریان.

نه‌گه‌ر بی‌فه‌رمانی بکه‌ن به ده‌می تی‌زی شمشیر وه‌لامیان نه‌ده‌مه‌وه، هه‌ر نه‌وه دهرمانی نار‌ه‌واپیان و یارمه‌تی مافه‌ده‌دا، سه‌یرو سه‌مه‌رمیه که داواى پوو به‌روویونه‌وه نه‌کهن له من و خو‌م پانه‌گرم له به‌گژا چووندا، دایکی کۆسکه‌وتوو رۆله‌رپۆیان بۆ بکات، که‌ی من هه‌ره‌شه‌ی جه‌نگم لی‌کراوه، که‌ی ترسم هه‌بووه له شه‌ر؟ من برپاى ته‌واوم به‌خودایه‌و گومانم له ناینى خو‌م نییه.

(٢٣)

وتاریك بۆ هه ئنانی هه ژاران له سه ر ئارامگرتن و دهو له مه ند له سه ر

به زه یی

له باشدا رۆزی له ئاسمانه وه دێته سه ر زه وی و دڵۆپی باران بۆ هه موو گیانله به ریکه به پێی ئه و به شه ی بۆیدانراوه، که م و زۆر، نه گه ر دیتان برایه کتان زیاده ی پێدراوه، له خه یزان، سامان، نه فەر، (سه و دهرمی) و شه ر هه لگه رسان و هه یته نه نانه وه ی بۆ مه نه یه وه، مرۆفی باومردار چا و به س له خۆی نه کات، نه گه ر کارێکی په ستی لێدهرکه وئ هه مه شه دلی له ئاستی نه له رزئ که باس بکری، به لام نه فس نزمه کان خۆیانی پێوه هه ئه که یشتین، وه ک یاریکه ری سه رکه وتوو چاومرپی یه که م بۆ دهرجوونی خۆی نه کات، که ده سکه وتی ده سته کوئ و قه رزو قۆله ی له مل بێته وه، هه ر وه ک مرۆفی موسو له مان ی بێتاوان چاومرپی دوو پاداشتی چاکه یه: ئه ومیان که خودا به ئێنی پێداوه یان رۆزی خودا، که واته هه م خاوم مال و سامانه و هه م نایین و ره سه نیی خۆی پاراستوو، مال و مندا ل، کشتوکالی دنیا، کاری چاکه ش، گشتی ئه و دنیا یه، زۆر کات خودا کو یان ده کاته وه بۆ هه ندئ که س، دوورکه وتنه وه له ئه رمی که خودا بۆ خۆی داوای کردوه دوورکه ونه وه، له خودا بترسن به و شیومه یی که سه رزمه نشت به سه رتان نه هینئ، بێ رووپامای ی و بێ ناو و ناوبانگ کاربکه ن، چونکه ئه وه ی کار بۆ غه یری خودا بکات، خودا ره وانه ی ده کا بۆ لای ئه وکه سه ی کاری بۆ گردوو، داواکارم له خودا شوینی شه هیدان و هاوڕپێ به خته ومران و هاوڕازی پێغه مبه ران (درو دی خوا یان له سه ر بێت) بین.

فێرکردنی دهو له مه ند هه کان

خه لکینه! هه رگه یز هه یج که س هه رچه ند ساماندار بێ ده ست له خێلی خۆی هه ئه نگه ری، به رگری بکات به ده ست و زمان له هۆزی، ئه وانه باشت رین پاسه وانن له به شتییه وه، باشت رین کو که ره وه ی پرش و بلاوی ئه ون و چاکه ترین دڵسو زن بۆ کاتی روودانی کاره سات، زمانی خه ی که خودا ببه خشی به مرۆف له ناو خه لکدا و له مال و سامان باشته ر، که کو ی ده کاته وه و جێی دی لئ بۆ مه راته به ران، له وانه ش ده بی هه یج

کەس لە ئێوە خەزم نەگۆرێتەووە بەبیگانە، نەگەر هەزاری لێدیت، بۆی جێبەجێ بکات، چونکە ئەگەر نەیبەخشی مانی زیاد ناکات و ئەگەر بەخشی کەم ناکات، هەر کەس دەستی بەرامبەر ھۆزەکەى نوفاو بێت، تەنھا دەستیک نوفاووە لە ئاستی ھەزاران، بەلام دەست زۆر لە ئاستی ئەمدا قوچاو، ھەرکەس نەرم بێت لە پووی خەزمی خۆیدا ھەمیشە خۆشەویستە لای خەزمانی خۆی.

(٢٤)

وتەبەشەکی گشتگیر، لە بارەی دروستیی دژایەتیی نەیار و بانگەشەیی فەرمانبەرداریی خودا

لەمیری! (بەخودایەیی گیانی منی بەدەستە) لەسەرم قورس نییە کۆشتاری ئەوێ نەیارە لەگەڵ حەق و ئەوێ ھەنگاوی کوێرانە ئەھاوێ لە لاساریدا بە دوو پوویی و خۆخەشاردان لە راستی بە فیل و خەلەتاندن، کەواتە بەندەکانی خودا لە خودا بترسن، بپۆن بۆ لای خودا لە خوداوە، بۆ ئەو پێگە بپۆن کە بۆی دیاری کردوون، بەو ئەرك و پێویستیە کە لە سەری داناون، لەمەولا (عەل) کەفیلی سەرکەوتنتانە، ھەرچەند تانیستا یارمەتیتان نەداوە.

(٢٥)

وتاریک

(ھەواڵ گەشتبوو بە پێشەوا کە یارانی مەعاوییە دەستیانگرتووە بەسەر ولاتدا وە ھەردوو کارگێرەکەى لە یەمەنەووە ھاتبوون بۆ لای کە عەوبەیدللاى کورێ عەباس و سەعیدی کورێ تەمران ئەوکاتەى کە بوسری کورێ ئەرتات زانیووبوو بەسەریاندا ئەوکات پێشەوا ھەستایەووە و چوووە سەر دوانگە بە تورپمییەووە لە قورسی و گۆی نەدانی یارانی لە جیھاد و بەرگری و سەرپێچییان بۆ پێشەوا، نەوجا پێشەوا وتی: تەنھا کوفە ماوە بەدەستەووە بیگرم و بەرەلای بکەم، ئەگەر ھەر تەنھا تۆ مابی لەگەڵ ئەو ھەموو نازاوە و گەردەلول و گێزاویدا، خودا بترپێ و تباتەووە،

ئەم شیعەردى خۆيىندەۋە: بە گىيانى باۋكى باشت ئەى عەمرا! تەنھا كەمى ئاۋ و
چەۋرى بىنەۋە ماۋە بۇ من!! ئەۋ فەرمۇۋى ئاگادارم كە (بوسر) يەمەنى گرتوۋە،
قەسەم بەخۇا بېروام واىە ئەۋانە بەھۆى يەك باۋمېيان بە ناراستى خۇيان سەر
ئەكەۋن بە سەر راستى ئىۋەدا، بەناكۆكىى و پەرش و بلاۋى بىروپاتان و بەگۆى
نەكردنى پېشەۋاتان لەگەل راستىداۋ گۆپرايەلى ئەۋان بەسەرگەردى خۇيان لەگەل
ناراستىدا، بەدلپاكىى و پاكىى ئەۋان بۇ رابەرى خۇيان و خىانەتى ئىۋە و بە چاكى
ئەۋان بۇ ۋلاتى خۇيان و گەندەلى ئىۋە، ئەگەر جامىكى گەۋرە بسپېرم بە يەكى لە
ئىۋە ئەترسم سەرھاپەكەى بدزى.

خودايە! من ئەۋانەم لى بىزراۋە و ئەۋانىش منيان لى بىزراۋە، من لەۋان بىزارم
و ئەۋانىش لە من بىزارن، خودايە ئەۋانەم بۇ بگۆرە بەچاكتر لەۋان و ئەۋانىش بگە
بە توۋشى لە خۇيان خراپتر، خودايە ورميان بتۆپنەۋە ۋەك بەفر لە ئاۋدا، قەسەم
بەخۇا حەزم ئەكرد لە باتى ئىۋە ھەزار سوارم لە كورانى فىرسى كورى غەنەم بۋايە،
لەۋان ئەۋان ئەگەر داۋا بگەم سوارەى زۆر دىن بەدەنگمەۋە، بە پەلە ۋەك ھەۋرى
ھاۋىن، ئەۋجا پېشەۋا ھاتە خوارمەۋە لەسەر دۋانگە.

(۲۶)

وتارى، ۋەسفى عەرەب ئەكات پېش پەيام و

باسى خۇى ئەكات پېش پەيمان

(عەرەب پېش پەيام)

خوداى پاك و بىگەرد (مەممەد) (صلى الله عليه وسلم) ى رەۋانە كەردە بۇ
ھۆشياركەردنەۋەى ھەموو خەلگى جىھان، ئەمىندارى سەۋش رەۋانەگراۋە، ئىۋەى
عەرەب لەسەر خراپترىن ئاين و رېبازو بەرنامە بوون، لە خراپترىن شوپىن و مالد
بوون، نىشتەجىي خاكىكى زېر بوون، جىگەى مارى بىگۆى و كەر بوون، ئاۋى لىل و
شېلۇتان ئەۋاردەۋە، نانى زېر و بى پىخورتان ئەۋارد، خۇيى يەكەدىتان دەپزاندى،
بەندى پەيۋەندىتان دەپچراند، (بت)تان دانابوۋ بۇ پەرسىن، تاۋان لەناۋتان باۋ بوو.

هەر لێم وتارددا :

ته ماشانهكهم و سه رنج نه دهم هاوكارم نيهه، جگه له خانه وادهى خۆم، چه زم نه كرد بۆ مردنيان بهرم، پووش له چاو بووم و ناو له گهرو گيرام، نارامم گرت له سه ر نيشى گهروم و دهمم له گوزالگه تالتر.

هەر لێ هه مان وتاردا، كه باسى عه مری كور ی عاس نه كات

پهيمانى نه دا هه تا كرى پهيمانهكهى وهر نه گرى، يا خوا دمستى پهيماندر سه ر نه كهوئ و بى نابرو بى ت سپاردهى پهيمانپدارو، كهواته كه ر مهى جهنگ نامادهكهن و هه موو ناميرهكانى پهيداكهن، چونكه گرى به ر زبوومه وه و شۆلهى زمانهى كيشاوه، خو راگربن چونكه دمسته بهرى سه ر كهوتنه.

(٢٧)

وتاريكى، داواى به رگريى نه كات

كه هه وائى په لامارى مه عاوييهى بۆ نه بار پيگه يشت،

له گه ل نه وه يارانى رانه بوون و باسى شارمزاى خوى نه كات له جهنگدا

(گه وريى جيهاد)

له پاش نه مه .. جيهاد دمرگايه كه له دمرگاكاني به هه شت، خودا والاى كردوووه بۆ دوستهكاني خوى، به رگى شمشير نه بپرى خودايه و مه قامى قايمييه، هه ر كه س وازى لى بى نى و پشتگووى بخت، خودا به رگى سه ر شۆپى له به ر نه كات و به لا دامانگريى دهبى، به نه انجام نه داني جيهاد په ستى و سه رشۆپى و بى نر خى توش دهبى، خودا په رده به سه ر دليدا دهينى و دمسه لاتى لى موده گرته وه، سته مى لى نه كرى و نه چه وسيته وه و له داد په رومريى بى به ش دهبى.

داواي راپه‌رين له خه‌لك ده‌كات

ناگاداربڼ من شهو و رۆژ نيوهم بانگ‌كردووو بۆ جهنگ، نهم تاقمه به ناشكراو به نه‌ينى به نيوهم گه‌ياندووو، نيوه په‌لاماربدمن پيش نه‌وى نه‌وان په‌لاماربدمن، قه‌سم به‌خودا ههر كه‌س له‌مالى خويدا په‌لامار بدرى دهمكى و سهرشۆږ دمبى، نيوهمش بېتوانا بوون و له‌سهر شانى يه‌كديتان داناوه و سمرکز بوون، هه‌تا په‌لاماردان و ولا‌ته‌كه‌تان ليد‌اگر كرا.

نه‌وه براكه‌ى (غاميد) سوارانى هيناومه‌ نه‌نبار، (حه‌سانى كورپى حه‌سانى به‌گر)يان كوشتووو سوارانى نيوه‌ى له‌سه‌نگه‌ره‌كانيان دمرگرووو، بۆيان گيرپاومه‌ته‌وه كه‌ پياوئ له‌وانه سهر نه‌كات به‌مالى ژنى موسلمان و ژنى په‌نادراو بازن و خرخال و گه‌ردنبه‌ندو گوارميان لى دادمړنى، ته‌نها دمه‌سه‌لاتى پارانه‌وه و لالانه‌وميان هه‌يه له‌گه‌ل گريان، نه‌وجا به‌كوئ و باره‌وه وازيان هيناوه، يه‌ك كه‌سيان برين له‌هه‌شى نه‌كه‌وتووو و خويى نه‌رپزاوه، نه‌گه‌ر مه‌ردى موسلمان له‌داخا بمرى كه‌س لۆمه‌ى ناكات، به‌لكو لاي من شايسه‌يه بۆ مردن، نه‌ى هاوار زۆر سه‌يرو سه‌مه‌ريه، قه‌سم به‌خودا مايه‌ى فه‌وتانى دلّهو خه‌م و خه‌فه‌ت نه‌هينى، نه‌وانه له‌سهر ناراستى خويان نه‌وه‌نده كوكن و نيوهمش له‌سهر راستى خوتان نه‌وه‌نده ناكوكن، ده‌ك نه‌فرت و خه‌جاله‌ت و سهرشۆږى و لاتى بارو نه‌سيبتان بېت، وه‌ك نيشانه‌تان لى هاتووو، تيرتان بۆ ده‌هاويزرى و جووله‌ ناكه‌ن، په‌لامارتانده‌دمن و نيوه دهنگ ناكه‌ن، داگيرتان نه‌كه‌ن و نيوه نه‌ ناكه‌ن، بېفه‌رمانى خودا نه‌كرى و نيوه پى رازين.

نه‌گه‌ر له‌ گه‌رما بلّيم با په‌لامار بدمين، نيوه نه‌ئين: به‌م گه‌رما گيانسوتينه مؤلتمان بده، هه‌تا گه‌رما كز نه‌بى! نه‌گه‌ر له‌سهرما و زستاندا داوا بكه‌م نه‌ئين: به‌م سهرماو سه‌هۆلبه‌ندانه، ماوه‌مان بده هه‌تا سهرما ناميتى، نيوه له‌ سهرما و له‌ گه‌رما رانه‌كه‌ن، نه‌گه‌ر له‌ گه‌رما و سهرما رابكه‌ن، قه‌سم به‌خودا له‌ شمشير باشر رانه‌كه‌ن!.

بى‌هيوايى له‌خه‌لك

نيوه نه‌ى شيوه پياو، پياويش نين، هام و ژيريتان وه‌ك ساوايه و ناومزتان وه‌ك كه‌يبانوئى ناو ماله، حه‌زم نه‌كرد نيوهم بينى و نيوهم ناسى، قه‌سم به‌خودا نه‌و

ناسینه په شیمانیی بیدام و خهفتم بېخوارد، دهك خودا بتانكوژئ! دلى منتان پر كردووه له زوخاو، سنگم داغان بووه له رق و كینه، به قوم قوم داخ و خهفتان دمرخوارد داوم، ههموو راوو بۆچونمان گۆراوه له بهر بېگوڼی و سهرېچى ئیوه، ههتا نهو رادمیه هورمیش نهئى: كورې نهبو تالیب نازایه بهلام لهجهنگدا ناشارمزا، خودا بگاته فریای باوكیان! كهس ههیه لهوان بهقه دمر من شارمزاى جهنگ بیت، كهس به نه نندازهى پیشینه و نه زموونى منى هه بى؟ ته مهنم نهگه یشتبوووه بیست دهستم داوهته شهرو جهنگ، نه وهتا بۆ شهست نه پرۆم! نه وهى بهگوڼى نه كردى راویژى نییه.

(٢٨)

وتارى له باره ی چەند بیداریی و هۆشیارییه كه وه

سوپاس بۆ خودا كه ههرگیز بېنومید نیم له بهزه یی، له پاشان دنیا پېشى هه لگړدووه و نامازه ی داوه به مانئاوایی، پۆزى دوايى له ناکاو به رهرو پرو دیت، نه مپرو رامکردن و خزمه تکردنى نه سپه، سبه ی پۆزى كې به ركېیه، خه لاتی سهركه وتووش به هه شته، پاداشتی په ككه وتوو دۆزه خه، نه وه كییه له تاوان بگه پته وه پېش مردنى، نه وه كییه كار بۆ خۆى بكات، بۆ پۆزى پېش داواكارى و پېویستی، ئیوه له پۆزانی نومیددا دهژین كه وه ختى مردنى له دواومیه، ههر كهس له پۆزانی نومید كار بكات پېش هاتنى نه جهلى، نه وه كاره كه ی سوودى ههیه، كه واته كارا بن له خو شیدا وهك كاران له ناخو شیدا، ناگادارن كه شتیک نییه وهك به هه شت كه داواكارى خه وتبى، یان وهك دۆزه خ نه وهى دهبى هه ئبى خه وتبى، نه وهى حهق سوودى بۆ نه بى باتل زبانی ههیه بۆى، نه وهى پېگه ی راست نه گرى، ونبوون بۆلای خۆى كیش نهكات، فه رمانتان پېدراوه بۆ كوچ و بارو تیشووتان بۆ دیاریكراوه، نه وهى زۆر ترسم لییه تى شوینكه وتنى نارمزووه، درېژى هیوايه له م دنیا تیشوو هه لگرتن بۆ پرزگاریتان سبه ی له و دنیا.

(٢٩)

زه‌حاکى کورى قه‌يس پياوى مه‌عاوييه داى له کاروانى حاجييه‌کان

خه‌لکينه که له‌ستان کۆيه و راوته‌گيرتان پرش و بلاو، گوتارتان به‌ردى ره‌ق پارچه پارچه نه‌کات و کردارتان دوژمنتان هانده‌دا، له کۆبوونه‌ومتان ده‌لێن واوا نه‌که‌ين، که وه‌ختى جه‌نگ هات ده‌لێن بۆ نه‌ولا، دوور بکه‌وه له نيمه، سه‌رکه‌وتوو نابى نه‌وى بانگى ئيوه بکات، دلنارام نابى نه‌وى گيرى به‌ده‌ستى ئيوه‌وه خواردبى، بيانووتان هه‌موو پرۆپوچه و بيانووتان وه‌ک به‌رگرى قه‌رزکۆيره بۆ دانه‌وى قه‌رز، په‌ست و سه‌رشۆر ناتوانى سته‌م له‌سه‌ر خۆيلادا، ماف به نيشى جددى ده‌ست نه‌که‌وى، له‌پاش نهم يانه‌يه به‌رگرى له‌کام يانه ده‌که‌ن، له‌پاش من له‌گه‌ل کام نيمام شه‌ر نه‌که‌ن، خه‌له‌تاو، قه‌سه‌م به‌خودا نه‌وميه ئيوه خه‌له‌تان‌دووتانه، نه‌وى به ئيوه سه‌رکه‌وتنى ده‌ستکه‌وى تيرى بى به‌شى به‌رکه‌وتوو، نه‌وى به ئيوه تيرنه‌ندازى بکات تيرى شکاوى هاو‌يشتوو، قه‌سه‌م به‌خودا بپروام به قسه‌تان نه‌ماوه، به‌ته‌ماى سه‌رکه‌وتنتان نيم، هه‌ر‌شه له دوژمن به ئيوه ناگه‌م، نه‌رى نه‌وه چيتانه، دهرمانتان چييه؟ چارتان چييه؟ نه‌و خه‌لکه‌ى نه‌ولا هه‌ر وه‌ک ئيوه پياو نين؟ گفتارى بى کردار، بى ناگاي بى پاريزگاريى، ته‌ماعى ناحه‌ق؟!

(٣٠)

وتارى، له‌باره‌ى کوشتنى عوسمانه‌وه

نه‌گه‌ر به‌فه‌رمانى من بووه، من بکوژم!، نه‌گه‌ر دژى بام يارمه‌تى دهربووم، به‌لام نه‌وى يارمه‌تيدمى بوو ناتوانى بلى ده‌ستبه‌ردارى نه‌وى من له‌و باشتره، نه‌وى ده‌ستبه‌ردارى بوو، ناتوانى بلى يارمه‌تيداوه، نه‌وى نه‌و له من باشتره، به‌لام من کۆى هۆکاره‌کانى نه‌زانم، نهم پياوه خۆپه‌سه‌ندى کرد بۆ خۆى، خراب به‌کارى هينا، ئيوه توپه‌ بوون، توپه‌ بونتان خراب به‌کاره‌ينا، خودا فه‌رمانى خۆى هه‌يه له هه‌ردوو به‌خراب به‌کاره‌ينانى ده‌ست به‌سه‌را گرتنى نه‌و توپه‌يه‌ى ئيوه.

(٣١)

وتهیهکی نهوکات (عهبدوئلای عهباس) ی نارد

بو لای زوبهیر له رۆژی وشتر په شیمانی کاتهوه

به عهبدوئلای گوت: په یومندی به تهحهوه مهکه، چونکه نهگهر په یومندی
پهوه بکه، دمبینی شاخی هنج کردوومتهوه و بهوه ماوه سواری کاری هورس نهبی و
بهناسانی دپته بهرچاو، بهلام زوبهیر بپنه، چونکه نهو نهرم و نیانه پتی بلئ،
کورپی خالت پیت نهلئ که له حیجاز بووم دمتناسیم و له عیراق نامناسی، چی پالی
پیومناي بو نهوه و چی لایداي لهمه.

(٣٢)

وتاریکی، که زهمی زهمانه نهکات

خه لک دهکات به پینج گروپ و داوای نهویستی دنیا دهکات

(زهمی زهمانه)

خه لکینه! نیمه لهچه رخیکی سه رشییتی و کاتیکی پینه زاندا دهژین، پیاوچاک
به خراب نهژمیردرئ و سته مکار زیاتر هار و هاج نهبی، سود و مرناگرین لهوهی
هیزی بوین، پرسیار ناکهین لهوهی نایزانین، ترسی روداوی دلکوتمان نییه ههتا
تووشی دمبین.

ریز بهندی پیاوخرپان

خه لک لهسه ر چوار جوړه، پهک لهوانه نهوکه سهیه، که داوای مه زناپهتی نهکات
له بهر پهستی و که منرخی خوی، شمشیری کول و نهبرو دهستبهتالی و بیمائی،
یهکیکی تر، شمشیری هه لگیشاوه و خراپه ی ناشکرا کردووه و سوارو پیاده ی هیئاوه
خوی بو لاساری ناماده کردوه، دینی ههوتاندووه بو مالی دنیاو هه ل بو نهقوزپتهوه،
سواره ی بو کو نهکاتهوه، دوانگه ی بو بهرز نهکاتهوه، خودا نهو (دوکان)ه بپری که
خوت بکهپته (دراو) و پاداشتی نهبی لای خوا.

یهکێ تر ئەوێهه دنیاى ئەوێ بەکارى ئەو دنیا، ئەو دنیاى ناوێ بەکارى ئەم دنیا، لە خۆى دنیایه، ههنگاوى وردى بۆ دمنى و خۆى ههنگردوه و خۆى رازاندووتهوه بۆ مهزنايهتى، خۆى له ژێر پهردى خودادا شاردووتهوه بۆ گوناح و تاوان، يهكێكى تر لهوانه كه داواى گهرومى ناكات لاوازى و سوگى خۆيهتى و نهبوونى دام و دمزا، چوار مشقى داوه به ناوى قهناعهتهوه و بهرگى دنيانهويستى لهبهر كردووه، لهوش نه پهجهى ههيه و نه لهوهرگه.

ئهوانهى لايهنى خودايان گرتووه

با ئەو دنيایه لهبهر چاوتان سووك بێت، وهك گهلاو ورده سهلم و ورده خورى دهمى برينهى مهر، پهند وهربگرن لهوانهى له پێشهوه رۆيشوون، پێش ئەوهى له ئێوه پهند وهربگرن، ئەوانهى پاش ئێوه دین، وازى لێبنن بهبێ نرخی، چونكه ئەو وازى لهوانه هینا، كه له ئێوه زیاتر دلبهندى بوون.

(٣٣)

وتاریکی كه پوشت بۆ پووه پوونهوهى ئەهلى بهسره

كه كرۆكى هه ناردنى پێغه مبه ران باس دهكات

(درودى خويان له سه ر بێت)

عهبدو ئلای كورێ عهباس دهلى: لهزىقار جوومه لای میرى موسلمانان، كه خهريكى پينه كردنى پێلاوهكهى بوو، فهرمووى: نرخی ئەم پێلاوه چنده؟ وتم: بېنرخه، فهرمووى قهسهه بهخودا لای من لهمهزنايهتى ئێوه باشته، مهگه ر مافىك پياده بگهه، يان بهتالىك لهناو بهرم، نهوجا لهسه ر دوانگه ئەمهى گوت: حيكمهت لهروانه كردنى پێغه مبه ر (صلی الله عليه وسلم)، خوداى پاك محهممهدى رهوانه كردووه و لهناو عه رهب تهنها كهسى نهبووه نامهيهك بخوینێتهوه و داواى پێغه مبه رێ بكات، ئەو خه لگهى دايه بهر، ئەم بهرزیهى دايه و بهم شوێنهى گهيانندن، ئەوهتا دارى دهستيان راسته و ژێر پێيان پتهوه.

چاگەي عەلى

(سلاوى خاى لە سەر بىت)

بەلام قەسەم بەخودا، من لە دامىنى سوپا بووم، هەتا هەمووى گەرايەوه سەر
رېگەي راست، هەرگىز بى توانا نەبووم و ترسۆك نەبووم، ئەم سەفەرە هەر بۆ ئەو
مەبەستەيه، ئەبى كارى بەتال و نەج و نەج بکەم، هەتا راستى و حەق لە بنبالى دەر
نەکەم.

سەرزەنشتى ياخيپوان

ئاخر من چىم داوہ لە قورمىش، قەسەم بەخودا لەکافرىياندا شەرم لەگەڵ
کردون و شەريان لەگەڵ نەکەم، لەياخيپوون و سەرشييتياندا، من هەمان ھاوړيان
بووم، دوينى و نەمرۆش ھاوړيان دمبم.

(٢٤)

وتاريكى بۆ هاندانى خەلك

پەلامارى شام بدەن پاش تەواو بوونى (خەوارىچ)

ناخ... داخ لە خەلك، ئۆف لەداخى ئيوە، خەفەتبارم لەگەيى ئيوە، چۆن رازىت
بە دنيا لەباتى پۆزى دوايى؟ بۆچى نزمەتان هەلبزاردوو بەسەر بەرزىدا؟ كە بانگەتان
نەكەم بۆ جيهاد، چاوە كۆرەتانه وەك كاتى سەرەمەرگ، خۆتان گىل نەكەن وەك
سەرخۆش، قەسەتان نەگۆرئ، سەرتان لىتەك نەچئ، وەك ئەو توشى نەخۆشى
دەروونى بووبن، ئيوە گەمژەو بىعەقن.

هەرگىز ئيوە جىگەي مەتەنەي من نابن، ئيوە ئەو كەنارە نين جىگەي باومر بن،
ئەو بەرەهەيوانە نين، كە بىويست بن، ئيوە گەلە حوشترىكى شوانەي ونبوون،
لەهەموو لايەكەو كۆتان بکەنەو لەلايەكى ترەو بەلاو لىتەكەن، بە خودا زۆر
خراپە، شەر بە ئيوە گەرم بکړئ، فەلتان لى نەكړئ، وەلامى فەل نادەنەو،
نەملاولاتان دانەپاچن و تورە نابن، دوزمەن ناخەوئ بۆتان و ئيوەش بىناگا و
خەوالوون، قەسەم بەخودا ئەو وەي نەبى ژىر نەكەوئ، سویندم بەخودا كە شەر

گهرم بوو مردن گهرمایى هات، دهورى (كورى نهبو تاليب) تان چۆلكردووه، قهسهه بهخودا ههر كهس دوزمنى بهسهر خويىدا زالكرد گوشتى لینهكاتهوه و نيسقانهكانى ورد نهكات و پيستهكهى لیدانهمالی، پاشهلی قهلى لاواز دلّه، تۆ نهگهر حهز نهكهى، نهه جۆره پياومبه، بهلام من قهسهه بهخودا مهگهر شمشیری نهشرمفیی سهرم له لاشهه بکاتهوه، نهه كاره بکهه و دهست و قاچم لیبهكهنهوه ههروا دهبه، پاش نهوه خودا چى نهكات فهرمانى خویهتى.

رێگه‌ی راست و رهوان

خه‌لکینه! من حهقهه لهسهر ئیوه ههیه، ئیوههش مافتان لهسهر من ههیه، مافى ئیوه لهسهر من نامۆزگاریتانه و دهستکهوت دابهش بکهه بهسهرتاندا، فییری زانیاریتان بکهه بۆ نهوهى نهقام نهبن و فییری نهدهب و رهوشتان بکهه بۆ نهوهى زانابن، بهوههفا بن بۆ بهیمان، بهلام حهقی من لهسهرتان نهوهیه، دلپاک بن له بهرچاو و پاشمله بهدهنگمهوه بێن، كه بانگم كردن و فهرمانهه پیدان بهگویم بکهه.

(٣٥)

وتاریکی، پاش (ته‌حکیم) و بریاری ههردوو جه‌کهه

سوپاس بۆ خودا ههرچه‌نده زهمانه کارمساتی قورسى هیناوه و روداوى ناهه‌موارى داهیناوه، بریار نهدهه، كه ههچ په‌رس‌تراویك جگه له(الله) شایه‌نى په‌رستن نییه و ههچ هاوه‌لی نییه و (مه‌مه‌هه) (صلی الله علیه وسلم) به‌ندهه پێغه‌مبه‌رى نهوه، پاش نهوه... ناگادار بن بیه‌رمانى نامۆزگاریی و دلسۆزیی به نه‌زموونى شاره‌زا، نه‌بیته مایه‌ی هه‌ناسه ساردیی و خه‌م، په‌شیمانى له‌دوایه، من هه‌رچى له خه‌زینهى راو راویژم هه‌بوو بۆ ئیوه‌مدا له كهو و بێژمگ، نه‌گهر به‌گوێ (قه‌یسه‌ر) بکرایه، ئیوه وه‌ك دژیكى دلپه‌ق و خۆپه‌سه‌ند به‌گویتان نه‌كردم، یاخى بوون و سه‌رسه‌ختانه هه‌لگه‌پانه‌وه، به‌پاده‌یه‌ك نامۆزگاری گومانی په‌په‌ره نه‌كرد، له نامۆزگاریه‌كه‌ی ده‌ست و بازووی سارد بووه، وه‌ك شاعیری هه‌وازنم لیتهات، ده‌لی: من فه‌رمانهه پێكردن له ناو پێچی به‌له‌مه‌كه‌دا، كه‌چى ئیوه له نامۆزگاری یه‌كهه نه‌گه‌یشتن، هه‌تا چیشته‌نگاوى سه‌به‌ی.

(۳۶)

وتاریکی بۆ ترساندننی تاقمی نه هرهوان

من هۆشیارتان نه که مه وه، له وانیه به کوژرین و فری بدرینه ناو نه م پوباره و بکهونه ناو نه م چال و زیندانه، به بی رینومایی خودا و بی به لگهی روون، که ههتان بیت خانهدا هه کانتان فرییداون، هه دهری خودا داوی بۆ داناون، نه وه من بووم دژی (ته حکیم) و نیوه بوون دژو دژوار به گویتان نه کردم، به پادیه ک رای خۆم گۆپی بۆ نارم زووی نیوه، نیوه که لله پوچ و نه قام و بیعه قلن، ناخر من چیم کردووه باوک نهتان بینن، چ خراپه یه کهم کردووه زیانم بۆ نیوه بووه و (به لا) م به سه ر هیناون!

(۳۷)

وتاریکی، پاش پوداوی نه هرهوان

من به باشی شانم دایه به ری نه وکاره، کاتی نهوان شکستیان هینابوو، من دهر که وتم به روونی نه وکاته، نهوان چوو بوونه هه وان هه که یانه وه، من له بهر تیشکی پووناکی خودا کارم ده کرد نه وکاتهی نهوان وه ستابوون له کار، من زۆرینه ی دهنگ بووم و زۆر له پیشه وه بوم، له فه رمان به چاکه و نه هی له خراپه دا، جله وی نه سپم به ردابوو، له مه دانا گره وم بر دبو وه وه، وه ک چیا بووم زریان نایجولینن و گه رده لول پرش و بلاوی ناکاته وه.

هه رگیز عه یب و عارم نه بوو خه لک باسم بکات، کهس نه یوانی توانجم لیبگری، بیکهس و لاواز لای من که سدارو به هیز بوو، هه تا حه قی بۆ نه سینم، به هیز لای من بیده سه لاته هه تا حه قی لیوه نه گرم، رازین به هه زاو هه دهری خودا، هه موو کارمان به و سپاردووه، ئایا قابیله درۆ به دهم پتغه مبه ره وه (صلی الله علیه وسلم) بکه م. هه سه م به خودا یه کهم که سه م که بروام هیناوه، چۆن یه کهم کهس نه بم درۆ هه له به سم، له کاری خۆم ورد بوومه وه، ته ماشا نه کهم پش نه وه ی پهیمانم پیبدری فه رمانم جیه جی کردو نه رکی سه رشانم بۆ کهسانی تر جیه جی کرد.

(٣٨)

وتاریکی له باره ی ناوانانی گوماناوایی به گومان

نه زانن بۆچی کاری گوماناوایی بهم ناوه ناوانراوه؟ چونکه نزیکه له حهقهوه، مهردانی خودا له ژیر تیشکی یه قیندا نه پۆن و، پێناسییان چاو پروون و شارهزایه، دوژمنانی خودا بانگهشه ی گومرایی نه کهن و شارهزاییان بێ بیناییه، نه وهی له مردن بترسی لێ ناخه له سی، نه وهی ههزی له مانه وه بێ پێی نادری.

(٣٩)

وتاریکی که ناگاداری گرتنی (عین التمر) بوو

له لایه ن نه فامانی به شیروه

حبیکه م تووش بووم به وانه ی گوپرایه ل نابن بۆ فه رمان، که بانگیانم کرد بپوه لامن، بپوه جاح بن، چۆن وه لامی هاوکاری و یارمه تی خودا دمه نه وه؟ نه وه ناینیک نییه کۆتان بکاته وه؟ نه ی غیره تی نییه پالتان پپوه بنی بۆ یه کی تی؟ هه می شه هاوارتان لینه که م و به پارانه وه بانگتان نه که م نه ی هاوار!! به لام نیوه گو ی بیستم نابن، به فه رمانم نا که ن، هه تا هه موو عارو شورمییان دم ده که وئ، به نیوه تۆله ناسه ند ریت، مه به ست به نیوه نایه ته دی، بانگم کردن بۆ یارمه تی برا کانتان، نه قۆرینن وه ک حو شتری قۆره گرتوو و قورس و بێ هیزن وه ک حو شتری ناوه که پێزو پشت زامار، پاش نه مه سه ربازیکی بچووکی که م له نیوه، که لاواز و له رزۆک (وه ک به ناشکرا ببینن که به ره و مردنیان دمه ن).

(٤٠)

وتاریکی له سه ره خه واریج که نه یانوت:

(فه رمان هه ر فه رمانی خودایه)

نه و جا فه رمووی: وته یه کی حه قه بۆ مه به ستیکی به تال به کار دیت، نه وانه مه به ستیانه بلین، مه زنا یه تی و فه رمانه واییه، پپو یسته بۆ خه لک میریان هه بی ت،

چاك يان خراب، باومردار له ژېر فهرمانيدا بېت، بېباومرپش به نارامی بزی، ههتا خودا كوتایی پېنههین، باج و خهرج كوكاتهوه، بجی بهگزی دوژمندا، مهردم له ژياندا بېترس بن، مافی لاواز بستین له زوردار، پیاوچاك دلنارام و پیاوخراب بی زور و ستم.

لهگېرانهومیهکی دیکهدا که تهحکیم فهرز گرایه سهر پېشهوا، چاومرپی فهرمانی خودا نهکهه لهسهرتان، نهوجا فهرمووی: میرایهتی چاك کاری پیاوی چاك و پاریزگار، مهزناپهتی خراب، پیاوخراب سوودی لیومرنهگری، ههتا مامیهك ههبت و مهرگ پی نهگات.

(٤١)

وتاریکی که (نا) له غهدر نهگات و ههدهشی لینهگات

ومفا هاولفی راستیه، هیچ پاریزگاری نابینم لهو باشتر، ههرگیز تاوانی کوشتنی پهنامهکی نادات، نهوهی بزانی پاشهروژی چونه، نیمه له زهمانیكددا نهژین، که خهلك پیلان و غهدر بهژیری دانهنین و خهلكی نهقامیش بهژیری و قام و تهگیری جوانی دانهنین، نهوه چیانه!! خوا لهناویان بیات، نهوانه شارمزی رامیاری و زیرهکین، نهتوانن فیل و پیلان بگېرن، بهلام لهترسی فهرمان و نههی خودا نایکهن، باش بهچاو نهیبینن و توانایان هیه نهنجامی بدن، بهلام بههلی نهزانن نهوهی بېپهروایه له نایبنداری و گوئ ناداته گوناح.

(٤٢)

وتاریکی لهسهر شویننه کهوتنی نارمزوو و هیوا دریژی بهدنیا

خهلکینه! نهوهی زور ترسم ههبی له سهرتان دووشته: شوین ههواو نهفس کهوتن، دل بهندی بهدنیاوه، چونکه شوینکهوتنی نارمزوی نهفس، رېگه له راستی نهگری، دل بهندی بهدنیاوه، روژی دواپی له بیردمهاتهوه، ناگادار بن! دنیا زور بهپهله پستی ههلکردوو و رویشتوو، تنها چوپړك له بنی کاسهکهدا ماوه، بخورهکه بوئی

نه خوراومتهوه و لئی جیماوه.

ئاگادار بن! نهوه پوژی دواویه بهرهو روومان دیت، ههریه کهیان کورپی خوئی ههیه، ئیوه کورپی نهو دنیا بن، کورپی نهو دنیا مه بن، چونکه هه موو پوئییه ک بۆلای دایکی خوئی نهروات، نه مپو کاری لپرسینه وهیه و سبهی لپرسینه وهی بی کارو کرداره.

(٤٣)

وتاریکی که یارانی داویان لیکرد بچی بۆ شه ری شام نهو کاته ی که جه ریری کورپی عه بدوئلای نارد بۆ لای مه عاوییه بۆ خو ئاماده کردن بۆ جهنگی شام

ئاماده بوونی من بۆ جهنگی نههلی شام و نهو کاتهش که جه ریرلای نهوانه، نهوه ئامازمیه بۆ داخستنی دمرگای شام و لادانی نههلی شامه له چاکه نهگهر ویستیان، بهلام من کاتم دیاری کردوو بۆ مانه وهی جه ریر، لهوئ نامینیه وه، مهگهر بی فه رمانی بکات، یان هئیلی لیکری، باش وایه په له نهگهین، ئیوه خو ئان ئاماده بکه ن و خو ئاماده کردیم لا خراب نییه، من نهو کاره م باش تاوتوی کردوو و ورد بوومه ته وه له لووت و چاوی و ناوو دمره وه نه مدیوودیوو کردوو، جگه له شه ری یان بی فه رمانی شتیر نابینم، نه مهش هه ر بووه فه رمانداری له سه ر میلله ت بووه و جه ند کاری نه کردی کردوو، خه لک تو ره بووه له خه لیفه و کاریان کردو نارازی بوون و گو رپیان.

(٤٤)

فرۆشتنی دیل

مه سقه له ی کورپی هوبهیره ی شه یبانی چوو بۆ لای مه عاوییه، پاش نهوه دیله گانی فرۆشت، پیشه و داوای پوله که ی لیکرد، پیشه و گوتی: خوا پوو مه سقه له رهش بکات، کاری پیاوانه ی کرد وهک بهنده راپکرد و ماوه ی نه دا وهسف بکری، نهگهر لای ئیمه بوایه، نهوه ی پتی بدریایه لیمان و مرده گرت و پاشماوه مان دوا نه خست.

(٤٥)

وتاری له جهژنی رهمه زاندا

سو پاس بۆ خودا، كه هه رگیز بئو مئید نیم له به زمیی و هه رگیز بئیهش نیم له به خشندهیی، ناو مئید نیم له لئبوردنی، هه رگیز له به ندایه تی رووم وهر نه گێراوه، نهو خودایه، كه به زمیی بی برانه وهیه و به خشندهیی نابریته وه.

زهمی دنیا

دنیا یانهیه كه تیدا چوونی بۆ براره وه، دانیشتوانی نه بی گۆج بکه، شیرین و سهوزه، به پیری داواکارییه وه په لهیه تی، تیکه لاوی گیانی نه وهی چاوی لئی بووه، ئیوهش باربکه و بگوازنه وه بهو تیشهی پیتانه، جگه له بژیوی مه سرمفی تیدا داوا مه که، داوی زیاتر له بژیویی مه که.

(٤٦)

وتاریکی، کاتی چوونی بۆ شام

له کاتی پای نایه ناوزه نگیی، نرای کرد

خودایه په ناگرم به تۆ له ناخۆشیی و ماندوو بوونی سه فره له گه رانه وه به ناو مئیدی و دیمه نی ناخۆش له خیزان و مال و منداڵ، خودایه! تۆ هاوړتی سه فره می و تۆ ناگاداری نه هل و عه یالی، ته نها تۆ نه توانی بهیه گیان شاد بکهی، چونکه بۆ ئیمه نه وهی جیماوه له گه لمان نییه و نه وهی له گه لمانه جینه ماوه.

(٤٧)

وتاریکی كه باسی كوفه نه کات

نه ی كوفه وا نه بینم! وهك چه رمی عوكاز سیرمه سیرمه نه که، جهنگ، کارمسات گه لیک به سه رتا دهینن، له سه ر بائی بومه له رزه دهه شوکییت، من ناگادارم هه ر ملهوړیک نیازی خرابت له گه ل بکات خودا تووشی دهکات به کاری سه رگه رمه وه و رووبه رووی دهردی کوشندهی نه کات.

(٤٨)

وتاریکی که چوو بۆ کوفه ، نزیک نوخه یله بهرمو سیفین

سوپاس بۆ خودا ههركات شهو دادئ و تاریک دهکات، سوپاس بۆ خودا ههركاتی نهستییه دهرکهوئ و لهچاو پروون بی، سوپاس بۆ خودا که نازو نیعمهتی نهپراومه، ناتوانی پاداشتهکهی بدریتهوه.

پاش ئه مه... من پێشهنگی سوپام ناردوو، فهرمانم داوه له کهناری ئه م شیوه لهنگهر بگرن، ههتا فهرمانیان بۆ دیاری ئه کهم، ئه مهوئ ئه م ناوچه بسپێرم به ههندی له ئیوه، له کهناری دیجله جیگیرین، ئیوه و ئه وان پێکهوه پهلاماری دوژمن بدم، ئیوه پالېشتی ئه و هیزمبن.

(٤٩)

وتاریکی که باسی پهروهردگار و زانستی خودایی ئه کات

سوپاس بۆ خودا که نهینی کارهکانی شاردوووتهوه، بهههندی نیشانه ئاماژهی پێکردوو، چاوی زاناو دانا تهواو نابینی، نه چاوی ئه وهی، که نهیبینیوه لاری ههیه لهسهری و نه دلی ئه وهی که پهی پێ بردوو تهواو نهیبینی، لهسهری ههموو سهرومهیه، ههچ شت لهسهری نییه، له ههموو شتی نزیکه و ههچ شت لهو نزیک تر نییه، ههرگیز بهرزیهکهی دووری نهخستوووتهوه له بوونهوههرهکانی و نزیکه لهوانهوه هاوشانی نهکردوو له گه'یان، ژیری و قام ناتوانی سنووری سیفهتی دیاری بکات، له پێویستی ناسینی نهشاردوووتهوه، تهنها ئه وه که گهواهیی دمدات، گشت ئالاکانی بوون لهسهر بهزۆر باومرپێکردنی له دلی بېباومر، شکۆ و بهرزیهی تهنها بۆ ئه وه، ناجۆره لهگه'ل ئه وانهی نهچوینن و ئه وانهی بېباومرن.

(۵۰)

وتاریکی له باره‌ی وێرانیی ئهم گه‌ردوونه به‌هۆی نازاوه و گه‌نده‌لییه‌وه

ڕوودانی هه‌ر نازاوه و گه‌نده‌لییه‌ك به‌وه دهمست پێده‌كات، كه خه‌لك دواى هه‌واو ئارمژوو نه‌كه‌ون، فه‌رمانگه‌لیك دروست ده‌بێت، كه دژه له‌گه‌ڵ به‌یامی خودا، هه‌ندێ مه‌ردم یارمه‌تی بپاوان دهمدن بۆ ئایینی جیاواز له‌ ئایینی خودا، ئه‌گه‌ر باتل پائنه‌ر بێت له‌ ئاوێته‌ی حه‌ق شاراوه نه‌ده‌بوو له‌سه‌ر ئه‌وانه‌ی پێی هه‌لنه‌سن، خو ئه‌گه‌ر حه‌ق پائنه‌ر بکریت له‌گومانی باتل، زمانی نه‌یارانی لێ کۆتا ده‌بوو، به‌لام له‌مه‌یان به‌رداسێك وهرگیراوه و له‌ویان به‌رداسێك وهرگیراوه و تیکه‌لاو بوون، ئالیه‌ر شه‌یتان سواری سه‌ری دۆسته‌کانی ده‌بێت و ئه‌وانه‌ش له‌ خوداوه چاکه‌ی پێ ڕه‌وابینه‌راوه ڕزگار ده‌بن.

(۵۱)

ئاو برین له سوپا که‌ی عه‌لی

ئهو کاته‌ی بپاوانی مه‌عاوییه ئاویان له سوپا که‌ بری له‌سه‌ر جۆگه‌یه‌کی فورات، ئه‌وان کوشتنیان دهرخوارد داو، یان ئه‌وه‌تا دان بنن به‌ سه‌رشوێری و پێینی جیگه‌ بۆ خو‌تان دابنن یان شمشیره‌كانتان ئاوبه‌دن له‌ خوێنیان تیر ئاو ئه‌بن، مردن له‌ ژيانێ ژێرده‌ستی‌دایه، ژیان له‌ مردنی سه‌رکه‌وتوان دایه، ئه‌وه‌ بزانن مه‌عاوییه ده‌سته‌یه‌کی که‌می له‌به‌ره‌لاکان هه‌ناوه و راستی له‌به‌رچاویان شاردووته‌وه، بۆیه سنگی خوێان کردووه به‌ نیشانه‌ی مردن.

(۵۲)

وتاری له‌ باره‌ی دنیا نه‌ویستی

ئاگادارن که دنیا په‌کی که‌وته‌وه، به‌ره‌و مائناوایی ده‌ڕوا، چا که‌ی خراپ بووه، په‌شتی هه‌لکردووه له‌ دۆسته‌کانی، پالی ناوه به‌دانیشتوانه‌که‌یه‌وه، جیرانه‌کانی ڕازی کردوه بۆ مردن، هه‌موو شیرینی تال کردووه، هه‌موو ڕوونه‌کانی لێل کردووه، هه‌چ نه‌ماوه جگه‌ له‌ که‌می ته‌ڕایی له‌ بنی کاسه‌که‌دا، یان چۆڕی که‌ که‌م ئاو بنجی پێوه

نهنى، نهگەر تینوو بیمزى تیر ئاو نابى، خۆتان ئاماده بکهن بهندهگانی خودا بۆ
کۆچ و بار لهم سائهى که برپاره نه مینى، هیوا زال نه بى به سهرتانا، باکات له سهرتان
دریژ نه بى.

پاداشتی دنیا نهویست

قهسهم به خودا نهگەر وهك دایكى مندا لمر دوو شیوهن بکهن، بانگ و سه لا
هه لدمن وهك گمهى كۆتر، دمنگ بهرزگه نه وه وهك ئاوازی زمبور خویننهگان،
هه رچیتان له مال و مندا ل هه بوو بیبه خشن بۆ نزیكبوونه وه له خودا، په گیان
لیبور دنی خراپه یه گتان که فریشته تۆماری کردوو له سهرتان، زۆر که مته لهو
پاداشتهى من داوام کردوو به تۆتان و لهو تۆلهى که ترسم ههیه ترستان بیته، قهسهم
به خوا نهگەر هه ناوتان بتوینمه وه و چاوتان دمر بیت به نارم زوو یان له ترسان
به خوین و ته مه ندریژ بن، هه رگیز نهو دنیا به نامینى، هه رگیز نهو کردار هتاتان
پاداشتی نهو هه موو نازو نیعمه ته نابى که بیتان دراوه، نهگەر هه موو تواناتان
خه رج بکهن به رامبه ر نهو به خشینه گه ورانه که بیتان دراوه و ریگه ی باومرتان
دراوه.

باسی قۆچی قوربانىی نهکات

بۆ قۆچی قوربانى باش ورد بینه وه له گوپی و چاوی، نهگەر چاو و گوپی ساغ
بوو نه وه قوربانیه که ته واوه، هه رچه نه ده شاخ شکاو بیت و قاچه گانی به شوینی
خۆیدا راگیشى بۆ کوشتارگه که.

(۵۳)

وتاریکی، وهسفی یارانى دهکات له سیفین

نهو کاته ی که نه یانده هینشت شه ری شام بکات

نهو کاته ی هپرشیان هینا به سه رم وهك په لاماری گه له حوشتری تینوو، پۆزی
ئاودانیان که شوانه که یان په شووی دامالی بن و هه وی لی کردبن بۆ ئاو خواردنه وه،
به راده یه که گمه مابوو به کوژن یان په کتر به کوژن، منیش سه رو ژیری نهو کاره م
نه کرد، به راده یه که خه وم لی زرا، بۆ هیج دمه رفه تیک نه ماوه له به رده مم یان

به گزیناندا بچم یان بپروایی بهو به یامه ی که محممه (صلی الله علیه وسلم) هیناویه، له بهر نهوه دۆزینه وهی چارمه سر بۆ شه پ لام چاکتر بوو له تۆله ی خودا، مردنی نهم دنیا بهم لا سووگتر بوو له مردنی نهو دنیا.

(۵۴)

وتاری که یاران یگله بیان نه کرد له دواکه وتنی شه پ له سیفین

به لام نهو قسه یه تان که نه ئین، نهم هه موو دواکه وتنه له بهر نهوه یه که حه زم له جهنگ نییه؟ ده ی قه سه م به خودا گوئ ناده می بچم بۆ مردن یان مردن بیت بۆلام، نهو قسه یه تان که نه ئین: گومانم له راستی خه لگی شامه، قه سه م به خودا به لاماری هه چ شه پیکم نه داوه یه ک رۆژیک که حه زم نه کرد بی کۆمه ئیک پیکه ی راست بگرن و به هوئ منوه رزگار بن یان خه لکیک شه واره بکه ن بۆ لای پرووناکی من بین، نهو کارم زۆر لاپه سه ند بووه، کوشتاریان له سه ر رپی ونکردنیان، هه رچه نده تاوانی خۆیان بیت.

(۵۵)

وتاری که باسی یاران ییغه مبه ر نه کات

له رۆژی سیفیندا که داوا ی ناشتی کرد

ئیمه له سه ر ده می که له خزمه ت پیغه مبه ردا (صلی الله علیه وسلم) بووین، باوک و کورو براو مامی خۆمان نه گوشت، هه تا نه هات بیروباومرمان به هیز نه بوو، زیاتر گه ردنکه چ دهبووین و پیکه ی راستمان دهبپی، زیاتر به نارام بووین له ئیش و نازار و سوور بووین له سه ر جیهاد، پیک نه کهوت پیاوی ئیمه و پیاوی نه وان وه ک پالنه وان یه گتریان نه هینا و نه برد و خۆیان نه خواردمه و و نه جوپی، که کامیان کاسه ی مه رگ دمرخواردی نه ویکه یان بدات، نه وکات جارئ به سه ر دوزمن و جارئ دوزمن به سه ر ئیمه دا سه ر نه کهوت، که خودا راستی ئیمه ی بۆ دمرکهوت دوزمنی شکاند و پیرۆزی و سه رکهوتنی بۆ ئیمه نارد، هه تا نیسلام جیگیر بوو، خه لک ملی بۆ راکیشاو ولاته کانی خۆیانیان دابه ده سه ته وه، له مرئ! (به وخودایه ی گیانی منی

به دهسته)، نه گهر نه وهی ئیوه نه یکه نه ئیمه بهمانکردایه تهنها پهك پایه بوو ئیسلام نه ده بوو، تاقه خه لئیک سەوز نه ده بوو، نه وهی ئیوه نه یکه نه سویندم به خودا به خوین دایه ددوئن و به شیمانی به دواومیه.

(۵۶)

وتاری بۆ یارانی

حهز نه كهه ناگادار بن كه دواى من پیاویك پهیدا نه بئ، گهروى فراوانه! ورگی دهر په پیه و شۆر بوو متهوه، نه وهی دهستی به سهردا بگات نه یخوات و نه وهی دهستی به سهردا نه گات ههولئ بۆ نه دا، شه ری له گه ل بکه نه و بیکوژن، به لام ناتوانن بیکوژن، ناگاداری بن داواتان لئ نه کات كه جنیوم پئ بدمن و خوتان بیومری بکه نه له من، جنیو بدمن چونكه زه کات و پاکه ره وهی منه و بۆ نیوهش رزگارییه، به لام بیومری له من مه که نه، چونكه من به پاکیی و چاکیی له دایکبووم، له باومرو کۆچدا له پیشه وه بووم.

(۵۷)

وتاریکی، كه له گه ل خه واریج وتویژ ده کات كه ده لئین:

(فه رمان ته نها بۆ خودایه)

خودا گه رده له وولتان به سهردا بکات، قه ره چۆلتان به ریته وه، پاش باوه ره ینان و جیهام له گه ل پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) گه واهی بدهم له سه ر بیباومریم (به راستی یم ونکردوو و شاره زای رینگا نیم)، دهر پۆن بۆ خراپترین پاشه پۆز و پاشگه ز ببنه وه بۆ دواوه، به لام پاش من سووک و رسوا نه بن و له زیر شیری به رنده دا بن و بیتهش بن له ده سه لات و ده سه لات سته م له سه رتان بکاته په پیره و.

(٥٨)

وتاری، که نیازییه تی شهری خه واریج بکات

یاران پییان وت: خه واریج له روبراری فورات له سه ر جبری نه هره وان به ریونه ته وه، فهرمووی: کوژرانیان له ته نکاوه که دمبیت، قه سه م به خودا ده که سیان رزگاریان نابیی و ده که س له نیوه تیا ناجیی.

(٥٩)

پاش کوشتاری خه واریج

(به میری مسولمانان وترا میری باومرداران نه و کۆمه ل هه موو تیدا چوون، له وه لاما پیشه وای: نه وه لالا دلۆپه یه ک بوون له پشتی باوک و ره حمی نافرم، هه رکه سیان لیبه یدا بیت شاخی نه شکیت، هه تا وایان لیدیت دمبنه چه ته و ریگر.

(٦٠)

وتاریک*

پیشه وای: پاش من خه واریج مه کوژن، چونکه نه وه ی داوای ماف بکات و به هه لاما بجیت وه که نه وه نییه که داوای باتل بکات و وه دمستی ببینی. * مه به ستی پیشه وای مه عاوویه و هاویارانییه تی.

(٦١)

وتاری که وتیان ناگاداربه به نهینی نه تکوژن

من له خودا وه پاریزمریکی قایم هه یه، که وه ختی کوشتنم هات نامینی و نه مدمن به دهسته وه، نه وکاته نه تیر وئله و نه زام چاک دمبیته وه.

(٦٢)

وتاری نامۆزگاریی دوورکەوتنەوه له خشته بردنی دنیا

هۆشاربەن دنیا بەتەنھا ئەوکاتەى تێیدا دەژیت دەتوانى بپەوى بێت، ئەوەش بۆ خۆشى دنیا دەکرى مانەوى نییه، خەلك بەدنیا تاقى دەکریتهوه، کە پێیهوه گیرۆدە دەبن، ئەوهى له دنیا دەستیان کەوتوو هەر لەویدا لییان وەردەگیرێتهوه و بەرپرسیاریش دەبن لەسەرى، ئەوەش له دنیا وەرگیراوه بۆ غەیری دنیا دەچن بۆ لای و لەسەرى پاداشت دەدرێتهوه، ئەو وەك سیبەر وایه لای خاوەن فام و عەقل، زۆر جار دەیبینی بەلیشاو دیت و بەماومیەکی کەم وەردەگیرێتهوه، بەزیاوه دیت کەم دەبێتهوه.

(٦٣)

وتاریك بۆ گاری چاکه، هاندان

لهخودا بترسن و خۆپاریزبن، بەندەکانى خودا بەرمو پیری کۆتایی تەمەن برۆن بەکردهوى چاک، بەو شتەى نیستە لەبەردەستە کپیری ئەوه بن کە بۆتان دەمێنێتهوه، زۆر زووبن بۆ بارکردن، چونکە پەلەتان لێنەکری و پێرا ناگەن، خۆتان نامادە بکەن بۆ مردن، وا خەریکە سیبەرى دیتە سەرتان، لەو نەتەوه و کۆمەلەبن ئەگەر هاواریان لیکرا گۆرچ بە ناگا دین، ناگادارن کەدنیا یانەى ئەوان نییه! لەبەر ئەوه گۆرپیوانەتەوه، خودا ئیوهى بى مەبەست دروست نەکردوو و بەخۆپایى وازتان لى ناهینى، نیوان یەك له ئیوه و بەهەشت و دۆزەخ مردنە، کە دەبیتە میوانتان! توخودا ئامانجێك بە چرکە کەم بکات و بەکاتژمێر لێى برۆخى ئەوه ناگەیهنێ کە ماوهکە زۆر کورتە، مەبەستێك کە شەو و ڕۆژى تازە بەرمو رێگای بەرى مانای زوو گەشتنى نییه؟ میوانێك کە سەرکەوتن یان کۆسکەوتنى پێیه، پێویستە چاک خۆتى بۆ نامادە بکەیت، لەم دنیا له خودى دنیا لهگەڵ خۆتان بۆ سبەى تیشوتان هەبیت، چاکترین بەندەى خۆپاریز ئەومیه خۆى نامۆزگاریى خۆى و پێشکەشکاری پەشیمانیى و زال بوون بەسەر نەفەس و هەوايه! چونکە ئەجەل شارومیه و ئەمەل فیلبازە و شەیتان سوکایەتى تاوانى لەبەر چاو شیرین ئەکات، بۆ

نهجامدانی و هانی ئەدا پەشیمانی و گەرانهوه دوا بخات، هەتا ئەو کاتە مردن سواری سەری ئەبێ لەهەموو کات بێناگاترە.

لەخوا دەپارێمەوه ئێمە و ئێو لەوانەبەین کە نازو نەعمەت لەخۆباییان ناکات و کەمتەر خەمی ناکات لەفەرمانی خودا، ئەنجامدانی فەرمانی خودا مەبەستیهتی و پاش مردن تووشی پەشیمانی و خەم و خەفەت نابێ.

(٦٤)

وتاریک له باره‌ی زانستی په‌روهره‌دگاره‌وه

سوپاس بۆ ئەو خودایه کە هیچ مائیکی پاش و پێشی تێدا نییه، یه‌که‌م پێش ئەوه‌ی کۆتایی بێت، ناشکرایه پێش ئەوه‌ی شاراوه بێت، هه‌ر که‌سی ناو بێرێ به‌تاک زۆر له‌زاتی حه‌ق که‌متره، هه‌ر که‌س بێندو به‌رێز بێت جگه له‌و په‌ست و داماو، هه‌ر که‌س به‌هێزو توانا بێت جگه له‌و بێده‌سه‌لات و لاوازه، هه‌ر که‌س خاوه‌ندار بێت جگه له‌و کۆیله‌یه، هه‌ر که‌س ناوی زاناو فێرکار بێت جگه له‌و خۆبێندکار و فێرخوازه، هه‌ر که‌س به‌توانا بێت جگه له‌و تواناو بێتوانایه، هه‌ر که‌س گۆبێست بێت جگه له‌و که‌رواله‌یه و ده‌نگی نزم نابێسی و ده‌نگی به‌رز کاسی ئەکا و ده‌نگی دوور نابێستی، هه‌ر که‌س تیزو روون بێت کۆیرو مژمو‌له جگه له‌و ڕه‌نگی شاراو و ته‌نی ناسک نابینی، ئەوه‌ی به‌ده‌رمه‌ویه جگه له‌و شاراوویه، هه‌ر شاراوویه‌ک هه‌بێ جگه له‌و به‌ده‌رمه‌ویه، ئەوه‌ی هێناویه‌تی به‌بوون بۆ زیاتر ده‌سه‌لات نییه و ترسی خراپی پاشه ڕۆژی نییه و بۆ یارمه‌تی دژیکی جه‌نگاوهر و به‌هێز نییه و بۆ هاوه‌ل و هاوتایه‌کی شانازکار نییه یان دوژمنیکی ڕه‌سه‌ن و دادوهر، به‌لام ئەوانه هه‌موو بونه‌ومریکی به‌نده‌و کۆیله‌ن و کارگوزاریکی که‌م و بچووکن، له‌ناو شته‌کاندا نه‌تواوته‌وه، هه‌تا بێتی تێیدا یه و لێی جیا نه‌بووته‌وه، هه‌تا بێتی له‌و ته‌نه جیابووته‌وه، درووستکرنی هیچ بوونه‌ومریک له‌لای قورس نییه، به‌ بیرکردنه‌وه‌ی پێشوه‌خت نه‌یهێناوته‌ بوون، هه‌رگیز ڕیگرێک نه‌بووه له‌ ڕیگه‌ی دروستکردن، هه‌رگیز گومانی نه‌بووه له‌فه‌رمان و بڕیاره‌کانی، به‌لکو هه‌میشه دادوهریکی به‌تواناو بێهه‌له و زانیاری پته‌و و فەرمانی بێگومانه، جێگای ئومێد له‌ کاتی سزاو تۆله و جێگای ترس و بڕینه له‌کاتی نەعمەت و بەخشین.

(٦٥)

وتاری بۆ ئهوانه‌ی له شه‌رو جه‌نگدان له‌پۆژانی سیفیندا

گرۆهی باومرداران! به‌رگی له‌خودا ترسان ببۆشن، پوزمه‌وانه‌ی هێمنی له‌ پێکه‌ن، دانه‌گان له‌یه‌ك توند بکه‌ن، چونکه‌ ئه‌وانه‌ زیاتر له‌ شمشیر سهرتان ده‌پاریزی و به‌ته‌واوی به‌زری و باڵبه‌ندو دمست به‌ندو دمست و بازووتان به‌توندی ببه‌ستن، شمشیره‌گانتان له‌ناو گیلانه‌گاندا هاتووچۆ پێبکه‌ن، پێش به‌کارهێنانی به‌تیه‌ی چاو بنواړن و به‌راست و چه‌پ دمست بوه‌شی‌ن، هه‌میشه‌ به‌ تیزی شیره‌گان به‌کاربه‌ی‌ن، به‌ ئه‌ندازه‌ی شیره‌گانتان هه‌نگاو بنێن، ئه‌ومش بزانی ئیوه‌ له‌ژێر چاودی‌ری خودان و له‌گه‌ڵ ئامۆزای پێغه‌مبه‌رن(صلی الله علیه وسلم)، په‌لامار و هێرش دووباره‌ بکه‌نه‌وه‌ و شه‌رم بکه‌ن له‌ راکردن، چونکه‌ شورمیه‌ی بۆ نه‌وه‌ی نوێتان و ناگر بۆ رۆژی حساب و کتاب، به‌دئی ئارامه‌وه‌ به‌ره‌و مردن برۆن و به‌ئارامی هه‌نگاو بگوازنه‌وه‌، ئیوه‌ و ئه‌م په‌شاییه‌ گه‌رمیه‌ و ئه‌و ده‌واره‌ به‌په‌ت و گوریس توند کراوه‌، رێك له‌ناومه‌راستی بده‌ن چونکه‌ شه‌یتان له‌په‌نایدا‌یه‌، دمستیکی بۆ راپه‌ڕین راکی‌شاوه‌ و قاچیکی بۆ هه‌لاتن داناوه‌، له‌سه‌ر پای خۆتان سووربین هه‌تا کۆله‌که‌ی حه‌ق به‌دی‌ار ده‌که‌وی، (سست مه‌به‌نه‌وه‌ و داوی شه‌ر و ده‌ستان مه‌که‌ن، هه‌ر ئیوه‌ به‌سه‌ر ئه‌واندان، ئیوه‌ خوداتان له‌گه‌له‌، هه‌رگیز پاداشتی خه‌باته‌که‌تان که‌مناکاته‌وه‌).

(٦٦)

وتاری ده‌رباره‌ی مانای (ئه‌نسا‌ر)

پاش نه‌وه‌ی دمنگوباسی که‌په‌رکه‌ی (نه‌وه‌ی ساعیده) به‌ پێشه‌وا گه‌یشت له‌ پاش وه‌فاتی پێغه‌مبه‌رن(صلی الله علیه وسلم) په‌رسی: ئه‌نسا‌ر چی ئه‌ئێن؟ له‌ وه‌لامدا وتیان: میری بۆ ئێمه‌و میری بۆ ئیوه‌، پێشه‌وا فه‌رمووی: ئه‌ی بۆ نه‌تان وت: پێغه‌مبه‌رن(صلی الله علیه وسلم) داوی له‌ ئێمه‌و کردووه‌ چاکه‌ له‌گه‌ڵ چاکه‌کانیان و لی‌بوردن له‌گه‌ڵ خراپه‌یان، وتیان: ده‌ی ئه‌وه‌ که‌ی به‌لگه‌یه‌؟ فه‌رمووی ئه‌گه‌ر میری هه‌بێت پێوست به‌ پاسپارده‌ نییه‌، ئه‌وجا فه‌رمووی: هورمیش چی ئه‌ئێن؟ وتیان ئه‌وان خه‌لفی داری پێغه‌مبه‌رن(صلی الله علیه وسلم)، فه‌رمووی: بیانوو‌یان دره‌خته‌ و به‌روبوومه‌گه‌یان

لهناو بردا.

(٦٧)

وتاری لهبارهی محهمهدی کوری نه‌بویه‌کر که زهمینی (میسر) ی پنداو نیی داگیرکراو کوژا

به خواستی خۆم چهزم نه‌کرد هاشمی کوری عوتبه بکه‌م به والی میسر، نه‌گهر
نه‌و والی بوايه ههرگیز نه‌و خاك و زهمینه‌ی جینه‌ده‌هیشته، هه‌لی نه‌ده‌دا به‌ده‌سته‌وه،
نه‌وه زهمی محهمهدی کوری نه‌بویه‌کر نییه، چونکه خۆشه‌ویستی من بوو له‌مائی
مندا ژیاوه.

(٦٨)

وتاری له‌زهمی یارو یاومرانی‌دا

تا که‌ی من له‌گه‌لتان به‌دندان‌ه‌وه به‌م وه‌ك نازکی‌شانی پارینه‌ی دووساله‌ی خوشتر،
یان وه‌ك به‌رگی‌ پزیو و کۆن به‌ هتواشی ده‌ستی بو‌ دمبری، له‌هه‌ر لایه‌که‌وه‌ پینه
بکری له‌لایه‌کی‌که‌وه‌ دهم‌ری، هه‌ر کات ده‌سته‌یه‌ك له‌ سوپای شام سه‌ر دهر‌بینی هه‌موو
پیاوه‌كانتانه‌م ده‌رگا له‌سه‌ر خۆی داده‌خا، وه‌ك سوسه‌مار خۆتان نه‌که‌ن به‌
کونه‌كانتانه‌م، وه‌ك که‌م‌تیار له‌لانه‌که‌یدا، سه‌ر شو‌ر، قه‌سه‌م به‌خوا نه‌ومیه‌ که‌ نی‌وه
یارمه‌تی نه‌دمه‌ن نه‌وه‌ی به‌ نی‌وه‌ تیر نه‌نداز بکات تیری بینوک فر‌یده‌دا، نی‌وه‌ قه‌سه‌م
به‌خوا له‌ گۆره‌پاندا زۆر و فره‌ن، له‌ ژیر په‌رچه‌مدا زۆر که‌مه‌ن، من شارم‌زام نی‌وه
به‌چی چاك نه‌بن و به‌چی راست نه‌بنه‌وه، به‌لام به‌خودا هه‌رگیز به‌خراپ‌کردنی خۆم
نی‌وه‌ چاك ناگه‌م، خودا داماو‌تان بکات و چاوشۆ‌ر بن، به‌ش و بارتان دابه‌زی بو‌
خوارمه‌وه، نی‌وه‌ نه‌ومنده‌ی شارم‌زای باتل بوون شارم‌زای چه‌ق نین، نه‌ومنده‌ی دزی
چه‌قن دزی باتل نین.

(٦٩)

لهو به یانی و پارشیوهدا که پیگرا، فهرمووی:

که می و نهوز بردمیوه و چاوم چووه خو، به دانیشتهوه پیغه مەر (صلی الله علیه وسلم) به لامدا رۆیشت و وتم نهی پیغه مبهری خودا نه زانی چیم به سهر هات، له لایهن ئاژاوه و گیروگرفت و بیغه رمانی؟ فهرمووی: نزای شهریان لیبکه. وتم: نه وه لالا، نه وانم بۆ بگۆره بۆ سهدان باشر بۆ من و منیش بۆ نهوان بگۆره به زۆر خراپتر.

(٧٠)

وتاریک له زه می عیرا قدا

سه ره نهشتیان نه کات که به زیوون لهو کاته ی سهرکه وتن نزیکبوو

ئه ی ئه هلی عیراق! ئیوه وهک ژنی باردارن، که له مندا لیبوون نزیک ده بیته وه، مندا له که ی له بار نه با و بیوه ژن نه که وئ و میرده که ی دهری و بووبه میراتی خزمی زۆر دووری، نه ری وه لالا، به خووشی خو م نه هاتووم بۆلاتان، نا، به لام به زۆر هی نایانم، پیمگه یشتوه وتووتانه: (عهل) درۆ نه کا! خودا بتانکوژی درۆ له سهر کی بکه م؟ له سهر خوا درۆ نه که م؟ من یه که م که سم، که باومرم هی ناوه، یان له سهر پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) درۆ نه که م، من یه که م که سم که به راستم زانی، نه به خودا، نه وه ی من پیتان یه ژم زاراومه که، که ئیوه له مانا که ی حالی نابن، شایسته ی نه وه نین، دایک رۆله رۆتان بۆ بکات! من بیبه رامبه ر زانیاریتان بۆ نه پیوم، به لام کوا مهنیک تییدا پێوانه بکه م؟ (بی گومان پاش ماومه ک دهنگوباسی راستی نه و هتان بۆ دهرده که وئ و روون نه بیته وه).

(٧١)

وتاری بۆ درود له سه‌ر پێغه‌مبه‌ر (صلی الله علیه وسلم) و

سیفه‌ته‌کانی خودا و پێغه‌مبه‌رو جووری نزا

ئهی خودای پاخه‌ری فهرشی زه‌وی، بێ کۆله‌که‌ راگیرێ ئاسمانه‌کان و دروستکه‌ری هه‌موو دڵان، به‌شیوه‌ی دوولایه‌ن، داماو و به‌ختیار، داوا ئه‌که‌م جوانترین درودی خۆت و زیاده‌ترین به‌ره‌که‌تی خۆت برژێنه‌ به‌سه‌ر محهممه‌د (صلی الله علیه وسلم) به‌نده‌ی خۆت و پێغه‌مبه‌ر و په‌وانه‌کرا و کۆتایی هێنه‌ر به‌ په‌یامی پێش خۆی، دهرگا و الا‌گاری هه‌موو داخراوه‌کان، ناشکرا‌گاری راستی، که‌ به‌راستی مۆزی ناوه‌ به‌هه‌موو ئاراسته‌کان، داوایه‌ له‌ سه‌ری هه‌ر په‌لاماریکی گومرا‌کان، ئه‌وه‌ی پێی سه‌پێردرا به‌راستی گه‌یاندی، هه‌ستا به‌ فرمانی تۆ، زۆر به‌په‌له‌ بوو بۆ په‌زامه‌ندی تۆ، هه‌رگیز له‌ په‌لاماری دوژمن سست نه‌بوو، له‌ بپارێدان لاواز و بپێنراوه‌ نه‌بوو، پارێزگاری سڕوشی تۆ بوو، په‌یمان پارێزی تۆ بوو، له‌سه‌ر پێبوو بۆ نه‌نجامدانی فهرمانت، هه‌تا ئه‌و راده‌یه‌، که‌ سه‌ره‌ بزوزسکی دایه‌ ده‌ستی داوا‌گاری و پێگای تاریکه‌ شه‌وی بۆ پێبوا‌ری ویل پوونکردموه‌، گه‌لی دهروونی خسته‌ سه‌ر پێگا، پاش ئه‌وه‌ی هێرش به‌ده‌فه‌ری داگیرکردن، نیشانه‌ی پێگه‌و بانی بۆ دیاری کردن و ده‌ستوری روون و بێ هه‌له‌ی نیشاندان، ئه‌و پێغه‌مبه‌ره‌ (صلی الله علیه وسلم) رازگری بێ گرتی تۆیه‌، خه‌زنه‌داری زانستی تۆیه‌، په‌وانه‌کراوی راستی تۆیه‌، په‌وانه‌کراوی تۆیه‌ بۆ خه‌لك و شایه‌ت‌حالی تۆیه‌ بۆ رۆژی پاداشت.

نزا بۆ پێغه‌مبه‌ر

(صلی الله علیه وسلم)

خودایا جێگای زۆر فراوانی بۆ دابنێ، له‌ ژێر سییه‌ری چاکه‌ی خۆتا، پاداشتی خێری گه‌ورمیی بدمه‌وه‌، له‌ به‌خشندمیی خۆت، خودایه‌ مائی له‌سه‌ر هه‌موو مالان به‌رزتر بکه‌مه‌وه‌، رۆشنایی و روناکی بپێنه‌ندازه‌ی پێیبه‌خشه‌، له‌به‌ر ئه‌وه‌ هه‌میشه‌ له‌ په‌زامه‌ندی تۆدا بووه‌، شایه‌تی لیومرگه‌ و وه‌لامی داوا‌کانی به‌وهرگرتن بدمه‌وه‌، خاوه‌ن فهرمایشتی دادومر و چاکه‌خوازه‌، خودایه‌! ئیمه‌ی له‌گه‌ڵدا کۆکه‌رمه‌وه‌، له‌

ژیانیکی نهرم و سازگار و بهردمهوامیی نیعمهت و گهشبین بههموو نارمزووهمکانمان و خوشیی و کامه‌رانییه‌کانمان، به هیمنیی و نارامیی و دلتیایی و خه‌لات و به‌راته‌وه بدمرئ و پییبه‌خسه.

(۷۲)

وتاری نه‌وکاته‌ی، که مه‌روانی کورپی جه‌که‌م له به‌سره به دیل گیرا

ده‌گیرنه‌وه مه‌روانی کورپی جه‌که‌م له پوژی جه‌مه‌لدا گیرا، جه‌سه‌ن و حوسه‌ین(سلاوی خویان ئی بی‌ت) له خزمه‌تی میری باوم‌پداراندا داوای به‌ره‌لا گردنیاں کرد، پیشه‌وا نازادی کرد وتیان نه‌یه‌وئ پهمان بدات به میری موسلمانان، فه‌رمووی: بوچی هه‌تا ئیسته بی‌پهمانه، داوی کوشتنی عوسمان(سلاوی خوی ئی بی‌ت)، من پیویستم به پهمانی نه‌و نییه، نه‌و ده‌سته نه‌ینیگرو پیلانگیره به‌ده‌ستیکی پهمان نه‌داو به‌ده‌سته‌که‌ی تری پاشه‌وه‌ی نه‌ینیگرو، نه‌م کابرایه مه‌زنایه‌تی ده‌ست نه‌که‌وئ به نه‌ندازه‌ی لیسانه‌وه‌ی سه‌گئک، نه‌و باوکی چوار ساورینی تگه‌یه، میلله‌ت له ده‌ستی نه‌م و کورپه‌کانی تووشی پوژی خویناوی ده‌بن.

(۷۳)

وتاریک، له کاتی‌کدا که بریاردا په یمان بدری به عوسمان

به‌خودا نه‌تانزانی من بو مه‌زنایه‌تی شایسته‌م له هه‌موو که‌س زیاتر، هه‌سه‌م به‌خودا من گه‌ردنم که‌ج نه‌که‌م هه‌تا نه‌وکاته‌ی کاری موسلمانان به‌هیوری بپروات، ته‌نها سته‌م له سه‌ری من بی‌ت به‌تایبه‌ت، نه‌ومش ته‌نها له‌به‌ر پاداشت و زیاده به‌خشنده‌یی و بو دهر‌پینی نه‌ویستی خو‌م له‌و کاره‌ی ئیوه له‌سه‌ری ناکوکن، بو زیر و زیوو و دورو گه‌وه‌هر.

(٧٤)

وتاری نهوکاتهی نهمهویهکان وتیان

دهستی هه‌بووه له کوشتنی عوسماندا

نهوه زانیاری نهمهویهکان دهربارهی من بهس نه‌بوو، که له‌که‌دارم نه‌که‌ن؟ نهی
نه‌فامه‌کانیان شتی نه‌بوو بیانگیریت‌هوه، که پیشینهی موسلمان بوونم له
تاوانبارکردنم دهربازم نه‌کات، نه‌وهی خودا نامۆزگاری کردون، که باسی برای خۆیان
نه‌که‌ن له زمانی من ره‌وانتره!

من دوژمنی نه‌وانهم له نایین دمرچوون و نه‌یاری نه‌وانم که به گومانن،
پێویسته هه‌موو کارمکان به‌ته‌رازووی قورنان کێشانه بکړی، به‌وهی له دل‌دایه، خودا
سزاو پاداشت نه‌داته‌وه.

(٧٥)

وتاریکی بو چاکه‌خوایی

خودا به‌زمیی به‌و به‌نده‌دا بی‌ت که فه‌رمانیکی لێنه‌کا و لێی تێنه‌گاوه ره‌وانی
نه‌کات، که بانگکرا بو پێی راست خۆی نزیک ده‌کاته‌وه، دمست ده‌گرێ به‌ که‌مه‌ری
شارم‌زایه‌که‌وه و پێکه دهر نه‌کات، هه‌میشه له‌خودا دمترسیت و له‌گوناح و تاوان
دمترسی، کاری پوخت ره‌وانه بکات و کاری باشه بکات، پاشه‌که‌وتی کاری باشه‌ی بو
پاشه‌ ره‌ۆز بکه‌ن و خۆی پاراستووه له تاوان و نیشانه‌ی پێکاوه و پاداشتی و مرگرتووه،
دژی نارم‌زووی ناپه‌سه‌ندی کردووه، به‌ره‌په‌رچی نارم‌زووی خراپی داومته‌وه، نارامی
کردووه به‌هۆی گواستنه‌وه بو نازادی و پرزگاریی، خۆپاریزی کردووه به‌ که‌رمسه‌ی
پاش مردنی، پێکه‌ی پێک و په‌وناکیی گرتوومته به‌ر، دانگرتووه به‌ به‌لگه‌ی گه‌ش و
ره‌ووندا، ماوه پێدانی به‌هه‌ل و مرگرتووه، هه‌نگاوی ناوه به‌ره‌و نه‌جه‌ل، تیشووی کاری
بو خۆی هه‌لگرتووه.

(٧٦)

وتاری نهو کاتهی که سه عیدی کوری عاس مافی زهوتکرد

نهمه ویه کان که دمیانه وی چۆره چۆره که له پوری محهممه (صلی الله علیه وسلم) بدهن به من، هه سهه به خودا دمی نه گهر بۆیان مام پاکیان بکه مه وه، وهک پله گۆشتیک له خاک و خۆل پاک دهکریته وه.

(٧٧)

وتاری له بارهی شیوازی نزاکردن

خودایه لهو گونا ههم خۆشبه، که ناگاداری لێی له من زیاتر، نه گهر من گهرامه وه بۆ گوناخ تۆ بیگیره وه بۆ لێخۆشبوون، خودایه لێمخۆشبه لهو گهت و پهمانهی که داومه و نه متوانیوه جیبه جیی بکه، خودایه لێمخۆشبه لهو کارهی که به زمان نه نجامم داوه و دلم دژی بووه، خودایه لێمخۆشبه له تیلهی چاو بۆ هه رام و له دهرجوونی وشهی خراب له دههم و نارمه زووی ناپه سه ندی ناو دل و هه لهی زمان.

(٧٨)

وتاریک دهربارهی خه واریج

بۆ بازی له یارانێ که دمیانه ویست بچن بۆ لای خه واریج، میری باومرداران وتی: نه گهر ئیسته برۆم نه ترسم ناواتی تۆ نه یه ته دی له رێگهی نه ستیرمه ناسیه وه، پێشهوا فهرمووی: بۆچی گومانته ههیه ههر کهس له ساتیکی تایبهت سه فهر بکات دوور نه بی له ناخۆشی؟ ترس ده خه یته به رچاوی، نه وه لهو ساته وه خته دا برپوات تووشی زیان نه بی؟ ههر کهس لهم بۆچوونهت باومرپ پێبکات، قورئان به درۆ ده خاته وه، پێویستی به په نابه خودا گرتن نامینی، له گه یشتی به دلخوازو دوور خسته وهی کاری ناخۆلا، نه ته وی لهم گهتدانهت به وانه بلیت که به رات نه کهن، له جیاتی خودا سوپاست بکهن، چونکه گومانی خۆت کاتی گهشت نیشانداه بۆ سوودمه رگرتن و دوورکه وتنه وه له زیان، نه و جا پێشهوا رووی کرده خه لک و

فهرمووی: نه‌که‌ن فیری نه‌ستیرمناسیی ببن، جگه له‌و نه‌ندازه‌ی له‌ و‌شکانیی و‌ دهریا سوودی هه‌یه، چونکه‌ نه‌وه جادوکارییه، نه‌ستیرمناس وه‌ك جادوو وایه، جادوو سیحربازییه، سحر باز کافره و کافر له‌ دۆزه‌خه، ده‌ی برۆن له‌سه‌ر ناوی خردا.

(٧٩)

وتاری پاش لییوونه‌وی شه‌ری جه‌مه‌ل له‌ باره‌ی ژنانه‌وه*

خه‌لکینه! سروشتی ژنان نه‌وه‌یه ماوه‌ی به‌ندایه‌تییان که‌مه، به‌شیان که‌مه، فام و ژیرییان لاوازه، له‌باره‌ی نه‌نجامدانی نه‌و کاته‌وه نوێژ نه‌گردنیان و رۆژو نه‌گرتنیان له‌کاتی سو‌ری مانگانه‌یان، که‌م ژیریان نه‌وه‌یه، شتیان زوو له‌ بیر ده‌چی، دوانیان وه‌ك یه‌ك پیاو دانراوه، به‌شی که‌میان له‌ باب‌ه‌تی میراته‌وه که‌ که‌مه‌تر ده‌یی له‌ پیاوان، خۆتان له‌ ئافه‌رماتی خراپه‌کار بپاریزن، هاو‌راو هاوسه‌ری چاکه‌کانیان بن به‌ترسه‌وه، به‌ گو‌ییان مه‌که‌ن، له‌به‌ر خۆیان نه‌وه‌ك له‌ خراپه‌دا به‌گو‌ییان بکه‌ن.

* مه‌به‌ستی پێشه‌وا نه‌وه نییه له‌ چاکه‌دا به‌ گو‌ییان نه‌کرئ، له‌به‌ر نه‌نجامدانی فه‌رمانی نه‌وان به‌ته‌نها، چونکه‌ نه‌نجام نه‌دانی چاکه‌ پێچه‌وانه‌ی ره‌وشتی به‌رزی پێغه‌مبه‌ره (درو‌دی خودای له‌ سه‌ربیت) به‌تایبه‌ت نه‌گه‌ر چاکه‌که‌ فه‌رمان بیت، یان نه‌رك بیت، به‌لکو چاکه‌که‌ ته‌نها به‌ گو‌یکردنی نه‌وان بیت، چاکه‌ بکه‌ له‌به‌ر نه‌وه‌ی چاکه‌یه نه‌ك ته‌نها له‌به‌ر نه‌وه‌ی به‌گو‌یی ژن نه‌که‌ی، چونکه‌ چاکه‌ چاکه‌یه، نه‌ك له‌به‌ر نه‌نجامدانی فه‌رمانی ئافه‌رم.

ئه‌م فه‌رمایه‌شته‌ی پێشه‌وا نه‌زموون تافیکردومه‌وه، بئ هه‌لاوردکردنی هیج نموونه‌یه‌ك ته‌نها له‌ هه‌ندیک فیرته‌ی خودایی که‌ داوییه‌تی به‌ هه‌ندی له‌ ئافه‌رم که‌ به‌ سروشت پێی به‌خشاوه نه‌وه‌ك به‌گشتی.(محمد عه‌به‌ده)

(۸۰)

وتاریکی له باره‌ی تهرکی دنیاوه

خه‌لکینه، تهرکی دنیا، دل نه‌به‌ستنه به نومیډ، سوپاس کردنه له‌سهر نیعمه‌ت، دورکه‌وتنه‌وه‌یه له قه‌دهغه، نه‌گهر نه‌مانه‌تان لی هاته‌دی، حه‌رام سهر ناکه‌وی به‌سهر‌تاندا، له‌کاتی هاتنی خوشی و نازو نیعمه‌تدا سوپاستان له‌بیر مه‌گهن، خودا به‌هانه‌ی بریوون به به‌لکه‌گه‌لیک که زۆر پوون و دمرکه‌وتوون و چه‌ند دمقیکی به‌هانه‌بروو ناشکران.

(۸۱)

وتاری له باره‌ی دنیاوه

ناتوانم و مسف و سه‌نای مائیک بکه‌م سه‌ره‌تاکه‌ی ژانه‌و کۆتاییه‌که‌ی تیاچوونه، له‌ناوهندا به‌رپرسیارییه‌و پرسینه‌وه‌یه‌و له قه‌دهغه‌یدا تۆله هه‌یه، نه‌وه‌ی ده‌ستی لی‌ئه‌لگرئ تاقی نه‌کرپته‌وه، یان نه‌وه‌ی ده‌وله‌مه‌ند بی‌ت به‌ر تافیکردنه‌وه ده‌که‌وی، نه‌وه‌ی نه‌دار بی‌ت غه‌مبار و داماو، نه‌وه‌ی زۆر خۆی بۆ ماندوو بکات له ده‌ستی دمرنه‌چی، نه‌وه‌ی نرخ‌ی پینه‌دا دپته به‌رده‌ستی، نه‌وه‌ی بی‌کاته چاو ساغی خۆی رپنکه‌ی پیدمرنه‌کا و نه‌وه‌ی زۆر چاوی تی‌بیرئ کویری نه‌کات.

(۸۲)

وتاریکی چله‌ پۆیه‌ی سه‌رسوره‌ینه‌ر

(ستایشی خودا)

ستایش و سوپاس بۆ نه‌و خودا به‌رزو ب‌لنده، به‌ توانا مه‌زنه‌که‌ی، نزیك و به‌رچاوه به به‌خشنده‌یی و به‌زمیه‌که‌ی، به‌خشنده‌ی هه‌موو ده‌ستکه‌وت و زیاده‌یه‌ك، لابه‌رو لادهری هه‌موو ته‌نگانه و پووداوی گه‌ورمیه.

سوپاسی نه‌که‌م له‌سهر سۆزو گه‌رم و نازو نیعمه‌ته فراوانه‌که‌ی، به‌دل باوهرم هه‌یه و به‌زمان بریار نه‌ده‌م که پيش هه‌موو پيشینه‌یه‌ك له بووندا، ته‌نها نه‌و

بوونەومرى بەدى ھىناوہ و داواى رېنومايى و رېنىشاندىنى لېئەكەم، لە نزيكەوہ داواى كۆمەكى لېئەكەم، لە بەر زۆرى تواناو دىسەلاتى، تەنھا پىشت بەو دەبەستەم، كە بە فریادم بېت و یارمەتیم بدات، بەدل باومېم ھەيە و بە زمان بېيار ئەدەم كە محەممەد(صلی اللہ علیہ وسلم) بەندەو رەوانەكراوى خوايە، ناردويەتى بۆ ئەنجامدانى فەرمانەكانى و بېرىنى ھەربىيانوويەك و پېشەدەستى لەناردنى پەيامبەرانى ھەرمەشەكارى لە بېفەرمانى راسپاردەى بۆ خۆپارىزى.

بەندەكانى خودا! نامۇزگارىي و راسپاردەتان ئەكەم كە ھەميشە خۆپارىز و دوور لە گومرايى بن، ئەو خودايە كە بە پەندو نەموونەى زىندو و ھۆشيارتان دەكاتەوہ، تا كاتى تەواو بوونى تەمەنى ديارى كردووە، لاشەو تەنى پۆشتەكردوتمەوہ بەبەرگ و سىپال، لە پووى خۆراكەوہ لە بەرزى دايان، فرىشتەى داناوہ بۆ تۆمارى كارمەكانتان، پاداشتى بەديارەوہ داناون، زۆربەى نىعمەتەكانى بە ئىوہ داوہ و سەرچاوەى ژىوارى بەنرخى بۆ دروستكردوون، ھەرمەشەى سەختى كردوہ لېتان بە بەلگەى حاشا ھەلنەگر، نامارى كردوون بەكەش و ھەواو رۆژو سال، كاتى ديارى كردووە بۆتان بۆ تاقىكردنەومتان، ئىوہ لە ژىر لىكۆلنەوہ و ئەزمووندان و لېپرسينەومتان ھەيە.

بىزاندى دىناويستى

ئەم دىنايە سەرچاومەكى لىل و شلىوہ، جۆگەى پېر لە قورپو لىتەيە و دىمەنى جوانە، ئەنجامى لەناو بەرە، ھەلچونىكى كاتىيە، تىشكى ئاوا ئەبى و ئەروا، سىبەرى پادەستاو نىيە، پالېشتى لارە، ھەركات ئەوہى لىلى تۆراو و ناشت بووہ، ئەوہى لەيارمەتى دىنيا بوو ھەردوو دىست و قاچى شەتەك ئەدات و بەبارەكەيەوہ ئەيەستىتەوہ و بەو داوہ ئەيكوزى و پىشك دابەشى دىمەك، پەتى مەرگى لە مل ئالاندووە، پەلكىشى ئەكات بۆ شوپى تەنگەبەرى و پالدانەوہ، بۆ چۆلەوانىي و نارامگرىي، بەچا و بىنىنى شوپى خۆى و پاداشتى كردارى، پېشىنەو پاشىنەيەك دەخات، مردن (كان) تىكردون و يەكە يەكە ھەلەكەندوون، ئەوہى زىندووە ھەر خەرىكى تەوانە، لاسارى پېشىنەى خۇيان دەكەن وەك جەلەوى مېگەل ئەرپۆن بۆ سەرنەويستى گۆتايى و لەناوچوون.

پاش مردن، زیندوو بوونه وهیه

ئهو کاتهی کاروبار براهیه وه، کۆتایی سال و کات هات، وهختی زیندوو بوونه وه گهیشته، خودا ئهوانه لهئارامگای گۆرهکان، هیلانهی باندهکان و بهچه و گهوپری درنده و گۆرهپانی شهپرگهکان دهردههینی، ئهوانیش زۆر به پهله بهدم فهرمانه که وه دین، بهلهز دهگهپینه وه بۆ لای خۆی، پۆل پۆل و دسته دسته به پهله و بۆ دمنگ و ههرا، وهك رهوگی چارهوی به پرزو بهیه که وه، به چاودیری زۆر توند و به دمنگی ئه وهی بانگی کردوون، سهه شۆری دایپۆشیون، زۆر بیتهیزو بیتوانا خۆیان داومه به دسته وه، فیل و تهله که بازیان هه موو ونبووه، بۆ ئومید و بۆ هیوا، دهروونیان چۆله له خۆشی و خۆیان ئه خۆنه وه، گوپیان نارهحه ته له دمنگی بههیزی ئه وهی پێش خۆیداوون، له ترسا و دههشه تدا و محال نوزهیان دیت، ئارهق به ربینی گرتوون، به ترسه وه ئالان بۆ دادگایی کۆتایی و گۆرینه وهی کردار به پاداشت و سزاو تۆله و خهلات و بهرات.

ئاگاداری خه ئك

خودا بۆ خۆی زۆر به توانا ئه وه به ندانهی دروست کردووه، کۆپلهن بۆ دمه سه لاتی به توانا، گیانیان لێومرئه گیریته وه له کاتی گیانه لادا و دمیان خاته ناو تره کی زه وی و گۆر و ئه یانکات به پێشه و په لاشی رزیوو، به حیا زیندوو یان دمکاته وه و پاداشیان به پێی کردارییان ئه داته وه، هه ر کهس به گوێره ی خۆی پرسینه وهی له گه ل ئه کری، ماومیان پێدراوه که خۆیان دهر باز بکهن، به گه رانه وه و په شیمانی، رێگه ی راست و بهرۆگرامی چاکیان نیشان دراوه، ئه ومنده مۆله تیان دراوه که رهزامه ندی پهرومردگار به جی بهین، تاریکی گومان و دوو دلیان له سه ر لابهراوه، به هۆی بورهان و به لگه ی بیانووبر، ماومیان پێدراوه له گۆره پانی چا که خوازی ئه سه بی خۆیان تاو به دن، ماوه ی بیر کردنه وه و رامکردنیان پێدراوه، به هیمنی جرای دمه ستیان نه کوژیته وه، له ماوه ی کۆتایی ته مه ن و جو له ی کارو کردارو رهفتارو چا که ی ومبیره ئینه وه.

ئای چه ند په ندو ئامۆژگاری به نرخی تێدایه، چه ند رینوما یی شیفا به خشی تێدایه، نه گه ر رێك ئاودامان بیت له گه ل دلی زیرهك و گوێچه کی شارهزا و رای پته و

و ھىزدار و ژىرى كاراۋ كارامە، كەۋاتە لەخودا بىرسىن و خۇپارىزىن، ۋەك ئەو كەسەى گوى ئەگرى و دلى ئەلەرزى، تاۋان ئەكات و دانى پىدا ئەنى، دىترسى و كارى چاكە ئەكات، بىمى ھەيە و پەلەى كار ئەكات و بە بىروى پتەۋى زۆر جۋان پەفتار ئەكات، پەندى دادەدرى و چاك ئەزەۋى، ترس ئەخرىتە بەرى ئەۋەى ۋەرى ئەگرى، ھەرمان جىبەجى ئەكاۋ ئەگەرپتەۋە، پەشىمان ئەبىتەۋە و بەپەلە ئەگەرپتەۋە، شوپىن كەۋتوۋى پىاۋ چاك ئەبى و ۋەك ئەو ئەركى ئەنجام ئەدا، راي باشى نىشان ئەدرى و ئەۋىش ئەبىبى، پەلەپەتى ۋەك شاگردى باش بۇ فەربوون، ژىرانە لە تاۋان دوور ئەكەۋىتەۋە، پاشەكەۋتى باش كۆنەكاتەۋە، ناو و نەپنى زۆر پاك بۇ خۇى درووست ئەكات، ئەو دىنيا ئاۋەدان ئەكاتەۋە، كۆل و بارى زۆرى كۆگردۈمەۋە بۇ كاتى كۆچى و تىشۋى رېگى و پىۋىستى خالى خۇى لەو شوپىنەى كە پىۋىستى ھەيە و لە پىش خۇى داناۋە، لەۋىش ھەمىشە نىشتەجىيە.

بەندەكانى خودا لەخودا بىرسىن و خۇپارىزىن، بزانن بۇچى دروستكران، بىرسىن لەناۋەمپۇكى ئەو ترسەى خودا، بۇ خۇى لىيتىرساندون بۇ ئەۋەى شاپستەى ئەو پاداشتەبن، كەبۇى داناۋ، چونكە بەلئىن و پەيمانى راست و دروستە، بىترسىن لە ناخۇشى پاش مردن.

بىر خستەۋەى جۇرەكانى نازو نىعمەت

خودا گوىى درووستكردۈۋە بۇتان، بۇ ۋەرگرتنى مەبەست، چاۋى بۇ دروستكردون بۇ بىننى باش و لادانى لە ناباش، لە ھەردوۋ لاۋە دەست و قاچى بۇ درووستكردون، كە خزمەتى ھەموو ئەندامەكان بكەن، بۇ ھەموو لايەك بۇ خزمەتكردن، ئەو ئەندامانە گونجاۋە لەو شوپىنەى بۇدانراۋە و دىمەن و ۋىنەيان رېك و پېكە و تەمەنيان لەگەل كات و تەمەنى خاۋمىنەتى، لكاۋە بەلاشەۋە و سودى خۇيان دەگەيەنن، عەقل و دلى پىداۋن، كە رزق و رۇزىتان بۇپەيدا ئەكات، لە شوپىنە شاراۋەكان.

لەو جىگەو شوپىنانەى كە خودا دايىناۋە بە منەت بەسەرتانەۋە و رېگرە لە توۋشبوۋنى ئەرك و نازارو ئىش، تەمەنى بۇ دىارى كردون و شاراۋمىيە، لە ۋىۋە پەندو ئامۇزگارى لە پىشپىنانى پىگەياندون، لە روۋى رەۋشتەرزىي و ھەناسە

بركیتی بهدره‌وشتیتان، كۆتای ته‌مه‌ن رڭگه‌ی ئومئیدی بریووه، كورتی نه‌جه‌لتان دووری كردوون له‌ ئاواته‌كانتان، هه‌میشه‌ ماوه‌ی له‌شساغیان بۆ نه‌بووه و سودیان و مرنه‌گرتووه له‌ پشووی كات و ماوه، ئه‌وه‌ی گه‌نج و ناسك و پڕو نه‌رم و نۆله‌ چاومپروانی دمرده‌گانی پیری نه‌كات، ئه‌وه‌ی له‌ ئارامی و بێكێشه‌یی ته‌ندروستیدا دمزی چاومپړی كارمساتی نه‌خۆشی نه‌كات، ته‌مه‌ندریژمگان چاومپروانی تیاچوون نه‌كه‌ن، له‌گه‌ل نزیكبوونی نه‌مانی كوتوپرو كاتی ئالوگۆڤری ژبان و خورپه‌ی دل‌ه‌پاوکی و نازاری ژان و خه‌فه‌ت و هه‌ناسه‌بركینی سه‌ره‌مه‌رگ و چاومپروانی به‌ده‌مه‌وه‌ چوون و هه‌ریاكه‌وتنی نه‌وه و خزم و دۆست و هاوه‌له‌وه.

ئاخر كه‌ی خزم و كه‌س و كار سوودی هه‌یه‌ بۆی؟ كه‌ی گریان و شیوه‌ن هه‌زانجی بووه‌ بۆی؟ نه‌و كارمساته‌ی له‌گه‌ره‌گی مردوان به‌ته‌نها به‌ندی نه‌كه‌ن، ته‌نها نه‌فه‌ری له‌ته‌نگه‌به‌ریدا جیی ده‌هیلئ، مارو میروو پێستی پچر پچر نه‌كه‌ن، گیانداره‌ ژمه‌راوییه‌كان له‌شی تازه‌ی دانه‌رژینن، باو بۆران شوینه‌واره‌كه‌ی له‌ناو نه‌به‌ن، هاتنی رۆژ و شه‌و نیشانه‌گانی نه‌كوژینه‌وه، نه‌و له‌ش و بالایه‌ هه‌رجۆل نه‌بی، كاتی نه‌رم و شل بوو ئێسقانی نه‌رزی، پاش ئه‌وه‌ی به‌هێز بوو رۆحه‌كه‌یان باری قورسه‌ به‌ كۆلی گرانه‌وه، به‌چاو نه‌بیئ ئه‌وه‌ی لای شاره‌وه و نادیار بوو، یه‌ك تۆز له‌كرداری چاكه‌ی زیاد نابێ و بیانووی خراپه‌كاری لیومرناگیرئ، نه‌ی باشه‌ ئیوه‌ رۆله‌ی نه‌و كه‌س و باوك و باپیره‌ نین؟ ئیوه‌ براو نزیکی نه‌وانه‌ نین؟ نه‌تانكردووه‌ به‌نموونه‌ لاسایی كردنه‌ومیان و به‌رڭای نه‌واندا نارۆن؟ شه‌قامه‌گانی نه‌وان نابرن؟ به‌راستی نه‌و دلانه‌ زۆر رهن بهرامبه‌ر به‌شیان، بێهه‌روایه‌ بۆ گرتنه‌به‌ری رڭگه‌ی راست، به‌رڭگه‌ی دیاری و ته‌ختا نارۆن، پێ ئه‌چئ و گومان ئه‌برئ ئه‌م هه‌موو په‌ندانه‌ بۆ نه‌وان نه‌بی و شاره‌زایی ته‌نها بۆ دنیاویستی بیت.

هۆشیارکردنه‌وه‌ له‌ ناره‌حه‌تی (پڕد)كه‌

زۆر باش بزانی رڭپه‌وتان له‌سه‌ر په‌رده، له‌گه‌ل ترسی كه‌وتن و نوچدان و خزان و ترازانی پێیان و ناره‌حه‌تی پائنان، كه‌واته‌ له‌ خودا بترسن وه‌ك ترسی ژيرو به‌قام كه‌ هه‌میشه‌ له‌ بیرى خۆیاندا و ترس دامانگیران بووه، شه‌ونویژ خه‌وی لی شوم كردوون، له‌ تینی گه‌رمادا خۆی تینوو كردووه، ته‌ركی دنیاكردنی ئاره‌زووی

بوكاندوووتەوه، يادی خودا زمانی بزواندوو، ترسی بۆ پۆزی بېخەمی بېش خستوو، خۆی پاراستوو لە پێگەى خوارو خێج و بەرپێگەى راستدا ئەپرات، کام پێگە كورت و بى كۆسپ و تەگەرەمە بەویدا ئەچى، بۆ مەبەست ھەرگیز لە خۆبایى و سەرکەشى تووشى لادانى نەکردو و چاوى كۆپەر نەبوو لە ناستى كارە گومانایەكاندا، مژدەى سەرکەوتنى پێدراو و شوێنى پېشوو نیشاندارو، لە خۆشترين خەوى و لە ھێمترين پۆزى، لەم پێگە پەلەدا بەچاكى دەرپاز بوو و تېشوو پېيە، بۆ ئەو دنيای بەختەومرە، كارى كردوو بۆ پۆزى ترس، پەلەى كردوو بۆ كاتى ھىواشى و ئارامى، ئەوھى چاكە حەزى لێيەتى و ئەوھى باش نيبە خۆى دەرپاز كردوو لێى، لە ئەمەردا چاودێرى سبەى كردوو بۆ پېشەوھى نواپو، بە بەھەشت پاداشت دراوتمەو، پاداشتى بەھەشت بەسە بۆ خەلات و بەرات، ئاگرى دۆزەخ بەسە بۆ سزاو تۆلە، خودا بۆ خۆى بەسە وەك تۆلەستېنى و يارمەتيدەر، نامەى كردارەكانى بەسە بۆ پارێزمرى يان دوزمنايەتى.

پاسپاردەى خۆپاريزى

داواتان لێدەكەم بەخۆپاريزى بۆ خودا، كە بيانوى نەھيشتوو بۆ بيانووگران، دادومرى بەنیشاندانى پێگەى ڕوونكردوو، ئاگادارى كردون لە دوزمن كە لەناو ھەناوتاندايە و خۆى شاردوووتەو، بەچوتەو نھيى بەگویتاندا ئەچرپېنى، لە ڕى لاتاندەدا و لەناوتاندەبات، بەلێن ئەدا و ئەتانخەلەتېنى، كارە ھەدەغەكان لاتان شيرين و جوان دەكات، تاوانەكانى بېستېرتان لا ئاسان ئەكات، كە ھاودەمەكەى پەلکيش كردو دەرگای دیلەكەى لەسەر خۆى داخست، ئەوكاتە پەشيمانە و لەكرەدى شيرينكردن و بەگەرە زانينى ئەوھى بەسووكى داناوو، ترس ئەخاتە دليیەو ھەوکارەى، كەكاتى خۆى دلنيایى و بيمنەتیی پېداوو.

سەرەتای درووستبوونی مەوۇ *

بەلام ئەم بوونەومرەى، كە خودا درووستيكردوو لەناو تاريکیيەكانى منداڵدان و لەناو پەردەى پېچا و پېچدا، لەدۆپێكى ھەلقولێو و زالويەكى گچكۆكە و كۆرپەلەو شيرەخۆر و پېرەوكە و نەوجوان، پاش دلێكى وەرگرو و زمانێكى گویاو چاويكى

تیبینهری پێداوه بۆ وەرگرتنی و تیگه‌یشتنی به‌ندو نامۆزگاری و خۆگرتن و دووری له‌تاوان، هه‌تا ئه‌و کاته‌ی راست و به‌رز و هه‌ستاو گه‌یشته‌ ئاستی وێنه‌ی هاوچه‌شنی به‌ لوتبه‌رز و هه‌ئه‌توپێنی و سه‌مکۆلانی گوێرانه‌ هه‌نگاو ده‌نیّت، له‌ناو بیر و قوولێ نارمه‌زوومکانه‌ی ده‌روێنی، خۆی مانده‌و و شه‌که‌ت نه‌کات بۆ دنیا و رابواردن و که‌یف و سه‌ه‌ای خۆی و لاپه‌نگرتن له‌وهرگرتنی چێژه‌کانه‌ی، هه‌یج حسابێک نا‌کات بۆ گوناخ و ده‌لی ناله‌رزێ له‌ ترسی خۆدا، ئه‌مه‌ری له‌م باره‌ ناهه‌مواره‌ پێ نا‌زاوه‌دا دیلی هه‌له‌و لادانی خۆیه‌تی، هه‌یج سه‌وودیکی وهرنه‌گرتوه‌و له‌ بڕیداو هه‌رزێکی نه‌داوه‌ته‌وه‌، ئیش و ژانی مه‌رگ به‌لاماری نه‌دا، له‌گه‌رمه‌ی سه‌رکه‌شیی و مه‌له‌وپیداو له‌ به‌په‌ره‌وی سه‌روشه‌تیدا، ئه‌ه‌وکات سه‌رگه‌ردان و سه‌رله‌یشتا‌و و بێخه‌و و خۆراک له‌ ئازاردا نه‌تلیته‌وه‌ به‌ده‌مردو نه‌خۆشی و زامه‌وه‌، بێسو‌ده‌ بۆی دایک و باوکی و باوکی ده‌لگه‌رم و به‌به‌زمی و خه‌یانی چا‌وبه‌فرمه‌سک و گریان و سه‌نگکوتانی و بێنا‌رامی.

مه‌رو‌ف له‌سه‌ر خۆشه‌یه‌کی بێنا‌گاو تونده‌و تیزیه‌کی ناله‌بارو ناله‌و هاواری به‌ئازارو و هه‌ناسه‌ بڕکێیه‌کی سه‌ره‌مه‌رگ و به‌رمه‌و پێش‌دانێکی مانده‌و و کاردايه‌! نه‌وجا ئه‌پێچه‌رته‌وه‌ به‌که‌فی ده‌رمه‌مان و رانه‌گێشێ بێ په‌له‌قا‌زه‌ و به‌نه‌رم و نیانی ئه‌خه‌ریته‌ سه‌ر چه‌ند را‌ژه‌یه‌ به‌ مانده‌و و شه‌که‌تی سه‌فه‌ری دوورو لا‌واز و لاتێ و نه‌خۆشی، ته‌رمه‌که‌ی هه‌له‌ده‌گیرێ له‌لایه‌ن دۆست و خه‌زم و که‌س و کاری بۆ و لا‌تی غه‌ریبی و دوور له‌ هاته‌و چوون و سه‌ردان و دیدنه‌ی، که‌ به‌پێکران و گه‌پانه‌وه‌ و کۆسه‌که‌وتوو بلا‌وه‌ی کرد، له‌ چاله‌تێکی قوولدا دایده‌نێن به‌هه‌یو‌اشی و نزمی و ده‌که‌وته‌ به‌ر سامی په‌رسیا‌رو سه‌ر له‌یشتا‌نی تاقیکردنه‌وه‌.

قورسه‌ترین به‌لا‌ی ناهه‌موار له‌و شوێنه‌، ژووری گه‌رمی توانا‌په‌رو هاو‌یشتنی بۆ نا‌و گه‌ری نا‌گه‌رو بێ‌سه‌ی دۆزه‌خ و نه‌که‌ی نا‌گه‌ردانی گه‌رته‌و‌ی سه‌عه‌یره‌، له‌و شوێنه‌ کاته‌ی پشه‌ودان نییه‌، مه‌ردنێکی په‌حاته‌ی نییه‌ په‌زگاری بکات، وه‌نه‌زوو سه‌رخه‌وێکی ئارامکه‌رمه‌وه‌ی نییه‌، له‌ نیوان ئه‌م مه‌ردانه‌و ئازاردانی گشت کاته‌کان، (نێمه‌ هه‌موو به‌نده‌ی خوا‌ین و بۆ لا‌ی ئه‌و ده‌که‌پێنه‌وه‌)، ئێمه‌ به‌خودا بۆ دوا‌وه‌ ده‌که‌شیینه‌وه‌، به‌نده‌کانه‌ی خودا له‌ کوێن، به‌ته‌مه‌نه‌کان ژیا‌ن و پیا‌نبوا‌رد، فه‌یترکه‌ران و تیگه‌یشتن و ما‌ومه‌یا‌ن پێدا‌و گوێیا‌ن پێنه‌دا، رۆزی خۆیا‌ن پێدا‌و سوپاسیا‌ن له‌ بیرکرد، ما‌ومه‌یه‌کی ده‌ریژیا‌ن پێدا‌و چا‌که‌یا‌ن له‌گه‌ڵ کرا‌و نا‌گادا‌ر که‌ران به‌ تونده‌ی و په‌یما‌نیا‌ن پێدا‌را‌.

بهترسهوه ناگداربن لهو گوناهاههی نهتانهخته جالهوموه و نهو عهیب و عارهی نالهباری ناشیرینکار خاومن فام و چاوو گوئ و بیدمردو بهلاو خاومن کهل و پهل! ئایا ماوهی دهرباز بوون و پرزگار بوون و پهناگه و شوینی ههسانهوه و ههلاتن و خوشاردنهوه و دووباره گهپانهوه بو دواوه ههیه!؟، یان نییه، (دما ئیوه چۆن لهپێگهکه لادمکریڤن)، یان بۆ کوئ بلاوهی لی نهکهن؟ یان بهچی لهخۆبایی دمبن و هیز نهکهن؟.

بهشی ئیوه لهم خاکه پان و بهرین و درێژه بهقهدمر بالایه، خۆل نهکری بهگۆنایا!، ئیسته بهندهمکانی خودا پهتی خنکاندن ماوهی ماوه، رۆح بهرهلایه لهکاتی پڕ نیشاندان، لهش ئیسراحهتهو لهحهوشی گۆبونهوهمایهو ماوهی ماوه و پهشیمانی لهبهر لوتهوه ماوه و مۆلهتی پهشیمانی و گهپانهوه، دیاری کردنی پێویست پێش ناخۆشی و تهنگهلانی ترس و توانهوه و پێش هاتنی نادیااری چاوهروانکراو گرتنی خودای بهرزو بهتوانا.

★ نهه وتارهی پێشهوا ناوی (چلهپۆپهیه) که له وتارمهکه بومهوه گوئیگران لهشیان دهلههرزی و چاویان فرمیسیکی دمباران و دلیان خورپهی لیکهوت.

(۸۳)

وتاری باسی عهمری کوری عاس نهکات

سهیرو سهمههری کوری (نابغه) ژنه دمکهوتووکه دهلی: گوايه من چهزم لهگالتهو گهپهو زۆر سوعهت و یاریبازم و ههلس و کهوتم لهگهڵ خهڵک بهگهمهو گالتهیه، له راستیدا وتهیهکی ناراستی وتوووه و ناماقولیهکی گوناھی وتوووه، بهلام نهو بۆ خۆی (گهنترین وتن درۆیه) ههرچی نهلی درۆ نهکاو بهلێن نهداو سوینی لهسهه نهخواو بهجیی ناهینئ، سوالی لێنهکری و پزمیلی و تزی نهکات، خۆی داوا بکات و سوال بکات نهپاریتهوه، خیانهت نهکات لهپهیمان، پهیهوندی و نامۆشوێ خزمانی برپوه، نهگهر کات وهختی شهر بیت ناخۆ چ نازا و چ فهرماندمیه بیت! که هیشتا شیر جیگهی خۆی نهپێکاوه، ههر کات نهوه هاته کایهوه، بهرزترین فیلی ئهوهیه پاشووی ههلهداتهوه بۆ نهوهی لهسههریهتی، بهلام من قهسهه بهخوا یادی

مردن ماوهی یاری و گهمه نادات، نهویش له بیر چوونهوهی پوژی دواپی گفتی
حهقی نههیلآوه، نهو نهوکهسهیه بهیمانمان نهدا بهمهعاویه ههتا مهرجی بهخشینی
حهلالی و بهراتی لیومرنهگرت و لاکى چهور نهخاته بهردهمی لهپاداشتی وازهینان
له ناپین و باومر.

(۸۴)

وتاری لهبارهی سیفهتهکانی خودای بهرزو بهشکو

بهدل باومریم ههیهو به زمان برپار نهدهم، که هیچ پهسترای بهحهق جگه له
(الله)م نییه، تهنهیه، هاوهلی نییه، یهکهمه و کهس له پێشی نییه، دواپیه و دواى
نهو کهس نییه، گومان بو هیچ سیفهتیکى ناروات، عهقل ناتوانی بو چۆنیهتی،
بهشبهشی پرووی تیناکات و پارچه پارچه نابی، نهچاو و نهدل تیی ناگات و به
دهوریدا ناروات، ئیومش بهندهکانی خودا، پهندو نامۆزگاری و مرگرن لهپهنده
بهسوودهکان، بهلگه پروون و ناشکراکان بژنهون، بترسن لهو ترسینهراهی بهپروونی
دیارن، سوود و مرگرن لهیادو نامۆزگاریهکان، هاكا کهلبهی مهرگ له گهردنتان گیر
بوو، ههموو ئاوات و ئامانجهکانتان بچرا، کاری نافوولا دامانگیرتان بووه، دهمان نازوون
بو چهشمهی ئاودانن (ههر کهسی دى یهکێک وه پێش خوێ داوه، یهکیکیش
شایهتیدمدا)، نهومی دهازوئی دمیانبأ بو گردبوونهوه و نهومی شایهتی نهدا ههموو
کردارمکانی به تۆمار نیشاندمدا.

وهسفی بهههشت

بهههشت پله پلهیه، یهک لهیهک چاکتره، میوانخانهکانی وهک یهک نین،
نیعمهتهکانی بیکۆتاپیه، دانیشوانی گیشهیان نییه.

(۸۵)

وتاری له باره سیفه ته کانی په روه ردگار و ناموزگاری و راویژگاری

نهو خودایه هه موو شاره وکان نه زانی و ناگاداری هه موو دلانه، لایه نی هه موو شته کان نه زانی، توانای به سهر هه موانه و دمه لاتداره به سهریانه وه.

ناموزگاری خه لك

ناموزگاریم نه ومیه بۆ خه لك با هه ركهس له ناستی خو ی كاربكات، له رۆزانی مۆله تپیدانی، پيش نه وه ی نه جهل گیانی بكیشی، له کاتی بیکاریدا پيش وه ختی کارکردن، کاتی هه ناسه ی ناسای هیه بۆ نهو کاته ی گهرووی نه گیرئ و هه ناسه ی نایه. جیگه خو شكا بۆ خو ی و بیکانی، با تی شوی پبیی له یانه ی گۆچه وه بۆ شوینی نیشه جی، خه لكینه خواتان له بیر بی له جیبه جیکردنی سپاردی په یامه که ی، خودا نهو نه رك و مافانه ی به نه مانه ت لاتان داناوه، خودای پاك و بیگه رد نیوه ی له خوتو خو زپای دروست نه كرده وه و به ناسانی دهستان لیبه رناده، هه رگیز له سه رلی شیواوی و نه فامی و کوپرای به جیتان ناهیلئ، هه موو کاره کانی بۆ دیاری کردون و نیشانی داو، کۆتایی ته مه نتان دیاری کراوه، له قورئاندا (هه موو شتی رپوون نه کاته وه) ماومه ك پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) ی له ناو نیومه دا ژیانده هتا بۆ خو ی و بۆ نیوه له قورئاندا نهو ناینه ی که خو ی پیپرازی بوو ته واوی کرد و به زمانی خو ی هه موو کاره باش و په سه ندو ناپه سه نده کان و فه رمانه کانی به نیوه سپارد، به هانه ی داومه ده ست خو تان و به لگه تان له سه ر تو مار نه کات، هه موو هه رپه شه کانی پیوتوون و ناگاداری کردون که له به رده متان ناگری بلتسه دار هیه، فه ریای پاشماوه ی کاره کانتان بن، خو تان رابینن له سه ری، چونکه زۆر که مه له چاو رۆزانی بیناگی و گوینه دان به په ندو ناموزگاری، دوا ی کارناسانی مه که ون بۆ خو تان، چونکه په لکیشان نه کات بۆ رپبازی سته مکاران، سستی مه که ن با په لاماری تاوانتان پینه دا، به نده کانی خودا !

باشترین گوینگرو گوپراپه ل نهو که سه یه که زیاتر فه رمانبه رداری خودا بی، ساخته ترین کهس نه ومیه به فه رمانی خودا نه کات، خه له تاو نه ومیه خو ی

نه خه له تینن، به خته وهر نه و میه، که ناینه که ی به پاک ی ما و ته و ه، به ختیار نه و میه به ند له خه لك و مر یگرئ، به دب خه نه و میه که بکه و یته داوی نارمزوو و سه رکه شی خوی، زور هوشیار بن، که می رو و پامای و ریابازی ها و ه لدا نانه بو خودا، دانیشن له گه ل پیاو خراپان با و مر تان لاوازو کزنه کا و نه نجو و مه نی شه ی تانه له هه مان کاتدا، خو تان بیار یزن له درو چونکه دزی با و مر ه، راستگو له لیواری رزگاری و سه ر به رزی دایه، درو زن له گو یسه بانه ی که و تن و نزمی دایه، نیر می به یه ک مه به ن، چونکه نیر می با و مر نه خوا وه ک ناگر داری وشک نه سو تینن، کینه و رق له یه ک هه لمه گرن چونکه چاکه نه کو زین یته و ه، ناگادار بن هیوا و نو می دی بیجی نه قل ته مه به ل نه کات، یادی خودا له بیر ده باته و ه، خه یال به درو بخه نه و ه، چونکه خوی گو مر پیه و خا و نه که ی گو مر پ کرا و ه.

(۸۶)

وتاریک له باره ی نیشانه ی پار یزگار و لادرو

هیما بو ئال و به یت و گومانی هه ندیک له به نده کانی خودا

باشترین و خو شه و یس ترین به نده ی خودا لای خودا نه و به نده یه که خودا یار مه تی دا و ه که زال بیت به سه ر خو یدا و به رگی ترس و بی دمه سه لاتی له به ر بکات و به کراسی نا و داما نی بی تو انای خوی دا پو شی، چرای ری دمر ککردن دا گیر سینی له دل یدا، نانی زیاهه تی بو رۆزی دابه زینی ناماده بکات، دوور له خوی نزیک بکاته و ه، باره قور سه که له سه رشانی سووک بکات، بر وانی و ببینی، یادی خودا بکات و کرداری چاکه ی زور بکات، خوی له ناوی شیرین و ره وان له سه ر چه شه وه تی ر بکات، به نارام بخواته و ه، رینگه ی ته خه و پته و بگری ته به ر، به رگی هه وا و نارمزوو لابات، خوی له هه موو خه می دامانی، جگه له خه می که بو ی دروست کرا و ه، له گو یی دمر چی و ها و ری هه وه سباز ده کان نه کات، کللی دمر گای رینگا و مر گری و کلومی دمر گای خرا به داخا، نه وه رینگه ی خوی دۆزی و ته و ه، رینگای گرتوو ته به ر، به رووناکی ناو دلی دمر یا دمر پی، دمه تی گرتوو به دمه سی قایم و پته و، دهستی له په تی قایم و قول گیر بو و ه، یه قین لای وه ک تیشکی رۆز رووناکه، خوی دا و ته دمه ست خودای خوی له به رزترین

كاردادا، هەر ئىشېك ھاتە بەردەمى بەرپەوانى وەلامى ئەداتەو و ھەموو لقيك دەباتەو بۇ ئەسلى خۆى، چىراى تارىكىستانى پېيە، شارمىزى كۆسپ و چال و چۆلە، كىلىلى مەسەلە قورسەكانە، چارمىزى ھەموو گىرو گىرەتەكانە، شارمىزى ھەموو دەشت و بىبابانەكانە، كە وتى تېگەيەننى، كە بېدەنگ بوو بېوھى ئەبى، پوخت بۇ خودايەو خوداش بە پوختى و مېگرتووە، ئەم جۆرە مەوۋە كانزى ئاپنەكەيەتى و مېخى زەويەكەيەتى، خۆى بەستوووتەو بەدادەو، يەكەم داوى ھەواو ھەومىسى لەخۆى لادادە، باسى ھەق ئەكات و كارى پېنەكات، ھەر كارىكى چاكەى بۇ ھەلگەوى پرووى پېوھ ئەننى، لەھەر جېگەيە گومانى چاكە ھەبى بۆى دەروا، خۆى داووتە دەست قورئان، بووتە پابەرو پېشەواى، بارى خۆى دائەگرى لەھەر شوپىنى كە قورس بوو، لەھەر شوپىنى كە دانراو بۇ ھەوانەو دائەبەزى.

نیشانەكانى پياوخراپ

كەسىكى تر ھەيە خۆى بەزانا دانراو و زانا نىيە، ھەندى پېرو پوچىي و مېگرتووە لە نەفام و سەرلېشتىواوكان، داوى چەواشەكارىي بۇ خەلك ناووتەو، لە پەتى لەخۆبايى و گەفتى درۆ، قورئان بەبىرى خۆى رافە ئەكات، راستى بۇ پاي خۆى پائەكېشى، بېياكە لەكارى گەورە و تاوان، كەتنى گەورە سووك تەماشە ئەكا، بە قەولى خۆى ئەللى خۆم ئەپارېزم لەكارى گومانايى، كەچى خۆى تېدايە، ئەللى دوورم لە پەوشتى نەوباو، كەچى لەناويدا پاللى داووتەو، وېنەى وەك مەوۋە، بەلام دەروونى وەك ئازەلە، پېگەى باش نازانى، ھەتا لەسەرى بى كۆپرە پېگە شارەزا نىيە، ھەتا خۆى لادا لىي ئەو مەردووى ناو زىندانە.

نال و بەيتى پېغەمبەر(صلى الله عليه وسلم)

(ئەرى ئېوھ بۇ كۆى ئەرۆن، بەرمو كاملا لائەدەن؟)

ئاللاو بەرچەمەكان بەپېوھ، بەلگەو نیشانەكان ديارو ئاشكران، پوانگە دانراو، ئىتر بۇ كۆيتان وىل ئەكەن؟ نەك ھەر ئەو بەلكو بۆچى سەرگەردان، ئال و بەيتى پېغەمبەر(صلى الله عليه وسلم) وان لەناوتان، جەلەوى راستى لەدەستى ئەوانە، زمانى راستگۆ بەوانە، لەو شوپنە جوانە جېگايان بۇ ديارى بکەن، كە قورئان بۆى

داناون، وهرن بۇ زانستهكانيان وەك رەوى تىنوو بۇ سەرى ئاۋ، خەلگىنە وەرىگرن لە خەتمى ھەموو پىغەمبەران كە دەفەر موى:

(ئەۋەى لە ئىمە بەررى مردوو نىيە، ئەۋەى بەررى لە ئىمە ناپزى، دەم لە كارىك مەدەن كە ناپزانن، زۆربەى راستى لەۋانەدايە كە ئىۋە ئىنكارى ئەكەن، داۋى لىبوردن بەكەن لەۋ كەسەى كە بەلگەتان لەسەرى نىيە، (ئەۋىش منم)، من بە قورس و گرانبەھا كە جولامەۋە و قورسى بچووك لەپاش خۆم جى دىلم، ئالای باۋەرم بۇ ھەلگەردوون، لەسەر ھەرام و ھەلال پامگرتوون، دادپەرۋەرىم لەبەر كەردوون، لايەنى چاكەم بۇ پاختوون لەكار و پەفتارو گوفتارم، جوانترىن رەۋشتى بەرزەم لەخۆمەۋە فەركەردوون، ئەۋەندە داۋى بۇچوونى خۇتان مەكەون لەۋ كارانە چاۋ قوۋلى نابىنى و بىر تىيى ناچى.

بۇچوونى ھەلە

كار گەشتوۋمە ئەۋ رادەمىە كە گومانبەر گومان ئەبا كە ئەۋ دىنایە بەسراۋمەۋە بۇ ئەۋەى ئومەيە، شىريان بۇ دايدا لە ئاۋى سازگار ئاۋيان بدا، قەمچى و شەمشىرى ئەۋانە لەسەر ئەم مىللەتە لاناڭرى، بەلام ئەۋ گومانە درۋىە، بەلكو تەنھا وەك مژىنى ھەنگە لە شىلەى گول و گىاي بەتام، بۇ كەمى تامى ئەكەن و بەكۆمەل داپنەنن.

(۸۷)

وتارىك لەبارەى (خراپە) كە خەلك لەناۋ ئەبا

لەپاش ئەمە... خوداى پاك و بىگەرد گەۋرە ستەمكارانى زەمان لەناۋ نابا ھەتا ماۋمىەك مۆلەت و خۆشگوزەرانىيان ئەداتى، ئىسقانى شكاۋى ئەتەۋمىەك ناڭرەتەۋە ھەتا ماۋمىەك توۋشى بەلاۋ ناخۇشيان ئەكات، لەكەمتر لەۋ بەلاۋ و كارساتەى لە پېشتانە و ئەۋ ناخۇشىي و ناھەموارىيەى بەسەرتان ھاتوۋە، دەبى پەندو بەخۇدا چۈنەۋەتان ھەبى، ھەموو خاۋەن دىك ژىر نىيە، ھەموو خاۋەن گويچكەيەك بىسەر نىيە، ھەموو خاۋەن چاۋىك چاۋ تىز نىيە. زۆر سەيرو سەمەرمىە! چۆن سەرم

سورنامینی له هه‌له‌ی نهم گروهانه، له‌گه‌ل زۆری جیاوازی به‌لگه‌و ده‌لیلیان له
 ناپه‌نه‌که‌یان، شوین پێبازی پێغه‌مبه‌ر (صلی الله علیه وسلم) ناکه‌ون و له‌ به‌شتی
 بریکارییه‌وه پاناوستن، بره‌وان به‌ نادیار نه‌ماوه، خۆیان ناپارێزن له‌ عه‌یب و عار،
 کاریان له‌ کرده‌وه گومان‌او‌یه‌که‌نه، هه‌نگاویان بۆ هه‌واو هه‌مسه، چاکه‌ لایان ته‌نها
 نه‌ومیه خۆیان به‌ چاکی بزانی، ناپه‌سه‌ند لایان نه‌ومیه نه‌وان په‌سه‌ندی نه‌که‌ن، هات
 و هاواریان له‌ناخۆشیدا ته‌نها بۆ لای خۆیا‌نه، پالێشتیان له‌کاره ته‌موم‌زاوییه‌که‌ندا
 ته‌نها به‌پرای خۆیا‌نه، وا دهرئه‌که‌وی هه‌ریه‌که‌یان پێشه‌وا‌ی خۆی بی، وا نه‌زانی
 ده‌ستی به‌ده‌ستی باومر پێکراو گرتوه‌و و په‌یومنده به‌هۆکاری قایم و پته‌و!!.

(٨٨)

وتاریک له‌باره‌ی پێغه‌مبه‌ری مه‌زن (صلی الله علیه وسلم)

را‌که‌یاندنی پێشه‌وا له‌ جه‌نابیا‌نه‌وه

خودا پێغه‌مبه‌ری ره‌وانه کرد له‌و ماوه‌یه‌ی که پێغه‌مبه‌ری تیدا نه‌بوو، ماوه‌ی
 درێژی خه‌وی بی ناگایی نه‌ته‌وه و گه‌لان و لاساری و سه‌رکه‌شی ئازاوه و بشیویه‌که‌ن
 و بلاو بوونه‌وه‌ی بی‌توێلییه‌که‌ن و کاتی په‌رسه‌ندنی بلیسه‌و گه‌ری جه‌نگه‌که‌ن، پرووناکی
 له‌دنیا‌دا کزو لاواز بوو، دیارده‌ی له‌خۆبایی بلاو‌بوو، کاتی گه‌لا‌زمردیی و خه‌زان بوو،
 ته‌مابه‌راو شارۆی به‌ره‌مه‌که‌ن بوو، پۆچوون و گزی ناوه‌که‌ن بوو، په‌رچه‌م و ئالای
 نیشاندەر دزی بوو، ئالای که‌وتن و نوچان به‌رز کراومبوو، به‌ حیمه‌نیک‌ی مۆن و
 ناشیرین پرووی ناوه‌ له‌ په‌یره‌وانی، پرووی گه‌رژو جه‌توونی داواکارانی نابوو،
 به‌روبوومی هه‌ر‌مه‌ش‌ه‌ر و ئازاوه بوو، خۆراکی لاکی بۆ‌که‌ن بوو، دروشمی ترس و
 تۆقاندنی هه‌بوو، عه‌باو که‌وتی شیر بوو.

به‌نده‌که‌نی خودا په‌ندو نامۆ‌ژگاری وهر‌گرن!، بیر له‌و هه‌موو نه‌ها‌مه‌تی و
 نه‌قامیی و کارمه‌ساتانه بکه‌نه‌وه که به‌سه‌ر باوک و برا‌که‌نتاندا هاتوه‌و و پێیه‌وه‌گیرۆده
 بوون، لێ‌پرسینه‌ومیان له‌گه‌ل ده‌کرئ، (به‌خودایه‌ی ته‌مه‌نی منی به‌ده‌سته) چاخ و
 چه‌رخ و سالانی زۆر له‌ نێوانتاندا نییه، سه‌دان سال و قه‌رپ پێش ئێوه نه‌بوون،
 نێوان ئێوه و نه‌وان که له‌ به‌شتیان بوون دوور نییه.

قەسەم بەخودا، ئەوێ پێغەمبەری خودا (صلی اللہ علیہ وسلم) بە گوێیدا داوێ
ئەوێ نا ئەمڕۆ من بەگویتان ناشنای دەکم، بیستنی ئەمڕۆتان لەگەڵ بیستنی ئەوێ
رۆژی جیاوازی نییە، هەر چاویک و هەر دایک ئەوێ رۆژی بۆتان پواوە ئەمڕۆ
هەمان نمونەتان پێدراوە.

قەسەم بەخودا، شتیکتان نیشان نەدراوە پاش ئەوان، کە ئەوان لێی بێناگا
بووبن. قەسەم بەخودا، شتیکتان پێ نیشان نەدراوە پاش ئەوان کە نەیانزانیبی و
نەدراوە بە ئێوەش شتی کە بەوان پەوا نەبێنرابێت، ئەو ئازاوە و بەلاو فیتنەیه کە
بەسەرتان هاتوو و جێهوی شکرراوە و تەنگە و ژێرسک و قەياسە بەرەلا کراوە،
لەخۆتان بایە مەبن بەوێ دراوە بە لە خۆبایەکان، شتیکی کەمماومیه وەک
سێبەری کشا و تاماومیهک ئەمێن.

(٨٩)

وتاریک لەبارەى دروستکاریی و گەورەیی خودا

(باسی بوونە وەرەکان)

ستایش تەنها بۆ خودا کە ناسراوە بێ بینین، دروستکارە بێ بیر کردنەو، لە
ئەزەل هەر بوو و هەر دەمێتی، لەو کاتەى نە ئاسمانی خاوەن تاوەر، نەپەردەى
دەرگاداری گەورەو نە شەوی تاریک و نەدەریای ئارام و نە چپای بەرزى خاوەن شیو
و دۆل و نە رێگەى پێچاوپێچ و نە زەوى پان و تەخت و نە خەلکانی پشت بەستوو
بەم دامەزراوانە، تەنها ئەوێ داھێنەری بونەوێر و هەرخۆی میراتگریەتى، خودای
خەلک و رۆزى دەریتى، رۆزو مانگ هەمیشە لە رەزایەتى ئەودان، هەموو تازە
دەرزینن و هەموو دوورەکان نزیک دەکەنەو.

هەر گەس بەشى رۆزى خۆى داوێتی و کارو شۆینەواریان ئامار ئەکات و
هەناسەیان ژمارە ئەکات و تەماشاکردنى بەتاوان و شاراوى دەررونیان دەزانى، شۆین
و جێگە لە ئارامگای منداڵدان و پشتی باوکیان ناگادارە، هەتا ئەیانبات بۆ کۆتایی،
ئەو خودایە کە تۆلەى بەزەبەرە لەگەڵ فراوانى بەزەبیدا، ئەوێندە بەخشنەدەیه بۆ
دۆستەکانى ئەوێندەش سزادارە بۆ دۆزمنەکانى، وێرانکاری ئەیارانە و سەرشۆرکاری

بهره‌ئستكارانه، سهركه‌وتوو به‌سهر دوزمنانیدا، ئه‌وه‌ی پشتی پێبیه‌ستی به‌سیه‌تی، ئه‌وه‌ی داوای لیبكات بیه‌شی ناكات، ئه‌وه‌ی وامی بدات پێی ئه‌داته‌وه، ئه‌وه‌ی سوپاسی بكات پاداشتی ئه‌داته‌وه، به‌نده‌كانی خودا خۆتان كێشانه‌ بکه‌ن، پێش ئه‌وه‌ی كێشانه‌تان بكړی، لێپرسینه‌وه له‌گه‌ڵ خۆتان بکه‌ن، پێش ئه‌وه‌ی لێپرسینه‌ومتان له‌گه‌ڵ بكړی، هه‌ناسه‌ی به‌ئارام هه‌لكێشن، پێش ئه‌وه‌ی ده‌ست به‌خریته‌ بینتان، پێگه‌ بچرن به‌ هیمنی و ئارمژوو خۆتان، پێش توندو تیژی کارواندار، بزائن ئه‌و كه‌سه‌ی خۆی هاوکاری خۆی نه‌بی بۆ خۆی كه‌ ئامۆزگار بیت و ترسینه‌ر بی هه‌رگیز كه‌سی تر ناتوانی ئامۆزگار و په‌ندادده‌ری بی.

(٩٠)

وتاریك كه به‌وتاری (تارمایی) ناونراوه

مه‌سمه‌ده‌ی كورپی سه‌مه‌قه له‌ جه‌عه‌ری سادقه‌وه ده‌گیرێته‌وه: پێشه‌وا وتاری ده‌دا له‌سهر دوانگه‌ی كوفه‌، كابرایه‌ك پرسى له‌ پێشه‌وا: باسی خودامان بۆ بکه‌ تا زیاتر خۆشمان بویت و زیاتر بیناسین، پێشه‌وا فه‌رموو: هه‌لسن بۆ نوێژ. خه‌لك كۆبوونه‌وه هه‌تا مزگه‌وت پر بوو، پێشه‌وا سه‌ركه‌وته سه‌ر دوانگه‌ زۆر توڤه و ڕه‌نگگۆڤاو سوپاسی خوای كرد و دروودی بۆ گیانی پێغه‌مبه‌ر(صلی الله علیه وسلم) هه‌ناردو فه‌رموو:

ستايش بۆ خودا كه نه‌دان و ڕژدی ڕووی تیناكات و وشکی و ڕه‌زیلی له‌باره‌گایدا نییه‌، هه‌زاری و كه‌مه‌ستی به‌ به‌خشین و ده‌ستگوشادی ڕووی تیناكات، هه‌موو به‌خشنده‌كه‌ له‌ ئاستیدا كه‌م سامانه‌، هه‌موو خۆگړێك له‌ به‌خشینی له‌چا و ئه‌ودا عه‌بداره‌، به‌خشنده‌و خه‌لاتمه‌ره به‌ جۆرهما نيعمه‌ت به‌ده‌سكه‌وتی زیاتر و زیاتر و به‌شی زیاتر، خه‌لك وه‌ك مال و عه‌یالی وایه‌ كه‌ به‌خێویان ده‌كاتن، ڕۆزی بۆداناون و بژێوی بۆ دیاری كردون و بڕیویه‌تیوه‌، پێگه‌ی دیاری كرده‌وه بۆ چوون بۆ لای بۆ داوای ده‌سكه‌وت، خودا ئه‌وه‌ی داوای لینه‌كردوه به‌خشنده‌مه‌ره له‌وه‌ی داوای لێكراوه‌، ئه‌و په‌كه‌مه‌، له‌ پێش ئه‌و كه‌س نه‌بووه‌، دوا‌ی و كۆتاییه‌ و دوا‌ی ئه‌و كه‌س نییه‌، بیلبیلای چا و نایبینی، كات و زه‌مان به‌سه‌ریا نه‌هاتوووه‌، هه‌تا حاڵی بگورپی و شوین و

جیگهی دیاری نییه و نهبووه، ههتا نازوگوێز بکات، نهگهر خودا ببهخشی به نهندازهی ههناسهکان و چیاکان و کانزاکان و دهریا گهورهکان لهناو سهدهف و بهزێر و زیوو ورده مهرجان ههرگیز له بهخشندهیی ئهو گهم ناکات، زۆری و فراوانی لای خودا گهم ناکات، نهومندهی لایه لهخهزنهیی نيعمهتهکان بهداوا کردنی ههموو خهلك نابێتتهوه، چونکه خودا ئهو بهخشندهیهیه که داوای داواکاران رهی لا دروست ناکات و پارانهموی زۆر تووشی رمزیلی ناکات.

سیفیهتهکانی خودا له قورئاندا

ئهی کابرای خاوێن پرسسیار! تهماشاکه ئهوهی قورئان نیشانت ئهده لهبارهی سیفیهتی خودا بهدوایکهوه و پهیرهوی بکهو به تیشکی رووناکی و پڕی نیشاندانی کاربکه، ئهوهی شهیتان داوات لێنهکاو له قورئان فهرز نهکراوه و له فهرموودهی پیغهمبر و پیشهوايان(صلی الله علیه وسلم) پڕگای پاست ئهوه بیسپیڤره به زانیینی خودای پاک، چونکه ئهوه مافی گۆتایی خودایه لهسهرت.

ناگاداربه زانیانی بهزانست و پایهدار نهوانه که خۆیان ناخهنه ناو چوارچیوهی ماله نادیارهکان، چونکه دانیانناوه بهوهی که نایزان ئهو شتانهیه که نادیاره لێیان شاروامتهوه، خودا ستایشیان ئهکات بهوهی دانیانناوه بهبی دمهسلاتی زانیینی ئهو شتهی لێینهگهیشتون، بیرنهکردنهوهی قوڵیان که لهسهریان فهرزنهکراوه ناوبردوو به پایهداری له زانیندا، ئهتۆش برای خاوێن پرسسیار کار تهنها بهم پایه بکه توانایی خودای پاک به پێوانهیی ژیری خۆت ههلمهسهنگینه با نهفهوتییت!

خودا بهتوانایه بهو نهندازهی خهیاڵ و ومهم گۆتایی نازانی و نهگهر ههولێ زانیینی بدات و بیری دوور له دله راوکی ههول بدات بنج و بنهوانی بزانی و ژیری و قام سیت و دێوانه بیت بۆ زانیینی جۆنیهتی سیفیهتهکانی و دهرگای عهقل خۆی بهاویتته ئهو سیفیهتانه بۆ تیگهیشتن لێیان لهم ههموو حالهده دهمست دهنریت به پرووی ئهو ههولانهوه، لهناو پهردهکانی نادیاردا ون ئهبی و تیدا ئهچی، ههمووی بهپوختی ئهدهاته پال زاتی خاوێن شکۆی بهتوانا.

ئهوکاته پاشهوپاش گهراپهوه کهدرا لهناوچاوانی (دانایه و دانا) که ناتوانی

بەزۆرۈ ستەم كرۇكى زاتى پەرۈمردگار تىبگات، ھەرگىز ھوشيار و زانايان ناتوانن دەسلەت و شكۆى خودا بەدلى خۇياندا بەيئەن، خودا ئەو خودايەيە كە بوونەومرى داهىناوہ بى نىشانەو نمونەى پيشين و ئەندازە لاسايى و بەپرەوى پيش خۇى لە خوايەكى پەرستراو، خودا گەورمىي و تواناي خۇى پيشانى نيمە داوہ بە شيۋەيەك كە دياردەى حىكمەتەكانى گۇيايە پىي، پىويستى دانپىنانى خەلك كە راگرتنى ئەو ھەموو بوئەومرە تەنھا لە تواناي ئەودايە، نيمەى وابەستەگردووە كە بە بەلگەى خۇ بىناسين.

بوئەومرە نوئى داهاتووہكان شوئەوارى دەسلەت و نىشانەى حىكمەتى خۇيەتى، لەبەر ئەوہ ھەموو دروستكراويك خۇى بەلگەى بوونى خودايەو دەسلەتتى ئەو ديارى ئەكاتن، ئەگەر بىر كەرنەو گۇيايەو دەلىلى خوداى داهىنەرە. من شايتەى ئەدەم ئەوہى تۆ بچوئى بە ئەندامە جياوازمەكانى دروستكراوى تۆ و ھىنانى گۇشت و پىست بەسەرنووكى جىگەكان كە داپۇشراون بە لىكدانەوہى حىكمەتى تۆ بە يەقىنى دلى خۇى ھەولئى ناسىنى تۆى نەداوہ و دلئشى ھەرگىز بەلاى يەقىندا نەچووە، كە تۆ نە دژ نە ھاوشانت نىيە، لەوانەيە نەبىستى كە شوئىن كەوتوان خۇيان بىبەرى ئەكەن لە پيشەوا و پيشىنەى خۇيان كە دەلئىن: (سوئند بەخودا نيمە لە رى لادەربوووين كە ئىوہمان دەگەل داهىنەرى جىھان بەرانبەر كرد).

درۆزنن ئەوانەى ھاوتات ئەكەن لەگەل غەيرى خۆت، ئەتچوئىن بە بتەكانيان و دياردەكانى دروستكراوہكانى خۆت، بەوھمى بەتالى خۇيان بۆ تۆ نىشان دەدەن، لق و پۆپت بۆ دادەنئىن بەخەيالى خۇيان، ھاوتات ئەكەن بەتەن و لەشى خاومەن ھىزە جۆربەجۆرەكان بە ترازووى زمىنەكانى خۇيان.

من شايتەى ئەدەم ئەوہى تۆ ھاوشان ئەكات بە ھەر شتىك لەدەستكردەكانى خۆت ئەوہ تۆ ئەچوئىت بە غەيرى خۆت، ئەوہى كارى جواندن بكات بىباوہرە بە بەلگە پتەوہكانت و شايتە و بەلگە روونەكانت، تۆ تەنھا تۆ خودايت كە عەقل و ھام ناتوانى راستىيەكان بدۆزىتەوہ و جۆرو چۆن و شيۋازەكانى شەن و كەو بكات و بىرو بۇچوونى خۇى تىدا بەكاربىئى، ھەتا سنوورو جوارچىوہ و شوئنت ديارى بكات، ئەوہى دروستى كردوہ خۇى كىش و برى بۆ داناوہ، زۆر رىك و پىك ديارى كردوہ،

به‌نامه‌ی بۆ داناوه و زۆر ناسك و ورد دایناوه، رێ و شوینی بۆ دیاری كردوه و هیچ شتێك له سنووری خۆی تێناپه‌رێ، كه‌مه‌رخه‌م نابێ له گه‌یشتن به‌مه‌به‌ست، هیچ ده‌سكردێكی سه‌ره‌په‌چی بۆ نییه، له‌و باره‌ی بۆی داناوه، چۆن سه‌ره‌په‌چی پێنه‌گرێ كه‌ هه‌موو كارمه‌كانی به‌ ئارمژوو و یه‌ستی نه‌و داناوه؟ نه‌و هه‌موو بونه‌ومه‌ره جیاوازه‌ی درووستكردوه به‌ بێ ماندووگردنی بیرو لێكدانه‌وه‌ی پێش وه‌خت، هیچ سروشتێك و ئارمژوویه‌ك به‌په‌نه‌هانی و شارده‌نه‌وه‌ی دروست نه‌كردوه له‌ تاقیكرده‌وه و نه‌زموونی پێش خۆی و له‌ هاتن و چوونی چه‌رخ و زه‌مان سوودی و مه‌زنه‌گرتووه، هاوكاری و هاوبه‌شێك نه‌بووه كه‌ یارمه‌تی دابێت له‌ داهێنانی نه‌و هه‌موو كارو كرداره سه‌رسوڤه‌ینه‌مه‌دا، درووستكردنی بێكه‌موكوپیی و فه‌رمانبه‌رداریی بێ چه‌ندو چوون، به‌په‌روه‌هه‌ چوونی بانگه‌شه‌ی و رێبازی گشت سنوره‌كانی، له‌ نیوان هاودژه‌كانی ناو دروستكراوه‌كانی ته‌بابی و گونجان هه‌یه، بۆ په‌یوه‌ستی جیهانی، گیان به‌ جیهانی له‌ش و دابه‌شكردنی به‌سه‌ر هه‌موو جۆره‌كاندا به‌پێی سنوو و گێش و قورسایه‌یه‌كان و سروشت و دیمه‌ن و شیواژه‌كاندا، هه‌موویان به‌ پته‌وی دروستكراون به‌ خواست و داهێنانی خودا.

سیفه‌تی ئاسمان

سه‌ربه‌انه به‌رزمه‌كانی بێ ستون راگرتووه و بۆ شایه‌یه‌كانی نیوانیانی داناوه، هه‌موو كوون و كه‌له‌به‌رمه‌كانی هه‌ر ته‌نێكی درووستكراوی بێكه‌وه‌ جۆشداوه، پاش لێك ترازانیان، هه‌موو ته‌نێكی درووستكراوی به‌داوی به‌هێز جیا كردووه‌ته‌وه و بێكه‌وه‌ی به‌ستوونه‌ته‌وه، هه‌موو ناڤه‌حه‌تی و ماندوو بوونیكی بۆ دابه‌زیوه و هه‌لبه‌زیوه‌كانی سووك و ئاسانكردووه، یه‌ك به‌یه‌ك بانگی كردوون به‌ناوی خۆیان، پاش نه‌وه‌ی كه‌ دووكه‌لێكی چڕو دیار بوون، ده‌سكی هه‌ر گامیان نووساوه به‌ شوینی خۆیه‌وه، یه‌ك به‌یه‌كه‌وه‌ نووساوه، پاش نه‌وه‌ی به‌یه‌كه‌وه‌ نووسابوون له‌یه‌ك جیا كرايه‌وه و دمرگای هه‌رگامیان بۆشایی و كه‌لێنی تێدا نه‌ما، په‌سه‌دی دانا له‌ نه‌ستێره‌ كشاوه‌كان بۆ پڕكردنه‌وه‌ی هه‌موو تهره‌ك و درزه‌كان، به‌توندی رایگرتوون بۆ نه‌جولانی به‌ هۆی (با) وه‌ به‌توانای خۆی، مانگی به‌لگه‌ كزكراوه‌كه‌ په‌تی له‌شه‌و داو پله‌و برجی بۆ دیاریكردو خۆری ڤووناگیدماری داناوه بۆ ڤۆژ و هه‌ریه‌كه‌ ڤه‌په‌وه‌ی بۆ دیاری كردووه و دیاریكردنی شه‌و و ڤۆژ و زانینی ساڵ و كه‌ش و هه‌وا هه‌ر یه‌كه‌و به‌نه‌ندازه‌ی

خۆی لهو فهلهكهدا چراو ئهستیرهگهلیكى بۆ جوانیی ههئواسیهوه، كه نهئینگهلیك له مانگ و ئهستیرمکان شاراوتهوه، ئهوانه ی بهدزییهوه گۆی ئهگرن له نهئینی ئاسمانهكان به بزوسکی تهنپ رازاندوووتهوه و ههموویانی کردوو به نیشانه پیکانی ئهوهی بۆی دیاریکراوه و پڕپموی رېبوارانی بۆ خوارهوه و بۆ سهروهوه، بۆ رهشبین و بۆ گهشبین له رینگهیان.

وهسفی فریشته

پاکیی ههر بۆ خودایه، بۆ جینشینی ئاسمانهکانی و ئاوهدانیی بانی بهرزى ولاتهکهی خهلیکی نهو باوی فریشتهی درووستکرد، ههموو کون و بۆشایی و کهله بهری پێپرکردنهوه، لهناو ئهو بۆشایی و رینگه و بانهدا دهنگی سهناخوانانی ناو کههری پیرۆزی خۆی و ناوپهردهی داپۆشراوی و بهری حموشهوه بهرمالی پڕ کرد لییان، له پشت ئهو دهنگ و بومهلهرزوه گۆی کهر ئهبی، سهناو ستایشی پرووناکی و تیشکێک که چاواکاری تیدا ناکات و بهشهرمه زراییهوه بۆ دواوه دهگهڕێتهوه، لهوینهگهلی زۆرو جیاواز و شکل و شیوازی بهیهک نهچوو (فریشتانی دووبال و سێ بال و جوار بالی کردوو به راسپارده)، بهندایهتی پاکیی و بێگهردی بهرزى و شکۆی دهکهن، ئهوهی له ههندێ بهندهی درووستکراوی بهدیار ئهکهوئ داوای ناکهن و ههرگیز نالین ئیمه درووستکاری شتیکی که تهنها بۆ خودایه و (نهخیر ئهوانه عهبدانی ریز لیگراون له هسه پێشی ناکهون، ههر به پێی فهرمانی ئهو دهجوڵێنهوه)، ههندێ لهوانه لهو جیگایه خودا کردوونی بهشایستهی راسپاردهی سروشی خۆی و پهيامی بهواندا ههناردهوه بۆ پهيامبهران (درودی خویان له سهه بیت)، که جیگای ههشارگهی ئهمر و نههی ئهون، پاراستوونی له گومانی کاری گومانایی، هیچ کام لهوانه لای نهداوه له پرمزانهندی خودا، سوودگهلیکی پێداون بۆ یارمهتیان، دلێکانیانی فیتری بئیزی و به ئارام پهفتارکردن کردوو، ههموو دهرگایهکی ئاسانی بۆ کردوونهتهوه بۆ سهناو ستایشی خۆی، پرووگهی پرووناکی بۆداناون و نیشانگهلیکی بۆ ریکخستوون بۆ یهکخواپه رستی، ئهو ههرگیز شانیانی قورس نهکردوو بهگوناه و کهتن و تاوان، گهڕانی شهو و پۆژ ماندووی نهکردوون،

هەرگیز شك و گومان به لای توانستی پتهویان نه‌پۆشتوو، خه‌یال و وههم به جاری باوم‌پاندا گوزمیری نه‌کردوو، تانه‌و ته‌شمیری رقی و کینه له نیویاندا بوونی نه‌بووه، هەرگیز دوو دلی و دل‌پاوکی له زانیاری دلیان نزیک نه‌بوومته‌وه، دلیان ئاومدانه له گهورمیی و سام و شکویی پڕ له دمروون و سنگیان، هەرگیز وسموسه توانای نه‌بووه بنیشی له دلیان و په‌رده‌و ته‌م دروستبکات له بیروپایان، هه‌پانه گاری له کوک‌کردنه‌وی هه‌وری به‌بارانی قورسه، یان له قه‌باره و گهورمیی چپای به‌رزو بڵند و ناو شه‌وی تاریکی نووته‌که‌چاو، هه‌پانه پێی له‌ناو سکی خوارموی زموی داناوه، وهک ئالای سپی له حییان له‌(با)دا جه‌قیوه، له ژیریدا بایه‌کی بزۆینه‌ر ئه‌ی شه‌کێنیته‌وه و به‌ندی ئه‌کات هه‌تا سنووری بیسنوور، به‌ندایه‌تی خودا هه‌موو شتیکی لا چۆل‌کردوون و ته‌نها به‌به‌نده‌میه‌وه سه‌رگه‌رم، راستی و دروستی باوم‌پان په‌یومنده به ناسینی خوداوه، تا به‌راوه‌ی ئه‌فین و خۆشه‌ویستی بۆ خودا به ته‌واوی په‌یومستبوون به‌خواوه، هەرگیز ئارم‌زوویان له‌وهی خودا پێیداو نه‌چوووه بۆ لایه‌کتر.

به‌راستی شیرینی ناسینی خودایان جه‌شتوو، له‌جامی خۆشه‌ویستی تیرئاو بوون، له‌ناو به‌نۆکه‌ی دلیاندا په‌گی ترس له خودا جیگیر بووه، دل‌به‌ندن به‌ درێژی هه‌رمان‌به‌رداری خودا و پشتیان راست‌کردووتمه‌وه، هه‌زیان له نزیک‌بوونه‌ومیه‌و که‌رمسه‌ی ترسیان که‌م نه‌بوومته‌وه، هەرگیز به‌رزوی جیگیان به‌ پارانه‌ومیان په‌ما و به‌ره‌لا نه‌کردوو، له خۆبایی نه‌بوون هه‌تا به‌ندایه‌تی پێشینه‌یان به‌ زۆر بزائن، دانه‌واندنی سه‌ری نه‌وازشی له‌بیر نه‌بردنه‌ته‌وه و به‌شی گهورمیی چاکه‌یانی که‌م نه‌کردووتمه‌وه، هەرگیز درێژی خودا‌په‌رستی سستی پێنه‌داو، هه‌زیان له خودا‌په‌رستیدا پۆنه‌چوو، هه‌تا ئومێدیان به‌ خودای خۆیان ته‌یار بێ، به‌زۆری پارانه‌ومیان زمانیان وشک‌نه‌بووه، هه‌تا به‌دمنگی نزم هه‌والی به‌ندایه‌تی به‌خودا بگه‌یه‌نن، هەرگیز شانیان له‌به‌ندایه‌تی خودا له‌په‌زه‌کان جیا نه‌بوومته‌وه، گه‌ردنیا له‌ فه‌رمانی خودا به‌ که‌مه‌تر خه‌میی شو‌پ نه‌بوومته‌وه بۆ خوارم‌وه، هەرگیز جوام‌پیریان خه‌م نه‌کردوووه بۆ ته‌مه‌لێی بیناگایی له‌ خودا، له خسته‌بردنی ئارم‌زوویان هه‌نگاوی په‌له‌ی پێنه‌ناون، خاوم‌ن عه‌رشیان کردووتمه‌ زه‌خیره‌ی پۆزی هه‌زاری و نه‌دارییان، له‌و کاته‌ هه‌ندێ خه‌لک داوا له خه‌لک ده‌که‌ن، ئه‌وان ته‌نها بۆ

لای خودا چوون، کاتیان دانه ناوه بۆ به ندایه تیی خودا، نارمزووی خۆیان نه کردوومه
هۆی لادان له خودا په رستی، مه گهر زیاتر شیرگیربوون له سهر په رستی خودا به
ئومیدو ترسه وه، ههرگیز ترسیان لینه پراوه ههتا سستی بکه، ته ماع و دلخوازیان
نه کردوون به دیلی خۆی، ههتا تیکۆشانی به ندایه تیی که مبه که نه وه، کاری پێشبینی
خۆیان به گه و رهو زۆر نه زانیوه، نه گهر نه و میان به گه و ره زانیبا ئومید هه موو
ترسه گانی دمه ژۆردموه، ههرگیز شهیتان توانای نه بووه که زال بیت به سه ریاندا و
له خودا دایان پرتی، خرابیی و دووبه رهکیی توانای نه بووه له یه کیان حیا بکاته وه،
ههرگیز کینه و ئیرمی ناو خۆیان به سهر نه هاتووه، شک و گومان ههرگیز برپری
نه کردوون، داپمانی هه بیبه تیان نه کردوون به بهش بهش، ئه وانه دیلی باوهرن،
ههرگیز له گهردهنی دانه مالتیون، دوو دلی و لادان و سستی و که مته رخه میی،
له هه موو ناسمانه گاندا جیگه ی چه رمیک نییه که فریشته ی به سوژده ی تیدا نه بی،
یان رپیواری زۆر په له و درێژخایه، خودا په رستیان زانیاریان به خودا فراوان
کردووه، به رزی و گه و رهیی و شکۆی په رومردگاریان زیاترو زیاتر به به رزی
پاگرتووه.

باسی سیفه تی زهوی و راخستنی له سه ر ناو

زهوی داپۆشیوه له سه ر شه پۆل به هیزی هاروهاج و بی بوار و قولایی دمریای
پری زریانایی، سه ری بلندی شه پۆله گان به یه کدا دمدن، گه رده لولی باب به هیژمه گان
له یه ک ئالاون و به شان و بال و پشتی یه کدیدا دمدن، دمریا که فچه رینه وه ک
نیره حوشتی یاخی و به ره لا، سه رکیشی ناوه که نیشته وه له بهر قورسی باره که ی،
یاخی بوونه که ی نیشته وه که سنگی قورسی نرایه بان، سه ری بی توانایی شو پر کرد،
کاتی که تیدا شانی داداو خۆی تیدا گه وزاند، به شان و ملی هیور بووه، پاش نه و
دمنگ و ناوازه به رزه ی بیدمنگ و بېجوله کرا، به لغاوی بیدمه سه لاتیی و دیلی شانی
دانه واند، زهوی نارام بووه وه به ته ختی و پاخراوی له ناو ره وتی شه پۆله گاندا، له
خۆبایی و شانازی و پایه بلندی خۆی دایه دواوه و نه و لوت به رزی و چالاکی و
جموجوله ی جارانی نه ما، دم و قه په ژزی توند به سه ته وه بۆ نه وه ی قه قینه ی رۆشتنی

نەمینی، خاوە بوووه پاش ئەو هەموو هەلچوون و یاخیکەراییە شەقاوی لە خۆبایی
 بوونی نیشتهوه، پاش ئەوەی هەلچوونی ئاو لەملاو ئەوای زەوی نیشتهوه، باری
 شاخە بەرزو قورس و گەورمکان لە مل و شانەکانی دانرا، ئەو گات چەشمەو
 کانیاوەکان لە برناخ و گونەلووتی شاخەکانەوه تەقییەوه، دابەشیکردن بەسەر
 پێدمشت و چیا و رۆخی بیابانەکان و چۆمی رۆبارەکاندا، جۆلەو هاتوو چوونی
 زەوی بەستەوه بەگابەردە رەق و گەورمکانەوه و لوتکە ی بەرزو گەردمنە چیاکانەوه،
 زەوی جۆلە ی لێرە بە داکوتانی شاخ لەناومرستی زەویدا، ئەو چیا و شاخانە رەگیان
 داکوتا لەناو برناخ و کەپۆی زەویدا و سواری ملی دەشتەکان بوون و رۆچوون بۆ
 کرۆکی ناو زەوی، کەش و هەواو وەرزهکانی بلّاوه پێکرد لەناو زەویدا، بای راهینا بۆ
 هەلمژین و هەناسەدان بۆ دانیشتوانەکانی، خەلکی پەیداگرد بۆ وەرگرتنی سوود
 لەشان و قۆلێ زەوی، پاش ئەو زەویە بەراوەکانی کە ناوی چەشمە ی چیاکان و
 بەرزاییەکانی بێ ئاو نەهێلاوه، بەلکو هۆکاری گەیشتنی ئاوی بۆ دابین کردن،
 بەدرووستکردنی هەوری باراناوی بۆ زیندوو راگرتنی ئەوانیش و دەرھاتنی
 رۆووەکەکان، هەوری پامکرد بۆ رزگارکردنی ئەو زەوی و رۆووەکە لە وشکبوون، هەتا
 ئەوکاتە ی شەبۆلی ناو هەورەکە دمهکەوێتە ژمندن، لەناو خۆیدا بزیزکی ناوی رۆوناکی
 دایە ئەملاو ئەوای، تیشک و پرشنگی هیواش نەبووه لەناو سکی هەورە زەبەلاحەکە
 و دووتوویی هەورکە، بەشیوە ی خوڕپی و بەسەر یەکەوه دایدمبارینێ بەشیوە ی
 شانداوان و شۆر بوونەوه و نزیکبوونەوه لە زەوی، بای باشور وەك چری شیر لە
 گوانەوه دایدمدۆشی بۆ ناو قوڵایی خاك و بەخوڕپی و دلۆپە دێتە خوارەوه، ئەو
 کاتە ی کە هەورەکە سنگی داداوه و لە بەراسوەکانییەوه بارانەکە دادەچۆرینێ و
 برپی و قورسیی ناو سکی خۆی هەلنەپێژێ و باری قورس لەکۆل خۆی لائەبا،
 زەویە بۆرو بێرۆووەکەکان لەناو سکی زەوی سەردەر دینن و لەناو زەویە رەهەکە ی
 چیاکان گزۆگیا دەرۆین، ئەویش شادان و خەندان بە جوانی رەزو باخەکان و سەری
 سوڕ دادەمینێ کە جۆرە بەرگیکی ناسکی کردوو بە بەریدا، بەگۆل و غونچەکانی و
 خشل و ملوانکە دمهۆنیتەوه لەگۆلە تازە پشکوتوووەکان، ئەومش ئەکاتە گوتاری کۆتا
 بۆ خەلک بۆ زیواریان و رۆزی مەرۆ مالاتیان، شەقام و کۆلانی لەهەموو سوچ و
 قوژبنیکەوه دروستکرد بۆ نیشانداانی رێبوار لەسەر ئەسپی هەموو رێگەکان، پاش

ئهوهی که زهوی ناماده گراو هه رمانی خودا جیبه جی بوو، ئادهم (صلی الله علیه وسلم) دهست نیشانکرا له پوختهی بونه وهرهکان، کرا بهیه کهم درووسترکراوی و لهناو بههشتدا دایناو ژیاخی خواردن و خواردنهوهی بۆ هه رزانکردو ئهوهی هه دمه بوو نیشانی دراو ناگادارکرا که نزیکبوونهوه لئی تووشی سه ر پیچی ئهکات، شوینی حه وانهوهی دهکه ویته مهترسییهوه، ئه ویش پهلاماری هه دمه گراوه کهیدا چونکه (زانست)ی خودا به وکاره هه بوو، خودا دایبه زان بۆ زهوی بۆ ئهوهی بهندهکانی ئاومدانی بکاتهوه و بهلگه له سه ر بهندهکانی تۆمار بکات، پاش بردنهوهی بۆ لای خودا ئهوهی بیبهلگه و بورهان له سه ر خودایهتی خودا نه هیشه وه که په یومندی له نیوان نهوان و ناسینی خوادا هه بی، بهلکو په یتا په یتا به سه ری نه کردنه وه له سه ر زمانی پیاوچاگانی له پیغه مه ران (درودی خویان له سه ر بیّت) و شوینی متمانه سپاردهی په یامهکانی چه رخ به چه رخ هه تا به کاملیی و به کۆتایی هات به پیغه مه رمان محهممه د (صلی الله علیه وسلم)، بیانو و ناگادارکردنه وه به کۆتا هات، بری رۆزی دیاریکرد، زۆر بۆ هه ندی و له کهم بۆ هه ندی، بازئ به فراوانی، بازئ به تهنگی، خودا دادی به خه رجداوه بۆ تافیکردنه وه، بزانی کام کهس به سامان و کام کهس بی سامان به تافیکردنه وه دهرئه که وئ؟ کئ شوکرانه بزیره و ئارامگره؟ له دهوله مه ندیی و له هه ژاریدا؟ نه و جا خودا له گه ل فراوانی سامان به لاو ناخۆشیی و له شبیماریی هاوتا دهکات، یان ساغیی و ته ندروستیی له گه ل قات و هه ری و گرانی یان به خه م و په ژاره و ناخۆشیی و داخ و خهفه تخوا ردن، خودا نه و جا نه جهل و کۆتایی ته مه نی دیاریکرد، هه ندی دێژخایه ن و هه ندی کورت، هه ندی پێش و هه ندی پاش و په یومستیکرد به مه رگ و مردنه وه و به ستیه وه به په تی درێژ و گوریسی پته و ی قایم و مه حکه م.

خودا دایه به نه ئینی دهروو نی شاره و و چووته ی ناخ و توانای نزم و سووک و خه یال و ختوره ی گومان و په قینی تۆکه می خاوه ن عه زیمه، دزه روانینی تیه ی چاو و برۆ و برژانگ و له ناو دووتوی دلا ن و قولایی گشت نادیارهکان و گوپیستی خشه ی په رده ی گوچکه ی گویدا، هاوینه هه واری میروو له زستانه هه واری جبروجانه وهر و میرووهکان، له رانه وهی دهنگی نزمی کۆسکه وتوان و خشه ی پیی گیانله به ران، شوینی بشکوتنی خونچه و گوئی دارمکان له کاسه ی گوئهکان، شوینی

نزاو پارانەو

خودايە... تۆشايستەى ھەموو سيفەتە جوانەكانى، ھەموو كەمال و جەلال و جەمال تەنھا لاى تۆيە، ئەگەر ئومىدەت لىبخوازى جىگەى ئومىدى، ئەگەر تەككار ھەيى، تەنھا تۆ دەستگوشادىترىن داوا لىكراوى، خودايە كە تۆ بۆ منت دابىنكردووە چاكەگەلىك كە ناتوانم سەناى غەيرى تۆى پىبكەم، ھەرگىز ستايشى غەيرى تۆ ناكەم، پىويستى خۆم نابەمە لاى كانزاي ناومىدىي و شوينەوارى شك و گومان.

زمانى منت پاراستوو لە مەدح و سەناى ئادەمىي و ستايشى بەندەو كۆيلە و درووستكراومەكان، خودايە... بۆ ھەموو مەدح و سەناكارىك لەسەر شايسە سەنا بۆ كراو كرى و پاداشتى ھەيە بەخەلات و بەرات و منىش تۆم كردوو بە دەلىلى خەزەكانى بەزمىي و (كوورە) زىرەكانى لىخۆشبوونت.

خودايە، ئەو جىگە و شوينى ئەو كەسەيە، كە تۆى بەتەنھا و تاك ناسيوو، جگە لە تۆ كەسى بەشايان و شايسە نەزانىوو بۆ مەدح و سەنا و ستايش، من ھەزارىم لايە بۆ لاى تۆم ھىناو و جگە لە تۆ، كەس ناتوانى بۆم قەرمبوو بىكەتەو، لە تەنگانەو ناخۆشى، كەس ناتوانى ھىورى بىكەتەو، لەم شوين و جىيەدا رەزامەندى خۆتمان پىبەخەشەو دەولەمەندمان بىكە لاى خۆت و رەوانەى دەستى غەيرى خۆتمان مەكە و (تۆ ھەموو شتىكت پىدەكرى).

(۹۱)

وتارىكى لەو كاتەى خەلك وىستيان پەيمانى پىبەدەن

پاش كوشتنى عوسمان

تەكا ئەكەم وازم لىبىنن، بۆ كەسىكى تر بگەرپن، چونكە ئىمە روو لە كارگەلىكىن رەگ و رووى زۆرى ھەيە، ھەموو دڵەكان لەسەرى كۆك نىن و ھەموو عەقلەكان لە بارمىەو خۆگرو تەبا نىن، ھەموو ئاسۆگەلەكان تەم و مزاويە، رىگەكان كوژاومتەو! ئەومش بزانن ئەگەر من بەدەنگتەو پىم بەو شىو كە ئەكەم، كە خۆم ئەزانم و گوئ ناگرم بۆ قەولى ھىج خاومەن گوتارىك و گلەوگازندەى ھىج كەسىكى بەگلەيى و تۆرە، بەلام ئەگەر وازم لىبىنن وەك ھەر يەكەك لە ئىو دەم،

زۆریش پێدهجی گویراپهترو و فهرمانبهردارتر به، نهگهر کاری خۆتانی پی
بسپێرن، من بهومزیری باشترم بۆ ئیوه له ئهمیری.

(٩٢)

وتاری لهبارهی بهرزیی و زانیهتی خوی و نازاوهی نهوهی ئومهیه

لهپاش نهوه... خهڵکینه! من چاوی زاوهزاو و نازاوهم دهرهیناوه، لهو باومهدا
نیم، جگه له من كهسێتر بتوانی به نازایانهو وردوه، بهو شیوهیه زال بیت
بهسهریدا، بهو گشتگیری و درێژییه، تاریکی هینا بهسهریاو بههارو هاجیی و
شیتۆکهیی بالی راکیشا.

هه موو پرس و پرسیاره کانتانم ئیبهکن

پیش نهوه له دهستان دهرچم

قهسهم بهوهی گیانی منی بهدمسته، ههر پرسیارێك له ههر شتێك له ئیوهوه
ههتا ئاخ زهمان، لهههر کۆمهڵێك كهسهه كهس رێگه نیشاندا و سهه كهس گومرا
و پئ و نكا، من نهزانم هیتنهگیرهكهی و رابههكهی و جلهو كیشهكهی و
شوینخوسدانێ كاروانهكهی و جیگهی بارخستهكهی و كئ نهكوژرئ لهوانه و كئ
خوی ئهمرئ، كئ پروو له كوییه و چۆنهو چ كهسه؟.

ئهو كاتهی كه منتان له کیس نهچئ و پروداوه ناههموارو ناخۆشه کانتان
بهسهردادئ و بهلاو کارمساته جهرگه کانتان تووش نهبی، زۆر لهخواهن پرسیارهكان
سهرشۆر نهكهنهوه و زۆر لهبههرسهكان نهكهن و شكست دمهینن، ئهوكاتهی كه
جهنگ و شهڕهكان درێژه نهكیشن و هیرش دمهینن، باو پوزی لیههه نهكهن و نهو
دنیاپه له سهرتان تهنگ دمهیت، بهلاكان درێژ خایهن دهبئ لهسهرتان، ههتا نهو
كاتهی خودا دمووی خهیر و چاگه لهسهر پیاوباشان نهكاتهوه.

نازاوه و گهندهلی، كه پرووی تیکردن راست و ناراست تیکههله دهبئ، كه پشتی
هه لکرد ناگاداری نه دات، له کاتی هاتن و پروودانیان نه زانراو و نه ناسراو، له پشت
تیکردن خویان دهناسینن، وهك رهبهبا هه لکها، گیزه لۆکهیه هه ندی ئه پیکئ و

(۹۳)

وتاریك ستایشی خودایه و

گه ورهیی پیغه مبهرو ئال و بهیت (صلی الله علیه وسلم)
(خودای بهرزوبالا)

ئای له گه ورهیی و شکوی ئه و خودایه که توانای تواناداران تیناگا و تیناگا،
زیره کی و ژیری نایگاتی، یه که می بیکوتایی و دوانی بی مهرزو سنووره.

ستایشی پیغه مبهران

(درودی خویان له سه ربیت)

خودا بو خوی له پاکترین شوین دایناون و له باشترین قه رار که جیگه ی
کردوونه ته وه، پشت به پشت له پاکترین پشت بو خاویترین رحیم هیناونی،
پیشینه که رویشته وه و باشینه به ئاینی خودا هه ستاوه به ئهرکی خوی.

پیغه مبهری خودا و ئال و بهیت

(صلی الله علیه وسلم)

هه تا به خشندمیی و دهه ندمیی خودای پاک و بیگهره گه یشته محهممه د(صلی
الله علیه وسلم) خودا له پاکترین و چاکترینه کان و به پزترین بنه چه و له و داره ی، که
پیغه مبهرانی لی لق و پۆبی حیا بووته وه و رازگرمگانی لی هه لباردو پهیدا کرد، ئال
و بهیت و خیزان و خانه واده ی چاکترین ئال و بهیتن، خیزانه که ی باشترین خیزانه،
دره خته که ی باشترین و به پیتترین دره خته، که شین له ناو حهرمه دا بهرزبووه بالای
کردوه له سه خاومت و دمروون گوشادیدا، لق و چلی بهرزو بهری دهست که م دهیگاتی،
پیشه وای خو پاریزان و چاوساگی شارمزیان، چرایه که پووناکی شه وقی داوته وه،
ئه ستیرمه که پووناکی و تیشکی گشتگیره، باسکی تیشکهاویزه بو دهو روبهر، پزبازی
راست و تهخت و پهوانه، په پرموی پون و ئاشکرایه، قهرمایشی کوئا به خشه،
قهرمانی هه میسه داوه، خودا له کاتی نهمانی په یام و سروشی پیغه مبهران(درودی

خوایان له سهر بێت) پهمانهی کردووه، لهکاتی لادان و نوجدانی ڕێگه پاستهکان و داگیربوونی گهلان به گیلی و گهمزویی.

نامۆزگاریی بۆ خه ئك

ناگادار بن و بزائن! خودا لێتان خوش بێ، کار بکهن و کردار بکهن، خودا بهزمیی پێتاندا بێتهوه به نیشانه داری دیارو پوون، پێباز راست و پوونه، خه ئك بانگ دهکات بۆ مالی ناشتی و هیمنیی و ئیومش له مائیکی پر گلهیی و گازندمن و خوازیاری پهمانهندی خودان، به هیواش و ئارام و له سهرخۆ، نامه ی پوژنامه تان بلأو کراوه و پینوسی له سهرمو لهش و بارتان ته ندروسته و زمانتان به ره لا کراوه، به شیمانیی بیستراوه و کردارتان و مرئه گیرئ.

(٩٤)

وتاری دهرباره ی گه وره یی پیغه مبه ر

(صلی الله علیه وسلم)

خودا پیغه مبه ری پهمانه کرد له وکاته ی، خه ئك سهر لیشیواو و سهرگه ردان و ڕینگاونبوون، هه ئه و داهاج بوون له ناو ئاژاویدا، ئارمزووی په ست بۆ لای خو ی ڕاکیشا بوون، فیزو دهمارگیری ته پورمپ دهیتلاندن، نه فامیی و گیزی یاری به عه قل و ژیری دهکردن، سهر لیشیواو و سهرگه ردان له ناو بومه له ره ی فه رمان په وایی، به لای نه زانین، له به ر نه وه پیغه مبه ر(صلی الله علیه وسلم) زۆر گرنگی ده دا به نامۆزگاریی و په ندو له سهر ڕێگه ی دادمه نان و بانگی ده کردن به کارزانیی و نامۆزگاریی په سه ند.

(٩٥)

وتاریك له باره‌ی ستایشی خودا و پیغه‌مبه‌ر

(صلی الله علیه وسلم)

سوپاس و ستایش بۆ خودایه، که یه‌که‌مه و له‌پیشه، نه‌و که‌س نه‌بووه و دواینه‌و پاش نه‌و که‌س نییه، دیاره‌و که‌س له‌سه‌رییه‌وه نییه و نادیاره‌و که‌س له‌به‌رده‌می نییه، محهممه‌د(صلی الله علیه وسلم) شوین نارامگه‌ی چاکترین نارامگه‌یه، بنج و بینجی له چاکترین (کان)ی ڕه‌سه‌نه، له‌پاکترین توخم و ڕه‌گ سه‌وزبووه، خودا دلی پیاو چاکانی بۆ لای بردووه، جله‌وی ڕوانین و بینین بۆ لای نه‌و گه‌راوته‌وه، خودا هه‌موو کینه‌و ڕق و تۆله‌ی به‌هۆیه‌وه ژیر گل ناوه، ناگری تۆله‌سه‌ندنه‌وه و تۆله‌ی به‌رامبه‌ری کوژانه‌وه، خه‌لکی کرده‌ برا و بت و بت‌په‌رستی ته‌فروتوناکرد، مروّفه‌ خواره‌کانی به‌رز کردو خو به‌زلزانه‌کانی سه‌ر شوڤ کرد، فه‌رمایشی گۆپایه‌و بێده‌نگی زمانه‌.

(٩٦)

وتاری له‌سه‌ر یارانی پیغه‌مبه‌ر و

یاوه‌رانی عه‌لی

نه‌گه‌ر خودا ماوه‌ی سته‌مکاریدا، ماوه‌ی سه‌ختگرتنی و بردنه‌وه‌ی نادا، له‌په‌ناگه‌دا ناماده‌یه له‌به‌رده‌مروازه‌ی ڕیگه‌یدا و له‌ نیوان لیکه‌ی ده‌می و گه‌رویدا، فه‌سه‌م به‌و خواپه‌ که‌ گیانی منی به‌ده‌سته، نه‌و گروپه‌ سه‌ر نه‌که‌ون به‌سه‌رتاندا نه‌ک له‌به‌ر نه‌وه‌ی نه‌وان له‌سه‌ر حه‌قن، له‌ ئیوه‌ زیاتر به‌لگو نه‌وان زۆر به‌په‌له‌ن بۆ نا‌پاستیی گه‌وره‌که‌یان و سستی و دوو دلی ئیوه‌ له‌ حه‌ق و مافی من.

وا باوه هه‌موو گه‌لان و نه‌ته‌وه‌کان له‌ سته‌می سه‌رکرده‌ و شوانه‌گانیان دمه‌ترسن، به‌لام من وام لیها‌تووه له‌ زۆر و سته‌می ڕمعیه‌تی خو‌م دمه‌ترسم، هه‌لمنان و هانمدان بۆجه‌هاد، به‌لام ئیوه‌ نه‌هاتن به‌ده‌مه‌وه‌وه و گو‌ی بیستمکردن، ئیوه‌ گو‌یتان نه‌گرت، به‌ نه‌ینیی و نا‌شکرا هاوارم لی‌کردن ئیوه‌ هه‌ر وه‌لامتان نه‌بوو، نامۆزگاریم کردن ئیوه‌

ومرتان نەگرت، ئىۋە ھەم نامادە، ھەم بىزىر، ھەم كۆيلە ھەم خاۋمىن، جوامىرىتان بۇ باس ئەكەم ئىۋە لىي رانەكەن، پەندى چاكتان بۇ دەبىژم ئىۋە بىلۋە لى ئەكەن، ھەلتان ئەنىم و ھانتان ئەدەم بۇ دزايەتتى تاقىمى لادىرو ياخىي ئاخىر وشەم تەۋاۋ نابى و ئەبى ئەبىنەم بەملاۋ ئەۋلادا بىلۋەمەن لىكردوۋە، ۋەكو دەستەكانى كورگەلى (سەبا) دەگەپنەۋە بۇ ھەمان كۆرەكانى پىشوتان و خۇتان دەدزەۋە لە پەندە نامۇزگارپىيەكان، بەيانىي راستان ئەكەمەۋە، ئىۋارە دىنەۋە بۇ لام، ۋەك پىشتى مار خۇتان ھەئەگپرنەۋە، ئەۋە ھەلتان ئەنى و نىرختان بۇ دائەنى داماوە و ئىۋەش كە راستىكراۋنەتەۋە بىگوى و نافەرمەنن، ئەرى ئەۋانەى بە لەش نامادەن و عەقتان بىزەرە بۇچوۋنى زۇر جىاۋازو ناتەباتان ھەيە، سەرگەردەكانىان گىريان خواردوۋە بەدەستىانەۋە، ھاۋەلتان فەرمانبەردارى خودايەۋ ئىۋە بىگوىن، ھاۋرپى شام نافەرمەنى خودايەۋ دەست و دائىرەكەى گويپرايەلن، ھەز ئەكەم بە ناۋى خودا مەعاۋىيە لەگەلم بگورپتەۋە دىيار بە درھەم، دە لە مەن ۋەرگىر ئە ئىۋە مانان و يەك كەسەم لەۋانە پىيا، ئەى دانىشتوۋى كوفە! بەلای ئىۋە بەسەر مەنە، سىانەۋ دوان: گويكەپ و گويدار، لال و خاۋمەن گوتار، كويىر و جاۋدار، نە ئازادو راست و رەۋان كاتى شەر و نە براى جىگەى باۋەر كاتى بەلۋ كارەسات، دەستتان بە قورچا چى ھەر ۋەكو حوشترى بىشۋان، لە ھەر لايەك كۆيان ئەكەيتەۋە لەلەيەكى ترموۋە مەشە ئەكەن و ھەئەتۇرپىنن، قەسەم بەخۋا، لام وايە و واى بۇ ئەچم كە مەرھەلە(جەنگ)گەرم بوۋ و كۈشتن و لىدان گەرم بوۋ ھەموتان بىلۋەمەن لە كورپ ئەبو تالىب كىردوۋە، ھەر ۋەك ژنى زميسان قاجى بىلۋ ئەكەتەۋە، مەن دىيام لە خوداى خۇم و پەيپەۋى پىفەمبەرەكەم(صلى الله عليه وسلم) و لەسەر رىگاكەم دانە دانە ئەيچنەۋە.

ئال و بەيت و يارانى پىفەمبەر

تەماشاي ئال و بەيتى پىفەمبەرەكەتان(صلى الله عليه وسلم) بىكەن و رىبازى ئەۋان بىگرن، شوۋنى ئەۋان بىكەن، چۈنكە لە رىتان لانادەن و ناتانخەنەۋە ناۋ چالەۋە، كە دانىشتن ئىۋەش دانىشن، ئەگەر پاپەپىن ئىۋەش پاپەپىن، پىشيان مەكەۋن ۋن ئەبىن، دوا مەكەۋن تىيدا دەچن، مەن خۇم يارانى مەمەدەم(صلى الله

عليه وسلم) بينيووه، هيچ كامتان لهوان ناكهن، به رۆز ونوو سەرگژو تۆزاوی و بهشهو له سوژدهو ركوعدا بوون، تاوئ ناوچاویان و تاوئ پرومهتیان لهزهویداوو، وهك پشكۆی گهش بوون، لهیادی پاشه‌پۆزیان ناو تهوئلیان وهك ئهژنۆی بزنی لی هاتبوو، له ئهنجامی زۆری سوژده كه یادی خودا بکرایه هرمىسكى چاویان سنگی ته‌پ نه‌کردن، ئههه‌شۆكانه‌وه وهك دارى رۆزى باوزریان له ترسى سزاو تۆله‌و به هیواى پاداشت.

(٩٧)

وتارى دهرباره‌ی سته‌مكارى خيلى ئومه‌يه

سویندم به‌خودا له‌سەر ئه‌م باره‌ ئه‌بن، هه‌تا هه‌رجى خوا حه‌رامى کردوووه‌ حه‌لاى ئه‌كهن، هه‌ر گرێبه‌ستىك كرابى ئه‌وان خاوى ئه‌كه‌نه‌وه، واى لى‌دیت مال نامینى له‌ قوربو به‌رد، یان (كوئك و موو) كه‌سته‌مى ئه‌وانى تىدا نه‌بى و تىیدا ستار بکه‌ن و ده‌بى كۆچ و بار بکه‌ن، خه‌لك ده‌بى به‌ دوو به‌شه‌وه، به‌شيك بۆ ئاينه‌كه‌ی ئه‌گرى و به‌شيك بۆ دنياكه‌ی ئه‌گرى، زالبوونى نه‌فه‌رىك له‌ ئیوه به‌سەر نه‌فه‌رىك له‌وان وه‌ك سهرکه‌وتنى كۆيله‌یه‌ك به‌سه‌یده‌كه‌ی و هه‌تا له‌ روو بى به‌گوئى ئه‌كات و كه‌ پششى هه‌لگردد له‌ پاشمله‌ جوئى پىئه‌دا، ئه‌و كاته‌ واى لى‌دیت گه‌وره‌ترین ده‌وله‌مه‌ندى ئیوه ئه‌وه‌يه به‌روای به‌خوا مابى، ئه‌گه‌ر خودا بپوه‌یى و سه‌لامه‌تیی پێدان و مریگرن، ئه‌گه‌رىش تووش بوون ئارام بگرن، چونكه‌ (به‌راستى دوا رۆز بۆ له‌ خودا ترسانه‌).

(٩٨)

وتارىك له‌باره‌ی دنيا نه‌ويستى

سوپاسى خوا ئه‌كه‌ين له‌سەر ئه‌وه‌ی كه‌ له‌مه‌وپیش، بۆ كارو بارمان داواى یارمه‌تى ته‌نها له‌و ده‌كه‌ين بۆ له‌مه‌ولا، داواى لى‌ده‌كه‌ين له‌ بى‌ده‌مدى ئاينه‌كه‌مان، هه‌ر وه‌ك داواى لى‌ده‌كه‌ين له‌شمان له‌ دهردو به‌لا دووربى، به‌نده‌كانى خودا نامۆزگاريتان ئه‌كه‌م ئه‌و دنيايه‌ی ئیوه‌ ناوى ئیومش ئه‌وتان نه‌وى، هه‌رچه‌ند

حهزتان نییه وازی لیبینن، نهو دنیا به که لهشی داپزاندوون و ئیوه نیازتانه نوژمنی بکه نهوه، شیوهی ئیوه و شیوهی نهو وهك هه ندی ریبواره که رینگه به کیان له به ره و زوریان نه ماوه تهواوی بکهن و نیشانه به کیان له به رده مه بوی دمرۆن و نزیکه بیی بگهن، سواریک به تاو ئه سپی دههاژوئ چهن دی پیویسته به غاردان، ئای چهن د نزیکه مانه وهی که سیك که ته نهها یهك رۆژی له به رده م و پیاده به به راگردن، دوا ی دنیا نه که وئ و نهویش جیبیدی.

هه رگیز کتبه رکی له که ورمی دنیا و شانازی به که ی مه کهن، سه رتان سو ر نه مین له جوانی و نازو نیعه مه تی، زو ر نا ره حهت مه بن له به لاو ناخوشیه کانی، چونکه که ورمی و شانازی به که ی براره و جوانی و نیعه ته کانی کو تای دی و نازاره که ی زو و له ناو نه چی، هه ر ماومه که هه بی کو تایه، هه موو زینه دهمری به ره و نه مانه، له پاشماوه کو نه کان به ند و مرنا گرن، له باو با پیرانتان چاو کراوه و به ند و مرگر بن، نه که ر ژیرن، نازانن نه وهی رۆشتوو نه که راپوته وه و نه و مهش که ماوه نه روا، نه وه بۆ ته ماشای دنیا ویسته کان نا کهن رۆژ نه که نه وه و شه و نه که نه وه به هه موو جو ریک، مردوو و بۆیده گرین، زینه دووه و سه ره خوشی لینه کهن، له به ل و پۆ که و تووه و داماره، له سه فه ر ده گرینه وه و یه کیت ره یکه گیان نه دا به شوینی دنیا داو هه لپه یه تی و مردن له دوا به وه پیینه گا، بیئا گایه و چاو دیری له سه ر دانراوه، یهك به دوا ی یه کدا دمرۆن!

که واته تا که نه که م یادی کا و لکه ری خوشیه کان بکهن، تیکد مری نارمزو وه کان، ئومید و روخینه ره کان، یادی نه و هه موو و مبی ره اته نه وه بکهن کاتی په لاماری کاری کهن و نا په سه ند نه دهن، داوا ی یار مه تی له خودا بکهن، که ها و کار تانه بۆ نه نه جامدانی حه قه کانی و نه و هه موو نیعه ته له هه ژمار نه ها تووه.

(٩٩)

وتاریك له باره ی پیغه مبهرو ئال و بهیته وه

ستایش بۆ خودایه که له ناو خه لکدا گه ورمیی خۆی بلا و کرده وه، دمستی گه و ره و که رمی بۆیان را کیشا وه، سوپاسی نه که یه له هه موو کاره گاندا، داواشی لی نه که یه یارمه تیمان بدات بۆ نه نجامدانی مافه گانی، شایه تی نه ده یه که خوا ی به حه ق جگه له و کهس نییه، شایه تی نه ده یه محه مه د (صلی الله علیه وسلم) به ندو ره وانه کراوی خۆیه تی، ماندوو به گه یاندنی فه رمانه گان و به یادی نه و گۆیا به، به پاکیی و بی قیل گه یاندویه تی و به سه ره رزیی رۆیشه تو وه، له ناو نی مه دا ئالای حه قی به رز را گرتوو وه، نه وه ی پێشی که و ی و لێی زیاد کات لێی دمر چوو وه و نه وه ی لێی دوا که و ی و که مو کورتی بکات پو کا و مه تو وه و تیا چوو وه، نه وه ی دمستی پێوه بگر ی گه یه شتوو وه، شاره زای رێ باز مه کی دامه زرا وه و له سه ر رێ به له گو تاردا، به نارام هه نگاوی نا وه، له رێ ره ویدا به په له یه نه گه ر ئێ وه گه ردنی بۆ نه رم بکه ن و دمستی بۆ به رز بکه نه وه، مه رگ دیت و نه یبات بۆ خۆی، هه تا ما و مه ه که که خودا نارم زوو بکات ئێ وه ده مێ نه وه، نه و جا خودا که سی کتان بۆ دمر دێ نی که گو تان بکاته وه و بلا و یبتان خه ربکاته وه، زۆر به ته مای نه وانه مه بن روویان له ئێ وه نییه و بی نو می دیش مه بن له وانه پشتیان له ئێ وه کردوو وه، نه وه ی پشتی تی کړدوون نزیکه قا چی کی هه لکه و ی و قا چی کی بمێ نی و هه ردو و کۆ کاته وه و له سه ر هه ردو و را وه ست ی.

ئا گا دارو هۆ شی ار بن نموونه ی ئالی محه مه د (صلی الله علیه وسلم) وه که نه ستیره ی ئاسما نه که یه کی ک ئا وا بو و یه کی ک هه ئبێ تن، وا دمه زام خودا له ئێ ومدا کاره گانی به نه نجام ده گه یه نی و فره یاد پر سمان بۆ دمه نیر ی.

(١٠٠)

وتاری که باسی داستانه گان نه کات

سوپاس بۆ خودا که یه کی پێش هه موو یه که، دوا یی هه موو دوا ییه، به یه که می نه و کهس یه که م نییه، به دوا یی نه و کهس دوا یی نییه، شایه تی نه ده م که جگه له و کهس خودا نییه، شایه تی وه ها که نه ی نیی و ئاشکرای ها و تابه و دل و زمان وه که

یه‌که.

ئهی خه‌ئکینه! تاوانی دووبه‌ره‌کیی و جیابوونه‌وه له من تووشی زیانتان نه‌کات و بی‌فه‌رمانیی من له پئی لاتان نه‌دا و بۆ نه‌ملاولا چاو مه‌خه‌ن که گوئی له من نه‌گرن و به‌چاو له یه‌کتر داگرتن، فه‌سه‌م به‌و که‌سه‌ی دانهی تره‌گاندوه و گیانی ومبه‌ره‌هیناوه نه‌وه‌ی من له پتفه‌مبه‌ره‌وه (صلی الله علیه وسلم) هه‌والتان پتینه‌ده‌م، که به‌نده‌ درۆزن نییه و گوئیگریش گیل و نه‌فام نه‌بووه، هه‌ر نه‌ومنه‌تان زانی کابرای لادمر وه‌ک بایه‌قوش له شام خویندی و په‌رچه‌م و ئالاکانی له‌زه‌وی ده‌وروبه‌ری هه‌موو کوفه‌کاندا به‌زه‌ویدا داچه‌قاند، که دهمی بلاوکرده‌وه به‌فرکه‌و هاوارو له‌غاوی له‌ده‌می و لاخه‌کانی توندکرد و پئی توند کوتا به‌زه‌ویدا، ئازاوه که‌ئبه‌ی له پۆله‌کانی گرت، شه‌پۆلی شه‌ر هیرشی هینا، برین و زامی پۆزه‌کان دهرکه‌وت و شه‌وی گرژو نامۆ پوویدا و نه‌وکاته کشته‌که‌ی پتیه‌کی و له‌سه‌ر ساقی خۆی راومستاو که‌لاکانی خونه‌چه که‌شایه‌وه، بریسه‌که‌ی هه‌وره‌کانی تیشکی دایه‌وه، نه‌وکات ئیتیر ئالای ئازاوه و ژاومه‌ژاومکان هه‌ئه‌ئکه‌رین وه‌ک شه‌وی تاریک و دهریای به‌شه‌پۆل هیرش دینن.

ئه‌وه‌تان لابی! کوفه به‌هه‌وره‌ تریشقه‌ی زۆر ئه‌که‌وئ و که‌رده‌لوولی و ئیرانیی پووی تیئه‌کات و له‌ساته‌وه‌ختیکی که‌مدا شه‌ره‌ قۆچ و ساحه‌کان ده‌ستپتینه‌کات، نه‌وه‌ی به‌ پێوه‌یه‌ دروینه‌ ده‌کری و نه‌وه‌ی دروینه‌کراوه گیره‌ ئه‌کری و ئه‌کوتری.

(١٠١)

وتاریک له‌سه‌ر هه‌مان مه‌به‌ست

(باسی پۆزی دوايي و حالي خه‌لك)

ئهم پۆزه‌ پۆزیكه، که خودا له‌و پۆزهدا به‌ر و دواي خه‌ئکه‌که کۆنه‌کاته‌وه بۆ پرسینه‌وه و پاداشتی کاره‌کانیان، به‌ ترس و له‌رزو هه‌موو به‌پێوه و جله‌و کێشه‌که‌ی پاتی پێوه ئه‌نئ، هه‌تا له‌به‌ر لیویان له‌ئارمه‌قه‌ی خۆیاندا نه‌قوم بوون و هاچیان له‌زه‌ویدا پۆچوووه، باشترین حالیان نه‌و که‌سه‌یه، که جیپتی هه‌بی و شوینفراوان بی.

ئەو بوداوانەى رووى لە خەلكە

چەند نازاومىەك بەرپۆمىە وەك شەوى تارىك و نوتەك، كەس خۆى لە سەر پېراناگرئ، كەس ناتوانئ نالاكەى بۆ دواوە بگيرپتەو، بە كاروان و كوچ و بارمەو، رووتان تېنەكات، سەرگەردمەكان هانىان ئەدات و سوارەكانيان پاليان پېو ئەننن، نەتەو مەكەن زۆر هاريان پېو ديارە، كەلوپەليان زۆر نىيە، بۆ تەمايى تالانى، تەنها كۆمەلەىكى زۆر بېدەسەلات بەريان پېنەگرن، كە لەبەرچاوى ئەو ملهوپانە زۆر پەست ديارن و نەناسراون، لەزموى و لە ناسمان ناسراون.

دۆزەخ بۆ تۆيە (بەسەر)، لەو رۆژەدا لەبەردەم ئەو سوپايە كە خەشمى خودايە، بۆتان بېتۆزو هەراو هەلا دەمەن بەسەرتا، دانىشتوانەكەت تووشى مەرگى خويناووى و برسەيتى و قاتوقرى دىمەن.

(١٠٢)

وتارىك لەبارەى لەبەرچاوخستنى دنيا

ئەى خەلكىنە! باش تەماشای دنيا بكەن، وەك ئەوانە كەوازيان لىهپناو و ئەوانەى روويان لىومرگىراو، چونكە ئەو دنيايە قەسەم بەخودا لەكات و ماومىەكى زۆر كەمدا ئەوانەى دلان داومتى بە جىيان دىلى، ئەووى زۆر لە كەيف و سەنايە دەپخاتە شىو و گريان، ئەووى لە دەستجوو گەرانەووى نىيە، ئەووى مايەو و نازانى جى بەسەر دى، هەتا چاومروانى بۆ بكات، خوشىەكان بەخەفەت تىكەلاو، نازايەتتى و توانای پياوانى بەرەو لاوازی و سستىيە، با نەتانخەلەتتى ئەو شتانەى دلان پىخۆشە، چونكە زۆرى لانامىننەو، خودا بەزمى بەو كەسەدا دىتەو كە بىرگاتەو و پەند و مرگري، كەپەندى و مرگرت بەرچاوى روونە، وا بىر ئەكاتەو ئەووى هەيە لەو دنيايە وەك نەبوو لای ئەو، ئەووى دايناو بۆ ئەو دنيا بە نزيكانىك پىنەگا، ئەووى لە ژمارە بىت كەمە، ئەووى چاومروانە هەر دىت، ئەووى لە هاتنە، نزيكەو لەبەردەستە.

باسی شیوهی زانا

زانا نهو كهسهیه كیشی خوئی بزانی، بهسه بۆ نهفامی كه توانای خوئی نهزانی، بهدفعهسالترین مروؤ لای خودا بهندمیهكه كه خودا كاری داومته دمستی خوئی و نهویش له رینگهی راست لایداوه، بی شارمزا ههنگاو دهنی، كه بانگی بكهی بۆ دنیا كار نهكا یان بۆ نهو دنیا تهملهئی نهكات، وا نهزانی كاری دنیایی واجیه و كاری نهو دنیاكه، تهملهل لهسهری لا براوه.

باسی كۆتایی كات

نهو رۆژه رۆژیکه كهس تییدا سهركهوتوو نییه، جگه له باومرداریك وا دیته بهرچاو كه خهوالوو گێژه، له كۆرو كۆمهلدا نهناسراوه و لهدمردهوی كۆمهل كهس ههوالی ناپرسی، له راستیدا نهوانهی جرای رێنیشاندمرن و بێشهنگی شهوی كیشهو تاریکین، نهوانه كهسانی هات و هاوارو دوو زمان نین، بلاوکاری دهنگۆی پرپوچ و هیچ و پوچ نین، خودا بۆ نهوانه قاپی بهزمی خوئی نهكاتهوه و ناخۆشیی و گرفت لهسهریان لانهبا.

خهلكینه... هۆشیار بن رۆژی دیت بهسهرتانا ئیسلام قَلْبُ نهبیتهوه وهك جامی ناوهكهی ناوی لار بكریتهوه، خهلكینه، خودا بۆ خوئی پهنایداوه كه ستهمتان لیبكات، بهلام نهپاراستوون لهدمردو بهلا كه تووشتان نهبی، نهووتا دمهفرمووی: (لهمهشدا جهند نیشانه بوون، دیاره ئیمهش ویستمان بهتافیکردنهوه)

(۱۰۳)

وتاریك

پاش نهوه... خودای پاك و بپۆینه، محهمهد (صلی الله علیه وسلم)ی پهوانه گردووه، له كاتیكدا له ناو عهزمبدا كهسیك نهبوو نامهیهك بخوینیتهوه و كهسی نهبوو داوای پێغهمبهری و سروش بكات، بهوانهی شوینی كهوتن جهنگیكرد لهگهڵ نهوانهی بېگۆی بوون، دابوونییه پێش خۆ بۆ رزگاریی و بهختهومرییان، بۆ نهوهی كه رۆژی رمش بهسهریاندا نهیست، بپباومر و كهمبار، رپوو لاواز، باومری چارسهسر

نهکرد، ههتا دمیگه یانده مه نزل، مه گهر کهسی که خوی حمزی له فهوتان و تیدا
چوون بوايه و ئومیدی چاکه ی لینه کرابی، رښگه ی راستی نیشاندمدان، ههتا نه و
پادمیه ژيانی بهرزکردنه وه و بزق و پۆزی زۆری به سهردا داباراندن، ناشیان کهوته
هارین و گهران و بازوویان راست و به هیژ بوو، پرمیان پښک راوهستا، سویندم به خودا
من په کیک بووم له پیشهنگه گان ههتا هه موویانم به پښکرد و سهرکرده گانیانم بی
خه مکرد، بۆ تاکه ساتی لاوازو بیه یژ نه بووم و ترسه نۆک نه بووم و پیلانگێر نه بووم
و په کهکته وه نه بووم، دووباره سویندم به خودا نه بی ورگی باتل بدرم ههتا حق
له که له که ی دهر دینم!

(١٠٤)

وتاری له سهر پیغه مبهرا (صلی الله علیه وسلم) و

هه ره شه له نه مه وییه گان و نامۆزگاریی خه ئک

خودا محهممهدی رهوانه کرد، بۆ نه وه ی شایمت بیت له سهرتان، به په یامی
مژده و نامه ی ترساندن، به مندالیی له خه لکێتر جیاوازو باشتر و له هه موو نه جیبت،
به پیری و به پاکیی هه موو پاکان و چاکان له پرووی رهوشت و ئاکاره وه دمستگر و
شادترین هه وری بارانی هیمن بۆ نه وانه ی داوای بارانی رهحمهت و یارمهتی و
هاوکاری نه کهن.

خیلی نه مه ویی

نه و متان زانیوه که نه و دنیا یه شیرین نه بووه بۆ خوشیی ئیوه و گوانی
نه هاتوو ته شیر بۆتان، مه گهر پاش نه وه ی جله و ی بۆ شلکرا و تهنگه و قه یاسه ی بۆ
خاوکرایه وه و حه رام و قه دمهغه کراوه گانی وهک داری (تاوگ) درکی لیکرابیته وه، لای
خه لکێتر حه لال و به ردسته که ی دووره دمست نه که وتوووه، ئیوه پیراگه یشتن،
قه سه م به خودا نه وه ئیوه له سیبه ریکی (سه ههن) دان تا ماومه کی کورت، دنیا له
ئیوه بیخواوه و چۆله و دمستی ئیومش کراوه و ئاوه لایه و دمست و دمسه لاتیی
پابه ری ئیوه به سراوه و شمشی ره گانتان له سهر ملیانه و شمشی ری نه وانیش له کیلانه و

هەلگىراو، ئەو بەزانن ھەموو خويىنىك تۆلە سىنى ھەيە ھەموو ھەقىك داواكارى خۇي ھەيە، ئەو ھەي تۆلەي خويىنى ئىمە ئەسسىنى ۋەك دادومر بىرپارى مافى خۇي بدات، ئەو ھەي خودايە كە كەس تواناي كەمكردنەو ھەي دەسەلاتى نىيە بۇ داواي خۇي ۋ كەس ناتوانى لەبەردەمى ھەلئ.

سويندم بەخودا ئەو ھەي ئومەيە، پاش كەمى دەستى غەيرى ئۆمەيە ۋ لە مالى دوژمنى ئۆمەيە، لەومش ناگادار بن ژىرتىن چاو ئەو ھەي كە چاكە بىيىنى، چاكىرتىن گوى ئەو ھەي بىرەومرى پىندرا ۋ مەيىگرى.

ئامۇزگارىي خەلك

ھۇ خەلكىنە! ئامۇزگارىي رووناكى ۋ مەركىن، لە شۆلەيى جىراي ئامۇزگارىك كە خۇي بەگفتەكانى خۇي پەندى ۋ مەركىتى، تىنويىتى خۇتان دەرگەن لەكانىاۋىكى رۇشن كە پاكىرايىتەو لە لىلى ۋ پۇخلىي.

بەندەكانى خودا! پىشت مەبەستىن بەنەھامىي ۋ نەزانىي خۇتان ۋ جەلو شل مەكەن بۇ ھەزو ئارمىزۋەكانتان، ئەو ھەي بارى خىستى لەم شۆيىنەدا پالى داۋمەو، لىۋارى كەنىكى ئاۋدېر داپوخاۋ لە ئان ۋ ساتدا دەرپى، مەرگ ۋ تىچاۋونى گىرتوۋ بە كۆلەو نازوگۈزى پىنەكات، بەيىرو راپەك كە خۇي داپناۋ ۋ ھەموو جارىك ئەيگۈرئ، ئەيەۋى پىنەي پەرۇ ئەكات ۋ بە لكاندن بەشتىكەو كە نالكى ۋ نىزىكى دەكاتەو لە راپەك كە قەبوۋى نىزىكبوۋنەو ناكات.

پەنا بەخودا ئۆو سكالاتان بىردوۋمە لاي كەسىك كە سكالاتان لاناۋات ۋ ھەرگىز ئەو ناكات ئەو راپە كە بۇتان دانراۋ بە بىروپاي خۇي ھەلئومەشنىتەو، چۈنكە راپەر تەنھا ئەو ھەي لەسەرە چى لە خوداۋ پىسپىراۋ بىگەيەنى، بە ئامۇزگارى، بەھەۋل ۋ پەند ۋ عىرىت، بەزىندوۋكردنەو ۋ شتى بەرز، جىبەجى كىردنى ياساكانى خودا، لەسەر ئەۋانە كە ئەيانگىرتەو، بەشى بەشدار بگەپنىتەو بۇ خاۋنەكانىان، پەلە بگەن بۇ ۋ مەركىتنى زانىست ۋ زانىارى پىش ئەو ھەي روۋەكەي ۋشك بىت ۋ پىش ئەو ھەي خۇتان ماندوۋ بگەن، ۋ مەيىگىر لەم شۆيىنەي كە زانىست بەروۋنى خۇي دىارىكردوۋ، نەھى بگەن لەخراپە ۋ لەناۋخۇتان قەدەغەي بگەن، چۈنكە فەرمانتان بە نەكردنى خراپە ۋەختى پىندراۋ كە لەناۋ خۇتان نەيگەن.

(۱۰۵)

وتاریك باسی نیسلام و یادی پیغه مبهرا (صلی الله علیه وسلم) و

سهرزه نشتی یاومرانی دهکات

ستایش بۆ خودا که نیسلامی داناوه و یاساگانی ئاسانکردوووه بۆ ئەوانه‌ی که به‌پرەوی ئەگەن، پایەگانی به‌رزکردوووه‌ته‌وه به‌سەر ئەوانه‌ی دمیانه‌وی به‌سەر یا به‌رزبینه‌وه، هێمنیداوه به‌وانه‌ی که پایەندن به‌ فرمانه‌گانی و ئاینیداوه به‌وانه‌ی که دینه ناوییه‌وه، هیزو توانای داوه به‌وانه‌ی که پێی ئەدوین و نیشانه‌یه بۆ ئەوانه‌ی که په‌یووست دهمین پێیه‌وه، چا‌و‌پوونیه‌یه بۆ ئەوانه‌ی جوامێرن پێیه‌وه، نامۆزگارییه بۆ ئەوانه‌ی په‌ندی لیومرده‌گرن، دمر بازکاری ئەوانه‌یه که باومریان پێیه‌تی، رێبازه‌گانی روون و دیارن، روانگه‌کان تیشکناویژو به‌رزن، شه‌قامه‌گانی به‌رسنگدارن، چراگانی داگیرساون، گۆرەپانی ته‌خت و ناماده‌یه بۆ رامیاری نامانج، به‌رزه‌ کۆی هه‌موو ئەسپه‌ ره‌سه‌نه‌گانه، جیگه‌ی خه‌لاتی سه‌رکه‌وتوانه، سواره‌گانی ره‌سهن و وه‌جاغزاده‌ن.

به‌دل و مرگرتنی په‌پرەویه‌تی، چاکه‌ منارمیه‌تی، ئارموزمه‌گانی مه‌به‌ستیه‌تی، دنیا‌ش گۆرەپانی سوار چاکیه‌، رۆژی دوا‌یی مه‌یدانی رەمبازییه و شوینی خه‌لات و به‌راتی سه‌رکه‌وتوانه.

یادی پیغه مبهرا

(صلی الله علیه وسلم)

پیغه مبهرا (صلی الله علیه وسلم) مه‌شخه‌لی داوه‌ته ده‌ست ئەوانه‌ی بۆ ده‌سته‌دار ده‌گه‌رین، ئالای به‌رزى هه‌لک‌ردوووه بۆ ئەو رێبوارانه‌ی نه‌شارم‌زای رینگان، راگری نه‌ینیی و راسپاردەى تۆیه، شایه‌تی راستگویی تۆیه بۆ رۆژی پاداشت، ره‌وانه‌گراوی خودایه‌و نیعمه‌ته‌و په‌یامبه‌ری به‌راستی خودایه.

خودایه به‌شی ئەم پیغه مبه‌ره له‌سەر به‌شان زیاتر بی‌ت، به‌دادی خۆت، پاداشتی چاکه‌ی به‌چه‌ندان جار بدم‌روه‌وه، به‌گه‌ورمیی خۆت خودایه مالى له‌سەر هه‌موو مالان

بیت، بەرپزترین جینگەى بۇ ديارى بکە، شوینى حەوانەوہى لای خۆت بەرزبیت، خودایە (ومسیلە)ى بەرزو مەدج و سەناو گەورمىي پېببەخشە، لەگەل ئەودا کۆمانکەرەوہ نەك بەسەر نزمىي و پەشىمانىي و پەيمانەشکىنىي و لەرپلادەرو سەرلېشىواو و خەلەتاو و خەلەتاوگان.

وتاریك بۇ یارانى

ئىوہى یارانى من گەوتوونەتە جینگایەك كە ھاوسى و دراوسىتان بە ھوى ئىوہوہ رېزى لىنەگىرى، كەنیزەكانتان جینگايان لەبەرزەو ئەوانە كە ئىوہ ھىچ چاكەتان بەسەریانەوہ نىيە، بەگەورە تەماشاتان ئەكەن و ئىوہ ھىچ جۆرى دەستى دەھەندەتان بەسەریانەوہ نىيە، ئەوانە ترسیان لە ئىوہىيە كە ئىوہ چ جۆرە دەسلەتان نىيە بەسەریانەوہ، ئىوہ بەچاوى خۆتان دەبینن پەيمانى خودا دەشكىنن، قەمت تورە نابن كە چى بېزتان لە شكاندننى پەيمانى باو باپىرانتان دەبىتەوہ، فەرمانەكانى خودا بۇ ئىوہ دىت و لە ئىوہوہ دەرنەچىت و بۇ ئىوہ دەگەرپتەوہ، لەگەل ئەووش دەسلەتى ستەمكارانەتان لەناو مالتان راگرتووہ و جەھوى خۆتان داووتە دەستیان و كارو فەرمانەكانى خوداتان بەوان سپاردووہ، ئەوانىش بەو كارانەوہ سەرگەرمەن كە جینگەى گومانەو لەسەر رېنگاى ھەواو نەفس دەرپن، بەخودا ئەگەر دابەشتان بکەن بە ناو ھەسارمگاندا خودا كۆتان ئەكاتەوہ بۇيان بۇ زياتر نازاردانتان!

(۱۰۶)

وتاریك لە پۇژانى سيفین

بەچاوى خۆم پەلامارى نەبەردىي ئىوہم دى، لادان و تىكدانى ریزەكانتان، كى لاتان ئەدا ھەرجى و پەرجى و ەرمبە دەشتەكییەكانى شام، ئىوہ خۆتان بەسوارچاكى ەرمب دەزانن و خۆتان لە تەوقەسەرى شەرمف دانەنن، لوتبەرزو سەرپشتى قايم و مەحكەم، دلم ئۆخەى كرد لە ئىش و نازار كە ئىوہم بىنى بلاوہتان پىكردن لەو جینگەى بلاوہیان پىكردن و شوینەكانتان پىچۆل كردن لەو

شوئنه‌ی پټیان جوئگردن، به‌نووی ږم و تیری که‌وان پټشیان ده‌که‌وتن به‌سه‌ر
ئه‌وانه‌ی دواوه وه‌ک حوشتی تینووی سه‌ر ناو که به‌زۆر له‌سه‌ر ناویان لابه‌رن و
ماومیان نه‌دری تیرناو ببن.

(۱۰۷)

وتاریکی له داستانی جه‌نگدا

سو‌پاس و ستایش ته‌نها بۆ خودا که خۆی به‌خه‌لک بۆ خه‌لک دهر‌خستوه،
نمایانه بۆ دل‌یان به‌بورهان و به‌لگه‌یه، خه‌لکی دروست‌کردووه بێماندوبوونی
بیر‌کردنه‌وه، چونکه بیر‌کردنه‌وه بۆ ئه‌وانه‌یه به‌پارچه‌گۆشتی دل بیر نه‌که‌نه‌وه و
خۆی خاومنی دلی خۆی نییه، زانستی ئه‌و خودایه جووه‌ته ناو په‌رده‌ی نه‌ینی و
نادیاره‌که‌نه‌وه، ته‌واو ناگاداری هه‌موو شاره‌وه‌کانی بیرو باومه‌رکه‌نه.

یادی له پیغه‌مبه‌ر

(صلی الله علیه وسلم)

خودا ئه‌و پیغه‌مبه‌ری پال‌اوتوووه له‌داری پیغه‌مبه‌ران(درودی خویان له سه‌ر
بیت)، له تاق و په‌نجه‌ری سه‌رچاوه‌ی ږووناکی و له نیوچاوانی به‌رزو به‌شکو و
له‌ناو هه‌دی چۆمی (بگهاو) و مه‌شخه‌لگه‌ل تاریکی و سه‌رچاوه‌ی حیکمه‌ت و
زۆرزانی، پزیشکی گه‌ږۆکه و مال به‌مال ده‌گه‌ږی بۆ چاره‌سه‌ری، مه‌له‌مه‌کانی
جوان گرتوووته‌وه، وتراوه‌کانی به‌چاکی ناماده‌کردووه، نه‌زانی له کوێ زامه‌کانی
دانه‌نیت، له‌سه‌ر دلی کوێر و نه‌بین و گوێچه‌کی که‌ږو نه‌بیس و زمانی لال و نه‌گو،
دهرمان له‌سه‌ر برینی بێناگایی دانه‌نی و شوینی هه‌وانه‌وه‌ی دوو دلی، ئه‌وانه
هه‌رگیز میوانداری جوامیری و جوانزانیان نه‌کردووه، هه‌رگیز پیوه و
چه‌خماخیان نه‌یتوانیوه ږووناکی له‌سه‌ر نه‌ینییه‌کان دابینی و بجیته‌ ناو
زانسته‌که‌نه‌وه، ئه‌وانه وه‌ک نازه‌لی به‌ره‌للا وان وه‌ک گابه‌ردی سه‌خت و ږه‌ق وان،
چونکه په‌ی بردن به‌ نه‌ینییه‌کان ته‌نها بۆ ئه‌وانه‌یه که بیری تیژیان هه‌یه، ږیگه‌ی
راست ته‌نها بۆ ئه‌وانه‌یه که شارمزی ږیگه‌ی پیاده‌ن، دوا ږۆزیان بۆ ږووناک بوومه‌وه

و نیشانه دانراوه بۆ رێوانی کارامه، ئهوه بۆجی وهك تارمایی بێگیان یان گیانی بیلەش و مهیوی بێشارمزا و بازرگانی بێ قازانج و خهوتووی بهخه بهر و حازرو بزر، ته ماشاکهری کوێر و گوێگری کهپ و گوێای بێزمان، ئهوه نازانن ئهوه بهرچهمی گومراییه له سههر پایه دانراوه و لهههکانی بلاق بوونه تهوه، بپوانه تان نهکهن بهمهه و تهغارو به بازوی درێژ و بههیز گهلا رێزانتان دهکهن، رابه ره که بیان لادهره له رێگی میللهت و له سههر رێگی چهوته، ئهوی رۆژی کهس له ئیوه نامینی، جگه له خلتهو خالی ناو گۆزهو دێزهو تیانچه، یان وهك کوک و مووی دوی تهشپرستن ئهتان تاشن وهك تاشین بۆ بێسته، بپیشلتان نهکهن وهك گیرهی خهرمان، باوهرداران هه لدمبزی رین وهك بالنده دانهوی لهی هه لهوه هه لدمبزی رین له ناو دمنکه له رهکاندا، رێکهکان بۆ کویتان نه بهن و شهوی تاریک و نوته که چاو بۆ کویتان و بیل نهکات، درۆزنهکان بۆ خه له تاندنتان دمه بن، له کام لاوه په لامارتان دمدن بۆ کوئ ناوارهو شهواره دمبن، هه موو کاتیک وهختی دیاری ههیه، هه موو دووره ولات و رېبوار کهرانه وهی بۆ ههیه، دهکه واته به وردیی گوئ بگرن له زانیان و خودا په رست و له ناو سنگتان جێگه یان بکه نه وه، به په له وه ناگاتان بێت نه گهر بانگکران، با بپشپهوتان راستگو بێت، هه میسه ناماده بێت و وریا بێت، نیش و کارتان بۆ رپوونکراو ته وه، وهك مووروو هونراو ته وه، پاککراوه، وهك بنیشت پالته کراوه، ئه و کاته باتل رێگهی خۆی گرتووه و نه فامیی سواری ولاخی خۆی بووه، سته مکاری ملهو پ زۆر کهوره بووه و بانگه وازخواز کهم بوو ته وه، زهمانه په لاماری داوه وهك درندهی نه ئینیگر که له گای باتل نه راندی پاش ئه وهی ماوه یهك بیدمنگبوو، خه لک یهکیان گرت بۆ داوینپیسی و تاوان و له یه که جیابوونه وه له سههر ئاین و خۆشه و یستیان بۆ یه که هه بوو له سههر درۆ و دوژمن بوون به یه کهتری له سههر راستی، که ئه م باره به م شیوهی ئیهات، منال هه ئه گه رپته وه له باوکی، باران له هاوین دهباری، نانه جیب و تازه بپا که ووتوو به خشنده دهن، به خشندهو پیاو چا کهکان رۆ دهچن به نه رزدا، خه لکی ئه م چه ره خه وهك گورگ دمبن و دۆستایهتی ته نها به زمانه، پاشایان درندن و برسیانه، خه لکه که زۆرخۆرو هه ژاران مردوون، راستی نامینی و درۆ هه ئه قوئی و به دل له یه که دوور نه که و نه وه، پیاو خراپیی دمبته نه سه ب و داوینپاکیی کاری عه جهب، ئیسلام به پێچه وانه وه وهك (کوئه بان) له بهر نه کری.

(۱۰۸)

وتاریک لهباری تواناو گهورهیی خودا و زیندوو بوونهوه

هه‌موو شتیک سهرنه‌ویییه بۆ خودا، مانه‌وه‌ی ههر شتیک به‌هوی ئه‌وه ساماندره بۆ هه‌موو هه‌زاریک، گه‌وره‌یی به‌خشه بۆ هه‌موو دونیک، هیزی هه‌موو بێده‌سه‌لاتیکه، فریادپرسی هه‌موو داماویکه، هه‌رکەس گه‌فتبات ئه‌و گه‌فتی ده‌بیستی، هه‌رکەس بێده‌نگ و سه‌نگ بێت ئه‌و به‌ نه‌ینی دزمانی، ئه‌وه‌ی زیندوو‌بیت پۆزی له‌سه‌ر ئه‌وه، هه‌رکەس مرد بۆ‌لای ئه‌و ده‌گه‌پێته‌وه، کەس چاوی تۆی نه‌دیوه هه‌تا بېناسه‌ت بکات، به‌لکو تۆ له‌ پێش ئه‌وانه‌ی که‌ و مسفاکارن له‌ دروستکراوی تۆ هه‌بووی، له‌به‌ر بێ هاوده‌می خه‌لکت درووست نه‌کردوو، بۆ سوود و قازانج کارت بێ نه‌کردون، ئه‌وه‌ی داوای بکه‌یت ناتوانی ته‌کو‌جم بکات، ئه‌وه‌ی گرته‌ دهر باز بوونی نییه، ده‌سه‌لاتت به‌بێ ئه‌مریت که‌م ناکات، مۆلک و ده‌وله‌تت به‌ به‌گوێکردنت زیاد ناکات، ئه‌وه‌ی تو‌په‌ بێت له‌ دادومریت ناتوانی فه‌رمانت به‌دواوه‌ بدات، ئه‌وه‌ی کاری تۆی به‌ده‌سته، بێ پێویستی تۆ نالی هه‌رچی نه‌ینییه‌ لای تۆ ئاشکرایه، هه‌موو نادیاریک لات حازره، تۆ هه‌تا هه‌تاییت، کات بۆ تۆ نییه، هه‌موو شت بۆ لای تۆیه، لادان له‌ تۆ نییه، کاتی دیاری لای تۆیه، دهر باز بۆ که‌س نییه، مه‌گه‌ر بۆ لای تۆ، هه‌موو زینده‌ومرئ ناوچاوانی به‌ده‌ستی خۆته‌و گه‌رانه‌وه‌ی هه‌موو گیانه‌به‌ریک بۆ لای تۆیه، ئای چه‌ند پاکێ! ئای چه‌ند گه‌وره‌ی! پاکیی ته‌نها بۆ تۆیه، خه‌لکی درووستکراوی گه‌ورمه‌ت هه‌یه، به‌لام هه‌موو گه‌ورمه‌ک بچووکه‌ له‌پال توانای تۆدا، جیهانی تواناو ده‌وله‌تی تۆ چه‌ند به‌سامه! ئه‌وه‌ی له‌ ئیمه‌وه‌ دیاره زۆر که‌م و بې‌بایه‌خه، له‌چاو ئه‌وه‌ی له‌ ئیمه‌وه‌ ونه، که‌رم و به‌خشندمیت چه‌نده زۆره! چه‌ندهش که‌م و بێ‌ترخه‌ له‌چاو نیعمه‌تی پۆزی دوا‌یی.

باسی فریشته به‌ریزه‌کان

فریشته‌ی ئیویه که‌ له‌ ئاسمانه‌کاندا داتناون، له‌سه‌ر زه‌وی به‌رزتکردوونه‌ته‌وه، له‌ هه‌موو که‌س زیاتر تۆ دمناسن و له‌ هه‌موو که‌س زیاتر ترسیان هه‌یه، له‌ هه‌موو که‌س نزیکترن له‌ تۆوه، له‌ پشتی باوک نه‌بوون و له‌ناو منداڵدانی دایک نه‌ژیاون و

(لە چۆرە ئاويكى كەم بايەخ) درووست نەبوون و (ترسى مەرگ) بلاوميان پېناكا، ئەوانە لەگەل ئەو قەدرو حورمەتەى ھەيانە لاى تۆ، ھەموو خۇشيان بۆ تۆيە و زۆر بەراستى بەندايەتت ئەكەن و ھەرگىز لە تۆ نابوئىرئ، ئەگەر يەك گەرد لە نەيىنى تۆيان بۆ دەرگەوى خۇيان زياتر بەكەم ئەزانن و سەر زمىشتى خۇيان ئەكەن و بۆيان دەرئەكەوى بە راستى تۆيان نەناسىوو و بەباشى گويپرايەل نەبوون.

ياخىيوونى خەلك

پاك و بېگەردى خودايە، تۆ بەديھتەرى، تۆ پەرستراوى، لەبەر جوانىي و شىرىنىي نازو بەخشندىمىت لاى دروستكراوەكانت، مالت درووستكردوو و سفرەى رازاوت راخستوو، ئاومدان بەخواردن و خواردنەو، بەھاوسەر و كارگوزار، بە كۆشك و روباو باخ و باخات و ميوە و بەروبووم، ئەوجا بانگدەرت ناردوو خەلك بانگىش بکەن بۆ ئەوى، بەلام ئەو خەلكە سېلەيە بەدەنگ بانگەكەو نەھاتن، ئەوئى تۆ پېت باش بوو ئەوان پېيان باش نەبوو، حەزيان لەو ھەموو نازو نىعمەتەى تۆ ئامادەتكدوو بەيمەيل بوون، پەلامارى لاك ئەدەن بەخواردنى شەرمەزاريەو و يەك دەنگن لەسەر خۇشەويستىي بۆى، ئەوئى حەزى لە شتى بوو كويپەر لە ئاستى كەم و كورپى و دلئى بۆى نەخۆشە، بە چاويكى بيمار تەماشاي ئەكات و بەگوئيەكى ناساق گوى بېستە، ھەواو ئارمزوو ژىرىي گونكون كردوو، ئەو دنيايە دلئى مراندوو و شىت و شەيداي بوو، بوومتە بەندەو كۆيلەى خۆى و ئەوانەش كە كەمەك و شتىكيان لايە، لەھەر كوى بن بۆ ئەوى ئەرپۆن، روويان لە كوى بېت روويان تىنەكرئ، گوينا دەن بەو كەسەى دەيانترسىنئ و بەندو ئامۆزگارىي وەرناگرن، بە بەرچاويانەو يەكە يەكە مليان دەگرن و لە بېناگاييدان، ماوئى پەشىمانى و بەھانەو گەپانەو نەماو، ئەوئى بەسەرھاتوو كە نەزانبوون لەناستىدا، لەكاتى دلئاييدا لە دنيا جيا كرانەو و گەيشتن بەو شۆيەى كە پېيان زانرابوو، لە توانادا نىيە وەسفى ئەوئى بارىان ليخستوو، لەسەريان كۆبوومتەو سەرخۆشى مەرگ و داخ و غەمى لە دەست چوو، دەست و پېيان سارد بوومتەو و رەنگيان گۆراو، كە مردن زياتر و چاكرت چوومتە ناويانەو، تواناي گفتم و گۆيان نامىنئ، لەناو كەس و مال و وەجەكانيدا بەچاوى خۆى ئەبىنئ و بەگوئى خۆى

ئەبىستى و باش ناگای لە خۆيە و دلى بەخەبەرە، بىر لەو ئەكاتەو تەمەنى لە جىدا تەواوکرد، کاتى لە کویدا بە فەرپۆداو، ئەو ھەموو سامان و دارايىيەى چۆن گۆگردەو و چۆن چاوى نوقاندىبوو لە شىوێ و دەستەتەننى، لە شوپى ديارو گومانايىيەو بە دەستى ھىتابوو، ئۆبالى گۆگردنەوێ لە گەردنى ئەمەو ئەوا نزىكە بەجى دىلى، مىراتى پاش خۆيەتى پى رانەبوپىرن، خۆى بىبەرى و خەلك لە خۆشيدا دەژىن و ئەرك و قورسايى و تاوان لە سەر پىشتى ئەمە، گەردنى قورسايى ھەلگرتوو، دەستى پەشيمانى ئەگەزى كە لە دەشتى جۆلدا سەرگەردانەو بىدەرامەتە لە سامانەكەى، بىبەشە و بىبەشە لەو ھەموو مالى لە تەمەنىدا خەمى بۆ ئەخوارد، ئەو كاتە خۆزگە ئەخوازى ئەوێ بەشەوق و زەوقەو كۆى ئەگردەو و خەلك ئىرميان پىنەبرد دەستى ئەم نەكەوتايەو بۆ خەلكى تر بوايە، ئەوجا مەرگ بەر ئەبىتە لاشەى زمان و گوپى تىكەل و پىكەلە لەناو كەس و كاريدا، زمانى ئەشكى و گوپى نابىستى، بەچا تەماشای دەم و چاويان ئەكات و نازانى چى ئەلپىن، ئەوجا مەرگ زياتر خۆى پىو ئەنووسىنى، چاويشى لە بىنين ئەكەوئ وەك گوپى و رۆح لە لاشەى دەرئەجى و كەلاكى لەناو خزمەكانيدا ئەكەوئ و سامى لىئەكەن و لىى دوورنەكەونەو، نە بەگريانيان كەيف خۆشەو نە وەلامى كەس ئەداتەو، ئەوجا ھەلنەگرن بۆ ناو چالئك لە زەوى و ئەيسپىرن بەگردەوكانى و سەردانى ناكەن.

رۆژى ئەو دنيا

كە نامەى تەمەن گەيشتە ساتەوختى خۆى، فەرمان گەيشتە ئەندازەكانى پاش و پىشى، خەلك يەكانگىربوون، فەرمانى خودا دەرچوو بەو جۆرەى خۆى وىستى كە ئەو خەلكە تازە بكاتەو، ئاسمانەكان دەجولپىن و لەيەكيان جيا ئەكاتەو و زەوى ئەلەرزىنى و ئەھەزىنى و چياكان لەبن دەردىنى و پىرش و بلاويان دەكات، يەك بەسەر يەكدا لە ترسى خودا دەسلەلاتى دەكەون، ئەوێ لەناو سكى زموييە دىتەدەر پاش رزىن و بوكانەو تازمیان دەكاتەو، لە پىرش و بلاوى كۆيان ئەكاتەو، خۆى چۆنى دەوئ جيايان دەكاتەو بە پىرسىن و توپزىنەو كاركەن پىرسىاريان لىدەكرى، ئەيانكات بە دوو بەش، ئەوميان لە بەش و خەلات و ئەميان لە تۆلە و

سزا، ئەوانەى فەرمانبەردار بوون لە نزیك خۆى پاداش و مردەگرن و دەحەوێنەو و بەنەمرى لە مال و حالى خۆشدا دەژین، كە كۆچ و بارى نییه، هەرگیز گۆرانی ناخۆش و ترس بەسەریاندا نایه، دەرەو نەخۆشیی و بەلا نابێ و ترسى كارەسات نامینێ و سەفەر و ماندوو بوون نامینێ.

بێگوى و ناهەرمان و یاخى لە خراپترین مالدادا دەنرێ، دەستیان بەسراو بەگەردنەو، ملیان لكاو بە قاچیانەو، كراسى قیر و زمفتیان لەبەر ئەكرێ، كراس و دەرپى و پۆشاكى ئاگریان لەبەر ئەكرێ، گەرمى ئازاریان سات بەسات زیاد دەبێ، دەرگایان لەسەر دائەخرێ و ئاگر لەسەریان كێپە و ئالەیه، گری هەستیان شۆلەى بەرزو دەنگى ترسناكى هەیه، ئەمانیش بارو گۆچیان نەماو و دیلیان كێپنەو و نییه، كۆت و زنجیریان شكان و پسانى بۆ نییه، كاتى دیارى بۆ تەواو بوونى نییه و رۆژى دادگایى نییه هەتا كۆتایى بێت.

یادی پیغمبەر (صلی الله علیه وسلم)

ئەو رابەرە دنیای بە سووك داناو و بچووکی كردووتمەو، بەكەمى زانى و بەكەمى راگرت، بەباشى زانى كە خودا دنیای لیگرتووتمەو بۆ تاقیکردنەو میهتێ، كەپرای خستوو بۆ غەپرى ئەو لەبەر سووكی و بێنرخى بوو، ئەویش بەدل پروو وەرگێرا لە دنیاو باسکردنى لەدەروونی خۆیدا مراند و زۆرى بێخۆش بوو كە ئالو والای لەبەر چاوى ون بێت، بۆ ئەو بەرگی لیڤروست نەكات، یان دلبەند بێت بەمانەو تێیدا، لە خوداو ئەو پێی سبێرا گەیاندى بۆ لابردنى بیانووى بیانوگران و نامۆزگارى دا بە میللهت وەك هەرمشەكارێك، مژدەى دا بە بەهەشت و ترسى دایە بەرى خەلك لە ناگر.

ئەهلى بهیت

نیمەى درەختى پەيام و سروش مەلەبەندى نامەى خودا و شوینی هامۆش و گوزمى فریشتەگان گانی زانست و گانیای حیکمەت و ژیریین، هاوکار و خۆشەویستانمان چاومرپی بەزمى خودان و دوژمنانمان و کینه لە دلمان چاومرپی تۆلەى بەزمبى خودان.

(١٠٩)

وتاریك له باره ی پایه گانی ئاینی ئیسلام

چاکترین دمستگیر که داواکار به دمستییه وه بگری بۆ لای خودای پاک، باومره به خودا و پیغه مبه ره که (صلی الله علیه وسلم) و خه بات له رینگه ی نه ودا، چونکه نه وه جله بۆ به ی ئیسلامه و وشه ی دلسۆزییه، چونکه گونجاوه له گه ل سروشت، پیاده کردنی نوێزه چونکه نیشانه ی نه ته وه ی ئیسلامه و دمرکردنی زه کاته چونکه نه رکی پنیویسته و رۆژی رهمه زانه چونکه چه ترو به رزینی دۆزه خه و دیدنه ی مائی خودا له حه ج و عومر مه دا چونکه هه لاجۆی هه زاری نه که ن و گونا هه گان دمه ار نه وه، به سه ر کردنه وه ی خزم و دۆست چونکه سامان دمری مال و ده ول ته و دوور خسته وه ی نه جه له، به خشی نی پهنانه چونکه لابه ری تاوانه و به خشن ده ی ئاشکرایه، مه رگی ناله بار لانه باو بلا و کردنه وه ی پیشه ی چاکه خوازییه چونکه له ناو جوونی به ستیی و خواری لانه با.

هه می شه یادی خودا بکه نه ویردی زمان، چونکه جوانترین یاده، هه می شه پرووتان له په میمان و به ئینه گانی خۆپاریزان بی، چونکه به ئین راستگۆیه، په یوه مند بن به رپبازی پیغه مبه ره که تان (صلی الله علیه وسلم)، چونکه چاکترین رپبازه په یه وه ی کردار و ره فتاری بکه ن، چونکه روونترین په یه وه ی.

گه و ره یی قورئان

زۆر به جوانی فیتری قورئان ببن، چونکه جوانترین فه رمووده یه و شاره زای به نده گانی بن، چونکه هه می شه به هاری دلانه، به کاری ببن بۆ چاره سه ری، چونکه باشترین دهرمانی دهر وونه، زۆر به ره وانیی و جوانیی دهری بکه نه وه چونکه به سه ودترین داستانه، چاک بزائن زانای بی کرده به زانستی خۆی، نه فامییی سه رگه ردانه هه رگیز به ناگا نایه ت له نه فامیی و گیلی به لکو باشترین به لگه ی تاوانه له سه ری و خه م و په زاره ی زیاتری هه یه بۆی و لای خواه سه رزه نشکراوه.

تاریکی، چۆن هاتوون له ئەرزموه ههروا رۆشتنهوه به رووتیی و پتخاوسی
باریانکرد، تهنه کرداریان بپیه له مائی وێرانوه بۆ مائی ههمیشه، وهك خودا
ئهفهرموی: (ههر وهك پێشوو درووستمان كرد، دیسان سازى دهكهینهوه به ئێنهكه له
ئیمهوهیه و ههر دهشیکهین).

(۱۱۱)

وتاریك باسی فریشتهی مهرگ و مردن نهكات

ههستی پێنهكهى ئهگهر بپته شوێنیکهوه؟ ئهیبینی ئهگهر یهكێكى مراند؟
بهلكو كۆرپهله له ناوسكى دایكیا چۆن گیان ئهكیشی؟ ئایا دهچپته ناوموه بۆی؟ له
ههندى ئهندامى دایكیهوه، یان ئهومتا گیان خۆی دیت به پیریهوه، بهداواکردنى
پهرومردگارى؟ یان ئهومتا لهناو ههناویدا خۆی ههشارداوه؟ چۆن ئهتوانی و مسفی
بهدییهنهرى خۆی بکات، كه نهتوانی و مسفی بونهومریكى ئهو بکات؟.

(۱۱۲)

وتاریك له خراپ باسکردنى دنیا

من ئاگادارتان ئهكهم له خراپى دنیا، چونكه شوینی لهرزۆكه و شوینی پاكژ
نییه، زۆر به لهخۆباییهوه خۆی جوان نهكات، بهو جوانییه خهلكی پى له خشته
ئهبأ، مائیک لای خاومنهكهى بپنرخه، ئهومتا جهرام و جهلالی تیکهله، خهپرو شهپ
و ژیان و مردن و تالایی و شیرینی پیکهوهیه، خودا مهدهحی نهکردوه بۆ
دۆستهکانی و قهدهغهیشی نهکردوه له دۆزمنهکانی، باشهى كهمه، خراپه حازره،
كۆی زوو تهواو ئهبى، سامانى تالانیى ئهكرى، ئاوهدانى وێران ئهبى، ئهبى باشی
مائیک چى بپت وهك خانوو تیکدریت؟ تهمهنيك بهتهواو بوونی زهخیرهكهى تهواو
بى، ماوهكهى به كۆتایی پێگهكهى تهواو بى، ئهوهى خودا لهسهرى داناو بیکهنه
مهبهستى خۆتان، داواى لپیکه یارمهتیتان بدات لهو كارهى داواى لیکردوون، بانگی
مردن بدمن به گویتانا پيش ئهوهى خۆی بانگتان بکات، ئهوه راسته ئهوانهى له دنیا

بېزارن بەدل ئەگرىن و بە دەم بېنەكەنن، خەفەتبارن ئەگەر لە خوشىداين، ئەوگاتە زۆر رەقيان لە خۇيان دەبىتەووە كە بەهۆى رزق و سامانەووە خەلك خۇزگەيان بېنەخووزى، بەلام ئىووە يادى مردن لەناودلتان ونبوو، ھەمىشە درۆكانى ئاوات لاتان ئامادىيە، زياتر لە ژيەر دەسەلاتى دنيادان نەووەك قيامەت، ئەووە ئىستە زياترتان دەبات بۆ لاى خۆى ھەتا ئەووە دوایى، بەدىمەن لەسەر ئايىنى خودان، بەلام پىسىي دەروونتان ھۆى جىاوازی تىايە، دلتان لە ئاستى يەك خرابە، ھاتووچۆى يەگتر ناكەن، ئامۆژگارىي يەكدى ناكەن، بەخشنەدىي لە نىوتاندا نىيە و يەگترتان خوشناوى، بۆجى بەگەم دلخوشن لە دنيا دەستان كەوۆ، نارەحەتتان ناكات ئەو ھەموو دەستكەوتە ئەو دنيا لە دەستان دەجى، كەمى شتى دنيایى كە لە كىستان دەجى خەفەتبارتان دەكات بەشيوەيەك لەدەم و چاوتان ديارە، زۆر بىئارامن ئەگەر شتىكتان لىومشارنەووە، وەك ئىرە مالى ھەمىشەتان بىت و خوشىي و شادىيەكانى ھەمىشە بېبىت، لەرووى براكانتان شتى دەرئەبىر لە پاشملە ئەووە نىيە، لە ترسى ئەووە ئەوانىش وەك تۆ نەكەن، دلتان دامەزراوہ لە سەر خوشەويستى دنيا و بىخەمىي ئەولا، ئايىنى ھەر يەك لە ئىووە زارەكىيە و بەس ئەومش كارى بەندەيە كە لەكارى خۆى بومتەووە و گەورەكەى رازىيە.

(۱۱۳)

وتارى ئامۆژگارىي

ستايش بۆ خودا كە سوپاسى پەيوەندە بە نىعمەت و نىعمەت بە سوپاس ستايش ئەكەين، لەسەر ھەموو بەخشنەدىي و دەھەندەكانى، ھەر وەك سوپاسى ئەكەين لە سەر بەلاو داوەكانى، داواى كۆمەك و يارمەتىي لىئەكەين لەسەر ئەم خەلكە سىست و كەمتەرخەمە بۆ فەرمانەكانى، زۆر بەلەزو پەلەكارن بۆ قەدەغەكراوەكان، داواى لىبوردنى لىئەكەين لەھەرجى كە پىي زانىووە و بە نامە ئامارى گرتوووە، زانىنى كەسىكى بىدەسەلات و نوسراوى بەگەم و كورپى نىيە، باومرمان بە ئەندازەى باومرپى ئەووە كە ناديارمەكانى دىووە و لەسەر بەلئىن پراومستاووە، ئەو باومرپى كە دلسۆزىي ھاوەلى وەلا ناووە و يەقىنى گومانى لابردوووە، بەدل

باومرمان ههیه و بهزمان بریار ئهدهمین که خودا تاکه و هاوهلی نییه و محهممه(صلی الله علیه وسلم) بهندهو رهوانهکراوی ئهوه، ئهم دوو شایهتومانه گوتار بهرز ئهکاتهوه و رهفتار بۆ سهروهه ئهبا، ئهوهی تهرازوی ئهمهی تێدابی ههرگیز سووک نابێ، هیچ تهرازوویهک که ئهوهی تێدا نهبی هورس نابێ.

بهندهگانی خودا ! ئامۆزگاریتان ئهکهه به خۆپارێزی، چونکه تیشووی رێگهیه و تهنها بهو پهنا ئهدرئ، تیشویهکه دهمانگهیهنی به مهنزل و پهناگهیهک که بێخهمین تێدا، بهدهنگی بهرزترین بانگهوازهواز هاتوو و بهگویی باشترین گوینگر ئاشنا بووه، بانگهوازهواز گهیاندى و گوێبیستیش سههرکهوتوو بوو.

بهندهگانی خودا خۆپارێزی خودا به دۆستهگانی پاراستوو له گوناهاهکان و دلایانی ههمیشه له ترسدايه، چهزبان به نزیکبونهوهی ئهجهله، لهبههر ئهوه دهستیان داوخته کارو خهیاڵیان بهدرۆ خستووختهوه و چاویان له ئهجهله، ئهم دنیا مالتیکی فهوتاهه و روخواه و بهنهرك و نازارمو گۆراوه و نابروبههره، فهوتانهکهی ئهومیه که تیری له کهوانه بۆ دانیشتوووهگانی، ههرگیز و ههرگیز ههله ناروات و زام و برینهکانی تیمار ناکرین، کاری تێدهکات زیندوو ئهمرینئ و ساغ نهخۆش ئهخات، پرزگاروو بهکهمی ئهندامهوه بخۆرێکه ههرگیز تیر نابێ و ئاوخۆرێکه قهت تیرناو نابێ، ئهوه ماندوو بوون و شهکهتیه که مرۆف ههر کۆیکاتهوه و لئی نهخوات و دروستی بکات و تێیدا دانهنیشئ، که گهرايهوه بۆ لای پهرومردگار نهمالی بپیهو نه بینای بهکۆلهومیه، ههر له سهقامنهگیری دنیايه، ئهوهی جێگهی بهزمیه ئاواتی بۆ دهخوارئ و ئهوهی ئاواتی بۆ دهخوارئ جێگهی بهزمیه، چونکه ئهوه نیعمهتیکه زوو هات و زوو رۆی و ناخۆشی بهسهردا هات، لهپهندو ئامۆزگارییهکانی ئهوه که ئینسان نزیکه له ئاواتهکهی، کهچی ئهجهل پهلی ئهگرئ و ناهیلئ بهدهستی بێئ، هیچ ئاواتیک ناگاته ئهنجام و ئاواتهخوازیش ماوهی پێندارئ.

پاکی و بێگهردی ههر بۆ خودایه، خۆشی ئهم دنیايه چهند کهمه و چهند تینوو بێناوه و سێبهری بهیانی چهند کهمخایهنه، ئهوهی بهرپۆمیه ناگهڕێتهوه و ئهوهی رۆشتوو نایهتهوه، پاکی ههر بۆ خوايه، زیندوو چهند نزیکه بگاته مردوو، مردوو چهند دووره له زیندوو، چونکه لهیهک دابراون، هیچ خراپهیهک خراپتر نییه له خراپه، جگه له تۆلهکهی و هیچ چاکهیهک له چاکه چاکتر نییه، جگه له

باداشەكەى، ھەموو شتىكى ئەم دىنبايە بىستىنى گەورەترە لە بىنىنى و ھەموو شتىكى ئەم دىنبا بىنىنى گەورەترە لە بىستىنى، كەواتە بۇ بىنىنەكە گۆڭىگرن و بۇ ناديارەكە ھەوالەكەتان بەسە، ئەوئەش بزانن لە دىنبايان گەم بىت و لە قىامەتتان زىاد، كات چاگترە لەو لە قىامەتتان گەم بىكات و لە دىنبايان زىاد بىكات، زۆرجار كەمبىدراو ھازانچىيەتى و زىادبىدراو زىانىيەتى، ئەوئەى ھەرمانتان پىكراو ھراوانترە لەوئەى لەسەرتان قەدەغە كراو، ئەوئەى بۇتان ھەلەكراو زۆرتەرە لەوئەى كە ھەرامكراو، كەواتە واز لە كەمەكە بىنن بۇ زۆرەكە و تەنگەبەرىيەكە لابەن بۇ ھراوانىيەكە.

ئىوھ رۆزىتان مەسۆگەرە و ھەرمانتان بەكاركردن پىدراو، ئىتر بۇچى ھەولتان بۇ مەسۆگەرەكە زۆرتەرە لە داوا كراو، لەگەل ئەوئەش قەسەم بەخودا گومان رىگەى گرتووھ و يەقەن وھمى تىكەل بووھ، واى لىھاتووھ ئەوئەى بۇتان دانراو ھەك ئەوئەى لەسەرتان دانرابى و ئەوئەى لەسەرتان دانراو ھەك ئەوئەى لەسەرتان لابراو، كار بىكەن، ھەول بەدەن، بترسن لەمەرگى كىتوپر، چونكە تەمەنى رابوردوو ناگەپتەوھ، بەلام رۆزى ھەوتاو دىتەوھ، ئەو رۆزەى ئەمرو لىتان گىراو بەيانى دىتەوھ، بەلام ئەو عومرەى دوىنى رۆشت ئەمرو ناپەتەوھ، باش واىە بەتەماى داھاتووېن و بەتەماى رۆشتوو نەبەن، كەواتە (ئەى گەلى خاومەن باومەن چۆن پىويستە ئاوا لە خودا بترسن و ھەر بە مەسلمانى بمرن).

(۱۱۴)

وتاریك له نوێژەباراندەدا

خودایە... سەرشاخەکان گىای پىوھ نەماو، زومیمان ھەموو بوومتە تەپوتۆز، مەر و مالاتمان ھەموو سەرگەردانە، سەرى لىشپواوھ لە پەچەو گەورەگانىاندا، شىوئەنى بەرزبوومتەوھ بە وىئەى دایکانى کۆرپەمردوو، سورپانەوھ بە ناو پاگرو نخوردى بپوشدا ماندووى کردووھ، سۆزى بۇ شوئەنى ئاوخواردنەوئەى زۆر بووھ، خودایە بەزمىت بىتەوھ بە ئالەى بىماراندا، بەسۆزى سۆزداراندا، خودایە... پاش ئەوئەش بەزمىت بىتەوھ بەسەر لىشپواوئەى لە رىگەکانى لەومرگانىاندا، ئالەو نوزمیان لەسەر رىگای شەواژۆیان، خودایە، ئىمە بۇ لای تۆ لەو کاتەى كە ھوشترە

ماندوو و برسی و تینووهدگان دەوری ئیمەیانداوه، هه‌وری بێباران و باراناوی و دواکه‌وتوو له‌ واده‌ی خۆی، تهن‌ا ئومیدی بێنه‌وايان و فريادپرسی به‌هاوارانی، لیت نه‌پاریمه‌وه له‌وکاته‌ی که‌ خه‌لك بێئومید و باران ناباری و ئاژەل هه‌موو ه‌رانیکرد، به‌کرده‌ی خۆمان له‌گه‌ل مه‌که، به‌گوناحی ئیمه‌ سزیمان مه‌ده، بێژینه‌ به‌سه‌رمانا بارانی به‌خوپی به‌زمی خۆت، به‌هه‌وری پ‌ر له‌ ئاوو به‌هاری ته‌پی باراناوی و به‌گیاو پ‌ووه‌کی شه‌نگ و تیرناو، بێژینه‌ بارانی دلۆپه‌گه‌وره، زیندوو بکه‌رمه‌وه ئه‌وه‌ی وشکبووه و ئه‌وه‌ی فه‌وتاهه‌ بۆمان بکه‌رپنه‌وه.

خودایه، ئاوداشتمان بکه‌ به‌ ئاویکی زیندووکه‌رمه‌وه و ئاودی تیرو ته‌واو و گشتگیر، پاک و جوان و بۆندار، بێزیان و بێئازارو بێئافات و داهینه‌ری هه‌رزانی، گیای بکه‌ویته‌ بالاوگه‌شه، به‌ لق و پۆی به‌ردار و گه‌لاو گوئی سه‌وزوجوان، بۆ ئه‌وه‌ی به‌نده‌ هه‌زارمکان بکه‌شینه‌وه و ولاته‌ مردووهمکان زیندووکه‌رمه‌وه.

خودایه، بارانیك گ‌ردو دۆله‌كان ب‌روینیه‌وه و چۆم و شیوه‌كان ئاوی تیدا سه‌روازکات، د‌رومال و هه‌وش و هه‌سارمان به‌ پیت بیه‌وه، دووباره‌ به‌روو بووم پ‌رومان تیکاته‌وه، ئاژەل و هه‌یوانه‌كانمان به‌چاکی ب‌ژین، د‌رودمشت و د‌ه‌رووبه‌رمان شه‌ونمی لیباری و مه‌رو مالتمان له‌ چیشه‌نگاوه‌کاندا به‌رین بۆ ئاو و له‌وم‌ر، ئه‌ومش به‌رمه‌کتی فراوانیی تۆیه‌ و خه‌لات و به‌راتی به‌ نرخ‌ی تۆیه‌ له‌سه‌ر د‌مستکرده‌ هه‌زارمکانی خۆت و له‌سه‌ر گیانه‌له‌به‌ره‌ کیویه‌ بید‌م‌رتانه‌كان، بێژینه‌ به‌سه‌رمانا ئاسمانیکی ته‌رو فینک، به‌رده‌وام، به‌خو‌ر، دلۆپه‌ به‌سه‌ر دلۆپه‌ دابکه‌وی و باران له‌سه‌ر باران بباری، ب‌ی بزیکه‌ی ب‌ی بارین و ب‌ی هه‌وری تالی ب‌ی باران و ب‌ی هه‌وری ته‌نکی ب‌ی ئاو و ب‌ی بارانی رنه‌و که‌مخایه‌ن، هه‌تا ئه‌وانه‌ی وشکه‌ سالی و گ‌رانیت به‌سه‌ردا هی‌ناون ببوژینه‌وه و به‌به‌ره‌که‌تی زیانیکه‌وتوان زیندوو بینه‌وه، چونکه‌ تۆ باران ئه‌بارینی پاش ئاومیدی و به‌زمی خۆت بلاو ئه‌که‌پته‌وه، تهن‌ا تۆی بۆ مه‌زنایه‌تی ئه‌شی په‌سه‌ندی بدری.

(۱۱۵)

وتاریك نامۆزگاریی یارانی نهكات

خودا پیغه ممبر (صلی الله علیه وسلم) ی ناردوووه بانگهوازی حهق و راستیی بکات و شایهت بیئت به سهرخه لگهوه، نهویش په یامهکانی خودای گه یاند بی سستی و بی کهمتهر خه میی و له بهر خودا تیکۆشاو دزی دوژمنانی خودا به بی نهوهی لاوازیی و به هانه جویی بکات، پیشرووی پیاوچاگان و چاوساگی شاگردانی رینگهی راست، نه گهر نه تانزانی بهو زانیاریانه لای منهو له نیوه شاروویه زۆر به پهله ملی رینگهتان دهگرت و له شهرمی کرداره کانتان دهگریان و سنگی خۆتان دهکوتا و مان و سامانتان بیپاسهوان و بیجینگه دارو بینشینیی جیده هیلا و هه موو کهسیک نهفسی نهفسی خۆی نه بوو و چاومروانی کهسی تری نه ده کرد، به لام له بیرتان چوو نهوهی هینرایه یاده مومریتان، دلنیا بوون لهو شتانهی ترسیان و مرهینان، پای خۆتان لیونبوو، کارو بارتان لی پرش و بلاو بوو.

حهز نه کهم خودا له نیوهم جیا کاتهوه، په یوه ستم بکات بهو کهسانه ی له نیوه باشتن بۆ من، به وه لاهی نهوانه به حیلیم و سهبرو نارام و خاوهن عهقل و راستگۆ و دوور له یاخیبوون و لادان بوون، نۆغریانکرد له پیشه وه له سهبر رینگه و زۆریش به په له بوون له ریبازه راست و په سهنده که، نهوان به پاشه پۆژی جاکی خۆیان گهشتن و توووشی ژیانیکی فینک و به ریز بوون، دووباره به وه لاهی، نه بی خودا زالی بکات به سه رتانا هه رزه ی خیلی (سه قیف) و دریزداهوئی بمفیزو له خۆبایی، هه ر به سه ووزیی نۆشتان بکات و چه وریی و بهزی له شتان بتوینیته وه، نیی باوکی هۆلانچه!

(۱۱۶)

وتاریك ره خنه له رمزیل به گیان و سامان دهگریت

نیوه نهو سامانه ی کهسیک پییداوون لیید هشارنه وه و نهو گیانه ی که زاتیک به نیو میداوه بۆی به کار ناهینن، به هووی خوداوه خۆتان بهرز دانین به سهبر بهندهکانی خوداوه، کهچی ریزی به نهکانی خودا ناگرن، په ند و مربرگرن، نیوه لهو شوینه دان که پش نیوه تییدا بوون و له سهبر رپوشوینی نهوان دوور کهوتوونه ته وه.

(۱۱۷)

وتاریك باسی پیاوه باشه‌گانی یارانی نه‌کات

ئیووه یاریدمدمری حه‌ق و راستین، براییانی ئاینیین، قه‌ئانی رۆژی ته‌نگانه‌ن، باومرپی‌کرای دوروبه‌رن نه‌وه‌ک خه‌ئک، به‌ ئیووه ته‌میی راکردوو نه‌که‌م و ئومیده‌واری تازه‌ هاتووم، هاوکاریم بکه‌ن به‌ بۆچونی دوور له‌ ساخته و چه‌واشه‌کاری، دوور له‌ گومان و دوودئیی، قه‌سه‌م به‌خودا من بۆ خه‌ئک له‌ هه‌موو خه‌ئک باشترم، یان باشترین خه‌ئکم بۆ خه‌ئک.

(۱۱۸)

وتاری نه‌و کاته‌ی خه‌ئک کۆبوون بۆ جیهاد و

پاش وتار خه‌ئک بی‌ده‌نگ بوون

نه‌ری باومرم بێبکه‌ن ئیووه‌ کهرولان؟ نه‌وجا هه‌ندئ وتیان: قه‌رموو برۆ ئیمه‌ له‌گه‌ئت دمرفین، نه‌وجا قه‌رمووی: نه‌ی خودا نه‌تانخاته‌ سه‌ر رێگه‌ی راست و رێگه‌تان نه‌دات بۆ مه‌به‌ستی چاکه‌! نه‌بی له‌کاتی ناوه‌هادا من بچه‌م دهره‌وه‌؟ نه‌بی که‌سی برواته‌ دهره‌وه‌ من لی رازی به‌، پیاویک بێت له‌ پیاوه‌ نازاو جه‌نگاومره‌گانی ئیووه‌، هه‌رگیز ره‌وا نییه‌ سوپا به‌جیبێلم و شار چۆلکه‌م و سامانی به‌یتولال و کۆکردنه‌وه‌ی (خه‌راج و باج) و دادومریی ناو موسته‌لمانان و کۆلینه‌وه‌ له‌ داوای داواکاران به‌ینم، نه‌وجا دهرجه‌م له‌ناو تیپێک و به‌دوایدا تیپێک وه‌ک تیرێکی دانه‌تاشراو هه‌ر ته‌قه‌و ره‌قه‌م بێت له‌ناو تیردانێکی به‌تالدا، نا! وانیه‌! من کرۆکی ناشم و به‌رداشی ژیره‌وه‌م و به‌رداش له‌سه‌ر من ده‌سوړئ و ده‌بی من له‌جیگه‌ی خۆم نه‌جولیم، نه‌گه‌ر جیابوووه‌ به‌رداشی سه‌رموه‌ له‌ ته‌ومره‌ی خۆی دهرده‌جئ و به‌م لاو نه‌ولادا په‌رت نه‌بی، به‌ردی خواریه‌وش له‌کار ده‌که‌وئ، ده‌ی قه‌سه‌م به‌خودا نه‌مه‌ پایه‌کی زۆر به‌ده‌، قه‌سه‌م به‌خودا نه‌گه‌ر ئومیدی شه‌هیدبوون نه‌بوايه‌ له‌کاتی به‌رامبه‌ری دوزمن، (که‌ زۆر جار نه‌و رووبه‌روو بوونه‌وه‌م تووش بووه‌) هه‌ر ئیسته‌ ناوزه‌نگم له‌ ولاخه‌که‌م نزیک نه‌کردوه‌ و له‌ ئیووه‌ دوور نه‌که‌وته‌وه‌ و هه‌رگیز داوام له‌ ئیووه‌ نه‌بوو هه‌تا

باکورو باشور حیا بن، نیوه ههر خه ریکی تانهو ته شهرو عهیب و عارگرتن بن، نیوه ههر خه ریکی لادان و په رته وازه می و فیل و ساخته کاری بن، زوری ژماره تان بیسووده، چونکه کهم دلتان له گهل یه که، من نیوه به رینگه یه کی رهواندا بردووه، نهو رینگه یه کهس له سه ری تیدا ناچی، مه گهر دل و دهر وون بیس بی، ههر کهس له سه ر نهو راسته رییه بیت بو به ههشت و ههر کهس کهوت بو ناگر.

(۱۱۹)

وتاریک باسی خوی نهکات و ناموژگاریی خه لکی تیدایه

به خودا قه سه م من فیرکراوم په یامه کانی خودا بگه یمنم، گفتم و به ئینه کان به نه نجام بگه یمنم، هه موو وشه کان ته و او بکه م، لای ئیمه یه (نال و بهیت)، دهرگا کانی حکمهت و و ژیری و رۆشنی کاره کان، باش ناگادار بن یاسا کانی ئاین هه موو یه که، ریبازه کانیان ته خته، نه وهی په پر وهی بکات ده گاته مه نزل به به رده وامیی، نه وهی لادا لئی ون نه بی به په شیمانیه وه، کار بو نه وی بکه ن که رۆژی زه خیره ی بو هه ئنه گیرئ، هه موو نه ئینییه کان ناشکرا دهن، نه وهی نه مپۆ ژیری نیسته ی نه گاته فریای دوورمه ولاتی بیده سه لاتره لئی، کارئ بکه ن پارێزراو بن له و ناگره ی گهرمیه که ی زور زۆره و بنکه ی زور قووله و شیشه کانی تیژن و ناوه که ی کیم و زووخه، ناگادار بن که زمانی پاراوی چاکبێژ له ناو خه لکدا زور باشتره له و سامانه ی که به جینی دیلی بو کهسانی که سوپاست ناکه ن.

(۱۲۰)

وتاری له شهوی (هه ریر) دا

پیاویک له ناو یارانی دا وتی: جارئ ریکه وتن قه دمهغه ده که ی و جارئ فه رمانی پیده ده ی، ئیمه زانا نین کامیان باشه بۆمان؟ میری موسلمانان ده ستیکی گیشا به ده سه که ی تریدا و فه رمووی: نه وه پاداشتی نه و میه که په میانی نه برده سه ر! قه سه م به خودا نه گهر من کاتئ فه رمانم پیدان به و فه رمانه ی که فه رمانم پیدان کاریکی ناخۆشم له سه رشان دادمنا و خودا خیری زوری بو ده ئینا، که راستم گردنه وه رینگه م

نیشاندا، ئەگەر بەلارپىدا بىر دىنار بە راستم ئەكردنەو و ئەگەر ئىو نەتان كىرەپە ماووم پىنەدەدان لە رىگە دەرچەن، ئەو كات دەستان بە دەستگىرى بەهيزو پتەو و دەگرت. بەلام بەكى؟ و بۆ كۆي؟ مەن ئەمەوئ بە ئىو تىمارى دەر بەكم و ئىو خۆتان دەرەن، وەك ئەومىيە كە بەدەك دەرەك لە دەست دەرەپىنى و بزانى كە نووگى دەرەكە بەدەرەكەومىيە، خودا، كەكىمى ئەم دەرە بەدەرمانە ماندوو بوو و دەستى ئاو هەلگىشانمان سست بوو بە پەتى ئاو بىر مەوئەكەو، لە كۆي ئەو كەسانە كە بانگىران بۆ ئىسلام و مەريانگرت؟ قورئانمان خۆيەندو بەفەرمانەكانى هەلسان و بانگىران بۆ جىهاد، ئەوانىش و شترە شىرەدەرەكان لە بىچوو وەكانىان جىاكرەو و شمشىرەكانىان بى كىلان كەرد و بەملاو ئەولەي زەويدا هەيش دواي هەيشان بەرد، هەندىك نەمان و هەندى ماون، ئەوان مانىان بە مژدە نازان و مەردىان پەرسەي ناوئ، چاويان تىلە لەبەر گىران، سكيان چوو بە ناوا لەبەر پۆزووگرتن و لىويان وشكە لەزۆرى پارانەو، رەنگيان زەردە لەبەر نەخەوتن، رويان نىشانەي ترس لە خاويان پىو ديارە، ئەوانە برايانى مە بوون و رۆيشتن، ئەبى ئىمە تىنو بىن بۆ لايان و دەستى خۆمان بەگەزىن بۆ جىابوونەومىان.

لە راستىدا شەيتان رەبازەكانى خۆي بۆ ئاسان كەردوون و ئەمەوئ ئەلقەي دىنەكەتان يەكەمەكە خاوبكاتەو، كۆمەلتان بلاو پىبكات، بەناكۆكىي ئازاومتان لەناو داووست بكات، تەكايە ئىو دەست هەلگەن لەدوو دىلى و پاراپى، ئامۆزگارى ئەمەي بە ديارى بۆ ئىو داناو و مەريگەن و باش پەبەندەن پىيەو.

(۱۲۱)

وتارى بۆ دەرچوان كە رۆيشت بۆ لايان و

دەرى ناوېرىي بوون

ئەرى ئىو لەگەلمان بوون لە سيفىندا؟، وتیان: هەمانە ئامادە بوون هەمانە ئامادە نەبوون، وتی: بىن بەدوو بەش، ئەمەي ئامادە بوو تاقەمىك و ئەمەي ئامادە نەبوو تاقەمىك، هەتا هەر تاقەمە قەسەي لەگەن بەكم، ئەوجا بانگى خەلگى كەردو فەرمووی: بىدەنگەن و قەسە مەكەن و گوئ لە قەسەي مە بگەن و بەدل لای مە بىن،

ئەوێ داوامان لێکرد کە شایەتیی بدات با بە پێی زانیاریی شایەتیی بدات، ئەو جا قسەپەکی زۆری بۆ کردن و ئەمەش باریکییەتی:

ئەڕێ ئێو ئەبوون ئەوکاتەێ کە قورئانیان بەرزکردووە (بە هیل و غافلگیری و پیلان و خەڵەتاندن)، ئەوانە برای ئیمەن و ھاوبانگین و بەشیمان بوونەتەووە و پشوویانداووە و پرویان لە قورئان کردووە، کە کتیییی خودای پاکە، باش وایە بەدەمیانەووە برۆین و ئەومیان لیۆمرگرین و هەناسەێ پشوویان پێبدەین، ئەوکات منیش پیموتن کە ئەووە بەروالەت ئیمانە و ناومرۆکی دوژمنکارییە، سەرمتا پەحمەتە و لەپاشان پەشیمانییە، ئێووە لەسەر کاری خۆتان بوستن و دەستبگرن بەرێبازی خۆتانەووە، بەهەموو هیژتان لەسەر جیهاد سووربن، گوێ مەگرن لە (قەرەێ قەلە پەشە)، ئەگەر بەگوێی بکەێ لە رێت لائەدا و ئەگەر وازی لیبینی ئەو ملی خوار ئەبی، ئەو کارە جیبەجیکرا من باشم لە بیرە ئێووە راتان لەسەربوو و قەولتان پێدا، قەسەم بە خودا ئەگەر ئەو کارەم نەکردایە هەرگیز لەسەرم فەرز نەدەگراو خودا گوناھێ لە ئەستۆم نەدەگرت، خۆ ئەگەر بمکردایە حەق لای من بوو دعبوو شوینمکەون، قورئان لەگەڵمە لەوتەێ ھاوڕێمە لەوکاتەێ بوومەتە یاومری، ئیمە لەگەڵ پێغەمبەر (صلی اللہ علیہ وسلم) بووین، کوشتار لە نیوان باوک و کوردا بوو لەگەڵ براو خزمدا بوو، لە هەموو بەسەرھات و روداوێکی ناخۆشدا باومرمان زیادێ ئەکردو لەسەر رێگەێ خۆمان بەردەوام بووین و خۆمان دابوووە دەست حەق و راستیی و سەبرمان هەبوو لە سەر ئیش و برین، بەلام ئەمڕۆ کەشەری براکان ئەکەین لە نیسلامدا لەسەر ئەومیە کە لاریی و دوو دلیی و دلگڕین ھاتووتە ناو نیسلامەووە، بە گومان و تەفسیری ھەلە، ئیستەش ئەگەر لەسەر ئەم پەوتەێ خۆمان بەردەوامبین خودا پرش و بلاویمان کۆ ئەکاتەووە و لەپەک نزیک ئەبینەووە و ئەووە باومرمان سودمان پێ ئەگەپەنێ، پەپرەوێ بکەین و دەست ھەلگڕین لە شتی تر.

(۱۲۲)

وتاریك له گهڻ یارانی له کاتی جهنگدا

هەر کهستان که زانی خۆی وره‌ی به‌رزمو وزه‌ی به‌هیزه له‌وه‌ختی جهنگدا، پروانی په‌کێ له‌ براکانی به‌رمو پرووخان نه‌پرواو خه‌ریکه بشکێ، با په‌لامار بدات و به‌ده‌میوه‌ بروات و به‌رگری لیبکات، وه‌ک به‌رگری له‌خۆی بکات، خودا نه‌توانی نه‌و براه وه‌ک نه‌م لیبکات، مه‌رگ داواکاریکه به‌دواومیه، نه‌ نه‌وه‌ی دانیشتوو له‌ پرزگار نه‌بی و نه‌ نه‌وه‌ش پانه‌کات له‌ده‌ستی دهرباز نه‌بی، مردن به‌ گوشتن له‌ پێگه‌ی حه‌ق زۆر سه‌ر به‌رزیه‌، هه‌سه‌م به‌و که‌سه‌ی گه‌ردنی کو‌ری نه‌بو تالیبی به‌ده‌سته هه‌زار زامی شمشیر لای من ئاسان تره‌ له‌ مردنی سه‌رحیگه‌و بی نه‌میری خودا.

(۱۲۳)

وتاریك

وا بزانی چاوم لی‌تانه، نه‌کشین وه‌ک کشانی ره‌وی که‌متیار، نه‌که‌ون به‌سه‌ر په‌که‌دا، راستی پاناکرن و به‌ره‌رچی سته‌م ناده‌نه‌وه، پێگه‌تان بۆ چۆلکراوه، نه‌وه‌ی په‌لامار نه‌دا پرزگاری بووه‌ و نه‌وه‌ی سستی بکا تیا چوو.

(۱۲۴)

وتاریك بۆ هه‌ڤانی یارانی له جهنگدا

ئێوه‌ ده‌بی نه‌وه‌ی زری له‌به‌ره‌ پێشکه‌وی، نه‌وه‌ی پرووته له‌ دواوه‌ بی، به‌ توندی دان بگرن به‌ خۆتان، چونکه‌ شمشیر که‌مه‌تر کاریگه‌ری ده‌بی له‌سه‌ر می‌شک و خۆتان به‌ده‌نه‌ نه‌ملاو نه‌ولادا له‌ تیره‌کان، چونکه‌ زیاتر له‌ ئێوه‌ دهرباز نه‌بی و چاوتان که‌می دابه‌خن، چونکه‌ بۆ زات و زۆر و ئارامی دل‌ باشته‌، ده‌نگ خه‌فه‌ بکه‌ن، چونکه‌ له‌ پرووخان و به‌زین دهربازتان نه‌کات، په‌رچه‌مه‌که‌تان مه‌ده‌ن به‌ملاو نه‌ولادا و ده‌ستی لی‌به‌رمه‌ده‌ن و با له‌ده‌ستی پیاوه‌ ئازاگانه‌وه‌ بی‌ت و له‌ناو پاسه‌وان و پارێزمرانی‌دا بی‌ت، چونکه‌ نه‌وانه‌ که‌ سه‌بریان بۆ گواسته‌نه‌وه‌ی هه‌نگاوه‌کانیان هه‌یه‌ نه‌وانه‌ن که‌

له دهووری ئالاکهیان کۆبوونه تهوه و له ناومندی خۆیان پاراستوو یانه له ملاونه ولا و بهرو بشتیهوه، به جیی ناهیلن و نایدن به دهستهوه و پێشی ناکهون و به تهنها جیی ناهیلن، پێویسته هه موو چاری دوژمنه بهرامبه رهگهی بکات و یارمهتی براههشی بدات، هاوتا بهرامبه رهگهی نه سپێرێ به براهی نه وکات به دوو کهس براهه له ناو دهبه و دهگه پنهوه بۆ نه، سویندم به خودا نه گهر پراگهن له شمشیری نیسته، له شمشیری پۆزی دوایی پزگار نابن، ئیوه لای خۆتان سوار چاکی عهرهبن و له سه ر بشتی به رزن، پراگهردن تورمیی خودای به دواویمیه و سه ر شوپی هه میسه و شورمیی هه تاهه تای، پراگه دوو ته مه ن بۆ خۆی زیاد ناکات و ناکه ویتته به یینی خۆی و پۆزی گۆتایی، نه و دی به ره و خودا بپروات وه ک تینوو بۆ سه ری ئاوه، به هه شت له ژیر رمی به رزدایه، نه مرۆ پۆزی دهرکه وتنی دمنگ و باس و نازایه تییه، قه سه م به خودا من بۆ رووبه روو بوونه ومیان وه ک نارمزووی نه وانه بۆ چوونه وه بۆ مال، خودایه، نه گهر نه وانه حه ق نه گه پنه وه بۆ خاومه که ی کۆمه لیان تیکبده و قه سه یان پرش و بلا و بکه، به تاوانی خۆیان له ناویان به ره.

نه وانه هه رگیز له هه ئویستی خۆیان پاشگه ز نابنه وه، به بی تیسره وانی یه ک له دوای یه ک و زامی دیواندهرکه هه وای پێدا بپروا و گورزی سه رشکی و نیسقان وردگار و ده ست و قاج په راندن، هه تا سوپا پێش له لوتی نه درئ و یه ک به یه ک لیان بدرئ و تیپ دوای تیپ شوینیان که وئ له بجووکه وه بۆ سه دیی و له سه دییه وه بۆ هه زاری و له هه زارییه وه بۆ سوپای گه و ره سوپای سواره له خاکیاندا سه یان به نه رزادا و له ده و روبه ری پاکژیان و له و مرگه یان جله و یان پراگرن.

(۱۲۵)

وتاری له باره ی له ری دهرچوان که نارازیی بوون به حه که م

نیمه پیاومان نه کردوو به حه که م، حه که می نیمه هورنان بوو، نه و هورنانهش خه تی شاراویمیه له دووتویی به مرگه که یدا، خۆی قه سه ناکات دهبی بخوینریت و مانا بکری و پیاو رافه ی بکات. نه و کاته نه و کۆمه له نیمه یان بانگکرد که هورنان بکه ینه حه که م، نیمه له وانه بووین هورنانه مان پشتگۆی خستب، خودا نه فهرموا: (هه ر

كاتيكيش له سهر شتى له نيوخودا پيك نه هاتن نه گهر برواتان به خودا ههيه و به رۆژى قيامت كيشه خوتان ههوالهى خوداو پيغه مبهه بكهه نهم كاره بۆتان باشته و ناكامى چاكترى ههيه، نهوجا گهرانهوهى نهو كيشهيه بۆ لای خودا نهوميه به گوپى قورنان بكهين و گهرانهوهى بۆ لای پيغه مبهه (صلی الله عليه وسلم) نهوميه پهپهوهى كردارو گوفتارى بكهين، نهگهر به راستى به گوپى قورنان بكري ئيمه له ههموو كهس زياتر شايستهى نهم كارمين، نهگهر پهپهوهى پيغه مبهه (صلی الله عليه وسلم) بكري ئيمه نزىكترين، بهلام نهو قسهيه تان كه دهلین بۆجى ماومت دانا بۆ حهكه مهكان؟ نهوهم بۆيه كرد بۆ نهوهى نهزان بزانی و زانا دلتيا بيت، بهلكو خودا لهم شهروسته تاندا گارى نهم ميلله ته چاك بكات و لهكاتى ههناسه بركيدا پهلاماريان نهدرى، پهله بكري له ديارى كردنى راستيدا، سهر نهوى بكري بۆ يهكهه ياخى بوون، چاكترين كهس نهوميه لای خودا كه بهجهينانى حهقى لا خوشهويستر بى له باتل زياتر، ههر چهنده خوشهويستى بۆ حهق خهفهتى بداتى و باتلهكه سوودى زيادى ههبي، نيتر ئيوه له كوئ چهواشه كراون؟ له كوئوه بۆتان هاتوو، دهومرن با برۆين بۆ شهري كۆمه ئيك كه سه رليشيواون و حهق نابيين و بهستهه خهله تاون، ههرگيز دهستبهردارى نابن، دوورن له قورنان، لادمرن له ريگاي راست، ئيوه نهوه نين پشتان پى ببستري و هاوكارو دۆست نين كه دهست گيربن، ئيوه لهو خرابانهه ناگرى شهپتان هه لگيرساندوو، (ئوف و ناخ و داخ) له دهستى ئيوه !، تووشى ناڤه حهتیی و ناخووشی بووم له دهستان، رۆژى بهدمنگى بهرز هاوارتان ليئه كههه و رۆژى به نزمی قسه تان بۆ نهكهه، له كاتى بانگ كردنى بهرزدا راستگو نين، لهكاتى نزمی و جفه دا برا نين و جيگهى متمانهش نين.

(۱۲۶)

وتاريك نهو كاته گلهي ليكرا بۆچى موچهى وهكويه كدا

بۆچى نه تانهوى فهрман بكهه به سه رما كه سه ركهوتن بهستهه له خهك بسينم لهو كارهى پيم سپيراوه؟ قهسهه بهخوا لهو ستهمه نزيك نابمهوه ههتا لهو سه رزه مينه زيندووويه ههبي، ههتا نهستيره دواى نهستيره كهوى، نهو ماله مالى خوايه بۆ نهوانه! نهوجا وتى: ئاگادار بن بهخشيى موچه بهناحق دهست بلاوييه

و سه ره مړوييه، له دنيا بهرزی نه کاته وه و له قيامه تدا نرمی نه کاته وه، لای خه لک رېژدار نه بئ و لای خودا سووک و ترږ، هه رکس مائی خودا له ناحهق و بؤ ناحهق سه رف بکات خودا بيومری نه کات له ستایش و هه ميشه دلیان بؤ لایه کی تره، نه گهر نووکی (سؤل) ده کی هه لکه هوت و پيويستی به یارمه تی بوو له وانه وه، نه وانه خراپترین دوست و به دترین هاوړین.

(۱۲۷)

وتاریک له باره ی دمرچوانه وه

باشه نه گهر نیوه سوورن له سه ر نه وه که من هه له مکردووه و لامداوه، نه ی باشه نیوه بؤچی سه رجه م نومه تی محممه د(صلی الله علیه وسلم) له رږ لانه دمن به له رږ لادانی من و سزایان نه دمن به هه له ی من، به کافریان دادمنین به گونا هی من، شم شیرمکانتان له سه ر شانتان داناوه و له سه ر بیتاوان و تاوانبارتان داناوه، گونا هبارو بیگونا هتان تی که لاوکردووه، خو نه ومتان زانیوه که پیغه مبه ر(صلی الله علیه وسلم) سه نگبارانی داوین پیسی خیزانداری کردووه، له گه ل نه وهش نو یزی له سه ر کردووه و میراتی داوه به خاوهن میراته کانی، پیاو کوژی کوشتومه وه و میراتی داوه به سه ر میراتبه ران، دهستی دزی برپوه و داری حه دی داوه له داوین پیس، نه وه ی ژنی نه هی نابئ یان شووی نه کردبئ له (بهیتولمال) به شی داوه و ژنی موسلمان ی لیما رکردوون، پیغه مبه ر(صلی الله علیه وسلم) سزای داوون به گو یزه ی گونا هه که یان و حه قی خودای له سه ر جیبه جئ کردوون و به شی نیسلامی لی نه بریون و له باز نه ی نیسلام دمری نه هاویشتون، نه و جا نیوه پیاو خراپ و به دی خه لکن، نیوه له وانه من شه ی تان کاره کانی خو ی تان پی جیبه جئ نه کات و له بیابانی گومرایی به ره لډای کردوون، به لام له باره ی منه وه دوو تاهم تیدا دهجن: په ک خو شه ویستی زیاد له پیویست و بیسنوور که نه بیات بؤ ناحه قی و یه کی کیت زور رقی نه ستووری له منه، نه و رقهش راپنه کی شی بؤ ناحه قی، با شترین خه لک نه ومیه (میان هره و) بیت دمر باره ی من، نه و ریگه یه بگریت و هه ميشه له گه ل زور به ی خه لک بن، هیزی خودا له گه ل کومه له، نه که من دوو به ره کی، نه وه ی له ناو کومه ل دمرچئ دمیته مائی شه ی تان، هه روه ک مه ری دوورمه ران مائی گورگه، هو شیارین هه ر که س نه م دروشمه ی

ئىيۈى ھەلگرت لەناوى بەرن، ئەگەر لە ژىر ئەم مېزمەرى من خۇى ھەشار دابى، ئەو دوو ھەكەمە بۇيە دانراوہ بۇ ئەوۋى بە قورئان بەمانژىنن و بە شىۋەى قورئان بەمانژىنن، ئەو ھەو قورئان بە مردوۋى دانراوہ، زىندوۋ ڤاگرتنى قورئان ئەوۋىە لەسەرى كۆبىنەوہ و گارى پىبگەين و مراندنى قورئان ئەوۋىە دەستى لىيەلگىرى، ئەگەر قورئان ئىمەى ڤاگىشا بۇ لايان ئەوہ بىگومان دوايان ئەگەوين، ئەگەر قورئان ئەوانى بۇ لاي ئىمە كىشكرد ئەوہ دوامان ئەگەون، من نەھاتووم (ياخوۋا بى باوك بن) بۇ زۆر لىكردنتان و خەلەتاندنتان لە ڤاوبۇچوونەكانتان و چەواشەكارى و گۆرپىنتان لەسەر بگەم، ئىوہ خۇتان ڤاى ھەمووتان ئەوہ بوو دوو كەس دىارى بگىرىن كە بەئىنمان لىۋەرگرتن لە قورئان لانەدەن، بەلام ئەوان ڤىگای قورئانايان ونكرد، پشتيانكردە قورئان و ھەق و بەچاۋى خۇيان ھەقيان ئەبىنى، ستەم و زۆردارىى نارمزوويان بوو و لەسەرى رۇيشتن، لە پىشەوہ من ئەو دووگەسەم لابرە لە بوون بەھەكەم و ناوبژىي بەدادپەرورمانە و ڤاوەستان لەسەر راستىي و ھەق،(چونكە ئەمزانى بىروڤاى ناپەسەنديان ھەيە) و بە ناراست و بىداد ھوكم ئەدەن.

(۱۲۸)

وتاریك كە پىشبینى داستانى (بەسرە) ئەكات

ئەحنەف! وا ئەبىنم كە ئەوان (ڤەش پىستەكان)، سوڤايان بەڤىكردوۋە بى ئەوۋى تۆز لە ژىرپىيان بەرز بىتەوہ، بىدەنگ و ھەراو ھاوار، بى تەقەى لەغاو لەدەمى ئەسپەكان، بى ڤەرمەى غاردانى ولاخەكان، بە ھىۋاش بەڤى ڤى ئەڤىرەن ھەك پىي نەعامە، كاۋلىي و ڤىرانەيى بۇ ئەو ڤىگەى ئىوہ كە ئەوان بەسەرىدا دەڤۆن و بۇ مال و خانوۋە ڤازاۋەكانتان كە لەم لاۋلايەوہ بالى بۇ كراوہ، ھەك بالى ھەلۆ و ڤلوزگى بۇ دانراوہ، ھەك (خەرتومى فىل) لە كەسانىكەوہ كە بۇ كۆژراوۋ شىوہن ناگەن و بۇ بزر ناگەڤىن، من ئەو دىنايەم داۋەتەوہ بەڤروۋى خۇيدا، زال بووم بەسەرىدا بە ئەندازەى خۇى و بەچاۋى خۇيى بۆى دەڤوانم.

هەر لهو وتارهیدا وهسفی (تورك) نهكات

له بهرچاومهو نهیانبینم نهتهومیهکن دهموچاو و پوویمان وهک قهتغانی چهرم تیگیراوه، بهرگی ناوریشمی ساف لهبهه نهکهن، ههمیشه به شوین نهسپ و ولاحی پهمه و نهجییدا دهگهپین، لهوکاتهیدا کوشتارگه گهرم دهیی، زامدار ههنگاو بهسهه کوژراودا دهئی، دهریازبوو کهمتر له دیل.

لهم کاتهیدا یهکێ لهیاران وتی: میری باومرداران تۆ زانستی شاراوه بهتهدی؟ میر زمردهخهنه گرتی و فهرمووی به گابراکه که له خێلی کهلیب بوو: برای کهلیبی نهوه زانستی شاراوه و نادیار نییه، نهوه زانستیکه له خاومن زانستهوه وممرگرتووه، زانستی نادیار پۆزی دواپیه و نهوانیه که خودا بو خوی ههزماری کردوون، (زانستی پۆزی سهلای خودایه) بارانیش نهو دهیبارینێ و دهمزانێ تۆوی زگپران چی تیدایه، کهس نازانێ سهه پۆزی چیه و کهس نازانێ لهکامه سههرزهوی دهمری، خودا زاناو ناگاداره، خودای پاک و بیگهرد نهزانێ له منداالداندا چی ههیه، نیره، یان مییه، جوانه، یان ناشیرینه، دهمستگوشاده یان پزده، بهههشتیه یان دۆزهخیه، کێ دهمبیته داری تهپێ ناگرو کێ لهبهههشت هاوهلی پێغههمبرانه(درودی خویان لهسهه بیت)، نهوه زانستی نادیاره که جگه له خودا کهس نازانێ، نهو زانستهیه که خودا داویهتی به پێغههمبر و پێغههمبریش(صلی الله علیه وسلم) منی فیکردووه و دوعای بۆ کردووم که له سنگمدا جیگیر بیت و بیزانم و له جوارچێوهی دهمهی پهراسوو و سنگمدا جیگهی بکهمهوه.

(۱۲۹)

وتاریک باسی ئامیری پیوانه و کیشانه نهكات لهکردار

بهندهکانی خودا، ئیوه و نهومش که بهتهمای دهمن له دنیایدا میوانی به مۆلهتن، فهرزارن و لهبهردهم دادگادا بهرپرسن، نهجهل ههمیشه کهم دهکات و کردار ههموو پارێزراوه، زۆر کهس که ههمیشه لهکاره و دۆراوه، زۆر ماندووی کار ههیه زمرمهنده، ئیوه نهو پۆزه کهوتوون که چاکه پشته ههنگردووه و خراپه بهرهو پوو دیت، شهیتان چاوی بریومهتیا چوونتان، نهو زهمانه نهوکاتهیه که شهیتان

ھەموو كاتى ئامادەيە، فىل و خەلەتەندى گىشتىر بوو و دەستى راگەشتوو بە نىجىرەكەي، ھەتا چاوت بىر ئەكات بىنوارە بۇ خەلەك بزانە جگە لە ھەزارىك كە زۇرانىزى لەگەل ھەزارىدا ئەكات، يان ساماندارىك لە نىعمەتى خوداى گۆريومتەو بە بىباومىي يان پەزىلەو دەست قوچاندنى و نەدانى، ھەقى خودا نىزى پاشەكەوتى ھەيە يان ياخى و بەرەلەيە كەوا ئەزانى گويى خوى ناخنيو لە بىستى نامۇزگارىدا.

كوا پياو چاك و چاكە خوازانتان، كوا پياو نازادو دەست گوشادەكانتان؟ كوا خۇپارىزان لە كاسپى و لە ھەرام، كوا ئەوانە لە ھەلەبىزاردنى رىيازدا ھوشيارانە كاريان ئەكرد؟ ئەرى ئەوانە ھەموو نەپىشتوون لەم دنيا پەست و بىنرخە، لەو بەلەنگازە خنكىنەرە، ئىو پاشماووخۇرى پۇخلەن كە لىو نايەتەو بەيەكدا لە زەمىدا، لەبەر بىبەھايى، كەواتە (نىمەش ھەر ھى خواين و ھەر بۇ لاي ئەو دەچىنەو)، (گەندەكارى ئەم مەردمە لە بەرژەومىندا خوى نواند)، واى لىھاتوو خراپە لا نابرى و كەس لە خراپە گەرانەوئى نىيە، بەم كىدارەتان دەتانەوئى نىزىكى بارەگاي پىرۆزى خودا بن؟ ئەتانەوئى دۆستى بەرپىزى خودا بن؟

نەخىر... زۆر دوورە خودا فىلى لى ناكرى لە بەخشىنى بەھەشت و پەزىمەندى خودا، تەنھا بە ئەنجامدانى ھەرمان ئەبى، خودا نەفرەتلىكردوو لەوانەى ھەرمان بە چاكە دەمدن و خويان ئەنجامى نادەن و ئەوانەى (نا) لە خراپە ئەكەن و خويان كارى پىنەكەن.

(۱۳۰)

وتارى ئەگەل (ئەبوزەر) كە دەرگا بۇرەبزە

ئەي ئەبوزەر ! تۆ ھەمىشە رەقت لەبەر خودا بوو، ھەر لە خودا داواى پاداشى رەقى خۆت بگەرەو، ئەم خەلەكە تۆيان بەمەترسى داناو لەسەر دنياكەيان، تۆش لە دىنى خۆت ترساوى لەوان، ئەوئى ئەوان مەترسى لىئەكەن با لەدەستى خوياندا بىت، بىرۆ ئەوئى ترست لەوان ھەيە دەرپازى بگە، ئەوان پىويستيان بەوئى تۆ ھەيە، تۆ پىويست بەوان نىيە، بۆت دەرئەكەوئى سبەى كى قازانچ ئەكات و كى زياتر

خۆزگهی لێ ئەخوازێ، ئەگەر ئەرزو ئاسمان بکەوێ سەر بەندەیهکی بە تەقوا، خودا رێگهی دەرپازبوونی بۆ دەکاتەوه، تۆ هەمیشە تەنها بە حەق ھاوڕێ و ھاو دەمبە و نەیارو دوزمێ ناحەق، ئەگەر تۆ دنیای ئەوانت بویستایە خۆشیان دەویستی، ئەگەر داوای بەشت بکردایە بێبەش نەدمبووی.

(۱۳۱)

وتاریک کە بۆچی فەرمانی وەرگرت و باسی پێشەوای راستی ئەکات

ئەو ئەوانەو کە دەروونتێ بێبەش نەیارو دلتان پەرش و بلاو و بە لەش نامادەن و بەعەقڵ و ژیری بزن، مەن ئێوەم داوێتە بەر بۆ حەق و راستیی و ئێوە لێی رانەکەن بە شیوەی پاکردنی بزن لە نەپەڕی شیر، زۆر دوورە مەن بوانم بە ئێوە دادی شاراوێ دەرپەش و کەموکۆپی و لارو و پیری حەق راست بکەمەوه.

خودایە... تۆ خۆت ئەزانی ئەوەی ئێمە کێبەرکێی دەسلەت نەبوو بۆ دەسکەوتی زیادەی مائی دنیا، بەلام تەنها بۆ گەڕانەوهی خەڵک بۆ سەر رێگەی تۆ بوو، بۆ چاکسازی لە ولاتی تۆ بوو، بۆ ئەوە بوو سەم لێکراوان دلتان بن کە سەم نەبێ و یاسا و دەستورە پاکراوەکان جێبەجێ بکری، خودا تۆ ناگاداری، مەن یەکەم کەس بووم کە گەڕامەوه و گوێرایەل بووم و وەلامم دایەوه، تەنها پێغەمبەر(صلی الله علیه وسلم) لە پێشی مەنەوه بوو بە نوێژ دەستپێکردن.

ئێوە باش ئەزانن نابێ پارێزمری شەرف و خۆین و دەسکەوت و فەرمانەکان و پێشەوایی باوەرپەڕان کابرایەکی پەڕیل و دەست قوچاو بێ و چاو چنۆکی لەمائی ئەواندا بکات و نەقام و نەزان بێ و بەرپێگەی گومرایی بیانبات، لوت بەرزو بەفیز بێ و خۆی دوور بگری لەوان، سەمکار نەبێ لە دابەشکردنی سامان، بۆ هەندێ هەبێ و بۆ هەندێ نەبێ، بەرتیل خۆر نەبێ لە فەرماندا، حەقی حەقدار نەدات و مافی بەشداری بگری، دەستبەرداری رەوشتە بەرزەکان بێت و مێللەت بەرمو نەمان ببات.

(۱۳۲)

وتاریك بۇ نامۆزگاریی و تهرکی دنیا

(ستایشی خودا)

ستایش و سوپاس بۇ خودا که خۆی نهیبات و نهیدات، خۆی نهیبهخشی و تاقیش نهکاتهوه، شارمزی ههموو پهنائیکه، نامادهی ههموو نهئینییهکه که زانییه به شارهوی ناو دل و ناگاداره له چاوی بهد و تاوانبار، بهدل باومر و بهزمان گۆیا، که هیچ خودایهک نییه جگه له خۆی، محهمد(صلی الله علیه وسلم) پالتیوراو و نییرراوی نهوه بهو بریارو شایهتییه نهئینی و ناشکرایه، وهک یهک دل و زمان و هاوراز.

نامۆزگاریی

نهوه بزانی قهسهم بهخوا، نهوه، تهنه (الله) یه و جدیدیه و یاری و گهمه نییه، نهوه راسته و درؤ نییه، هاکا مهرگ هات و دمنگی دهگاته ههموو زیندووویهک و عهتابه(گۆرانی) دهلی بۆ مردن، نهتخهلهتینی زۆریی و قهرمبالتییه دهووربهرت، زۆرت دیووه، پیش خۆت سامان کۆ بکاتهوه و له کهمی بترسی و دلنیا بیت لهپاشه رۆژ بههوی دریزی دل به دنیا بهستنیی و بهدور زانیی نهجهل، که چۆن وای باری بهسهریا، مهرگ له نیشتمان جیای کردهوه و له شوینی حهشارگهی بهتونیدی بردی، لهسهرداری مردن هم تاقم دیدمن بهو تاقم به سهرشان و پهنجه ههئیدهگرن، نهوه نابین نهوانهی زۆر دوورن هیوا خوازبوون و کۆشک و سهرایان دروستدهکردو زۆریان کۆ نه کردهوه، مائهکانیان بوومته گۆریان و نهوهی کۆیان کردهوه ببهربوو، سامانهکیان بهشی میراتگربوو، ژنهکانیان بووه مالی خهلیکه، نه چاکهیان بۆ زیاد دمبی و نه له خراپه بیانوویمان وهردهگیرئ، نهوهی پارێزگاری دروشمییهتی سهرکهوتوووه، دلی خۆشه و شهوگاری پهسهنده، مۆلتهی بهههل بزانی و بۆ بهههشت کاربکهن، دنیا مالی ههمیشه و نیشتهجی نییه، بهلکو بۆ گواستنهوه و سهفهره و لهبهرهو تویشوووه بۆ دنیای ههمیشه، زۆر پهلهبکهن بۆ کۆچ و بارهگهتان هۆی گواستنهوهی بۆ ناماده بکهن.

(۱۳۳)

وتاریک لهگه ورهیی خودا و باسی قورئان و پیغه مبهرو ناموزگاریی

هموو دنیاو هیاممت گهردنکه چ و ږمشوی خوځان داومته دمست خودا، زهمین و ناسمان کللی و کلومی خوځان ناردوووته لای نهو، به ئیوارهو بهیانی داری گهش و لاو سوژده دهبه نه بهری، ناگری داگیرساو له بهریدا زمانه ی کیشاوه له بهر باره گایدا، بهری تازه پیگه یشوو له بهریدا ناماده ی کارگوزارییه، کتیبه گه ی خوا له ناو ئیومدا گۆیاو وتارییژیکه که ههرگیز زمانی ماندوو بوونی بۆ نییه، مالتیکه پایه گانی ههرگیز ږوخانی بۆ نییه، خاوهن شکویه که خزمه تکاره کان و سه ربازه گانی زهمین و وشکانیان بۆ نییه، محهممه دی پیغه مبهر (صلی الله علیه وسلم) ږهوانه کراوه لهو کات و ساتانه دا که ماوه یه ک پیغه مبهری به خوځیه وه نه دیووه، شه ږه زمان و ناکوکیی گوتاره کان له پۆپه دا بووه، خودا کردی به ږیبواری ږیبازی گشت پیغه مبهران و ختمی په یام و سروشی پیکردو به کوئی هیئا، زور ماندوو بوو له پیناوی خودا، بۆ دژایه تیئ نهوانه ی پشتمان تیگردو نهوانه ی ږوویان وهرگیرا، نهو دنیا یه به قه دمری توانای چاوئیکی کویره، له مدیوی دنیاوه هیچ نابینئ، چاوساغ و چاو تیژ نه توانئ له و دیو یه و شت ببینئ، تیئنه گا که له پشت نهو دنیا یه مالتیکه هه یه، چاوساغ نه توانئ بوی بنواږئ و مژمۆل ته نه ا لئی ورد نه بیته وه و بهرچاوی گرتووه، چاو تیژ سه رفائی کۆکردنه وه ی تیشووی ږیگه یه و چاوکز شت بۆ دنیا کۆئه کاته وه، خه لکینه باش ناگداربن، هیچ شتیک نییه که مرؤف تیئری لی نه خواو ماندو و بیزار نه بی، جگه له ژبان، ته نه ا ژبانه که له مردندا پشوو نادات، خو نازانی مردن نهو جوامیریه که هرمانیئ نه به خشی به دلی مردوو، نهو چاوه گه شه یه بۆ کویر، نهو گوئ بیسه رمیه بۆ گهر، نهو ناوه ساردمیه بۆ تینوو، ته نه ا سامان له دوا یه و بیو یی و سه لامه تیئ لای نه وه، کتیبی خودا ږووناکی چاوتانه و ږی پیدمرنه گهن، زمانتان به نهو پاراو و گۆیا یه و به نهو گوئی بیستن، خو ی بۆ خو ی نه دوئ و ږافه ی په کتر نه کات، بازیکی شایه تیئ بۆ بازیکی دمدات، له زاتی خودا ناکوکیی ناکات و خاوهن و خوینه ره گه ی له خودا دوور ناکاته وه، ئیوه کۆکن له سه ر هیل و چه واشه گاریی له نیوان خو تاندا، گزوگیا سه وز بووه له سه ر سه نیرگه و په چه تان و خو تان ته رخان

كردووه بۇ خەيالبازىي و دوژمنكارىي ئەكەن لەپەلامارى ساماندا، شەيتانى بۆگەن بوومتە ئەمفیندارتان و سەرکەشىي و ملهوپىي رېگەي لیونکردوون، تەنھا مەگەر خودا ھاوکارم بى لەسەرخۆم و نیوه.

(۱۳۴)

وتاریك ئەوگاتەي عومەري كۆري خەتتاب راویژی پیکرد بۇ هیرشى رۆم

خودا پاراستن و بەرزىي ئەم ئاینەي سپاردووه بە ئایندارمکان، بەرز راگرتنى دەسلەت و پەنادانى شەرمگەي بەوان سپاردوه، ئەوەي یارمەتیدان ئەوگاتەي زۆر کەمبوون و توانای سەرکەوتنیان نەبوو و توانای خۆپاراستنیان نەبوو، ئەو زاتە زیندووه و ھەرگیز نامری، تۆ! عومەر... ئەگەر برۆیتە سەری ئەم دوژمنە بەخۆت لەگەل سوپا کەت و ڕوو بەڕوو بیت لەگەلئیان و شکست بیئی موسلمانان پایتەختی نابى، گە لە دووری ولاتەکەیان خۆیانى تیدا حەشاردەن، لەپاش تۆش دەزگایەکی ناومندى نامىنى خەلک پرس و ڕای پېیکەن، گەواتە خۆت مەرۆ، سەرکردمىەکی بە ئەزموون بینىرە و کۆمەلە کەسیکی بەتوانا و راویژکار و کارکردەي لەگەل بنىرە، ئەگەر خودا سەرکەوتنى بەخشی ئەو ئەو مەبەستەيە، گە تۆدەتەوئ و داخوازی ئەکەي، خۆ ئەگەر جوړئ تر بوو، تۆ ئەبیتە پشتیوان و سەنگەري پشتەوئ خەلک و پاشەکشەو کشانەوئ موسلمانان.

(۱۳۵)

وتاریکی کاتی گە ئە نیوان ئەم و عوسماندا دەمەقائە روویدا

موغەیرەي كۆري ئەخنەس وتی بە عوسمان: وازی لی بیئە بۆ من، پېشەوا فەرمووی: (هەتوی نەفرەت لیكراو و بى وهجاخ)*، دارى بېرەنگ و بن و لق و پۆپ، تۆ بۆ من بەسی و چارم ئەکەي؟ دەي قەسەم بە خوا، ھەرگیز خودا یارمەتی کەسئ نادات تۆ ھاوکاریي بیت، ئەوئ تۆ راستی دەکەیتەووه ھەرگیز بە پێوه ناوەستئ،

به‌رگه‌وه بۆ دهره‌وه، ياخوا هه‌ميشه مال و هه‌سانت دوور بکات، برۆ هه‌وئى خۆت
 بده، خودا له ناوتبه‌رى و هه‌رگيز خوا ماومت نادات.
 * هه‌رچه‌نده پيغه‌مبه‌رى پيشه‌وا دمعه‌رموئى: (ليس المؤمن بگهان و لالغان) به‌لام
 ئيمه وته‌كه‌ى خۆيمان كرده‌وه به‌كوردی.

(۱۳۶)

وتاریك له‌باره‌ى په‌یمان پێدانه‌وه

په‌یمان‌دانان به‌من له دمستدرچوون نه‌بوو، كاری من و كاری ئیوه يه‌ك نییه،
 من ئیوه‌م بۆیه ئه‌وئ بۆ خودا و ئیوه منتان ئه‌وئ بۆ خۆتان، كه‌واته خه‌لكینه
 هاوکاریم بکه‌ن له‌باره‌ى خۆتان‌ه‌وه، سویندم به‌خودا، نه‌چم بۆ یارمه‌تی زۆرلیكراو،
 سته‌مكاریش له‌غا و نه‌كه‌مه كونه‌لوتی و رایده‌كیشم، هه‌تا دمیه‌مه سه‌ركانیى حه‌ق
 و هه‌رچه‌نده پێی ناخۆش بێت.

(۱۳۷)

وتاریك له‌باره‌ى ته‌لحه و زویه‌یره‌وه

قه‌سه‌م به‌خودا، له‌سه‌ر من به‌دی و خراپه‌یان به‌دی نه‌كرده‌وه، له‌ نیوان من و
 خۆیان به‌ ئینساف و دادپه‌روهر نه‌بوون، به‌لای خۆیان‌ه‌وه داواى حه‌قیك نه‌كه‌ن كه
 خۆیان دمستیان لیكرتووه و داواى خۆینیك نه‌كه‌ن كه خۆیان پزاندوو‌یان، نه‌گه‌ر
 من گریمان هاوبه‌شیم ئه‌وان پشكى گه‌ورمیان له‌سه‌ره، كه ئه‌وان كردیان خه‌لیفه له
 دژی من، ئه‌وه حه‌ق وایه داواى تۆله و خۆینه‌كه‌ى له‌وان بكړئ، پاداشی یه‌كه‌م دایان
 له‌و حوكمه ئه‌بێ له‌سه‌ر ئه‌وان بێ، من خۆم به‌رچاو پوونم، نه‌گزی و فیلّم كرده‌وه
 و نه‌گزی و فیلّم لینه‌كړئ، ئۇبالی له ئه‌ستۆى ئه‌و تاقمه ياخیبوومیه كه له‌ناویاندا
 خزم و خه‌سو و چزی ئه‌وانه و گومانیکى بێ بن و بێ سه‌رویه‌ره، ئه‌و كاره زۆر
 پوون و ناشكرایه، باتل و ناحه‌ق په‌رده‌ى داداوه به‌سه‌ر بناغه‌كه‌یدا و زمانى ئازاوه‌ى
 بپاوه و له‌بن دهره‌اتووه، قه‌سه‌م به‌خودا، گۆمه‌كه‌یان بۆ پڕ نه‌كه‌م له‌ناو و خۆم له‌و
 گۆمه‌دا ناویان نه‌ده‌م، دمبى ماوه نه‌ده‌م به‌ تیرناویى له‌وگۆمه‌ بترازین، دمبى قومى
 ناوى چالو نه‌خۆنه‌وه به‌ ئیسراحت.

دووباره له باره په یمانییدان

نیوه هه مووتان پووتان له من کردوه، ناسک و وشتری تازمزاو له سهر بیچوه که ی، هاوارتان نه کرد، دهی په له که له و مرگرتنی پیمان، من دمستم نه دا به زور دهستی منتان کردهوه، من دمستم نه دا نیوه به زور دمستمان دریزکرد، خودایه، خوت ناگاداری، نه دوو که سیه له من توراوون و ستم له من نه گهن و پیمان شکنی بوون و هانی خه لک دمدن له دزی من، که واته خودا، نهو پیمانیهان خاو بکه رهوه و نهو بریاره که داویانه به تالی بکه رهوه، چی ناخوشه نیشانیان بده و به ناوات نه گهن، کاتی خوی زورم هه ولدا پیش گوشتار که پشیمانان بکه مه وه و خاوه خام کرد پیش شهر، به لکو پاشه کشه بکه ن، به لام نهوان سپله بوون بهرامبر به نیعمهت و دهستیاننا به بیوهی و سهلامه تییه وه.

(۱۳۸)

وتاریک که ناماژه نه کات به داستانی جهنگ

پوژی دیت که سی پیدا نه بی که ږنگه ی راست سهر نه خا به سهر ږنگه ی هه و او نه فسا، نهو پوژدی که خه لک هه و او نارمزوی زالبوه به سهر ږنگه ی راستدا هه موو رایه که نه گه ږته وه بو قورنان، له کاتیکدا نهوان رایان زال کردهوه به سهر قورناندا. جهنگ و شهر له سهر لاقی راده و مستی، که لبه گانی دمر نه خا، گوانه گانی پر کردهوه له شیری شهر، زور شیرین و به تامه له سهر متاوه، به لام گوژالکه و تاله له کوتایدا، ناگادار بن سبهی، سبهی دیت، بی نه وهی نیوه بزنان، نهوی پوژی سهر کرده سزای هه موو شهر که رهکان دمدات، له سهر کاره خراپه گانیان، نهوی پوژی زهوی له هه ناویدا هه موو زیرو بو ده خاته دمره وه، زور به ناسانی جلهوی خو دمداته دهستی، نهو کاته بۆتان دمر نه که وی ږنگه ی داپه رومری ج جوړه، نه بینم نه وهی نازاوه گپړه وه که له ره مشه قیراندی له شامدا، نالاکانی له دمر و بهری کوفه دا داکوتا، به وینه ی خوشتری به دخو و شیرنه دمر، لای کردهوه به لاتانا و زهوی به که له سهر راخست، قه پوژی بلا و کرده و مته وه، زور و ستمی له سهر زهوی قورس

بووه، گهپانی درێژ خایهن و پهلاماری زۆر سهخت و گهوره، سویندم بهخودا، ناوارمتان نهکات بهملاو نهو لای زهویدا، به رادمیهك که کهمتان دهمینن وهك کلی ناوچاو، نهه حالته بهردهوامه ههتا عهرمب ژیری و عهقلی له غهریبی دهگریتهوه، نیوش دهست بگرن بهرمو شته باشهکان و دیارده پوونهکان و نهو بهئین و بهیمانانهی که ناسهواری پیغه مبهرایهتی (صلی الله علیه وسلم) پیومه، نهوش بزائن که شهیتان بویه ریگهتان بۆ تهخت نهکات بۆ نهوهی دواي بکهون.

(۱۳۹)

وتاریك له کاتی راویژدا

کەس له پیش منهوه نهجووه بهدهم حهقهوه، بۆ پهیومندی به خزمهوه، بۆ دهست گوشادی و بهخشنیدی، گوئ بگرن له وتارهکانم، باش تیگهن له راو بۆچوونهکانم، زۆر نزیکه نهه کاره، دواي نهمرۆ ببینن که شمشیر له کیلان دهرییت و بهیمانیشکینی دهست پێبکات و بازیکتان ببه رابهري گومرایی و لادان و ببه یاری نهفامیی.

(۱۴۰)

وتاریك كه نههیی له هه ئدانهوهی عهیی خه ئك دهکات

زۆر پێویسته لهسهه خه ئکی گوناهاوار و نهوانه ی پارێزراون له گوناها که بهزمیان بیتهوه به خه ئکی گوناهاواردا، هه میسه سوپاس و ستایشی خودا بکهن که پهرده له نیوان نهمان و نهواندا ههیه، چۆن نه بێ عهیب و عار له براکهت بگری و تانه و تهشهری لیبدهی، نهوه بۆ باسی شاردنهوهی خودا ناکات لهسهه گوناهی گهورمتر که کردوویهتی و له گوناهی نهه کهسهی که سهه زهنشتی نهکات گهورمتر بووه، بۆچی عهیب و عاری گوناهی نهگری که خۆی نموونهی کردووه، خۆ نهگهر له شیوهی گوناهی نهوی نهکردووه گوناهی گهورمتری کردووه، قهسهه بهخوا، نهگهر گوناهی گهوره و گوناهی گچکهی نهکردبێ، هه ئدانهوهی عهیی خه ئك زۆر لهوه گهورمتره.

بهندهی خودا!، پهله مه که له عه پیدارکردنی کهس به گوناح، چونکه به لگو
لئی بوراو بیت و ناگاداری خۆتبه له گوناھی بجووک، چونکه پیده جیت له سه ری سزا
بدرییت، به سه با وازبێنی له عهیب و عاری خه لک، که عهیب و عاری خۆی
شارمزه، با سوپاسی خودا بکات که پارێزراوه له م جوړه گوناها.

(۱۴۱)

وتاری گوینگرتن له پاشمه

خه لکینه.. نه گهر شارمزا بوون له پته وویی نایین و گرتنی رپگهی راست له
براگه تان، نیترگوینرپایه ل مه بن له قسه و قسه لۆکی خه لک، نه وه بزانن زۆر
تیرده هاوین و نیشانه ناپیک و قسه هه لدمبه ستی و له راستیدا درۆیه، خودا
شنه واو ناگاداره، نیوان راست و ناراست جوار په نجهیه، پرسیارکرا له پیشه وا: مانای
جیه نه م جوار په نجهیه؟ په نجهکانی نا به سه رگوئی و چاوی و هه رمووی: باتل
نه ومیه که ده لیت بیستم و حه ق و راستی نه ومیه ده لی بینیم.

(۱۴۲)

وتاریک له باره ی چاکه له گه ل نانه هلد

نه و که سه ی چاکه نه کات له گه ل نانه هلد به ناحه ق هیچ پاداشتی نییه له و
کرداره ی مه گهر سوپاسی ناپیاوان و ناکه سان و وشه ی نه فامان، هه تا نه وکاته ی
به رده وامه له چاکه که، ته ماشا بکه ن چه ند سه خیه و دمستگوشاوه و لای خودا
به پزیل و رژد ناسراوه، هه رکه س خودا سامانیکی پی ببه خشی با خزم و نزیکانی
پی به سه ر بکاته وه، با میوانداری پی بکات، با دیلی پی رزگار بکات، قه رزاری پی
سه رفراز بکات، به شی هه ژارو زیان لیکه وتوان بدات، خۆی راگری له به رده م پروودای
ناخۆشداو مافی که س پشیل نه کات، نه م جوړه ره وشته بۆ هه رکه س بیت گه ورمی
نه م دنیاوگه یشتنی به چاکه ی نه و دنیا به، خودا یار بی و بیکات.

(۱۴۳)

وتاریك بۇ داوا كردنی باران

ئاگادار بن! زهوی كه هه ئیگرتوون و ئاسمان كه سېههری بۇ كرددوون، دوو بهندهی گوپراهه ئی بهرومردگاری خوئیانی، وه نهیی كه سه خاومت نهوینن بۇ ئیوه و خیروبیترتان بهسهردا دهبایرنن، شیومنی ئیوه بکهن و بۇ خوئزیککردنهوه له ئیوه کار بکهن، بهتهمای پاداش و خهلاتی ئیوه نین، بهلام ههرمانیان پیدراوه بۇ سوودو هازانجی ئیوه و نهوانیش ههرمان بهجی دینن و پئیان راگه یانراوه كه بهرژهومندبی ئیوه جېبهجی بکهن، نهوانیش پئی رابوون، خودا بهندهگانی خوئی لهکاتی کاری نابهجیدا تووش دهکات به جۆره دمرد و کهمی بهروبووم و گرتهوهی خیروبیرو داخستنی دمرگای گهنجینهگانی، تهنها له بهر نهوهی خهک بگهرپتتهوه و دستبهرداری ناپاکیی بیت و بیرو هۆشی بکاتهوه و کو له خراپه بکات و بگهرپتتهوه بۇ چاکه.

خودای پاک و بئگهرد پارانهوه و داوای لیخۆشبوونی کردوومته هۆکاری پزاندنی بهزمی و پۆزی بهسهر خهکدا، ههرمویهتی: (ههر پیم گوتن داوای لیبوردن له بهرومردگارتان بکهن، نهو بی گومان زۆر لیبوردمیه، تا له ههواوه بارانیکی بهلهدمرتان بۇ بنیری) دهما خودا بهزمی بیتتهوه بهو بهندهی كه پهشیمانیی و گهرانهوه پئش خوئی نهخات و دستهه لگره له تاوان و چاومروانی مهرگه.

دهی سا خودایه... ئیمه بۆلای تۆ هاتوین، له ژیرکهپرو کولانهو هیلانه و لهگهل هۆپرو بارپی بی زمانهگان و گۆرپه شیرمخۆرمگان داوای پهحمهتی تۆ نهکهین و بهتهمای زیاده نیعمهتی تۆین و ترساوین له ئیش و نازارو رقی تۆ.

خودایه، کهواته تیر ناومان بکه به بارانی فریادهمسی خۆت و ههرگیز له ناویمیدانمان حیساب مهکه و بهگرانیی و قاتیی و هرپی لهناومان مهبه، به کردهوی نهقام و بی نهقلهکانمان سزا مهده، تۆ له لهههموو خاومن بهزمیهک به بهزمی تری، خودایه داوا دهکهین به ناویمیدی نهگهرپینهوه، بۆ لای تۆ هاتوین و سکاآمان بۆ لای تۆ هیناوه و هیچ شتیک له تۆ پهنهان نییه، نهو کاتهی شیوو دۆله تهنگه بهرمگان و سهختهکان ئیمه یان پالناوه، گرانیی و وشکهسالیی و بی بارانیی

ئیمه‌ی نارەحەت کردوو و داواکارییه‌کانمان بەسەختیی دورە لە جێبەجێ کردنەوه،
 ئازاوه و ژاومژاوه‌کان چنگیان بەسەختیی لەسەرمان گیرکردوو.
 خودایه، دەست بەروومانەوه مەن، بەدڵشکاویی و خەفەتەوه بەریمان مەگه،
 بەتاوان و گوناحی خۆمان قسەمان لەگەڵ مەگه و بەگێشانی کردەوه‌کانمان
 مامەڵەمان لەگەڵ مەگه، خوایه بارانی رەحمتمان بۆ ببەرنه، بەرەگەت و پۆزی و
 بەزمیی لەگەڵ بێت، ئەو بارانە سوودبەخش و ئاودێرو گیاشینکەری، ئەوهی
 وشکبووه زیندووێ بکاتەوه، ئەوهی لەناو چوووه بپوژینیتەوه، هەرزانی و گوشادی
 پێبیت، پڕ لەبەر و بووم بێت، شیوو چەم و دۆڵەکان ئاو بدات و لاڤاوی بەسوود لە
 نزمیی و نشیوه‌کان سەراو بکات، درەختەکان گەڵا پێبکات، هەرزانی بدات بە
 نرخەکان، تەنها تۆ خودایه لەسەر هەموو شت بەتوانای.

(١٤٤)

وتاریک لەبارەى پەوانە کردنی پیغه‌مبەرەان (دروودو سلاوی خویان لەسەر بێت)

خودا پیغه‌مبەرانی پەوانە کردوو بەتایبەتمەندی پەيام و سەروش بۆ
 دیاریکردنی بەلگه‌و شایه‌تیی بەسەر خەلکەوه، بۆ ئەوهی نەتوانن بیانوو بەننەوه
 بە نەبوونی بەلگه، بانگی کردوون بە زمانی راستگۆیان بۆ ڕێگای راست و حەق، زۆر
 هوشیار بن خوا ناگاداری دروستکراوی خۆیەتی لە هەموو ڕوویه‌که‌وه، هەرگیز ناڤا
 نییه لە شاراوهی نه‌ینیه‌کانیان و پەنهانی ناو سنگیان، تەنها بۆ تاقیکردنەوه‌یه‌که
 بزانن کامیان کرداری جوانه‌و پاداشی بەجاکه‌ بداتەوه و کامیان کرداری خراپه
 بەتۆڵه‌ سزای بداتەوه.

ئەوانه‌ لە گوێن که گومانیان هەبوو لە ئیمه‌ زیاتر شارەزان ئەوه‌ش بەدرۆ یاخی
 بوون لەسەر ئیمه، که خوا ئیمه‌ی بەرز کردوومته‌وه و ئەوانی نزم کردوومته‌وه،
 ئیمه‌ی بەشدار کردوو و ئەوانی بپه‌ش و ئیمه‌ی لەناووه‌ داناوه و ئەوانی
 لەدمه‌وه، بەهۆی ئیمه‌وه‌ ڕێگه‌ ڕووندمکریته‌وه، ئیمه‌ دەستی کوێره‌کان ده‌گرین،
 پێشه‌وايان لە هورمیشه‌و لەناو ئەم لقەى هاشمدا نێژراوه، شایسته‌ی که‌سی تر نییه‌ و
 ڕابه‌ر لە غه‌یری ئەوان نابێ.

بیاوخراب و گومپراكان پهللاماری نزیکهگانیان داوه، وازیان هیئاوه له دوورهكان، ناوی پاك و پروون ناخون، ناوی شلیو دهخونهوه، من چاوم له بیاوخرابهكه یانه كه خوی گردووه به هاوړپی نادروست و هۆگری بووه، خوی گرتووه به ناپهسهندی و لهگهڵی هاولفه ههتا لاجاینگی سپی بووه، لهسهر خراپه بهرپنگی ناپهسهندی خوی گۆپیوه، نهوهی كه پهلامار نهدا وهك شهپۆل كێ نهخنكی مهبهستی نییه، یان وهك ناگر چی نهسوتینی ناپرسی، كوا نهو عاقل و ژیرانه كه چرای پرووناگیان بهدهستهوه بوو، كوا نهو چاوساغانه كه ههمیشه چاویان له تیشکی خۆپاریزی بوو؟ كوا نهو دلانه كه خۆیان بهخودا بهخشیبوو پهیمان و بهئینیان بهخودا دابوو بۆ نهجامدانی ههرمانهكانی؟ كۆبوونهتهوه له سهركهلاكی دنیا و كیبهركێ ئهكهن لهسهر حهرام، خوا بانگیان دهكات و ئالای بهههشت و دۆزهخیان نیشان دراوه و پروو لهبهههشت و مردمگێرن و پروو دهكهنه دۆزهخ و ناگر، بانگ دهكرێن له لایهن پهرومردگاروه پشتی تینهكهن و شهیتان گازیان دهكات بهدمنگیهوه دهچن و بهگوێی دهكهن.

(١٤٥)

وتاریك لهبارهی تیاچوونی ئهم دنیایهوه

خهلكینه.. نهزانن ئیوه كراون به نیشانه لهم دنیایه بۆ تیری مهرگ و مردن، لهگهڵ ههموو مژمناویك، لێههنگهوتن ههیه و لهگهڵ ههموو پاروویهك گهرووگهراوێك ههیه، لهگهڵ ههر خۆشی و نازیك، نازو نیعمهتێك لهدهست دهمهن، لهگهڵ ههر درێژی تهمهنیك، تهمهنیك دمروخی و لار دمبێتهوه ههر زیادهیهك له رزق و رۆزی نهوهی پێشووی لهدهست دهمدهچی، ئاسهوارێك پهیدا ناكات ههتا ئاسهوارێکی لهكیس نهچی، تازمهیهکی بۆ پهیدا نابێ ههتا تازمهیهك كۆن نهكات، ههر بنجه گیایهکی بۆ شین نابێ ههتا شارایهکی لهدهست نهپوا، پێشینهكان پویشن و ئیمه لق و پۆپین، كه پێشك و ساقی درمخت نهما لق چۆن دهمینی؟ ههركارێکی نهوباو دادیت سوننهتێکی پێ لهناو دمبیری، كهواته خۆ بپاریزن لهكاری نهوباوی خراب، پێگهی پروون و راست بگرن، پهوشته پهسهنه پێشینهكان زۆر چاكتره و كاره نهوباوهكان زۆر گهن و خراپن.

(١٤٦)

وتاریك كه عومهری كوری خه تئاب راویژی پیکرد

كه خوی بروت بۆ جهنگی فارس

ئهم كارو فهرمانه نه سهركهوتنی و نه ژیركهوتنی به زۆری و كه می نه بووه، نه وه ئاینی خودایه كه خۆی ناشكرای كردوو، خۆی سهربازی بۆ درووست كردوو و نامادهی كردوو، فریادی كه وتوو ههتا گهشتوو مه ئه و جیگه ی پپی گهشتوو، پشپرهوی كردوو بۆ ئه و جیگه ی پشپرهوی بۆ كردوو، ئیمه چاوپرپی به ئینی خواداین، خوا خۆی به ئینی خۆی جیبه جی دهكات و یارمهتیی سهربازانی خۆی نه دات، جیگه و شوینی رابهرو سهركرده وهك شوینی بهن و كشتهکی موورووه كه بهیه كه و میان ده بهستیه وه و نایه ئی پرش و بلا و بن، نه گهر به ته كه پچرا هه موو دانه موورووه كان بلا و دمبه وه، ههتا ههتایه كۆنابنه وه، عهرمب ئه مرپۆ هه رچه ند زۆر كه من به لام به هۆی نیسلا مه وه زۆرن به یه كگرتووی سهربه رزن، كه واته جهنابت دهبی ته و مری كوره گه بیت و ناشی عهرمب به هۆی تۆوه ده گهری، به بۆچوونی خۆت رهوانه ی جهنگیان بكه، نه گهر خۆت برۆیت و له م مه رزو بوومه دمرچیت، عهرمبه به دووه كان پهیمان ده شكینن له دهوروبه رت، ههتا وای لیدیت نه وه ی له دهستت ده چی زۆر تره له وه ی و مه دستی ده هیینی، عهرمبه كان نه گهر تۆیان بیینی سه به ده ئین: نه وه رهگی عهرمبه، نه گهر برپیتان نه كه و نه ئیسراحه ته وه، نه وئ كاتئ زۆر هاروهاج دمبن و په لاماریان خهست و چر نه كه نه وه، دمرباره ی نه وه ی كه ده ئیت نه وانه دمرچون بۆ شه ری موسلمانان، بیگومان به خوا زیاتر له به ری گرانه بۆ هاتنیان و خوا خۆی به تواناتره بۆ به رپه رجدانه و میان، وه دمرباره ی ژمارمیان، خۆ ئیمه كاتی خۆی شه رمان به زۆری ژماره نه كردوو، ئیمه هه می شه جهنگمان به یارمه تیدان و هاوکاری بر دوومه ته وه.

(١٤٧)

وتاریك له باره‌ی مه‌به‌ستی ناردنی پیغه‌مبه‌ران (درودو سلاوی خویان له‌سه‌ر بیټ)

خوا محهمهد (صلی الله علیه وسلم)ی ناردوو به‌حق و به‌راستی، بۆ ئه‌وه‌ی به‌نده‌مکانی له به‌نده‌یه‌تی بته‌گانه‌وه بۆ به‌نده‌یه‌تی خۆی و له‌فه‌رمانبه‌رداری شه‌یتانه‌وه بۆ فه‌رمانبه‌راری خۆی، ئه‌ومش به‌و قورئانه‌ که به‌روونی و جوانی و به‌تووی ناردوو به‌تی بۆ ئه‌وه‌ی خه‌لک خودا بناسن و له‌نه‌فامی پرگارب، باومری پێبینن، پاش ئه‌وه‌ی بیاومر بوون، دانی پێدا بنین، پاش ئه‌وه‌ لاریان هه‌بوو له هه‌بوونی، خویان بۆ دهرکه‌وت له قورئاندا به‌بێ ئه‌وه‌ی ببینن، چونکه خوا دمه‌لاتی خۆی بۆ دهرخستن و ترسی له‌به‌رنان له تواناو هیزی خۆی که چۆن تۆله‌و سزای بیاومرانی داوه و چۆن دروینه‌ی ئه‌وانه‌ی دزایه‌تی کردوو ئه‌نجامدا، هه‌ز ئه‌که‌م ئه‌ومش بزانن دای من پۆژی دیت هیچ شتی له راستی شاراوهر نییه و هیچ شتی له ناپاست دهرکه‌وتووهر نییه، ئه‌و پۆژی درۆ به‌دهمی پیغه‌مبه‌ر(صلی الله علیه وسلم) و خوداوه زۆره، لای خه‌لکی ئه‌و زمانه هیچ ماومه‌ک ئه‌ومنده‌ی خۆیندنی قورئان به‌راستی و پاکیی بیاواز نییه، به‌لام ئه‌گه‌ر دهمستکاری کراو گۆرا، ئه‌وه زۆر له‌برمه‌ودایه و بازاری گه‌رمه، له ولاتدا چاکه نامۆیه و نامۆ په‌سه‌نده، هه‌لگرانی قورئان وازی لێدین و ئه‌وانه‌ی له‌به‌ریان له بیر خۆیان دمه‌نه‌وه، قورئان له پۆژی وادا هه‌واداران هه‌میشه دهرکراو راگراون، ئه‌م دوو هاوڕێیه له رێگه‌یاندا بێجێگه‌و بێشوین، که‌س له گه‌لیان نییه و ئه‌وانیش له‌ناویاندا نین، چونکه گومرا و شارمزی رێگا بێکه‌وه نازین، خه‌لک هه‌زیان له ناکۆکییه و دزی ته‌بابی و هاوده‌می و هاوڕایین، خۆیان کردوو به‌ رابه‌ری قورئان، وه‌ک ئه‌وه قورئان رابه‌ری ئه‌وان نه‌بێ، قورئان ته‌نها ناوی ماوه، ته‌نها خه‌مت و نوسینه‌که‌ی شارمزان و ناگاداری ئه‌و هه‌موو په‌ندو نامۆزگاریانه نابن که به‌سه‌ر بیاوچاگاندا هاتوو، راستیان به‌درو دهمزان و چاکه‌یان به‌خراپه، ئه‌و خه‌لکه‌ی که تیا داچوون له پێش ئێوه به‌ هۆی خه‌یالی به‌تال و ئاواتی دورو درێزو له بیرچوونه‌وه‌ی ئه‌جه‌لیان تا ئه‌وکاته‌ی به‌ئێنه‌که ده‌گاته سه‌ریان و بیانویان ئه‌به‌ری و په‌شیمانیی لادمه‌ری،

كارهساتی دهمشكین و بهنازار دهبیته میوانیان.

نامۆزگاریی

خه لکینه.. هەر کهس دلسۆزیی بۆ خودا هه‌بوو سه‌رکه‌وتوو، هه‌ر کهس هه‌رمایشی ئه‌وی کرده رابه‌رو پێنیشانده‌ر که بێگومان ئهم قورئانه پێگایه‌ك نیشان ده‌دات له‌گشت پێیان سه‌رپاسته‌ره، هاوسیی خودا بێخه‌مه، دوژمنی، ده‌روونی پێ له‌ ترسه، ئه‌وه‌ی گه‌وره‌یی خودا بزانی نابێ خۆی به‌گه‌وره‌ دانێ، گه‌وره‌یی ئه‌وانه‌ی گه‌وره‌یی خوا دهمزان له‌ وه‌دایه‌ که که‌منه‌فس و بێفیزن و هیمن و ئارامن، ئه‌وانه‌ی که توانای خودا دهمزان ئه‌وانه‌ن که گه‌ردنکه‌چ بن بۆ خودا، رابه‌گه‌ن له‌ حه‌ق وه‌ك راکردنی ساغ له‌ گه‌پۆل و سالم له‌ ده‌رده‌دار، ئه‌مه‌ بزانی ئیوه‌ شارمه‌زای پێگه‌ نابن هه‌تا نه‌زانی کێ لایداوه و ناتوانن ده‌ست بگرن به‌ به‌یمانی خوا و قورئانه‌وه‌ هه‌تا ئه‌وه‌ نه‌ناسن که هه‌لیومه‌شاندوووته‌وه، ناتوانن به‌ده‌ستی بێنن هه‌تا ئه‌وه‌ی وازی لێهێناوه‌ نه‌یناسن، ئه‌وه‌ش لای خاومنی خۆی هه‌یه، ئه‌وانه‌ به‌زانست ده‌ژین و بۆ نه‌مانی نه‌فامیی کار ئه‌که‌ن، ئه‌وان له‌و گه‌ته‌یان زانستیانتان بۆ ده‌رنه‌که‌وێ، له‌بێدنگی ئه‌وان بلیمه‌تی و دانا‌ییتان بۆ ده‌رنه‌که‌وێ و به‌کاری ئاشکریان کاری شاره‌ومتان بۆ ده‌رنه‌که‌وێ، هه‌رگیز پێچه‌وانه‌ی ئاین نابن و نا‌کوکیی نا‌که‌ن تییدا، ئه‌و قورئانه‌ شایه‌تیکی راستگۆو بێدنگیکی گۆیا‌یه.

(١٤٨)

وتاریك له‌باره‌ی به‌سه‌ره و ته‌لحه و زوبه‌یره‌وه

ئهم دوانه هه‌ر یه‌که‌یان به‌ته‌مایه ئهم کاره بۆ خۆی بێ و سۆزی ته‌نها بۆ خۆیه‌تی، نه‌وه‌ك بۆ هاوه‌له‌که‌ی، به‌ هیج پمت و گوریسیك نه‌به‌سه‌راوه به‌خوداوه و په‌لیان بۆ لای خودا رانه‌گێشاوه، هه‌ر یه‌که‌یان پینه‌و کینه‌ی هه‌لگرتوووه بۆ هاوپێکه‌ی، پاش ماومیه‌کی زۆر که‌م په‌رده له‌سه‌ر روویان لاده‌برێ، هه‌رخۆیان به‌خۆیان بن، سویندم به‌خودا ئه‌گه‌ر ئهم کارمیان دمست به‌سه‌راگرت هه‌ریه‌که‌یان هه‌ول ئه‌دا گیانی ئه‌وی که‌یان ده‌ربه‌یانی، ئهم په‌لاماری ئه‌و ئه‌دات و به‌گژ یه‌کدا

نهچن.*

نهمتا تاهمه ياخيى و له رځ دمرچووهكه پهيدا بووه و لهسهر پښى راوستاوه، له كوښښ جيهادگهراڼ و بۇ خوا خوښهختكهراڼ؟ بهرنامهيان بۇ دانراوه و راويزيان بۇ راگيراوه، ههموو ونبوون و له رځ لادانيك هوكارى ههيه و ههموو پهمانشكيښنيك بهلگه و دهليلى خوى ههيه، منيش قهسهه بهخوا، گوښيستي سنگكوتان و پروړنين و شيومنى بالورمبيژان نابم، كه تنها گوى له شيومن و زارى بگرم و نامادهى گريان بم و پهندو ناموژگاريى ودرنهگرم.

* پيشهوا له جهنگدا بووه لهگهال نهم دوو كهسهى كه له بارهيانهوه نهم وتارهى وتووه، لهبهر نهوه پهسهنده ههرچيان پښ بلى چونكه به بۇچوونى پيشهوا نهمانه بهعهتيان شكاندووه.

(۱۴۹)

وتارى پيش شههيد بوونى

خهلكينه.. ههموو مروفيك نهبي بگا بهو شتهى لښى ههلهاتووه، نهجهل ريگهى ههموو ههناسهدهريكه، راگردن لښى به پيرموه چونيتهى، زور رۆژم دمست پيومانووه، دهگهرام كه شاراوهى نهم كاردم بۇ دمركهوى، بهلام خودا ويستى وابوو ههر شاراوه بيت، ناي كه دووره! زانستىكى ناوگهنجينهيهو پهنهانه!.

راسپاردهم بۇ نيوه نهوميه هاوشان و هاوبهش بۇ خودا دانهنين، پهفتار و گوشتارمكاني محهمهد(صلى الله عليه وسلم) ون مهكهن، تنها نهم دووپايه راست راگرن، نهم دوو چرايه داگيرستينن، بښ زهم و عهيب و عار دمبن نهگهر لهحق لانهدم، دمبا ههر كهس بهتواناى خوى كار بكات، بار لهسهر نهقام سووك بكهن، خودايهكى بهزميى، ناينىكى درووست، پيشهوايهكى زانا! من رۆژى رابردوو خاومنى نيوه بووم، نهمرؤ كهوتووم و پهندم بۇ نيوه و بهياني جيا دمبهوه لښتان، خودا له من و له نيوه خوښ بښ! نهگهر لهم كهوتن و نوچدانه رزگار بووم نهوه باشه! خو نهگهر قاچم ههلكهوت و خزام نهوه بزنانن نيمه له سيښهري توولى تهر و ناسكدا بوين، پووشبووين لهبهردم رهشهبادا و له زير سيښهري ههوردا بووين، كه له ناسمان

كهم كهم بووكايه وه و له ناو چوو له زمويدا، هیله كانی كوژايه وه، من هاومالی نیوه
بووم و به لهش ماومیهك له گهلتان بووم، پاش كه میك لاشهیهکی بیگیان دمبین،
بیجولهی پاش جوله، بیرهنگی پاش گویاو وتاربیز، بیدمنگیكه ناموژگاریتان دهکات،
له گهل له پهلوپۆکهوتنی دمست و بپم و نهویی بوونی سهر له لاشم، چونکه نه وه
گهورترین ناموژگاری و پهندیاره بو نهوانه ی په ند و مردمگرن له گفتی رهوان و
وتاری بهرزی بیسراو، مائناوایتان لینه کهم وهك مروفتیک به ته مای دیداره، به یانی
رۆژهکانی منتان دیته وه یاد و نهینیی و شاراومکان دمرئه کهوئ، نه وکاته من دمناسن
که حیگهی چۆل بی و کهسیر له جیگام دانیشی.

(۱۵۰)

وتاریك له باره ی داستانەکانی جەنگەوه

نهوانه بهراست و به چهپدا کۆچ و باریان دهخه نه سهر ڕنگهی چهوت و یاخیی
و سهرمڕویی، به تهواویی وازیان هیناوه له ڕێبازی راست و درووست، په له مه کهن
لهو کاره ی له داوگه وه چاودیری بو دانراوه، به درمنگی مه زانن نه وه هه والهی له
سبهیدایه، زۆر وا ڕیک نه کهوئ نهومی په له ی بو نه کری خۆزگه بهومیه که نه هاتایه،
نه مڕۆ زۆر نزیکه له سه رمقای سبه ی، هه ومینه..! نیسته کاتی هاتنی هه موو
به لینه کانه، نزیکه رووی نه وه ببینن که نه تانناسیوه، ناگاداربن نه وه ی پئی بگا له
نیمه جرایه کی به شهوقی پییه و له سهر ڕێبازی پیاوچاکان هه نگاو دمنی، هه موو
په تی جلهی بیزمانه کان ده کریته وه، گهردی کۆیله نازاد دمی، بلاو کۆ نه کاته وه، کۆ
بلاوه پینه کات، له ناو خه لکدا گومناوه، سه رناسی زۆر زیر ناسه واری نابینن، نه گهر
به وردی بۆ بنواری، نه وه خه لکه تیژ نه کاته وه چۆن ناسنگهر ده می تیغ تیژ نه کات،
چاویان به په یام رووناك دمیته وه و گوئیان ناشنا دمی به ڕافه ی سروش، شه راپی
پاکی ئیوارانیان دمرخوارد نه درئ، پاش نه وه ی له رۆژدا جامی فره زانیی و
جوامیریان پیدراوه.

گومانی گومرای

چهرخی نهقامی درێژهی کیشاو زۆری خایاند ههتا زیاتر له سزادابن و نهگبهتی باشتر بچێژن، ههر که کاتی خۆی هات و خهڵک زیاتر راهاتن شهڕ و تالان و ئازاوه و کلکیان بهرزکردوه بۆ پیومنکردنی شهڕهگانیان لهسهڕ خهڵکانی تر، باومپرداران منهتیان لهسهڕ خوای خۆیان نهکرد به خوگرتن و بهختکردنی گیانیان بهزۆر نهزانی له ڕێگهی خودا، بهڕێکهوت قهدهر وایهینا لهگهڵ نهمانی ئازاوه و شهڕوشۆڕ، چاویان لهسهڕ دهمی شمشیرهگانیان ڕاگرت، سهریان نهوی کرد بۆ خودا، به فرمانی نامۆزگارمهکیان، ئهوئ کاتی که خودا پیغهمهبر (صلی الله علیه وسلم) ی بردهوه بۆ بارهگای خۆی، ههندئ خیل پهشیمانبوونهوه و ههلهگهراوهوه، گوێره ڕێگهکان خهڵهتاندنی و کهوتنه فیل و ساختهکاری و پهیووست بوون به ناخزم و کهس و کارو دهست بهرداری ئهوکاره بوون که دهبوو خوشهویستیان بۆی ههبی، بناغهی خانووکهکیان گواستهوه بۆ لایهکی ترو لهسهڕ ئهوئ درووستیان کردوهوه، ئهوانه کانی ههموو ئازاوهیهکن و دهرگای ههموو فیتنهکارو شهڕنهنگیزێکن، کهوتنه جموجول به ههموو لایهکدا و سهڕسام بوون بهبی هۆشیی لهسهڕ ڕهویهی ئالی فیرعهون که ههندیک خۆی تهرخان کرد بۆ دنیاو ههندیک بۆ دوژمنکاری نایین.

(١٥١)

وتاریک باس له ههڕهشهی بهرپابوونی ئازاوه دهکات

(خوداو پیغهمهبر)

من سوپاس و ستایشی خودا دهکهم و داواکاری یارمهتی لینهکهم بۆ دهرکردن و ڕاونانی شهیتان و بۆ پهنادانم له تهلهو فیل و خهڵهتانی، شایهتی ئهدهم که محهمهد(صلی الله علیه وسلم) بهندهو ڕهوانهکراوی خوایه و پالتیوراو و پوختهکاری خۆیهتی، که گهورمی ئهو هاوشانی نییه، شوین و جیگهی به نهمانی ههرگیز پهڕنابیتهوه، ولات به هۆیهوه چراخان بوو، لهگومرای و تاریکی دهرباز بوو، نهقامی و گیلباوی لهناو برد، زبری و بیویلی و وشکی و بیمانایی کوژانهوه، ئهوکاته ههرامیان خهڵل کرد و جوامیریان سهرنهوی کرد، لهکاتی بیپهيامیدا دهژیان و

بەكافیری دەمردن.

بیداری و ترسان لە ئاژاوه

لەپاش ئەوه... عەرمبەكان! ئیوه نزیك دەبنەوه لەودی كە ببەنە نیشانەی بەلاو كارەسات، زۆر هۆشیاری سەرخۆشیی مالا و سامان بن، زۆر وریاو ئاگاداری بەلاي ناهەموارین و باش خۆتان راگرن لە تۆزو گێژەلۆوكەي شەوارمبوون، لاری و خواری فیتنە لەكاتی سەردەرھێنانیداو لە مەتۆلكەیداو لەوختی دانانی كەمینیداو لەكاتی راستبوونەودی كۆلەگەي ناو كرۆكی ئاشەكەیدا، لە پێشەو پلەكانی بەنادیار دەردەكەوئ، لەپاشەپۆژدا كاری جەرگپری لێپەیدا ئەبئ، هیزو توانای لە هیزو توانای لاوی تازەمباو ئەچئ و ئاسەواری وەك كوتانی بەرد ئەبئ، ستەمكاران بەمیراتی بلاوی دەكەنەوه، بە بەلئین و پەیمان، یەكەمیان رابەری ئاخریانە و ئاخریان پەپرەوی یەكەمە، كێبەرکێ ئەكەن بۆ دنیاى پەست و بێنرخ، هەلپەیانە لەسەر لاكنی بۆگەن، پاش كەمێك شوینكەوت خۆی بێومری ئەكات لە شوینكەوتوو و رابەریش لە دەستكێشراو، هەمیشە بەكینە و رەقەو بەلاوی لێنەكەن و لەوختی كۆبوونەوه نەفرەت لە یەكدی ئەكەن كە ئەوه تەواو بوو چیرە فیتنەپەكی بومەلەرزە ئاسا دێت.

وەك زیرانی كەمەرشكێن دلان لە خشتە ئەبات، پاش ئەودی راستكراپەوه و پیاوان گومراو لادەر ئەكات، پاش ئەودی لەسەر پێگەي راست بوون، هەواو ئارمژووكان لەكاتی هێرشیدا ناجۆرو ناكۆكن و راو بۆچوونەكان سەرگەردان دەبن، لەكاتی دەرگەوتنیاندا هەرگەس بەتەمای بێت و ملی بۆ درێژ بكات ئەشكێ، هەر كەس تێیدا چالاك بێت وردو خاشی ئەكات، دەكەونە جووتە وەشاندن بە وێنەي رەوی كەری وێل ناو دارستان، رەشمەي گرێدراوی سەریان تێكدەچئ، دیمەنی كار كۆیر ئەبێتەوه، جوامیری و چاكی تیدا پۆدەچئ و ستەمكار دەكەوێتە تاودان، دەشتەكیی و بیاباننشین هەلنەكۆلئ و بە قورسایي سنگی وردی ئەكات، تاكە تاكەیان لەناو تۆزو گێژەلۆوكەدا ون ئەبئ، لەناو پێگەدا سوارمیان لەناو دەچئ، دادومری تال و خوینكەش و پۇناگەي ناين شەبەقی تەدەكەوئ، گرێبەستی یەقین هەلنەومشیتەوه، عاقل و ژیر لەدەستی رانەكات، سەرسەری و هیچ و پوچ بەرپۆهێ دەبن، بەگرمەو

و پزيسكه‌ن، چاكيان ليئه‌لگرددوو، رحم و خزم ناميني و ئيسلام تييدا جيا ده‌بيته‌وه، ساغ نه‌خۆشه و ږه‌ومند نيشته‌جييه، هه‌موو خه‌لك يان كوژراوه و خويني به‌لاشه يان ترساوه و خۆي هه‌شارداوه، به‌سويني درۆ سته‌مكاران هه‌ليان ده‌خه‌له‌تيني و به‌ باوه‌ږداري چه‌واشه‌يان ده‌گه‌ن، هه‌رچۆن بووه ئيوه مه‌بنه په‌يكه‌ري ناژاوه و مه‌بنه په‌رجه‌م و ئالاي نه‌وباوي به‌د، هه‌ميشه له‌گه‌ل نه‌هلي سوننه‌و جه‌ماعه‌داين و ده‌ستبگرن به‌ په‌يماني كۆمه‌له‌وه، كه كۆله‌كه‌ي نايني و گوپرايه‌لي له‌سه‌ر دانراوه، ږۆن بۆ لاي په‌رومردگار، به‌داماوي و ستم ليكراوي، به‌لام به‌سته‌مكاري مه‌ږۆن، خۆتان لاي په‌يزه‌ي شه‌يتان و شوينپالدانه‌وه و چه‌تووني گه‌ده و سكتان بپاريژن له‌ تيكه‌ي ناوكه‌وچكي هه‌رام، چونكه ئيوه له‌به‌رچاوي كه‌سيكن كه گوناھي هه‌دمغه‌كردوو و گوپرايه‌لي ناسان كردوو.

(۱۵۲)

وتاريك له سيفه‌ته‌كاني خودا و نيشانه‌ي پيشه‌واياني ناين

ستايش ته‌نها بۆ خودا، كه بوونه‌ومري كردوو به‌ بوره‌اني بووني، به‌تازه درووستكراوه‌كاني به‌لگه‌ي هه‌ميشه‌بووني، به‌ له‌يه‌كچووني درووستكراوه‌كاني ده‌ليلي ئه‌وميه كه كه‌س له شيوه‌ي نيه‌، ئامي‌ري هه‌ستيار په‌ي پي نانا و هيچ كۆسپ و په‌رژينيك نايشاريته‌وه، چونكه هه‌ميشه جياوازي به‌رچاو هه‌يه له نيوان به‌ديه‌ينه‌رو بونه‌ومر، سنووو سنووردار، درووستكارو درووستكراو، يه‌كه به‌لام نه‌ك به‌ليكدانه‌وه‌ي ژماره، دروستكاره نه‌ك به‌ جوئه و ماندوو بوون، گوپبيسته نه‌ك به‌ ئامي‌ر، بيناييه نه‌ك به‌ جوئلاندني چاو و ږژانگ، ئاماديه نه‌ك به‌ ده‌ستبه‌رگه‌وتن، جيايه نه‌ك به‌دووري و ماوه، ديارو ناشكرايه نه‌ك به‌ چاوپيكه‌وتن، شاروميه نه‌ك له به‌ر نازگي، له خه‌لك جيايه به‌دمه‌لا‌ت به‌سه‌ريان و به‌توانا له باني، له‌هه‌موو شت جيايه به‌ كرپووش بردن بۆي و گه‌رانه‌وه بۆلای، هه‌ركه‌س وه‌سفي كرد به‌ چه‌ند و چۆن و كه‌ي و كام، مه‌رزي بۆ داناوه، ئه‌وه‌ي مه‌رزي بۆدانا هه‌ژماری كردوو و ئه‌وه‌ي هه‌ژماری كرد له بووني نه‌زه‌لدا به‌تالي كردوو، هه‌ر كه‌س وتی: چۆنه؟ ئه‌وه سيفه‌تي تازه‌ي بۆ داناوه و هه‌ركه‌س وتی: له كۆپيه؟ ئه‌وه له جيه‌گه‌ي

داناوه، زاناپه بهلام پېش زانراوهكه، پهرومردگار په پېش پهرومردمكراوهكه،
بهتوانايه پېش توانا لهسهرمهكه.

پېشهوايانی ناین

بهراستی نهوه كهسيك دمركهوت، كهوته پرووناكييهوه، تيشكدمري پيدا بوو،
تارماپيهك دمركهوت، چهماوميهك راست بووهوه، خودا گهليكي گوري به گهليكيتر،
پوژيكي گوري بهپوژيكي ديكه، چاومري گوران و ههلهگهپانهوه بوين وهك كشي
وشكه سال بۇ باران، نهوه راسته كه رابه ران و پېشهوايانی كاربهدمست سهرگاری
خودان له سهر خهلك و چاو ساغ و دهليلن بۇ بهندهگانی، كهس ناچيته بهههشت
ههتا نهوان نهناسي و نهوان نهيناسن، كهس ناچيته ناگر نهوان رهد نهكهنهوه و
نهمانپش نهوان رهد نهكهنهوه!

خودا نهوهشي تايبهت كردووه به نيسلامهوه و نهوهشي پالفته كردووه بۇ
نيسلام، چونكه ومركيراوه كه ناشتي و نارامی پوختهی ههموو جواميريپهكه، خودا
بۇ خوی پهپرهوی بۇ دياريكردووه، دهليل و بهلهگهگانی پروونكردووهتهوه، زانياری
ناشكراو حيكمهتی شاراه و زانسته سهرسورپهينهرمگانی كوتايی نيپه، توانا
عهنتيكهگانی بيكو تايپه، ههميشه بههاری نيعمهتهكانه و چرا بهشهوفهگانی
تاريكستانه، دمركای خيرو بير بهكليلی نهو نهبي ناكريتهوه، ريگای تاركيتان به
چراي نهو نهبي روشن نابيتهوه، پاكر و نخوردهگانی پاريزراوه بۇ خاومنی و
قهدهغهيه له غهيري نهوان، چارهی نهخوشي بيمارستانه، زمخيری نهوميه كه
نهوی بهس بي.

(۱۵۳)

وتاريك له بارهی گومراوی ليونبوانهوه

گومراي سهرليشيواو له مؤلتهی خودا دايه، ههر خهريکی نارمزوو بازيپه لهگه
دنیا پهريستانی بيئاگا، هاوري و شهونشینی تاوانبارانه، نه ريگهی مهبهستی ههيهو
نه پېشهواي رابه ر.

دیاردەمی بیناگیان

ئەوان بیناگاوی بێخەبەرن هەتا ئەوکاتەمی تۆلەمی تاوانیان دەردەکەوئ و لە عەبای بێخەمیدا دەردەچن، بەرمو دوا دەگەڕێنەو و بەرمو پێشەو و پوو وەردەگیرن، بۆیان دەردەکەوئ هیچ دەستکەوت و هیچ تاوانیان جێبەجێ نەبوو و بەحەز و ئارمەزوویان نەگەشتن، بەراستی من خۆم و ئیوش لەم پلەیه دەترسێم، با هەموو کەس خۆی سوودی بۆ خۆی هەبێ، چاوساغ ئەومیه گۆبێست بوو بێرکاتەو و ورد بنواپێ و چاویکاتەو، بەندو ئامۆزگاریی وەربگری و ڕێگەیهکی تەخت و بێگری بگری و وریا بێت نەکەوێتە چالەو، بەگومرایی نەکەوێتە شوینی پۆخل و پێسەو، داوای هاوکاریی لە بێ بەندوو باوەکان نەکات و بەخۆیانی فێرنەکات، نەوێک بەزۆر لە راستیی لایەن و وتاری ساختەمی پێبدەن و لە راستیی و درووستیی دورێخەنەو.

ئامۆزگاریی

گوێگری ئامادە بەخۆتدا بێرەو و هوشیاربەرەو، لە بەد مەستی دەست هەلگرە، لەخەوی غەفلەت و مەتاگا بێ، پەلەکردنت بۆ دنیا کورتکەرەو، بەوردیی بێرکەرەو لەو فەرموودەی کە لەسەر زمانی پێغەمبەر(صلی الله علیه وسلم) بۆت ھاتوو، لەو ئەرك و کارانە کە پێویستە و خۆلێلادانی نییە، دژی ئەومیه کە دژی ئەم پێغەمبەر(صلی الله علیه وسلم)، لێگەرێ با بەووی خۆی رازی بێ، شان و شەوگەتی خۆ نەوی بکە، فیزو ھەوات لابە، یادێ گۆرت بکە، چونکە سەری ڕێگەتە، چۆن کار بکەیت بەو شیومیه پاداشتت ھەیه، چی گشت بکەیت ئەو دروینە ئەکەیت، ئەوێ ئەمرۆ پەوانە نەکەیت سبەی دێتەو بۆ لات، جێگە پێت با تەخت بێ، کار بۆ ڕۆژی ئەوێ بکە.

وریابە، وریابە، ئەوی گوێگرە، بەناگابە، بە ناگابە، ئەوی بیناگا، (غەیرمز خودا کە هەموو شتێک دەزانی کەس ناتوانی لەوانە ناگادارتکا) ئەمە لەکارە ئازاو بوێرو جوامیرەکانی خودایە، لە ھورنایی پێر لە زانایدا، کە پاداش و تۆلەمی تێدا باس کراو و پەزماھەندیی و ڕقی تێدا جیا کراوئەو، بۆ بەندە سوودی نییە، ھەر چەندە خۆی

ماندوو بکات و دئسۆزی بنۆئنی و له دنیا دهرجی و بگاته بارمگای پهرومردگار، بههر رهوشتی که لئی پهشیمان نهبی، نهومیه که هاوهل بۆ خوا دابنی له بهندایهتی و په‌رستنی نهو خودایه، یان چاره‌ی رقی خۆی به له‌ناو بردنی خۆی بکات، یان به‌کاری خه‌لگی تر رازی بی، یان نه‌نجامی پیویستی خۆی لای خه‌لک به‌دهینانی گاریکی نه‌وباوی به‌د، یان دوو پرووی هه‌بی، یان خاومنی دووزمانیی بی، باش نه‌مه یاد بکه، چونکه نموونه هاوتای شیوه‌ی خۆیه‌تی.

ناژه‌له‌ بیزمانه‌کان هه‌میشه له خه‌می ورگیان و درنده‌کان هه‌میشه له په‌لاماری نیچیردان و ژنان هه‌میشه له خه‌می جوانیی و پازاندنه‌وه‌ی خۆیان و خراپه‌ن له دنیا‌دا، باومردار هه‌میشه سه‌رنه‌ویییه بۆ خودا و باومردار دئئارام و دئئاسکه و هه‌میشه له ترس و بیمدا دمزی.

(۱۵۴)

وتاریک له‌باره‌ی چاکه‌ی ئال و به‌یت

بیلێله‌ی چاوی ژێرو دانا، که به‌رده‌می خۆی نه‌بینی پێی و چال و چۆل و نه‌ویی و به‌رزیی پیچیا‌ده‌کاته‌وه، نه‌و بانگ‌ده‌ری که یه‌که‌م جار بانگیدا نه‌و شوانه بوو که به‌پاکیی شوانیی خۆی کرد، که‌وابی دهبی ئیوه به‌دمنگی بانگه‌وازخوانه‌وه بچن و به شوین شوانی خۆتانه‌وه برۆن، نه‌یارانی ئه‌وانه‌ی پێشه‌وه له‌ناو شه‌پۆلی دهریای ئازاومدا بوون و دهر‌باز بوون و خۆیان دهمستووری نه‌وباویان بۆ خۆیان داناو به گوێی هه‌رمودمیان نه‌کرد، باومردارانی راستیی خۆپاگرو پامستاو بوون و بێ‌دمنگ، درۆژنان و لادهران گۆیا بوون، ئیمه به‌رگی ناوه‌ومین و یارو یاومرین، ئیمه که‌نجینه‌و قاپیی خه‌زنه‌ین، نابێ هاتوو‌چۆ له‌دەرگاوه نه‌بی، هه‌ر که‌س له غه‌یری دەرگاوه هاته ژووره‌وه نه‌وه دزه، له باره‌ی نه‌وانه‌وه قورئان هاتوووه، به‌وه‌سف و سه‌نایان، نه‌وانه غه‌زنه‌ی خودان، که هسه بکه‌ن راست ده‌ئین، نه‌گه‌ر بێ‌دمنگ بوون که‌س له پێشیا‌نه‌وه نادۆی، که‌واته با سه‌روک هۆز له‌گه‌ل هۆزه‌که‌ی راستگۆ بی‌ت و عه‌قل و هۆشی ناماده بی‌ت، گو‌ری نه‌و دنیا بی‌ت، چونکه له‌و دنیاوه هاتوووه و بۆ نه‌وی دمه‌گه‌رپته‌وه، نه‌وه‌ی چاوی هه‌یه و دهبینی و نه‌وه‌ی کارایه به‌قام، دهبی

سهرمتای کاره‌که‌ی بزانی، نهم کاره له زیانیه‌تی یا قازانج، نه‌گهر هازانجی بوو له سهری بپروا و نه‌گهر زیانی بوو خۆی پراگری و بوووستی، چونکه کارایی بئی زانا وهك رېبوارى بئی رېنگه‌یه، هه‌تا دوورتر بپروات زیاتر له مه‌به‌ستی دوور نه‌که‌وێته‌وه، به‌لام کارایی زانا وهك رېبوارى رېنگه‌ی پوون و ته‌خته، با باش ته‌ماشاکا، بزانی له رېنگه‌یه یان به‌دمووری خۆی خول نه‌خوا، نه‌ومش بزانی هه‌موو شتێ دیوی ناو دیوی دهری هه‌یه، ده‌بێ نه‌وه‌ی دیوی دهری باشبوو نه‌بێ دیوی ناویشی باش بێ و نه‌وه‌ی دیوی ناوی گهن بوو دیوی دهریشی گهنه، نه‌وه‌ پێغه‌مبه‌ر (صلی الله علیه وسلم) نه‌فه‌رمووی: (خودا به‌نده‌ی باوم‌پرداری خۆش نه‌وێ و رقی ده‌بێته‌وه له کرداری بۆ کافرکارپی، باشی خۆش نه‌وێ و رقی له‌ناوه‌دمیه‌تی).

نه‌ومش بزانه هه‌موو کارێک وێنه‌ی پووه‌که‌و هه‌موو پووه‌کی پێوێستی به‌ ناوه و هه‌رگیز بئی ناو نا‌زی، خۆ چه‌ند جۆرێکیشی هه‌یه، نه‌وه‌ی ناوی شیرین و پاک بئی، جوان شین نه‌بێ و به‌ری شیرینه، نه‌وه‌ی ناوی پیس بئی، رمگی نه‌رزی و به‌ری خراپی نه‌بێ.

(۱۵۵)

وتاریک له‌سه‌ر شیوازی سه‌یری شه‌مشه‌مه‌کویره

سوپاس و ستایش بۆ خودا، که هیچ پێناسه‌یه‌ک ناتوانن ناوه‌رۆکی ناسین و زانینی نه‌و بناسینی، گه‌ورمیی و شکۆیی پالی ناوه به‌ هه‌موو عه‌قل و زیریه‌که‌وه، که نه‌توانن بگهنه‌ سهرمتای دمه‌لاتی نه‌و.

خودایه‌کی حه‌ق و راست و پوون و پوونتر له‌ بینینی چاو، فام و ژیر نه‌گه‌یشه‌وه به‌سنووری، هه‌تا بتوانن بی‌چوینی به‌شتی، که وه‌هم و خه‌پال به‌لایدا ناپروا هه‌تا په‌یکه‌ری بۆ دیاری بکات، نه‌وه‌ی درووستی کردبێ نموونه‌ی پێشینه‌ی نه‌بووه و بئی هاوکاری و یارمه‌تی پراویژکار بووه و که‌س یارمه‌تی دهری نه‌بووه، ته‌نها به‌ فه‌رمان بوونه‌وه‌ری درووستکردووه، سهری نه‌وی کردووه بۆ فه‌رمانی به‌ده‌مفه‌رمانه‌وه‌ چوو، هیچ به‌رگری نه‌کردووه و فه‌رمانبه‌ردار بووه بئی چه‌ند و چون.

دروستکردنی شه‌مشه‌مه‌کویره

له شته وردو نازکه‌گانی دمستکردی و له سه‌رسو‌په‌ینه‌ری داهینانی نه‌و شته شاراو و په‌نه‌انه‌ی حکمه‌تی له شه‌مشه‌مه‌کویره‌دا که پرووناکی ناره‌حه‌تی نه‌کات، که بۆ هه‌موو شت په‌ل پ‌اخستوو، تاریکی ده‌یکاته‌وه و دلخۆشی نه‌کات، که هه‌موو شت رانه‌گرئ و نه‌وستیئ، چۆن چاو‌ه‌گانی شه‌واره نه‌کات، که خۆری پرشنگدار دمرکه‌وئ ناتوانئ به‌و پرووناکیه پ‌بازی خۆی بگرئ و به‌دمرکه‌وتنی شۆله‌ی پ‌وژ به‌یومه‌ست ب‌یت به‌زانیا‌ریه‌گانی، پ‌اشه‌کشه نه‌کات، به وریجه‌ی تیشکی له گزنگی هه‌له‌هاتنی، به توندیی له هیلانه‌که‌ی دایده‌نئ، گاتی زۆر بوونی تینی تیشکی، به پ‌وژ پ‌یلوی هیناوه به‌سه‌ر گلپه‌نه‌ی چاویدا و شه‌وی تاریکی کردوو به چرای بۆ په‌یدا کردنی خواردنی، په‌رده‌ی نه‌ستوری تاریکی ناتوانئ له بینینی که‌مکاته‌وه، هه‌رگیز تاریکی و ره‌شی شه‌وم‌زنگ پ‌نگه‌ی پ‌ئ هه‌له ناکات، به‌لام که خۆر سه‌ره‌پۆشی له‌پ‌ووی لاداو سپیده‌ی به‌یانی دمرکه‌وت و گزنگی پرووناکی که‌وته ناو کونی که‌متیارموه، نه‌و کاته پ‌یلوه‌گانی ده‌هینئ به‌سه‌رچاویدا، به‌و که‌مه خۆراکه‌ی له تاریکی شه‌ودا و ده‌مستی هیناوه، قنیا‌ت نه‌کا.

پاکی ته‌نها بۆ نه‌و خودایه‌یه که شه‌وی کردوو به پ‌وژو مووچه‌ی نه‌م گیانداره، پ‌وژی بۆ کردوو به پ‌شو و مانه‌وه له شوین خۆیدا، له گۆشتی له‌شی با‌لی بۆ دروستکردوو، له‌کاتی پ‌نویست به‌رز نه‌بیته‌وه و نه‌ه‌پ‌ئ، وه‌ک نه‌رمه و کورۆچه‌نه‌ی گوێچه‌یه، نه به‌ری هه‌یه و نه ورده تووک، به‌لام هیلئ پ‌ه‌گه‌گانی با‌لی به‌پ‌وونی دیاره، نه‌و دوو با‌له زۆر ناسک نین، هه‌تا درزبه‌رئ و زۆر تۆکه نین هه‌تا هۆرس ب‌ئ، ب‌یچوو‌مه‌که‌ی لکاوه به سنگیه‌وه و نه‌ویش هه‌لو‌اسراوه به له‌شیه‌وه، له نیشته‌نه‌وه‌دا نه‌ویش دمه‌نیشته‌وه و له‌به‌رز بوونه‌وه‌دا به‌رز دمه‌نیه‌وه، له دایکی جیا نابیته‌وه، هه‌تا دمست و مه‌چه‌ک و با‌لی به‌ه‌یز نه‌ب‌ئ و پ‌نگای په‌یدا کردنی خواردن ف‌یرب‌ئ و بزانی سوودی له چیدا‌یه، پاکی ته‌نها بۆ نه‌و خودایه‌یه که به‌دیه‌ینه‌ری هه‌موو شتی‌که ب‌ئ نمونه‌و وینه‌ی پ‌یشه‌وه و له که‌سی ترمه‌وه.

(۱۵۶)

وتاریك له گەل ئه هلی به سرەدا نه دوی

نه وکاتهی که نه م رووداوه دپته پيشهوه هەر کەس نه توانی خوئی بهند بکات بۆ خودا نهوه با بیکات، نه گەر به گویم بکەن و له ژێر فەرماندا بن نهوه خودا بیهوی ههلتان نه گهرم بۆ به ههشت، هەر چهنده نهوش زۆر سهخت و دژوارو تامی تاله. دهربارهی (فلانه کەس) نهوه دواي پای ژنانه کهوتوو و پق و کینهی له سنگیدا جۆشی خواردوو و کولاه وهك کورەئ ناسنگەر، نه گەر داواي لیبکری نهوهی به منی نهکات به غهیری منی بکات، هەرگیز ناماده نییه بیکات، له گەل نه مهش هەر ریزی خوئی ههیه وهك سهرمتاو پرسینهوه لای خودایه.

په سه ندی باومر

نه م رینگهیه تهخت و روشن و بیگرییه، جرای پرووناکیی له سه ره، به هوی باومر و رینگهی چاکه وه دهموزریته وه، به هه مان شیوه له رینگهی چاکه خوازی و چاکه کرداری باومر وه دهر نه کهوی، به باومر زانست تینی زۆر نه بی، به باومر ترس له مردن پهیدا نه بی، به مردن دنیا کوتایی دی و به دنیا قیامهت دهست ده کهوی، خه لک ماوهی پینه دراوه له قیامهت خوئی ببویری، زۆر به په له و به له ز له گۆره پانی دنیا غار دهمدن به ره و نهو سه ری مهیدانی رهبازی.

ژیان له ناو گۆر

نه وه خه لکه له گۆر و نارامگه کاندایا گیراوه، به ره و سه رنویشتی کوتایی دهر پۆن، هەر تاهمیک بۆ یانهیه ک دانراوه و جیگۆرکی بۆ هیج لایه نییه و گواستنه وه نه ماوه، که فەرمان به چاکه و نا له خراپه دوو ره و شتی خودای پاک و بیگهرده، که نه نه جل نزیك ده که نه و و نه رۆزی که م نه که نه وه.

به توندی دهست بگرن به کتیبی خوداوه، چونکه دهستگیری پته وه و پرووناکیی رۆشنه و چاره سه ری به سووده، ناوی تینوو شکینه، نه وهی توند بیگری دهبپاریزی، نه وهی خوئی پیندا هه لواسی رزگاری ده بی، هەرگیز ناچه میته وه تا راست کریته وه، له

رئ لا نادات ههتا پێویست به گهڕانهوه بکات، به زۆر وتن و زۆر بێژی ههڕگیز کۆن نابێ و نارزێ، گوێ ماندوو نابێ له بیستنی، نهوهی بهو وتار بدات درۆ ناکاو راست نهکا، نهوهی کاری پێبکات پێش نهکهوێ، لهم کاتهدا پیاویک ههستاو پرسى: چهز نهکهین لهو هیتنهو گێژاوه باسما بۆ بکهی و پرستکردوو به پێغه‌مبه‌ر(صلی الله علیه وسلم) لهو بارهوه؟ فهرمووی: نهوێ ساتێ که خودای پاک ئەم نایه‌ته‌ی هه‌نارد: (ئه‌لف، لام، میم، ناخۆ مه‌ردم لایان وایه هه‌ر که بێژن ئێمه باومرمان هیناوه ئیتر وازیان لێدمه‌یترئ و تووشی هیچ نه‌زموونئ نابن)، من زانی‌م که هیتنه نایه‌ت هه‌تا پێغه‌مبه‌ر(صلی الله علیه وسلم) له ناومانایه‌ت گوتم: نه‌ی پێغه‌مبه‌ری خودا(صلی الله علیه وسلم) ئەم نه‌زموون و تاهیکردنه‌ومیه که خودا به‌ توێ فهرمووه چۆنه؟ فهرمووی: عه‌لی! ئوممه‌تی من دوا‌ی من تووشی نه‌زموون و هیتنه‌ دمبن، گوتم: نه‌ی پێغه‌مبه‌ری خوا(صلی الله علیه وسلم) نه‌وه نه‌بوو که پ‌وژی (غه‌زای ئو‌خود) نه‌وه‌ی شه‌هید بوو پ‌و‌یشت له‌ موس‌لمانان و شه‌هیدی به‌ به‌ختی من نه‌بوو و زۆرم پ‌ی‌نگران بوو و تۆ فهرمووت م‌ژده‌ ب‌یت شه‌هیدی له‌ دواته‌ومیه، فهرمووی: به‌ من نا‌راسته هه‌روا دمبئ، نه‌بئ ئارامت هه‌بئ، نه‌وجا گوتم: نه‌ی پێغه‌مبه‌ری خوا(صلی الله علیه وسلم) نه‌وه ماوه‌ی ئارامیی لێنه‌بریوم و به‌لکو به‌ته‌مای م‌ژده‌ سوپاسم، فهرمووی: عه‌لی نه‌و خه‌لکه‌ تووشی نه‌زموون و نا‌زاوه‌ دمبن به‌ دارایی و سامانه‌وه‌ شانازی به‌ سه‌ر خوداوه‌ ده‌گه‌ن، به‌ باومر‌ه‌ینان و داوا‌ی به‌زمیی لێنه‌گه‌ن و ب‌یخه‌من له‌ دمه‌سه‌لاتی خودا، چه‌رامی خودا چه‌ل‌ل نه‌گه‌ن، به‌ بیانوو و به‌لگه‌ی در‌و به‌ئارم‌زووخوا‌زی و خ‌و‌خه‌لمفاندن مه‌ی چه‌ل‌ل نه‌گه‌ن و به‌ ناوی دمبه‌ (سه‌رکه) وه‌ به‌رتیل ده‌خ‌و‌ن و ناوی دمبه‌ن به‌ دیاری، سوو نه‌خ‌و‌ن ناوی دمبه‌ن ک‌ر‌پ‌ن و فر‌و‌شتن. گوتم نه‌ی پێغه‌مبه‌ری خوا(صلی الله علیه وسلم) نه‌وکات من نه‌و خه‌لکه‌ له‌ کوێ دابن‌یم؟ ب‌ل‌یم پاشگه‌زه‌؟ یان نه‌زموونه‌؟ فهرمووی: (به‌ناوی نه‌زموون و تاهیکردنه‌وی دابنئ).

وتاریك داوا له خەلك دەكات بۇ خۇپاریزی

ستايش بۇ خودا كە سوپاس و ستایشی كردوو به کلیلی یاد کردنهوهی و هۆکاری زیاده بهخسندیهی و چاوساغ و دمسکیش بۇ گهوره نيعمهتهكان و گهوره بهخسینهکانی، بهندهکانی خودا..! کات و زمان نهوهی ماوه دهیاتهوه بۇ لای نهوانهی رۆیشتوون، نهوهی رۆیشتوووه ناگهپتهوه و نهوهی كە نیسته ههیه ههتاههتا نییه، کاری دوايی وهك کاری پێشینه وایه، کاروبارهكان کێبهركێ نهكهن، ههر پهكهی نالای خۆی بهرز کردوووتهوه، ئیوه وادینه بهرچاوم وهك شوانی خوشتر كە جلهوی خوشترهكان نهكیشی بهدواي خۆیدا، لهویدا ههر دل بداته غهیری خۆی له تاریکیدا جی دهمینێ و سهر گهردانه و له فهوتان نزیکه، شهیتانهكان رهشویان به دمستهومیه بۇ سهرکەشیی و له خۆبایی، لهناو کرداره بهدهکانیان پائهبوێرن، نهوه له نهنجای بهههشت ئامانجی نهوانهیه، پێشپێکی چاکهیانوه ئاگرو دۆزهخ کۆتایی کهمتهرخهمانه، ئاگاداربین بهنده گهلی خوا.. خۆپاراستن دمرگای ههلاقی ههیه و بهدکرداریش قهپای کهیلێکی پهست و نرمه، نهکەس نهگێرپتهوه و نهکەس نهشارپتهوه که پهناي تی بهرێ، هۆشیاربین تهنها به خۆپاریزی چزی تاوانهكان نهقرتی، به باومهری پتهو به ئامانجی بهرز دهکات بهندهکانی خوا ! ئامان سهده ئامان، تهنها خودا تهنها خودا...!! بهرزترو بهشکوهربییت لاتان و خوشهویسترین بییت بوۆتان، نهو خودایه که رێگهی حهق و راستیی بۇ دیاری کردوون، به جوانیی پووونی کردوووتهوه، که یان بهدبهختیی ههمیشه، یان بهختهومری ههمیشه، له رۆژی بهرهو نهمان بۇ رۆژی نهمریی و ههتاههتا، کهرمستهی تیشووتان پیدراوه و فهرمانی کۆچ و بارتان پیکراوه و پهلهتان لیکراوه بۇ پێچرین و رۆیشتن، ئیوه وهك کاروانێك وان که بۇ ماومیهك بشووتان دابی،! نازانن کهی فهرمانی رۆیشتنی دیت، نههری کاری کاورا بهو دنیا جیهه که بۇ نهو دنیا دروستکراي؟ چ پێویستی به سامان ههیه، نهو زهلامهی که بهتهمایه پوویتی بکهنهوه و تالانی بکهن و لهپاشان ئی پرسینهوه و بژاردنی لهسهر بی؟ بهندهکانی خودا! نهوهی که خودا بهئینی پیدراوه نههاتنی نییه، نهوهی ههدهغهی کردوووه داخوای نییه، بهندهکای خودا ! ئاگاداری نهو رۆژمب که

پشکنین نهکری له کردارمکان، گهردهلوول و بومهلهرزه پهیدا نهبی، بهزوری و به زوویی منداڵ به مندالی بیر نهبی.

باش بزنان چاودیرتان بهدیارمویه ههر له ناو خوتاندا، ههوالگر ههیه له نهندامهکانی لهشتان، نووسهری راستگۆ ههیه بۆ نویسی کردوههکانتان و ناماری ههناسهتان، شهوی تاریک ناتوانی کردارتانی بشاریتهوه و ههشارتان نادات دمرگای کلۆمداری قورس، سبهی نزیکي نهمرۆیه، نهمرۆ به ههموو پروداوهکانییهوه دمرپاو سبهی زوو پهیووست دمیی پیوه، ههر نهومندمت زانی ههموو کهسیک له ئیوه لهناو خاکدا گهشتوومه شوینی ههوانهوهی بهتهنها، چوومه ناو چالی خۆیهوه، هاوار به مالم لهو ماله تهنیایهوه لهو مهنزله چۆل و ترسناکه!!، لهو تهنیا ژووری و نامۆیه، ههر نهومندمتان زانی بهدنگی بهرز بانگکران، چرکهژمیر ئیوهی گرتوه، راپیچران بۆ دادگاو دادومری، ههموو شته پرپوچهکان له پووتان لاجوون و نهمان، هیچ نازارو نهلهفتان تیدا نهما، راستی و درووستهکان جیگهی خۆیان کردوه، ههرچی چاوگ و سهرحاوه ههبوو رهوانهکرایهوه بۆ لاتان، کهواته ئیتر پهندو نامۆزگاری و مرېگرن، له راپوردوو عیمرت و مرگرن، سوود و مرېگرن له ترسینههرهکان.

(۱۵۸)

وتاریک له پهسهندی پیغهمبهر (صلی الله علیه وسلم)

(قورنان و باسی دهسهلاتی نههوی)

خودا، محهمهد (صلی الله علیه وسلم)ی رهوانه کردوو لهکاتی برانهوهی سروش و پهيام بۆ پیغهمبهران (درودو سلاوی خویان له سه ربیت) له خهوی درپژخایهنی گهلان و ههئوشانهوه و دهستکاریکردنی فهرمانه بریار لهسهه دراوهکانی پیشت، نهو پیغهمبهره (صلی الله علیه وسلم) لهگهڵ هاتنی برپای تهواوی ههبوو به پێشینه نێردراوهکان و چراکانی دهستیان و ههموویان گۆبونهتهوه لهم قورنانهدا، داوی گهت و گۆی لیبکه، ههر جهند نهو بی دنگه، بهلام من له حیاتی نهو وهلام دهممهوه، نهومش بزنان نهم قورنانه زانستی لهمهوپاش و گوتاری لهمهوپیش و دهرمانی دهرمهکان و یاساو دهستوری ئیوهی تیدایه.

دموئله تی ئه مه ویی

له و کاته ی ئه مانه فهرمانه روا دمبن مائیک له دهوار یان له دارو بهرد نامیت، که
ئه م سته مکارانه به که یفه وه سه ری پێدا نه کهن و ژان و نازاریان بۆ نه بهن، ئه و کاته
نه له ئاسمان پاساویان هه یه و نه له زهوی هاوار، چونکه ئیوه به پالفته یی ئه و
کارهتان پێسپاردوه و له غهیری شوینی خۆیتان داناوه، خواش تۆله و مرده گری له
سته مکار نانیک به نانیک و ناویک به ناویک له چیشته خانه ی کوزالکه و شلیوی تال و
ژههرو ژیرکراسی ترس و عه با ی شمشیر، ئه وانه و لاخی کاروانی تاوان و خورج و
هۆری گونا هه گانن، سویند ئه خۆم، دوباره سویند ئه خۆم.. ئه بی خیل ی (ئومه ییه)
ئه مه هه لبه یینه وه و رۆیکه نه وه وهک به لغه م و فره ی بده نه زهوی و جاری تر بۆیان
هه لئه گریته وه و چیری نه کهن هه تا شه و و رۆژ ماوه.

(۱۵۹)

وتاریک باسی مامه له جوانی خوی ئه کات له گه ل ره عیه تی

ئه وه ی راستی بیت من زۆر هاوده م و هاوسی یه کی چاکبووم بۆ ئیوه، هه موو
توانای خۆم داناوه به دوا ی ئیومه دا، له ملکه چیی و سه رشۆریی رزگارم کردوون، له
هه موو به ندیکی زۆرداریی نازاد م کردوون، هه میشه له سه ر که م سوپاس م کردوون و
چاوم داخستوه وه خراپه زۆره ی کردووتانه و له شم شایه ته و چاوم پیکه وتوه.

(۱۶۰)

وتاریک

کاری خودا هه مووی دوو حیکمه ته، ره زامه ندیی ئارامیی و به زمیه یه، دادومر به
زانست و بورده یه به هیمنیی، ستایش بۆ تۆ خودا، به بردنه وه و به خشینت و
له سه ر به خشینتی ساغیی و له سه ر به لایشت، سوپاسیک که تۆی پیرازیی بی و
جوانترین ستایش و به رزترین ستایشی لای خۆت، سوپاسیک پر به دروستکراوه گانت
هه تا ئه و جیکه ی خۆت ئه ته وی، ستایشیک له تۆ په نهان نه بی و که متر له تۆ نه بی،

ستایشیک له ژماره نهیمت و نهاندازی تهواو نهبن، ئیمه کاکلهی گهورمیی تۆ نازانین، تهنه نهوه نهبن تۆ زیندووی بهدهسهلاتی، نه وهنهوز و نه خه و ناتباتهوه، بینایی بیئت ناگات و چاو توانای روانینی تۆی نییه، تۆ ههموو چاو نهبینی و ههموو کردار ههژمار نهکهی، (سهروپی و تهوئل) تۆ نهیبهیتهوه، ئیمه چیمان بینوووه له بونهومری تۆ، که سهزمان سوپ دهمینن له توانات، ههتا پیناسهی گهورمیی تۆی بیبکهین، بهلام نهوه نهزانین نهوهی نادیاره له ئیمه و چاومان کورته له ناستی و عهقلمان بری ناگات و پهردهی نادیار شارديوهتیتهوه زۆر زۆر گهورمتره، نهوهی دلی له ههموو شتی خالی بکاتهوه و بیربکاتهوه ههتا بزانی چۆن عهرشی خۆت داناه و چۆن خهلقهت درووستکردوو و چۆن بی (کۆلهکهو دیلهک) ناسمانت پراگرتوو و چۆن زهویت لهسهه شهپۆلی ناو پراگرتوو، به چاو شوپی و بهعهقل سهرسام و بهگوپی بیناگاوی بیرى سهههگردان دهگهڕیتتهوه.

چۆن ئاوات بخوازی

کهسی وا ههیه به خهیالی خۆی داوا له خوا نهکات، درۆ نهکات به گهورمیی خوا، نهی باشه بهتهمای خوايه و رهجای وایه، بۆچی تهماشای کردارهکانی ناگات؟ ههر کهس بهتهمای شتیك بیئت نهبن تهماکهی له پپی کارهکهی بیئت، ههر داخوازیی و تهمایهك (جگه له تهمای خوا) تهمایهکی عهپارتهواو نییه، ههموو ترسیك پاستیه (جگه له ترسی خودا) که بیماره و ناتهواوه به تهمای شتی گهورمیه له خودا و به تهمای بچووک له خهلك، کهچی بۆ خهلكی نهجام نهدا بۆ خودای ناگات، دهی باشه بۆچی بهرامبهه به خودا کهمهترخهمه، لهوه نهچی بترسی که له داخوازییهکهت درۆ بکهیت یان بهتهمای جیبهجی کردنی نهبیئت، ورد بهرموه نهگهر له بهنده بترسیئت، نهوهی بۆ بهنده نهجامی نهدا بۆ خواى ناگات، نهوه ترسی بهندهگان لهبهندهگان حازرییه و ترس له خودا به قهرز و پهنهانییه، لهیهه نهومیه نهوهی دنیا گهورمیی لهیهه چاوی و کار نهکات لهسهه دل و دهروونیی و زالی نهکات بهسهه ترس له خوا و تهواو خۆی تهرخان نهکات و دهبن به بهندهی.

پیغمبهری خوا

(صلی الله علیه وسلم)

له پیغمبهری خودا (صلی الله علیه وسلم) به پیرموی بکهیت بهسته، هه ره نه وه دمبیته به لگه و عهیب و عاری دنیا و نهویستی، که داپزاوه له که موکوری و خراپه دا، چونکه پیغمبهر (صلی الله علیه وسلم) دمستی دنیای پینه گه یشته و دوور که وته وه لئی له کاتیکدا شانی شلکردبوو بۆ غهیری نه و له شیر برابوو وه و جواپیه کانی له و په نهان کرابوو.

موسا پیغمبهر

(سلاوی خوا ی له سه ربیت)

نه گهر ههز ده که ی دووهم نمونته بۆ دینم !، به پیغمبهر موسا (درودو سلاوی خوا ی له سه ربیت) که گفتوگۆی له گه ل خوا بووه، که پئی نه لئ: (خودایه ! من ناتاجی نه و خه یرم که بۆم دمنیری)، هه سه م به خوا، داوای له خوا ته نها بۆ نانیک بوو بیخوات، چونکه له و کاته دا راپکردبوو، ته نها به سه لکی رووه ک خۆی ده زیاند، چونکه سه وه گیا له لۆچی سکیدا دمبیراو به ناواچوونی سکی و لاوازییه که ی.

داود پیغمبهر

(سلاوی خوا ی له سه ربیت)

ههز نه که ی نمونه ی سییه م به داود پیغمبهر دینمه وه که خاوم نازارو دمنگ بوو، خوینهری نه هلی به هه شته، به دمستی خۆی هه سیری په لی خورمای دروست نه کردو به هاوړپانی نه هه رموو: نه وه کئ بۆم نه فرۆشی؟ پاشان گولێره ی جو ی پئ نه گری و نه یخوارد.

عیسا پیغه مبهەر (سلاوی خوای له سهەر بیئت)

ئهگهر ئه تهوێ له بهاره ی عیسا ی کوری مه ریه م (سلاوی خوای له سهەر بیئت)، ده ئیم؛ به ردی ئه کرد به سه رین و پشتیی و به رگی زبری له بهر ئه کرد و پینخوری برسیه تی بوو و چرای مانگ بوو به شه و و سیبه ری له زستاندا خۆره لات و خۆرنشینی بوو له زه ویدا، میوه و بۆنی خوشی ئه و گیایه بوو که بیزمان ئه یخوارد، نه زنی هه بوو ئه قینداری بی و نه منالی هه بوو خه فه تی بداتی و نه مالی هه بوو پرووی تی بکات و نه ته مای هه بوو سه ری پی نه وی بکا، ولاخی سواریی هه ردوو قاجی و خزمه تکاری دهستی بوو.

پیغه مبه ری سه رداری گه وره (صلی الله علیه وسلم)

که واته لاسایی ئه م پیغه مبه ره نازداره پا که بکه رده و، چونکه به راستیی هه ر ئه وه شایسته ی شوینکه و تن و لاسایی کردنه وه بیئت، ئه وه پرسه و دلدا نه وه یه بۆ ئه وه ی که بیه وه ی پرسه ی لی بکری و دلی بدریته وه.

له لای خوادا ئه وه خوشه و یسته که په یڕه ویی پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) بکات و شوینکه و تووی ئه و بیئت، دنیای ئه قرتان به نه رمیی، چاوی له شوینی نه بوو، سک و که له که ی توند ئه کرد له ئه هلی دنیا و له هه موو که س زیاتر سکی خالی بوو، دنیای بۆ دانراو خرایه به ردهستی نه یوو یست، هه رچی خوا رقی لیبوا یه ئه م یست رقی لی بوو، هه رچی خودا به که می دانا بوو ئه م یست به که می ده زانی، هه رچی خودا به بچووگی دانیه ئه م یست لای بچوو ک بوو، له ئیمه دا ئه گهر ته نها خوشه و یستییمان بۆ ئه وه ی خودا رقی لیبه و به گه وره دانانی ئه وه ی که خودا به سووگی دانا وه، ئه وه به سه بۆ دوورییمان له خودا و لادان له فه رمانی خودا، ئه وه پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) له سه ر خاک و خۆل نانی ئه خوارد و وه ک گۆیله ی هه م یشه ناواره داد نه یشت، پیلای خۆی پینه ئه کرد، جلی درای خۆی ئه دوورییه وه، سواری گویدریژی بیگورتان نه بوو، که سی خۆی له دوا وه سوار ئه کرد، ئه گهر له پرووی

بهردهی مائه‌کە‌ی وێنه‌یه‌کی چاو پێیکه‌وتایه‌ نه‌ی فهرموو: فلان (یه‌کێ له‌حه‌رمسه‌کانی) نه‌و وێنه‌ له‌ به‌رچاو م‌لابه‌، چونکه‌ که‌ نه‌یبینم، دنیاو جوانیه‌کانی دپته‌ فیکرو خه‌یاڵم

پرووی وهرجه‌رخاندبوو له‌ دنیا به‌ دل و هه‌رگیز به‌ بیریدا نه‌ده‌هات، بۆیه‌ هه‌زی نه‌بوو جوانیه‌کانی له‌به‌رچاوی بێ، هه‌زی له‌ به‌رگی ناسک و نه‌رم نه‌بوو، بپروای به‌مانه‌وه‌ی دنیا نه‌بوو، هه‌زی له‌ دانیشتن نه‌بوو، له‌ دلی خوێ دهری کردبوو، هه‌زی له‌ چاره‌ی نه‌بوو، ونیکردبوو له‌ به‌رچاوی، نه‌وه‌ی رقی له‌ شتی بوو هه‌زناکات ته‌ماشای بکات و باس بکریت، له‌م کردارانه‌ی پێغه‌مبه‌ر(صلی الله علیه وسلم) بۆت دهرئه‌که‌وئ خراپه‌ی دنیاو عه‌یب و شورمیه‌کانی.

به‌برسیه‌تی دهم‌یا له‌گه‌ڵ نه‌وه‌ی تایبه‌تمه‌ندی دنیا و جوانیه‌کانی له‌خۆ شاردبووه‌وه‌، له‌گه‌ڵ نه‌و هه‌موو گه‌ورمی و پێژه‌وه‌ که‌ هه‌یبوو، ده‌با باش وردپێته‌وه‌ نه‌وه‌ی به‌ عه‌قڵ و فام بیر نه‌کاته‌وه‌، خودا به‌م جوژه‌ پێزی (محهممه‌د)ی گرتوو (صلی الله علیه وسلم)، یان به‌که‌می داناوه‌، نه‌گه‌ر بلێ به‌ که‌می داناوه‌ درۆ نه‌کات، (قه‌سم به‌ خوای گه‌وره‌) نه‌گه‌ر بلێ پێزی گرتوو ده‌بی بزانی پزاندنی دنیا به‌سه‌ر خه‌لکی تردا پزاندنی بۆ به‌که‌م زانینی دنیا به‌ دنا چۆن له‌ خۆشه‌ویستی خوێ ده‌شارپێته‌وه‌ و دمیداته‌ خه‌لکی تر، ده‌بی خه‌لک په‌پرهم‌ی پێغه‌مبه‌ر (صلی الله علیه وسلم)ی خوێ بێ و شوینی نه‌و بکه‌وئ و په‌وشته‌کانی جیبه‌جێ بکات، نه‌گه‌ر وانه‌کات نابێ دلنیا بێ له‌ نه‌فه‌وتان، چونکه‌ پێغه‌مبه‌ر(صلی الله علیه وسلم) نیشانه‌ی ناخه‌ر زه‌مانه‌و مژده‌دهری به‌هه‌شت و ترسینه‌ری ناگه‌ر.

دهرچوونی له‌ دنیا به‌ برسیه‌تی و گه‌یشتن به‌ قیامه‌ت به‌ سه‌لامه‌تی به‌ردی له‌سه‌ر به‌رد دانا هه‌تا باریکرد به‌ پێگه‌ی خوێ و به‌ ده‌نگی بانگه‌وازی خوداوه‌ ئۆغری کرد، ئای چه‌ند مه‌ینه‌تی خوا له‌ سه‌رمان گه‌ورمه‌ !، که‌ پێشینه‌یه‌کی وه‌های پێداوین دوا بکه‌وین و رابه‌ریکی وه‌های پێداوین که‌ له‌ شوین پێی نه‌و بپوین، قه‌سم به‌خوا، نه‌م که‌رکه‌ خورییه‌م له‌ پێ نه‌ئه‌کرد و پروم نه‌ده‌هات له‌ پینه‌که‌ی، که‌ خه‌لک هه‌بوو نه‌یووت نه‌وه‌ بۆ فره‌ی ناده‌ی، نه‌موت له‌به‌ر چاو ونبه‌، که‌ پۆز بووه‌وه‌ نه‌و کاته‌ سوپاسی رێبوارانی شه‌وره‌ویی ده‌کری.

(١٦١)

وتاریک له په سه ندى پیغه مبهرو ئال و بهیت و شوینکه وتوان

خودا نهو پیغه مبهردی (صلی الله علیه وسلم) هه ناردوو به پرووناکی تیشکبه خش، به بورهان و دهلیلی پروون، به په پیرهوی دیارو ئاشکراو بهرچاو، به کتیبی شارمزاو دهسکیش، خانه وادهی له چاکترین خانه وادمیه، درهختی بهه پرتیرین درهخته، لق و چلی میانیه، بهری نزم و دهمرپسه، بوونی له مهککه بووه و کۆچی بۆ (تهیه) بوو، که بهرپۆشتنی بۆ نهوئ ناوبانگی بهرز بووه و دهنگی بلآو بووهوه، خودا به بهلگهی پتویست رهوانهی کردوو به نامۆزگاریی و پهرومرده کاری و بانگه وازی فریادپرس و فریاکه وتوو، هه موو یاسا و باس و دهمستوو به چاکه شاراوهکانی ئاشکرا کرد، هه موو بیر بهد و پهست و نهو باوه ساختهکانی هه رهگه و ره هه لکه ند، هه رمانهکانی به پروونی بۆ خه لک باس ده کرد که (هه ر که سئ به دهر له ئیسلام هه ر دینیکی دیکه ی هه بئ) نهو به راستیی له دامایی و کلۆتیدایه، دهمست و دهمگیری لیبووته وه، که وتن و سه رسمی زۆر زه حمه ته، پاشه پۆزی خه م و خه فه تی درێژخایه ن و نازاری سه خت و جه رگیری هه یه، من پشت به خودا نه به ستم و بۆ لای نهو ده گه رپه مه وه و داوای رپنمایي ته نها لهو نه که م، که رپه گه ی به هه شتم پینیشاندا و به ره و لای خواستی خۆیم به ری.

نامۆزگاریی بۆ ته قواو پارێزگاریی

من به توندیی نامۆزگاریتان نه که م به ندهکانی خودا !، بۆ فه رمان به جیهینانی، چونکه سه رفرازیی سه بی تیدایه و ته نها نهو که بگاته فریاتان، خودا به جوانترین شیوه ترساندوونی و ئاگاداری کردوون و به شیرینترین شیواز مژدهی داوه به کۆی پسته رهوانبێژهکان، به چاک و مسفی دنیا و برانهوهی بۆ کردوون، که دمهروا له ناوده چی، تکه نه که م پرووتان و مرچه رخی ن لهو شتانه که سه رتان سوڤ داده میئ، چونکه له دنیا نهو جوړه زۆر که مه، نهو مائی دنیا زۆر نزیکه له رقی خودا و زۆره له رمزایه تسی خوا، به ندهکانی خوا ! چاوتان داخه ن له ئاستی خه م و خه فه تی دنیا، چونکه به راستی نهزانن که لیبی جیا ده بنه وه و نهویش به جه ندهباردا خۆی

نهگۆری، هۆشیاری ب له مهترسی دنیا وهك كهسیکی هۆشیار و کارا، وهك فهردیکی زهحهتکیش و بهنهرک و نازا، پهندو نامۆزگاری و مرگرن لهچهرخه رابوردوووهکانی پێش خۆتان، ههموو جمگهکانیان پوترکاون و بلاو بوونهتهوه، نهگۆی و جاویان ماوه و نه شکۆو شهرهف و مهنایهتیان، خۆشی و کامهرانی و بهختهومرییان تیاچوو، له جیاتی نزیکبوونهوه له وهچهکانیان جیا بوونهوه و لهباتی هاوسهری، خیزانهکانیان دوورکهوتنهوه، شانازیان نهما، هاوکاری و یارمهتییان نهما، مندالبوون و وهچهخستنهوهیان برا، دیدهنی و هاتووچۆیان نهما، بهیهکهوه بوون و نزیکییان نهما.

کهواته ئهی بهندهی خودا !! ترست ههبن وهك ئهو کهسهی توانای بهسهر خۆیدا ماوه، نهتوانی جلوهی خۆی راگری له نارمزووی ناپهسهند، بهچاوی عقل نیش بکات، ئهو کاره ناشکرایه، ئالای دیارییه، رێگه تهخته، رۆشتن مهبهسته.

(۱۶۲)

وتاریک بۆ یاریکی که پرسى:

ئهوه چۆن خزمان تۆیان وهلاناوه و تۆش شایستهی؟

فهرمووی، برای خێلی کورانی نهسهه ! تۆش تهنگه و قهياسی، لهخۆتهوه قسه تورنهدهی، هیشتا ناسهواری ژن و ژنخوازی لهسهرت ماوه و مافی پرسیار بهخۆت نهدهی و ئهو حهقهت جێبهجێکرد، کهواته بزانه ئهو ستهم و بێدادییه له سههمانه لهم جێگهدارییهدا که ئیمهش له ههموو کس بهرزترین به پشتداو نزیکترین کهسین پهیومست به پێغه مبهروهه (صلی الله علیه وسلم)، ئهو داگیرکردنیک بوو که ههندی کس پرمزیلی تیدا کرد و ههندیکیش دهستگوشاد بوون تێیدا، دادوهر خودا و پهناش ههر ئهو له قیامهتدا، (وازیینه لهو تالانییه که بههات و هاوار دهستت کهوتوو لهو ناوچهیه، بهلام و لاخی سواری قهیدی نییه گهڕانهوهی بۆتان) !، بهلام باس لهوه بکه بهلا و کارساتی کوری (ئهبو سوفیان) کردی چهرخ و زهمان منی هینایه بیکهین، پاش بهگریانهتانی ئهو، ئهوش قهسهه بهخوا، سهیر نییه، ئهو کارساته که سهرسوپی ناهێلی و لاری و خواری فراوان شهکات، ئهو خزمانه

ويستيان شۆلەي جرای خودا بکوژیننەو، سەری چەشمەي کانییەکە بگرن، جامی
ئاوی تیکەلەو بە ژمهریان کردە نیوان من و ئەوان، ئەگەر ئیش و ئازاری ئازاوەی
نیوان من و ئەوان کۆتایی هات، ئەو مافی پاک و پالفتەي خۆمیان بەسەردا
دەسەپینم، خۆ ئەگەر جۆریکی کەبوو، ئەو (نەکا لەبەر خەمی ئەوان تیدا بجی،
خودا ئەزانئ ئەوانە چ کارێک نەکەن).

(۱۶۳)

وتاریک لەبارەي خودای بەدیھینەری بەرز و بەتوانا

ستایش بۆ خودا بەدیھینەری گشت بەندەکان، تەختکاری دەشت و نەوییەکان و
درووستکاری شەتاوی شیو و دۆلەکان و بەپیتکردنی بەرزاییەکانی خاک و زەمین، نە
یەکەي سەرمتای هەیه و نە تەواوبوونی کۆتایی هەیه، یەکەمەو هەر بوو و ماو و
بئ تەواوبوونە، ناوچاوان بۆ ئەو کڕوش دماو دەم و لێو یەکتاپەرستی ئەو دەکەن،
سنووری هەموو بوونەومری جیاکردوووتەو و هەریەکە لەوێتر جیاوازه، وەهم و
خەیاڵ ناتوانن چەند و چۆنی بۆ بکات، نە بە دەست و ئەندام و نە بە نامیر،
هەرگیز ناوترئ (کەي) و هەرگیز کاتی بۆ دیاری ناکړئ بە (هەتا) ئەومندە دیارە،
(لەجی) بۆ نابێژئ، ئەومندە پەنھانە (لەکوئ)ی بۆ ناگوترئ.

تارمایی نییە هەتا بۆی بگەرێ، نادیار نییە هەتا شاراوە بێت، نزیک
نەبووتەو لە شتەکان بە پێوەلکان و دووریش لێیان بە جیابوونەو تەواو، هیچ
کاریکی بەندەکانی لێشاراو نییە، بەقەدەر چاوتر و گانیکیان بێژاندنی وشەیک یان
دەرکەوتنی گردێک، بە یەکەم روانین یان هەنگاوێک لەشەوێکی تاریک و نووتەک و
لەشەوێکی کش و مات کە سیبەری مانگەشەوێکی زۆر رووناک لەسەری نەمالئ، کە
خۆری بەشۆلە لە هەلەاتن و ئاواووندا بەدواوێتی، نەگۆڕانی کات و سات بەسەریا
دئ، نە بەهاتنی شەوی و بەرۆشتنی رۆژ، پێش کۆتایی و ماوێ لێشاراو نییە،
دووڕە لە نامار و ژمارە، خودا لەو بەرزترە کە سنووردانەرانی بۆی دادەنێن، لە
نیشانەکانی چەند و چۆن و ئەندازەي درێژي و پانیی و قوویی و کێش و
کۆتاییەکانی گشت رەھەندەکان، نیشانەو تاییەتمەندییەکانی شوین و جینگەي و وینە

و شکلی گشت بوونه و مهران، نهو سنووردانانه تهنهها بۆ درووستکراوهکانی نهو، بۆ نهوان دهگهڕێتهوه و لهخوداوه دووره.

دروستکردنی خه‌لک بۆ نموونه‌ی پێشین

خودا نهو ههموو بوونه و مهری درووستکردووه، له پێش و نه‌زه‌لدا بوونی نه‌بووه، درووستیکردووه و سنووری بۆ ههر یه‌کێک داناوه و وێنه‌ی کێشاهه و به‌جوانیی پهرنگی داڕشتووه، هه‌ج کام توانای نه‌کردنی نه‌بووه و هه‌ج کام له‌وانه بۆ سوودی نهو نه‌بووه، زانستی به‌مردووه‌ گۆنه‌کان وه‌ک زانستی به‌زیندوووه‌گانه، زانستی به‌ناسمانه به‌رزه‌کان وه‌ک زانستی به‌ناوی ههموو زه‌وییه‌کانی خواره‌وه وایه. نه‌ی نهو که‌سه‌ی که به‌پێک و پێک و به‌پاریزراو و درووستکراوی له‌ ناو تاریکیه‌کانی منداڵدان و پێچ و لۆچی په‌رده‌کان!، نه‌زانی درووستکراوی له (قورپکی خۆشه‌کراو) و به‌ ئاسانی دانراوی له (بنکه‌یه‌کی پته‌ودا)، (هه‌تا کات و ساتی دیاریکراو) و ته‌مه‌نیکی دابه‌شکراو، له‌ جوڵه‌و بزاون له‌ناو سکی دایکدا، توانای بانگ و هاوارت نییه و بانگ نابیستی، له‌و شوێنه‌ دهرکراوی بۆ جێگایه‌ک که له‌ پێشه‌وه نه‌تدیوه و سود و فایزانی لات نه‌زانرا بوو، نه‌وه کێ فێری کردی خواردن له‌ مه‌مکی دایکت بمژی؟ کێ فێری کردی کاتی پێویست و به‌ئارمه‌زووی خۆت نه‌ندامه‌کانت به‌کار بێنی؟ زۆر دووره نهو که‌سه‌ی نه‌توانی پێناسه‌ی ده‌زگا و ئامێره‌کانی خۆی بکات، توانای ناسینی سیفه‌ته‌کانی درووستکاری خۆی بکات، به‌ پێوانه‌و کێشانه‌ی درووستکراوه‌کان زۆر دوورتره.

(١٦٤)

وتاریک له‌وکاته‌ی خه‌لک سکا‌لایان کرد له‌ عوسمان و

داوايانکرد که قسه‌ی له‌گه‌ڵ بکات و گله‌یی لی بکات

نهو خه‌لکه‌ی له‌دمرمومیه، منیان کردووه به‌ نوێنه‌ر له‌ نیوان تۆ و نه‌وان، قه‌سه‌م به‌خوا، نازانم چیت پێبێتیم، شتی نییه من بزاتم و له‌ تۆ په‌نه‌ان بێ، شارمه‌زات ناگه‌م له‌سه‌ر گاری که تۆ نه‌یزانی، نه‌وه‌ی من نه‌یزاتم تۆش نه‌یزانی، پێشبینیی ناگه‌پن له‌

شتی و هاتبین ناگادارت بکهین، به نهینیی لهسهر شتی ریکنه که وتووین و بمانهوی ناگادارت بکهین، تۆ خۆت ئهوهی ئیمه نهبینی، ئهوهی ئیمه بیستومانه تۆش بیستوته، تۆ یاری پیغه مبهری (صلی الله علیه وسلم)، وهک ئیمه یاری بووین، ههرگیز کورپی (ئهبی قوحافه و کورپی خهتتاب) لهتۆ شایسته ترنین بۆ نهجامدانی حهق و راستیی، تۆ نزیکتری له پیغه مبهروه (صلی الله علیه وسلم) له رووی تیکه ئیی و نزیکیی، تۆ بوپته زاوا که ئهوان نهبوونه ته زاوا، خه زوربوون، حه والهی لای خوا بیت بگهره فریای خۆت، چونکه تۆ قهسه م به خوا شتی ناروونت نیشان نادری و فیری شتی نه زانراو ناگریی، ههموو رینگه چارمه که روونه، نیعمه تهکانی ناپین وهک خۆی ماوه، کهواته جهناب ناگادار به چاکترین بهندهی خوا لای خودا پیشه وایهکی دادپهروه !، رینگه نیشان درایی و لهسهری برپا و پهوشته بهرزمان دیارییه و پهیرهوی بکات، ههموو نهوباویکی بهدو خوار بهرپه رچ بداته وه، پهوشتهکان روژن و روون، نیشانهیان دیاره، نهوباوه خراپهکان ناشکرایه و نیشانهی ههیه، له ههموو کهس بهد و خراپه رابهریکی سته مکاره خۆی رپی و نکر دبی و خه لگیش گومرا بکات، سوننه تی وهرگیرا و بفهوتینی و بیدعه یهکی بینرا و زیندوو بکاته وه، له پیغه مبهرم (صلی الله علیه وسلم) بیستوه ئهی فهرموو: له روژی قیامه تدا پیشه وای سته مکار دهینن کهسی هاوکار و هاو پازی له گهل نییه، کهس پاساوی بۆ بدات و عوزرخواایی بۆ بکات، دهخریته ناو ناگری دۆزهخ، دمسورپهته وه وهک بهرداش و لهپاشان فری دهریته بنی دۆزهخ، به پیومندگراوی... له بهر ئهوه من داوات لی ئه کهم که نه بیته پیشه وای ئهم میلله ته، چونکه نه بیژری که له م ئوممه ته دا پیشه وایه که ئه کوژری ده بیته هۆکاری کوشت و گوشتار، ههتا روژی قیامهت بهردهوام دمی و کاریان لی دهمیوی و ئاژاوه له ناویان بلا و نه بیته وه، ئه وکات حهق و باتل لهیه که جیا نابیته وه، له گیزاویدا دین و دهجن و بهیه کدا دین و دهرۆن.

کهواته نابن تۆ خۆت بکهیته بارمهبری (مهروان)، بۆ ههر کوئی نارمزووی ههبن بتبا، پاش ئهو تهمنه نه بهرزه و ئهو کاته زۆرهی بهسهرت بردووه، ئهوجا (عوسمان) پییوت قسه له گهل خه لک بکه، ماوه م بدن ههتا ههموو سکالا و داخوازییهکانیان بۆ جیبه جی ئه کهم، ئهوجا (عهلی) فهرمووی: ئهوهی له شاری مه دینه یه ئهوه مۆلتهی نییه و ئهوهی دیار نییه و دووره ههتا فهرمانی تۆی بی ئهگات مۆلته.

(۱۶۵)

وتاریك كه باسی جوانیی تاوس نهكات له گهڻ باسی باندە

(دروستکردنی باندەکان)

خودا نهوانه‌ی به‌بێ نموونه و نیشانه‌ی پێشین داهێناوه، به‌شیومه‌کی سه‌یر و عه‌جیب له‌ ماده‌ی گیانه‌به‌ر و بێگیان، بێ جووڵه‌ و به‌ جووڵه‌ن، نهوانه‌ی کردوو به‌ شایه‌ت له‌ سه‌ر ناسکی ده‌سکردیی و توانای به‌رز، که‌ هه‌موو عه‌قل و ژیری سه‌ری نه‌وی کردوو به‌وی و دانی پێداناوه‌ و خۆیداوه‌ به‌ده‌سته‌وه، ده‌لیل و بوره‌انه‌کانی له‌گوێماندا نه‌زرنگێته‌وه، که‌ خوا تاکه‌ و ته‌نیا، نه‌وه‌ش له‌ نموونه‌ی وێنه‌ زۆره‌کانی بالدار، که‌ له‌ناو درزی زه‌ویدا و له‌ ناو ڕه‌گ و ڕه‌چکه‌ی زه‌وی و سه‌ری به‌رز، چیاکاندا درووستی کردوون، به‌زۆر شیوه‌ی بال و په‌رو شیواز و نامازه‌ی جیاچیا، که‌ به‌ ئاره‌زووی خۆیان به‌کاری دێنن بۆ ئیش و کاری خۆیان و پێی ئه‌فڕن و ده‌یشه‌کێنه‌وه‌ له‌ بۆشایی و ده‌شتی ئاسماندا و له‌ چۆلایی پان و به‌رین و به‌ربلا‌وا، خودا نهوانه‌ی درووستکردوو به‌بێ وێنه‌یه‌کی پێشینی که‌ وێنه‌ی بگێرێت، بێکه‌وه‌ی گرێداون له‌ جمگه‌و دایبۆشیوون به‌ گوشت و په‌رو ڕه‌گ و پێست، هه‌ندیک له‌به‌ر قورسی توانای ڤرین و به‌رزبوونه‌وه‌یان نییه‌ له‌ هه‌وا‌دا و به‌شیوه‌ی باله‌ته‌په‌ و قونه‌ی سه‌ر زه‌وی ده‌رۆن به‌رپۆه، ڕه‌نگه‌کانی به‌ هه‌موو جیاواز به‌ یه‌که‌وه‌ ڕه‌چک‌ه‌ستوو، زۆر به‌ جوانیی و ناسکی و وردیی کارسازی بۆ کردوو، له‌وانه‌دا هه‌یانه‌ وه‌ک له‌ بۆته‌یه‌کدا دا‌ڕه‌ژرا‌بن هه‌موو وه‌ک یه‌ک ڕه‌نگ درووستکراون و هه‌ندیکیش به‌شیک له‌ له‌شیان به‌ ڕه‌نگی جیا نه‌خشی کراوه‌.

تاوس

له‌ناو ئه‌و بالداره‌ جوان و سه‌رسو‌ڕه‌یه‌نه‌رانه‌دا تاوس درووستکراوه‌، که‌ به‌ژن و قه‌د و بالی زۆر جوان ڕه‌چک‌ه‌راوه‌ و گشت ڕه‌نگه‌کان دا‌ڕه‌ژرا‌ون، له‌ جوانترین شیوا‌دا هۆنرا‌وته‌وه‌، له‌ بالیکی ڕه‌نگاو ڕه‌نگ و په‌زکرا‌وی کورت و درێژ و له‌ ژه‌ر ده‌سه‌لاتی

خاومنهكەى، كلكى دریزی داومتی، كه ئەتوانی بلاویكاتەوه و بەرزى بكاتەوه، ئەگەر بپروات بۆ لای (مى)پهكەى دەقى پىچراوەى بلاو ئەكاتەوه و بەرزى ئەكاتەوه بۆ سەر پۆپەى، وەك چەتر سىبەرى بۆ ئەكات، وەك كەشتى چارۆكەدار بەرزکردنەوه و نزمکردنەوه و بلاوکردنەوهى بەنارمزوى خۆپەتى، فیزو شانازی بەو پەنگە جوانانەوه ئەكات و پەرەگانی كلكى هاتووچۆ پێنەكات و نازو عیشووى پێنەكات، بۆ (مى)پهكەى هەر وەك كەلەشیر كه ئەپەرئى لەگەڵ (مى)پهكەى درووست ئەبێ، وەك حوشترى تازەپێگەشتوو ئەپەرئى، حەز ئەكەم ئەگەر تەماشای بكەیت بەچاوى خۆت كاتى ئەنجامدانى پەيوەندى (نیر) و (مى) ببینیت، ئەوهى من بۆت باس ئەكەم راستە، نەوهك ئەو بۆچوونە هەلەپە كه دەلئى بە بەلگەى لاوازەوه، خۆ ئەگەر ئەوه راست بێت كه پەيوەندى (نیر و مى) بە (دلۆپە)پهكە لە چاوى دێتە دەرەوه و لە هەردوو كەنارى پێلوى ئەووستى و (مى) كەى دەپخواتەوه و ئەوجا هێلكە ئەكا و هەرگیز لەپەك پەپىنى نىيە، بەلكو تەنها ئەو فرمیسكەپە، ئەگەر ئەم بۆچوونە راست بێ لە پەپىنى قەلەپەشە سەپىترە، لاسكى پەرەگانی وەك دانەى زىپرو زیو، وەك هالەى ناو مانگ، وەك زىپرى پوخت و ساغ و دانەى گەوهەر و مروارى، لەسەر نەپجولى بالەكەنى نەخشىراوه، ئەگەر بتهوئى بىچوئىنى بە گولالەى سەر زەوى، دەلئى تاجەگولپەپە و دەسكى گولئى هەمەپەنگەى بەهارد، يان ئەگەر هاوتای بكەى بە بەرگ و كالای پەنگاوپەرگ، ئەلئى شالئى نەخش و نىگارە بەگەوهەر و ياقوت و لەعلى يەمەن، خۆ ئەگەر بتهوئى لەگەڵ خشلدا بەراوردى بكەى ئەوه وەك نەقىمى پەنگاوپەنگە لە سەر پىستى زىوین، زۆر بە كەشخەو لە خۆپایى و كەيف و خۆشپەوه دەپروات بەپێوه، زۆر بەفیزەوه تەماشای كلك و بالئى ئەكات، زەردەخەنە دەكات بۆ جوانى كەواو كراسى پازاودى بەرى و سوخمەو بەرمورو ملەومنى مروارى و گەوهەرى پێوه دوراوه و لەسەر سنگ و بالئى هەتا كەمەربەندى.

بەلام كه چاوى شۆر ئەكاتەوه بۆ قەچەكەنى بانگى بى شەرمى و لەخۆ بوونەوهى بەرز ئەبێتەوه و ئەزانى شىوون ئەكات و لاوانەوهى خەم و شەرم ئەكات، كه بەلگەى ئىش و نازارى شاراومىيەتى، چونكه قەچەكەنى بارىك و پوووت و درێژە وەك مەرىشكى شامى، كه لە پازنەكەى دەرگەك سەوز بووه، پى وەك مەرىشك دێتە بەرچاوى، لەسەر پۆپەكى گودلەپەك بەرز بووتەوه، سەوز دەنوئىنى و نەخشىراوه، مى وەك دەمى

مهسینه درێژ بووه، دوراوه به ناو سکیهوه، وهك ڤمڠی وسمه ڤمسه، یان وهك پارچه ناوړشمیک که ناوښتهی ېې ڤاك کرابیتهوه، یان وهك سهرپوښکی ڤمش که سهر و مل و ههښی له سنگی بهکارهښهري داپوښی، بهلام لهبهر زوړی ناوی و برسیکهی بههیزی وا نهزانی سهوزه کالهکهی بهو ناوه تیکهله، له ناو کونی گوښدا هیلیک وهك باریکی قهلهم له ڤمڠی گوته بهیوون سې زوړ سې، که لهبهر سافی و بریسکهی لهگهڼ ڤمشی تیشک نهپزینی، کهم ڤمڠی ههیه که بهشی تیدا نهبی و سهری ساف و به ڤرښگ و جوان و ڤمونهقی نهدابیتهوه، به راستی وهك چهپکک گوته که بلاوکرابیتهوه و بارانی بههار بهخیوی نهکردبی و خوړی گهرمی تاوسان سیسی نهکردبی، زوړ جار پهږهکانی دمرنهخات و بهرگ و گالای دانهگهڼی و لهسهر یهك نهومری و زوړ زوو شین دمبیتهوه، له پهږه نهیجولییهکهی دانهمالی، وهك گهلاي پهلكدار پاش کهمیك سهوز دمبیتهوه، وهك پېش و مرینهکهی به بی نهوهی ڤمڠی تازمهږهکان جیاواز بیټ له پهږه و مریووهمکان، هیچ ڤهنگیک له شوینی ڤمڠیکه دمرناپهت، نهگهر ورد تهماشای یهك پهږی بکهی له شاپهږهکانی سووړیکی گولباخی نهیبینی و ههښی جار سهوزیکی پړوزهی، ههښی جار زمردیکی نالتونی، باشه چوڼ زیرمکی و بیرتیزی دهچیته ناو ناسینی نه م شیومه، یان بیرتیزی عهقل چوڼ بری نهکات، یان چوڼ هونهږ دمتوانی بهرسته بیهوښیتهوه، که بچووگترین پهږی ومهم و خهیاډ نهتوانی ومسفی بکات و زمان نهتوانی پیددا ههلا. کهواته پاکیی و بیگهردی بؤ نهو خودایه که عهقلی دهمستهوسان کردووه، له ومسفی درووستکراویکی که لهبهر دیدی خهلك داناوه، ههر نهومنده نهزانی شتیکی سنوورداره، پیکهاتهیهو بهیهکهوه ږیکخواوه و پالی لیداوتهوه، ږمڠاو ږمڠه و زمان کوته، له بوختهو کورتکراوهی ومسفی و پالی لیداوتهوه و دانیناوه به نهتوانین.

ههښی بوونهوهری تر

پاکیی و بیگهردی بؤ نهو زاتهی که گشت قاچ و پئی میرووله و میشوولهی لهناو پهیکهريدا داناوه و بؤ لهم دوانه گهورهتریش وهك نهههنگ و فیلهکان و بهلینیداوه بؤ ههر تهنیک، تارماییهك، که گیانی تیدا بیټ، مردنی بؤ داناوه و تیاچوون کوټایی ېې دینی!.

باسی بههشت

نه گهر به چاوی دلت ورد ته ماشای نهو باسهی بۆت نه کړئ له وهسف و مه دحی بههشت، نهوه قیزو بیزت دپته وه له نهوجه وانترین بهرهمی زهوی له دنیا و نارمزوو و چیزی لیتابینی، پمگ و پوخساری جوانت له بهرچاو نه کهوئ، نهو کاته نهفست بیرت لانه دا له مهیلی دنیا، ریزی دارهکان که په گیان له ناو گردی میسکداو سهریان ناوخته ناو په کتری و شنه ی سروهی فینک به ناویدا تی نه په پړئ، له که نار جوبارهکان و پوخی روبارهکان که چۆن هیشو و بوشکی خورما شو پوونه ته وه، وهک دانه مرواری له ناو پهک و خه لفه ناسکه کانیدا، دمرچوونی نهو بهروبوومه که جوره ها و پمگا و پمگه، له ناو کاسهی گوته کاندا به نازکی دمرچوون و بی نازارو ماندوو بوون دچنرین و له سهر خواست و نارمزوو باخه وانه که ی و به سهر دانیشتوندا دابهش ده کړئ له ناو هه یوان و حهوشی کوشکه کاندا، له گهل جامی پر له ههنگوینی پالفته و شهرابی نه قیقی گهش، کهسانی وا ههیه که ریز لیتانیان بالی کیشاوه به سهریانا لهو کاته دا له هه واری هه میشه دا جیگیر بوون و دلتیا بوون له نازوگویزی سهفه رکردن.

برای گوینگر...! نه گهر دلت بدمیته نهو دیمه نه جوانانه که بوی ده چی له خوشیدا پوخت دمرده چی و په رواز نه کات بو نهو شوینه دلخپینه، په لهی پینه کا، خودا نیمه و نیوهش لهو که سانه هه ولیان بو شوینی چاکانه دابن.

(۱۶۶)

وتاریک بو هاندانی هاو رازی

داواتان ئی نه کهم بجووک په پرهوی گه وره بکا، با گه وره به زمی و خوشه ویستی بو بجووک هه بی، وهک دمشته کییه وشکه کانی چاخی نه فامی مه بن، نه له ناینداری تی گه یشتبوون و نه له خودا په رستییدا ژیربوون، وهک توپکلی هیلکه ی نه عامه که له ناو لدا دمیشاریته وه و خهک وا نه زان هیلکه ی هه تییه، شکاندنی تاوانه و مانه ووشی خراپه یه، چونکه له وانه یه هیلکه ی مار بی.

لەبارەى خێلى ئومەييه

ئەمانە ناكۆك بوون پاش ئەوئى يەك دەنگ بوون، جيا بوونەتەوئە لە ڕەگ و ڕېشەى خۆيان، ھەندىكىان خۆى ھەئاسىوئە بە تولىكى تەرا بۆ ھەر لايەكى بەرى لەگەئى ئەروا، بەلام خوداى بەرزو گەورە كۆيان ئەكاتەوئە بۆ خراپترين پۆزى خێلى ئومەييهو، وەك پەئەى ھەورى پايز خودا كۆيان ئەكاتەوئە و ئەيانكاتە ھەورىكى چروپ، ئەوجا دەرگايان لێئەكاتەوئە وەك لافاوى وێرانكار لە ھەشارگەيان ئەكشێن وەك لافاوەكەى بەنداوى سەبا كە دوو وڵاتى وەك بەھەشت وێرانكرد، تەنھا خاكىكى تەخت نەما وێرانى نەكات، ھىچ گردو دۆلىك ڕزگارى نەبوو لە دەستى لە پەلامار، چياش نەيتوانى بەرى بگرێ ھەتا زەوىى سەخت و ڕەقى ڕامالى، خوا بلاويان ئەكاتەوئە لە ناو شيوەكانى زەويدا و سەرچاوەكانيان لێپەيا ئەكا، بەھۆيانەوئە مافى لايەنىك ئەدرئ بەلايەنىكى دىكە، خەلك لە جىگەى خەلكىكە نىشتەجئ ئەكەن، لە سەر مال و خاكيان، سویندم بە خوا، ئەوئەى بەدەستیانەوئە ھەيە ئەتوئیتەوئە وەك جەورىى دوگ ئەتوئیتەوئە لە سەر ناگر.

خەلكى ئاخىر زەمان

خەلكىنە..! ئەگەر ئىوئە سستى و تەمەلئىتان نەكردايە لەيارمەتىى ھەق و ببېھروا و ببىخەم نەبوونايە لە پەستى و لابردنى ناحەق و نارەوا، ئەوئە تەماى نەئەكردە ئىوئە كەسانى كە وەك ئىوئە نىن، نەيان ئەتوانى زالبەن كەسانى كە وەك ئىوئە بەھىز نىين، بەلام ئىوئە سەرلێشاوا بوون وەك كورانى ئىسرائىل لە جىگەى خۆيان ونبوون، (بەخودايەى كە تەمەنى منى بەدەستە) پاش من زياتر سەر لێشیاوا و ڕۆنكەر دەبن، چونكە ئىوئە ھەق و راستىتان پشتگوئى خستووئە و وازتان لە خرمى نزىك ھىناوئە و چوون بۆ لای دوور، ئەوئەش بزانن ئەگەر بە گوئى داواكارى خۆتانەوئە بچن ئەوئە بە ڕىگەى پېغەمبەرتان(صلى الله عليه وسلم) ئەبا ئەوكات ئۆبالى ستم و ببفەرمانىتان نابى، ئەو ھورسى و تەمەلئىيە لەسەر شانتان نەدەمبوو.

(۱۶۷)

وتاریك له سه ره تاي بوونی به خه لیفه

خودای پاك و بیگهره كتیبی ناردوو و خێرو شهری جیا کردوو مه وه، نیوه دمست بگرن به خیره وه دمر باز نه بن له ری، خوتان لادهن له شه پ ده كه وه سه ره ریگهی راست، نه ره كه گانی خودا پیویسته نه نجای بدن نه تانبات بۆ به هه شت، خودا هه ندی شتی هه دهغه کردوو كه نه ناسراو نییه، هه ندی شتی هه لال کردوو كه شتی تری تیکه لاه نه بووه، ریزی موسلمانان له سه رووی هه موو ریزمگانه وه داناوه، دلسوزی و یه كتاپه رستی به ستوو به مافی موسلمانانه وه و گریداو به نه ستوتانه وه، موسلمان نه وه یه موسلمانان له دم و دمستی بیزیان بن، مه گهر به حه قی خو، درووست نییه نازاری موسلمان مه گهر واجب بیت، په له بکه له نه نجامدانی نه رکی گشتی و تایبه تی خوتان كه مردنه، چونكه خه لك له بیشتانه و دمزمیر له دواتانه ومیه، هه ول بدن بارتان سووك بن، زوو نه گه نه جی، به رودواتان چاومروانییه، له خوا برسن له خه لك و خاك، نیوه به رپرسن له خاك و بیزمانیش، به فرمانی خودا بکه و بی فرمانی مه گهن، چاكه تان دمستكه وت بیکهن، شه رتان بیینی، خوتانی لیلا ده ن.

(۱۶۸)

وتاری كه په یمانی خه لافهی بو درا

هه ندی كه س وتیان نه وانیه بوونه هوی نازاری عوسمان سزای بده و تی: براگانم من بیئاگا نیم له وهی نیوه نه زانن، به لام هیزم له کوئ بوو؟ نه وانیه نه وه به لایان نه نجامدا نیسته ش به ده سه لاتن، نه وان زانن به سه ره نیمه دا، توانایان هه یه و نیمه نیمانه، نه ومتا به نده و گۆیله گانتان له گه ل نه وانن، عه رمبه دمسته کییه گانی ش له ده وریان خربوونه ته وه، نه وانیه تیکه لاهون به نیوه، هه رچی سته می بیانیه وی له نیوهی نه گهن، نیوه تواناتان هه یه بۆ نه وهی داوی نه گهن، نه مه کاری نه فامیه و نه مانه یارمه تیدمریان هه یه و به پشت و په نا کار نه گهن.

ئەو خەلگە لەم بارەووە ئەگەر بيجوئینی چەند جۆرە، ھەندێک وەك ئێوە
بیرنەكەنەو، ھەندێ دژی ئەووی ئێوە بیرنەكەنەو، ھەندێك نە ئەولایە و نە
ئەملایە، تامل بکەن ھەتا خەلک ھێور نەبێتەو و دلەکان دائەمرکێن و
دینەسەر خۆ، ھەق و راستییەکان خۆیان دەرئەخەن، ئێوە گەمئ ھێور ببەنەو، لە
کۆلی من ببەنەو، ماوەم بدم بەووی بزەنن چى ئەگەم و چى بە ئێوە ئەئیم، کارى
مەكەن گە ھیزیک پرۆخینى و توانایەك لەباربەرى و بێتە ماپەى لاوازی و
بیتوانایی، ئەو کارە بەتوندیى ئەگرم، ھەتا توند بێ، خۆ ئەگەر ھەر بۆم نەکرا کۆتا
دەرمان داخکردنە!.

(١٦٩)

وتاریك كاتى چوونى یارانى جەمەل بۆ بەسرە

خودای بەرزو بالا پێغەمبەرى (صلی الله علیه وسلم) پەوانە کردوو،
رێنیشانەمەر، بە کتیبیکى گۆیاو زماندارو فەرمانیکى راوستاو، کەس لەسەرى تیدا
ناچى، مەگەر خۆى خۆى لەناو بەرى، ئەووش بزەنن کە پەوشتە نەوایوەکان و کارە
گومانانویەکان ئەوانەى خەلک ئەفەوتین مەگەر خودا پەناى گەسێ بدا، مانەو لە
ژێر دەسلەلاتى خوادا پاراستنە بۆ ئەم کارەى ئێوە، ئێووش شانبەمەر بەر فەرمانى
خودا، بە بێ بۆلە و خورتەو نابەدلى.

قەسەم بە خوا، ئەو نەكەن خودا دەسلەلاتى خۆى لە ئێوە دەسین و دەسلەلاتى
ئیسلا م ئەگوازیتەو و جاریکێتر نایەتەو بۆ لاتان، ھەتا لەوانەو نەگەریتەو بۆ
لایەكێتر.

دوورخستنهووى خەلک له نه یارانى

ئەم تاقمە یەکیانگرتووە و ھارپازى یەکن، لە پەقەبەرى مەزناپەتیی من و
منیش تامل ئەگەم ھەتا ترس لە ئێوە پەیدا نەگەم، بەراستى ئەوان ھەلیان
ومرگرتووە، لە لاوازی موسلمانان و تیکچوونى یاسایان، ئەوانە دنیاویستن و ئیرمیی
ئەبەن بەو کارەى خودا بەخشیویەتى بەکەسى ترو ئەیانەوئ ھەلیگێرنەو بۆ دواو،

ئىۋە ئەومەتان لەسەر مەنە كە بە كەتیبى خودا كار بكەم، رېبازى پېغەمبەر(صلی اللہ علیہ وسلم) بگرم و بە ئەركى راستى ھەستم و سوننەتەكانى بەرز رابگرم.

(۱۷۰)

وتاریك لەبارەى پىۋىستى شوینكەوتنى راستى لەكاتى بوونى دەلیل و بەلگە

ھەندى عەرەب ئەو دەستەواژەى سەرەوۋى وت كە كۆمەلەك لە بەسەرەو ناردبوۋيان كە پېشەوا نەزىك بوۋە لە بەسەرە، كە گواپە نازانن ھەق لاى كىيە و دەیانەوئى بزەنن كە پېشەوا نەزىك چىيە لەگەل كۆمەلەى جەمەل بۆ لا بردنى گومانىيان، ئەو كاتە پېشەوا راي خۆى پىگوتن، پاش ئەو پېشەوا وتى: دەى تۆش مەبەمە بەكە، وتى: مەن نوپنەرى ئەو خەلگەم ھەتا نەگەرپمەو ھىچ نالەيم، ئەو كاتە پېشەوا وتى:

باشە ئەگەر ئەوانەى تۆيان ناردوۋە و بىروايان بەپەيام و گەياندنە ھەپە وا تۆيان ناردىبى كە بزەنى لە كوئى باران بارىوۋە و تۆش گەرپەتەوۋە و بۆت باسكردن، لە ئاۋ و گيا و ئەوانىش بەم قەسەى تۆ، ھاتن و چوون بۆ شوپنى وشكەسالىي، تۆ ئەو كاتە چى ئەكەى؟ عەرەبەكە وتى: بەگوپيان ناكەم و خۆم ئەچم بۆ ناوگياكە، نىمام ھەرموۋى: كەواتە دەست بەدە، ئەو كاتە پياۋمەكە وتى: قەسەم بەخوا، تەوانام نەبوۋ كە زانىم ەلى لەسەر ھەقە لەبەر ئەو پەيمانم پىدا، ئەم پياۋە ناۋى (كولەپىي جەرمىي) پە.

(۱۷۱)

وتاریك كە نەزىك رۆپىشتى ھەبوۋ بۆ سەپىن

خودا پە... تۆپەرەمەشەى ئەم سەربانە بەرزەى، درووستكارى ئەم كەشە بەسەرەو پەگىراۋەى كە شەو و پۆژت لىدرووستكردوۋە و كەردوۋتە بە شوپنى سورى خۆرو مانگ، شوپنى ھاتوۋچۆى ئەستىرە گەرپۆگەكان و دانىشتوانى لە فرىشتەپە و خەلگىكى مەندوۋنەناس لە بەندەپەتەى تۆ، پەرەمەردگار، ئەم زەۋپە كە كەردوۋتە بە

شوینحهوانه‌ی به‌شهر و شوین سوپه‌گانی ژیا‌نی مارو می‌روو و ناژه‌ل و نه‌و هه‌موو بوونه‌وه‌ری که نه‌بینری و نابینری.

بنیادنهری چیا بلشد و به‌رزو سه‌خته‌گان که می‌خی زه‌ویت پی‌راگرتوو و گردووته به شوینی خو‌حه‌شاردانی به‌نده‌گانت و خه‌لک پستی پیدمه‌ستن له ته‌نگانه‌دا^۲، نه‌گهر تو سه‌رمانخه‌ی به‌سه‌ر نه‌یاراندا، داوا نه‌که‌م به‌مانپاریزی له سته‌م و یاخیبوون و ریگه‌ی راست و حه‌قمان نیشانیده و نه‌گهر نه‌وانت سه‌رخست به‌سه‌ر ئیمه‌دا داوا نه‌که‌مین شه‌هیدی بکه به به‌شمان و له هیتنه به‌مانپاریزه.

له جه‌نگدا

له کوین پاسه‌وانانی مال و نامووس و شه‌رف؟ له کوین پیاوه غیرتمه‌نده‌گانی کاتی پرووداوه گه‌وره‌گان و پاریزمرانی سه‌رو مال؟ له پشتانه‌وه شه‌رم و شورمی هه‌یه بو گه‌رانه‌وه، له‌به‌رده‌میشتاندا به‌هه‌شت هه‌یه.

(۱۷۲)

وتاریک

ستایش بو خودا که هیچ ناسمانیک ناسمانیکی لیناشاردریت‌وه و زه‌ویه‌ک زه‌ویه‌کی لینادیار ناکات.

له بوژی راوینژدا کابرایه‌ک وتی:

نه‌ری کوپی نه‌بو تالیب بوچی نه‌وه‌نده سووری له‌سه‌ر نه‌م کاره؟

پیشه‌وا وتی:

نه‌خیر ئیوه زور نه‌که‌ن و به‌زاتی خودا ئیوه زیاتر هه‌زتان لییه‌تی و زوریش دوورن و من که‌مترو زور نزیکم، من داوا‌ی مافیکی خو‌م نه‌که‌م و ئیوه که‌وتوونه‌ته نیوان من و نه‌و، حه‌قه نه‌وه نه‌یدمه‌نه‌وه به‌ناو‌چاوما و ناهیلن، پیشه‌وا و نه‌لن: کاتی به به‌لگه دام به روویا له‌ناو کو‌مه‌له نامادمه‌بووه‌گاندا کابرای خاومن قسه وه‌ک نی‌ری

^۲ به‌تاییه‌تی بو کورد (وه‌رگیتی).

هەر ئه‌میران و بۆلە‌ی نه‌هات و كه‌س نه‌یزانی چی نه‌ئێ و چۆن وه‌لامی من نه‌داته‌وه‌.

داوا‌ی شه‌ر له‌سه‌ر قوره‌یش

خودایه‌ من داوات ئێ نه‌كه‌م كه‌ دوژمن‌داری قوره‌یش و نه‌وه‌ی هاو‌كاریان نه‌كات بكه‌ و داوا‌ی سه‌ركه‌وتن نه‌كه‌م به‌سه‌ریاندا، چونكه‌ به‌ته‌نگ كه‌سایه‌تی و خزمایه‌تی نه‌بوون و شوێن و جێگه‌ی منیان بچووك كرده‌وه، به‌ كۆ‌ی ده‌نگ به‌ربه‌ره‌گانی گاریكیان كرد كه‌ مافی بێ چهند و چۆنی خۆمه‌ و نه‌وجا نه‌ئێن حه‌ق وایه‌ تۆ ئه‌م ئه‌ركه‌ و مرگه‌ری و ئیسته‌ نه‌ئێن حه‌ق وایه‌ وازی ئێ بێنی.

باسی تاقی جه‌مه‌ل نه‌كات

ئه‌وان دهرچوون له‌ شاری مه‌دینه‌ حه‌ره‌می پێغه‌مبه‌ریان (صلی الله علیه وسلم) په‌لكیش ده‌كرد، هه‌ر وه‌ك كه‌نیزه‌کی كۆیله‌ راكیشری وه‌ختی سه‌وداو مامه‌ئه‌، به‌ره‌و به‌ سه‌ر روویان نا، ئه‌و دوو كه‌سه‌ ژنه‌گانی خۆیان له‌ ماله‌وه‌ دانا و حه‌ره‌می هه‌میشه‌ جێگیر له‌ ماله‌ومیان بۆ خۆیان و بۆ غه‌یری خۆیان له‌ سوپایه‌كدا كه‌ هه‌موو نه‌فه‌ره‌گانی به‌ئێنی گوێرایه‌ئێیان به‌ من دابوو، به‌ ئارم‌زوی خۆیان په‌یمانیان پێدا‌بووم به‌ خواستی خۆیان و بێ زۆر لێ‌كردن په‌لاماری كارگوزاریی من و پاسه‌وانانی به‌یتولومالی موس‌لمانان و خه‌لكی تریان له‌ دانیشه‌واندا، كۆمه‌ئێكیان به‌ ده‌سته‌سه‌راوی كوشت و كۆمه‌ئێكیش به‌ غه‌در و په‌نامه‌کی.

ده‌ی قه‌سه‌م به‌خوا، ئه‌گه‌ر له‌ موس‌لمانان جگه‌ له‌یه‌ك پیاو كه‌سیان نه‌كوشتبێ و به‌ده‌ستی نه‌نه‌سه‌ت نه‌ومیان كردبێ، بێتاوان و بێگون‌اح درووسته‌ بۆ من ئه‌و سوپایه‌ هه‌موو بكوزم، چونكه‌ به‌دیاره‌وه‌ بوون و ئینكاری ئه‌و كارمیان نه‌كردوه‌ و به‌رگریان نه‌كردوه‌ له‌و پیاوه‌، به‌ده‌م یان به‌ده‌ست، وا بزانه‌ درووست نییه‌ بۆ كوشتنی ته‌نیا كه‌سیك، خو ئه‌وان كوشتاری موس‌لمانان به‌ ئه‌ندازه‌ی سوپا‌كه‌ی خۆیان كردوه‌، كه‌ په‌لاماریانداوته‌ سه‌ریان.

(۱۷۳)

وتاریک دهر باره ی پیغمبهر (صلی الله علیه وسلم)

(کی شایسته ی خه لافه ته و باسی گه نده ئی دنیا)

پیغمبهر (صلی الله علیه وسلم) نه میندارو و رازگری سرووشتی خودایه، کو تا پیغمبهری هه موو پیغمبهرانه (درودی خویان له سهر بیټ)، مژده دهری به زمیی و به خشنده یی خودایه و ترسینه ری تۆله یه تی.

کی ده بی بۆ خه لافه ؟

ئه ی خه لکینه .. باشتین و چاکترین کهس که مافی ئهم ئهرکه ی هه بی ئهو که سه یه که توانای هه بی به سه ری، شارمزی فه رمانی خودا بی له م باره وه، ئه گهر ئاژاوهم سازیک ئاژاوه ی نایه وه، ئه بی داوی لی بکری واز له ئاژاوه بیئی و سهر نه وی بکات بۆ حق، ئه گهر نه یکرد، شه ری له گه ل دمکری، (به و خودایه ی ته مه نی به دهسته) ئه گهر مه ز نایه تی و پی شه وایی دانه مه زری هه تا گشت خه لکی دهنگی بۆ نه دا، که نه وهش ریگه ی نییه و ناکری، به لام ئه وانه ی شایسته ی ئهو ئهرکه ن ئه توانن دهنگی ئه وانه بدن که ئاماده نین و له جیاتی ئه وان بریار بدن، جگه له وهش ئه وه ی ئاماده بوو په شیمانیی بۆ نییه و ئه وه ی که ئاماده نییه بۆ نییه کهس دیاری بکات، هه ز نه کهم ئاگادارتان بکه م که من شه ر له گه ل دوو کهس نه که م، یه کیان مافی به سه ر ئهم کاره وه نییه و ئه وی که دزی ئهو که سه یه که و مریگرتوووه.

داواتان لینه که م خۆپاریزی بکه ن له گشت فه رمانه کانی خودا، چونکه ئه وه چاکترین ئامۆژگاری و پاسپاردمیه و پاشه رۆزی لای خودا زۆر باشه، دهرگای جهنگ کراوته وه له نیوان نیوه و ئه هلی قبیله، ئهم ئالایه ته نها ئه هلی شایسته و زانست و خۆپاگر هه ئینه گری و برپای هه بی که حق و راستیی له کام شوینه، که واته فه رمووون برپۆن و به پیی فه رمان کار بکه ن و له کاتی فه رمان به کو تایی دهسته لگرن، هه رگیز په له مه که ن هه تا به ته وایی کارتار بۆ پووون ئه بیته وه، ئه وهش بزانن نییه بۆ هه ر کاریک که نیوه به لاتانه وه باش نه بی گوهران نه که یین.

بئىرخىي ئەم دىنياه

زۆر ھۇشيار بن ئەم دىنياه كە ئىيە پۇژ تا ئىيوارە نارمىزوى ئەكەن و ھەولئى بۇ ئەدەن، ئەويش پۇژى رەقتان ھەئەسسىنى و پۇژىك رازىتان ئەكات، ئەو مالى ھەمىشەيى ئىيە نىيە و ئەو شۆپنە نىيە كە بۇى درووستىكراون و ئەو ھەش نىيە كە بانگىراون بۇى، ئەومش بزانن كە ھەمىشە نامىنى بۇتان و ئىيوش بۇى نامىنن، ئەگەر ھەندى جار ھەلتان خەلەتتىن بەخىرو چاكە، لە ھەمان كاتدا ترس دەخاتە بەرتان بە شەپ و خراپە، ئىيوش وازبەينن لە خەلەتانی و لە ترسانی، واز بىنن لە (چەشەو تەما)ى و پەلە بکەن بۇ ئەم دىنياه، كە بانگەوازتان بۇ گراو، بەدل خۆتانی لىلا دەن، نووكە نووك مەكەن بۇى، وەك نووزەو نووكەى ئەم كارەكەرەى كە خۆشەويستى لىيومرگىراومتەو و شاراوتمەو، ھەول بىدەن نىعمەتەكانى خودا لەسەر خۆتان تەواو بى، بەھوى خۆگرتتەن لەسەر ھەرمانەكانى و پاراستنى ئەم ئەمانەتەى ھورنن كە پىتان سىپىراو، ئاگادار بن كە ترستان نەبى لە نەمانى ھىچ شتىك لەم دىنياه، ئەگەر پارىزگارى پايەكانى ئاينەكەتان بکەن، خودا بۇ خۆى دل و دىرومنان و دل و دىرومنان رابگىرئ، لەسەر ھەق و راستى ئارامىي و خۆراگىرى بكاكە بەشى نىمە و ئىيە.

(۱۷۴)

وتارىك لەسەر تەئەھەى كورى عوبەيدىللا

(ئەو كاتەى كە زانى تەئەھە و زوبەير پۇشتون بۇ بەسرە بۇ شەركردن)

ئەو ھى راست بى ھەرگىز مەن نەترساوم بە ھەرپەشەى شەپو نەترساوم بە لىدان، مەن لەسەر بەئىنى پەرورەدگارى خۆم ماوم، بەسەرگەوتن، ھەسەم بەخو، ئەم پەلەپەلە و خۆتەرخانگەرنە بۇ داواى خۆپنى عوسمان لەبەر ئەومىە داواى لىنەكردى كە لە ئەستۆپەتى، چونكە ئەم جىگەى گومانە و كەس بە ئەندازەى ئەم ھەزى لە پۇژانى خۆپنى ئەم نەبوو، ئەوجا ئەيەوى چەواشەكارى بكات و چاوبەس بكات و خەلئ لىيتىكچى و گومان پەيدا بى؟ دووبارە سوپندەم بەخودا، لە سى كار لە بارەى عوسمانەو ھىچ كامى نەكردوو: ئەگەر كورى عەفان ستەمكار بى (وەك ئەم بۇچونى وابو) دەبوو پارمەتى بكوژەكانى بدایەو دۇى ھاوکارانى بوايە، ئەگەر ستەم لىكراو بوايە دەبوو يەكك بوايە لە پاسەوان و بەرگرىكارانى و پاساودەمرانى

بوایه و نهگەر خۆی له گوماندا بوایه له دوو بۆجوون و رایه، دهبوو که نارگیر بوایه و بیدنگ بوایه له هەردوو لاو هیچ کاری به سەر خەلکەوه نەبوایه، که چی له م سێ رێگه هیچ کام نەبووه، ههستاوه به کاریک نازانی له کام دەرگاوه دەرچی و هیچ جۆره برۆبیانوی نەماوه و نییه.

(١٧٥)

وتاریک بۆ ئامۆزگاریی و خزمایه تیێ له گەڵ پێغه مبهری خوا

(صلى الله عليه وسلم)

ئەڕی بیئاگایانی له خۆو چاودێرکراو له غەیری خۆتانەوه! ئەوانەى خۆتان شتتان جیدیئن و گەسیتر وەری دەگرئ، بۆچی ئەتانبینم لایەنى خواتان جیهیشتوو و پوتانناوه له لایەکیکه، وا ئەزانم وەك نازەئیک وان بەرەللا بۆ ناو پاكریكى دەرداوی و جۆگەناویکی پیس و پۆخلی خۆشیدار، له راستیدا وەك ئەو حەیانە ئالف پیدراوانه که به تیرکراوی پەوانەى کوشتارگه کراون و خۆیان نازانن چیان بەسەر دئ، ئەگەر تیربکرین پۆژیکیان بەسائیک ئەزانن و تیر بوونیان هەموو مەبەستیکیانە، سویند ئەخۆم بەخودا، ئارەزوو بکەم ئەزانم هەر یەکەتان بۆ ئەروا و له کوپوه دیت و هەموو کارەکانی ئەزانم، بەلام ئەترسم بە هۆی ئەم کارەى من بیباومر بن به پێغه مبهری خوا(صلى الله عليه وسلم)، بەلام هوشیاریتان ئەدەمئ که ئەو زانسته ئەدەم به گەسه زۆر تاییبەتمەندەکانم که دانیام ئەو مەترسیه لیئاگرئ، قەسەم بەو گەسهى که پێغه مبهر (صلى الله عليه وسلم) ی بەحق ناردوو و لەناو خەلکدا ئەوی هەلبازاردوو، هەرگیز به راستی ئەبئ قەسه ناکەم و من ئەووم بیسپێردراوه، ئیتەر هەیه بەم زانسته ئەفەوتئ و هەیه دەرئەچئ و پرزگار ئەبئ و من کارم بەم ئەرکەوه نەبووه و نەشمزانی ئەنجامی چۆن ئەبئ، من له میشکەدا هیچ ناهیلیم و ئەوێ و ئەوێ پیموتراو و بەگویم ناشنا بووه و پیموتراو باسی ئەکەم. خەلکینە.. من قەسەم بەخوا، داوی شتیک ناکەم له ئیوه که خۆم له پیش هەمووتانەوه نەبم و هەرگیز دوورتان ناخەمەوه له کاریک که خۆم له پیش ئیوهوه نایکەم و دوورم لئی.

(۱۷۶)

وتاریك بە نامۆزگاریی و گەورەیی قورئان و دژی نەویاوی خراپ (نامۆزگاریی خەلك)

سوود وەرگرن لە پروونکردنەوهی خودا، پەندو نامۆزگاریی وەرگرن بە کەرەستەکانی نامۆزگاری خودا، ھەموو پاسپاردەکانی خوا وەرگرن، چونکە خودای بەرزو بیھاوتا بیانووی بریوون بە پاساوی زۆر پروون، شایەتی لەسەر ئیوہ داناوہ کاری چاکی بۆ ئیوہ بەیانکردووە و کاری بەد و خراپەیی دیاریکردووە بۆ ئەوہی شوین ئەو بکەون و خۆتانی لیبباریزن، چونکە پیغەمبەری خوا (صلی اللہ علیہ وسلم) ئەو فەرموو: بەھەشت پەرژینکراوہ بە کارە خراپەکان، دۆزەخ چ کەنارو کەندای نامۆزگاریی بۆ رازینراوتەوہ.

ئەوھش بزانی کە ھەموو بە جی ھینانیکی فەرمانی خودا جوړیک ناخۆشیی و نارەحەتی تێدايە، ھەموو گوناح و تاوانیک جوړیک لەزمت و خۆشیی تێدايە، کەواتە خودا رەحم بکات بە کەسی کە واز لە ئارەزوو دینی و لەزمتی خۆی لەرەگ دەردينی، چونکە ئەم نەوسی مروفە زۆر دوورە خۆی لە شت لابدا و ھەمیشە حەزی لەسەر پێچیی و پیغەرمانییە و بزانی بەندەکانی خوا باوەرپدار بەرۆزو بە شەو بەگومانە لە نەفسی خۆی، بۆیە ھەمیشە و بەردەوام سەرزەنشتی ئەکات و بەزیادە لەسەری زالە، ئیوھش وەك پێشینەیی خۆتان بن وەك ئەوانەیی لەسەر چاوتان بوون، پەتی دەرەمکەیی دنیا ھەلکەنن وەك ئەو رەوہ کە دمیەوئ بارکات، جوان بیپیچنەوہ بۆ بارکردن بۆ شوینی دیکە.

گەورەیی قورئان

دەبی بزانی کە ئەم قورئانە نامۆزگاریکە ھیچ کات ساختە ناکات، پێنیشانەدەریکە ھەرگیز پێ ھەلە ناکات، گوتاربیژیکە ھەرگیز درۆ ناکات، ھەر کەس دانیشی لەلای ئەم قورئانە بە بێ دوو سوود ھەئاسی: شتیکی بۆ زیاد ئەبی و لە شتیکی کەم ئەکات، زیادە لە بەرچاو پروونی و کەمی پەردەیی سەرچاو، ئەوھش باش

بزانن كە ھەركەس ھاودەمى قورئان بېت پېويستى بە كەس نىيە و پېويستى بە سامانى ھىچ كەس نابى، بىكەنە تىمارو دەرمانى نەخۇشىيەكانتان، يارمەتى لىبخوازن بۇ نارەھەتییەكانتان، چونكە دەرمانە بۇ گەورمترین بيمارى، ئەویش بېباومېرى و دوو پرووى و بەرەلایى و رېونكرنە، بەم قورئانە داواى ھەموو شت لە خوا بكەن، بۇ خۇشەويستى خودا با لەپىشتانەوہ بېت، بەلام سوائى خەلگى پېمەگەن، چونكە بەندەى خودا لەم قورئانە زياتر بە كەسىتر داوا ناكات، ئەومش بزانن ئەم قورئانە بۇتان ئەپارېتەوہ، لە خوا تكاى وەرگىراوہ، گۇياى راستگۇيە، ھەركەس لە قىامەت قورئان تكاى بۇ بكات، تكاى وەرگىراوہ، ھەركەس قورئان شايتەتى لەسەر بدات بۇى پەسەند ئەكرى، لە رۇزى قىامەتدا بانگەواز ئەكرى: ھەر كەس ھەر شتىكى چاندېن پېوہى گىرۇدە جگە لەوانەى قورئانىان لە دلىاندا رۈاندوہ، دەبا نىومش لە گەشتيارانى قورئان و شوپنكەوتوانى بن، بىكەنە چاوساغ بۇ لای پەرورمردگارتان، بىكەنە چاودېر بەسەر خۇتانەوہ و داومرېت لە سەر كردارەكانتان، ھەموو ئارمزووہكانتان بە قورئان لەسەنگى مەحەك بدمن.

تكا ئەكەم كار بكەن، بۇ باشەپۇز، دەست لەكار بن، راست و درووست بن، خۇراگرېن، خۇ بارېزېن، ئىوہ كۇتايېتان ھەيە، بۇ ئەوئ كار بكەن، ئالايەكتان ھەيە بە ئالاكەتان رېگە بدۇزنەوہ، ئىسلام ئامانجە، بەرموہ ئامانج بېرۇن، كاتى ئەچن بۇ لای خودا با ھەقى ئەومتان پى بى و بەجىبەجى كردنى ئەركەوہ بېرۇن، مەن ئەمېرۇ شايتەم بەسەرتانەوہ، بەلام لەو دنياش شايتەتتان لەسەر ئەدەم.

نامۇزگارىي خەلك

ھۆشيار بن، ئەوہى خوا بېريارى لەسەر دابوو روويداو قەزاو قەدەرىش وردەوردە دېت، منىش گوتارم لەسەر بەئىنەكانى خودايە (ئەوانەش كە گوتوويناہ: پەرورمردگارمان خودايەو لەگفتيان لاياننەداوہ فرىشتە دىنە لايان و پېيان دەئىن نە بترسن نە خەم بخۇن، مۇدەتان پېگەيشتوہ ئەو بەھەشتەى كە بەئىنتان پېدراوہ) ئىوہ وتووتانە (پەرورمردگارمان خوايە) كەواتە لەسەر قورئانەكەى پەپرەويى بكەن و لەسەر رېگەو رېبازى ئەو كار بكەن و بە پېنى رېنمايەكان بجوئىنەوہ و ھەرگىز

لێی لامه‌ده‌ن، شتی زیاده‌و نه‌وباوی لێ زیاد مه‌که‌ن و به‌ بێچه‌وانه‌یه‌وه کارمه‌که‌ن، چونکه نه‌و که‌سانه‌ی لا ئه‌ده‌ن له‌ هورنان له‌ پوژی قیامه‌ت له‌ خودا دوورن، خۆتان بپاریزن له‌ له‌ که‌دارکردنی په‌وشته‌ به‌رزه‌گان و هه‌لکه‌پانه‌وه‌ لێیان، با یه‌ک زمان بن و زمانی خۆتان بگرن، چونکه ئه‌م زمانه‌ زۆر سرك و چه‌مووشه، سویندم به‌ خودا، هیچ ته‌قوايه‌ك سوودی نییه‌ ئه‌گه‌ر زمانی خۆی نه‌گرێ، زمانی باومر‌دار له‌ پشته‌ دله‌ومیه‌ و دلی دوو پروو له‌ پشته‌ زمانه‌ومیه‌، چونکه باومر‌دار ئه‌گه‌ر قسه‌ بکات باش بیری لێنه‌کاته‌وه، ئه‌گه‌ر چاک بوو ئه‌یلێ و ئه‌گه‌ر خراپ بوو ئه‌یشاریته‌وه، به‌لام دوو پروو هه‌رحی به‌زمانیدا بێت ئه‌یبێژێ، نازانی کام چاکه‌و کام خراپه، بۆیه‌ بپه‌غه‌مبه‌ر(صلی الله علیه وسلم) فه‌رموویه‌تی: بپروای به‌نده‌ راست نابێ هه‌تا زمان راست نه‌بێ، هه‌ر که‌س له‌ ئیوه‌ ئه‌یه‌وێ بگاته‌ خزمه‌ت خوا باده‌م پاک و ده‌ست پاک بێت، له‌ خوینی موسلمانان و سامانیان و زمان پاک بێت له‌شه‌ره‌ف و نامووسیان... با ئه‌م کاره‌ بکات.

قه‌ده‌غه‌ کردنی کاری نه‌وباو

باش بزانی به‌نده‌کانی خودا ! که‌باومر‌دار ئه‌وه‌ حه‌لال ئه‌کات که‌سانی یه‌که‌م حه‌لالی کردووه‌ و قه‌ده‌غه‌یه‌ به‌لایه‌وه‌ ئه‌وه‌ی یه‌که‌م جار قه‌ده‌غه‌ بووه، ئه‌وه‌ی ئه‌م‌پرو خه‌لک ئه‌یکاته‌ داب و نه‌ریت نه‌وه‌ی حه‌رام بووه‌ حه‌لالی ناکا، چونکه حه‌لالی ئه‌ومیه‌ که‌ خوا حه‌لالی کردووه‌ و حه‌رام ئه‌ومیه‌ که‌ خودا حه‌رامی کردووه، ئیوه‌ هه‌موو کاره‌کانتان تاهێکردووه‌ته‌وه‌ و دانتان پێدا ناوه، به‌ندو نامۆزگاری نه‌ته‌وه‌کانی پێشووتان بۆ باسکراوه‌ و بۆ رێکه‌یه‌کی پروو بانگکراوون، مه‌گه‌ر که‌ر گوێ بیستی نه‌بێ و مه‌گه‌ر گوێر نه‌یبینی، ئه‌وه‌ی خودا به‌کاره‌سات و به‌لای خه‌لک و نه‌ته‌وه‌ی تر سوودی پێنه‌گه‌یانده‌بێ، به‌ هیچ شتێک سوودمه‌ند نابێ، که‌ له‌به‌رچاوی که‌مه‌ترخه‌می بینیوه، ئه‌زانی کامه‌ چاکه‌ و کامه‌ خراپه، ئه‌و خه‌لکه‌ دوو جۆرن: هه‌یه‌ یاسا و رێسای هه‌یه‌ و دواي که‌وتوووه‌ و هه‌یه‌ خۆی شتی داهێناوه‌ و په‌یره‌وی ئه‌کات، که‌ له‌ لایه‌ن خواوه‌ به‌لگه‌ی پێنه‌دراوه‌ و په‌یره‌وی سوننه‌تی نه‌کردووه‌ و ده‌لیلی پروونی نییه‌.

قورئان

خودای پاك نامۆزگاریی نهكردوووه بۆ هیچ كهس به نهندازهی ئهم قورئانه، چونكه نهوه دمستگیره بۆ لای خودا و تهنها هۆكاره بۆ لای خودا، ئهو قورئانه بههاری دلانه، كانی و سهرحاوهی زانسته، دل تهنها بهقورئان لهژمگ پاك ئهپیتهوه لهگهڵ نهوانهی قورئانیان لهبهر بوو رۆیشتن و نهوانهی ماون كه بیران چوووتهوه، یان لهبیری خۆیان بردوووتهوه، ئهگهر چاكتان بینی هاوکاریی بکهن و ئهگهر خراپتان بینی خۆتانى لیببوێرن، چونكه پیغهمبر(صلی الله علیه وسلم)ئهی فهرموو: گوری ئادهم ! چاكه بکهو واز له شهپ بیئه، ئهو کاته تۆ سوارچاکی سهرحاوی راستیت.

جۆرهکانی زۆرداریی

ئاگادار بن كه زۆرداریی سی جۆره: ستهمیكه لیبورنی نییه، ستهمیكه لهسهه زۆردارمهكه بهسهه ناچن، ستهمیكه لیخوشبوونی ههیه و داوا ناکرئ. ئهو ستهمهی كه لیبورنی نییه هاوهل بۆ خودا دانانه، خودا ئهفهرموا: (ههرگیز خودا نابووئ لهو كهسهی هاوهل بۆ خودا دانهنئ)، ئهو ستهمهی كه لیبورنی ههیه ستهمی بهندهكانه له خۆیان و گوناھی زۆر گچكهو ئهو ستهمهی بهسههناچن ستهمی بهندهكانه له یهكدی، تۆلهی ئهوئ زۆر سهخته، زامدارکردن نییه به چهقۆ و كارد، یان دارکاریی به تول و قامچی، بهلام لهوانهیه ئهمانه لهچاویدا زۆر سووك بن، زۆر نامۆزگاریتان ئهكهم كه دوو پرمگ مهن له ئاینی خوا، چونكه بوونتان لهگهڵ كۆمهال لهگهڵ بیزاریتان له حهق زۆر باشتره له جیابوونهومتان لهو شتهی پیتان خۆشهو بهتاله، خودا ههرگیز چاكهی نهداوه بهناكۆکیی و جیابوونهوه، لهمهو پێش و بۆ لهمهو دواش.

پیویستیی گوێزپایه ئیی

خهلكینه.. بهههشت بۆ ئهوكهسهیه كه عهیب و عاری خۆی رپگر بیئت له باسکردنی عهیب و عاری خهلك، بهههشت بۆ ئهو كهسهیه لهمالی خۆی بیئت و نانی مالی خۆی بخوات و سههگهرمی خودا پهرسیتی خۆی بیئت و گریانی بۆ تاوانهکانی

خۆی بێت، نهو کاته خۆی بهخۆیهوه سهرگهرمه و خهلك دووره له نازاری.

(١٧٧)

وتاریك له بارهی ههردوو جهگهه

ئێوه به گۆی دهنگ بریارتاندا كه دوو كهس دابنرێت، ئێمهش بریارمان لێوهرگرتن كه له سهر قورئان كار بكهن و له قورئان دهرنهچن، به زمان پهیرهوی بكهن و دلیان دواى زمانیان بكهوى، بهلام ئهوان له قورئان دهرچوون و دهمستیان نا بهحهقهوه، كه بهچاوى خۆیان دهیانبینی، ئهم دوانه ستهمیانكرد و دواى ئارهزوو كهوتن و لارویریی پیشهیان بووه، ئێمه له پیشهوه ئهوهمان لێدوورخستنهوه كه نابێ ستهم بكهن، دادپهروهر بن و كار بهحهق بكهن و ئهمانزانی كه بیروباوهریان خراپه، بۆیه ئهم مهرجهمان بۆ دانان، ئێمه مافی خۆمانه كه ئهم فهرمانه ڕهد بكهینهوه لهو کاتهی ئهوان له حهق لاینداو کاریکیان بریاردا كه پێچهوانهى داده.

(١٧٨)

وتاریك باس له شههیدی و خۆپاریز دهكات

له پاش دانانی به خهلیفه

خودا هیچ کاریك خهیریکی ناکات، کات نایگۆڕی، شوین نایگری، زمان ناتوانی پێناسهی بکات، ژمارهی دۆپه بارانی لێ ونبایی، شوین هاتوچۆی بای لێ تیکناچی، دهنگی پێی میروولهی لهسهر بهردی ساف لێ کێنایی، مانهوهی میرووی ورد له شهوی تاریکدا لێ ونبایی، زانییه به وهرینی ههموو گهلایهك، بهجوولهی چاو لهناو پێلۆدا.

بهدل باوهرم ههیهو به زمان ئهئیم كه هیچ خوایهك جگه لهو نییه و بێ هاوڕێ و هاوبهشهو جێگهی گومان نییه و پهشیمانیی له ئایینی ئهوه نییه، بهدییهنهریی جێگهی ئینکار نییه.

ئهوه شایهتی کهسیکه كه نیازی پاکهو یهقینی پوختهو تای تهرازوی قورسه، شایهتی ئهدهم محهمهد بهندهو پێغههمبهری خودایه(صلی الله علیه وسلم)، لهناو ههموو خهلكدا ههلبێزاردوووه و دیاریکردوووه بۆ بهیانکردنی ههموو دهمستور و

ياساكان و تايبهتی كردوو به خوشنده رهنه نه كانی و پالفتهی كردوو به
به يامبه ره زور به نرخه كانی و به هوی ئهم مهردوه نيشانه كانی رڤگهی راستی
دياريكراوه و به هوی به به ردهی گومپایی له سهرا چاوان لاداو.

خه لگينه.. دنيا نه توانی نه وهی زور دلی پئی خوشه و خوی به نه مر داده نی،
بيخه له تین، رهزیلی ناکات له گهل نه وانهی ههولی بۆ دهمدن و بهرگريش ناکات
له وانهی كه دهسكهوتیان تیدا ههیه، سویندم به خودا، هيج نه ته وه میهك چاو شوڤ
نه بووه له نهو نيعمه تهی كه پتياندراره و پاشان لیان و مرگيرامته وه، مه گهر به
هوی تاوانكردن و خرابه كاری به وه نه بووی، چونكه (خودا هه رگيز غه در له عهبدی
خوی ناکات)، نه گهر خه لك لهو كاتهی كه تووشی كارمساتی دهن، یان نيعمه تیان
لیومرده گيریته وه يه كسه ر بگه ریته وه بۆ لای خودا به نیازی پاك و رهمانه ندیی دلیان،
هه رچییان له دمست چوو به بۆیان ده گه ریته وه و هه موو له ناو چوو به كیان بۆ چاك
نه بیته وه، من زور ترسم ههیه ئیوه نه مرۆ كاتی پشووتان بیت، له خۆبایی بن، زور
شت هه بوو به ئارمزووی ئیوه بوو به لای منه وه باش نه بوو ئیوش مه بنه سوپاس
نه كهران، نه گهر نهو كار به بۆ ئیوه بوو نه وه به ختیارن، من ته نها ماندوو بوونم
له سه ره، نه گهر ئارمزوو بكه م نه توانم بلیم (خودا له رابردو نه بوئی).

(۱۷۹)

وتاری كه زیعله بی یه مانی پرسیری كرد:

ئه ی میری باوه رداران خوات بینیه؟

له وه لامیدا فه رمووی: به ندایه تی كه سی ئه كه م كه نه مبینیی؟ نه و جا كایرا
وتی: چۆنت دیوه؟ فه رمووی چاوی ئیره به رووبه روو نایبینی، به لام دلی ئاوه دان
به راستیه كانی باومر نه یبینی، نزيك و بهرچاوه بی ده ستلیدان، دووره بی بوونی
میان و نیوان، گۆیاه بی بیركردنه وه، بی هه ولدان پيشه كاره، بی ئامیرو ده ست و
پهل نازكه، بی شاره ومی گه ورمیه، بی زبری و قایمی بینایه بی ئامیر، به به زمیه
به لام نهك به دل نه رمی، هه موو روویهك كړنووش به ره بۆ گه ورمی، به نی دل
نه پچرئ له ترسی نهو.

(١٨٠)

وتاریک له گازندهی هاوهلانی

سوپاسی خوا نهکهه لهسهر ههر بریارو فهزمانیکی، لهسهر ههر دادومریهکی که که کردبیتی، لهسهر نهه بهلایه بهسهرم هاتوو، له نیوه کۆمهلی بیگوئی و بئ فرمان، که ههر چی بلییم بهگویم ناکهن و بانگتان بکهه وهلام نادهنهوه، گویتان نهدهمی دمست نهکهه به ژاوه ژاوه، شهرتان لهگهل بکری ترسنۆک و لاوازن، نهگهر خهک بېشهوايهکیان ههلبزارد نیوه تانهی لیئهدهن، نهگهر بانگبکرین بۆ نهکی قورس پالی لی ئهدهنهوهو نایکهه، خوا باوکی خهکی تر بباتهوه، چاومرپی چیان لیئهکری، لهسهرکهوتن و جیهاد، لهسهر مافی خۆتان، یان مردن، یان سهرنزمی بۆ نیومیه، قهسهه بهخوا، نهگهر رۆزم هات (نهبی بیت) من له نیوه جیانههمهوه، من زۆر دلگرانم له یاومری نیوه، ههرگیز به نیوه خۆم به زۆر نازانم. نهری بۆ خاتری خودا، نهوه ناینیک نییه کۆتانکاتهوه، نهوه (کوره)یهک نییه تیزتان بکاتهوه؟ باشه نهوه سهیرو نهوه سهمههه نییه که مهعاوییه ههرچی وپهرچی بانگ نهکات و دواى نهکههون، بئ هاوکاری و یارمهتی؟ من نیوهه بانگکردوو به حساب نیوه باشکهوتی ئیسلامن و باشماوهی خهکی پېشینهن بۆ هاوکاری و یارمهتی، کهچی بلاوهی لیئهکهه و له من جیا نهبنهوه، ههر کاریک که من لهسهری پازی به نیوه نارازین، واش نهبووه رهم له شتیک بیت نیومش لهسهری بن، نهوهی زۆرم خۆش نهوئ که تووشم بیت مردنه، دهرس و دهوری قورئانم لهگهل کردوون و فیتری یاسا و رېگهی شهرعیم کردوون، نهوهی نهتانناسی فیرمکردن و نهوهی بهدلئان نهبوو بۆم پروونکردنهوه، نهگهر کویر بیینی و خهوتوو وهخههبرئی ئاواتمه.

لهنهفامیی و نهزانین نزیکتر لهو کۆمهله رابهههکهپانه که مهعاوییهیه نهوهش که پایان دههینی کویری ژنه دیارهکهیه.

(۱۸۱)

وتاریك

**ئەۋگاتەي پياۋيگى نارد كە ھەۋالى كوفەيان بۇ بىنى
كە ھەندىك لە يارانى نيازىان ھەبوو بىرۈنە ناو خەۋارىج و
زۇر ترسيان لە ئىمام ھەبوو**

كە پياۋەكە گەپراپەۋە لای وتى: ئەرئى دۇنياۋوون و گەپراپەۋە يان ترسان و بارىانكرد؟ پياۋەكە وتى: نەخىر پۇيشتن. فەرموۋى: خودا دوورىانخاتەۋە ۋەك (سەموود) دوور بوون، بەلام كە سەرى پمەكان كەۋتە سەر دۇيان و شمشىر لە سەر سەريان دابارى، ئەۋ كاتە پەشىمان ئەبنەۋە، شەيتان ئەمپۇرۇ پوخاندنى و سبەي حاشايان لىئەكات و پىشتيان تىئەكات، با ئەۋميان بەس بى كە لە پىگەي ديارى لايانداۋە، ھەلگەپراپەۋەميان بۇ گومپرايى و كۆپرىي و دەست نانيان لەحق و راستىي و ياخى بوونيان لە بى پىگەييدا.

(۱۸۲)

وتاریك

نوفى بەكالى دەلى: مىرى باۋمرداران ئەم وتارەي لە كوفە وتوۋە كە (جەعدەي كورپى ھوبەيرەي مەخزومى) بەردىكى بۇ دانابوو، فەرمىنجىەكى قۇلتەسكى خورىي لەبەر بوو، قايشى شمشىرەكەي لىفى خورما بوو، دوو پىلاۋى لە لىفى خورماي لە پىدا بوو، ناو چاۋانى پەئەي پىۋە بوو، ۋەك ئەزىۋى وىتر فەرموۋى: ستايش بۇ خودا كە سەرمىنجام ھەموو خەلك بۇ لای ئەۋە و پاشەپۇژى ھەموو كارىك لای ئەۋە، سوپاسى ئەكەم بۇ گەۋرەچاكەي و بورھانى پروونى و ئاشكراي زىادە مېنەت و دىھەندىيى، ستايشىكى ۋەھا كە لە حەقى قەزاۋ قەدەرى ئەۋ بى و جىبەجىكرەدى شوكرى ئەۋ بى و نىزىكخەردەۋە بىت بۇ پاداشت، ھۆكارى چاكەي زىاتر و باشتر بى، داۋاي يارمەتى تەنھا لەۋ ئەكەين، لە شىۋەي داۋا كارىك بە تەماي زىاتر بى و بەھىۋاي سوۋدى زىاتر بى و دۇنيا بى كە جىبەجىي

نهكات، دان بنیت به زیاده ئیمانی، به دل و به زمان سهر له بهری بی، باومرمان ههیه بهو خودایه وهك باومرپی کهسی یه قین بزانی که خودا دیت به هاوارییه وه و گه پابیتیه وه بۆلای به باومرپیه وه و سهری نهوی کردبی به قهناعهته وه و به پاکیی و دلسۆزی بی، به یه کتاپه رستی و به گه ورمیی و به شکۆی دانی و به سهرومیری دابنی، به بهنای مه حکمه می دابنی، له گه ل کۆششدا.

خودای تāk و ته نهها

له کهس نه بووه نهو خودا پاکه ههتا هاوتای هه بی، کهسی لینه بووه ههتا میراتگری بیت و میرات لیگری ای تیاجوو بیت، کات و سات پیشی نه بووه، زیاد و کهم به سهریا نایهت و نه هاتوو، به لکو دهرکه و توو به عه قل و قام به نیشانهی درووستکراوه به راو ته گیره کهی و به دادومرپی و فه رمانه یه کجاره کانی به لگهی درووستکردنی ناسمانی نهو ئاسمانه راوه ستاوانه بی پایه و کۆله که، به رزه بی پالپشت، به بانگی کوتوپر هاتوو به ده دم فه رمانیه وه بی سستی و بیته مبه لئی له باز نه کانیاندا سوپ نه خۆن، له بهر نه وه بریاریانداوه و دانیانناوه به پهرومردگاری خودادا، بوونه ته شوینی عهرشی خودا و بوونه ته شوینی فریشته کان و قه رارگهی وشه پاکه کان و کاره چاکه کان، له لایه ن خه لکی خودا وه نه ستیره ی کردوو به نیشانه که سهر لیشیواوان له سهر زهوی ریگهی پیدم بکه ن، تاریکی و نووته کی و په رهی قایمی شه و توانای نییه ریگری تیشکی نهوان بیت، عه بای رهشی تۆخی تاریک ناتوانی نهو پروناگییه بلا وهی ئاسمانه کان له مانگ که مکاته وه، پاکیی و بیگه ردیی بۆ نهو خودایه له شهوی تاریکدا شتی لیونابی و له تاریکی و بیدمگی شیوه کانی زهوی نشیودا، له سهر گرده ره شه سوور باوه کان و چیا بهرز و سه رکه شه کان و بریسکه ی تریشه قی ئاسۆی ئاسمانه کان و بریسکه ی تیز رهوی ناو هه وره کان و داومرینی گه لاکان به هۆی بارهش و کهشی بارانه وه، نه زانی دلۆپه ی باران له کوپه دیت و له کوپه نه کهوی و نه زانی میرووله چی رانه کیشی و بۆ کوپی نه باو نه زانی میشووله چهنده خۆراکی پیویسته و نه زانی چهنده گه رای پییه.

گه‌رانه‌وه بۆ سوپاسی خودا

ستايش بۆ خودا كه بووه و هه‌يه پيش كورسى و عهرش و ئاسمان و زه‌وى و جنۆكه و ئينسان، به‌خه‌يال دمرك ناكړئ، ژيرى ناتوانى قه‌باره‌ى بۆ دابنئ، داواكارى داواكار راگيرى ناكات، به‌خشنديمى كه‌م ناكات، به‌ ئاميرى چاو نابيئرئ، سنوورى به‌ (له‌كوئ)ى بۆ دانانرئ، به‌ جووت و مسف ناكړئ، درووستكردنى بوونه‌ومرى ماندوو بوونى نيه‌ و به‌ ئاميرهان نيشان ناكړئ، به‌ مرؤف ه‌اوتا ناكړئ، نه‌و خودايه‌ كه‌ گفتوگوئ له‌گه‌ل پيغه‌مبه‌ر موسا(صلى الله عليه وسلم) كردو زۆر به‌لگه‌ و نيشانه‌ى پيشاندا، بيده‌ست و ئاميرو بئ وتنى پيت و وشه‌و جولاندى زمان و گه‌روو و دهمولئو.

نه‌گه‌ر نه‌توانى نه‌ى كه‌سى داواكار بۆ و مسفى خودا، و مسفى (جوبرمئيل و ميكانيل)(سلاوى خودا له‌ سهر نه‌وان و گشت فريشته‌كانى تر بيت) و سهر بازه‌ فريشته‌كانى نزيك له‌ ژوورمه‌كانى باره‌گاي پيرۆز كه‌ وه‌ك ته‌نيكى زۆر گه‌وره‌ له‌ به‌رگه‌ورمى خودا به‌ملاو به‌ولادا دپن و نه‌چن، سهرگه‌ردانن له‌ و مسفى خودادا، كه‌ جوانترين په‌رومردگار به‌ بۆ بوونه‌ومر، به‌لكو نه‌توانى به‌هه‌ندئ سيفه‌ت و شيواز باسى بكه‌يت، كئ نه‌توانئ و مسفى خودا بكات، نه‌و كه‌سه‌ى كه‌ سنوورى پيئاسه‌ى فه‌وتانه‌، كه‌واته‌ ه‌يج په‌رستراوئيك به‌حه‌ق نيه‌ جگه‌ له‌و كه‌ رووناكى هه‌موو تاريكى لا بردوو، به‌ تاريكى هه‌موو رووناكى داپوشيوه‌.

ئامۆزگارى بۆ خوپاريزى

ئامۆزگارى و راسپارده‌تان نه‌كه‌م به‌نده‌كانى خودا به‌ ته‌قواى خودا كه‌ به‌رگى جوانى له‌به‌ركردوون، ژيانى بۆ دابينكردوون، نه‌گه‌ر بۆ كه‌سئ بكرايه‌ له‌ پيناوى مانه‌وه‌دا، په‌يژميه‌ بۆ ئاسمان دانئ و بۆ و مستان له‌ مردن پيگه‌يه‌ هه‌بوايه‌، نه‌وه‌ بۆ (پيغه‌مبه‌ر سوله‌يمانى كورى داوود پيغه‌مبه‌ر)(سه‌لامى خوايان ئى بيت) دهبوو، كه‌ دمه‌سلا تى به‌سهر (ئينس و جن)دا هه‌بوو له‌گه‌ل پله‌ى پيغه‌مبه‌رى و به‌رزى و شكۆى كۆشك و ته‌لارى، كه‌ رۆژى ته‌واو بوو ماوه‌ى نه‌ما، نه‌ماندايه‌به‌ر تيروكه‌وان و دنيا له‌و براءو نه‌وئيش له‌ دنيا نه‌ما، شوينه‌كانى چۆل و خه‌لكيكه‌ دمستىگرت به‌سهر

سامانه کهیدا، ئیوه نهبن بهند و مر بگرن له نه ته وه کانی بهشین، کوا عیملاقه کانی کورپی عیملاق؟ کوا فیرعه ونه کانی کورپی فیرعه ون؟ کوا خاوهن شاره کانی (پهس) که پیغه مبه رانیان تیدا سهر ده پری و په پرهوی پیغه مبه رانیان (دروودو سلاوی خویان له سهر بیت) کوژانه وه و په وستی سته مکارانیان زیندوو کرده وه، له کوین سهر دارانی سوپاو قوشه ن که هه زارانیان تیدا شکاندو سهر بازگه یان مؤل نه داو شارانی تازمیان درووست ده کرد؟!.

نهو خودایه بۆ زۆر زانیی و جوامیری قه لغانی داناوه، کووی هه موو وێژه کانی داوه به و که سهی که پرووی لی کردووه و هه وئی زانیی داوه و خوی بۆ ته رخان کردووه، لای وایه ونبوویه کی دۆزیو و ته وه و پیو یستیه کی ده سته و ته وه، نه گهر نیسلام غه ریب بوو، خوی به غه ریب نه زانی، پالی داو ته وه، ملی له زه وی ناوه، پاشماوه ی بورهانه کانی خودایه و خه لیفه یه که له خه لیفه ی پیغه مبه ران (دروودو سلاوی خویان له سهر بیت).

خه لکینه .. من نه و منده نامۆزگاریم بۆ بلا و کردو و نه ته وه له نامۆزگاریه کانی پیغه مبه ران (دروودو سلاوی خویان له سهر بیت) بۆ نه ته وه کانیان، نه وه ی راسپێردراوان گه یان دویانه به خه لکانی پاش خویان و به م ته مبییه ته مبی مکردوون، به لام ئیوه ته میخوار نه بوون، زۆرم بۆ و ته وون له هه پشه و گو پشه، به لام ئیوه به یه که وه نالکین، خودا جیتان لی بکات!!، به ته مان ئیما میکی غه یری من پێگه تان بۆ په چه شکین بکات و پێگه تان نیشاندات؟.

حه ز نه که م ناگادارتان بکه م دنیا پستی کردو و ته نه وه ی پرووی تی کردووه و پرووی ناوه به وه ی پستی تی کردووه، بیا وه چاکه کانی خودا نیازیان کردووه بۆ کۆچ و بار، که می دنیا یان فرۆشتوو به زۆریی نهو دنیا که هه می شه ییه، چ زیانیکیان کردووه، نهو برایانه ی که خویانیان رزا، که له (سیفین) بوون، که نه مپۆ زیندو و نه بن! که به ناخۆشیی ده خنکان و ناوی لیلیان ده خوارده وه؟ نه وه ی راستیی قه سه م به خوا نه وانه لای خودان و پاداشتیان و مرگرتوو و خودا له شوینی نارامدا پاش ترس دایناون.

کوا نهو برایانه م که که و تنه پێگه و له سه ر راستیی پۆیش توون؟ (عه ممان) له کوپیه؟ کورپی (ته ییه هان) له کوپیه؟ (دوو جار شه هید) له کوپیه؟ کوا هاوشیوه کانیان

كه پهمانیاندا بۆ مردن و سه‌ری بپروایان به به‌ریددا رۆیشت بۆ ناپیاوه‌كان؟ پاشان ده‌ستی هه‌تا به سه‌ر ریشیدا و زۆر گریا و ئه‌وجا وتی: ئاخ و داخ بۆ ئه‌و برایانه كه قورئانخوین بوون و به جوانیی ئه‌یانخویند و چاك چاومپروانی قه‌رزه‌كان بوون و جیبه‌جییان نه‌کرد، په‌یڕه‌وی سووننه‌تیان نه‌کرد و دوژمنی بیدعه بوون، داوای بپارییان لێکرا و هاتن به ده‌مییه‌وه، بپروایان به رابه‌ر هه‌بوو و داوای كه‌وتن. ئه‌وجا به ده‌نگی به‌رز بانگی کرد: هه‌رموون بۆ جیهاد، هه‌رموون بۆ جیهاد! به‌نده‌گانی خودا، من له‌م‌پ‌رۆوه لێره سوپا کو ئه‌كه‌مه‌وه، ئه‌وه‌ی ئاره‌زووی هه‌یه بۆ‌لای خودا با بێت بۆ ئێره.

نوف ئه‌لئ: ده‌ هه‌زاری بۆ حوسه‌ین دانا، ده‌ هه‌زاری بۆ قه‌یسی كورپی سه‌عد، نیازی هه‌بوو بگه‌ڕێته‌وه بۆ سیفین، پۆژی هه‌ینی دووباره نه‌بووه‌وه نه‌فرمه‌تلیکراو (كورپی مه‌لجه‌م) لێیداو سوپا گه‌رایه‌وه، ئێمه وه‌ك رانه‌مه‌رێك شوانی نه‌بی و گورگ بکه‌ویته ناویان وابووین.

(١٨٣)

وتاریك له‌باره‌ی توانایی خودا، گه‌وره‌یی قورئان،

ئامۆژگاری و ترسان له‌ خودا

ستايش بۆ خودا كه ناسراوه بـ ئه‌بنه‌ین، به‌دییه‌نه‌ركاره بـ زه‌حمه‌ت، هه‌موو بوونه‌ومری درووستکردوو به‌و په‌ری تواناوه، هه‌موو به‌ناو خاومه‌نه‌گانی کردوو به به‌نده‌ی توانای خۆی، گه‌وره‌ی گه‌وره‌گانه، به ده‌هه‌نده‌یی و به‌خشنده‌یی، ئه‌و خودایه كه خه‌لكی له‌دنیا داناوه و بۆ (ئینس و جن) پێغه‌مبه‌ری ناردوو (صلی الله علیه وسلم)، بۆ ئه‌وه‌ی په‌رده له‌سه‌ر رپووی دنیا لابه‌ری!، بۆ ئه‌وه‌ی ترس بخاته به‌رده‌میان له خراپه‌گانی و بۆ گه‌یاندنی په‌ندو ئامۆژگاری و بۆ ئه‌وه‌ی عه‌یب و عاره‌گانی دیاری بکات و بۆ ئه‌وه‌ی هۆشیاریان بکاته‌وه له گۆڕانی ته‌ندوستیی و نه‌خۆشیی له سه‌ریان و سه‌لāl و سه‌رامیان و ناگاداریان بکات كه گوێگرو هه‌رمانبه‌رداریان به‌هه‌شتیی و بێگویی و یاخییان بۆ دۆزه‌خه.

ستايش بۆ خودا ته‌نها له‌به‌ر خۆی، وه‌ك ستایشی ئه‌كه‌م له‌سه‌ر درووستکردنی

هه موو شتیک به ئەندازەى خۆى، هه موو ئەندازەىەك كۆتایى هەیه و هه موو
كۆتاییهك تۆمارى هەیه.

باسى قورئان

ئەم قورئانە فەرماندەىەكى توندە، بى دىنگىكى وتاربېژە، بورهان و بەلگەى
خودايە لەسەر درووستكراوى خۆى، پەيمانى لىوهرگرتوون، بەگيانى خۆيان بارمتەى
لىوهرگرتوون، بەهۆىەو و پووناكىى رىگا تەواو، بەهۆىەو و ئايىن پىزى لىگىراو، ئەو
كاتەى پىغەمبەرەكەى(صلى الله عليه وسلم) بردەو، هه موو فەرمانەكانى بۆ خەلك
لەم قورئانەدا جىگە كردووەتەو، ئەو خەلكەش گەورەىى و دەسلەلاتى خودايان
لەگەورەدانانى خودا خۆى لە قورئان وەرگرت، ئەو قورئانە هىچ كارىكى لە ئىو
نەشاردووەتەو لەبارەى ئاینەو، هىچ شتىكى جى نەهێلاو، لەوەى پىى خۆش بى،
يان رقى لىبىى لەم قورئانەدا نامازەى پىكردووە و نیشانەى بۆ داناو، نایەتتىكى
پتەوى داناو كە (نا) لە خراپە بكات، يان فەرمان بە چاكە بكات، رەزامەندىى خودا
لەوەى كە ماوە يەك كەسە و رقى لەوەى كە ماوە يەك كەسە.

ئەوئەش باش بزەنن لە ئىو رازى نابى لە شتىكدا كە لە نەتەوكانى پىش ئىو
رقى لىبوو و رقى لە شتى نابى كە لەوان رازى بوو و لە ئىو رقى لىبى، ئىو
بەرىگەىەكى رچەشكاودا نەپۆن، ئىو ئەوەى باسى ئەكەن دىنگەوهرەى پىش خۆتەنە
گەرەوتەو، خودا كەفلى ئەركى رۆزى دنيازانەو داواى سوپاسى لىكردوون و بە
زوبان باسى بكەن.

راسپاردە بە ترسان لە خودا

ئەو خودايە راسپاردوون كە خۇپارىزىى بكەن لە گوناھو تاوان، كۆتارەزى
خودايە، كۆتا داواىە لە خەلكى خودا، لە خودا بترسن كە هىچى لىون نابى، سەرتان
بەدەستى ئەو، هاتن و چوونتەن لە مشى ئەودايە، پەنھان ئەزانى، ئاشكرای بكەن
ئەینوسى، لەسەر ئىو داناو فرىشتەى پاسەوان، هەرگىز حەق ون ناكەن و ناحەق
نانووسن و ئەوئەش بزەنن (هەرگەسىش لە خودا بترسى دىرووئەكى لىئەكاتەو) بۆ

دەرچوون له ئاژاوه و روناکیی له تاریکیی به نەمریی دایناوه لەو شوێنەى حەزى لێیە، لە جینگەى بەرزو بەرپۆز دایناوه، ئەو شوێنە ساباتی پاداشتی خودایەو لە ژێر سیبەرى عەرشە، کەواتە نیش بۆ گەڕانەووە بکەن، کتیبەریکی ئەجەل بکەن، زۆر نزیکە هیوا کۆتایی پێبێت و ئەجەل بگاتە سەرتان و دەرگاتان لەسەر داخا، لەو پۆژەدان کە (پارۆ) داوا ئەکات لە خودا بگەرێتەووە بۆ ئەم دنیاىە، لە پێش ئێوە، ئێوە رێبوارن لە مالتیکەووە بۆ مالتیکی دیکە، کە ئیزن دراو و ئەبێ تیشووتان پێبێ، ئەوتمان زانیووە کە ئەم پێستە ناسکە بەرگەى ناگر ناگرئ؟ خۆتان پەحم بە خۆتان بکەن، چونکە ئێوە هەموو کارەساتەکانی دنیاتان ئەزموونکردوو، باش ئەزانن کە درپکى ئەجى بە پێتاندا ئیشی چەندە؟ یان پێتان هەتەکەوئ و خوینی لیدی چەندە نارەحەت ئەبن؟ کە پێئەنن بەسەر بەردى گەرما چۆن چەرزمتان لێئەکەوئ، ئەى چۆنە ئەگەر ناگر سەرو ژێربى و لەسەر بەردى سوورگراو بەن و شەیتان هاوملتان بێ؟.

ئەوتمان زانیووە (مالیک ناگرەوانى دۆزەخ) ئەگەر رەقى لە ناگر هەستى ناگرەمان یەکتر دەرپوخێنن، کە هەرپشەیان لێبکات لە دەرگاوە لە ترسان دەرئەپەرن، ئەها..! پیری کۆنەسال، کە مووی سپی دەورى داوی، ناخۆ حالت چۆن بێ کە نیلەى ناگر لە ملت دەتالێ؟ کە لەبجە و بازنى گەرم گۆشتى باسکی خواردووی؟.

بەندەکانى خودا!! بۆ لای خودا بگەرێنەووە، ئێستە تەندرووست و دوورى لە نەخۆشیی، ئێستە لە خۆشیدا پێش تەنگانە گەردنى خۆتان ئازادکەن پێش ئەوێ لە بارمەدا بپروات، چاو بەخەبەر بن و سکتان خالێ بێ، قەچەکانتان بەکار بێنن و مالتەکانتان خەرج بکەن و لە خۆشیی لەشتان بگرنەووە بۆ باشەپۆزتان باشە، رەزىلیی مەکەن لە رەنجاندنى لەش، خودا ئەفەرموئ: (ئەگەر هاوکاریی و یارمەتیى خودا بن، خودا هاوکارتانە)، دەفەرموئ: (ئەگەر قەرز بەدەن بە خودا، خودا بۆتان چەندان ئەکات و پێتان لە زەوى قایم ئەکات)، خودا لە بێ دەسەلاتی نییە داواى یارمەتیى ئەکات و لە بێسامانیی نییە کە داواى قەرزتان لێئەکات، خودا کە داواى یارمەتیى ئەکات هەموو سەربازى زەوى و ئاسمانى لە بەردەستە، بەرزو بەشکۆ و بەتوانایە، کە داواى قەرز ئەکات هەموو خەزنى ئاسمان و زەوى لایە، دەولەمەندى بێمەتە، بەلکو ئەیهوئ بزانی لە تاقیکردنەووە کى کارى باش و چاک ئەکات، کارى باش

بکەن ئەبەنە دراوسێی خودا لە مائی خۆیدا، لەگەڵ پیڤەمبەرەکان و فریشتەکان (درود و سلاوی خواپان لە سەر بیت) و دەنگی ناگر نازنەون و لەشتان پارێزراوە لە نازار و ئیش، ئەوە گەورەیی خودایە ئەیدا بەهەر کەس کە نازوو بکات، خودا بەخشنەوی گەورەیی، ئەوە ئەئیم کە گوێتان لێبوو، خودا هاوکارمە لەسەر خۆم و ئێوە و باشترین وەکێلە.

(١٨٤)

وتاری کە بە (بورجی کوری مەسەهری تائی) وت،
کە ئەم بەدەنگی بەرز کە نیمام گوئی لی بی وتی: حوکم تەنها بو
خودایە، ئەم کابرایە یەکیک بوو لە خەوارێج

پێشەوا وتی: بێدەنگبە خودا نازمت بشیوین، هەی ددانکەل! سویندم بە خودا، حەق بە ڕوونیی دیارە، بەلام تۆی لەڕولواوێ خۆت بەگەم ئەزانی، دەنگت نووزەیی، ئەو کاتە کە ناحەق بارە ی لێهەڵنەسی، تۆ وەك شاخی بزێن دەرەگەوی.

(١٨٥)

وتاری لە سوپاسی خودا، وەسفی پیڤەمبەر
(صلی الله علیه وسلم) و باسی هەندی گیانلەبەر

ستايش بۆ خودا کە بینەر نابین، لە دیمەنیکدا کۆ نابیتەو و چاو نابین، بەردە نایشاریتەو، درووستکردنی بوونەوهر بەلگە ی قەدیمیە، بە درووستبوونی خەلکی، بەلگە ی بوونەتی، لەبەر لیکچوونی بوونەوهر، ئەو نموونە و وێنە ی نییە، ئەو زاتە ی کە بەئینی راستە، ستم لەبەندەکانی ناگات، بە دادپەرورەیی لەناو خەلکدا کاری کردووە، دادوهر لە درووستکراوەکانیدا، بەلگە لەسەر تازە درووستکردنی نیشانە ی ئەزەلییەتی، بە بێدەسەلاتی و کەمتوانایی درووستکراوەکان نیشانە ی زۆری دەسەلاتە بو، بە فەوتان و نەمانی بوونەوهرەکانی بەلگە ی هەمیشەیی و ئەبەدییەتی، ئەک بە ژمارە، هەیه بێپاڵبەشت، زەمین بو ی ئەچێ بەلام

به ږمه‌ند و دوورو نزيكی نا، هه‌موو ناوینه بالاړوانه‌كان دمری نه‌خمن به‌لام بی بهرامبه‌ری، وه‌هم و خه‌یاډ بوی ناروا، به‌لکو خوی نمایش نه‌كا بویان و دهم‌ستان بی ناگا و نه‌وجا ده‌گه‌ږینه‌وه بۆ دادگایی‌کردنی خودی خویان، له‌و گه‌وران نه‌یه که په‌ل هاویشته‌ی و گوتایی هه‌بی، نه‌و خاومن دمه‌لاتانه نه‌یه که ده‌ست ږویشته‌نی سنووری هه‌بی، به‌لکو خوی گه‌ورمه‌یه و دمه‌لاتداره بیسنوور.

پیغه‌مبه‌ری گه‌وره

(صلی الله علیه وسلم)

به‌دل باوم‌ږم هه‌یه، به‌زمان نه‌ئیم که محهممه‌د(صلی الله علیه وسلم)، به‌نده‌ی خودایه و پالفته‌یه و پاږگری باوم‌ږپیکراوه، ږه‌وانه‌کراوه به‌ به‌لگه‌ی راست و به‌هیزو ږوشنی ږیبازو په‌پرهمی بیکه‌موکوپیی، نه‌ویش په‌یامی خودای گه‌یاند هه‌لک، به‌ هه‌موو سه‌رئیشه‌و ماندووبوونیکه‌وه، خه‌لکی بانگ‌کردووه بۆ راسته‌ږی به‌ شاره‌زایی خوی، ئالای ږنیشاندمری هه‌لکردو چرای سه‌ر مناره‌ی ږوشنکرد، په‌تی ئیسلامی به‌ توندی گریډاوه و ده‌سکی مه‌حکه‌می بۆ داناوه.

وه‌سفی هه‌ندی گیانله‌به‌ر

نه‌گه‌ر خه‌لک بیر بکه‌نه‌وه له‌ گه‌ورمه‌یی و توانای خودا و زوړیی و به‌رزیی نیعمه‌ته‌کانی، ده‌گه‌ږانه‌وه بۆ سه‌ر ږیگه‌ی راست و ترسی ناگری سوتینه‌ریان نه‌بوو!، به‌لام دل‌ه‌کانیان نه‌خو‌شه‌و چاو‌ه‌کانیان بیماره، باشه‌ نه‌وه بۆ ورد نابنه‌وه له‌و بوونه‌ومره زوړ وردانه‌ی که خودا درووستیکردوون؟ چونکه له‌گه‌ل وردیی و ناسکیدا ږیک‌خستوون، چو‌ن له‌ په‌کی به‌ستوون؟ چو‌ن چاو و گو‌یی بۆ درووستکردون؟ چو‌ن ئیسک و ږمگ و پستی بۆ داناون؟.

ته‌ماشای می‌رووله‌سووره بکه‌ن، له‌گه‌ل بجووکیی له‌شی و ناسکی ته‌نی، له‌وانه‌ی به‌چاو باش نابین‌ږین و به‌ هه‌ستی ورد نه‌بی شوینیان دیاری نابین، چو‌ن ده‌جی به‌سه‌ر زه‌ویدا و ده‌که‌وی به‌سه‌ر ږو‌زیدا، دانه ده‌گوازته‌وه بۆ هیلانه‌و کونه‌که‌ی و له‌ژیره‌وه دایدمنی، له‌گه‌رما و سه‌رما په‌یدای نه‌کات، له‌هات و چونیدا، متمان‌ه‌ی

دروپنه‌ی دملغودان، جوتیار و کەشتیار زۆری لینه‌ترسن بۆ کشتوکالەکه‌یان، ناتوانن راپووبنن، هەر به‌ کۆمەڵ هێرش به‌ینن هەتا دیتە کێلگەیان و به‌ئارەزووی خۆی تیر ئەخوات، هەموو کەرمستە‌ی درووستکردنی به‌قه‌دمر په‌نجە‌ی باریکە‌یه، گەورە‌یی و شکۆ تەنها بۆ ئەو خودایە کە (کرنووشی بۆ ئەبه‌ین، ئەوه‌ی له‌ زه‌وی و ناسمانه‌ به‌ خواهی و نه‌ خواهی)، پوو و پروومەتی خۆیان له‌سەر خۆن دانەنن، به‌ گوێراپه‌لێی له‌ درووستی و نادرووستیدا پەشو‌ی خۆیان داومته‌ دەستی به‌ ترس و له‌رزەوه‌، ب‌النده‌ هەرمانبەری هەرموودە‌یه‌تی، به‌پرو هەناسە‌ی هەژمار کردوون، قاجەکانیان له‌ وشکانی و تەپایی داناوه‌، پۆزی بۆ دیاری کردوون و نموونه‌کانی نیشان داون، ئەوه‌ قەله‌رمشه‌، ئەوه‌ هەلۆیه‌، ئەوه‌ گۆتره‌، ئەوه‌ وشترمژه‌، هەر ب‌النده‌ و ناوی خۆی هە‌یه و متمانه‌ی پۆزیشی پێداوه‌، هەوری ئاوس و قورسی درووستکردووه‌، به‌خوێ باران د‌مباری لێی، دابه‌شیکردووه‌ به‌سەر زه‌ویدا، پاش وشکیی تەپری ده‌کاته‌وه‌، گیا و پرووه‌ک پاش وشکبوونیان دووباره‌ شین ئەکاته‌وه‌.

(١٨٦)

وتاری له‌سەر یه‌کخوا په‌رستی که‌ ره‌گی هەموو زانستی تێدایه‌

ئەوه‌ی چۆنییه‌تی بۆ بریار بدات به‌ تاکی نازانی، ئەوه‌ی بی‌چوینی به‌شتی هەرگیز نیشانه‌ی نه‌پێکاوه‌، هەرگیز بۆچوونی بۆ ئەو راست نه‌بووه‌، ئەوه‌ی که‌ به‌راوردیکردووه‌ له‌گەڵ شتیکیتر، ئەوه‌ی ناماژه‌ی پێبکات و له‌ خه‌یالی خۆیدا دایبێت به‌لای ئەودا نه‌چووه‌، هەرچی پێناسە‌ی گراوه‌ خۆی له‌ خۆیدا دەستکردە‌، هەرچی وه‌ستاو هە‌یه غه‌یری ئەو نه‌خۆشه‌ و به‌ماره‌، کارایه‌ به‌ ئامێر نا، دانەری ب‌ر و چه‌نده‌ به‌ بیرکردنه‌وه‌ نا، ده‌وله‌مه‌نده‌ به‌ سوود و مرگرتن نا، کات و زه‌مان له‌گەڵی نییه‌، ئامێر ناتوانی دیاری بکات، بوونی پێش کات بووه‌، بوونی پێش نه‌بوون بووه‌، ئەزەل سه‌ره‌تایه‌تی، به‌ دانانی سۆز بۆ سۆزدار، زانراوه‌ که‌ خودا سۆزو په‌رچه‌گرداری نییه‌، به‌ دانانی دزایه‌تی له‌ ناو دژه‌کاندا، زانراوه‌ که‌ دژی نییه‌، به‌هاوتا بوونی نییه‌، زانراوه‌ که‌ هاوتای نییه‌، ئەو خودایه‌ که‌ پرووناگیی کردووه‌ به‌

دژی تاریکی، رۆشنیی دژی دیزی، وشکی دژی تهری، گهرمی دژی ساردی، دروستکردنی نهوانه و تیکه لاوکردنی گشت رهگهزەکانیان و هاوتاکردنی گشت دژەکان، نزیککردنهوهی دوورەکانیان و جیاکردنهوهی نزیکەکان هه‌موو کاری نه‌وه.

نه‌و خودایه سنووری بۆ نییه، ژماردنی نییه، چونکه نامیره‌کان خۆیان دمژمێرن و ههریه‌که‌یان به‌هاوتایان نامازمیان پێنه‌کری، نه‌زلییه‌تی نه‌و خودایه ناکۆکه له‌گه‌ڵ پیتی (له)، نه‌به‌دییه‌تی ناکۆکه له‌گه‌ڵ (هه‌تا)، دووره له (نه‌گه‌ر) هوه، به‌م نامیره‌نه به‌دییه‌نه‌ریان بۆ عه‌قل روون نه‌بێته‌وه، هه‌رچه‌ند به‌ نامیره‌کان هه‌رگیز نابینری، هه‌رگیز جوڵه‌و نه‌جوڵه‌ به‌سه‌ریدا نایه، چون نه‌وه به‌سه‌ریدا دئ، که خۆی دروستیکردووه، چون پارچه‌ی لێدمبێته‌وه، که خۆی جیاکړدوووته‌وه، چون نه‌وه‌ی خۆی دروستیکردووه به‌سه‌ریدا دیت؟ نه‌گه‌ر وابێ دمبێ زاتی، پارچه‌و جیاوازیی پارچه‌ی هه‌بێ و حه‌قیقه‌تی به‌ش به‌ش دمبێ، نه‌وکاته مانای نه‌زه‌لیی نامینی، نه‌گه‌ر پشته‌وه‌ی هه‌بێ دمبێ پێشه‌وه‌ی هه‌بی، نه‌بێ خۆی ته‌واو بکات، نه‌گه‌ر نوقسانیی هه‌بی، نه‌وکات دمبێ دهستی کردنی له‌سه‌ربێ، نه‌و کاته دمبێته به‌لگه‌ نه‌ک به‌لگه‌ بۆ هینانه‌وه، نه‌وکات نه‌وه‌ی کار نه‌کاته غه‌یری نه‌و، کاریش نه‌کاته نه‌م، خودا گۆرانی به‌سه‌ردا نایه‌و نه‌مانی نییه‌ و ونبوون و ئاوابوونی نییه، له‌ که‌س نه‌بووه، هه‌تا بێته‌ خودای و که‌سی لێنه‌بووه هه‌تا پێناسه‌ بکری، گه‌ورمه‌ره له‌وه‌ی که‌ مندالی هه‌بی و له‌وه‌ پاکتره‌ که‌ پێویستی به‌ ژنان هه‌بی، پێکای وه‌هم بۆ لای نییه، هه‌تا بر و چه‌ندی بۆ دانی، زیره‌کیی نایگاتی، هه‌تا وینه‌ی بگری و نامیری هه‌ست نایپێکی هه‌تا گۆرانی حالی به‌سه‌ردا بێت، به‌شه‌و و رۆژ کۆن نابێ، له‌ تاریکی و رووناکیدا ناگۆرێ، به‌شی بۆ دیاری ناکری، به‌ره‌گه‌ز یان ده‌ست و بال به‌ هیچ جوړه‌ عه‌رزێک وه‌سف ناکری، یان به‌ به‌ش و جیاوازیی به‌ش وه‌سف ناکری، ناچێته‌ ناو هیچ شتیکه‌وه و له‌ هیچ شتیکیش ده‌رناچی، به‌یام نه‌دا، به‌لام به‌ زمان و گه‌روو نا، نه‌بیستی، به‌لام به‌ گوێچکه‌ و چوونه‌ ناوه‌وه نا، قسه‌ ده‌کات، به‌لام به‌ پیت و وشه‌ نا، پارێزمه‌، به‌لام بێماندوو بوون و مه‌شه‌ققه‌ت، داوا ده‌کات، به‌لام به‌ شاره‌وه نا، خۆشه‌ویستی و رقی هه‌یه، به‌لام به‌دلته‌رمیی نا، پێناخۆشیی و تورمیی هه‌یه، به‌لام بێ ماندوو بوون، هه‌ر کات ویستی شتی بێته‌ بوون ده‌فه‌رموا (ببه‌ ! نه‌بی)، به‌ دمنگ و گوتن نا، به‌ بانگ و گوێبیستی نا، که‌لامی خۆای پاک و بێگه‌رد کردیه‌،

درووستکردنه له خوداوه و بئ جواندنه، بئ هاو شیوهی درووستکراو له پېشهوه،
 نهو درووستکراوه نهگهر فه دیم بئ دمبته خودایه کی دووهم، هه رگیز نابیزری، بووه
 و له نه بوونهوه هاتووه، نهو کات دیاردهی تازه درووستکراوه گانی به سهردا بئ و له
 نیوان خودا و نهو تازه درووستکراوه کات نییه و زیادمه زل نییه، چونکه
 درووستکارو درووستکراو و داهینه رو داهینراو، وهک یهک نه بئ، هه موو بونه وهری
 درووستکردووه، بئ وینهی پیشینی، که له خودی درووستکراوه که داوی یارمه تی له
 هیچ درووستکراویکی خوی نه کردووه، زهوی داهیناوه بئ نهووی پیوهی خه ریک بئ
 و رایگرتووه بئ وهستان، رایگرتووه بئ لاق، بهرز رایگرتووه بئ کۆله که و پایه،
 پاراستوووه تی له خوار بوونهوه و لارو ویری و نه یهشتوووه پارچه پارچه بکه وینه
 خوارو درزو پوخانی تی بکه وئ، میخی بو داکوتاوه له سهر خوی و به توندی
 به ستویه تییه وه و له ناویدا کانی و چه شمه ی لیّه لقولاندووه و نهو هه موو شیو و
 دۆله ی تیدا درووستکردووه، لهو هه موو کاره سستی نه بووه و بئ توانایی رووی
 تینه کردووه.

خودا به توانایی به رزی دمه لاتی هه یه له سهری و ناگاداری ناوه که یه تی به
 هه موو جوړه زانین و ناسینه وه، توانایی له سهریه تی به هه موو شکۆ به رزی و
 دمه لاتوه، هیچ شتیک له زمویدا نییه که خودا بیهوئ زۆری به سهردا نه شک یان
 بیفه رمانی بکات و دمه لات په یاداکاته وه به سهریدا، هیچ تیزره ویک له دمه تی
 دمرناچ، هه تا بیگرته وه، پیوستی به ساماندار نییه، که رۆزی پیدات، هه موو
 شت ملکه چی نه وه، هه موو سهر نه ویه له گه ورمی نهو، ناتوانی یاخی بیت و بر و
 بو لایه کی ترو زیان و قازانجی خودای پیوست نه بئ، هاوشانی نییه، هه تا له گه لی
 ریک بکه وئ و هاوشیهی نییه، هه تا وهک نهو بئ، هه ر خودا بو خوی له ناوی دها
 پاش بوونی، که بوونه که ی وهک نه بوونه که یه تی، چونکه فه وتان و نه مانی دنیا پاش
 نهووی له نه بوون داهینا له درووستکردن و بوونه که ی سهر ترو سهر سوپه یه رتر
 نییه، چۆن؟.. نهگهر هه رچی گیانه بهر هه یه بالندمو نازه ل، له په چه که یان، له
 له و مرگه که ی، له هه موو جوړو بیچم، له هه موو گیل و گه مزمو زیرهک و بلیمه ت،
 کۆبیته وه به هه موویان ناتوان ته نها می شو له یه ک پیدا بکه ن و بیهینه بوون و
 هه رگیز نازان چۆن درووستی بکه ن، عه قلیان سهر گهر دانه له م زانسته و سهر لیشاو

هه‌زێزان دهرۆخێ و دهسته‌وسان نه‌وه‌ستن و ده‌گه‌رپنه‌وه به‌دڵشكاوی و ناوهمیدی و نه‌زانن كه بێتوانانن و بیهێزن و بیزانستن، دلتیا ده‌بن كه ناتوانن درووستی بكهن و ناشتوانن له‌بوونی لابدمن !!.

خودا ته‌نها خۆی ده‌می‌نێ، پاش نه‌مانی دنیا، هیچ كه‌س و شتی‌کی له‌گه‌ل نییه، وه‌ك یه‌كه‌م جاری پێش داهێنانیان، بێكات و بێشوی‌ن، نه‌وگاته وه‌خت نامی‌نێ، سال و مانگ و ده‌مژێر نامی‌نێ، ته‌نها خودای خاوه‌ن توانا و ده‌سه‌لات ده‌می‌نێ، هه‌موو بۆ لای نه‌و ده‌گه‌رپنه‌وه، نه‌ ده‌سه‌لاتی به‌سه‌ر بوونی‌دا هه‌بووه و نه‌ نه‌توانی نه‌گه‌رپنه‌وه، نه‌گه‌ر بتوانی نه‌گه‌رپنه‌وه مانای مانه‌وه‌یه‌تی، له‌كاتی درووستکردنی هه‌ر شتی‌ك توانای به‌رگری له درووستکردنی نه‌بووه، هیچ درووستکراوی‌ك له‌و درووستکراوانه له ژێر ده‌سه‌لات و توانی‌دا دهرنه‌چوون، نه‌و هه‌موو درووستکراوه بۆ زیاده هه‌مه‌نه و ده‌سه‌لات نه‌بووه و بۆ ترسی له‌ناوچوونی ده‌سه‌لات نه‌بووه و بۆ بپووستی خۆی نه‌بووه و بۆ هاوکاری ده‌سه‌لاتداریکێتر نه‌بووه، بۆ خۆپاراستنی نه‌بووه له دژیکێ په‌لاماردەر، بۆ زیادمه‌سامان و مو‌لک نه‌بووه، بۆ زیاده‌ی هاوشانی خۆی نه‌بووه له هاوبه‌شیدا، له‌به‌ر بێکه‌سی و بێتاقه‌تی نه‌بووه، هه‌تا خۆی پێوه خه‌ریک بکات و رزگاری بێ له بێهاوده‌می.

پاش نه‌وه خودا خۆی له‌ناوی نه‌با پاش داهێنانی، نه‌ له‌به‌ر ماندووبوونی و زه‌حمه‌تکێشانی له درووستکردن یان له‌به‌ر خۆشی و هه‌سه‌نه‌وه‌ی خۆی یان له‌به‌ر هه‌ورسی و نه‌بوونی که‌ره‌سته‌ی پێو‌یست، خودا ماندوو نابێ له زۆر مانه‌وه‌ی بوونه‌ومری خۆی و هه‌و‌ل بده‌ت له‌ناوی به‌ری، خودا به‌ لوتف و به‌زهی خۆی درووستیکردوه و رایگرتوه، خودا توانای هه‌یه دووباره پاش له‌ناو بردنی و هه‌وتانی درووستی بکاته‌وه، به‌بێ نه‌وه‌ی پێو‌یستی پێی هه‌بێ، بێ داوای یارمه‌تی و هاوکاری له هیچ کامیان و له هیچ كه‌س، له‌به‌ر نه‌وه‌ش نییه كه‌سی لانییه و هه‌زی له‌هاوده‌م و هاو‌پێیه، له‌به‌ر نه‌زانین و نه‌بینینی نییه و له‌به‌ر هه‌ژاری و ده‌ستکورتی نییه، بۆ سامان و ده‌وله‌مه‌ندی و له‌به‌ر زیادیی ده‌سه‌لات نییه، له بێده‌سه‌لاتییه‌وه.

(۱۸۷)

وتارى لىبارى داستانى جەنگە كانەو

ئاگادارتان دەكەم مەردانى خودا ! بە باوك و دايكم بەقوربانىيان بىم...ئەوانەى كە سالانىك ناويان لە ئاسماندا ناسراو و لەزەويدا نادىبارە، ئاگادار بىن پۇژى دى بەسەرتانا كاروبارتان پوو لە شكستە، لە يەك دادمېرېن و سووكىي و بېنرخىتان بەسەردى، ئەو پۇژە ئەو پۇژەيە كە زامى شمشىر لەسەر باومەردار ئاسانترە لە ومەرگرتنى فلسىك لە بەر حەلالىي و ئەودى پېي دەبەخشىرى ئەجرو پاداشتى زۆرتەرە، لەبەخشەندەكە، ئەو پۇژە بى مەى سەرخۆشەن، لەبەر زۆرى نازو نىعمەت و خۆشگوزمەرانىي لەو پۇژەدا بى پىويستىي سويند ئەخۆن، بى زۆر لىكردن درۆ ئەكەن، ئەو پۇژە كە بەلاو كارمەسات پستان زامدار ئەكات، وەك كورتان پىشتى وىشتر ناوكەپىژ ئەكات، ماوەى زۆرى ئەو داماوويە و هىواو ئومىد زۆر دوورە.

خەلكىنە.. ئەم پەشەويە كە قورسايى لەسەر پىشت گرانە دەستى لىبەردەن، سەرنىشە بۆ خۆتان و دەسلەتتان پەيدا مەكەن، پەشىمان ئەبىن لە كەردارتان، وەكو جارى پېشىن مەكەن، خۆتان بىخەنە ناو بلىسەى ئاگرمەو، خۆتان بپارىزن لە دووبارەكەردنەوەى كارەكانى پېشوووتان، پىگەى راست بگرن، (بەخودايەى تەمەنى منى بەدەستە) باومەردار ئەفەوتى و بىباومەردارىز ئەبى، نەمەوئەى من و ئىوئە وەك جىرايە لەتارىكىدا، هەركەس بەدەستىوئە بى بۆى پووناك ئەكاتەوئە و دەرباز ئەبى، گوپرايەل بىن، خەلكىنە.. تىيىگەن و لىيىگەن و بەدل گوپبىستى بىن، باش حالى ئەبىن و دەجىتە زمىنتانەوئە.

(۱۸۸)

وتارىك بۆ پاسپاردن بۆ خۇپارىزىي

خەلكىنە داواتان لى ئەكەم، راتان ئەسپىرم.. لە خودا بترسن و خۆتان بپارىزن، زۆر ستايشى خودا بىكەن لەسەر ئەو ھەموو بەخشەندەيەى بە ئىوئە داوئە، ئەو ھەموو نازونىعمەتەى بە ئىوئە پەوا بىنيوئە، ئەو ھەموو چاكەى لەگەل ئىوئە كەردوئە، زۆر جار بەتايبەتتىي نىعمەتى بەئىوئە داوئە و بەسەرى كەردوئەتەوئە بە بەزمىي خۇي.

(١٨٩)

وتاری له سه‌ر باومر و پیوستی کۆچ

به‌شێك له باومر جێگیره، مه‌ند و وه‌ستاوه له دڵا، به‌شێكیش له‌ناو سنگ و دڵ هاتوچۆیه‌تی، هه‌تا كاتی دیاریكراو، نه‌گه‌ر ویستان خۆتان دووربخه‌نه‌وه له كه‌سێك و ته‌به‌رپرای لێبكه‌ن، په‌له مه‌كه‌ن، رایگرن هه‌تا نه‌مرئ، كه‌ مرده‌و په‌شیمان نه‌بووه‌وه نه‌وكات ته‌به‌رپرای ئی بكه‌ن.

پیوستی كۆچکردن

كۆچ له به‌ر باومر و سته‌م هه‌یه، وه‌ك یه‌كه‌مه‌جاری كۆچ، خودا چ پیوستی به‌كه‌سانئ هه‌یه، كه‌ به‌ شاراویمی له ولاتی كوفر باومریان هه‌بئ و چ پیوستی به‌ ناشكرا كردنییه‌تی له ولاتی نیسلامدا، كۆچ له‌سه‌ر كه‌س نییه هه‌تا باومری ته‌واوی به‌ نیسلام نه‌بئ، كه‌ نیسلامی زانی و دانیپێدانا و كاره‌كانی بۆ نه‌نجام نه‌ده‌درا، نه‌وه ده‌بئ كۆچ بكات، ناوی بێده‌سه‌لات كه‌ لێبوردراوه له كۆچ، له‌سه‌ر كه‌سئ نابئ كه‌ له نیسلام گه‌یشته‌بئ و به‌ گوئی ناشنا بووبئ و به‌ دڵ باومری پێهێنا بئ.

بارگرانیی باومر

کاری ئیمه (باومر)ه قورسه، قورسیی ده‌وئ، كه‌س بوئ هه‌لناگیرئ، مه‌گه‌ر به‌نده‌یه‌کی باومردار، كه‌ خودا دئی تافیکردوه‌ته‌وه، كه‌ باومری تێدایه، كه‌س له وتاری ئیمه حالی نابئ، جگه‌ له دلائی نه‌مین و عه‌قڵی به‌ برشتا.

زانستی راسپێراو

خه‌لگینه.. پرسیارم لێبكه‌ن پێش نه‌وه‌ی له ده‌ستان ده‌رجه‌م، من له رێگه‌ی ناسمان شارمه‌زاترم هه‌تا له رێگه‌ی زه‌وی، پێش نه‌وه‌ی ئاژاوه و فیتنه‌ لنگی به‌رزبکاته‌وه و کویرانه هه‌نگاو بنئ و عه‌قڵ و هۆشی یارانی ببات.

(۱۹۰)

وتاری له ستایشی خودا و مه دحی پیغه مبهەر
(صلی الله علیه وسلم) و نامۆزگاریی به ته قوا
(ستایشی خوا)

ستایشی خودا نه کهم له بهر نهو هه موو به خشندهییی پێیداوم، داوای یارمهتی لێنه کهم، که بتوانم نه نجامی حهق و مافی جێبه جێ بکهم، خودا سوپاو سهربازی به توانای ههیه، گهوره دمه لاتی به هیزی ههیه، باومریشم ههیه که محهمهد(صلی الله علیه وسلم) بهندهو رهوانه گراوی خوایه، خه لکی بانگهێشت کردووه بۆ فره مانه گانی شکینهری دوزمنانیهتی، به ههول و تیکۆشان بۆ ناینه کهی، ههرگیز توانای نه بووه کۆ دنگیی له سه ر به درۆ خسته نه وه، که کۆلی پێیدا و ههولێ کوزاندنه وهی چرا کهی بدری.

نامۆزگاریی به ته قوا

به توندیی دمه ست بگرن به خۆباریزی و ته قوای خودا، چونکه دمه ستگرێکی زۆر قایم و باومرپێکراوه، دمه که کهی سه ره وهی په ناگایه کی پته وه، دمه ست پێشبخه ن بۆ مردن و ناره حه تییه گانی گیانده رچوون، نامادمن بۆ ته شریفه یێنانی، جێگه ی بۆ چاک بکه ن پێش نه وهی ببێته میوان، چونکه مه به ست قیامه ته، نه وش باشته رین نامۆزگارییه بۆ که سی که ژیره و فامدار بن، وانه یه کی باشه بۆ نه وهی نه زانن، پێش نه وه برۆنه نه و کۆتاییه که نازانن ناره حه تییه گۆرپه وشاره، ئیش و نازاری بپنومه یی، ترس و تۆقاندنی، داوگری لێواری گۆرپه ترس و له زین و به یه کدا چوونی په راسووه کان، که رپوونی گوێکان له شریخه و نا له ی نازارو تاریکیی نه له ده ی ژیر گۆرپه ترس و له رز، پرس و به یمان و خه فه تی به ردی سه ر چالێ گۆرپه قورسیی به ردو گلی سه ری !!

ده خیلانم.. ئیوه و خودا، بهنده گانی خودا...!، دنیا به هیواش نه تانبات، ئیوه و ناخرزه مان، به په تی جه له ناومل گراون، هه ر نه وهنده تزانێ که نیشه گانی هاته دی، له نزیکه وه نا لاو په رچی خۆی هه لکرد، ئیوه ی له سه ر پردی باریک راگرت،

زۆری نه ماوه بومه له رزهی دهستپێکات، به توندیی سنجی به سهرتانا بدات، هه موو دنیا و دانیشتوو هه کانی کۆتایی پێبینی و له کۆشی خۆی فرپێتان بدات، ئه و کات وهك رۆژی رابردووی لێدی و وهك مانگی پێشوو، تازه کانی کۆن نه بێ و نه پوترکی، چاخه کان له ر ئه بن له ناره حه تی و تهنگی جیگا که و زۆر کاری ناهه موار و ناخۆش و ناگری تیزو هارو هاج و گر و کلپه و بلیسه ی به رزو بالا و تیشک و گهرمی به هیزو هه ناسه و په لاماری رقاوی و ترسانندی و درهنگ نه کوژیته وه، ئه وه هه لگهرسانی هه تی و به هه ره شه یه و بنی قوول و که ناری تاریک و تیانه چه و قازانگی گهرمه و قوئنه دا و بیئهن داز نازارداره، کاره کانی (ئه و که سانه ش که ههر له په روه نده میان ترسیان بووه دهسته دهسته به ره و به هه شت به ری ده گرین...) بیترس و بیپه روا له ئازارو سه رزمنشت و هه ره شه و لۆمه و و دوور له ناگر و له مالی خۆیان حه ساونه ته وه، زۆر رازی و دلخۆش به جیگه و هه وارگه و شوینی حه وانه و میان، ئه وانه ش ئه و که سانه ن که کاری پوخت و پاکیزه میان هه بووه و چاویان ته ره بووه به فرمی سک، شه ویان رۆژ بووه، به گه ردنکه چیی و پارانه وه و داوی لیبوردن له خودا رۆژیان شه و بووه، بێ گوینه دان به خه می دنیا و سامان و هه ئپه ی دنیا و یستی، خودا به هه شتی کردووه به شوینی حه وانه و میان و به زیاده پاداش و خه لات، (ئه وانی ش شایسته و قایل بوون به و پاداشته) له ژیا نی خوشگوزمرانی، به رده وام نارام، ئیومش به نده مانی خودا!، ناگاداری ئه و کارانه بن که سه رکه وتوو پێی دلخۆش نه بێ و که وتوو و ته مه ل زیا نی که وتوو نه بێ، برۆن به پیری و پیشوازی ئه جه لتان، به کاری چاک و به سوود، چونکه له بارسته ی پیشه کیی کاری خۆتان پاداشتان ته نها ئه ومیه که زوو ناردووتانه، ئه وه نزیکه به لاتر سینه ره که بگاته سه رتان و گه رانه وه ی نییه و بره بیانو و کار نا کات، خودا ئیمه و ئیوه له سه ر فه رمان به رداریی خۆی و پێغه مبه ری رابینی (صلی الله علیه وسلم)، له ئیمه و له ئیومش خۆش بی، به گهرم و په حه مه تی خۆی، هه می شه خۆرا گرو نارام بن له جیگه ی خۆتان، له کاتی به لا و کاره سات خۆگر بن، هه ره شه و گو ره شه مه که ن به ده ست و قا چه کانتان و ده ستان بکه ویته هه وای خۆی و هه رچی نه شی بیلین، په له مه که ن له و کاره ی خودا داوی په له ی نه کردووه، ئه وه ی راست بێ هه ر که س له سه ر جیگه ی به ری و حه قی خودا و حه قی پێغه مبه ر و ئال و به یتی پێغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) بزانی به شه هیدی

مردووو و پاداشتی لای خودا ههیه، نهجرو کریتی نیازمکهی ههیه و نهو نیازه زۆر باشتره که شمشیر هه لگیشتی له کیلان، هه موو شتیك ماوهی خووی و کاتی خووی ههیه.

(١٩١)

وتاریك كه ستایش بو خودایه و بو پیغه مبه ره

(صلی الله علیه وسلم)

(داوای دنیا به که مگرتن نه کات)

سوپاس و ستایش بو خودا که سوپاس و ستایشی گشتگیره، سه ربازی سه رکه و تووه، به رزو بالایه که ورمیی و شکوی، دوباره سوپاس و ستایشی نه که م له سه ر ناز و نیعمه ته دوانه کانی و به خشنده و خه لاته که ورمه کانی، نهو خودایه حیلمی که ورمیه و لیخوشبوونی تیدایه، زۆر خاومن داده له هه موو قه زاومتیکدا، زانینی ههیه به وهی رابردوووه و به ووش که دیت، داهینه ری خه لکه به زانست و دروو ستکاره به حیکمه ت، به بی چاولیکردن و لاسایی و بی فیربوون له که سیکه وه و بی له به ر شوژدنه وهی نموونه ی داهینه ری حه کیم و بی هه له و چاولیکردن.

پیغه مبه ری گه و ره

(صلی الله علیه وسلم)

شایه تی نه ده م محمه د (صلی الله علیه وسلم) به نده و ره وانه کراوی خودایه، کاتی به یامی پیسپارد که خه لک له ناو شه پۆلی گومرایی و بیویلیدا بوون، کویرانه مه له یان نه کرد له دهریای نه زانیندا، ره شمه ی فه وتان راینه کیشان و په رده ی قایم له سه ر دلایان کلۆم درابوو.

راسپاردن بو به که مگرتنی دنیا و خو پاریزی

به نده کانی خودا...! راتان نه سپیرم به ترسان له خودا، چونکه نهو ترسه خو پاریزی تیدایه و نه ووش حه قی خودایه له سه رتان، خودا بو خووی دایناوه به هوکاری پاراستن و چه تری رزگاری و سه به ی دمه بته چاوساگی ریگه تان، شارمزی

پێگهیه و نهوهی نهو دهستی بگهڕێ شوینی پێی پتهوه و نهو شوینهی لێی دانراوه زۆر نهمین و جێمتانیه، هه‌میشه خۆی نواندوووه بۆ گه‌لانی پێشوو و خه‌لکانی رابردوو، چونکه زۆر کاریان پێیه‌تی بۆ سه‌به‌ی رۆژ، له‌و رۆژه‌ی خودا نهوه‌ی جووه دووباره‌ زیندووین نه‌کاته‌وه، نهوه‌ی پێیداوین لێیان و مرده‌گه‌رتیه‌وه و پرسیار نه‌کات له‌و فه‌رمان و کارانه‌ی که داویه به‌سه‌ریاندا، به‌لام نهوه‌ی راسه‌ زۆر که‌م له‌ خه‌لک نه‌م راسپاردیمان قه‌بووله‌و به‌راستی مافی خۆی داوه‌تی ژماره‌یان زۆر که‌مه، نه‌وانه‌ خودای پا‌ک خۆی و مس‌فیان نه‌کات و نه‌فه‌رموا: (له‌ عه‌به‌ده‌کانم که‌م‌تریان شو‌گه‌ڕێ ده‌که‌ن)، مل‌ر‌اک‌یشن و گو‌ئ بگرن و په‌یره‌وی بکه‌ن، به‌راستی و به‌دل خۆتانی له‌سه‌ر رابینن، له‌بری هه‌موو میرات و که‌له‌پوری پێش خۆتان وهری بگرن، میراتگری چاکه‌ بن و قه‌لب و خراب وهر م‌ه‌گرن، به‌م ته‌قوايه‌ خۆتان و هه‌به‌ر بێن له‌ خه‌و، رۆژی پێ ببه‌نه‌ سه‌ر و له‌ناو دلتان جێگه‌ی بکه‌نه‌وه، گونا‌هه‌کانتان پێش‌وێن، تیماری بيماريتانی پێبکه‌ن، په‌ند و م‌رگرن له‌وانه‌ی و نیا‌ن‌کردوو و مه‌به‌نه‌ جێگه‌ی په‌ند و م‌رگرتنی نه‌وانه‌ی په‌یره‌وییان کردوو، هۆشیار بن، بيبا‌ری‌زن و نا‌گاداری بن و خۆتانی بيبا‌ری‌زن له‌ دنیا‌دا، پا‌ک و خا‌وین بن و خۆتانی پێتالوو‌ده مه‌که‌ن و بۆ قیامه‌ت هه‌میشه د‌ل‌گه‌رم و شه‌یدا بن، نه‌وانه‌ی ته‌قوا به‌رزی کردوون به‌که‌م مه‌زانن و نه‌وانه‌ش که دنیا به‌رزی کردوون به‌ به‌رز مه‌زانن و بۆ خێرو بیرو به‌راتی مه‌روانن، گو‌ئ م‌ه‌گرن له‌ ب‌ل‌ند‌گۆ و (بلو‌یر‌ژهن)ه‌کانیان، وه‌لامی قه‌ره‌ی قه‌له‌کانیان مه‌دنه‌وه، روناکیی خۆتان به‌ تیشکی نه‌وان مه‌زانن، سه‌رسام مه‌بن به‌عه‌نتیکه‌و شته به‌ نرخه‌کانیان، چونکه جوانیی و بریسه‌که‌ی فێلا‌ویییه، وته‌ی درۆیه، سامانی تالانییه‌و عه‌نتیکه‌کانی دزی و رووت‌کردنه‌ومیه.

ئه‌بێ زۆر نا‌گادار بن !! ئه‌م دنیا‌یه ژنیکه‌ خۆن‌وین و له‌ خۆبایی و به‌ عین‌وان و به‌ نازو به‌ عیش‌ومیه و سه‌رکه‌ش و بێ‌له‌غاوه و هه‌میشه مانده‌گه‌ڕێ و درۆزن و بې‌به‌یمان و سه‌پله‌ و سه‌رک و ناله‌باره، هه‌وه‌سه‌باز و ر‌ه‌نگاو ر‌ه‌نگه‌، کاری هه‌میشه‌گۆران و که‌په‌سه‌وزه و له‌سه‌ر یه‌که‌بار نییه، هێرشێ بومه‌له‌رزه‌یه، به‌رزی سه‌ره‌ن‌ویه و راستی گه‌مه‌یه و به‌رزی نزمییه، ولاتی شه‌رو نازاوه و نیشتمانی رووت‌کردنه‌وه و تالانی و جه‌پاو و ملشکاندنه، دانیش‌توو‌ه‌کانی له‌سه‌ر‌لاق را‌وه‌ستاون و چا‌وه‌پێی نه‌جه‌ل نه‌که‌ن، وه‌ک جه‌له‌ب درا‌ونه‌ته به‌ر به‌ری م‌ه‌رگ و یه‌ک به‌ دوا‌ی یه‌ک بێ

ئەوێ یەك بەیەك بزانی، گشت رێگەکانی سەر لێشیوێنەو ماوەی خوشاردنەو و جێگای پەنای تێدا نییە، هەموو ئومێدی بێئومێدییه، کۆشك و سەراکان ئەیاندم بە دەستەو، قەڵاگان دەریان دەکەن و زیرەك و بێتۆڵەکانیان زمانیان کول بوو، هەیانە لە مردن رزگاری بوو، بەلام زامدارە و هەیانە پێستەکە ی گراوتەو و لاشەیان گۆشتەکە ی بە دەرەوێ و خوینی رژاو و گازی لە دەستی خۆی گرتوو و هەردوو دەستی ئەپروێنی لە پەشیمانیدا، پرووی لە سەر مەجەکی داناو و خەفەتبارەو پەشیمانە لەپاو بۆچوونی خۆی و گەراوێ لە نیازی، فیل و تەلەکە ی پستی تیکردوو و شەر پرووی لێناو، (ئەو کات وەختی راگردن نییە).

ئای کە دوورە و زۆر دوورە!، ئەوێ رۆی رۆشت و ئەوێ چوو چوو، دنیا ش هەروەك خۆی ماو و نەگۆراو، (ناسمان و زەوی بۆیان نەگریان و مۆلەتیان پێنەدرا).

(١٩٢)

وتاریك كەناوی شكینه ره یان تینوو شکی

ئەم وتارە زیاتر زەمی شەیتان ئەکات لەسەر خۆبەزلزانی و سوژدە نەبردنی بۆ نادەم (دروو سلاوی خۆی لە سەر بێت)، یەكەم کەس بوو کە نەتەو پەرستی توندپەر و شانازی کەر بە رەگەز و شانازی بە بنەچە ی خۆبەو کردوو، خەلک هۆشیار ئەکاتەو ئە پەیرەوی ئەم رێنارە

ستایش بۆ خودا کە شکۆ بەرز ی پۆشیو، تەنھا بۆ خۆی داناو و ماوە نەداو کە خەلک لە بەری بکات، کردوونی بە قاغە و نابێ کە سێر داوای بکات و ئەو دوو سیفەتە تەنھا شایستە ی خۆبەتی.

سەرۆکی یاخیوان

خودا نەفرەتی کردوو لەو کەسە ی ئەم سیفەتە بداتە پائی خۆی لە بەندەکانی و ئارەزووی بکات و خۆی پێو بنوێن، ئەوجا فریشتە زۆر نزیکەکانی تاقیکردوو بۆ جیاکردنەو ی بێفیزمکان لە خۆبەزلزەکان، ئەو کات فەرەموی: (هەموو پاکیی و بەرز ی بۆ ئەو بێ)، کە خۆی زاناش بوو بەهەموو شارەمکانی ناو دلیان و گشت

نهئینییه‌کانی نادیاریان، (کاتی پەرورمێنی تۆ به فریشته‌کانی ڕاگه‌یاندا وا خه‌ریکم مڕۆیه‌ک له هۆر چێ بکه‌م، هه‌رگا له‌شیم ته‌واوکرد و له گیانی خۆم هه‌ووم پێدا کرد هه‌مووتان سوژده‌ی بۆ به‌رن، نه‌وسا فریشته‌کان سوژده‌یان بۆ برد، ئیبلیس نه‌بی خۆی به زلزانی و سېله‌یی کرد).

ده‌مارگیریی ڕێگه‌ی لیگرت و شانازی به‌ سه‌ر پێغه‌مبه‌ر ئاده‌مدا کرد(درودو سلاوی خوای له سه‌ر بێت)، له درووستکردندا سه‌ری گه‌رم بوو به نه‌ژاده‌که‌ی. ئه‌م دوژمنه‌ی خودا.. ڕابه‌رو پێشه‌وا‌ی هه‌موو ده‌مارگیرانه‌و پێشینه‌ی هه‌موو خۆبه‌زلزانه‌و په‌پرەوی دانا بۆ گشت شانازیکارانی به نه‌ژاده‌وه و ڕووبه‌رووی خودا بووه‌وه و دزی ڕاوه‌ستا له ده‌سه‌لات و شکۆ به‌رزیدا، به‌رگی گوێنه‌دان و نافه‌رمانیی له‌به‌رکردو ڕوو پۆشیی خۆبه‌که‌مزانیی لابرد له ڕوویدا. زانیان خودا به هۆی خۆبه‌زلزانییه‌وه چۆن بچووکێ کردوه و دایبه‌زان له به‌رزیه‌وه بۆ نزمیی، له دنیا شکاو و تڕۆ و له قیامه‌ت ناگری سه‌ختی سوتینه‌ر!.

تافیکردنه‌وه‌ی خه‌لك

خودا له توانیدا هه‌بوو ئاده‌م له تیشك درووست بکات که ڕووناکیی چاو ببات و دیمه‌نه‌که‌ی عه‌قڵ تیکببات، ئه‌وه‌نده بۆنی خۆش بکات که بۆن و به‌رامه‌ی هه‌ناسه‌ بپڕیت، نه‌یتوانی بیکات و نه‌گه‌ر وای بکرا‌یه گه‌ردنی خه‌لك له ناستی نه‌وی دمبوو و نه‌زمونه‌که‌ش له‌سه‌ر فریشته سووک دمبوو، به‌لام خودای تاك و پاك و به‌رز بۆ ئه‌زموون و تافیکردنه‌وه‌ی خه‌لك به هه‌ندئ لهو کارانه‌ی که ڕه‌گی نازانن، بۆ جیاکردنه‌وه‌یان به تافیکردنه‌وه و لادانی خۆبه‌گه‌وره‌مانان له خۆیان و دوورکه‌وتنه‌وه‌یان له فیزو ده‌مارگیریی. له ژێر نه‌زمووندا دایان و ئه‌و کاره‌ی نه‌کرد.

داوای وەرگرتنی پەند

ئه‌وجا ده‌بی ئیوه دهرس وەرگرن له‌وه‌ی خودا کردی به ئیبلیس، که هه‌موو کرده باشه‌کانی ماوه‌ی ته‌مه‌نی پوچه‌لکرده‌وه و هه‌موو ماندووبوون و به‌ندایه‌تی بمفیرۆدا، که ئه‌م به‌نده بێغه‌رمانه شه‌ش هه‌زار سال به‌ندایه‌تی خودای کرد، خۆ

نازانرئ ئەم ژمارمە بە پێوانەى سالى دنياهە يان سالى قيامەت، هەموو لە پێناوى دەمژمێرێك لە دەمارگیرى.

كەواتە پاش ئىبلىس كى بە سەلامەتیی لە تۆلەى خودا دەرباز ئەبێ، بە هەمان كردارو سەرپێچییەوه؟ نەخیر! هەرگیز خودای تەبارەك و تەعالا مەرفەئەك ناباتە بەهەشت كاری فریشتەیهك بكات كە لە بەهەشت و دەمەرى ناو، فەرمانى خودا لە زەوى و ناسمان وەك یەكە، لە نێوان هیچ كەس لە خەلقى خودا ماوەى پێپێدان نیه، ئەگەر زیانەخرۆ بێت و بكەوێتە ناو قەدەغەكانى خوا.

ترسان لە شەیتان

كەوابێ ئەبێ زۆر وریا بن و بترسن لەم دۆژمنەى خودا، كە ئەم درمەى ئەو بگرن و تووشى هەمان نەخۆشى ببن و بتانخەلەتینی و فریوتان بدات و گازتان بكات بۆ لای خۆى و بدا بە سەرتانا بە خۆى و سوپای سوارو پیادهیهوه، (بەخودایەى گیانی منى بە دەستە) شەیتان تیری تەقاندوو بە سەرتانا و لە دووری مەودای كەوانەكەوه نزیك بونەتەوه و زۆر لە نزیكەوه تیرتان بۆ ئەهاوێژى، (وتى: ئەى پەرورمەندەى من! هەر چۆن تۆ گومرەت كردم، لە پرووى زەمین خرابەیان و مەها لەبەر دەخەملێنم گشتیان لەپڕى هەلە دەكەم).

ئەم هەپەشه هاوێشتنە بۆ مەودایەكى زۆر و فرێدانى گومانىكى نادروست، تەنها ئەوانە برۆیان پێیهو شوێنكەوتوون، كە شوێنى دەمارگیرى خێلایەتیی نەقامیی و ڕەگەزپەرستى كەوتوون و ئەو خەزم و برايانە كە شوێن هەپەرستى و هۆزدۆستى كەوتوون و پالەوانەكانى خۆبەگەورەزان و چاخى بێوێلى، كاتى چاوچنۆكەكان و تەماعبازانى ئێوه سەریان بۆ شۆرکرد، كورسیپەرستان ڕەگیان لەناوتاندا داکوتا، ئەو كاتە ئەم ڕەوشەى ئىبلىس لە شاروهمى و نهێنى گۆپزرايهوه بۆ ناشكراو بانگەشه، دەسلەلاتى خونكارییان لە سەرتان زالبوو، پێش قەرەولێ سوپای هاتە ڕیزتانەوه، ئێومیان كێشایە ناو گۆرەپانى سووكی و سەرشوپی و ئالودەیانكردن بە كەوتن و تاوانى كوشتن و برین، بە زۆر قەچى ئێومیان خشاندوو بەزامە بەسوێكانى و ڕمیان لە چاوتان كردوو و ملیان بریوو و لوتتان شكێراوه و

به نیازی له ناو بردنتان و به تیان له لوت و قه پۆز ناو و کێستان ئەکەن بە شەق بۆ ئەو ناگرە بۆتان دانراوه و ئیبلیس و شەیتانە ئینسانییەکان له ئاینی ئیوه دا زیانی گه‌ورمیان کردووه و ناگریان له دنیا تان به‌راداوه و زیاد لهو گه‌سانه‌ی کردووتان به دوژمنی خۆتان و هێرش و به‌لامارتان داو.

گه‌واته زۆر پێویسته زۆر رق و کینه تان له‌سه‌ری بێ و په‌یوه‌ندی خۆتان له‌گه‌ڵی بپچڕێنن، چونکه بپروا بکه‌ن به‌خودا ئەو شانازی کرد به‌سه‌ر باواتاندا و به‌ربووته گیانی خۆشان له‌هه‌موو شوێنی، هه‌ول ئەدەن دەستان بچن، ناتوانن به‌فیل و ته‌له‌که خۆتان رزگار بکه‌ن، کاری جددیتان پێناکړی له‌مه‌یدانی سه‌رشۆریتان و گۆرپانی مه‌رگ و جه‌وله‌ی به‌لاو کارمسات، هه‌ول بده‌ن ئەو ناگره‌ی ربه‌گه‌ز په‌رستی دلتانە بیکوژینه‌وه و ئەو رق و کینه‌ی نه‌فامی و بیویلی لابه‌رن، دمی و وا باشه ئەو دل و نازییه‌ی له‌باوم‌داردا دژی خورپه‌و دله‌راوکی شەیتان بێت، دژی فێرکردنی خۆ به‌زلزانی و ئەو به‌گوێدان و فوودانه‌ی شەیتان بێ، زیاتر خۆنه‌ویستی له‌سه‌ر سه‌رتان دانین و خۆبه‌زلزانی له‌ژیری بنین، ئەو فیزه‌ له‌گه‌ردنی خۆتان دامانن، خۆ به‌که‌م زانین و سادمی بخره‌نه سه‌نگه‌ره‌کانی سنووره‌وه له‌نیوان ئیوه و دوژمنه‌که‌تان که ئیبله‌سه‌و سه‌ربازمه‌کانی، چونکه ئەم نه‌فرمتی‌کراوه له‌هه‌موو گه‌لیک و نه‌ته‌ومه‌یک سه‌ربازو و هاو‌رازو هاو‌کاری هه‌یه، پیاده و سواری هه‌یه، هه‌رگیز خۆتان هه‌له‌که‌شن وه‌ک یارو خۆی گیف ئەکاته‌وه له‌کورێ دایکی بێ چاکه و باشه، یه‌کی که‌خودا پێی دابی جگه‌له‌و سیفه‌ته‌خراپه‌ی که‌خۆی به‌گه‌وره‌ بزانێ و دوژمنایه‌تی ئیرمی و به‌س، دلی گری گرتووه و له‌ناگری رق و شەیتان هه‌وێ کردووه به‌لوتیداو بای هه‌وای تیکردووه که‌له‌پاشا په‌شیمانه‌لی و له‌ئه‌ستۆی داناوه و گوناح و تاوانی پیاوکوژمه‌کان هه‌تا قیامت.

ترسان له‌فیز و خۆبه‌گه‌وره‌زانین

ناگادارتان ئەکه‌م که ئیوه سه‌رتان کردووته لاساری و یاخیبوون و بی‌فه‌رمایی، خۆتان و دنیا تان گه‌نده‌ل و پۆخل کردووه، به‌ناشکرا دوژمنایه‌تی خودا و زۆربازایی و کوشتاری باوم‌داران دمه‌کن، ئیوه و خودا خۆتان مه‌هاوینه‌ناو کووره‌ی خۆبه‌زلزانی و شانازی بیویلی و نه‌فامی، چونکه له‌ویدا رق و کینه که‌ن

نه گری و شوین کوورده مهی شهیتانه، تهنه بهو سیفته خرابه نه ته و مکانی پیشینی له خشته بردوو و سالانی رابردوو وای لیها ت له ناو تاریکستانی نه فامیدا ونبوون و کهوتنه ناو چال و چۆلی گومرایی، سه رشۆپ له تیخووپین و گهردنکه چ له جله وکیشاندا، کارگه یشته نه ووی دل و دموونی نه وانه له ناست شهیتاندا وهک یهک بووه و سالان و پۆزگار له سه ره نهو پنگه بوون، بهو فیزو خۆبه گه ورمکردنه وه، دموونیان جمه ی دمهات.

هۆشیاریدان بۆ به گۆینه کردنی مله ورائی خۆ به زلزان

زۆر هۆشیار بن، ناگادار بن..! بترسن زۆریش بترسن، له گۆنپرایه ئێی گه و ره ده مارز له کان و سه ره داره له خۆباییه کان که خۆیان به گه ورمتر دێته بهرچاو له خزمه کاریان و زۆر بهرز خۆیان له سه ره ووی نه سه بیان نه بینن، بهم کاریان، جواندرووستکردنیان له خواوه به ناشیرینی و پرمزافورس نیشان دهمدن، سه پنه بهرامبه ره درووستکردنی خۆیان به جوانیی و باشیی و لوتبه رزیی نه کهن بهرامبه ره دادومریی خوداو ده یانه وئ زالبه به سه ره نازو نیعمه تی خودا، نه مانه به ردی بناغه ی ده مارگریی و پایه و کۆله که ی نازاوه و شمشیری به خۆنازین و شانازی که رن به باوک و باپیری نه فامیی و بۆنیلییاندا، له خودا بترسن، دزایه تی نیعمه تی خودا مه کهن، ئیرمیی مه بهن بهو چاکه ی که خودا پێی به خشیوون و به فه رمانی نهو سه ره کرده ناره سه ن و ناجنس و نا په سه ندانه مه کهن که ناوی پاک و شیرینتان به ناوی لیل و شلوپی نه وانه وه خواردوو، ساغیی و سه لامه تی خۆتان لی تیکه لکرد به دهمدو بیماری نه وان، هه قی خۆتان نامیته کرده باتلی نه وان، نه وانه ره گ و بنچینه ی پیسیی و پۆخلین و ببن به ژیر جلی بیتگوپی و نافه رمانیی ئیبلیس وهک ولاخ سواریان بوون بۆ گومرایی و کردنی به له شکرو سه رباز، په لاماری خه لکی پێ نه دهن، خۆیان کردوو به ته ره جه مانی زمانی نه وان و عه قل و هۆشیانی دزیوه و چونه ته ناو چاویان، هوو نه کهن به گۆیتاندا و به نیشانه ی کردوون بۆ تیرنه ندازیی خۆی و جیپێ و لیستی دهمتی.

پەندە وەرگرتن لە رابردوان

پێویستە پەندە نامۆزگاری وەرگرتن لە نەتەو و گەلانی پێشوو، کە تووشی هیزو دمسەلاتی خودا بوون و ئەو کارەسات و رووداوانەى تووشیان بوو و بەرتۆلەى خودا کەوتوون و چۆن روومەتیاى لەناو خۆلدا جەقیو و چۆن لال و پال لێى کەوتوون، لەسەر گۆ، داواى پەنا و شاردنەو لە خودا بکەن کە تووشى مۆربەى فیزو لەخۆباییبوون نەبن، وەك داواى پەنا لە خودا ئەکەن لە رووداوى زەمانە، ئەگەر خودا ماوەى بە گەسى بەدايە بۆ خۆبەزلزانين بۆ گەورمبەندمکانى خۆى و پێغەمبەران (دروودو سلاوى خوايان لە سەر بێت) دەستەکانى رەوا دەبینى، بەلام خوداى پاك و بێگەرد زۆر لای گرانە بەگەورمزانينيان و هەمیشە خۆنەویستى پێخۆش بوو، هەمیشە روومەتى خۆيان لەسەر خاك ناو و ناوچاویان لەگەڵ گۆل تێکەلاو کردوو و بالیان داناو بۆ باوەرداران کە بەسەریدا بپۆن، لەگەڵ ئەوەى کە هەزارو کەم دەست بوون، خودا بە برسێهتیی و نەبوونی تاقیکردوونەتەو و لە ئەزموونی ناردەهەتیی و ناخۆشیی دایناون، بە جۆرەها بەلاو ناردەهەتیی هەزاندوونی، هەرگیز رەزامەندی و ناخۆشیی بەسامان و مال و منال لێک مەدمەنەو، چونکە تێنەگەشتنە لە جێگەو کاتى نازاوه و فیتنەو شوینی تاقیکردنەو دەوڵەتمەندو هەزارى، ئەومتا خودا دمهفرموا (ناخۆ ئەوان پێیان وایە ئێمە کە بە مال و کوران یارمەتیاى دەدمین هەر بۆ ئەوەیە کە پەلەمانە لە چاکە دەگەڵ کردنیاندا؟ نەخیر ئەمانە ئەزانن)، خودا بەندەى خۆى بە خۆهەلکێشانی خۆبەزلزانان دژی لاواز تاقى ئەکاتەو.

کەمفیزیی پێغەمبەران

(دروودو سلاوى خوايان لە سەر بێت)

جاریك (موسای کورپى عیمران) (سلاوى خواى لە سەر بێت) لەگەڵ هارونی براى (سلاوى خواى لەسەر بێت) دەچنە لای فیرعەون و دوو فەرمەنجى خوریان لەبەردا ئەبێ و هەریەکە گالۆکیکیان بەدەستەو ئەبێ و مەرجیان بۆ دانا کە ئەگەر باومر بھێنێ سامان و دمسەلاتى بەردەوام بێ و هەمیشە ریزو شکۆى بمێنێ، فیرعەون

وتی: ئەووە بۆچی سەرتان سوڤدانامینێ لەم دووپیادە، مەرجم بۆ دادەنێن کە بەردەوام لەبەرزیدابەم و مۆلک و پاشایەتیم بمینێ، کەچی خۆیان لەم بەرگە شپۆ هەژاری و بێدەسەلاتییەدان، ئەگەر نەتوانن یارمەتی من بدەن بۆچی قۆل و ملتان پڕ نییە لە ئەلقەیی زێڤ؟ کە بەلایەووە زێڤو زۆری زێڤ نیشانەی گەورمیی و خوری و بەرگی خوری نیشانەی هەژاری و کەمدەستی، ئەگەر خودا ویستی وابێ کە پێغەمبەر(درودو سلاوی خویان لە سەر بێت) ڕەوانە بکات بە خەزنەزێڤو کانی ئالتون و دەرخستنی بەهەشت و ئالندە ئاسمان و درندەکانی سەرمویمان لەگەڵی، نەتوانی و ئەیکات، خۆ ئەگەر خودا داوا بکات ئەو کاتە ئەزموون و تاقیکردنەووە کاری نییە و پاداش و تۆلە نەدمبوو و کاری ناردنی پێغەمبەر(درودو سلاوی خویان لە سەر بێت) پوچەل و بێنرخ دەبوو، ئەو کاتە باومێدار لەگەڵ بێباومێ تیکەل دەبوو، ئەو کاتە وشەکانی باومێ ھاوتا نابن لەگەڵ ماناگانیان، بەلام خودای پاک و بەرز پەیمای خۆی بە پێغەمبەر(درودو سلاوی خویان لە سەر بێت)ی خاوەن عەزم و ئیرادە بەهێزدا ناردووە، بە چاو بێهێزو لاواز دمیڤێرێن لە ڕوی دەرموە، بەلام ئەو پەری ڕوای پڕ بە دل و بینایی لە دەوڵەمەندی و بێپەروایی بە هەژاری و بێهێزی پڕ بە چاو و گوێ لە ڕوی نازار پێگەیانندیان هەیه.

ئەگەر پێغەمبەر(درودو سلاوی خویان لە سەر بێت) خاوەن دەسەلات و هێزی بێمەترسی بووایە و خاوەن دەسەلات و خۆنکاری بێمەت بووایە و بەرزو گەورمیی و پاشایەتی بووایە کە ملی زۆردارانێ نەوی بکردایە و کاروانی کێشەو گڕفتی خەلک لای ئەوان گۆشاد بوایە، ئەو کات کەم کاریگەر دەبوو لە دلان و پەند و مەرگرتنی زیاتر فیزوگەورمییان بە خەلک دەداو خەلک لە ترس و لەرزدا مەیلیان بۆلایان دەجوو، ئەو کات نیازمکان تیکەل دەبوون و چاکەکان دابەش دەبوون لە نیوان باومێدارو بێباومێدا، بەلام خودای پاک و بێگەرد ویستی شوێنکەوتنی پێغەمبەر(درودو سلاوی خویان لە سەر بێت) و باومێ بە کتیب و پەیمەکانی بکەن و گەردنکەچی بۆ ئەووە سەرنەوی بۆ فەرمانی و خۆدان بەدەستەووە بۆ گۆڤراپەلێی کارگەلێک بن، تاییبەت بە خودا هیچ شلوی و لیلی تیدا نەبێ هەتا ئەزموون و تاقیکردنەووە قورس و پرسینەووە گەورەتر بێت، پاداش و خەلاتیش بە نرخت و گەورەتر دەبێ.

كه عبهی پیرۆز

باشه ئیوه نابینن كه خودای پاك و بهرز خهلكانی پێشینی له (ئادهم)مویه(درودو
 سلاوی خوای له سهر بێت) ههتا دواين، لهم گیتییهدا تاقیکردوووتهوه، به چههند
 بهردیکی بیزیان و بێسود و بێچاو و جێ و گوێ کردووویهتی به مائی خۆی و خهلكی
 بانگکردوه بۆ ڤاگرتنی به پیرۆزی و پێزمهوه، ئهوجا له سهختترین ناوچهی زهوی و
 ڤهقترین بهردو بهرزتر لهملاو ئهولای خۆی و وشکترین خاك و بێ ڤوووهکترین زهمین
 و تهسکترین شیوی بێ باران له نیوان جیاگهلیکی زبرو لم و چهوێکی لوس و وردو
 گانیاوێکی كهمناو و دیهاگهلیکی دوور له پهك كه ههرگیز سمدار و پێدار تییدا
 گهشه ناکات، ئهوجا فهرمانی داوه به باوکه ئادهم و کوڤهگانی(درودو سلاوی خویان
 له سهر بێت) بال ڤاوهشین بهرهو روی و کۆچ و بارکردن بۆی بوووته شوینی
 چهوانهوه و پشویان و کۆتایی کاروان و قۆشهنگیان و بوووته بازاری بازرگانیی و
 ئارامگای گیان و دل لهو شوینه چۆل و لماویی و بیابانهدا و له ناو شیو و دۆله قوول
 و چۆلهکاندا و لهناو ئهو دورگهی له نیوان دمريا لهیهك برآومکاندا، ههتا شانی
 خۆیان کړهکن و بهدم بانگهوازی خوداوه دمڤۆن و به ههروهله و نهرمهغار لهسهر
 پێی خۆیان برۆن، چلکن و کولکن و موو ئالۆزو کراس و شهڤوال فرێداراو، به
 بهردانهوهی قزو موویان خۆیان کردموه به عیمرت، تهنها لهبهر سهرنهویی و
 سهershۆڤیی بۆ خوداو شاندا بهر ئهزموونی سهخت و خۆپالآوتن تهنها بۆ خودا،
 ئهوش لهبهر ئهوهی خودا ئهو شوینهی کردوو به جیگای بهزمیی و بهخشندهیی
 خۆی و تووله ڤیگهی بۆ بهههشت، ئهگهر خودای پاك و بهرز مائی ڤارێزراوی خۆی
 و دروشمه بهرزمکانی خۆی لهناو بهههشتی ڤر له بهروبووم و ڤووباری ناو و دمشتی
 ڤر پیت و بهرههمدا دانایهو چڤو و سێبهری دارو درهخت و بهروبوومی دمسڤرس و
 شوینمال و کۆشک و سهراو دیهاات نزیک و دموئهمنه به گهمنی ڤهشداس و باخ و
 باخچهی سهوز و گوندی جوان و بهرچاو و کۆزو گورمپانی بهرسێبهرو کشتوکالی
 گهش و تیر ناو و ڤیگهی تهخت و بێگرئ و گۆل، ئهگهر وا بوايه ئهنزدهی خیر و
 پاداش و خهلاتی کهم و بچووک دهبوو، ههتا نهرک و ماندوو بوون زۆر بێ پاداش
 زیاتره، ئهگهر بناغهی ئهو مالهو بهردی بنچینهی له گهوههرو دانهو زمروود بوايه و

بیرۆزه و نقیمی سهوز بوايه و یاھووتی سوور بوايه و ناوهکهی پرووناکیی و تیشکی بدایه تهوه، نهوگاته گومان زۆر کهم دهبوو، پرووبه پروو بوونه وهی شهیتان که متر دهبوو، دلتهراوگن و بیباومریی زۆر لاواز دهبوو، به لام خودای پاک و بهرز بهنده گانی خوی به نارچه تیی زۆر سهخت تاقی نهوگاته وه و بهنده تیی قورسیان له سه ره شان دانهنن و زۆر به قورسیی تاهییان دهگاته وه، تهنها بۆ لادانی فیزو خۆبه زلزانین لهدمروونیاندا بۆ بهخشینی هینمی و ئارامی به گیانیان بهم شیوه دمرگای بهزمی خودا ههمیشه کراوه دهبی، رینگه په یومند نهبی بۆ لیبورندی خودا بۆ بهندهی خوی.

دوو باره هه ره شه و ترساندن

بترسن له خودا و خۆتان بیاریزن له په له کردنی یاخیبوون و بیفه رمانیی و له پاشه پڕۆزی پر له کویره موری سته مکردن، زۆر خرابیی پاشه پڕۆزی خۆ به زلزانینه، به راستی نه مانه داو و ته لهی گه وهی نیبلیسه و هه موو فیله و ساخته کاری له نه مانه دا کو کردووه و زۆرانبازی پینه کات له گه لدمروونی پیاوان، وهک زه هری کوشنده، هه رگیز بیتوانا نییه له چالی قوولی دلا و هه رگیز هه له ناپیکی و ریک نه دا له نیشانه، نه م چه کانهی شمیتان زانا له بهرزانین و هه ژار له بهر بهرگی کۆن و رزیوو له دهستی دهریاز نابێ.

هه ره له بهر نه وهیه که خودا پاسه وانی بۆ باومر پار داناوه که بهنده تیی خودایه به نوپژو به زمکات و به پڕۆوووه فهرزمگان، تهنها بۆ ئارامکردنی دهموچاو و دهست و پێ و ترساندنی چاو، سه رنه ویکردنی دل و دموون و سووگکردنی باری دل و لادانی فیزو لوتبه رزیی له سه ریان، چونکه نه م جوړه بهنده تیییه قوراوی و خۆلاوی کردنی پروومه تی رسه ن و گه ورمی به گله بۆ نیشاندانی خۆبه که مرانین و نوساندنی نه ندانه به رپژو چاکه کانه به خاک بۆ که مکردنه وه، نوساندنی سک و گه ده به پشته وه له پڕۆوودا بۆ نیشاندانی دامایی له گه ل نه وهش له زه کاتدا بهخشینی به ره همی زه وییه بۆ هه ژارو داماو و که مدهست.

باش وردببنه وه نه م کردارانه چه نده به سوودن بۆ هه لکیشانی په گی شانازی به خۆکردن و بنبرکردنی خه لقی فیزو خۆبه زلزانین.

هەستىن، بەكام كىردار نىعمەت و خوشيان بۇ ھاتوۋە و بەجى سەربەرز، بە جى يەكبوون و دووربوون لە ناكۆكىي و دووبەرمىكىي و بە جى پىكەو ژیان و ھاوکاری ھاوپازبوون، ئىۋەش بەھەمان شىۋە بىكەن، ئەوجا كام كىردار و پەھتارىان بوۋەتە ھۆي شىكەند و نزمىي و بىپىشت و پەنا و بىپەيزو بىتوانا ۋەك پەقەبەرىي و كىنەدۆزىي و شەپو ئاۋاۋە و لە يەكترازان و لەيەك دوورگەوتنەوۋە و دەستبەردارىي يەكبوون، ئىۋە دووربىن و نىزىك مەبەنەوۋە لىي، دەمىي ئىۋە زىاتىر لەيادى باۋەردارىان پىشىن بىن، لە كاتى تافىكىردنەوۋە و ئەزموۋىنى بەلاۋ كارمەسات چۆن بوون؟ بىزانن چەندە بارى شانيان قورس بوۋە و چۆن بەلاۋ موسىبەت شان و قۆلى ماندوۋەكردوون، چەندە كەمدەست و كەمدەرامەت و زىانقورس بوون، چۆن فەرعەونەكانيان كىردبوونىيانن بە بەندەمۇ كۆيلەو لە ژىر بارى ستەمدا نازارىان دەچەشت و تالۋيان بە گەروودا دەمكىردن، ئەم ھالەش كەم ماۋە نەبوو، زۆرى دەخاياندو ئەوان تۋاناي خۆدەمىرازكىردن و خۆپىزگاركىردنەن نەبوو، ھىچ پىگەيەك نەبوو بۇ لاۋەردىنى ئەم ستەم و زۆر و بىدەدپىيە، ھەتا ئەو كاتەي خۇدا بۇي دەرگەوت كە ئەوانە لەژىر بارى خۇ گىرتىندا زۆر باش دەرچوون و لە تافىكىردنەوۋە سەركەوتوۋ بوون و تەنھا لەبەر خۇدا و خۇداپەرسىتى ئەم ھەموو بارەمىيان ھەلگىرتوۋە، خۇدا لە تەنگەنەي بەلاۋ ناخۇشىي ژيان و قورسىي ستەم دەرگاي لىكىردنەتەوۋە و لەباتى سەرشۆپىي سەربەرزىي و لە جىياتى ترس و بىم ناسايش و نارامىي بۇ گەيانەن و خۇدا كىردىنى بەسەردارو مىرو قازى و پىشەۋاي بەرز، بەپادەمىيەك جۋامپىرىي و بەختەۋەرىي لە خۇداۋە بارى بەسەرياندا، كە ھەرگىز بە نۇمىدى نەبوون بە خەيالىش، باش ۋەرد بىنەوۋە چۆن ئەۋكاتەي كە مىللەت و گەلەكەيان يەكگىرتوۋ و خۇگىرتوۋ دەست لەناۋ دەست بوون و بۇ چوون و بىروباۋەمپىيان ئاشنا بوو بە يەك و دىيان پىكەوۋە و دەستيان لەناۋ دەست بوو، چەكىان بۇ ھاۋكارىي يەكدى بوو، چاۋيان بۇ دوۋزىن تىژ بوو، يەك ئىرادەو يەك ھىژ، خۇتان بلىن، نەبوۋنە گەۋرەمۇ سەردارى خەلەك لەسەر زەۋى و لە ھەموو نىشانە دوورو نىزىكەكان نەبوۋنە پادشاۋ خۇنكار بەسەر خەلگەۋە؟ دووبارە جۋان ۋەردبىنەوۋە، بىزانن ئەۋەتەي كارىيان بەم شىۋە گەشتوۋە و لەم دۋاپىيەدا جىابوۋنەتەوۋە و پىكەۋەمپىيان نەماۋە، دەم و دل لە يەك تىرازان و ناكۆكن و پارچەپارچە و بەش بەش بوون و دەچن و چوون بەگىزى يەكەدىداۋ يەكتر دەكوژن، چۆن خۇدا بەرگى

کارهسات و شهرهفی لیسه‌ندوون و نازو ناسکی نیعمه‌تی لیشاردوونه‌ته‌وه و بوونه‌ته جیروک و نه‌فسانه بو خه‌ک.

په‌ندوناموژگاریی له‌گه‌لانی رابردوو

نیوه‌دمییت په‌ند و مریگرن له‌حال و بالی کوری نیسماعیل و کورانی نیسحاق و نه‌وه‌ی نیسرائیل (دروود و سلاوی خودایان له‌سه‌ر بی‌ت)، ناگاداری نه‌و حال و باله‌چه‌نده به‌یه‌ک ناشنان و چه‌ند نزیکن له‌یه‌که‌وه و چه‌نده نموونه‌ی یه‌کدین. باش وردببنه‌وه له‌نه‌حوالیان له‌کاتی دووبه‌ره‌گی و ناکوگی نیوانیان و له‌یه‌ک دابریانان له‌شه‌ومزنگی سالانی‌ک که‌کیسراگان و قه‌یسه‌ره‌گان خو‌یان کردبوو به‌خودایان و دمبوو بیانپه‌رستن و هه‌لیانده‌که‌ندن و راگو‌یزیان ده‌کردن له‌زه‌وی به‌پیت و خاکی پر به‌ره‌هم و له‌پووباری ر‌مگ له‌ناویان لادم‌بردن و سه‌ر شینایی و سه‌ر سه‌وزایی و شاداو‌یان بردن بو‌شوینی ر‌مگ و ریشکی گیای (شه‌یح) و کانگای با و گیزه‌لووکه و تۆز و خۆل و ژیان‌ی پر له‌کو‌یره‌وه‌ریی، له‌و بیابان و چۆله‌وانییه‌دا دمیان‌کردن به‌شوانی کو‌لک و موو، نزم‌ترین و په‌سترین نه‌ته‌وه و گه‌ل له‌پرووی ژیان و ژیاره‌وه له‌وشکه‌سالیی و بی‌بارانیی و قاتو‌ق‌ریی نیشته‌جی دمبوون، بال‌یک نه‌بوو، بانگی‌ک نه‌بوو، په‌نای بو‌به‌رن و پر‌زگاریان بکات و سی‌به‌ری‌ک نه‌بوو که‌می تییدا پشوو بدن و بجه‌سینه‌وه و که‌می هه‌ست به‌سه‌ره‌رزیی و سه‌ره‌خو‌یی بکه‌ن، ژیان ئالۆز بوو، حال و بال تی‌ک‌چوو بوو، ده‌سته‌گان له‌یه‌ک ترازابوون و زۆری بی‌هونه‌ر بوون، له‌کو‌یره‌وه‌ریی هه‌میشه‌و له‌ناو تو‌یژی نه‌فامیی و زیندمه‌به‌جال‌کردنی کیژان و داروبه‌ردو بتی په‌رستراو و پ‌چ‌راندنی نزی‌ک و خزم و تالان و پ‌ووت‌کردنه‌وه و گوشتن و گوشتاری یه‌گ‌تری‌دا بوون^۳.

^۳ نه‌م‌رۆ وه‌ک دو‌یتی وایه، (نیازیان و ابو‌و کورد به‌نه‌ نه‌و جی‌گه‌ی خو‌یان و خو‌یان بی‌ته‌ به‌هه‌شتی خدا، له‌سه‌ر زه‌وی کوردستان، به‌لام خدا ماوه‌ی نه‌دا..... ع - ب).

نیعمه‌تی ره‌وانه‌کردنی پیغه‌مبه‌ر

(صلی الله علیه وسلم)

زۆر به په‌رۆشه‌وه ته‌ماشا بکه‌ن که شوینه‌واری نیعمه‌ته‌کانی خودای پاک له‌سه‌ر زه‌وی (نیسماعیل) (سلاوی خوای له‌سه‌ر بی‌ت) که بۆی ره‌وانه‌کردوون پیغه‌مبه‌ریک که له‌ئه‌نجامی په‌په‌ره‌ویی و به‌گوێگه‌کردنی نه‌ته‌وه‌مکه‌ی گه‌ڕاوه‌ته‌وه به‌یه‌که‌وه و له‌سه‌ر بانگه‌وازه‌که‌ی هه‌موو کوڤه‌نگن و په‌یوه‌ستن پێکه‌وه، که نه‌و نیعمه‌ته‌گه‌وره‌یه‌ بآلئ په‌حمه‌ت و به‌زه‌می خۆی له‌سه‌ر پاگه‌رتوون و ره‌واری خۆشیی و کامه‌رانیی و به‌ختیاریی بۆ هه‌نان، سه‌راوی سه‌روازی کردووه و خه‌رمانی کوڤه‌رتووه‌وه بۆیان و له‌ژیانی نه‌رم و شین به‌خۆشیی ژیان به‌سه‌ر ده‌به‌ن، ده‌سه‌لات و فه‌رمان له‌ناویاندا پیاده‌کراوه، ده‌سه‌لاتی به‌زه‌رو هه‌وانه‌وه له‌ژێر که‌په‌ری شکۆو هه‌یزدا، هه‌موو کارو هه‌رمان و ده‌سه‌لات گه‌ڕاندراوه به‌خواستیان، ده‌سه‌لاتی جیگه‌ر و فه‌رمانه‌وا به‌سه‌ر جیهاندا و خاوه‌ن فه‌رمان به‌سه‌ر پادشا و میری ده‌وره‌پشتدا، ده‌سه‌لاتیان و مرگه‌رتووه له‌وانه‌ی ده‌سه‌لاتیان به‌سه‌ریانه‌وه بوو، نه‌وان نیمه‌زای حوکه‌مه‌کان ده‌که‌ن له‌سه‌ر نه‌وانه که نه‌مان حوکه‌میان له‌سه‌ریان هه‌بوو، که‌س ناتوانی ده‌ست له‌ده‌می په‌میان بدات و ناتوانی گورز له‌به‌ردیان بدری.

سه‌ره‌نشستی یاخه‌یوان

ئاگادارن و ده‌بی ئاگادار بن که ئیوه‌ ده‌ستان هه‌لگه‌رتووه له‌گوێگه‌رتن و په‌تی فه‌رمانتان په‌ساندووه، فه‌لای سه‌ختی خوداتان کوڤه‌رتووه، که تییدا ده‌مانه‌وه و ئالوگۆه‌رتان کردووه به‌دابه‌نه‌ریتی نه‌فامیی، چونکه خودای پاک منه‌تی له‌سه‌ر کوڤه‌رتی ئه‌م میله‌ته‌داناوه، نه‌وه‌کاته‌ی که فه‌رمانیداوه به‌یه‌که‌په‌زیی و له‌سه‌یبه‌ری هاو‌په‌زیی به‌سه‌ره‌زه‌زیی بژین، بۆ په‌شوودان تییدا بجه‌وینه‌وه، که هه‌یج که‌س قه‌دري نازانی و نازانی نه‌رخ و به‌های چه‌نده زۆره، له‌هه‌موو شه‌تیك به‌نه‌رخه‌ر و گه‌رنه‌ره‌وه له‌هه‌موو به‌نه‌رخه‌ک نه‌رخه‌داته‌ره.

باش بزانن ئیوه‌ پاش کوڤه‌رتن بپه‌وه‌ته‌وه به‌(ئه‌عراپ) واته‌ ده‌شته‌گیی و پاش په‌که‌لتیی و په‌که‌ده‌ستیی بپه‌وه‌ته‌وه به‌گروه‌پ و په‌وته‌ی هاودز، هه‌یج

بەيوەندىيتان بە ئىسلامەو نەماو، جگە لەناوەكەى نەبى و لەباومر نازانن، جگە لەوینە بېگيانەكەى نەبى، خۇتان لە پەندى خۇتان دەلئىن: (ئار نەوەك عار)، وا ديارە دەتانەوئ ئىسلام بەرەودوا بخەن و نەوى بکەن لە پەوپو بۆ شکاندىنى پەرژىنى و هەلومشانەنەوى بەلئىن و پەيمانى كە خودا دایناو بە جىگەى پىرۆزى لەزەويدا و شوینى نارامى و دلئایى خەلك.

ئىو نەگەر پەنا بەرنە لای كەسىكى تر بى باومرەكان شەرتان لەگەل ئەكەن، نەوجا نە جىرمىل و نە مىكانىل(سلاوى خودایان لەسەر بىت) و نە كۆجەبران و نە هاوکاران نەماو و نىيە پارمەتیتان بدات، تەنها شمشىرو چەك، هەتا خودا فەرمانى خۆى ئەدا بۆ ناوبزىيتان، ئىو پەندى خۇتان هەيە و شارمزان لە تۆلەى خوداوارە كەمەرشكىنەكانى و پۆز و روداوەكانى، ئىو نابى داواى لەسەر خۆى و هىواشى بکەن و وا بزەنن لە خودا گىرنابىن بە نەفامى خۇتان و گالته بەسەختگىرى خودا بکەن و بى ئومىدبىن لە تواناو هیزو دەسلەت، چونكە خوداى پاك نەفرەتى نەکردوو لە سەدەكانى راپوردو نزیك بەخۇتان؟ تەنها لەبەر ئەو پەى فەرمان بەچاكەو، نا لەخراپەيان پشتگوئ خستوو، خودا نەفرەتى کردوو لە بىعەقل و گىلەكان، چونكە سوارى گوناح و تاوان بوون و، نەفرەتیشى کردوو لە زىرو بە قامەكان، چونكە بەئەركى خۇيان هەلنەساون بۆ نا كردن لەخراپە.

ئەو ش بزەنن ئىو زنجىرى ئىسلامتان پساندوو، دەستورەكەتان فەرماوش کردوو و فەرمانەكانتان مراندوو، خودا فەرمانى پىداوم، كە دژى لادەران و ناژاوەچیان بىم و دژى گەندەلكارو پۆخلەكان بىم لە سەر زەوى و لەگەل پەیمانەشكىنەكان بەحەقى خۇيان شەرم کردوو، لە بارەى لادەران و پەرگران و لاگرانەو هەولئ خۆم داو، ئەوانەش لە هیل دەرچوون و پەتیان پچراند شتى زۆرم پىكردن و سەرم نەوى كردن، شەيتانى ناو تاهەكەش من لە كۆلم كردنەو بە هەورە بروسكەيەك كە خۆم گویم لە لەرزە سنگ و جۆلەى دلئ بوو، كەمىك لە ياخیبوان ماون و كەمن، ئەگەر خودا نىزەم بدا، ئەمجارە ئەچمە سەريان و لە دەسلەتاتيان ئەدەم، تەفروتنایان ئەكەم، مەگەر تاكە تاكە لەملاو ئەولای زەوى دەستم پىيان نەگات.

گهورهیی و نازایه‌تی پی‌شه‌وا (سلاوی خوای لی بیت)

من هەر له منالیه‌وه له‌سه‌ر سنگی عه‌رمب جۆکم داناوه و شاخی درێژی په‌بیعه و موزهرم شکاندووه، خۆ ئیوه‌ش باش نه‌زانن جیگه و شوینم له پیغه‌مبه‌ره‌وه چه‌نده نزیك و په‌یوه‌نده (دروودو سلاوی خوای له‌سه‌ر بی‌ت)، چه‌نده پله‌ی تایبه‌تیم هه‌یه، منی له‌ گۆشی خۆیدا داناوه کاتی ساوا بووم و ئه‌ینوو‌سانم به‌سنگیه‌وه و له‌باوه‌شیداو له‌سه‌ر جیگه‌ی خه‌وتن ئه‌یخه‌واندم، له‌شی ئه‌نووسان به‌ له‌شمه‌وه و بۆنی خۆشی ئه‌دا له‌ لوتم و تیکه‌ی ده‌می له‌ناو خۆی نه‌جوی و له‌ ناو ده‌می منی ده‌نا، ته‌نها یه‌ك وشه درۆی لی‌نه‌بیستووم و هه‌له‌یه‌کی گرداری لی‌نه‌بینووم، خودا خۆی هه‌ر له‌کاتی شیرخواردنی، فریشه‌یه‌کی گه‌وره‌ی کردووه به‌ هاو‌پێی که‌ فیری پێگه‌ی چاک و په‌وشتی به‌رزى بکات و گام خو و نه‌ریته په‌سه‌نده له‌ جیهاندا نه‌وه‌ی نیشانداو به‌رۆژو به‌شه‌و منیش هه‌میشه له‌ شوینی بووم وه‌ك بپچوو به‌شوینی دایکه‌وه هه‌ر رۆژه نیشه‌انه‌یه‌کی په‌وشتبه‌رزى فیرنه‌کردم و داوی لی‌نه‌کردم به‌په‌ره‌وی بکه‌م، هه‌موو سائی نه‌چوو (چه‌را) ته‌نها من ئه‌مبینی له‌ مألدا، ته‌نها پیغه‌مبه‌رو خه‌دیجه و من بووین (دروودو سلاوی خوایان له‌سه‌ر بی‌ت)، به‌پراست ئه‌لیم خۆم گویم لی‌بوو ئاله‌و نرکه‌ی شه‌یتان، نه‌وی کاتی که‌ سروش هاته‌سه‌ری، گوتم ئه‌ی پیغه‌مبه‌ری خودا (صلی الله علیه وسلم) ئه‌و نرکه‌یه‌ جی بوو؟ هه‌رمووی: نه‌وه شه‌یتانه بی‌نومید بووه، له‌ په‌رستنی نه‌وه‌ی تۆ ده‌بیستی منیش ده‌بیستم، نه‌وه‌ی تۆ ئه‌بینی منیش ئه‌یبینم، به‌لام تۆ پیغه‌مبه‌ر نیت، تۆ وه‌زیری و له‌سه‌ر رێبازی چاکی.

من خۆم له‌گه‌ئێ بووم، که‌ بیاوه گه‌وره‌و ماقوله‌کانی قورمیش هاتن بۆ لای وتیان: محه‌مه‌د تۆ داوی کارێکی زۆر گه‌وره ئه‌که‌یت که‌ باو باپیرانت داویان نه‌کردووه، که‌س له‌م خانه‌واده داوی نه‌کردووه، ئیمه‌ په‌رسیاری شتیکت لی‌نه‌که‌ین نه‌گه‌ر وه‌لامت داینه‌وه و پیت وتین ئه‌و کاته ئه‌زانین تۆ پیغه‌مبه‌ری و په‌وانه‌کراوی (صلی الله علیه وسلم)، خۆ نه‌گه‌ر وه‌لامت نه‌بوو نه‌وه تۆ جادوگه‌ری و درۆزنی، هه‌رمووی په‌رسیاری جی ئه‌که‌ن؟، وتیان ئه‌و دره‌خته بانگ بکه‌و به‌ هه‌موو

رېگ و پېشكهوه هه ئېكه نه و بېت له بهر دهمتا بو مستی، فهرمووی: خودا توانای به سهر ههموو شتیکدا ههیه، نه گهر خودا نهو کارهی کرد باومر دینن و شایه تی به حهق دهمن؟ گوتیان: به ئی! فهرمووی دهی منیش نهو همتان پیشان دهم که داوای نه کهن و نه شانم نیوه خۆتان ناخه نه ژیر سیبه ری چاکه وه، هه ندی له نیوه له ناو چالدا فریددرین و هه ندیک جیا بوونه وه و دووبه ره گی و کۆمه ل کۆمه ل دهب، نه و جا فهرمووی: نهی دار و درخت نه گهر باومر ههیه به خودا و به رۆزی دوا یی و نه زانی که من پېغه مبه رم له خودا وه، به پېشكه وه هه لکه نه ری و و مره له به رده م بوسته به نیزی خودا! قه سه م به و خودایه، که به حهق پېغه مبه ری نار دو وه (صلی الله علیه وسلم) نه و درخته به رده گه وه خۆی هه لکه ندو هاته به رده م پېغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم)، به شنو شه کاومیه کی زۆر به هیز وه ک بائی تهیر شه قه ی په لوپۆی ده هات و هات به ریکیی له به رده م پېغه مبه ردا (صلی الله علیه وسلم) وه ستا، به شه کاومی و لارو له نهجه، خه لقی زۆر به رزی نزم کرده وه بۆ سهر پېغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) هه ندی له لقه کانی که وته سه ر شانی من، که له راستی پېغه مبه رده وه (صلی الله علیه وسلم) وه ستا بووم، کاتی که نه م قه ومه نه و میان بینی به فیزو ده عیه وه وتیان: نه خیر پیی بلّی نیوه ی بېت بۆ لات و نیوه که ی له جینگه ی خۆی بی، پېغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) فهرمانی به دارم که دا نه ویش به هه مان شیوه نیوه ی به جوانترین شیوه هات به پیرییه وه و نه و منده نزیک بوویه وه له پېغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) چوووه پالی، نه و جار زۆر به بیباومرپی و خۆ به زلزانین وتیان: فهرمان بده نه م نیوه بر واته وه، وه ک جارانی لیبتیه وه، پېغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) به و شیوه فهرمانیداو گه راپیه وه، نه و من وتم: هیچ خودایه کی به حهق نییه جگه له (الله) من یه که م باومر دارم به تۆ نهی پېغه مبه ری خوا (صلی الله علیه وسلم) و باومر ههیه نه م کارهی نه م داره به فهرمانی خودا بووه و بۆ باومر هتیا ن به پېغه مبه ری تۆو به رزی فهرمایشی تۆ، به لام نه و کۆمه له هه موویان وتیان: نه خیر جادو گهره، درۆزنه، جادوی سه یرو سوکی لایه و نه بی هه ر نموونه ی نه م که سه باومر پئی بیئی، (مه به ستیان من بوو)!

من له وه که سه انه م له رېگه ی خودا دا له تانه و ته شه ری که س ناترسن، ناژه میان ناژه ی راستگو یانه و وتاریان وتاری به رزه بیا وانه، شه ویان ناو مدان و رۆزیان رونا که،

دەستیان بە قورنانهوه گرتوو، ئاكارو ڕەوشتە بەرزەکانی خودا جێبەجێ ئەکەن و بەپرەویی ڕێبازی پێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) ئەکەن، خۆیان بەگەوره نازانن، فیزو دەعیەیان نییە، خیانت ناکەن، گەندەڵی ناکەن، دلیان لە بەهەشتەو لەشیان لەکارداپە.

(۱۹۳)

لە وتاریکدا باسی خۆپاریزەران ئەکات

دەگیرنەوه کە هاوڕێکی میری باومرداران بە ناوی (هەمام) کە زۆر خوداپەرست بوو وتی: میری باومرداران.. باسی خۆپاریزەران و تەقواکارانم بۆ بکە بە شیومەیک وەک لەبەر چاوم بن!، میر لە وەلامدا کەمێ بێدەنگ بوو و فەرمووی: هەمام...! لە خودا بترسەو چاکەکرداریه، کە (خودا لەگەڵ ئەوانەداپە کە پاریزگارکارن و ئەوانە ی کرداری چاکە ئەکەن)، بەلام هەمام قانێع نەبوو بەو وەلامەو دووبارە داوای کرد، ئەوجا فەرمووی: پاش سوپاس و ستایش بۆ خودا و دروود بۆ گیانی پاکی پێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم)، پاش ئەمانە...

خودای گەوره و پایەبەرز خەلکی درووستکردوو و لەکاتی درووستکردنیدا بپۆیستی بە ئەنجامدانی فەرمانی ئەوان نەبوو، ترسی نەبوو لە بێفەرمانیی و گوێنەدانیان، چونکە بێگوێی ئەوان زیان ناگەیەنێ بەو کەسە ی ئەوان بێگوێیان کردوو و بەجێگەیانندی فەرمانی سوودو ھازانجی لیۆمرناگری و لە ناویان ژیاواری بێداون و ھەریەکەیان لە جێگە ی بڕیار بێدراویانی داناون.

پاریزگار ئەوانەن خاوەن کاری باش و چاک و بەرز، گوتاریان راستە بەرگیان ئابوریە بێ زیادو کەم، پۆشتنیان ھیواش و ئارامە، چاویان گرتوو لە حەرەمەکانی خودا کە حەرەمی کردوو، گوێجگەیان تەنھا بۆ زانستی بەسوود و بەکەم، دڵ و دەررونیان لە بەلاو کارمات وەک خۆشی و ھەرزانییە، ئەگەر لەبەر ئەجەل و ماوەی دیاری نەبواپە بۆ چا و تروکانیک پۆحیان لە لاشەیان ئۆھری نەدەگرت، چونکە شەوق و زەوقیان لای پاداشتە و ترسیان لە سزاو تۆڵەپە، خودا لە چاویاندا زۆر گەوره و ھەموو کەسیان لا بجوووکە، ئەوان بۆ بەهەشت وەک ئەومە کە بەدوویانەو بیت، لە بەهەشتدا بە نازو نێمەتەو ئەزین، لەگەڵ ئاگریشت وەک

ئەومىيە لەبەرچاويان بى و تىيدا ئازار بچەژن، دلىان خەمناكە، خراپەيان نىيە، لەشيان لاوازەو پىويستىيان سووكە و نەوسيان پاك و بىتەماعە، چەند رۆژىك ئاراميان گرتووە و خۆراگرېوون و ماومىيەكى زۆر لە خۆشيدا دەبن، بەراستىي ئەو بەزرگانىيەكى بە سوودو قازانجە خودا بۆى داناون، دنيا ئەوانى ئەوئ و ئەوان دنيايان ناوئ، دنيا دىلى كردن و ئەوانىش بەگيانى خۆيان سەرناو و باجيانداو، لە شەودا پىيان توند راگرتووە و بە دەنگى نزم و پارانەو قورئان ئەخوينن، دلى خۆيانى پى خەمبار دەكەن و زامى خۆيانى پى دەهينە سو و تىمارىشى پى دەكەن، هەركاتى ئايەتى مژدە و خۆشى دەبينن دلىان لەسەرى ئارام دەبىتەو و ئومىد پەيدا دەكەن، دلىان تەكانى بەختەومىيى بۆ ئەداو و ئەزانن لە بەرچاويانە، ئەگەر ئايەتى ترس و تۆلەيان بىنى بە دل گوئى ئەدەنئ و وا هەست دەكەن هەناسەى ناگرى دۆزەخ و خواردنەوئى هەناسە لە بناگوئىيانە، پشتيان چەماومىيەو تەويليان لەسەر خاكە، لەگەل لەپى دەست و نووكى پەنجەكانى پىيان ئەپارنەو لە خودا گەردنەيان لە ناگر بيارىزئ، بەلام بە رۆژدا جوامىرو زاناو داناو پياوچاك و پارىزگارو لە ترسى خودا لەش و لاريان وەك تىرى كەوان تاشراو، كە خەلك تەماشايان ئەكا و ئەزانئ ئەخۆشن، كەچى هيج جۆرە بيمارىيان نىيە، وا ئەزانى دەستيان لىومشېنراو و تىكچوون، بەلام دەستيان لىنەومشېنراو، بەلكو لە ترسى گەورەدان، رازى نابن بە كارەكەمەكان و زۆرەكانىش بەزۆر دانانئ، ئەوانە هەمىشە تۆمەت بۆ نەفسى خۆيان دەكەن و لە خودا ترسيان هەيە لە وەرنەگرتنى كارەكانيان، ئەگەر يەكئىيان لە بەردەم خۆيدا ستايش كرا ترسى لىئەنىشئ لەو وتارەو دەلئ: من لە تۆ باشتر خۆم ئەناسم و خودام لە من زياتر ئاگادارە لە كردارم، خودايە نەمگرى بە وشەى ئەوانەو زياتر بم لە بۆچوونى ئەوان و لىمخۆشە لەو تاوانەى كە ئەوان پىي نازانن. نىشانەى يەكئىك لەمانە ئەومىيە بەهيزو بەتوانايە لە ئايىندا، خاوەن توانايە لەگەل نەرميدا، باومرى بە يەقىنە، پەلەيەتى بۆ زانست، زانستى لەگەل جوامىرييە، ناومندىيە لە ساماندا، بە ترسە لە خواپەرستيدا، لە هەزارىي جوان خۆى ديارى ئەكات خۆگرە لە بەلادا، حەزى لە حەللە، چالاكە لە بانگەوازدا، دوورە لەچاوچنۆكىي، كارى چاكە ئەكات و ترسى وەرنەگرتنى هەيە، ئىوارەى لى دئ بىرى لای سەبرو شوگرە، رۆژى لى ئەبىتەو دلى لەيادى خودايە، شەو بەترسەو دەخەوئ،

پۆژ به پروخۆشیی به خه بهردی، ترسه که ی لهو میه نه وهك بئ ناگیی پرووی تیكردی، خۆشیه که لهو دایه که تووشی به خشنیدی و بهزمی خودا بووه، نه گهر نهفسی تاریکی لا گرانبی و داوای ئ بکات که نهجامی بدات به گوپی ناکات و داواکه ی رهد نه گاتهوه، فیئکی چاوی له کاری نهو دنیا به، دورو ببباکه لهو شتهی کهمخایه و کهمبا به خه، جوامیری و زانستی ناویته کردووه، کردارو رهفتاری وهك یه که، هیواو نومیدی نزیک ی هیه، که متر هه له و نوچدانی هیه، دلی هه میسه له خۆی خودایه، نهفسی فانه، خۆراکی کهمه، کاری ناسانه، هه میسه باومری پاریزراوه و له شوینی نه مینه، ئارمزووی مردووه، رقی خۆی قوت داوه، چاکه ی ئ چاومروانه و ترسی ژبانی نییه و دلی ناگری، نه گهر له گه ل بئناگاو بئ په روا دانیشی له وانه دمزمیری یادی خودا نه کهن و نه گهر له ناو یادکه رانی خودا بیته له گه ل بئناگیاندا تۆمار ناگری.

لیبووردیه لهو ی سته می لئنه کا، نهو ی بیبهشی نه کا نه م به شداری نه کا، نهو ی دمنگی لیومر نه گری نه م هامۆشوی نه کات، دووره له گالتهو گه پ و قسه ی هه رزه گو، گوشتاری نه رم و له سه رخۆیه، خراپه ی بزهر و چاکه ی حازره، خیری به رهو پرووه، خراپه پشته هه لکردووه لی، له زریان و گه رده لوی ژباندا سالارو سه نگی نه، له کارمسات و ناخۆشیدا خۆراگره، له دهوله مه ندیی و سامانداریی سوپاسگوزاره، سته م ناکات لهو ی رقی لییه، تووشی گوناخ نابئ لهو ی خوشی نهو ی، دان نه ئ به حه قدا پیش نهو ی شایه تی لیبدری، ده ستپاکه نه گهر شتی لادانری، له بیر ناچی نه گهر له سه ری پیویست کرا له بیر بی، هه رگیز ناو و ناتۆره ی خراپ به ده میا نایهت، هاوسئ له دهستی زیان ناخوات، شادکامی ناهیتی به به لای خه لک، خۆی له کاری باتل هه ئنا فورتینی و له حه ق و راستی لانادا و ده رناچی، نه گهر بی دمنگ بوو خه فته ناخوات، نه گهر پیکه نی دمنگ به رز ناکاتهوه، نه گهر سته م و بی دادی به سه ردا کرا له بیر تۆله ida نییه و ئارام و خۆراگره، هه تا خودا تۆله ی بۆ نه سینئ، نهفسی هه میسه له نازار دایه چونکه به گوپی ناکات، خه لک ناسودیه له زیانی، خۆی ماندوو کردووه بۆ قیامهت و پشووی داوه به خه لک له زیان و ناخۆشیدا، دووره په ریزی له وانه ی لی دوور نه که ونه وه به بی منه تی و پاکیی و خاوی نیی به نزیك بوونه وه لهو ی نزیکه لی، نه رمی و دئسافی و به زمی به

دووركهوتنى له وهى دووره، به فيزو خۆبهگه ورهگر نيبه و نزيكى هه ميشه بۆ هيل و خهله تاندىن و هريودان نيبه.

ئهئىن كه پيشهوا له وتاركهى بوويه وه هه مام يهك هاوارى كرد و گيانى له گهل دهنكهگهى پهروازى كرد !!، ميرى باومرداران هه رمووى: دهى به خدا له وه دهرسام كه به سهرى هات، نهوجا هه رمووى: ناموژگارى به پيزو به پيزو و جوانبىزى به و شيوه، كاريگه ره له سه رپياوى خوى.

كابريهك وتى: نهى باشه تۆ بۆ به و شيوه كارت تيناكات؟ مير هه رمووى: به دبخت خدا بتفه وتينيت هه ر كه سه و نهجهلى خوى و كاتى خوى تيناپه رى لى و هوكارى خوى هه يه و بى نه و نابى، هيواش به ! جارىكى تر نه م وشه دووباره مه كه رموه نه وه شهيتان هووى كرد به دهمتاو له سه رزمانى داناوى.

(١٩٤)

وتاريك له باسى دوو پرووهكان

سو پاس و ستايشى خدا دمكهين له سه ر نه وهى رپگهى بۆ خوش كردووين بۆ په رستنى و ئيمهى پاراستووه له بيفه رمانى، داوا نه كهين به به خشندهى خوى زياترى بكات و باشتردهست بگرين پييه وه، به دل و زمان برپار دهمهين كه محهمه د(صلى الله عليه وسلم) به نده و پيغه مبه رى خودايه، له پيناوى رهزامه ندىى خودا تووشى هه موو نا په حه تى و ناخوشييهك بووه، هه موو تالى و سوپرييهكى نوشيوه، خزم و نزيكهكانى خويان ليگوپى و وهرگه ران له پروويدا، دوور و دهو روبه ريش دزى و مستان و هيرش و په لامارياندا، عه رمييش هه وسار و رهشمهى خوى دامالى و دوژمنايه تيان ناشكرا كرد، ناوژمناياندا له سكى ولاخه كانيان بۆ جهنگ و شه رى، به رادميهك دوژمنايه تيان هينايه به رگو رپه پانى ماله كهى، له و په رى شوين و نيسته جييان!.

خودا په رستهكان ناموژگاريتان نه كه م، كه ته هووى خودا بكه ن و ناگادارتان نه كه م ترستان هه بى له دوو پرووهكان، چونكه نه وانه ويان، گومران، له خشته به رن، خويان هه لهن و خه لك به هه لهدا دمه بن، جو رها رهنگ له خويان دهمدن، هه موو

جۆره هونەرک به کار دینن، به ندمیان به کۆله کهوه دمبهستهوه، له ههموو داوگهیه کهوه چاودیریتان نه کهن و بۆتان دانیشتون، دل ودمروونیان گهن و نهخۆشه و دهموچاو و پروویان پاک و خاوینه، کاریان ههمیشه به دزی و گزیه، ژیر به ژیر و نهرمه بر، وتارو گوتاریان دمرمانه و وتاریان تیمارو کردارو پرفتاریان دمدی بیدمرمانه، ئیرمی دمبهن به ههرزانی، کارسات قورس و ناهه موار دمکهن، کاریان بئینومیدکردنه و پرپواگه ندمیه له ههر پڭهو پڭبازک، کوشتهیان ههیه لای ههموو کهس، واسیتهیان ههیه بۆ ههموو ناخۆشیهک، فرمیسکیان ههیه، مه دح و سهنا به په کتر دهمدن به دمستهوام و قهرز، ههمیشه چاومروانی خهلات و بهراتن، که سوال بکهن ئەلایینهوه و ئەپارینهوه، ئەگەر پەخنه بگرن ههموو په رده لادمبهن، ئەگەر دادومری بکهن تیزرمو و توندروم، بهرامبه ههموو حهقیک باتلیان ههیه و نامادیه، بۆ ههموو راستیک لاریکیان ههیه، بۆ ههموو زیندوویهک پیاوکوژیکیان ههیه، بۆ ههموو دمرگاو قوفلی کلیلیان ههیه، بۆ ههموو شهوئکی تاریک چرایان ههیه، ههمیشه بۆ گهشتن به نامانج و بازارپیان بئینومیدی بلاو نه کهنهوه، وره و وزه خه لک دانه به زینن و جنس و کالای خویان بره و پینه دهن، وردهی قهلبیان به عهنتیکه دمهروشن، که قسه نه کهن ههمیشه به توپکلهوه نه دوین، ئەگەر و مسف بکهن به پڭ و پهنا نهیکهن، پڭه خۆشکهرن ههتا خه لک دمخه نه سهر پڭگیان، تهنگه به رهکان لار و ویر نه کهن بۆ هه لدرانی پڭبواران، ئەمانه دمسته و کۆمه لئ شهیتانن و چزی ناگرهکانن، (ئهوانه کۆمه لهی شهیتانن، باش بزائن که ههر کۆمه لهی شهیتان زيانبارن).

(۱۹۵)

وتاریک بۆ سوپاسی خودا و سه نای پیغه مبهرو ئامۆزگاری

(سوپاسی خودا و شایه تومان)

ستايش ته نها بۆ خودایه که شوینه واری دمسه لاتی دیار و ناشکرا کردوو، شکوو به رزی و وینه و شیوازی پروونه و چاوی عهقل و قامی سه رگهردان کردوو، له ههموو دمسه لات سه رسوپهینه ره، بیرو خه یائی زانا و دانای داوه ته دواوه، ئەگەر

ویستت کرۆکی سیفه ته‌گانی بزانی، به دل و به زوبان شایه‌تی نه‌دهم، که هیچ به‌رستراویکی به‌حق نییه جگه له‌خودا، نه‌م شایه‌تییه له‌باومرو په‌قینه‌وه هاتوو به‌دلسۆزی و دلپاکی و دنیاییه‌وه، شایه‌تی نه‌دهم که محهممه‌د به‌ندهو پیغه‌مبه‌ری په‌وانه‌کراوه (صلی الله علیه وسلم)، له‌و کاته‌ی په‌رچه‌می پێگه‌ پزیو بوو و په‌رۆگرامی نایین کوژاوه بوو، نه‌رکی گه‌یانندی حه‌قی له‌ نه‌ستۆ گرتوو، نامۆزگاری خه‌لکی کرد، پێگه‌ی درووست و راستی نیشانی خه‌لکدا، فه‌رمانیدا به‌ میانه‌په‌وی، درودی خودا له‌ گیانی پاکی و ئال و به‌یت و یار و یامه‌ری بێ.

نامۆزگاری

خودا په‌رستان زۆر باش بزانی..! که خودا به‌خۆپایی و بێنامانج نیوه‌ی درووست نه‌کردوو، ده‌ستی لێبه‌رنه‌داون و به‌ره‌لāبن، نه‌زانێ به‌ نه‌ندازه‌ی نیعمه‌ته‌گانی له‌سه‌رتان، چاکه‌گانی له‌سه‌رتان نامار کردوو، نیوه‌ش پێویسته‌ داوی سه‌رکه‌وتنی لێبکه‌ن به‌سه‌ر دوژمندا، داوی پێرۆزی و زه‌فه‌ری لێبکه‌ن، هه‌میشه‌ داواکار بن و به‌نیاز بن له‌ خه‌لات و به‌راتی، چونکه‌ په‌رده له‌ نیوان ئیوه و نه‌و نییه و ده‌رگای له‌ ئیوه‌ دانه‌خستوو له‌ هه‌موو شوینی، سامانی که‌ل ناکات و خه‌لات و به‌راتی که‌م ناکات، به‌ سوال لێکردنی داوی نایه و ده‌سه‌نه و ده‌رگرتنی له‌ بن نایه، که‌س ناتوانێ که‌سی تری لێبشاریته‌وه، ده‌نگ ده‌نگی ئی ناشیوینی، به‌خشینی تالانی لاینابا، په‌مقی به‌رگری ناکات له‌ به‌زمی، هه‌ر وه‌ک به‌زمی پێگر نییه له‌ تۆله و سزای، هه‌رگیز س‌ک و پێشه‌وه، پشت و پاشه‌وه‌ی ناشاریته‌وه، پشت ناتوانێ پێشه‌وه به‌ری، نزیکێ دووره، به‌رزی نزیکه، هه‌م ناوه، هه‌م ده‌ره‌وه، شاراومه‌و په‌وونه، دادومه‌وه که‌س ناتوانێ دادگایی بکات، بوونه‌ومری به‌دییه‌نه‌ر کردوو بێ ماندوو بوون و بیرکردنه‌وه، ماندوو و شه‌که‌ت نه‌بووه و که‌س یارمه‌تی نه‌داوه.

تکاتان لێنه‌که‌م به‌نده‌گانی خودا..! له‌ خودا به‌ترسن، خۆتان له‌ گوناح به‌پارێزن، چونکه‌ جله‌وی به‌خته‌ومریه‌ و خوانی ژبانیه، به‌توندی ده‌ست بگرن به‌ به‌روانامه‌گانی و په‌یوه‌ندو په‌یوه‌ست بن به‌ راستیه‌کانیه‌وه، نه‌تانگه‌یه‌نیه‌ شوینی هه‌وانه‌وه و په‌شوو‌دان و نیشه‌جێتان ده‌کات له‌ نیشتمانی پان و به‌رین و به‌ پیت و

له كۆشك و سهراو قهلاى پارێزراو و ههوارى سهرفرازى له (ئهو پۆژهى كه چاو ههولتهق دمبى) و ههموو ناوچهيهك تاريكهو زينهمال و مهرو مالات بىخاومنه، فوو ئهكرى به كهلهشاخداو ههموو گيانلهبهريك گيانى دهرئهچى و ههموو زمان و زاراوميهك رادهگيرى، چيا بهرزو كهزه سهركهشهكان نهوى دمبن، چيا سهخت و رمقهكان دمتوينهوه، كام بهرد زور رمقه دمبته تۆزو تراويلكه و شوينهكهى دمبته سارايهكى تهخت و بى گريزوگول، واسيته نيه كه شهفاعهت بكات، دوست و هاوړى نيه سوودى ههبى، بروببانوو نيه كهلكى ههبى.

(١٩٦)

وتاريك باس له ناردنى پيغه مبهري نهكات

(صلى الله عليه وسلم)

خودا پيغه مبهري پهوانه كرد (صلى الله عليه وسلم) له كاتى كه زانستى نهبوو راوهستاو، روناكويهكى ديار نهبوو، پهپهرو و پىبازىك نهبوو كه پوون و ناشكرا بى، من نامۆزگارى ئيوه ئهكهم بهندهكانى خودا، ههميشه په رهيزگار بن و ترس دمخه مه بهرچاوتان له دنيا، چونكه مالىكى دوورمه ودايه و دمبى زوو چۆلى بكهى، شوينهكهى خنكىنهره، ئهوهى تىدايه كۆچهره و هاوالاتى له خۆى ناگرى، دانىشتوانى سهريان له گىزاودايه، وهك دمرىاوانى سهركهشتيهك كه رهشهبايهكى بههيز له ناو شهپۆلى دمرىادا دميهه شوگيىننهوه، كه ههنديك خنكاو و مردووه و ههنديكىش بهسهر تهختهوه خۆيان گرتووتهوه و بهملاو ئهولاياندا دهبات و بهرهو ههلدريان دمبا، ئهوهى خنكا دمست ناكهويتتهوه، ئهوهى ماوه بهرمو تياچوون ئهپروا، بهندهكانى خودا !، ئىسته تىبگهن، كه زمانتان بهرهلايه، لهشتان ساغه، ئهندايمان نهرم و نۆله، جيگهتان فراوانه، ماومتان پان و بهرينه، پيش ئهوهى ههلتان له دمست بچيت و مهرگ بيت، بروا بكهن به هاتنى، پيش هاتنى.

(۱۹۷)

وتاریك بۆ شارهزابوون له پیاوهتی و وهرگرتنی فهرمانهکانی

له راستیدا ئهوانه ی جینگای متمانه و رازگری پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) بوون له یاران، باش دهرانن که ده مژمیریک بهر په رچی فه رمانی خودا و پیغه مبه ر نه داو ته وه و من هه می شه دئی پیغه مبه ر به جیهینا وه و دئلم داو ته وه له شوینگه لیک که پیا وه پال هوان و نازاکان پاشه کشییان تیدا کردو وه و خه لک بۆ دوا وه لئی گه راو ته وه، نه وهش به ده مه وه چوون و به یار مه تی و هاوکاری چو نیکه که خودا لوتفی له گه لیم کردو وه، نه وکاته ی که زاتی پاکی پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) گیانی پاکی سپارد، سه ری له با وهش و سنگی مندا بو وه و که خو ئینی هه ئهینا به وه له ناو مشتی مندا مایه وه و منیش بۆ ته بهر وک هینام به ده م و چاومدا، وه من خۆم ئه رکی شۆردنم له نه ستۆ بوو له گه ل فری شته دا و ئه و ماله پهبوو له دهنگ و سه دای فری شته کان، ده سته یه ک ده هاتنه خوار وه و ده سته یه ک بهرز دمبوونه وه، هه رگیز دهنگ و چقه یان له گویم نه بهرا وه، که خه ریکی ناردنی دروود بوون بۆ گیانی پاکی پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) هه تا ئه و کاته ی نه سه په رده ی خاکمان کرد، ده ی تو خودا کئ له من نزیک تره له حالی مان و نه مانیدا؟ ده بگه رپن بۆ روناکی و فام و ژیریتان، ده با نیازتان پاکبی و باومر دار بن و دزی دوژمنه کانتان بن، سویندم به و که سه ی که ته نها ئه و خودایه، من له سه ر جاده ی راست و په وانم و ئه وان له ناو چائی ناراست و باتلدان، ئه وه ی بیستان گوتاری منه و داوای لیخۆشبوون بۆ خۆم و بۆ نیو وهش ده که م.

(۱۹۸)

وتاریك دهرباره ی گشتگیری زانستی خودا،

به ورده کاری و گه وره یی قورئان و ئیسلام

خودا زانایه، ئاگاداری نوزه ی درنده گانه له بیابانه کاند، ئاگاداری گونا ه ی بهنده یه له په نهانیدا، ئاگاداری جموجوئی ماسیه گانه له دهریا گاند، ئاگاداری تیکه لاوی ناوه له گه ل با تونده کاند، باومر م به م خودایه و به م پیغه مبه ر محمه ده

ههیه (صلی الله علیه وسلم) که پالافته و هه ئیزێردراوی خودایه و راگری سروشه و پهوانه کراوی به رۆحی خۆیهتی، ئهوجا من نامۆزگاریتان ئهکهم، به تهقوای خودا که له نهبوون و سهرمتاوه ئیوهی درووستکردوو و بۆ لای ئهویش دهچنهوه و سهرکهوتن و به ئاوات گهیشنتان تهنا به ووه دهبی، مه پلتان ههر لای ئه و بی و رینگهتان ههر بۆ لای ئه و بی و په ناتان ههر لای ئه و له کاتی ترسدا، چونکه تهقوای خودا دهرمانی بيماری دلتانه، ئه و پوناکیی کوپری دلتانه و چاگبوونه وهی نهخۆشی له شتانه، چاگسازی گهندهلیی دهروونتانه و پاکیکه ره وهی چلگی نهفستانه، رۆشنگه ری ته می بینینتانه، ئارامی به خشی ترس و دله له زمتهانه، تیشکی لابه ری تاریکی په شتانه، دهبی جیبه جی کردنی ههرمانه کانی، بهرگی سهر لهش و پۆشته پیتان بی، له دووتوی به دهنتان و له سهر په راسووه کانتان بی، رابه رو ههرماندهی هه موو کاره کانتان بی و کانی سازگاری کاتی ناو خواردنه و مه تان بی، واسته ی گه یشتن به نامانجه کانتان بی، چه ترو هه لغانی رۆزی ترسانتان بی، چرای ناو گو په کانتان بی، هیمنبه خشی دریزی ته نیایی و بیکه سییتان بی، پشووی رۆزی ناخۆشتان بی، چونکه جیبه جی کردنی ههرمانی خودا، شوینی ئه منی جیگه دل ته زینه کانه و ترسه چاوه روانی کراوه کانه و بلیسه ی ئاگرم تیزه کانه، ئه وهی که خوای هه بی ناخۆشیی با نزیک بی، لییدمبویری و کاری تال و تفتی بۆ شیرین ئه بی، له گیژاوی شه پۆل با قه باره ی هه بی، لادهره کاری زۆر قورس ئاسان و سووک دهکات، بارانی که ره م و به خشنده ی له سه ره، پاش گرانیی و قات و قری، به زمی بال ئه کیشی به سه ریدا، پاش بارکردنی کانی نازونیمه تی بۆ ئه تهقی، پاش وشک بوونی بارانی به خوری به ره که ت دهباری، پاش ئه وهی ورد ئه باری، له خودا بترسن سودمه ند بن له نامۆزگاریی به په یام ئیوهی نامۆزگاریی کردوو و نیعمه ت و به خشی داوه پیتان، خو رام بکه ن بۆ به ندهایه تی خودا، خۆتان دهر باز بکه ن له به جی هیانی ههرمانه کانی.

گه‌وره‌یی ئیسلام

ئه‌وجا باش بزانی ئهم ئیسلامه نایینی خودایه، خۆی هه‌ئیبژاردوو هه‌ ئۆی و له به‌رید و چاودێری خۆی درووستیکردوو، پوخت و پالته‌ی کردوو هه‌ ئۆ چاکترین درووستکراوی خۆی، پایه‌و کۆله‌که‌ی له‌سه‌ر خۆشه‌ویستی و نه‌رمیی و به‌زه‌یی داناوه، هه‌موو ئاینه‌کانی به‌ دمه‌سه‌لاتی خۆی تیدا کۆ کردوو هه‌ته‌وه و گشتگیره‌ ئۆ هه‌موو نه‌ته‌وه و نه‌ژاده‌کان و بیانوی دوزمنانی بریوو و سه‌ری نه‌وی کردوون به‌ به‌خشنده‌یی خۆی، نه‌پارانی دمه‌سه‌پاچه‌و داماوکردوو به‌ یارمه‌تی و هاوکاریی خۆی، گشت پایه‌کانی سه‌ر لێشیاوی روخاندوو به‌ هه‌یزو دمه‌سه‌لاتی خۆی و له ساباتی خۆیدا جیگه‌ی کردوونه‌ته‌وه، تینویتی خه‌لکی شکاندوو له‌ هه‌وزی خۆش و شیرینی، هه‌موو هه‌سه‌یرو هه‌وزه‌کانی هه‌میشه‌ پره‌ ئۆ ئاو هه‌لگۆزه‌کانی، ئه‌وجا بناغه‌ی به‌ شیومه‌یه‌ك دارشتوو که هه‌رگیز ده‌سگیره‌که‌ی شکاندنی ئۆ نییه‌ و جیا نابێته‌وه و جومگه‌کانی له‌ یه‌ك ناترازی و بناغه‌ی ناله‌رزی و ناپوختی، پایه‌کانی لار نابن و ناپوکینه‌وه، نه‌مامی هه‌رگیز له‌ ریشک نایه‌ته‌ دمه‌روه‌ و ماوه‌ی به‌ سه‌رناچی و کۆتایی نایه‌، په‌مگ و ریشکی نابری، یاساو رێساو دمه‌ستوری کۆن و رزێو نابن، رێبازی هه‌رگیز تووشی ته‌نگه‌به‌ری نابن، هه‌رگیز خاکی شل نابێته‌وه و له‌سه‌رپوشتنی ناخۆش بێ، په‌شیی نایه‌ت به‌سه‌ر کازیوه‌ی به‌یانیه‌یه‌کانیدا، هه‌رگیز چه‌مینه‌وه و لاریبونه‌وه ئۆ پاسته‌کانی نابن، خه‌لف و لقه‌کانی چه‌ماوه‌ نابن، رێبازی ماندوو بوون و شه‌که‌تی تیدا نابن، کۆژانه‌وه‌ی چرای نابن، هه‌رگیز شیرینی نابێته‌ تالیی، بنی پایه‌کانی له‌ پرووی پاستیه‌وه به‌ نه‌رمیی و جوانیی چوو به‌ ناخی هه‌ق و پاستیدا، بنه‌ماکانی به‌ توندیی داپۆژاوه‌ و کانی و چه‌شمه‌کانی هه‌میشه‌ ئاوداره‌ به‌ زۆریی، شوڵه‌ی چراکانی هه‌رگیز گری ناگره‌که‌ی ناکوژته‌وه، چرای سه‌ر مه‌ناره‌کانی، روناکیی رێگه‌ی رێبوارانه‌ و نیشانه‌ و ئامازه‌کانی ئۆ پێگاکان دیاری کراوه‌ و کانی و قه‌می سه‌ر ئاوه‌کان ئاماده‌ن ئۆ ئاوخۆران، خودا هه‌موو په‌زیه‌تی و کۆتاخۆشندویی له‌م قورئانه‌دا داناوه، ئه‌و په‌ری به‌رزیی و شکۆی به‌ پایه‌کانی داوه‌ و ته‌خته‌ی په‌رستنی تیدا داناوه، لای خودا له‌ چوارچۆمه‌یه‌کی پته‌و و جیگه‌ی متمانه‌دا داناوه، قه‌لایه‌کی به‌رزو مه‌حه‌کم و بورهان و به‌لگه‌ی گه‌ش و پوناکه‌، گری ناگری به‌تیشک و بێدوکه‌له‌، دمه‌سه‌لاتدار و مه‌ناره‌ به‌رزه‌، ده‌مشکینی په‌خنه‌گرو تانه‌دمه‌ره، ئهم

درووستییه و زهوییه نهوییه کانییه تی، دهریایه که به ناوهه لگۆزین کهم نابئ، کانییه که به ئاو لیبردنی وشک نابئ، شه تاوهیه که به کارهینانی له بن نایه، کاروانسه رایه که رېبواران رېگه یان لیتیک ناچئ بوئ، ئالا و بهرجه میکه که کاروانیان لییان ون نابئ، باخ و شیناییه که کهس ناتوانئ خوئ لیلابدا.

خودا کردوویه تی به ئاو زولال بۆ زانیان، به هاریکه بۆ دلی شه عزانه کان، زیارمتگایه که بۆ رېگه کانی پیاوچاکان، نهو دهرمانیه که رووداوی به کارهینانی نه خوشیی نییه، روناکیی بئ تاریکییه، دهستگیریکی قایم و مه حکمه مه، قه لایه کی پتهوی به ناگایه، به رزییه بۆ نهو دی که شوینی کهوئ، ناشتییه بۆ دهروونی نهو دی بچیته ناوی، دهلیل و رېنیشاندهره بۆ نهو دی دواي کهوئ، بیانوووه بۆ نهو دی پیی بنازی، بورهانه بۆ نهو دی گوتاری پئیدا، شایه ته بۆ نهو کهسه ی سکالای پئیکا، سه رکه و تنه بۆ نهو دی دانوستان و گفتوگوئ پئیکات، هه لگری نهو کهسه یه که هه لیگری، هوئ گواسته وهیه بۆ نهو دی به کاری بئنی، نیشانه یه کی دیاره بۆ نهو کهسه ی له خوئ دمنالینئ، قه لغانه بۆ نهو کهسه ی به رگی جیهاد له بهر بکات، زانسته بۆ تیگه یشتوو، فه رمووده یه بۆ خوشخوینی، جیفه رمانه بۆ نهو کهسه ی دادومه ر.

(۱۹۹)

وتاریک که راسپاردی یارانی پینه کات

هه میشه به دم نوێزه وه بن، پارێزگاری لیبکه ن، زۆری نه نجامبده ن، له خودا خۆتان نزیک بکه نه وه به هوێه وه، چونکه (به راستی له سه ر باومه رداران فه رمانیکی پئویسته).

باش وردبینه وه له وه لامی دۆزه خیان، که پرسپاریان لیدمکری: (بۆچی ئیوه هاتوون بۆ سه قهر؟ گوتیان: ئیمه له نوێژ خوینه ران نه بووین)!!، به راستی گوناح ده مرینئ، وه ک وه رینی که لا، گوناح به ره لاکاره وه ک کردنه وه ی گری و نه لقه ی گوریسه که پئغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) جواندویه تی به ئاو مه عدمنی، واته ئاو گهرمی کانیاو که له به رده می مائه پیاویک بئ که له شه و و رۆژیکدا پئنج جار خوئ لیبشوا، چۆن چلک و چه په لئی پئوه نه میتنئ، کهسانی باومه ردار ماهی خویان

داومتی، كه به هیج جوانییه کی به نرخیان نه گۆپیومه وه و به هیج فینکی و چاوپروونیان نه گۆپیومه وه، له مال و له منداڵ. خودای پاك و بیگهره نهفه رموا: (ئه وه كه سانیكن كه بارزگانی و كپین و فروشتن لایانادا له یادی خودا و نهجامدانی نوێژ و بهخشینی زمكات)، پیغه مبهری خودا (صلی الله علیه وسلم) زۆر ماندوو دهبوو به نوێژ، له گهڵ نهوهدا مژدهی پیدرابوو به بهههشت، خودا نهفه رموا: (فه رمانبده به خانه واده كمهت به نوێژ و خوشت خۆراگر به له سهری)، كه هه میسه فه رمان بۆ خیزانه كهی به نوێژ هه بوو، خویشی به ردهوام بوو له سهری.

زهكات

ئه و جا... زهكات له گهڵ نوێژدا كراوه به قوربانیی و قۆچ بۆ نههلی نیسلام، هه ر كهس به دلی پاك بیدات، ئه بیته كه فارمته له گوناح و دهبیته په ردهی له ناگرو پارێزهری، هه ر كهس زهكاتیدا، دل و دوا نه بی و زۆر خهفه تی بۆ نه خواو چاو له شوینی نه بی، چونكه هه ر كهس به نابه دل دهری بكات و مه بهستی له وه باشتری بۆ دانابی، ئه وه نه فامه به رهوشتی پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) و زیانی كردوو له پاداشت و كارمه كهی و ونیكردوو و زۆر په شیمانه.

ئه مانهت و ده ستپاكیی

دانهومی سپارده به خاومه نه كهی ئه رگی باومرپداره، هه ر كهس جیگه ی شایسته ی نه بی خوی په نهجه رپویه، چونكه سپارده درا به ئاسمانه كان له سه ره وه و زهوی له خواره وه راخرا به چیا و شاخه به رزه كان كه كۆله كهی زهوییه و له وانه درێژترو پانترو به رز و گه ورته ر نییه، خۆ ئه گه ر و مر نه گرتنی به درێژی و پانی و به رزی و هیژو دمه سه لات بوایه دهبوو ئه وان هه ئی بگرن، به لام ترسیان هه بوو كه بۆیان هه ئنه گیرێ له ترسی سزا، به لام له وانه لاوازتر كه مرۆفه هه ئی گرت (كه به راستی ستم له خۆكه رو نه فامه).

زانستی خودای بهرز

خودای پاك و بهرز هیچی ئی ونابئ لهو کارانهی که بهندهمکانی نهیکهن، له شهو و له رۆژدا، زۆر به وردیی ناگاداره، زانستی هه مه لایهنه ی هه یه له سهریان، نهندهمکانی خۆتان شایهتی نهدهن، دمست و هاج و دهمتان سهربازی خودان، دهروو و دلتان جاودێر و ههوالگره، په نهانیان لای ناشکرایه.

(٢٠٠)

وتاریك له باره ی مه عاوییه

(خودای پاك و بیگهر د هیچی ئی ون نابئ)

هه سه م به خودا مه عاوییه له من داناو زانتر نییه، به لام نهینیگره و تاوانکاره، نهگهر ترسی نهبوایه و رهم نهبوایه لئی، له هه موو کهس زیاتر بلیه مت ده بووم، به لام هه موو نهینگرییهك تاوانیکه و هه موو تاوانیکه هه شاردانیکه و هه موو تاوانباریک نالایه کی هه یه بیی دهناسرئ له رۆژی دوا ییدا، دوباره سویندم به خودا، به فیل و حيله غافلگیر نابم و به هیز و توانا له سه ر حه ق ناجوئیم و لاواز نابم و گیل نابم.

(٢٠١)

وتاریك بۆ هاندانی گرتنه بهری رێگه ی راست

خه لکینه...! هه رگیز هه ست مه کهن به بیکه سیی و چۆله وانیی له رێگای بانگه وازی هه قدا، له بهر نهوه مه ردی نهو مه یدانه که مه، چونکه نهو خه لکه له سه ر سفرمیهك دانیشتون تیرخواردنی زۆر که مه، برسیه تی زۆر درێژ خایه نه، خه لکینه... نهوه ی خه لک کۆنه کاته وه بۆ تۆله پێخۆش بوون و پێناخۆش بوونه، چونکه نهوه ی، که وشتره که ی به مه ردوی سه ربپری په ک نهفه ر بوو، به لام سزاو تۆله بۆ هه موو بوو، چونکه هه موو پێخۆش حال بوون بهو کاره، خودای پاك دمه فرموا: (سهریان بپری و هه ر په شیمانییان بۆ مایه وه، نهوه بوو زهوییه که په ان دهنگی زۆر هورسی لێ په یدا بوو، وهك دهنگی گاسنی سووره کراو له خاکیکی نه رمدا).

(٢٠٢)

دهگيرنه وه نه وکاتهی خانمی خانمان فاتيمه نه سپه رده کرا

وهك يه كيک قسه بۆ پيغه مبهرا (صلى الله عليه وسلم)

بکات له سهر گۆره کەى

فهرموو: درود و سهلامت له سهر بى نهى پيغه مبهرى خودا، له من و له
کچه کهت که نزیکته و دانراوه و زۆر په له به خزمهت نهگا، به خودا نهى پيغه مبهى
خودا (صلى الله عليه وسلم) من ببنارام بۆ کچه نازداره کهت، خوگرتم زۆر تهنگه،
به لام قورسى جيا بوونه وه له تۆ که مى هوى دلدا نه وه مه و کارمساتى رۆشتنى نيوه
پرسه و سهره خوشيم لي نه کات، چونکه من خۆم له شى پيرۆزى نيوهم له ناو گۆر دانا
و گيانى پيرۆزى له سهر سنگ و دلى من دمر چووه، (نيمه هه موو کارى خوداين و بۆ
لاى نه وه دهگير پينه وه)، سپارده که گهراوه بۆ خاومنه کهى و بارسته و مرگيرايه وه،
به لام خهم و خهفتهى من هه ميشهيه، شه وگرم بيخه وه، هه تا نه و رۆژه خودا
جنگه يه کم بۆ ديارى نهکا له و مالهى تۆ تييدا نيشته جيى، له وى کچه کهت باس و
خواسى سته مى ما فخواردنى له لايهن نوممه ته که ته وه بۆ دهگير پينه وه، پرسى يارى
زۆرى لى بکه و هه واله کانى ليومر بگره، چونکه ماوهى رۆشتنى نيوه زۆر نيه و يادت
له بهر چاو ون نه بووه، سهلامى خودا له سهر ههردو کتان بى، سهلامى شيلراو به
فرميسک و خواحافيزى و بى رق و کينه و بى تاقه تى، که جيتان ديلم بۆ گله يى
نیه، نهگه ر بمني مه وه له بهر گومانى خراپه نيه، به به لىنى خودا به خور اگران.

(٢٠٣)

وتاريک له دنيا نه ويستى و هاندان بۆ قيامهت

خه لکينه... نه م دنيايه مالى و دهختيه، قيامهت مالى هه ميشه يه، له ريگه دا
تيشوو بۆ شوينى حه وانه وه هه لگرن، هه ولبدن نه ينييه کانتان باس مه کهن لاى نه و
که سهى که هه موو نه ينييه ک دزمانى، نه م دنيايه له دلتان دمر بکهن، پيش نه وهى
له شتان تييدا دمر چى، نيوه لي ره تافى کراونه ته وه و بۆ شوينى کيت درووستکراون،

مەردم نەگەر تیاچوو، خەڵك ئەئین چی لە شوێنی جیماو، فریشتەش ئەئین چی
بیش خۆی کەوتوو؟ پەحمەت لەباوکتان هەندێ پیش دەست بخەن، هەتا ببێتە
قەرز بۆتان لە دواى خۆتان زۆر بە جێ مەهێلن، هەتا بار بێ لە سەرتان.

(٢٠٤)

وتاریك له سەر ئەو قسانەى كه یارانى دووبارەیان ئەكردووه

خۆتان پڕچەك و نامادە بکەن خودا پەحمتان پێبکات، چونکە هاواری
کۆچکردنتان پێکراوه، زۆر دڵەودوا مەبەن بۆ کەیبانۆی دنیا، بڕۆن بەو کەمە
تیشووێ پێتانە، لەپێشتان کۆسبى ناپەحەت هەبە، هەواری زۆر ترسناک و
مەترسیدار هەبە، دەبێ پێیدا تێپەڕن و کەمێ تێیدا ستار بکەن، ئەوەش باش بزانن
دیمەنى مەرگ زۆر نزیکبوووتەوه، ئەوەندەى نەماوە کەئەبەى گیر بکات لێتان و کارى
زۆر ناخۆش ڕووبەر ووتان ببێتەوه و تەنگ و چەلەمەى پڕ لە مەترسێى بێتە
سەرتان، پەيوەندى لەگەڵ دنیا بپەڕن، خۆتان بەکارى تیشووێ تەقواى خودا ماندوو
بکەن.

(٢٠٥)

وتاریك له گەڵ تەئەو زوبەیردا پاش پەیماندان بە خەلافەت لەکاتیکیدا ئەم دوانە گەلی و گازندەیان هەبوو بۆچی داواى یارمەتى نەکردوو لێیان؟

پێشەوا فەرموى: ئێوه کەمێ ڕەفتان هەستاوه و کەمێ خۆتان دوا خستوو،
ناگادارم بکەن چ حەق و مافى ئێوه هەبوو لەم کارەدا، کە من دەستم بەڕوویەوه
ناوه، کام بەش بووه، حەقى ئێوه بووه من خۆم هەلگرتوو؟ یان کام حەق و ماف
هەبووه بۆ موسلمانان، کە من کەمتەرخەم بووم لە ناستیدا و سستى و لاوازیم
کردبێ، یان نەمزانیبێ، یان هەلەم تێدا کردبێ؟
قەسەم بەخودا، حەزم لە خەلافەت نییه، ئارەزووم لەمەزناپەتیی نییه، بەلکو

ئێوه منتان په لکێش کردووه بۆی، سه پانتان به سه رمدا، ئه و کاته ی ئه و نه رکه درا به سه رما ته ماشای قورئانم کرد بزانه م چی له سه رمه و به چی فه رمان ئه دا من شوینی بکه م و کامه ره وش و سونه تی پیغه مبه ره (صلی الله علیه وسلم) په پره وی بکه م ! من پیویستم به راو بۆچوون و نامۆزگاری ئێوه نه بووه و به غه یری ئێوهش نییه، هیچ کارێ نه بووه، که نه یزانم و پیویستم به نامۆزگاری ئێوه هه بێ و به گشت موسلمانان، خۆ ئه گه ر پیویست بێ هه رگیز ئێوه پشتگوێ ناخه م له به ره ی نه وه ی، که ئێوه باسی نه که ن، که گوایه من هاو به رام به ریم نه کردووه، به لکو من به را ی خۆم نه کرد و به تا کره ویی په پره ویم نه کردووه، به لکو من و ئێوهش ئه زانن په پره وی پیغه مبه رم (صلی الله علیه وسلم) کردووه و ئه وهش گۆتایی پنه اتووه، ئه و کاره ی خودا بریویتی هه وه پیویست به را ی ئێوه ناکات، خودا خۆی دابه شی کردووه و پێی پازی بووه، که واته هه سه م به خودا، نه ئێوه و نه خه لکی تر مافی گله یی و گازنده ی نیه، داواکارم له خوا دلێ ئێوه و دلێ خه لکی تر بۆ حه ق رابکێشێ و سه برو ئارامیی بدات به دلێ ئێمه و ئێوهش، ئه و جا فه رمووی: خودا ره حم بکات به که سی، که حه ق ئه بینێ و هاوکاری لێ نه کا و سته م ئه بینێ و لای ئه با و هاوکاری ئه بێ له سه ر لا بردنی.

(٢٠٦)

وتاریك كه بیستی یارانی نه فره ت نه که ن

له ئه هلی شام له شه ری سیفین دا

من زۆرم پێگران و ناخۆشه ئێوه جنیودم بن، به لām نه گه ر کرده کانیان باس بکه ن و حال و با لیان دیاری بکه ن، باشتره له هه سه پیوتنیان، باسکردنیان باش نییه، زیاتر برۆبیانوویان دمهرێ، له به ر نه وه ی جنیو و هه سیان پێ بلێن، خودایه خوینی ئێمه و ئێوه به رێزه! نیوان ئێمه و ئه وان باش بکه و رێگه ی راستیان نیشان بده، هه تا حه ق جیا دمبێته وه له نا حه ق، هه تا ئه وانه ی له راستیی لایندا وه و رێگه ی خراپیان گرتو وه و ده گه رپنه وه.

(٢٠٧)

له هه ندى رۆژانى سيفيندا كه بينى حهسەن په لهيه بۆ شهر

وتى ئەو كۆرە هەرزە بگرن، با نەروا و خانەى من گاول نەكا، چونكه من حەز ناكەم ئەم دوانە زوو بمرن (حەسەن و حوسەين)... تەنها لەبەر ئەوە نەوێى پێغه مېهر (صلی اللہ علیہ وسلم) قەلاچۆ نەبێ.

(٢٠٨)

وتاریك له كاتیكدا كه یارانى كهوتنه ناكۆكىی له بارى ناوێریان

(حکم)

خەلكینه... نێوان من و ئێوە بە خواستى من نییە، چونكه جەنگ ماندووی كردوون، سویند ئەخۆم، كه جەنگ زۆرى لێسەندون و زۆر ماندووی كردوون، بەلام نەیارمەكتان ماندووترو شەكەتەرە، من دوینی میر بووم و ئەمڕۆ مەئموورم، دوینی (نا)م لێنەکردن و ئەمڕۆ (نا)م لێنەكړئ، حەزتان لە مانە، منیش نامەوێ هەلتان نێم بۆ شتى پێتان ناخۆشە.

(٢٠٩)

پێشهوا چوو له عهلاى كورى زيادى حارسى له به سره نه خوش بوو

وتى ئەم خانوو گەورمت بۆچى بوو، كه تۆ بەرمو ئەو دنیا ئەپۆی و لەوێ پێویستت بە مال هەیه؟! خۆ ئەشتوانی بەرمو ئاخیرمتی بەرى، بیکەیتە دیواخانێ میوان و خزمەتی میوانی تێدا بکەیت و خزم و کەسی تێدا بەسەر بکەیتەو و مافی مافدارانی تێدا وەربگیریتەو، ئەو گاتە ئەتوانی بەرمو ئەو دنیای بەرى، عەلا وتی: میری باوەرپداران، سکاڵام لەدەست عاسمی بڕام هەیه، فەرمووی چیهتی؟، وتی: بەرگی بۆشیو و تەركی دنیای کردوو، فەرمووی بانگی بکەن بۆم، کاتێ كه هات فەرمووی: دوژمنی ئەفسی خۆت! شەیتانە، كه ئەوینداری کردوی، چۆن بەزەیت نایە بە مال و مەنالت، ڕەنگە وا بزانی خودا خواردنی خۆشی حەلال کردوو و حەزناکەى

ومریگری؟ تۆ لهوه کهمتری لای خودا، چه لائی خودا به کهم بزانی !!، له وه لامدا وتی: میری موسلمانان، ئهی تۆ بۆ بهرگ و په لاست زیره و خواردنت وشکه؟ فهرموی: خودا بتگری من وهك تۆ نیم، خودای تهعالا فهرزیکردوو له سهر پیشهوا و رابهری موسلمانان، که دادپهروهر بن و به ئەندازەى ههزاران بزین، بۆ ئهوهی ههزاریى ژان و نازار بۆ ههقیڕ زیاد نهکات.

(٢١٠)

کهسیک پرسیار له بارهی کاری نهویاو دهکات

ئهو جوړه باس و خواسهی له پیغه مبهروه (صلی الله علیه وسلم) گهیشتوو به پیشهوا دمفه رموا: ئهوهی بهدمست و دهمی خه لکه وهیه راست و ناراستی تیدایه، راستی و درۆی تیدایه، هوکم لابهرو هوکم لابرایی تیدایه، گشتی و تایبه تی تیدایه، پتهو و یه کمانا و چه نند باره لگری تیدایه، پارێزراو و وههمی تیدایه و له زمانی پیغه مبهروه (صلی الله علیه وسلم) ههر له کاتی خۆیدا درۆ هه لبه سترابوو به رادهیهك پیغه مبهر (صلی الله علیه وسلم) له سهر دوانگه فهرمووی: (ئهووی درۆ بهدمی منهوه بهدمست نهنقهست هه لبه ستی، با جیگهی خۆی له ناگردا دیاری بکا)، ئهووی فهرموودهی داوه به تۆ چوارگهسه، پینجهمی نییه.

دوو رووهکان

پیاوی دوو روو و بهروالهت باومر داره، پهنگی ئیسلامی لهخۆی داوه، گوئی لهگوناح نییه و خۆی لێنا بوئی، به زمانی پیغه مبهروه (صلی الله علیه وسلم) قسه ئەکات بهدمستی نهنقهست، ئەگەر خه لک بزانی دوو رووه و درۆزنه فهرموودهی لیومرناگرن و برپا بهگوفتارو قسهی ناکهن، به لām ئەلّی چۆن ئەبّی جیگهی باومر نهبن، ئهوه یاری پیغه مبهر (صلی الله علیه وسلم) بووه و خۆی به چاوی خۆی بینویهتی و گوئی بیستی بووه و راسته وخۆ لهخۆی ومهرگرتوووه !، نیتێر خه لک فهرموودهکه ومردمگرن، خودا بۆ خۆی باسی دوو رووی بۆ کردوی و پیناسهی بۆ کردوی و لهپاش پیغه مبهر (صلی الله علیه وسلم) بهزیندووپی ماون، خۆیان له پیشه وایانی گومرپاوی لیتیکچوو نزیکردوو متهوه، ئەوانه ی خه لک به درۆ و

بوختان خهك ئه نئيرن بۆ ئاگر، ئه وانيش كاروباريان بئ سباردوون و له سهر شان و
ملى خه لكيان داناون، به هۆيانه وه دنياخۆرى ئه كهن، ئه وهش دياره خه لك له گه ل
پادشاو دنيان، جگه له وانى خودا پاراستوونى، (ئه وه په كئيك له چواره كه).

هه ئه بازه كان (الخاطئون)

پياوئيك له پئغه مبه ر(صلى الله عليه وسلم) شتئيكى بيستووه، وهك پئويست
ئه زبه رى نه كردووه و وهمى خۆى تئكه ل كردووه و له ده ستى ئه نه قه ست درۆ ناكات،
ئه وه به و شتهى له ده مستيدايه ئه يگيرتته وه و خۆيشى كارى پئنه كات و ده لئ خۆم له
پئغه مبه رم بيستووه (صلى الله عليه وسلم)، ئه گه ر مو سئلمانان بزنان بۆچوونى خۆى
تئكه لۆو كردووه، هه رگيز لئى وهرناگرن، ئه گه ر خۆيشى ئاگادار بئت له م تئكه لۆويه
به ره به رچى ئه داته وه.

گومانلي كراوه كان

پياوى سئيه م له پئغه مبه رى بيستووه (صلى الله عليه وسلم) شتئيك، كه فه رمانى
پئداوه له په كه مجارو پاشان قه ده غه ي كردووه، به لام ئه م نازانئ قه ده غه كراوه، يان
بيستويه تى قه ده غه ي شتئيكى كردووه و پاشان فه رمانى پئداوه و ئه م نازانئ
فه رمانى پئدراوته وه، حوكم لابراوه كه ي له به ره و حوكم لابه ره كه ي له به ر نييه، خۆ
ئه گه ر بزنانئ نه و كاره حوكمى نه ماوه په يرموى ناكا و ئه گه ر مو سئلمانان بزنان
ئه وهى دووه م لابراوه وازى لئدين.

راستگو يانى ئه زبه ركاران^٤

پياوى چواره م به ده م خوداوه درۆناكات و له سهر پئغه مبه ر(صلى الله عليه وسلم)
درۆ هه ئنا به ستئ، رقى له درۆيه له ترسى خودا و به گه وره و مه زن راگرتنى
پئغه مبه ر(صلى الله عليه وسلم) و گومانى تئكه لۆو نه كردووه، به ئكو به چاكى

^٤ ئه زبه ركاران : ئه وانى ده ق له به رده كهن.

گوڤببستی بووه، وهك خۆی له بهر یكردووه له زمینیدا وهك بیستوووهتی، زیاد و كهمی لینه كردووه و حوكم لابهركهه له بهره و كاری پێكردووه و حوكم لابهراوهكهی دهمزانی و پهمدی دهكاتهوه، زۆر شارمزاریه له گشت و تاییهت و ههریهكهیان له شوینی خۆی داناوه و چهندهمانا ههنگرو پتهو و یهك ماناش ئهمزانی، زۆر جار له فهرموودهی پێغه مبههر (صلی الله علیه وسلم) دهستهوازمیهك دوو پرووی ههیه، یان گشتیه، یان تاییهته، ئهوهی گوڤببستی ئهبنی حالی نییه له مه بهستی خوداو پێغه مبههر (صلی الله علیه وسلم) و گوڤگره، ئهم دهستهواژه هه ئهنگرئ و به جیاواز له مه بهست پراهی دهكا و نیازهكه حالی نابن و نازانی له كویدا بهكار هاتووه، ئهوهش وا نییه، ههركهس یاری پێغه مبههر (صلی الله علیه وسلم) له فهرموودهی پێغه مبههر (صلی الله علیه وسلم) حالی ئهبن، زۆر جار یاران پێیان خۆش بوو عهرمبی دهستهکی و خهلكی نه ناسراو به تاییه پرسیاری بكر دایه و نهوان گوڤیان ئی بوایه، به لام من ههرجی له م بارهوه گوزمراوه، پرسیارم كردووه و له بهرمكردووه، ئهوه ئهوه جۆره نهوباوانه، خهلك له سههری ئهروڤ و جیاوازی تیدایه و له گێرانه و میاندا نه خۆشی و لاوازی ههیه.

(٢١١)

وتاریك له بارهی بوونه و مره سهرسورهینه رهكان

خودا به توانای له بن نه هاتووی خۆی و دهسهلاتی بن سنووری و به جوانیی و وردیی و بن نموونهی پێشین، كه توانیویهتی له ناوی دهریای بن و به شه پۆلی له یهك ئالاوی، وشكانیی بن تهراپی درووستبكات، ئهوجا لهو وشكاییه بونه و مریکی چین چین پێكبێنن، كهوت ئاسمان درووستبكات، پاش له یهكجیا كردنه و میان له یهكتری و به فهرمانی خۆی راپان بگرئ و ههر یهكهیان له سههر سنووری خۆی رابگرئ و له سههر سهدهمێکی سههوز زهوی رابگرئ له سههر دهریاو دهریاو لۆشهی گوڤراهی خۆی، كه سههری بهندایهتی بۆ نهویكردووه و دانیانوه به گه ورمیی و دهسهلاتی خۆیدا، ئهوهی پهمانه و پئ نهكات له ترسی ئهوه و له خاکی چیا بهردی گه وره و رمقی درووستكردووه، هاوشان له گه گلدو نووکی چیا بهرزو سهختهكان،

كه رهگيان چووه بهناخی زهويدا و ههريهكهيان له شوینی خوی به چاکیي دامهزراوه، سهري له كهشكهشانی ههلهكه و رهگی لهناو ناوه و سهري دمهیناوه و له دهستهكان و پیدهستهكان جیابووتمهوه، بنجی داگوتاوه لهزهويدا و له كهناو ناومندا زهوی بهستووتمهوه، نهوگاته چیاكان سهركهش و سهربهرز بۆ سهروهه كشاون و درێژراكشاون بهسهه زهويدا، وهك پایهه كۆلهكهی لیهاوووه بۆ زهوی و بهه میخه توند زهوی راگیراوه، بهه شیوه له جووله براوه بۆ نهوهی دانیشنوان تووشی سهههگیژه نهبن و رۆجیت بۆ خوار و له خولگه بترازی.

پاکیی و بیگهردیي بۆ نهو زاتهی، كه زهوی نارام کردووتمهوه، پاش نهو شهپۆلانه ناوهكهی وشكکردووتمهوه، پاش تهپیی و لینجیی، نهملاونهولای وهك ببشكهو جۆلانهی کردوووه بۆ خهلك، وهك فهرش رایخستوووه بۆیان لهسهه دهریای هارو هاج و ومستاو و نهجولاو بۆ نهملاو نهولای خوی، ومستاوه و ناروا بهپۆه، بای توندی زریان شهپۆل نهدا بهیهكدا، وهك مهشكه دمیزمنی و رهوانهی ههوری دهكات، كه وهك فرمیسك دیتهوه سهههزمو، (نهوه پهنده بۆ نهوهی دلی له بهه خودا نهلهرزئ و نهترسئ).

(٢١٢)

وتاریك كه داوای را پهپینی یارانی نهكات دژ به نههلی شامی سههدهمی

خوی

خودابه ! ههه بهندمههکی تۆ لهبهندهكانت وتاری نیمهی گوئی لی بی، كه نهه وتاره دادپههرومهه و دووره له ستهه و بههزمومندیی ناین و دنیای بی خراپهه گهندهمی تیدابهه... پاش بیستنی نهیهوئی پهپهرومی بكات و، ههز بكات پشتهی تیبكاو یارمهتی تۆ نههات و تهمهلیی و سستیي بكات له بهههزگردنهوهی ئاینهكههت، نیمه تۆیان لهسهه نهكههین به شایهت، نهی نهو كهسهی به ههموو جۆرئ شایهتیي و ههموو دانیشنوانی زهوی و ئاسمانهكانت دهكهپته شایهت، نهوجا تۆ بی منهتی له یارمهتی نهوان و بههههزکردنیان به گوناهی خۆیان.

(٢١٣)

وتاریک باسی گه ورهیی خودا نه کات

سو پاس و ستایش بۆ خودای بهرزو بئ هاوشیوهی درووستکراوهکانی خۆی، له سه ره وهی و مسفی پئناسه کارانه وهیه و ناشکرایه به هۆی دامه زراوه سه رسو پهنه راکانی، شاره شه به و هه موو دمه لات و توانایه ی، که هه یه تی له بیرو بۆ چوونی بیردۆزمرانی، زانایه بئ خۆ فیگرگدن و زیادوگه م و زانستی له ئەندازهی لایه کی دی، و مرنه گیراوه به هه موو کاره کان بئ بیر کردنه وه و شاردنه وهی له دلد، که هه رگیز تاریکی به سه ردا نایه و به تیشک روناک نابیته وه، شه و ماندووی ناگات و رۆژ به سه ریدا نایه، به چاو نابینرئ و زانستی به و مرگرتنی دهنگ و باس نییه، دروود له سه ر پئغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) که خودا روناکی پئبه خشیوه و له هه ئبژاردن و پالفته کردنیدا خۆی دیاری کردووه، خودا به هۆی ئەم نوره وه رهوште زبرهکانی پینه کردوه و بیروپا ناپه سه ندهکانی دووریوته وه، سه رکه وتوو به سه ر ئەوانه ی، که به رمنگاری حق و راستیان کردووه و هه موو قورسهکانی ئاسان کردووه، زهوییه سه ختهکانی شیکردوومه وه به رادهیه ک، لادان و ونبوونی لای راست و لای چهپی نه هیشتوو.

(٢١٤)

باسی گه وره ییهکانی پئغه مبه ر نه کات (صلی الله علیه وسلم)

له گه ل وه سفی زانایان و نامۆزگاریی به خۆپاریزیی ده کات

دوباره شایه تی ئەدهم، که خودا دادپه روه رانه داد ئەکا، فه رمانهکانی یه کجارییه، شایه تی ئەدهم، که محهمه د (صلی الله علیه وسلم) پئغه مبه رو بهنده ی خودایه و رهوانه کراوی به حقه و گه وهی بهنده گانییه تی، له و رۆژه ی خودا به شه ری کردووه به دوو به شه وه، ئەو له باشترینه، خودا ماوه ی نه داوه به شی داوینپیی له نه زایدیدا هه بی، تاوانبار دمستی نه بووه له نه سه بیدا. ناگادار بن خودا بۆ چاکه خه لکی داناوه، حق و راستی پایه و کۆله که ی

ههیه، بۆ هه‌رمانبهرداری دهمستگه‌ری درووستکردوو و، بۆ هه‌موو نه‌ه‌جامدانی هه‌رمانیک، خودا هاوکاریکى داناو به سه‌ر زمانیانوه و دل‌ه‌کانیان داده‌مه‌زینى، به‌شى هه‌موو که‌سێ نه‌کات، که داوای بکات و تیمارى هه‌موو دهمدمداریکه، که به‌ه‌رێ چاره‌ی دهردى بکات.

پیناسه‌ی زانایان

باش بزانی، که به‌نده‌کانی خودا دانراون بۆ پاراستن و هه‌ل‌گرتنی زانسته‌کانی خودا داد و زۆر به‌ توندی پاریزگاری لینه‌که‌ن و چاو‌ه‌ه‌کانیان پاک نه‌که‌نه‌وه، بۆ نه‌وه‌ی به‌ره‌وانیی به‌روا، هه‌میشه هه‌ولێ په‌یوه‌ست و په‌یوه‌ند نه‌دن بۆ یه‌ک، به‌ خۆشی و خۆشه‌ویستی کۆنه‌به‌نه‌وه، هه‌میشه به‌ جامی ژیری و فام، ناوی زولال به‌ یه‌ک دهمدن و تینویتی یه‌کتر لانه‌به‌ن، هه‌رگیز گومان له‌ نیوانیاندا نییه و په‌له‌ ناکه‌ن له‌ ناووناته‌وره له‌ باشمله، به‌م شێوه‌یه ژیری و عه‌ق‌لیان دامه‌زراوه، هه‌ر به‌م جۆره خۆشه‌ویستی ده‌گۆر‌نه‌وه و به‌م جۆره‌ش هامۆشوی یه‌کتر نه‌که‌ن، نه‌وانه وه‌ک تۆوی دانه‌ویل‌ه شه‌ن و که‌و‌کراون و تۆوی (به‌د)یان ئی لابراره و به‌ره‌مه‌ی چاک و پاکیان هه‌یه.

نامۆزگاری به‌ خۆپاریزی

ده‌ی با هه‌موو که‌س نامۆزگاری و په‌ند وه‌ریگرێ و ترسی روداوی جه‌رگه‌ری هه‌به‌یت، پێش هاتنی و هه‌موو که‌س نه‌وه بزانی، ته‌مه‌نی زۆر که‌م و دانیه‌شتنی که‌م ماومه‌یه، له‌ مائیکه‌وه بۆ مائیک نه‌گۆه‌زیه‌وه، دهمبێ کار بکا بۆ مائی تازه‌ی و بزانی بۆ کوێ سه‌فه‌ر نه‌کات، به‌هه‌شتی پان و به‌ه‌ری بۆ خاوه‌ن عه‌ق‌لی ساغ و سه‌لیم، که‌ شوین نه‌وه‌که‌سه بکه‌وێ شارم‌زایه‌و رینگه به‌ئه‌ده، دووربکه‌وێته‌وه له‌و که‌سه‌ی ده‌یخاته ناو چاله‌وه، هه‌میشه رینگه‌ی به‌یگرێ و چال و چۆل به‌گرێ و، به‌ چاوی ساغ و شارم‌زا رینگه به‌ه‌ری و گۆپه‌رايه‌لی ده‌لایله‌که‌ی به‌یت، رینگه به‌ه‌ری پێش نه‌وه‌ی هه‌موو دهرگا‌کان کلۆم به‌کری و په‌رده‌ی په‌یوه‌ندی به‌رو‌خ‌نی و، له‌گه‌ڵ په‌شیمانیی و گه‌رانه‌وه له‌تاوان و گوناخ خۆی به‌پاریزی، له‌ (له‌که‌)ی که‌تنی خراپ، چونکه رینگه‌و رېبازی خۆی گرتوووه نابێ لابدا.

(۲۱۵)

دوعا و نزا

كە ھەمیشە بەم شیۆە ئە پارا یەوە

ستایش بۆ خودا، كە بەزیندوویی و بئێ نەخۆشیی رۆژی لێكردمەو، پەگ و
پەشەم بە سەلامەتی مایەو و بەهۆی كارە خراپەكانم سزا نەدرام، كۆتایی بە ژیانم
نەهات و پاشگەز نەبوومەتەو لە ئاینەكەم و بێباوم نەبووم لە پەروەردگارم و نامۆ
نەبووم لە بیرو باوم، ژیرییم تێكنەچوو، سزاو تۆلەكانی گەلانی پێشینم بە
سەردا نەهات، رۆژم كردمەو بەندەمەکی كراوم و ستمم لە خۆم كردو، خودا تۆ
بەلگەت لەسەرم ھەبە و من بیانووم نییە، ناتوانم ھیچ بەدەست بێنم، جگە لەوێ
تۆ پێت بەخشیووم و، ناتوانم خۆپارێزی خۆم بكەم جگە لە پاراستنی تۆ، خودایە
من پەنا ئەگرم بە تۆ كە ھەزار بە لە سامانی تۆ یان پێگەم ئێ ونێی لەسەر پێبازی
تۆ، یان لە ژێر دەسلەلاتی تۆدا ستمم ئێ بكێ، یان بچەوسیمەو لەو كاتە ھەموو
فەرمان لەدەستی توانای تۆدا، خودایە گیانم، كە یەكەم خۆشەویست و بەنرخمە
لێ وەرگرە كە ئەكەم سپاردمەك كە لامە و ھەموو ئەو نیعمەتەشی، كە پێت
بەخشیووم، خواپە پەنا ئەگرین، كە لە فەرمانی تۆ دەرچین، یان لە ئاینەكەم
پاشگەز بینەو، یان دوا ھەواو ھەوس بكەوین، لە بری ئەو پێگە راستە، كە تۆ بە
ئیمەت پەوا بینو.

(۲۱۶)

وتاریك ئە سیفین

لەپاش ئەو... ئاگادار بن خودا ھەقی منی لە سەر ئیۆە داناو بەوێ كە بووم
بە رابەرتان و ئیۆەش ھەفتان لەسەرم، وەك ئەوێ من لە سەر ئیۆەم ھەبە،
ئەوێ بزانن، كە ھەق لە بەجێ ھێنانی دوو لایەنە، لە ھەموو شتێك فراوانترە،
بەلام بۆ بەشكردن زۆر كەم مەودایە، ئەوێندە بۆی ھەبە ئەوێندەش لە سەریەتی
و ئەوێندە لە سەریەتی ئەوێندەش بۆی ھەبە، تەنھا كەسێ كە بۆی ھەبەو لە

سه‌ری نییه نهوه خودایه، نهك خه‌ئك، حه‌قه‌كه‌ش نه‌ومیه، كه به فهرمانی رابین، چونكه خودا دمه‌لاتی ره‌های همیه به سهر خه‌ئكه‌وه و له پاداشتی به‌جیگه‌یاندنی فهرمانه‌كانی پاداشتی داناوه، ته‌نها به به‌خشنده‌یی خۆی بی زۆر و سه‌پاندن و زیاتر، بۆ نه‌وانه‌ی فهرمانی جیبه‌جی ده‌كهن.

مافی سه‌ردار و مافی خه‌ئك

نه‌وجا... خودای پاك و بیگهره‌ده‌ندی له مافه‌كانی خۆی داوه به هه‌ندیك به سهر هه‌ندیكي ترده و نه‌و مافانه‌ی وا داناوه، كه هاو‌راز بن به یه‌ك و هه‌ندیك به هه‌ندیك پیویست ده‌كات و هه‌ندیك فهرز نابی، جگه له به جییه‌نانی هه‌نده‌كه‌ی تر و، له هه‌موو مه‌زنتر خودا له مافه‌كانی خۆی مافی داوه به سه‌ردار له سهر هاو‌لاتی و، مافی هاو‌لاتی له سهر (والی) فهرز كردووه و دیاری كردووه بۆ ههر لایه‌ك، نه‌ومش بوومه‌ یاساو رێسا بۆ پێكه‌وه ژیان و سه‌ربه‌رزنی ناینه‌كه‌یان، هه‌رگیز چاك‌سازی هاو‌لاتی، بی چاك‌سازی سه‌رداریان نابی و، چاكه و باشه‌ی سه‌ردار به‌ستراوه به چاك‌هفتاری هاو‌لاتیه‌وه.

هه‌ركات هاو‌لاتی مافی ته‌واویدایه سه‌رگه‌وره‌كانی و، سه‌رگه‌وره‌ش به هه‌مان پێودانگ مافیدایه ر‌معه‌تی خۆی، نه‌و كات حه‌ق پایه‌داره، ئاینی په‌یره‌وه، نیشانه‌ی داده و دادپه‌رومیری و سال و زه‌مان به شیوه‌ی دروست دمه‌روا و به‌و زه‌مانه‌ ده‌ئین باش و نه‌و كاته ئومیدی مانه‌وه‌ی دمه‌س‌لات همیه و، چاو چنۆکیی دوژمن بی‌ئومید دمی و پاشه‌كشه ده‌كات.

نه‌گه‌ر هاو‌لاتی زالبوو به سهر گه‌وره‌ی خۆیدا، یان گه‌وره‌ سته‌میکرد له ژیر ده‌سته‌ی خۆی، نه‌و كاته گوتارم‌كان له یه‌ك دمه‌تر‌زین و نیشانه‌ی سته‌م و بی‌دادی دمه‌رنه‌كه‌وی و، گزوكیا و گیاكه‌له له ناو ئاییندا په‌یدا نه‌بی، میان‌په‌ویی په‌یره‌وگراو شه‌قام به جی ده‌هێلن، نه‌و كاته كارو هه‌رمان به ئارم‌زوو دمی و حوكمی شه‌رع پادگه‌یری و بيماری دمه‌روونی گه‌شه ده‌كات و زۆر نه‌بی، نه‌و كاته راگرتنی مافی گه‌وره به نامۆ ناژم‌یرد، هه‌ر وه‌ك گه‌وره به به‌تال دادمه‌رنی، هه‌ر نه‌و كاته پیاو‌چاك و پاك به‌كه‌م دادمه‌رنی و هه‌رجی و په‌رجی و پیاو‌خراب به به‌رز ته‌ماشادمه‌رنی، نه‌و كاته‌ش سزاو تۆله‌ی خودا له سهر خه‌ئك زۆر هه‌به‌ دمی، له‌به‌ر نه‌وه

زۆر پئویسته هاوړاز و هاوکار و هاوړاوێژ بن له نیوان خۆتان و یارمهتیی په‌گدیی بدن، هیچ کەس "هەر چه‌نده زۆر به ته‌نگ ر‌م‌زایه‌تی خوداوه ب‌یت و زۆر تیک‌وش‌هر ب‌ی له کاری باش" ناتوانی ب‌گاته‌ نه‌و ر‌اده‌ی خودا شایسته‌ی پ‌یدا ب‌و ف‌هرمان‌به‌رداری خ‌وی، به‌لام پئویسته‌ ه‌قی خودا له س‌هر به‌نده‌ی خ‌وی ج‌یبه‌ج‌ی ب‌ک‌ری، به‌پ‌یی توانای خ‌وی و هاوړازی و هاو‌د‌نگ‌یی له نیوان خ‌ویاندا، وه هیچ کەس "هەر چه‌نده له ر‌است وت‌ن و گ‌ه‌یان‌د‌ندا پ‌له‌ی به‌رز ب‌ی، وه له ناینداری‌یدا ج‌یگ‌ه‌ دار ب‌ی" ناتوانی پ‌اداشتی نه‌و هاو‌کار‌یه‌ی خودا ب‌داته‌وه که پ‌ییداوه ب‌و ناسان‌کردنی ب‌اری س‌هرشانی و نه‌نجامدانی ه‌قی خودا، هیچ کەس "هەر چه‌نده خ‌ه‌ل‌ک به ب‌چ‌وو‌کی داب‌ین‌ی و به ج‌اوی سووک ته‌ماشا ب‌ک‌ری" ناتوانی یارمه‌تیی ب‌دری و هاو‌کار‌یی ب‌ک‌ری.

له‌و کاته‌دا یه‌ک‌ئ له یارانی زۆر ستایشی کرد و به‌گو‌ئ بیست خ‌وی ب‌و ف‌هرمانی د‌م‌رخ‌ست، پ‌یشه‌وا ف‌هرمو‌وی: له پ‌اداشتی گ‌ه‌ورمی و مه‌زنی خودا و به‌رز ر‌اگ‌رتنی له د‌م‌روونی خ‌ویدا د‌م‌ب‌ی ه‌موو کەس خ‌وی به‌ک‌م و ب‌چ‌وو‌ک داب‌ین‌ی، "له‌به‌ر گ‌ه‌ورمی خودا" ه‌موو کەس، ج‌گ‌ه‌ له خودا و له‌وه شایسته‌تر نه‌و ک‌ه‌سه‌یه، که نیعمه‌ت و نازی خودای زۆری پ‌ی‌د‌راوه و زیات‌ر چ‌اک‌ه‌ی خودای به س‌هرمو‌یه، چونکه ه‌ه‌تا نیعمه‌تی خودا گ‌ه‌ور‌تر ب‌یت، ه‌قی خودا له س‌هری گ‌ه‌ور‌تر د‌م‌ب‌یت، له ه‌موو ش‌ت گ‌الته‌ج‌ار زیات‌ر نه‌و ک‌ه‌سه‌یه له کار‌به‌د‌م‌ستان لای پ‌یاو‌چ‌اک‌ان ک‌ه‌وا ن‌یشان ب‌دری، که ه‌زی به‌گ‌ه‌ورمی و شانازی و به‌خ‌ونازی ه‌یه، زۆر پ‌ابه‌ندی له خ‌وب‌اییه، م‌ن زۆرم پ‌ینا‌خ‌ۆشه، که به‌زه‌ینی ئ‌ی‌ودا ب‌یت، که ه‌زم به‌ پ‌یا‌ه‌ل‌دان و م‌د‌ح و س‌ه‌نایه، م‌ن وانیم "سو‌پ‌اس ب‌و خودا" خ‌و نه‌گ‌هر له د‌له‌وه ه‌زم له‌وم‌ب‌ی، د‌م‌ب‌ی وازی ل‌ی‌ب‌ین‌م، له‌به‌ر خ‌ۆبه‌ک‌م زان‌ین‌م به‌رام‌به‌ر گ‌ه‌ورمی و مه‌زنی خودا، چونکه گ‌ه‌ورمی ه‌هر شایسته‌ی نه‌و خودایه.

له‌وانه‌یه خ‌ه‌ل‌ک به‌لایه‌وه ش‌یر‌ین ب‌ی، له‌کاتی تاق‌یک‌رد‌نه‌وه و نه‌زم‌وونی نار‌ه‌ه‌ت‌ی‌یدا، م‌د‌ح و س‌ه‌نا ب‌ک‌ری، به‌لام ت‌ک‌ام وایه ب‌ونی م‌ه‌ک‌ن، نه‌وه‌ک له خ‌ۆم ب‌ایی ب‌م و د‌ر‌ج‌م له نه‌نجامدانی نه‌ر‌کی خ‌ۆم، له ر‌ووی ئ‌ی‌وه و خودادا و نه‌توانم نه‌نجامی ب‌ده‌م، یان نه‌ر‌ک و پئویستی س‌هرشان‌م به‌ج‌ی نه‌گ‌ه‌یه‌ن‌م، ه‌زم نییه وه‌ک گ‌ه‌وره س‌ته‌م‌کاران‌م بانگ ب‌ک‌م و نازی ق‌ه‌به‌م ل‌ی‌ب‌ین‌ن، پ‌یم‌خ‌ۆش نییه به‌ه‌ق و ناح‌ق بدن به‌ نه‌ست‌ودا و ر‌وپ‌ام‌ایی ب‌ک‌ن ب‌ۆم، ه‌ز نا‌ک‌م ر‌یایی و به‌ نه‌ست‌ودان‌م له‌گ‌ه‌ل‌دا

رەفتار بکەن، وا گومان مەبەن باری شانم قورسە لە داواکردنی مافی خۆم و، خۆم بە گەورە دانیم، چونکە ئەو کەسە مافی خۆی بە قورس بزانن، یان دادی خۆی بە قورس دانی، کار بۆ کردنی لە سەر شانی قورستەر، هەرگیز لە وتنی وشەى حەق کەمتەرخەم مەبن، یان راویژکاری دادپەرستین، چونکە من خۆم بە دوور نازانم لە هەلە و زۆر دانیانیم لە کاری خۆم، مەگەر خودا بە فریادم بگات، لە خۆم زیاتر بە دەسلەتە، چونکە من و ئێوە بەندەو کۆیلەى خودایەکی پەرورەدگارین، کە جگە لەو کەسێر شایستەى خودایی نییە، دەسلەتای لە ئێمە زیاتر بە سەر خۆماندا، هەتا خودی خۆمان، ئەتوانن دەربازمان بگات لەو ناخۆشییەى بە سەرماندا داهااتوو، کە پاش گومرایی رێگەمان نیشاندراو، چاومان بینایە پاش کوێری.

(٢١٧)

وتاریك له باره‌ی سكالاً و گازنده‌ی له قوره‌یش

خودایە، داوات لێئەكەم بۆ دوزمنایەتی قورمیش، چونکە ئەوان نیوانی خزمایەتی منیان پساندوو، کاسەى منیان قەڵکردوو و مەتەو، بە کۆدەنگ دژی مافی من و مستانەو و هاتن بە گژما، کە من لە هەموو کەس زیاتر شایستە بووم بەو کارە و، وتیان تۆ دەبیت لە حەقدای بەشت هەبێ و لە حەقدای بێ بەش بیت، دەبێ ماومێک خەفەتبار بیت و بمری بە داخ و کەسەرتەو، ئەو بەو منیش تەماشای ئەکەم هاو دەم نییەو هاوکارم نییە و کەس نییە بەرگرم لێ بکات، یارمەتیدەرم نییە، تەنها خانەوادەى خۆم نەبێ، منیش پێمخۆش نەبوو هەموویان بەدەم بە کوشت، لەبەر ئەوە پووشم لە چاوم هێشتەو و تەقى خۆم قوت دایەو بە سەر گیرانی گەرومدا و، خۆمگرت بە خواردنەوێ رەقی خۆمدا، کە وەك گوزالکە تالبوو لە سەر دڵ و دەروونم، ئەوئەندە ئێشێ هەبوو وەك دەمی تیزی چەقۆ.

له باسى رۆیشتنى بۆ به‌سره

فەرمووی: والییەکانم بڕۆنە لایان و ئەمین سندوقەکانی گەنجینەم، کە لە دەستەمدا یەو لە سەر هەموو دانیشتوانی بەسەر پێویستە گوێزێنەم بێ و بوون، پەیمانان پێداوم، ئەوانە کە پەلاماریان داو، کۆمەڵیان تێکداون و یەکیبێتی و

یه‌کریزیان پوخاندن و پهلاماری دۆسته‌کانی میان داوه و هه‌ندیکیان کوشتوون به جه‌ورو سته‌م، هه‌ندیکیان دانیان گرتووه به سهر شمشیره‌کانیان و به‌و شیوه‌ماون، هه‌تا راستگۆیانه ده‌چنه لای خودای خۆیان.

(٢١٨)

وتاریك كه چوو ه سهر لاشه‌ی ته‌لحه‌و عه‌بدولره‌حمانی كورپی عه‌تابی

كورپی نه‌سید له جه‌مه‌ل

ئه‌وه باوكی محه‌مه‌ده، كه لی‌ره به‌غهریبی كه‌وتوو، به‌لام قه‌سه‌م به‌خوا، پیم‌خۆش نه‌بوو له قورپیشدا كوژراو هه‌بی، له ناو سکی ئه‌م قامیشه‌لانه من تۆله‌ی خۆم له عه‌بدوله‌ناف سه‌ندووته‌وه، به‌لام گه‌وره‌كانی نه‌وه‌ی (جه‌مح) له ده‌ستم دهرچوون، ئه‌وانه مله‌قووته‌یان بوو بۆ كارێ، كه شایسته نه‌بوون بۆی، ئه‌وه بوو ملیان شكاو گه‌ردنیان په‌ری و پێی نه‌گه‌شتن.

(٢١٩)

وتاریك باسی رڤیواری رڤیازی خودا نه‌كات

ئه‌م پڤه‌واره ژیری و فامی به‌زیندوی رڤگرتوو، هه‌وا و نه‌فسی مراندوو، هه‌تا وای لی‌هاته‌وه فایمایی ته‌نکه‌بووه، زه‌ری ناسک بووه، تیشکی له‌به‌ر چاوی روناکی داوه و رۆشنی کردووته‌وه، رڤگای بۆ روناک کردووته‌وه و له سهر رڤگه‌ی راستیی داناوه، ئه‌م دهرگا و مال و مه‌قامه‌ داویه‌ته ده‌ستی نه‌وی تر، هه‌تا گه‌پاندویه‌ته دهرگای بی‌وه‌یی و سه‌لامه‌تی و شوپنچه‌وانه‌وه و پشو، هه‌ر دوو پێی به‌ ئارامی له‌شی له‌شوین هه‌یمینی و ماندوو دهرچوون داناوه، چونکه ئیشی به‌ دلی کردوو و خودای خۆی رازی کردوو.

(۲۲۰)

وتاریك، له پاش خویندنه وهی نایه تی

(الهاکم التکائر * حتی زرتم المقابر)،

(شانازیستان به فرهیی (مال) و (منال)، نیوهی به خویه وه خاقلاندوه

ههتا هه مووتان بوونه میوانی گۆرستان)

ههرمووی: ئای...! چهند مه بهستی تیدایه! چهند بۆ دوور بیرو هۆشی تیدایه! چهند دیدمنیهکی بیئاگایی تیدایه! چهند مهترسیهکی سامناکی تیدایه، چهند زوو پېشبینی خۆیان له بیر کردوه، چهند به شانازییه وه و له دوورمه بۆیان نهروان، نه وه چۆن خۆ هه لکیشانیکه به باو بابیرانیانه وه! یان به زۆری له ناو جوانیان خۆیان به زۆر دادمنن، بۆ چهند لاشهیهکی بی گیان دهگه پینه وه و له بزوتن و جوله گهوتوون، خۆ نهوانه زیاتر بۆ پهند و نامۆزگاری باشتن، ههتا جیگهی شانازی بن، نهوانه به نهویکردنی سهر له بهرده میان ژیرانه تره، ههتا مایهی خۆهه لکیشان و شانازی بن، نهوانه به چاوگه لیکێ شهو کویر و مژمۆله وه ته ماشا نهکهن و وردنه بنه وه، له گهرمه ی نهفامیی و سهرلێشیواوییدا نهوانه یان هیناومه وه یاد.

نهگهر نهو خاک و زهمینه بهیننه زمان، لهو ههواره کۆن و چۆلوهۆله دا و لهو بههاره ههواره چۆله دا بۆیان باس دهکهن و بۆیان دهگێر نه وه، نهوانه ی نیوه له سهر زهوی به سهر لیشیواوی و گومرایی پۆیشتن و نیومش دواي نهوان به نهفامیی و گێلیی دهچن، نیومش هاتووچۆیان دهکهن و پێنه نین به کاسه ی که لله سهریانداو دهتانه وئ له لاشه ی رزیو و پوترکاویاندا شتێک شین بکهن و، له وهی نهوان فریانداده بله وهرپن و لهو شوینه نیشه جی بن، که نهوان کاول و ویرانیان کرد، رۆژانیك ماوه له نیوان نیوه و نهواندا، که شیوه نگێپان و ماته مگران له سهر نیومش به کول بگړین.

نهوانه دواپیشینه ی نیومن و ناوگێشهکانی نیومن، له سهر هه می ناوخواردنه وه، که پێش نیوه جیگه ی بهرز و مهیدانی سوارچاکیی و گۆره پانی رهبازی و دیوه خانی

بپر له پادشا و رمعیه تدا، له ناو سکی گۆردا رینگه دمپر، له ژیر دمهسلاتی خاکدا
 گۆشتی پیوه نه هیشتوون و هه مووی خواردوو و خوینی خواردونه ته وه له بۆشایی و
 کونوکه له بهری گۆریاندا وشك بوونه ته وه، جووله یان نه ماوه به بوومه له رزه و
 بوونه ته کوو په ی (دراو) و نادۆز رینه وه، کارمسات و ناخۆشیی ئه م دنیا تووشی ترس
 و دله له رمیه یان ناکات، گۆرانی بارودوخ تووشی خهفه تیان ناکات، گوئی نادمن به
 پاوه شانندی زه ویله رزه و گوئی بیستی رمه بها و زیریان نابن، کۆمه له بزرگی چاومپی
 هاتنه ومیان لیناکری و شایه تگه لیکن، که ناماده ی شایه تی نابن، خو ئه وانه ش
 کۆمه لیان جه م بوو، پرش و بلاو کران، هاو ده م و هاو رازی یه ک بوون، له یه ک
 دوور گه وتنه وه، له بهر ناشنایه تی و دووری گه ره ک نییه، که هه وائیان نییه و
 شوینه واریان که رولا ل بووه، به لام جامی دمر خواردیان دراوه و له گوئی خستوون و
 بی دمنگی کردوون و گوئیانی کپ کردوو و له جو له ی خستوون، ئه وانه یه که م
 پروانین و باسکردنیان وا دیته بهر چاو، که کوشته ی خه ون و هاوسی بیدمنگ و
 سه دان و دۆستگه لیکن، که هه مه شو ی یه کتر ناکه ن، ده سکی په یومندی یه کتر ناسین
 پچراوه له نیوانیاندا و، پردی برایه تی یان له نیواندا پساو، هه موویان له ژووری
 یه ککه سیدان و هه مووشیان پیکه وم، دمنگیان له یه ک و مرگرتوو، له گه ل ئه ومشدا
 دۆست و هاو پی بوون، نه به یانی پی و ژباش له یه کتر ئه که ن، نه ئیواران یه کتر
 ئه دوینن، کام شه و و و ژ ئه وانه کۆچیان تیدا کرد، که شه ویان و ژزی نییه و و ژزیان
 شه وی نییه، به چاویان له ماله گانیاندا کارمساتی ترسناک و ناخۆشیان دیوه، فرمتر
 له وه ی لی دمترسان، دیارده و روداو ده گانیان زیاتر هاته بهر چاو له وه ی، که دایان نابوو
 بو خۆیان، هه ردوو ئه نجامی کۆتایی به هه شت و دۆزه خ بۆیان ناماده کراوه،
 به خته ومپی و کویره ومپی یان له بهر چاو، ئه گه ر بینه گۆو قسه بکه ن ناتوانن،
 ئه وه ی ئه یببن بۆیان باس بکه ن، ئه گه ر ناسه واریان کۆژا وه ته وه، هال و هه وائیان
 بپاوه و نه ماوه، به لام بۆ په ند و نامۆزگاری و مرگرتن له بهر چاون، هه سستی بیستن و
 گوئیگرتن له عه قل و هه مه وه شتیان لیومر ئه گری، به بیدمنگی قسه ئه که ن و
 زمانحالیان ئه لی: ئه و ده موچاو و پرومه ته گه ش و جوانه، چۆن ناشیرین و ته لخ
 بووه، ئه و له شولاره نه رم و ناسک و لووسه، چۆن پوکا وه ته وه و بهرگی رزیو و
 په ربووت و پینه کراویان لینالاوه ! چۆن ته نگی شوینپالده نه وه له شی هیئانه ته وه

یهك و چۆلهوانیی بوومته میراتیان، چۆن بان و سهربان پوخاوه بهسهر شوین
حهوانهوه مان، ههموو جوانی لهشمان بووکاوتمهوه و رزیوه، شیوه و نازدهمان تیكچووه
و لهم شوینه تهنگه لانه دا وا ماوینه تهوه، بهتیهما نین رۆشنایهك بۆ ئەم ناخۆشییه و
هراوانیهك بۆ ئەم تهنگلانه ههیی.

ئهگەر له میشکی خۆتدا بۆ نموونه بگهڕیت، پهرده له سهر چاو و بنیت
لابدرئ و ورد بیتهوه، چۆن نامیری بیستن دهمی له کرم و میروودا وشکبوومتهوه و،
له بیستن کهوتوون و چۆن چاوهکانی بهگل و خۆل و دک کل رشتووه و چووه به
ناودا و پۆچووه، چۆن ئەو زمانه پاراو و بهره لایه پارچه پارچه کراوه و ئەو دلانه
چۆن له جوولە کهوتوون و سارد بوونه تهوه له ناو ههفه زدی سنگدا، پاش ئەو ههموو
هۆشیاری و ئاگاداری و بهناگاییه، چۆن ئەو دمست و پهنجه ناسکانه رزیو و
پوکاونه تهوه و ناشیرین بوون !!، ئەو ههموو رینگه داپزان و داومرینهیان به سهردا
هاتووه و خۆیان به ناسانی داوه به دمستهوه، نه دمستهکان توانای بهرگریان ماوه،
نه دلەکان چه زیان له ترس و هاوار و پارانهوه ههیه، ئەگەر بهو شیوه له بهرچاو
بروانی، دمبینی ئەو دلانه چهنده خهفه تبارو کۆسکهوتوون و، ئەو چاوانه چهنده
پووش و تۆز و خۆلیان تیدایه، ئەوانه له ههموو ناخۆشی و تهنگ و چهله مهیه کدا،
چ حالیان ههیه و ناتوانرئ نازوگوێزی پئ بکری، چهنده نارچه حهتی و داماواییان
ههیه، بۆت روون نابیتهوه.

ئای چهنده لاشه گهوره زهوی خواردی و، چهنده رمنگی شوخ و شهنگ و له
دنیا به ناز پهرومرده تهخبوون، چهنده سازادانه به خپوکراو گۆراوه و، کاتی دلتهنگی
خۆی به سهیرو سهفاوه برده سهر و سهری دهنبا به رابواردنهوه!! ئەگەر ناخۆشی
بۆ پیش بهاتایه نهوهك نهرم و ناسکی ژیانی کهم بیتهوه، پزمیلی پروو بکاته گهمه و
گالتهو یارییهکانی، لهو ساتهوه ختهی، که له پیکه نین و کهیف و ئاههنگ و شادیدا
بوو، دنیا به دمیهوه پیدمهکنی و ئەم بهدممی دنیاوه پیدمهکنی و، له ژیر سیبهری
ژیانیکی نهرم و گهرم و چهوردا دمژیا، زهمانه پیشیلی کرد و درکی زریسک له لهشی
نالآ و رۆژان و شهوان هیزیان لیبری و مهرگ له چهشارگه و داوگهوه له چاوهروانیدا
بوو بۆی و له نزیکهوه خهم و خهفمت چاوشارکی لیئه کرد و بهنهرمی دمیدواند و
ئەو ههموو دمرد و بيمارییهی بهسهردا هیئا، لهو کاتهی زۆر دلتیا بوو له لهشساغی

و تەندروستی خۆی و حەکیم و پزیشک زۆر بەدڵنەهوايی، گەرمیی و تاي لەشیان دەگۆژی بە فینکی و ساردیی و گۆرینی سەرماي بەگەرما، کەچی یاخیبوونی گەرماي بە ساردیی نەکوژاندەوه و نەیتوانی فینکی بە گەرمیی بجوێنی و نەیتوانی نەزمی بەدەنی راگرێ لە نیوان بەرزیی و نزیمی لیدانی دل و بەخشینی هیواي چاکبوونەوهی، کە هەموویان دەستەوسان ماون لە کەمکردنەوهی دەرد و بیماریەکانی و پزیشکەکانی تووشی حەپەسان و سەرسوڕمان کرد و خزم و کەس و کاری بێ توانا بوون لە بەیانی جوۆری نەخۆشیەکانی و زمانیان لال بوو لە هوکاری بیماریەکەي لە ناستی ئەوانەي هەواڵپرسیان دەکرد لە حال و ئەحوالی نەخۆشیەکەي و ناکۆک بوون لە وەلامدانەوهی نەینیی نەخۆشیەکەي و هەندئ لای وابوو لەو دەردە رزگاری نابێ و هەندئ لای وابوو نزیکە چاک بێتەوه و هەندئ خۆي نامادەکرد بۆ دڵدانەوه و پرسە و سەرخۆشی و سەبووری خۆي بە مردوووەکانی پێش ئەم دەدایەوه.

ئە لەو کاتەي ئەو لەسەر بالی جیابوونەوه بووه لەم دنیايەو بە جێهێلانی دۆست و خۆشەویستەکانی، هەر لەو کاتەدا کاري وەپێش هات و بیماری جەرگرو هەناسەساردیی بەسەر هینا و، زیرەکی و زیری سەرلێشیواو کرد و، تەپیی و نەرمیی زمانی وشک بوو، لە ئەنجامدا زۆر کەس، کە مەبەستی بوو وەلامی وەرگرێ، بێ توانا بوو لە وەرگرتنی وەلام و بانگکردنی دلائاماری بۆ بیستنی وشەيەك لێی کەر بوو، لە ناستی لەو گەورەي، کە ئەمی بە مەزن دادنا و بچووکیک، کە جیگەي بەزمی ئەم بوو، مەرگ ئێش و ئازار و ژانگەلێکی وای هەيە، کە وەسف ناتوانی بەیانی بکات، یان بە عەقل و قامی خەلک رێک بکەوێ و بگونجی.

(۲۲۱)

وتاريك پاش خويندنى ئەم ئايەتە

(رَجَالٌ لَا تُلْهِيمُ تِجَارَةً وَلَا بَيْعًا عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ)

(پياۋانى كە نە بازىرگانى و نە سەۋدا يادى خودا و نوپۇز كىردن و

زەكاتدانىيان لە بىر نابات)

فەرمانى: خوداى پاك و بەرزو بېگەرد يادى خۇى كىردوۋە بە پاككەرمەۋە و رۇشنىكەرمەۋە دىلەكان، لە تۇزۇ چىك و، گوى سوك ئەكات بۇ بىستىن پاش قورسىي و، چاۋەكان رۈۈن ئەكاتەۋە پاش كىزى و شەۋنەبىنىن و چىلەۋى پى شى ئەكات، پاش بى فەرمانىي و لاسارىي، ھەمىشە خودا گەلى فراۋانى بەخشىندەكانى لە چاخىكەۋە بۇ چاخىك و لەكاتى نەھاتنى پەيام و سىروش، لەۋ نىۋانەداۋ لە چۆلبوۋنى بانگەۋازى خوداپەرستىي جۆرە بەندەمەكى ھەبۈۋە، كە لە دىروۈن و دل و ھەستىيان جۆرە ئىلھامىكى پىبەخشىۈن و گوتارىداۋە بەقام و عەقل و ھۇشيان، چىراي بۇ رۇشنىكىردوۈن لەگوى و چاۋ و دىلدا، كە خەلىكانى ناگادار كىردوۋە لەيادى خودا و رۇزە بىر شىنگىدارەكانىيان ومبىر ھىناۈن و، ترسىيان ناۋەتە بەرىيان لەۋ شوپىنانەى خودا نامادەى كىردوۋە بۇ خەلك بە شىۋەى شارمزا و چاۋ ساغىي ناۋ بىابانەكان بۇ راست رېكىردن و ميانەۋ رۈۈن رېگەگىرتن، خەلك و رېۋارىيان شارمزا كىردوۋە و مژدىميان پىداۋن بە رزگار بوۋنىيان و لا نەدان بەراست و بەچەپدا و، دىستىيان گىرتوۈن بۇ رېگەى خودا و ھۇشيار و ناگادارىيان كىردوۈن لە خۇف و تۇقاندن، بەۋ شىۋە بونەتە چىراي ئەۋ تارىكىستانە و دەلىل و شارمزاى رېگە لارو وپىرمەكان.

ئەۋ يادەى خودا كەس و ئەھلى خۇى ھەيە، كە لە جىياتى دىنيادا ھەلىيان گىرتوۋە، نە بازىرگانىي و نە كىرپىن و فرۇشتىن لاي نەداۋن لەياد كىردن، رۇزانى ژانىيان بەۋ يادەۋە بىرپوۋە، دەم بە ھاۋار بوۈن، لادان لە كارە قەدەمغە كىراۋەكان لە خوداۋە و داۋيانە بە گوىى بىناگا و كەمتەرخەمەكاندا، ھەمىشە كارىيان فەرمان بوۋە بەداد و خۇشيان پەپرەۋىيان كىردوۋە و، (نا)يان كىردوۋە لە خىراپە و خۇشيان دوۈرمەپرېز بوۈن لىي، وا دىمبىرەن، كە ۋازىيان لە دىنيا ھىناۋە بۇ ئەۋ نىيا، ھەر لە دىنيادا لەبەر ئەۋە ئەۋ

دیویان لەبەر چاوو بوو، ناگاداری خەلگی بەرزەخ و نیوان ئەملاو ئەو لاو درێژی مانەومیان لەوێ و قیامەت خۆی نمایش کردوووە بۆیان بە ھەموو پازو بەئێنەکان، ئەوانیش مەردانە بۆ خەلکیان ڕوونکردوووە بە شیومیەک وا دزمانرا ئەوان شت ئەبینن، خەلک نایبینن و شت ئەبیسن خەلک نایبیسن، ئەگەر بە عەقڵی خۆت شیومیان لەبەرچاو بگیری، زۆر بە جوانیی ئەو شوین و جێگە چاگەیان دەبینی و کۆڕو دانیشتن و گردبۆنەومیان وەک ھەرماندەمی سوپا ناوێشان و نامەمی کرداریان لەناو دەفتەر تۆمار کراوە و، لێپرسینەووە و توێژینەومیان لە سەر کراوە و، خۆیان دادوومی خۆیان بوون لە ھەموو ورد و درشت و کارێک، کە پێیان سپێراوە و کەمتەرخەمیان تێدا کردوووە، یان قەدەغە کراوە لێیان و کەمتەرخەم بوون لە ئاستی و کۆلی قورسی خۆیان لە سەر پێشتی خۆیان ناوە و، ماندوو بوون لە ھەلگرتنی، لە بەر ئەو گۆیت لە گریانێ ھیواش و لە سەرخۆیانە و ھەندێ بانگی گریانێ بێ شەرمیان بەرز بوووەوە، بە دەنگی چۆتەو نزم لەگەڵ خۆی خۆیان قسە ئەکەن و لە سەر بەردی پەشیمانیی و دانپێنان بێ ئۆھرە دانیشتوون، ئەگەر بەم شیوە وینەیان لە زەمینی خۆتدا بکێشی، دەبینی ئەوانە ئالا و نیشانەمی ڕێگان و جرای شەوی تاریک و ترسن، فریشتەکان لەدەوریان کۆبوونەتەووە و ئارامیی و ھێمنیی و لە سەرخۆیان لێدەبارن، دەرگای ئاسمان کراوەتەووە بۆیان و جێگە و شوێنیان بۆ ڕێککراوە، بە ھەموو ڕێزو قەدریکەووە خودا ناگاداری کردوون، کە بۆ ئەوانە خودا ڕازیبە لەکاریان و سوپاس کراون لە ڕووی جێگە و ڕێگەووە، سروەمی گەفتوگۆیان دیتەگۆی و ھەستی پێنەکەن لە خوداوە و، خودا لێبوردنی بۆ لابردنی بێدەسەلاتیی و ھەزارپیان بێ بەخشیوون، چونکە ئەوانە خۆیان بە بارمەتی بەخشندەمی خودا داناوە و، خۆیان بەدیل و دەستبەسەری ئەو زانیووە و، دلیان زامی درێژخایەنی خودای تێدا بوووە و، گریانە زۆرەکەمی چاویان ئەمڕۆ، لە ھەر دەرگایەک، کە ئارەزووی چوون بۆ لای خۆی تێدا بێ ئەوان دەستیان داوە لە ھۆلشەمی بۆ لێدانە داواکارن لای کەسێک، کە دەرگای بەخشندەمی فراوان و کراومێو، ھەتا ئێستە کەس ناھومێد نەبوووە لە بەرھەمی ئەودا، کەواتە خۆت لێپرسینەووە بکە لە خۆت، خەلکێکە جگە لە تۆ خۆی پرسی خۆی ھەیە بۆ خۆی نەک بۆتۆ.

(۲۲۲)

وتاریک له وهختی خویندنی ئەم نایه ته‌دا

(یاأیُّهَا الْإِنْسَانُ مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ)

(ئەو یه‌نی ئادەم چی تۆی له حازری په‌روه‌رنده‌ی^ه خۆت و

به‌خشنده‌بادی هه‌وا کرد ؟)

فه‌رمووی: ئینسان پوچه‌ترین به‌رپرسه له ڕووی به‌لگه‌وه، له خۆبایترین به‌هانه‌ب‌راوه له‌ڕووی بیانووه‌وه، زۆر شانازی نه‌کات به‌ نه‌فامیی و نه‌زانیی خۆیه‌وه، نه‌رئ ئەو م‌رؤف، چی وای لێکردووی ئەوه‌نده ئازا و چاونه‌ترس بی بۆ گوناح و سه‌رپیچی؟ چی ئەوه‌نده له خۆبایی کردووی به‌رامبه‌ر به‌په‌روه‌ردگارت؟ چی وا د‌ل‌ن‌یا و ب‌ی باکی کردووی به‌ فه‌وتانی نه‌ف‌سی خۆت؟ له‌و نه‌خۆشیی و د‌مه‌رد‌م‌د‌ارییه‌ چاکنه‌بویته‌وه و له‌و خه‌وه خه‌به‌رت نه‌بووته‌وه؟ ئەوه به‌زه‌می و ڕه‌حم‌ت بۆ خۆت نییه به‌قه‌دم به‌زه‌م‌ییت بۆ که‌سی تر؟ زۆر جار ئەبینی یارۆی به‌رخۆری گه‌رم و ده‌چی سیبه‌ری بۆ ئەکه‌ی، یان کاو‌رای ئازاردار، که به‌ ئیسه‌وه ئەنال‌ئینی و با‌ری له‌شی گ‌رانه و، ده‌ست ده‌که‌ی به‌ گ‌ریان بۆی و به‌زه‌م‌ییت پ‌یدا د‌یته‌وه!! ئەو چی وای لێکردووی ئەوه‌نده به‌ ئارام و خۆگ‌ریب‌ت بۆ د‌مه‌رد‌ی خۆت؟ ئازا و چاو قایمی له‌ ل‌یقه‌ومان‌ی خۆت و پ‌رسه و سه‌ره‌خۆشیی و گ‌ریان‌ت نییه بۆ خۆت، ئەو‌یش له‌ هه‌موو که‌س لای تۆ به‌ر‌پ‌ز‌ت‌رو مه‌زن‌تره، نه‌رئ ئەوه چۆن هاتنی ک‌یشه و ڕق به‌ ک‌توپ‌ری خه‌به‌رت ناکاته‌وه؟ که خۆت هاو‌یشتووته ناو گوناح و تاوانی گه‌وره و به‌ په‌له‌ی به‌رز هه‌نگاوی بۆ د‌م‌ن‌یی!.

که‌واته تیماری د‌مه‌رد‌ی سارد و سه‌ری د‌ل‌ی خۆت بکه، به‌ ل‌ی‌پ‌رانی توند و به‌ لا‌بر‌د‌نی خه‌و له‌ چاو‌د‌کان‌ت، به‌ خه‌به‌ری‌بوونه‌وه و هۆشیار‌بوونه‌وه! گو‌پ‌ر‌ایه‌لی خ‌وای خۆت به‌ و خۆت به‌ یاد‌ی ئەو ه‌یمن بکه‌ره‌وه، ب‌ین‌ه به‌ر‌چا‌وی خۆت، که تۆ پ‌شت‌ت له‌و هه‌ل‌گ‌رد‌ووه، ئەو ڕووی که‌ره‌می له‌ تۆیه و بانگ‌ت نه‌کات، هه‌تا ل‌ی‌ت بب‌ور‌ئ و له‌ ناو نازو ن‌یعمه‌تی خۆیدا د‌ات‌بن‌ئ، ئەوه‌یه گه‌وره‌یی خودای به‌توانا، چه‌نده به‌ره‌حم

^ه په‌روه‌رنده : په‌روه‌رد‌گار.

و به زهیمی و كهردمه! نهوشه خواری و پهستی لاواز و بیتوانایی جاو قایم و نهبرد له سهر گوناج و بیگوئی، خۆت نه بیینی له په نای نهودا نیشته جیی و له ناو به خشندهیی و نیعمهتی نهودا خۆت نه گه وزی، له گهل نهوشدا به خشیینی لینه برپوی و په ردی له سهرت لانه بردوو، نهك ههر نهوه به لكو به قه دمر چاوتروكانیک نهو نیعمهتهی پێیداوی نهیگرتووتمهوه و، نهو گوناحهیی بۆی داپۆشیوی ناشکرای نه کردوو، نهو به لایهیی له سهری لابر دووی دوبارهیی نه کردووتمهوه، گومانته چۆنه نه گهر به فهرمانی بکهی! سویندم به خودا نه گهر سیفهتی تۆ له په کیک لهو دوو هاوتا به هیزو دمه لاته و دوو هاوته ریه له توانادا بوایه، تۆ په کهم دادوهر دمبووی له سهر خۆت، که نهو سیفهته زۆر بهد و خراپه و له کاره نارهواکانه.

با به راستی منیش بلیم: دنیا سهرکهشی نه کردووی، به لام تۆ خۆت به دنیا بای ههوا کردوو و دمستخه رۆ بویت، گۆرانی دنیا و پهیدا بوونی پەند و نامۆزگاری و ناگادار کردنه و مته له سهریان له بهر چاوته و زۆر دادپهروهره له به لینه کانی، له بابیهتی هاتنی به لا و کاره سات به سهر لهش و که مبوونی تواناو هیزت، دنیا زۆر راستگو یانه و دادپهروهرانه له گهل تویه و درۆت له گهل ناکات و هه لته ناخه له تینی، نه تۆ خه تای خۆته په ندهمکانی نهو جیگهی گومانته و هه وال و دمنگ و باسه کهی به درۆ دزمانی، خۆ نه گهر به توئی باش بیناسی و له ماله چۆله وانیه کانی و ههواره رپوخاومکانیدا بۆی بگه رپی، زۆر به جوانی دهیخاتهوه یادت و په ندهمکانیش بۆ رپوون نه کاتهوه، وهك که سیکی دلسۆز و خه مخۆر، زۆری تۆ مه بهسته و نایه وئی تووشی ناره حه تی بی، به راستی مالتیکی چاکه بۆ نهوانهیی، که پێی رازی نین و گه رهکی نهوهی نایه وئی تییدا نیشته جی بی، نهوانهیی دلخۆشن و به خته و مرن به دنیا، ههر نهوانهیی نه مپۆ لیی رانه کهن و خۆیان دوور نه گرن، نه گهر فوو کرا به که له شاخه کهدا و رۆزی قیامت به هه موو گاره گه وره کانییه وه هات، هه موو به ندهمهك لای جیگهی شایسته و به ندهمه تی خۆی دانرا و، هه موو په رستراوی له گهل به ندهمکانی خۆی رپووبه رپوو کرا، هه موو رهنجه ریک لای گه ورهیی خۆی رپاوستا، نه وکاته له دادپهروهری و په کسانیه رومری، برژانگ له په کنانیک و چاوتروكانیک له هه وادا و خهشی پێیهك له زه ویدا پاداشت دراپه وه، به حهق و

ياسای خوئی نهبی جیبه جی نابی، نهو کاته زۆر به لگه پوجهل دمهکرتیهوه و زۆر برهوبیانوو رهد دمهکرتیهوه، کهواته ئینسان! ههر نهمرۆ کارێک بکه، که نهو رۆژه بیانوو مکهت جیگیر بیته و به لگهت چهسپاو بی و، بتوانی بهرگری له خۆت بکهیت، کاری چاک و هه لگیرو وهرگره، لهو دنیا یه بۆت هه لگیرو نابی و خۆت به جوانیی و چاکیی ناماد مکه بۆ نه م سهفه ره و، چاوهر پێ گزنگی پوناکیی بکه و، کۆلوباره مکهت بار بکه و له گه ل کاروانه که دا رێ بکه!.

(٢٢٣)

وتاریک که پاکانه نهکات له زۆر و سته م

قه سه م به خودا نه گهر به ناگاداریی و به هۆشی خۆمه وه له سه مردپکی وشترخۆر شه و بکه مه وه، یان پێ له زنجیرو که له بچه راکیشری م، لام زۆر خۆشتره له وهی له رۆژی قیامت برۆمه لای خودا و پێغه مبه ره که ی (صلی الله علیه وسلم) به شیوه ی زۆردارو سته مکار له سه ره هندی له به نده گانی و داگیرکاری م له سه ره ده سکه وتیکی که م لییان! من چۆن سته م نه که م بۆ که سی ک، که زۆر به په له و به له ز به ره مو هری ن و وردبوون دهر و و زۆر له ناو خۆل و خاک ده مینیتیه وه؟! به خودا عه قیلی برام م دیوه، که زۆر هه زارو داماو بووه و پاراوته وه بۆ مه نی گه م، مندا ل و زارۆ که گانه م بین ی چلکن و مووگرزو ره نگه زه رد له برسان و له روتان، وه ک ده مو چاویان به (خوم) ره ش کرابی و چه ند باره نه و داوا کاری یه ی کردووته وه، چه ند جار پێی وتم، منیش به جوانیی گویم بۆ شکر دو وایزانی ئاینی خۆم ده گۆر مه وه بۆ نه و، بۆی نه رم نه م و کاری بۆ نه که م، به پێچه وانیه ی رێبازی دیاری کراوی خۆم، منیش ئاسنی کم گه رم و سوور کرده وه و له به دمه نی نزیکم کرده وه، بۆ نه وه ی تی بگه یه نم و په ندی داده م، نه و هاواری لێ به رز بوو مه وه وه ک که سی ک داخی بکه یته و ئازاری زۆر پێگه یشت، که می مابوو به مه قاشه که بسووتی، پیم وت: شیوه نگێر ان شیوه نت بۆ بکه ن، نه ی عه قیل! نه وه له گه رمی ئاسنی ک هاوار نه که ی، که به نده میه ک گه رمی کردو وه بۆ گه مه و یاری خو ی و دمه و ی پامکی شی بۆ ناگری ک، که خودای زۆر به ده سه لات بۆ تۆ له ی خو ی هه ئی گیرساندو وه و بلێسه ی به رز بوو ته وه، تۆ له وه هاوار نه که ی و من هاوار نه که م

(۲۲۵)

وتاریک له زهمی دنیا و ناشرینگردنی

مالئیکه له ههموو لایهکیهوه به لا دهوری داوه، به نهینگیری^۶ ناسراوه، حال و نهحوالی کهمدوماهه، میوانهکانی بیوهی نابین، حال و بالی جؤراوجؤره، کات و وهختی لهگؤرانه، ژیان تییدا بیژراوه، نارامیی تییدا نهماوه، دانیشتوانهکهی بوونهته نیشانه بؤ تیرباران و پیکاندن، ههمیشه تیر ئەندازیان بؤ ئەکات و تیریان بؤ دهماوی و به مهرگ لهناویان دمبا.

ئهوش باش بزانی خودابهستهکان! ئیوه و ئهو بارهی تییدا دمژین لهم دنیایه، به ههمان رینگهی ئهوانه دهچن له پێشهوه بوون، ئهوانه له ئیوه به تهمهنتر بوون و زیاتر ئاومدانیان کرد و، ئاسهواری زیاتریان له پاش جیماوه و دمنگ و سهدایان نهماوه و، وزه و جوتهیان وهستاوه و لهشیان پزیوه و مالیان چۆله و شوینهواریان کوژاوهتهوه، له برپینی کۆشک و تهلاری پازاوه و، له جیاتی فهرش و رایهخی داخراو بهردی گاشهبهرد و بهردی داتاشراو و، گۆری بن زهوی و گۆریچهدان، که خوی له سهر وێرانه و بؤ کاولکردن دانراوه و بهگل و قور درووستکراوه و مال و دهرمالی ههموو وێرانه و کوچه و کۆلان و گهرمکی چروپهره و خهلهکههی ههموو ئاوارمیه و بهیهکتر نامۆ و چۆلهوانیی و بیانیین و ههر یهکهیان سههرگهرمه به کارو نامهی کاری خۆیهوه و نایههرژێته سههر خهلهکی دیکه، دلخۆش نین به نیشتمان و هاتوو چوون و دیدمهی یهکتریان نییه، لهگهڵ ئهوشدا دیواریان لکاوه به یهکهوه و زۆر له یهک نزیکن، چۆن توانای هامشوین دمبی؟ وهک خۆی بیژراوه هاپاون و پزیون و بهرد و گل وردوخاشی کردوون؟ زۆر نزیکه ئیوهش به حالی ئهوان بن و بارمته بن له شوین پالدانهوه و، ئهو چالانه ئیوهش لهباوهش بگری، ناخۆ حالتان چۆن بی، که بهو شوینه گهیشتن و گۆرمکانتان له یهک جیاکرایهوه، (ههر لهو جییه ههموو کهسیک به ئهزموون تی نهپهری، ههر کاریکی لهپیشدا کردوویهتی دیتهوه پروو، دهیانبهنهوه لای خودای گهورهی، بهراستی ههموویان ههر درۆیه ههئیان بهستبوو به فیرۆ چوو).

^۶ نهینگیر : ناپاکی، غهدر، زۆرداری.

(۲۲۶)

نزاو پارانهوه و په نا به خوا بردن كه ريگه‌ی راستی نیشاندا

خودايه...! تۆ له هه‌موو ناشنايه‌ك ناشناترى به‌دلى دۆسته‌كانت، له هه‌مووشيان نامادمتري بۆ به دهمه‌وه چوون و نه‌نجامدانى ويسته‌كانيان، نه‌وانه‌ى خۆيان داومته دمستى تۆو پشت به تۆ دمه‌به‌ستن، تۆ نه‌ينى و شاراويمان ئاگادارى و دميانبينى و ناو دل و دمروون و هه‌ستيان له به‌رجاوته، نه‌زانى چاويان هه‌تا كۆى بېرته‌كات و بيناييان تواناي چه‌نده، نه‌ينى و پازيان لاي تۆ پوونه، دليان بۆ لاي تۆ هاوار و پارانه‌وه‌ى هه‌يه، نه‌گه‌ر چۆلى و بېگه‌سى به خۆيانه‌وه ببينن، يادى تۆ ناشنا و دلئاومدانيان نه‌كات، نه‌گه‌ر به‌لا و روداوى دلته‌زىن دابارى به سه‌ريانا، په‌نا بۆ تۆ دمه‌ينن و هاوار بۆ لاي تۆ دينن، زۆر باش نه‌زانن جله‌وى هه‌موو كارمه‌كانيان له دمستى تۆيه، سه‌رچاوه له دادومرې و فه‌رمانى تۆ ومردمه‌گرن.

خوداى من نه‌گه‌ر له كيشه و پرسه‌كانى خۆم تينه‌گه‌يشتم، نه‌گه‌ر نابينايم له ئاست داواكانم، تۆ ريگام نيشانېده بۆ به‌رژه‌ومنديه‌كانم، دمستم بگه‌ر بۆ سه‌ر ريگه‌ى راستم، نه‌وه له ريغمايى تۆ نامۆ نييه و تازه نييه له فرياكه‌وتن و دمربه‌ستى تۆ، خودايه، تۆ به ليبوردين و ليخۆشبوونم له‌گه‌ل بكه و به ياساو دادم له‌گه‌ل مه‌كه.

(۲۲۷)

وتاريك كه مه‌به‌ستى له هه‌ندى يارى خۆيه‌تى

خودا گه‌يشته فرياي ولاته‌كانى (فلان كه‌س)، چونكه توانى لارييه‌كان راست بكاته‌وه و تيمارى دمرده كوشنده‌كان بكات، په‌په‌روى ريپازى پيغه‌مبه‌ر(صلى الله عليه وسلم) بكات و ئازاوه و ناكۆكى دواى خۆى به جى هيللا و به به‌رگى پاكوخاوينه‌وه رويشت، شورمى كه‌مبوو، زۆر كارى چاكي نه‌نجامدا و پيش خراپه و ناخۆشيه‌كان كه‌وت، فه‌رمانى خوداى جيبه‌جى كرد، زۆر به پاريزمه‌وه حه‌قى خوداى نه‌نجامدا، خۆى ته‌شريفى برد و خه‌لكى له‌سه‌ر ريگه‌وبانه‌كان جيبه‌يشت، كه ناشارمزا رپى ليده‌رناكا و شارمزاى زۆر دلتيا نييه له رويشتن له‌سه‌رى.

(۲۲۸)

وتاریك كاتی په یمانی پیدرا

نیوه نامادمبوان.. دمستی منتان بهزور راکیشا و من دمستم نه دانی، نیوه دمستان پانکردهوه و من دمستم نوچاند، نیوه گه له کۆمه گیتان کرده سهرم، وهک رهوه خوشتری تینوو بۆ سهر چهوزی ئاو، رۆژی ئاودان به رادهیهک په تی پیلارهکان پچران، بهرمالی سهرشان کهوته خوارهوه و پیرو لاواز و نهخوشهکان بوون به ژیرموه، خوشیی و گامهرانیی و بهخته و مریی خه لک به پهمان پیدانم، که مندالی ساوا گهشکهی بۆ کرد و پیرو که نهفت به لاره لار و به لهرزهوه پیشوازی لیکرد، نهخوش و دمردمدار به دمست به باله وهگرتن دمهاتن، کچی تازه پیگه یشتوو په چهی له سهری لابرده له په له پهلیدا !.

(۲۲۹)

وتاریك بۆ هه ندی مه بهست

پاریزگاریی و خۆپاراستن بۆ خودا، کلیلی هه موو گرفتیکه، کۆل و باری زیندوو بوونه وهی دوایه، گهر دننازادییه له کۆیله یه تی و پرزگارییه له فهوتان و له ناوچوون، هه موو داواکاریک بهم هۆیه وه سهرکه وتوو دمی و راکردوو دمگاته شوینچه وان هوه، مه بهست دپته نه نجام.

گه ورهیی کار

هه ول بدن، کار بکهن، کاری باش بهرز نه بیت هوه، په شیمانیی سوودی زۆره، نزا و پاران هوه دهبیسری و ومردمگیرئ، له و کاته دا کار بکهن، که باری ژیا نتان چاکه و به پیی خۆتان ئه رپۆن به رپۆه، هه ول بدن کار بکهن پیش نه وهی ته مه نی داگیراوتان بیت هپیش، یان نهخوشیی له کارتاتان دابریئ، یان مه رگی ناخلاف بدا له سهرتان، ئه وهش بزانی مردن هه موو خوشیی هه رس دمگات، هه موو نارهزوویه کی خوشیی لیل نه گات، پیچ و سهفه رتان دوور نه خاته وه، میوانیکی به دهفه ساله و ناحهزه،

هاوتایه کی چارنه کراوه، دستومشینکی چاومپروانه کراوه، هر که بوون به داو و به ته گانییه وه و بوون به ژیر کارمه ساته گانییه وه، بوونه بهرکه وتی تیره کانی و دمه لاتی به سهرتاند زالبوو، هیرش و پهلاماری بو هینان و بهر نه که وتنتان زور کهم بوو، نهو کاته زور نزیکه هه وری پهرش و تاریکی گه ماروتان بدات، دهرد و ژانه کانی برستان لیبری، تاریکی کاره سه خته کانی داگیرتان بکات، له هوش خوجوون و بووران هه کانی داگیرتان بکات، نازاری ماندوو گردنه کانی به هیز بکات له سهرتان و چین و په رده تاریکه کان له سهرتان که له که بکات، زبری و پرمقی خواردنه کانتان دهرخوارد بدات، ناومه کات به کتوپری و له ناگا و نوزمتان لیبری و کورو کوبوونه و همتان پهرش و بلاو بکات و ناسه وارتان بکوژینیته وه، خانه و یانه کانتان چول و هول بکات، میراتگران بانگ بکات بو دابه شکردنی ماله ویرانه که تان، نهوانی له ناویان دهر باز دمن، یان دوسته و خوشه ویستی تایبه ته و سوودمه ند نابن، یان خزمی نزیک و دلته نگه و بیدمه لاته، یان شادکامه و ناخوشی و خمه فت ناخوات بوت.

گه وره یی کاری جددی

زور پیویسته له سهرتان هه میسه کاره کان زور به جددی و هه ول و ماندوو بوونه وه بکه، ناماد مباسیی و به دمه سته یانی که رسته ی تهواو و هه لگرتنی تی شووی پیویست لهو خانه ی تی شوی لیدمه ست ده که وئ، نهو دنیا به هه لتان نه خه له تی نی وه که لانی پیش نیوه ی تمه رداوه، وه که نهو چه رخ و کاته رویش تووه، که چوره بره یان کرد له شیرمه کی و سوودیان و مرگرت له په کهم گزنگ، هه له اتنی و نهو هه موو که رمه یان تهواو کرد و هه موو شته تازمه کان یان کون کرد، نیسته شوینه کان یان بوته گوژستان و مال و سامانیان به میوانی براوه، نهوانی دیدمه نیان ده کرد نایان ناسن و گوئ نادمن بهوانی بویان گریاون و وه لامی نهوانی نادمنه وه بانگیان ده کهن، له بهر نهومیه ناگادارتان نه کهم که بترسن له دنیا، چونکه فیلبازه بو خه له تاندن، به خشنده یه و زه لیل، پوشته کارو پروتکه رهومیه، هه رزانی که مدهوامه، نازاره کانی بیکو تاییه، به لا و ناخوشی برانه وه ی نییه.

سيفه تي دنيا نه ويسته كان

نهوانه له دنيا دا بوون و دنيا نه ويست بوون، وهك نهوه بوون، كه خهلكي نهوي نهبن به بهرجاو پرووني كاريان دهكرد، پيشبينيان ههبوو بۆ كاره ناجورهكان، جموجوتيان له ناو نههلي دنيا بۆ قيامت بوو، به چاكي دميانرواني له نههلي دنيا، كه مردني له شيان به گران دههاته بهرجاو، به لام خويان مردني دلهكانيان له زيندوووهكان لا گرانتز بوو.

(٢٣٠)

وتاريك له شاري زيغار، له ريگهي به سره خوينديه وه

پيغه مبهري سهردارو رابهرا (صلى الله عليه وسلم) شانيدايه بهر فرماني خودا، توشي ناخوشي و سهرنيشه بوو له سهر، پهيامي پهرومردگاري به جوانيي گهياند، خودا درز و بوشايي نيواني پي پركردهوه و هينايهوه يهك، دراوييهكهي دوورييهوه و پينه ي دراوهكهي كرد، خزم و نزيكهكاني گهياندهوه به يهك و به يهكهوهي ناشت كردنهوه، پاش نهوه ههموو رق و كينه ي ناو دل و دموونيان، نهوه ناگره گرداري له سنگياندا كوژانهوه.

(٢٣١)

وتاريك كه گفتوگو نهكات له گهل عهبدوئلاي كوري زهمعه

كه ههواداري بوو نهوهش لهكاتي بووني به خهليفه و داواي مالي ليكرد

فهرمووي: نهه مال و دارايي و سامانه، نه هيني منه و نه هيني تو، نهه بهشي موسلمانان و پشكي نهوانه و دمسكهوتي شيري نهوانه، نهگهر هاوبهشيت كردوون له جهنگهكانياندا، نهوه توش بهشت وهك نهوانه، دمهنا نهوهي نهوان چنيويانهتهوه و شارفيانكردوووه، بۆ دهمي خويانه.

(۲۳۲)

وتاریك كه كهسی ویستی قسه بکات و دهی گیراو بوی نه هات (باس له گه ورهیی خانه واده و خراپی زهمانه)

ئهو متان زانیوه، كه زمان پارچه گۆشتیكه له نینسان، نه گهر سهرپیچی كرد لیتی،
ماوهی قسه كردنی نادات و ماوهی گوتاری نادات، نه گهر بوی بلوی ماوهی هه بی و
ئیمهش میری وشه و گوتارین، له ناو ئیمه و به زمانیدا ڕمگ و بنج و پشکی داکوتاوه،
له سهر ئیمه پهلوپۆ و چلۆخه لفی شۆڕ بوومته وه به سهرماندا.

گه نده ئیی زهمانه

ئهو مش باش بزانی بهر ڕهحمهتی خودا بکهون، له ساته وهخت و زهمانی کدان بۆ
ژییری قسهی حهق زۆر کهمه، زمان له وتنی راستیی و درووستیی کۆله و بی توانایه،
ئهو ی پابه نده به ووه پهست و سهرشۆڕه، خه لکی نهو زهمانه خویان داناوه به دیار
یاخیبوون و بیفه رمانیی، کۆدمنگن له سهر ڕووپامایی و ماستاوکردن، لاویان
به دره وشت و خوونا په سه نده و پیریان گونا حکاره، زانیان دوو ڕووه و قورنا خویانیان
ساخته کاره، بچووکیان ڕیزی گه وره ی نییه و دمو له مه ند و سامان داریان هه زار په رومر
و به خێو گهر نییه.

(۲۳۳)

په یمانی و مرگرت له نه حه دی کوری قوته ییه، له عه بدو ئلای کوری یه زید، له مالکی کوری دوحیه

ده یگێر پته وه، كه لای بوون و باسی ناکۆکیی کراوه و فهرمووی: ئه زانی بۆچی
ناکۆکیی و جیاوازیان هه یه، چونکه که مرسته ی ڕمگ و نه ژادیان له په ک دووره،
ئه وانه په ک پارچه بوون و تۆپه له په ک له گلی شۆره ک و سویر و شیرین و سهخت و
ڕهق و نه رم و به رزی و دهشت، له بهر ئه وه به سروشتی ئه و خا که ی لیتی درووست
بوون نزیکن، به گوێره ی نه ژادی خا که که یان جیاوازیان هه یه، هه یانه دیمه نی جوان

و خوشپىنگه و ژىرى و قامى كهمه و درىژبالا و كهه زۆرو ورده، ئىشكهرى چالاك و ناشىرىن بىچم، كورتهبالا و هوشيار، دل و دمروون بهرز، تهبيعمهت پرووخوش و كهه تورپه، گىل و بىناگا و دلپراوكى و زمانبهردللا و نازاو به وره.

(۲۳۴)

نهم وتاره لهكاتى شۆردنى لاشهى پىغه مبهه

(صلى الله عليه وسلم) و كفن و دفنيدا بوو

به باوك و دايكم به قوربانت بيم، نهى پىغه مبههرى خودا (صلى الله عليه وسلم)، به مردنى تو ئىتر پىغه مبههرى و ههوال و دىنگوباسى ناسمان بپرا، كه بو كه سىتر نىيه، نهومنده تايبمتمه ندى، مايه دلدانه وهى غهبرى خوتى، نهومنده گشتگىرى، وا دىزانرى له گهل خهك يهكسانى، نه گهر خوت همرمانت نه دايه به خوگرتن و نارامى و (نات) نه ههرموايه له هاوارو گريانى به كول، ههرچى فرمىسك و تهپى له سه رماندايه دامان نه باران بو، چاك بوونه وه له دمرد و سه بوورى درىژخايه ن دمبوو، خهم و داخ و ئوف و نازار هاوپيمان دمبوو، كه هىشتا ههر كهه دمبوون بو، به لام نهوهمان لىقه بوول بكه، كه ناتوانىن دمستبهردارى بين و له توانادا خو مانى لى بهرگرى بكهين، به باوك و دايكم به قوربانت بيم، له لاي خودا و بهرومردگارى خوت يادمان بهرموو، با له يادت نه چىن و له يادت بين.

(۲۳۵)

باسى كوچى پىغه مبهه ره تا رويشتن بو مه دینه

(صلى الله عليه وسلم)

ههميشه ده گهرام به شوين ههوالهكانى و ناگادارى دىنگوباسى بووم، ههتا كهيشتمه عمره ج (شوينىكه له نيوان مهككهو مهدينه دا).

(۲۳۶)

له باره ی دوو حه که مه که ی نیوان و زه می نه هلی شام

ئهوانه زبرو توپه و ههرچی و پهرچی، ههتیو مهتیو و بهنده و کۆيله و بهدکردار و نهفسنزم، پهست و سه سه ری ئه ملاولا بوون، کۆکرا بوونه وه له دهو روبهر و دۆزرا بوونه وه له رگ و نه زادی ناپه سه هند، لهوانه ی که ده بوو فیترکین، ته مبی بکری، پهروم ده بکری، فیتری ئه دهب و زانست و له ژیر چاودیتری و ده سه لاتدا ده ستیان به سه تر ته وه، ئهوانه نه کۆچه به ران و نه ئه نسار بوون و لهوانه ش نه بوون، که نیسته جیی ئه و ده قهرمبن، ئه و خه لکه بۆ خۆیان هه لپاردوو نه زیکترین کهس لهوانه ی ئیوه خۆشتان ئه و، ئیوه ش داتاننا وه بۆ خۆتان نه زیکترین کهس لهوانه ی ناتانه و، ئیوه له بیرتانه عه بدوللای کوری قه یس دوی ئی وتی : ئه وه نا زاومه ک درووستکرا وه، کهواته تیره کانتان ورد بکه ن و شیره کانتان بکه نه وه به کیلاندا، ئه گهر راستگۆ بوو ئه وه هه له ی کردوو له بۆچوونه کهیدا و به زۆر پیی نه کرا وه، ئه گهر درۆزن بوو ئه وه گومانلی کردنی پیوه نووسا وه، ده بوو ئیوه عه بدوللای کوری عه باستان بکرا دیه به گزی عه مری کوری عاسدا، ئه و رۆزه مؤلمت به هه ند و مر بگرن، ده وری نه ملا و نه ولای ئیسلام بدن و پاریزگاری لی بکه ن، نابین ولات و ده سه لاتان چه پا و ئه کری و به رده ره ق و سه خته کانتان ئه پی کری و ئه شکینری !!.

(۲۳۷)

باسی ئال و بهیتی پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) ده کات

ئهوانه ژیا نه وه ی زانستن، فه وتان دنی نه قامیین، حیل میان خه به ر له زانی نیان ده دات، بیده نگیی و نتمی هه والی زمان پارایی و گۆیا بییان ده کات، ههر گیز دژی حه ق نابن و له سه ر حه ق نا کۆک نابن، ئهوانه پایه و کۆله که ی ئاین و ئیسلامن، په ناگا و حه شار گه ی ده رباز بوونن، له درنده و جانه و مر، به هۆی ئهوانه وه حه ق گه یشته ئاستی شایسته، باتل و نار هواش له شوینی خۆی هه لگنرا و زمانی ناحه ق بپا له بند، له ئاین تیگه یشتوو به ژیری و پاراستن و جیبه جی کردنی، نه وه ک به تیگه یشتنی

بیستن و گیرانهوه، چونکه حیکایەتخوانی زانست زۆرە، پەرورمەدەکاری زۆر کەم.

(۲۳۸)

باسی پەلە کردن بۆ کارو کردەوه

کەواتە بێویستە ئێوە کار بکەن، هەتا هەناسەى مانتان هەبە، پۆژنامەى کارى باش نامادەبە بۆ تۆمارى کارى چاک، پەشیمانیى لە بەردەمدا راخراوە، ئەوەى پىشتى لە فەرمان هەلگەردوو بەنگ دەگرێ، خراپەکار بێئومێد ئەگرێ پێش گۆژاندنەوهى کار و کۆتایى مۆلەت و، بەسەرچوونى ماوه و داخستنى دەرگای گەڕانەوه و بەرزبوونەوهى فریشتە، مەرۆف لە خۆى بۆ خۆى وەرگیرێ، لەزیندوو بۆ مردوو وەرگیرێ، لە فەوتاو بۆ ماوه، لە کەموەخت بۆ هەمیشە وەخت.

مەرۆف ئەومێهە لە خودا بترسێ، کە بەرەو ئەجەل دەڕوا و ماوه و تەمەنى بۆ درێژکراوە بۆ کارى باشە کردن، مەرۆف ئەومێهە لقاوى نەفسى خۆى کردوو بە پەشوى خۆى و پەلکێشى کردوو بە هەوسارى خۆى، بەهۆى لقاوەکەوه پاراستویەتى لە بێفەرمانیى خودا و، بە هەوسارەکەى رایکێشاوه بۆ ئەنجامدانى فەرمانى خودا.

(۲۳۹)

هانی یارانى دەدا ئەسەر جیهاد کردن

خودا بۆ خۆى داوایکردوووە ستایش و سوپاسگوزاریى بکړی، ئەوەش لە ئەستۆى ئێوەى داناوه و بەشیکە لە ئەرك، بۆ ئەوەش ماوهى پێداون لەکاتى بەسەربردنى تەمەندا، کە گۆرمپانى ئەو ئەركەبە و لەویدا ئەتوانن کێبەرگى بکەن و بتوانن گرموى خۆتان ببەنەوه، کەواتە ئێوەش پىشتىنى ئى گری بدن و باالى ئى هەلکەن و زیاده پشپىنى و هەقیانەکان توند بکەن، کارى بە پەلە و جەدى لەگەڵ راخستنى سفرە و خوان پێکناکەوێ، یان سەفەر و زەمان بێکەوه نابێ، دەرمان پراوتەگیرى پۆژ خو لە چاوانەبا تاریکیى شەو باشترین هەلە بۆ ئەنجامدانى کارە گرنگەکانى پۆژ، بیری کارى گەوره تاریکیى لانهبا !.

(٢٤٠)

**به عهبدوئلاي كورې عهباسي وت كه نامهي عوسمانی كورې عهفانی
هینا بوو كه گه مارو درابوو، داواي ليكردبوو بچی بو مائيان كه نه
يهنبه ع بوو بو ئهوهي ژاوهژاوي خه ئك كه مبكاته وه**

فهرمووي: ئه ي كورې عهباس، عوسمان چي دهوي؟ مه گهر ئهوهي ناوي، كه من
بكاته خوشترى ناوهه لگوزيني بير؟! بو پيشه وه و بو دواوه ناردى كه برؤم و دهرچم
و ئهوجا ناردى، كه برؤم و ئيستته ناردوو يهتي كه برؤم بو لاي، قهسه م به خودا،
ئهوهنده بهرگريم ليكردوو ترسم ههيه گوناها بريم.

كوتايي وتاره گاني

باش ئه مه نامه و پهيامه گاني ديت كه بهژماره (١) دهست پيدهكات، تكايه بو
ناگاداريستان... له گه ل پيزم به شيك له بزاردهي نامه گاني سهرداري باومر داران،
تايبهتن بو نهياره گان و سهرگردهي تر، كه له ناوچه گاندا بوون.

نامه‌گانی سهردارمان میری باوهرپداران
عہلی کوری ئہ بی تالیب

(۱)

نامەيەك بۇ دانىشتوانى كوفە كاتى لەمەدينەو دەچوو بۇ بەسرە

لە بەندەى خودا عەلى مىرى باومرداران بۇ خەلگى كوفە، ناوچاوى ئەنسا،
بەرپرەى پىشتى عەرمب... باسى كارساتى عوسمانتان بۇ ئەكەم بەو شىومەى، كە
بىستنى وەك بىنين وابى بۆتان، خەلك رەخنەيان ھەبوو تانەيان لىئەدا، منىش، كە
يەگىك بووم لە كۆچبەران، زۆرم ھەز ئەكرد پازى بكەم و دلى راگرم و كەمتر
لۆمەى بكەم، تەلحە و زوبەير سووكتىن ھامەشۇيان بۇ لاى گورگە لۆقەبوو،
سووكتىن گۆرانى و عەتابەيان بالۆرە بوو بە دەنگى بەرز و لەعايشەو تۆرمەيەك
ھەستى پىدەكرا.

ئىتر وا رىككەوت ھاتە پىشەو، كۆمەلىك پەلامارى بدن و بىكوژن و خەلك زۆر
بە پەلە پەيماناندا بە من بە ئارمەزووى خۇيان، كەس زۆرى نەبوو بە سەريانەو و
كەس بەپالنان ئەوەى پىنەكردن، بەلكو بە ئارمەزوو و خواستى خۇيان بوو، يانەى
كۆچبەران خەلگى خۆى وەدمرنا و خەلكىش ھەلكەنران لىى و بە جىيان ھىشت،
قازان و تيانچە ھاتە كول و چەپۆكانى كرد، ئازاوە درووست بوو لەسەر تەومرەى
دەسلەت، دەى كەواتە ئىومش زۆر بە پەلە وەرن بۇ لاى مىرى خۆتان، دەست بدنە
كار بۇ جىھاد، ئەگەر خودا وىستى.

(۲)

نامەيەك بۇ ئەھلى كوفە دواى گرتنى بەسرە

ئەوەش دەلىم، خودا پاداشتان بداتەو خەلك و ئەھالى ئەم شارە لە برىتى ئال و
بەيتى پىغەمبەرەكەتان(صلی اللہ علیہ وسلم)، بە جوانترىن پاداشت، كە رەوايە بۇ
ئەوانەى ھەرمانى جىبەجى ئەكەن و سوپاسگوزارى گشت ناز و نىعمەتەكانى دەبن،
ئەوەى راستى ئىوہ گوپىستى من بوون و ھەرمانتان جىبەجى كرد، لەگەل
بانگكردنتان بە ئەرى وەلامتان داپەوہ.

(٣)

دهلین، شەریحی کۆری حارس دادوهری میری باوەرداران بووه و خانووێهکی ئەو کاتەدا کړیوه به (ههشتا سکه) ی زیږی دینار و ئەوهش به پېشه‌وا گه‌یشتووه و شەریحی بانگکردووه و پێی ده‌لی:

بېستوومه خانووت کړیوه به ههشتا دینار و قه‌واله (کتاب) ت پښوسیوه و
شایه‌تت له سهری داناوه، ئەوجا شەریح وتی: به‌لئ میری باوەرداران، ئەوجا پېشه‌وا
به تورهمیه‌وه ته‌ماشای گرد و وتی: ئەها! شەریح نازانی که‌سیک دیته سهرت
ته‌ماشای قه‌واله‌که‌ت نا‌کا و دا‌وای شایه‌تیش نا‌کا و زۆر به په‌له په‌لت ئەگرئ و له
ماله‌که‌ت دهرت ئەکات و دوورت ده‌خاته‌وه و ئەتسپێرئ به‌ گۆږی تایبه‌ت به‌خۆت!
باش ب‌روانه شەریح ...!! نابښ و نا‌کړئ ئەو خانوومت کړیبی له مالی غه‌یری خۆت،
ئەو پوول و پارمیه‌ت له غه‌یری حه‌لألێی خۆت دابی! ئەگەر ئەومت کردبێ م‌الوێران
و زیان‌لێکه‌وتوی دنیا و ناخیرمت بیت، به‌لام ئەگەر له وه‌ختی کړینی ئەو خانووهدا
زوو به‌اتای بۆ لای من، ئەو کاته خانوو‌ه‌که‌ت نه‌ده‌کړی، منیش به‌گوێره‌ی ئەم
شی‌وازه‌ی خو‌اره‌وه قه‌واله‌م بۆ درووست ده‌کردی ئەو کاته مه‌یلی کړینی ئەو خانوومت
نه‌دمبوو به سکه و زیوی دره‌مه‌میک و زیاتر.

ئەوه‌ش نمونه‌ی قه‌واله‌ی منه

به پێی ئەم قه‌واله‌یه، به‌نده‌ی دام‌او له مردوو‌یه‌کی کړی، که جیگه‌ی
پێلێزکراوه بۆ کۆچوبار، خانوو‌ه‌که‌ی، که کړیوو‌یه‌تی له‌و م‌الانه‌یه، که خه‌لک تێیدا
بایی هه‌وایه‌ک و له کووچه‌ی فه‌وتاوم‌کانه، له گه‌ره‌کی نه‌ماوه‌کانه، ئەم خانوو‌ه چوار
سنووری هه‌یه:

سنووری په‌که‌م: ږیگه‌یه‌ک ئه‌روا بۆ شوینی درمه‌کان و جیگه‌ی بیه‌ماره‌کان.

سنووری دووه‌م: بۆ لای مه‌ل‌به‌ندی کارم‌سات و کوێره‌وه‌ریه‌یه‌کان ده‌روا.

سنووری سێهه‌م: ده‌چن بۆ لای حه‌زه بکوژمه‌کان و له‌ناوبه‌ره‌کان.

سنووری جوارەم: نەروا بۆ مائی شەیتانی لە خشتەبەر و پۆنکەر، لەوێوە بۆ دەرگای ئەم ماله دەست پێنەکات.

ئەم بیاووە هەتخەتەتاووە فیللیکراوە، ئەم خانوووە کپیووە بۆ ئومیدی زۆر دوور، لەم کابرا جینگە لێژکراوە، بۆ ئەوەی دمری بکەن لە خانووی ئارامیی و قەناعەت، بۆ یانەی سەرشۆڕیی سۆال و پارێنەووە، کەچی ئەم کپیاری نازانی ئەم خانوووە مائی پەستی و داماووییە، ئەم خانوووە کام خانوووە ؟ ئەومێ لەشی پادشایانی داپزانوووە، گیانی ستمەکارانی سەندوووە، سامانی فیرعەونەکانی لەناوبردوووە، وەك کیسرا، قەیسەر، توبەع، حمیەر، ئەوانەش، کە سامان لە سەر سامان کۆ دەکەنەووە، ئەوانەش کۆشک و سەرا درووست ئەکەن و دەپرازیننەووە، جوانیی تیدا درووست ئەکەن و گەنج کۆدەکەنەووە و زەخیرە هەتخەگرن، بەنیازی خۆی بۆ کۆر و ئەوەی پاش خۆی، کە دین و ھەموویان راپێچ کراون بۆ مەیدانی پرسینەووە و نمایش بۆ پرسیار و وەلام و شوینی تۆلە و پاداشت، ئەوێ رۆژی، کە دادومەر فەرمانی خۆی دەر دەکا، (ھەرگا فەرمانی خودا ھات، دەبێ راستیی مەردم رابگا و ھەرکێ لەسەر پڕوپوچە تێیدا دەچێ)، شایەتی ئەم مامەلە عەقل و زیرییە، ئەو رۆژە شایەتی ئەدا، کە دیلی ھەوا و ئارموزو بەرنەبێ، ھەموو پەپومند و پەپومستەکانی دنیا ی لێدەمبێتەووە.

(٤)

نامە یەك بۆ ھەندی سەرکردە ی سوپاکە ی

ئاگاداربە... ئەگەر ئەوانە ھاتنە ژێر فەرمان ئەو بەشە ! و ئەو خواستی ئێمە یە و ھەزمان لێبەتی، ئەگەر ھەر سوور بوون لە سەر کۆبوونەووە بۆ دووبەرەکی و ناکۆکی و یاخیبون و سەرکەشی، ئەوانە ی بە گوێت ئەکەن بیاننێرە بۆ شەری ئەوانە ی بە گوێت ناکەن، بە یارمەتی ئەوانە گوێراپەل و نامادە ی فەرمانت دەبن، دژی ئەوانە، کە بەزیو و دانیشتون، چونکە ئەو ی بە بیانوووە بۆ دژی، شەروستی دەکات، نەبوونی و نامادە نەبوونی زۆر چاکترە لە ھاتن و نامادەبوونی، دانیشتنەکە ی زۆر بە سوودترە لە ھەتسانەکە ی.

(۵)

نامه‌یهك بۆ ئەشەسى كۆرى قەیس لە نازربايجان

ئەوکارەى بۆت دانراوە، وا ئەزانى چەشمەىە بۆت، بەلام سپاردمەىەكە لەگەردنت، لە سەرى خۆتەووە چاودێرى دەكرى لىنى، ئەكەى ستم لە خەلك بكەى، ھەرگىز نىازى پەلاماردانت نەبى، ھەتا دۇنيا نەبى مال و دراوت لە دەست بى لەو مالەى خودا داويپە بە تۆ، تۆ ئەمىندارى سىندووھى، ھەتا دىگەپەنىتە دەستم، نۆمىدەوارم منىش لەگەورەخراپەكان نەبم بۆ تۆ... سەلام.

(۶)

نامه‌یهك بۆ مەعاويپە

ئەوھى راستى بۆ ئەوھى پەيمانىداوە بە ئەبوبەكرە عومەرە و عوسمان، پەيمانىشان بە من داوە لە سەر ھەمان مەرج و بەرنامە، ئەوھى لەوئى نامادىبوو بۆى نىيە بە ئارمىزوو ھەلبۇاردن بىكات، ئەوھى لەوئى نەبوو بۆى نىيە پەدى بىكاتەو، پراوېز بۆ موھاجىرو ئەنسارە، ھەركەسىان وىست و ناويان برد و گردىان بە پېشەوا، ئەوھى پازى خوداى لەسەرە، ھەر كەس دەرچى لە بىريارىان بە داھىنراوېك بۆيان ھەيە بەرپەرچى بەدەنەو، بىگەپىننەو بۆ لای خۆيان، ئەگەر گوئىيىست نەبوو شەرى لەگەل ئەكەن، لە سەر پەپرەوى پاي باومرداران، خودا ھاوکارى ئەوھى، كە خۆى دايناو.

(بەو خوداى كە گيانى منى بەدەستە) ئەى مەعاويپە، ئەگەر بە پراوېچوونى ژىرى و عەقل بىر بىگەپتەو و ئارمىزووى تىكەل ئەكەى، ئەزانى و بۆت ديارە، كە من بى تاوانترىن كەسم لە خوينى عوسمان و تۆ باش ئەزانى، كە من زۆر دوور بووم لىنى، مەگەر ھەر سوور بىت لە سەر تاوان بەرامبەرم، ئەگەر وابوو بە ئارمىزووى خۆت تاوان بىكە جۆنت بۆكرا ... ئىتر سەلام.

(۷)

نامەى دووبارە بۆ مەعاوییه

ئەوجا پاش ئەو... پىمگەشت ئەو نامۇزگارپىيە ھەلبەستراو، بە نەخش
پازاو، بە جوانىي نوسيوته بەو ھەموو فریودان و لادانە و ناردووتە بۆم بە نىمزا
کراویي، تىگەئە بە بۆچوونە خراپەگەت و نامەى کەسىكى ناوچاو رووتە و
نەشارمزاى رىگەپە، کەسىكى سالار نىيە رىگەى پىنىشاندا، ھەوا و نارەزووی
فەرمانرەوايى گازی کردوو، ئەویش بە پىرىپەو چوو و رى و نىي دەستی کىشاو،
ئەویش دواى گەوتوو و دەستیکردوو بە وپىنە و زاوئەزای بىمانا، رىگەى
لەتیکچوو و ھەنگاوى کوپرانە ئەھائى، ئەزانى بۆ؟ چونکە پەیمانەستەن یەگجارە،
دووبارە نابى و پەشىمانى نىيە و دووبارە بەسەرکردنەوى تىدا نىيە، ئەوہى
لەيدمرچوو بەھانەجۆ و بىبەلگەپە و ئەوہى دوودلە دوو روو.

(۸)

نامەيەك بۆ جەریرى كۆرى عەبدوللای بە جەلىي كە ناردی بۆلای

مەعاوییه

پاش ئەو... كە ئەم نامەيەت پىگەشت بچۆ بۆلای مەعاویيە، لەگەئى بىرەو و
بە پاستىي و درووستىي لەگەئىدا كار بكە، ئەوكات لە نىوان جەنگىكى دەرکردن لە
نىشتمانى و ناشتییەكى بى دەسلەتى، ئەگەر شەپ و جەنگى ھەلبژارد، ناسایشى لە
گەردن بكەرەو و شەپى پىراپگەپەنە، ئەگەر پەيمانى بەست پەيمانى لەيەمرىگرە،
ئىتر سەلام.

(۹)

نامەيەك بۆ مەعاوییه

ناگادارى بكە خىلى ئىمە وىستان پىغەمبەرەكەمان(صلى الله عليه وسلم)
بكۆژن، لە رەگ دەرھىنانى بنەچە و بنەمالەى ئىمە بوون، نىازى زۆر كارى خراپيان
ھەبوو بەرامبەرمان، زۆر كارى ناماھوليان دژمان ئەنجامدا، ئاوى پاك و شىرىنيان

لێمان قەدەمە کرد، لە ناو ئیش و نازاردا گردیان کردیینهوه، لەناو شیو و شاخی پرووت و بێلەومریان داناین! ناگری شەر و جەنگیان دزمان هەلگیرساند، لەو لاشەووە خودا ئیمە ی کردە پاسەوانی دەستوور و یاساکە ی، بە دەوری شوینە پیرۆزو پێژدارەکە ی داناین، باوەردارمان تەنھا ئەجر و پاداشتی دەوێست و بێباوەرمان نەزادی دەپاراست، هەرکەس لە هۆزی ئیمە موسلمان بوا یە لە هۆرمیشدا پرووت دەگریا یەوه، لە هەموو سویندخواری ی و پەیمانیکدا بۆ لای ئیمەیان دەنارد، توانای بەرگری لێنەدەما، هۆزێک نەبوو حەشاری بدات و بێپاریزێ، بۆ لەناو بردن و کوشتنی لە شوینی ئاسایشدا بوو، پێغەمبەری خودا (صلی الله علیه وسلم) درود لە سەر خۆ ی و ئال بێت، کە شەر و جەنگ گەرم دەبوو، خەلکێتر پاشەکشەیان دەکرد، ئال و بەیتی خۆ ی دەخستە پێشەوه، بە هۆیانەوه یارو یاوەرانی دەپاراستن لە گەرمی شیر و ڕم، ئەوه بوو عوبەیدی کور ی حارس لە جەنگی بەدردا کوژرا، حەمزە لە ئوحد و جەعفەر لە مونتە، ئەو کەسە ی بمرۆ ناوی بەرم نەتوانم، کە ویستیان بگاتە پلە ی شەهیدی، بەلام خودا ئەجەل ئەوانی نزیک دانا و مردنی ئەمی دواخست.

زۆر سەیر و سەمەرمیە ئەو زەمانە، ئیستا وای لێهاتوووە من هاوشان دەکرێم بە کەسی، کە بە تۆزی پێمدا ناگات و وەک من پێشینە ی نەبوو، کە هیچ کەس ناتوانی خۆ ی لێی نزیک بکاتەوه، مەگەر کەسیکی خۆهەلکێش بێت داواکاری شتی بێ، کە من ناگادار نیم و خوداش بۆ خۆ ی ئەزانێ کە ناگادار نیم، بەلام بەهەر حال سوپاس بۆ خودا، لەبارە ی ئەوه، کە داوا دەکە ی بکوژانی عوسمانت بۆ بنێرم، بیرم کردەوه لەم داوایە بۆم دەرکەوت لە توانای مندا نییە ئەوانە تەسلیم بکەم، نە بەتۆ و نە بە غەیری تۆ.

(بەو خودایە ی کە تەمەنی منی بەدەستە) ئەگەر لەم کارەمدا واز لەوانە نەهێنی و خۆت دوور نەگەیتەوه لە یاخیبوون و دوو بەرهگی، ئەوەت پێنیشان دەدم، بەم نزیکانە بە شوینتدا بگەرێن، داوات لێناکەن لە وشکانی و دەریادا و لە دەشت و چیادا، بەلام داواکردنی کە، کە زۆر پێت گرانی و لەسەرت دەکەوێ و دەسکەوتی زۆرت لاگرانە و میوانگە لێکن، کە حەز بە دیداریان ناکە ی، ئێتر سەلام بۆ ئەوه ی شایستە یە.

نامه‌یهك بۆمه‌عاوییه دووباره

ناخۆ حالت چۆنه ئه‌گهر بۆت دياركه‌وت ئه‌و عه‌بايه‌ی داوته به‌سه‌ر شانتا و چۆن خۆبادانێ شانا‌زی پێنه‌كه‌یت و فێلت لێكراوه، به‌ جوانییه دياره‌كه‌ی بانگی كردوی و تۆش به‌ پیرییه‌وه جوویت و په‌لكێشی كردوی، تۆش ملت ڕاکیشاوه بۆی و فه‌رمانی پێداوی، تۆش گه‌ردنكه‌چی بوویت، ئه‌وه‌ش بزانه زۆر نزیکه هه‌لویست بێ به‌سه‌ر شانتا، به‌ هیچ هه‌لغانی خۆت بۆ نه‌پاریزێ، خۆت لابده له‌م گاره و بۆخۆت دانیشه و خۆت ئاماده‌كه‌ بۆ لێپێچانه‌وه، قۆلت هه‌لکه‌ بۆ ئه‌و نه‌هامه‌تییه‌ی، كه‌ به‌ سه‌رتدا دێت، هه‌ولێده ئه‌وانه‌ی له‌ خشته‌ت ده‌به‌ن گوێبیستیان بیت، ئه‌گهر وا نه‌كه‌ی ئه‌وه‌ من له‌ بێناگیی خه‌به‌رت نه‌كه‌مه‌وه، تۆ خۆشه‌وه‌ری، خه‌له‌تاوی، شه‌یتان به‌ ته‌واوی سواری سه‌رت بووه، هه‌موو هیوا و ئومێدی خۆی پێ جێبه‌جێ كردوی و تێكه‌لاوه به‌ گیان و خوێنت، ده‌نا تۆ ئه‌ی مه‌عاوییه...! كه‌ی سیاسه‌تمه‌داری خه‌لك بوی؟ كه‌ی ئیوه سه‌رداری ئه‌م میله‌ته بوون؟ بێ پێشینه‌تان، بێ ڕه‌سه‌نی و بنه‌ماله‌یی‌تان، په‌نا به‌ خودا له‌ مانه‌وه‌ی پێشینه‌ی پێشووتان، ئاگادارتان نه‌كه‌م نه‌خه‌له‌تێن، له‌ خۆبایی له‌خۆتان بگۆڕین، به‌ خه‌یالی ئومێدی بێ جێی نه‌یینی و ناشکرا لای خۆته‌وه بانگه‌شه‌ی جه‌نگت کردووه، ئه‌گهر ڕاست ئه‌كه‌ی واز له‌ خه‌لك بێنه و خۆت وهره مه‌یدانه‌وه، با هاوکاری هه‌ردوو لا دوور بن له‌ شه‌ر، هه‌تا پێت بسه‌لێنم كام لامان ته‌مومژ دلی داگرتووه، كام لامان چاوبه‌ست كراوه، به‌مناسه‌ من باوکی هه‌سەنم بكوژانی باپیرت و خالۆت و برات، وه‌ك شكانی توو‌لی ته‌رم له‌ پۆزی (به‌در)دا هه‌مان شیرم له‌ ده‌سته ! هه‌مان وره و وزه‌م لاماوه، كه‌ له‌گه‌ڵ نه‌یاراندا هه‌م بوو، ئایه‌م نه‌گۆرپومه‌ته‌وه، بپروام به‌ پێغه‌مبه‌ری تری نوێ نه‌هێناوه ! من له‌ سه‌ر هه‌مان په‌پرهم، كه‌ ئیوه بۆ ته‌ماع وازتان لێهێناوه و هاتنتان بۆی به‌زۆر بوو، به‌ خه‌یالی بووچی خۆت بۆ تۆله‌ی خوێنی عوسمان ئه‌وه ئه‌كه‌یت، تۆ خۆت باش ئه‌زانی خوێنی عوسمان له‌ گوێ ڕژاوه ! له‌وێ داوای بکه‌، ئه‌گهر داوای ئه‌كه‌ی ته‌بێنم، كه‌ داماوای به‌ده‌ست جه‌نگه‌وه، ئه‌و كاته‌ی، كه‌ هه‌پت لێنه‌گیرێ، وه‌ك حوشری بارگران، له‌ به‌رچاوم كۆمه‌له‌كه‌ت چۆن داوا ئه‌كه‌ن له‌ترسا، پاش كو‌تانی په‌ك له‌ دوا‌ی په‌ك و

لهناو بردنی سهرمه و كوشتاری يهك له دواى يهك، كه به قورئان كار بكهين، له گهڻ
نهوش خويان بيباومرڼ به قورئان و له پهميانى پاشگه زبوونه وه.

(۱۱)

وتاری كه ناموژگاریی نهو سوپایه دهكات كه بو جهنگی ناردوون

نه گهر دابه زین بو دوژمن، یان دوژمن دابه زی بو تان، با هه میسه له بهرزی بن،
یان له دامینی چیادا بن، یان له پیچاوپچی روباردا بن، بو نهوه یارمه تیدمر بی
بو تان و توانای بهرگری و گهرانه موتمان هه بی، یان پرووی كوشتارگه تان له يهك روو
بی، یان دوان، هه میسه چاودیرتان هه بی له بهرزیی چیاه، یان سهرشانی
گردو لکه کان، نهوهك دوژمن پهلامارتان بدات، له شوینی مهترسیدار، یان شوینی
بیترس، نهوش بزانن پیشقهرمولی خه لک چاویانه، چاوی جاسووسگهش
پیشرهوی سوپایه، نهکهن له يهك دابرین، نه گهر دابه زین، با هه مووتان پیکه وه بن،
نه گهر بارتان کرد به يهکه وه بن، که شهوتان به سهرهات، با رهمه کانتان به دهورتاندا
بی و خهوتان سووک بی، یان بچرپچر بی.

(۱۲)

راسپاردی بو مهقهلی کوری قه یسی ره ماحیی

كه ناردی به سی هه زارموه بو شام

له خودا بترسه، که به دیداری نهگهی و ناتوانی له دمستی دهر باز بی، تهنها شهر
له گهڻ نهوه بکه، شهرت له گهڻ دهكات، هه میسه با رویشنت له فینکیی بهیانیی و
نیواردا بیت، له کاتی گهرمادا دابهزه بو پشوودان، له رویشنت پهله مهکهن، له
سهرهتای شهو ری مهکهن، چونکه خودا بو پشووی داناوه و بو مانهومیه، بو کۆچ و
بار نییه، پشوو بده به لهشت، با پشت و لهشت ئیسراحت بکات، که شهو کهوته
کو تایی، یان که گزنگی پارشیو هات له سهر بهرمهکتی خودا برۆ بو مهبهست، که
بهرامبهر به دوژمن راومستای له ناومندی سوپاکه بهو نهومنده نریک مهبهرموه، وا

بزانن بۆ شهر هاتووی، ئەومندمش دوور مەبە، وابزانن لە جەنگ ئەترسی، هەتا
فەرمانی منت پێنەگات، نەکەن رق و کینە شەرتان پێدروست بکات، پێش ئەوەی
داوای پێکەوتن بکەن، بیانوو بپیان بکەن.

(۱۳)

نامە یەک بۆ دوو فەرماندە ی سوپاکە ی

من لەسەر ئێو و لەسەر ئەوانە ی ژێردمستی ئێمە، مەلیکی کور ی حارس ی
ئەشتەرە، بە چاک ی گو یی بۆ بگرن و بە فەرمانی ئەو کار بکەن، با وە ک قەلغان و
بەرگی ئاسن بۆ بۆتان، ئەو لەوانە یە ترسی ترسنۆکی ی لۆ ناکرۆ و تورە و قورس
نییە، هەموو سستی یە ک لە پە لە کردن باشترە و هیواشی لە تیزی باشترە.

(۱۴)

راسپاردە بۆ سوپا پێش دەستی یکردنی شهر لە سیفین

هەرگیز دەست مەکەن بە شهر، هەتا ئەوان دەست پێنەکەن، چونکە سوپاس بۆ
خودا ئێو لەسەر حەقن، دەست پێنەکردنی ئێو، تا ئەوان دەست پێنەکەن
بە لگە یەکی تری راست یی ئێومە، ئەگەر بە یارمەتی خودا ئەوان شکان، ئەوە ی
پانە کات دوای مەگەون، ئەوە ی ترساو و داماو بوو، بەرگری نەکرد مەیکوژن، زاماری
کەوتوو مەکوژن، نازاری ژنان مەدەن، هەرچەند جێو بدم بە شەرف و ناموستان
و قسە بە فەرماندەگان بدم، چونکە لە هیرو دموون و عەقڵدا لاوازن، ئێمە
فەرمانمان پێدراو بۆ دەست هەلگرتن لە ژنان، کە بیاومر بوون، ئەگەر پیاوێ ک بە
پێچەکی ک، یان داردەستی ک لە ژنی بدا، مایە ی شورمییە بۆ خو ی و بۆ ئەوە ی پاش
خو ی.

(۱۵)

لە کاتی شەپکردن لە گەڵ دوژمن ئەی فەرموو:

خودایە هەموو دڵ و دەرۆن بۆ لای تۆیە، هەموو پێشچوونێک و هەموو چاومەروانییەک و هەموو هەنگاوی، هەموو شەگەتیی لەش هەر بۆ تۆیە، خودا ئەوانە رۆ و کێنەیان ناشکراکرد و قازانی زوخواوی دڵیان هاتوووتە گۆل، خودایە ئێمە تەنھا سکاڵامان نەمانی پێغەمبەرە لە ناومان و زۆری دوژمنان و پرش و بلاوی بۆچوونەکانمانە، (رێنا افش لێینا و بین قومانا بالحق و انت خیرالفاتحین... ئەی خودای پەرورمەندەمان تۆ لە نیوان ئێمە و ھۆزەگەماندا داومریی بکە، چاکترین داومر هەر خۆتێ).

(۱۶)

لە کاتی شەپدا بە یارانێ دەفەرموو:

با زۆر ناخۆش نەبێ لاتان ڕاکردن، کە گەڕانەوێ لە دواوە بێ، یان ئەملاو ئەولاکردن، ئەگەر ھێرشێ لە گەڵ بێ، شمشیرمکانی خۆمان مافی تەواوی پێبدەن و شوینی کاریگەر بۆ مردن دیاریی بکەن، ھەول بەدەن دەست بە توندیی بۆ دوژمن درێژ بکەن، بە ھێز و کار دەست بومشین و بێدەنگ بن، چونکە لە شکانەوێ دووڕە، قەسەم بەو کەسێ دانەوی سەوز کردووە و مروی درووستکردووە، ئەوانە باومەردار نین، بەلکە بە زۆر سەریان نەوی کردووە، ئێستەش بێباومەریان شاراویمە، ھەر گات ھاوڕێیان زۆر بوو دەرینەبەرن.

(۱۷)

لە وەلامی نامەییەکی مەعاوییەدا نوسیویەتی

ئەو داواویە، کە کردووتە بێم بۆ شام، ئەوێ بزانە ئەمڕۆ ئەوێ دوینی پێم نەداوی ناتدەمێ، ئەو قەسەیم، کە جەنگ عەرەبی خواردووە، جگە لە جەند کەسیکی لاوازی ماوە، ئەوێ بزانە ئەوێ بەحەق خوراوە بۆ بە ھەشتە، ئەوێ ناحەق خواردوویەتی بۆ دۆزەخە، ئەوێت کە وەکۆ یەگین لە جەنگ و لە

جەنگاومریدا، ئەو تۆ لە سەر گومانى خۆت لە من زیاتر نیت لە سەر یەقین، خەلگى شامیش پابەندتر نین بۆ دنیا لە خەلگى عىراق بۆ قیامت، ئەو قسەيەت، كە وتووتە ئیمەى ئەوئى عەبدى مەناف، راستە ئیمە ئەوین، ئومەييە وەك هاشم نەبوو، حەرب وەك عەبدولموتەللىب نەبوو، ئەبوسوفیان وەك ئەبوتالىب نەبوو، كۆچكردوو وەك دىلى بەرەللا كراو نەبوو، رەسەن و باوك و ديار وەك نارەسەن و بېباوك ديار نىيە، حەقدار وەك ناحەق نىيە، باومردار وەك گەندەل نىيە، زۆر خراپە نەوئەمەك شۆيئەكەوتوو پېشىنيك بکەوئ، كە لە دۆزەخ پائى داومتەو، بەلام ئیمە سوپاس بۆ خودا پاشماوئى پەيام لە دەستمانە، كەللەسەرى سەرزلان پى نەوئى كرد و چىنى خوارەوئەمان پى بەرز كردهو، ئەوئ رۆژئ، كە عەرەب پۆل پۆل ھاتنە ناو ئىسلامەو، ئەو خەلگە باومرئى ھىنا بە خواھىي و نەخواھىي، ئیوئەش ھاتنە ناو ئايىن، جا بۆ دەسكەوت، يان لە ترس، بەلام ئەوانەى پېشكەوتوو بوون، خەلاتى پېشكەوتنىان پىدرا، موھاجىر و ئەنسار بە چاكە و پاگىي خۇيان رۆيشتن، كەواتە ئیوئە لە خۇتانا پشكى شەيتان لابەدن و ماوئى مەدەن ئەوئەندە زالبى بەسەرتانا، ئىتر سلام.

(۱۸)

نامەيەك بۆ عەبدوللای كورئى عەباس كە لە بەسەرە كارگىرئى بوو

زۆر باش بزانە ئەو بەسەريە شۆيئى دابەزىنى ئىبلىسە و نەمامى ئازاومە ئەو شەتلىگەيەدا، تۆش بە چاكە رەفتارىيان لەگەل بکە و گرىئى ترسيان لە دلدا بکەرەو، بىستووئە خۆت كردهو بە پلنگ بەسەر ھۆزى تەمىم و بە زبرىي و رەقىي لەگەلئان مامەلەت كردهو، ئەو بزانە ھۆزى تەمىم ھەمىشە ئەستىرميان ئاوا نەبوو، مەگەر ئەستىرمەيەكى تریان ھەلھاتوو و لەناو پېشىنيەيان بە رق و كىنە ناويان نىيە، نە لە جابخى نەفامىي و نە لە ئىسلام، لەگەل ئیمە پەيوئەندى خزمایەتيان ھەيە، نزيكىي تايبەتيان ھەيە، ئیمە پاداشتمان دەبئ بە سەريان بکەينەو، گوناحمان ئەگات بېيرين، باوكى عەباس كۆچ و ھەوارت لەوئ داگرە، خودا رەحمت پېبكا لەو شۆيئەي، كە ئەوئى تىدا گوزمراو، بەدەم و دەستت لە چاكە و

خراپە، چونكە ئىمە ھاوبەشىن تىپىدا، ئەبى جىگەى مەمانەى مەن بىت، با
راوبۇچوونم لە بەرامبەرت لاواز نەبى، ئىتر سەلام.

(۱۹)

نامەيەك بۆ ھەندى كارگىرى

ئەوجا... ھەندى لە سەرۆك ھۆزو خىل و گەورمەكانى ئەو شۆينەى تۆ، ناگاداريان
كردم، كە تۆ لەگەلىاندا زۆر توند و رەقى، بە چاوى سووك و بىنرخ تەماشايان
ئەكەى، مەنىش بىر مەكردەو، كە ئەوانە شايستەى ئەو نىن، خۆيان لە بىباوەرىي
نزيك بىكەنەو، دوور بىكەنەو لە بەلەين و پەيمانى تازمەيان، پىنويستە بەرگى گەرمى
نزيك لە توندىي لەبەر بىكەى، ھەمىشە ميانرەوبە لە نيوان زبرىي و نەرمىي و
نزيكردنەو و دوورخستەنەوميان، ئەگەر خودا حەزبكات.

(۲۰)

نامەيەك بۆ زيادى كورى باوكى خۆى

ئەم پىاوە جىگىرى عەبدوللاى كورى عەباس بوو لە سەر بەسرە و
عەبدوللا ئەو پۇژەدا لە سەر ئەوى و ئەھواز و فارس و كرمان
كارفەرمانبوو

مەن قەسەم ئەخۇم بە خودا، سۆيىندى راستىي، ئەگەر بۆم دەرگەوى تۆ
گەندەلەيت كردووە لە دەسكەوتى مۇسلمانان، بچووك، يان گەورە، بە شىئومەك
ئەتبەستەمەو، كە تواناي بەخىوكردى مال و مەدائت نەبى، بارى پىشت قورس
ئەكەم و سووك و بىنرخت ئەكەم، ئىتر سەلام.

(۲۱)

بۆ ئەوئى پىشوو

وازبىنە لە دەستبلاوىي و ئابورىي راگرە، ئەمپۇ يادى سبەى بىكە، بە ئەندازەى
پىنويست پارە خەرج بىكە، ئەوى دىش ھەلگىرە بۆ دوارۇز، تۆ رەنگە بە تەماي

پاداشتی بێدهمار و بېفیزهكانت هه‌بێ و خۆت له دهمار زله‌كانیت و به ته‌مای كه (خۆت له نازو خۆشیدا بژیت و قه‌ده‌غه‌ی نه‌كه‌یت له‌هه‌زار و بێ‌هه‌زار)، به‌ته‌مای، كه خودا نه‌جر و پاداشتی چاكه‌به‌خشانیت بكات ! هه‌موو كه‌س پاداشتی به‌ گوێره‌ی ده‌ستپێش‌خستنی ده‌بێ بۆ نه‌و شوێنه‌ ده‌روا، كه زه‌خیره‌ی ناردوو. (٢٢)

نامه‌ی بۆ عه‌بدوللای کوری عه‌باس كه عه‌بدوللأ ده‌لی به نه‌نداره‌ی فه‌رمووده‌ی پێغه‌مبه‌ر (صلی الله علیه وسلم) سوودم و مرگرتوو

ئه‌وجا... له‌پاش ئه‌وه، مرۆف‌ه‌زی لی‌یه ده‌ستی بگات به‌و شته‌ی له‌ده‌ستی نه‌چوو، پێی ناخۆشه له ده‌ستدانی ئه‌وه‌ی نه‌ده‌بوو له‌ده‌ستی بدات، ده‌ی با تۆش خۆشیت به‌وه بیت له قیامه‌تدا ده‌ستت نه‌كه‌وێ و ناخۆشیت بۆ ئه‌وه بی، كه له ده‌ستت چوو له ده‌سكه‌وتی دنیا، زۆر كه‌یف‌خۆش مه‌به، ئه‌وه‌ش كه چوو به‌وی نا‌ره‌حمت مه‌به، با هه‌میشه خاوه‌ن هه‌ممه‌ت بیت بۆ پاش مه‌رگت.

(٢٣)

پیش وه‌فاتی و له‌کاتی لی‌دانی کوری مولجه‌م وه‌ك راسپاردهو نامۆزگاریی

راسپارده‌م بۆ ئیوه ئه‌ومیه، كه هاوه‌ل بۆ خودا دانه‌نین (مه‌مه‌د پێغه‌مبه‌ری خودایه) (صلی الله علیه وسلم) په‌موش و په‌بازمه‌گی ون مه‌که‌ن، ئه‌م دوو پایه‌ به‌رز په‌بگرن، ئیوه دوور نه‌بن له زه‌م و لۆمه، من دوینی هاوپێی ئیوه بووم، ئه‌مه‌رۆ بووم به نامۆزگاریی و سه‌به‌ی حیا ده‌مه‌وه، ئه‌گه‌ر مام، خۆم خاوه‌نی خوینی خۆم ده‌بم، ئه‌گه‌ر فه‌وتام ئه‌وه کۆتاییم سه‌ره‌نه‌جامه، ئه‌گه‌ر لی‌بووردم، ئه‌وه لی‌بووردن کاری نزیك بوونه‌وه‌مه له خودا، چاكه‌یه‌ش بۆ ئیوه، ئیوه‌ش لی‌بخۆشبن، (أَلَا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ... ئیوه هه‌ز ناكه‌ن خودا لی‌تان ببورێ).

سویندم به‌خودا، هه‌رگیز له مردنی كتوپر نه‌ترساوم و له په‌لاماردا خۆم نه

پاراستوو، من وهك ناوكیشی شهو بووم و داواكار بووم و دمستم كهوت، (وَمَا عِنْدَ
اللَّهِ خَيْرٌ لِلْأَبْرَارِ... نهوهی لای خودا چاکتره بۆ مهردانی خودا).

(٢٤)

راسپاردهی بۆ کاری پیویست له سامانی، پاش گه‌رانه‌وه له سیفین

نهوه فه‌رمان و راسپاردهی به‌ندهی خودا عه‌لی گورپی نه‌بو تالیب، میری
باوم‌پدارانه له‌مال و دارایی، بۆ نهوهی هۆکاری چوونه به‌هه‌شتم بی و ئارامیی پاش
مردنم پێیدا، چه‌سه‌نی گورپی عه‌لی به‌م کاره هه‌له‌دستی، به‌ چاکه لێی ده‌خواو به
چاکه‌و به‌خشندهیی له‌ سه‌ر بکا، نه‌گه‌ر چه‌سه‌ن تووشی کاره‌سات بوو و مرد
حوسه‌ین زیندوو بوو، پاش نه‌و، حوسه‌ین به‌و کاره هه‌له‌سی به‌ هه‌مان شیوهی نه‌و
کار بکات، بۆ نهوهی فاتیمه له‌ خه‌یر و سه‌دمقه له‌ مائی عه‌لی بۆ نهوهی عه‌لی هه‌یه،
له‌به‌ر نه‌وه نه‌وانه‌م کردوو به‌ بریکاری خۆم له‌ نهوهی فاتیمه، ته‌نها له‌ به‌ر خودا و
نزیکی له‌ پیغه‌مبه‌ره‌وه (صلی الله علیه وسلم)، بۆ ریزلێنان له‌ حورمه‌تیان و
به‌رزپاگرتنی په‌یوه‌ندیان، نه‌و که‌سه‌ی، که‌ سه‌رپه‌رشتی نه‌و سامانه نه‌کات، نه‌بی
ره‌گی سامان له‌ناو نه‌با، ته‌نها له‌ به‌ر و به‌ره‌مه‌که‌ی به‌ پێی نه‌و رێنوماپییه‌ی، که
بۆم داناوه، هه‌یج لقێکی نه‌و دارخورمایه نابێ، هه‌تا نه‌و ڤاده‌ی دارمکان بۆ باخه‌که
دادمه‌پۆشی، هه‌رچی که‌نیزه و کاره‌که‌رم هه‌یه و له‌ ژێر گرێبه‌ستی من بووه و منائی
هه‌یه، یان دووگیانه ده‌مینێ و به‌شی خۆی هه‌یه، نه‌گه‌ر مناله‌که‌ی مرد و خۆی
ما‌بوو نازاد بی، کۆیله نییه و نازاده.

(٢٥)

راسپارده بۆ نه‌و که‌سه‌ی زه‌کات کۆ نه‌کاته‌وه

له‌ به‌ر نه‌وه دامانناوه تا بزانی هه‌میشه له‌ ورد و درشت، به‌ مه‌به‌ستی چه‌ق و
داد بووه، بپۆ له‌ رێگه‌ی خۆپاراستن له‌ خودای بی هاوه‌ل، هه‌رگیز موس‌لمانان
نه‌ترسینی، هه‌رگیز داوای شتیکی لێ نه‌که‌ی پێی گران و قورس بی، زیاد له‌ چه‌ق
خودا زیاده‌ی لێ و مرنه‌گری له‌ مال و سامانی، که‌ چووێته ناو گونده‌که‌وه له‌ سه‌ر

چهشمه ئاومكهيان دابهزه و مهچۆره ناو مالهكانيان، نهوجا... هيمن و نارام و لهسهرخۆيه و نهرمى و سادمه، ههتا دهچيته ناويان و سهلاميان لندهكهى، له سهلام و ههوالپرسين كهموكوپى نهكهى و نهوجا بلێ: بهندهكاني خودا خهليفه و مهردى خودا منى ناردوووه بۆ لاتان بۆ نهوهى حهقى شهريى له مال و داراييتان ليومرېگرم، ههرجى حهقى خوداتان نهگهر لايه فهرموو تهسليمى منى بکه، نهگهر كهسێ وتى من لام نيبه دوبارهى مهكهرموه لێ، نهگهر به بهلێ وهلامى دابهوه لهگهلى برۆ، بێ نهوهى ههپهشهى لېبكهى و بېترسێنى و ستهمى لېبكهى و بارى شانى قورس بکهى، ههرجى پێداى له دراوى زێر و زيو، نهگهر پان و حوشترى ههبوو مهپۆ ناو نازهلهكاني، مهگهر خۆى داوا بکات، چونکه نهوه زۆرى مالى خۆيهتى، نهگهر چويته ناو پانهكهى وهك زۆردار و ستهمكار و کاربهدهستى سهرمى ئهو کاره مهکه، دمست مهده له هيچ حهيوانىک، به هيئان يان پاونان کارى مهکه خاومنهكهى پێى گران بێت، مالهکه بکه به دوو بهشهوه و خۆى دمرهست بکه کاميان ههئنهگرێ، ههه کامى ههگرت رېگرى ليمهکه، نهوهى مايهوه دوباره دابهشى بکه به دوو بهش و خۆى دمرهست بکه، ههرجى پهسهند کرد تو رېگر مهبه، ههه بهم شيوه دمکهى، ههتا نهگاته نهو بهشهى، که حهقى خودايه، له نهو مالهى نهگهر له بهشيک پهشيمان بوويهوه قهبووئى بکه و دوباره تيکهلى بکهروه، وهك جارى يهکه، چۆنت کردوووه مافى شهري ليومرېگره.

زەمکاتى زۆر پير و مرمهگره و پهککهوتەش و مرمهگره و دهستوقاج شکاو و مرمهگره و نهخۆش و دمردهدار و مرمهگره و عهيبداريش و مرمهگره، که ومرتگرت بهدمستى کهسى پاک و جيگهى بپروانه نهبيت مهیده، که ناين داربى و دلسۆز بى بۆ مالى موسلمان ههتا نهگاته دمست سهردارى موسلمانان و نهويش دابهشى نهکات، شوانهكاني با دلسۆز و دنهرم و دهستپاک و پاريزگار بى، ههئەشه و توپه و دهستقورس بۆ حهيوان نهبى، با لهو کهسانه نهبى زوو ماندوو نهبى و کهنهفت و کهلهلا نهبى، نهو کاته به نارامى و هيواشيى پهوانهى لای نيمهى بکه و نيمهش به پێى فهرمى خودا دابهشى نهکەين، نهگهر داته دمست نهميندارى خۆت پێى بلێ دايک و بهچکه جيانهکاتهوه و ههموو شيرمهکش نهدۆشى، نهوهك زيان به بيجوووهكهى بگات، ماندووشى نهکات به سواری زۆر بۆ بهکارهينان، وهك هاوتاکانى

بهكاری بئنی، پشوو بدات به ماندوووكانیان، لهسهرخۆ بئ لهگهڵ شهلكهو سمزمار و ماندوووكان، ههمیشه بۆ سهر ئاو و كانییان ببات، ههرگیز لایانهدا له لهومرێ باش بۆ گوێرێگهی بئ پووش و پهلاش و بۆگهی پووش و ههر جاری بۆ ماوهی چهند کاتی پشوویان بئ بدات، وازیان لئ بئنی له ئاوی كهه و ئاو پاكریی باش بۆ نهوهی به باشی بلهومرێن و ئاو بخۆنهوه، ههتا نهگاته دهمستان به قهلهویی و پاك و خاوینی، نهوهك ماندوو و شهكمت و لهپ و لاواز بن، ئیهمهش به پێی كهلامی خودا دابهشی نهكهین، لهسهر رێبازی پیغههمبهر(صلی الله علیه وسلم)، نهوه بۆ تۆ پاداشت ههیه و زۆر نزیكه، له پێگهیهستن و تیگهیهستنی، نهگهر خودا چهزبكات.

(٢٦)

داوایهك له ههندی کارگیرێ كه ناردبووی بۆ کوکردنهوهی زهکاتی مال

نهوه فهرمانی منه بۆ نهوه، كه تهقوای ههبن له کارهکانی به نهینیی و شاراوویی، كه جگه له خۆی كهس پێی ئاگادار نییه و كهس بریکاری نییه، غهیری خۆی و فهرمانی بئ ئهدهم کارێ نهکا به ئاشکرا، له ئهنجامی جێبهجێکردنی فهرمانی خودا، كه رێك نهبن لهگهڵ کاره شاراووهکانی، چونکه ههر نهینیی ناکۆک نهبوو لهگهڵ ئاشکرای و کردار و گوشتاری ناجۆر نهبوو، نهوه پاسپاردی ئهنجامداوه و به راستیی بهندایهتی خۆی به جێگهیانداوه، ههروها فهرمانی پێدهدم، كه پووبهروویان نهبێتهوه و سهرسامیان نهکات و له گهڵیان زهر نهبن وهك نهوهی زیاد خۆی بهگهوره و مهزن بزانی، چونکه نهوانه برای دینی نهون و هاوڕازی نهون بۆ جێبهجێکردنی چهقهکان، خۆت لهم زهکاته بهشی خۆت ههیه و مافی دیاریکراوت بۆ دانراوه، لهگهڵ مسکین و ههزار و کهمدهرامهتهکاندا هاوبهشی، بێخهمله مافی خۆت پێنهدهمین و تۆش مافی خهڵک بده، نهگهر نهومت نهکرد له پۆژی قیامهتدا داواکاری زۆر درندهت دمب و له ههموو كهس زیاتر داماو و بێكهس دهبیت، له رووی نهوانه داواکارن لهلای خودا، كه ههزار، مسکین، سوالکهه و قهرززار و رێبوارهکان، ههرکس یاری و خیانهت له ئهمانهت بکات، لهناو گهندهلییدا خۆی

بلەومپىنى، خۇي و ئاپنى لەوانە نەپارىزى، ئەو ھەر لەم دىنپەدا تووشى شەرمەزارى و سەرشۆپى دەپ، لە پۇزى قىامەتدا شەرمەزارتر و سەرشۆپترە، گەورمىن خىانەت، خىانەتە لە مالى مىللەت و بىستىن دەستپىسى ئەومپە، كە لە پىشەوا و رابەرى خۆت بىكەيت، ئىتر سەلامە قەبول بىكە.

(۲۷)

نامەى پەيماننامە بۇ مەمەدى كورى ئەبۇبەكر كە ناردى بۇ مىسر

دەپى بالى نەرم و نىانيان بۇ شۆر بىكەيتەو، پرووى خۇشيان پىدەدى، سادە و ئاسان و ساكاربىت، وەك يەك تەماشى و بە تىلەى چا و بۇيان بنواری، ھەتا گەورە و زەنگىنەكان بە تەما نەبن سەمىيان بۇ بىكەى، ھەزارەكان لە دادپەرومىت ناومىد نەبن، بەندەكانى خودا! خوداى بەرزو بىھاوتا لىپرسىنەومتان لەگەل ئەكات! لە ورد و درشت و ديار و ناديارى كارەكاندا، ئەگەر سزى ھەبوو ئەو ئىو سەمىكان، ئەگەر لىبوردى ھەبوو، ئەو ئەو بەخشندىمە، بەندەكانى خودا ئەومش بزانن، كەسە باشەكان پۇشستوون بە حازرى دىنا و ھەرزى قىامەت، ھاوبەشى دىناوېستەكان بوون لە دىنا و ھاوشانى ئەوان نەبوون لە قىامەت، لە دىنا چۆن باش بوو زىان و چۆن خۇشگوزمران و ھەيانبوو رايانبوارد و بەختيان لە شىواى كەيفخۇشان بوو، ئەو مىلھور و سەمىكان دەستيان كەوت، بۇ ئەمانىش ھەبوو، بەلام بە تىشو و كۆلۇبارى چاكەو و بە قازانجى زۆرەو، ھەر خۇشپەك لە دىنا تەركيان كەردبوو لەوئى وەريان كەتەو، بۇيان دەرگەوت كە لە بارەگى بەرزى خودان، سەبى لە قىامەت نزاىان پەت ناپىتەو، لە خۇشى بەندەكانى خودا بەشيان كەم ناكات، ھەمىشە لە نىكى مەرگ بترسن، كەرستەباشى بۇ پەيدا بىكەن، چونكە بارى گرانى پىيە، قورسايى زۆر گەورە لايە، لەو جىگە چاكەى پى خراپە، يان خراپەى پى چاكە، كى ھەيە ئەومندەى ئەوئى كار بۇ بەھەشت ئەكات نىكىتر بى، كى ھەيە ئەومندەى كار بۇ ئاگر ئەكات نىكىتر بى، ئىو ئاوارەى مەرگن، ئەگەر نىشتەجى بن ئەتانگرن، ئەگەر رابىكەن پىتان ئەگەن، لە سىبەرتان زياتر لەگەلتانە، مۆرى مەرگ لە ناوچاوانتانە، بەرەى دىنا لە زىرتان ھەلئەگىرى، بترسن لەو ئاگرەى

بنی قوولە، گەرمیی بەھێزە، نازاری ھەمیشە تازمیە، مائیکیی بئ بەزمییە، ھاوار لە کەس نابیسرئ، نازار لە کەس کەم ناکریتەو، ئەگەر ھەزتان لێیە ترستان زۆر لە خوا بئ و ئومیدتان بئ ھەبئ، ھەر دوو کۆکەنەو، چونکە بەندەیی خودا دەبئ چەندە ئومیدی بە خودا ھەیە، ئەوئەندەش ترسی ھەبئ، ھەر کەس ئومیدی بەخودا زۆر بئ، زۆریش ئەترسئ.

محەممەدی کورپی ئەبو بکرا ئەو بەزانە من تۆم کردوو بە سەرداری بەھێزترین سوپام، کە لە میسرە، دەبئ بزانی زۆر زالبی بەسەر ئارمژووتدا و بەرگری لە ئاینەکەت بکە، ئەگەر لە ژياندا تەنھا یەك دەمژمیرت^۷ ھەبوو لەبەر خەلک خودا لە خۆت مەرھنجینە، خودا خەلکی تری بۆ جینگەیی تۆ داناو، بەلام بۆ خودا لە خۆی زیاتر کەسی تر نییە لە جینگەیی، نوێژمەکان لە کاتی خۆی بکە، پەلە مەکە لەکاتی خۆی و دواشی مەخە لەکاتی خۆی، ھەموو کارئ پاشکۆی نوێژە، ئەوئەش بزانیە رابەری رێبازی چاک و پێشەوای خراپ و دۆستی پێغەمبەر و دۆزمنی پێغەمبەر وەك یەك نین، پێغەمبەر(صلی اللہ علیہ وسلم) بە منی فەرموو: ترسی میللەتی خۆم نییە، نە لە باومردار و نە لە بیباومر، چونکە باومردار باومرپی بە خودا ماوەی نادا کە خراپە بکا، بیباومریش خودا بە بیباومرپی خۆی لە ناوی دەبا، تەنھا ترسم لە دوو ڕوو لە دەررووندا و زمانزان، قەسەیی وەك ئیومیە و کردەووی دژی ئیومیە.

(۲۸)

نامەیک بۆ وەلامدانەووی مەعاوییە

(لە نامە جوانەکانە)

لە پاش ئەو... نامەکەتم پێگەشت، کە تێیدا ئەلئی: خودا محەممەد(صلی اللہ علیہ وسلم)ی ھەئێژاردوو بە ئاینەکەیی و بەھۆی یارانەو خودا یارمەتیدا، ئەو ڕاستە، بەلام زەمان بەھۆی تۆو شتی سەیری بۆ ئیمە لاوو، کە دەستت داوئە ناگادارکردنەووی ئیمە، لە ئەزموون و تاقیکردنەوومان و ئەو نەرمیی و بەزمییە،

^۷ دەمژمیر : کاتژمیر

كه بههوى پيغه مبهرموه (صلی الله عليه وسلم) بۆمان ماومتهوه، تۆ وهك نهو كابرا وای، كه خورما بۆ (هه جهر) نهبا، یان رامیاری نهسپی رهنه بانگکردن بۆ كیبهركی و تیرنه ندازی، به خه یالی خۆت نه ئی چاكترين كهس فلان و فلانه له نیسلامدا، شتیكت وتوووه نه گهر راست بكهی خۆت لابردوووه، نه گهر وانهبی عهیب و شورمیی تۆی تیدا نییه، تۆ چیتداوه له چاك و چاكتر، له رامیار و رهنه، نهوه كاری دیله بهرهللا كراوكان و كورانی بهرهللاكان نییه، جیاوازی له نیوان نهنسا و موهاجیر و دانانی پله و پایه و ناسینی چینهكانیان، نهوه دهنگی نهو تیرمه له براوهكان نییه، دادومرپی فهрман، فهрман له سهه خۆی نهدا، نهری نهی نیسان بۆچی له سهه چۆکی خۆت پالنادمیتهوه، تۆ نهزانی بآلت چهند دریزه؟ بۆچی دوا ناكهوی، كه هه دمر دواي خستووی، چ په یوهنده به تۆ كی سهركهوت و كی ژیر كهوت؟ نه ژیركهوتن زیانی بۆ تۆ، نه سهركهوتن سوودی بۆ تۆ نییه، تۆ زۆر زیاد رۆشتووی بۆ چۆله وانی و گومرای و زۆر لاتداوه له ناومراستی رینگه، نهوه تۆ نابینی؟ (مه بهستم ناگاداری تۆ نییه) ! به لام نیعمهتی خودا نهزمیرم، كه هه ندى كهس له رینگهی خودا شههید بوون له كۆچه ران، ههر یهكه یان گهورمیی خۆی ههیه و حیگهی دیاره، به لام، كه له نیمه شههید بوو، ناوی به (گهوره شههیدان) دانرا و پيغه مبهری خودا (صلی الله عليه وسلم)، كه نوێزی له سهركرد، ههفتا (الله اكبر) ی بۆ كرد، نهومت زانیوه، كه كهسانی هه بوون دهستیان له رینگهی خودا برپا و ههریهكه یان زیاده گهورمیی هه بوو، به لام كاتی یهكی له نیمه نهوهی بهوان كرا بهم كرا، پپی و ترا نهو بالشكاوه دوو بالی ههیه له بهههشت، خۆ نه گهر له ترسی خودا نهبی، كه هه دهغه كردهوه پیاو خۆی هه لكیشی، نه توانی ههر كهس نارمزوو بكات گهورمیی زۆر باس بكات، كه دلی موسلمان پپی ناشنایه و رهدی ناكاتهوه گوپی گوێگران، كهواته وازبینه، كه جارێ نهت پپكا، دوباره ی مه كهوه، نیمه دیل و شاگردی خوداين و خه لكیش شاگردی نیمهیه، سهرورمیی پپشینمان و ناسایی نه مپۆمان وای لینه كردین، كه تیکه لاوی خۆمانتان نهكهین، ژنمان ئی هینان و پیمانان وهك هاوشان، كهچی واش نه بوو بۆ ئیوه، نهوه چۆن وا نهبی پيغه مبهر (صلی الله عليه وسلم) له نیمهیه، به درۆ خه رموه له نیومه، شیرى خودا له نیمهیه و شیرى پیلانگیران له نیوه، گهوره شههیدی لاوانی بهههشت له نیمهیه،

مندال و زاروی دۆزهخ له ئیومیه، له ئیمه گهرهژنانی دنیایه، له ئیومش درک بهکۆل، زۆر شت ههیه بۆ ئیمه، زۆریش له سهر ئیوه، ئیسلامی ئیمه به جوانیی بیستراوه و ژیانی نهفامیی جینگهی رهنه نیه، هورنان، که کهلامی خودایه نهومش لایدا بۆمان دمگیرتهوه، ومکو خودا ئهفهرمووی: (وَأُولُوا الْأَرْحَامَ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ ... بهگویرهی کتیبی خودا خزم بۆ خزم له نامۆ نزیکتره، خودا له ههر شت ئاگاداره)، یان دهفهرمووی: (إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ لَلَّذِينَ اتَّبَعُوهُ وَهَذَا النَّبِيُّ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ... نهو کهسانهی له ههموو کهس له ئیبراهیم نزیکترن نهوانه، که نهوسا شوینی نهو کهوتوون و نهو پیغه مبهره و نهوانهش، که برهوان پێ هیناوه، خوداش یاری ههموو باومردارانه)، کهواته ئیمه جارێ به خزمایهتیی و جارێک به باومر باشتین.

لهو کاتهش، که کۆچههران بهلگهیان نیشانی نهنساندا له رۆژی (کهپرهکه) به نزیکی پیغه مبهروه (صلی الله علیه وسلم) و سهرکهوتنیان بهدهست هیئا، نهگهر نهوه سهرکهوتن بێ بهو هۆیهوه، نهوه ئیمه حهق وایه به بهلگهی بزانی بۆ خۆمان، نهگهر سهرکهوتن به شتی تر بووه، نهوه نهنسا لهسهر داوای خۆیان پابهندن، بهههله بۆچوونت وایه، که من ئیرمیی بردووه به ههموو خهلیفهکان و بیفهرمانیم کردووه لهگهڵیان، خۆ نهگهر نهوه راست بێ تاوان له سهر تۆ نییه، ههتا پۆزش لهسهر تۆبێ، نهوه ناتهواوییهکه شورمیی بۆ تۆ نییه.

ئهوجا وتووته: من وهکو خوشتری گوریس له لوتکراو رایان کیشاوم بۆ بهستنی پهیمان، ههسهه بهخوا، نیازت زهم بووه، بهلام نهوه مهدهحه ! و یستوته خهلگی شهرمهزار بکهیت، بهلام خۆت شهرمهزار کردووه، چونکه موسلمان عهیب نییه ستملیکراو بێ، نهگهر گومانی لهباومرێ خۆی نهبێ و یهقیینی گوماناییی نهبێ، نهوهی باسکردووه بهلگهی منه بۆ غهیری تۆ، بهلام بۆ تۆ ههندیکم به پێی پێویست باسکردووه، ئهوجا باسی رودای من و عوسمانت کردووه، نهوه بهراستی حهقی خۆته گفتوگۆی لهسهر بکهی لهبهر خزمایهتیت لهگهڵ نهو، بهلام له من و له تۆ کامان زیاتر دۆژمنکاریمان کردووه و کامان جینگهی کوشتارگهی شارمهزایه، توخوا نهو کهسهی، که بهههموو هیزی یارمهتیی و هاوکاری خسته بهردهمی و له

وه لāmda قه بووئی نه بوو وه به توندیی داوای کرد، که حهقت نه بی به سه ریه وه و پییوت که سم له سه ر لاهه به، یان نه وه که سه ی به توندیی داوای هاوکاری و یارمه تیی لیکرد و که چی نه هات به دهمیه وه و به دهستی نه نهقه ست خوئی دواخت، مه رگی بۆ ره وانه کرد له جیی هاوکاری، ههتا به وه قه زاوقه دهری خوئی گه یشت، نه خیر قه سه م به خودا، خودا بۆ خوئی نه زانی کئ سستی کرد له هاوکاری و به دمنگ نه یوت به براکانی ومه بۆ لام و بگه ره فریام، به لام نه وان پیاوی جهنگ نین و خوئیانی لینادمن، به که می نه بی.

من هه رگیز بیانوو ناهینه وه، که من زۆر کار و کردار و رودای نهوم به دل نه بووه و بییم ناخۆش بووه نهو کارانه ی، نه گه ر پینیشاندان و نامۆزگاری گوناح بی، نه وه زۆر کهس که لۆمه نه کرئ بیگوناچه، چونکه زۆر کهس زۆر نامۆزگاری دهکا تووشی گومان ده بی له خه لکه وه، به لام من هیچ مه به ستم نه بووه (جگه له ناشتی و پیک که و تن به پیی توانم و ته و فیک ته نها له خودا داوا نه که م و ته نها پشتیشم به و به ستووه)، نه و مشت قه رموووه: که گوايه من له لای تۆ ته نها شمشیرم هه یه، خۆم و یارانم ! لام سه پر نه و بیکه نینه پاش نه و گریان و فرمی سکرژاندنه !.

نه وه که ی کورانی عه بدولوته لیب له رووی دوزمنان پاشه کشیان کردووه و به شمشیر ترساندونیان ؟! (که می سه بر بکه ههتا حه مه ل دیته ناو جهنگه وه)، نه و کاته نه وه ی تۆ داوای نه که ی بیته مه دانه وه دیت و زۆر لیت نزیک ده بیته وه و نه وه ی زۆر به دووری نه زانی، نه وه هاتم به په له بۆ لاتان له گه ل سوپایه کی زۆر گه و ره له موهاجیر و نه نسا ر و شوینکه وتوانی چاک، که نه مسه ر و نه و سه ری زۆر پان و به رینه و تۆ زیان گشتگیره و به رگی مه رگیان پۆشیوه، حه زیان لیه له په که م به یه ککه یشتندا بۆلای خودا بچن، له گه لیاندا نه وه ی به درییه کان هه یه و شمشیری هاشمی، که خۆت چاک شارمزی، ده می شیره کان له به رامبه ر براو خال و باپیر و خزمانت چۆنه و (وَمَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ بِبَعِيدٍ... نه وانه ش له زۆردار و مله وړان دوور نییه).

(۲۹)

نامهیهك بۇ دانیشتوانی به سره

له بهر نهوهی گوریس و کوئک و مووتان زۆر شیکردوو مه وه و پرش و بلاو بوون به پادیهک، ههزم نه کرد له بیرتان بکر دایه، به لام من له تاوانبارتان خوش بووم و به شمشیر شوینی به زیوتان نه که وتم و خۆبه دمستانم لیقه بول کردن، نه گهر پاوبۆچوونی هه له و ویرانه رتان و لاوازی و بێنرخیی بیرکردنه و مه تان، که زۆر ناحهقه دمیوهی دزایه تی من بکات، نه وه من به خۆم و سوپاوه نزیك بوومه وه لیقان و کاروانم بارکردوو بۆ لاتان، نه گهر گاری بکه ن، که به مه جوری بییم بۆ سهرتان، گاریکتان به سهر دینم جهنگی (رۆژی جه مه ل) له چاویدا وه که لیسانه وهی دمی که وچک وابیت !!، له گهل نه و مه شدا من نه وهی گوێراپه له پیزی زۆری هه یه لام، هه موو نامۆزگاریتان و مه رده گهرم، هه رگیز له تاوانبارمه وه نارۆم بۆ بیتاوان، له پهمانشکینه وه ناچم بۆ خاومه نه لێن.

(۳۰)

نامهیهك بۆ مه عاوییه

ته قوای خودا بکه له و شتانهی له بهر دمهسته و باش حیای بکه ره وه، حه قیان جییه له سهرت، بکه پۆه به گرتنه بهری پێگه یهک، که بیانووی نه زانیته نییه، فه رمان به جیهینان نیشانهی دیار و ناشکرای هه یه، پێگه ی تهخت و روونی هه یه، پێگه بێگري و کۆسپه، مه بهست و نامانج کێ داوای نه کات، ماف کتیه و مروی عاقل و ژیر دمیدات به خاومه نه که ی، بیاوی پهست و نه فسنزم نکۆلی لیته کات، هه رکهس به هه ر ناوی له و راستییه لایدا، سته مکار و ناله باره و له راستی لایداوه، کوێرانه وێله و سهرگه ردان، دمهستی له نیعمه تی خوداوه ناوه و به ته مای ئازار و خه شمی خودایه.

وریابه! بکه ره فریای نه فسی خۆت، خودا پێگه ی نیشاندای، نه وه ئۆبالی گاره جه وته کانت به م شیوه ی گه یاندوی، پێده چێ نه سپی خۆت بۆ ناوچال ده هاژوی، بۆ کۆلانی بیباومری هه نگاو دمنیی، دموونی خۆت نه وه قوربه خهسته ی بۆ داناوی،

دمیهوئ لهو لیتهمهت ههلبکیشی و بهرمو تیاچوون و لهناوچوونت بهری، بهو ریگه سهخت و دژوارت نهبات.

(٣١)

راسپاردە بۆ حەسەن لە گوندی حازرین کە ئە سیفین گەرایەو

لهو باوکهی، کە تیدا چوو، دانیناوه به قورسیی زهماندا، تهمهن پشته ههگر دووه لیتی، خۆی داوخته دمستی چهرخێ نهمرۆ، نهیاره لهگهڵ ئەم دنیا، له شوین مردوان جینیشینه، سبهی نیازی کۆچی ههیه، بۆ ئەو کورپی دلی بهنده بهکاریک، کە پیناگا، ریبواریکی ریگهئ هوانهیه، کە فهوتان، نیشانهی تیری دهرد و نهخۆشییه، لهناو لهپی دمستی رۆژگار، تیر بهرکهوتووی گشت نالهباریی و بهلایهک، بهرکهوتووی کۆیلە دنیایه و بازرگانی لهخۆبایی و قهرزازی گشت مهرگهکانه، دلی مهرگه و هاوپهیمانی داخ و خەم و خەفته، هاوشانی داماوێ و ناخۆشییه، پهیکهری دهردهدارییه، کهوتهی ئارمژوووهکانه، جینیشینی مردوانه.

ئەو جا... پاش ئەوه، ئەوهی بۆم دهرکهوتوو، کە ئەو زهمانه پشته له من کردوو، کات له من ههلی تۆراندوو و قیامهت به پیرمهوه هاتوو، ماوهم نییه، کە باسی غهیری خۆم بکهه و گرنگی بهدوا رۆژم بدهم، بهلام من، کە خهريکبوون به خۆمهوه تاکی کردوومهتوه له نیش و نازاری خهڵک، کهچی بۆچوون و پای خۆم ریگهئ نهدام و لایدام له خواستی خۆم، پوختهی کاری خۆمی دایه دمستی خۆم، ئەو کارم ههنگاوی پینام بۆ کاری جدی و بی گالته و شوخیی و بۆ راستیهک، کە درۆی تیکهلاو نییه، لهبهر ئەوهی، کە تۆم داناوه به پارچهیهک له خۆم، بهلکو به تهواوی خۆم تۆم بینیه، بهرادییهک ئەگەر شتی بهرتۆ بکهوئ، بهرخۆم کهوتوو، ئەگەر مهرگ بۆ تۆ هات بۆ من هاتوو، لهبهر ئەوه ههرجی لای تۆ مهبهسته، لای منیش مهبهسته، وهک مهبهستی خۆم، لهبهر ئەوه ئەم نامهیه بۆ نوسیویت بۆ ئەوهی لات بیت، ئەگەر مام و ئەگەر مردم، زۆر به دلناییهوه راسپاردت ئەگهه به تهقوا و لهخوا ترسان (ئهی کوپ خۆم).. ههمیشه پایهنیدییت ههبن به فرمانهکانی خودا، ناومدانکردنهوهی دل و دهروونت بهیادی خوداوه، دمستگرتن بهو

دەسگىرى خۇدا دايناۋە، دەپىن كام دەسگىر پتەۋتر و قايمىر بىت، لە دەسگىرى نىۋان تۆ و خوداى بەرز ! ئەگەر تۆ دەستى توند پىۋە بگىرى ! دلت بە زىندوۋىي رابگىرە، ھەمىشە بە نامۇزگارىي و بىمىرنە بە ۋازھىنان لە دنيا و بەھىزگىردى يەقىن، پروناكىي بگەرەۋە بە جوامىرىي و ھىكمەت، ھەمىشە سەرى پى نەۋى بگە بە پادى مردن، بىريارى پىبدە بۆ نەمان و دەرد و بەلاكانى دنياى لەبەرچاۋ پروون بگەرەۋە، ھۇشيارى بگەرەۋە لە ھىرشى زەمانە و ناخۇشىي گۆراني چەرخ و زەمان و شەۋان و رۆژان، ھەۋالى چاخەكانى پىشىنى بۆ باس بگە، بەيادى بھىنە ئەۋانەي پىش تۆ چيان بەسەر ھات، بىرۆ سەفەرى ھەۋار و مال و ئاسەۋاريان بگە، بىيىنە بزانە چيان كىردوۋە لەو شويىنەي، كە گۋاستوۋيانەتەۋە لىي، لە كۆي و لە چ مائىك نىشتەجى بوون، ئەو كات بۆت دەرنەكەۋى لە دۆست و خۇشەۋىستەكان جىابوونەتەۋە و چوونەتە ۋلاتى غەرىبىي و نامۆيى، تۆش ۋا خۆت دابنى، كە دەبىتە يەكك لەۋان، كەۋاتە شوپىن پشۋودانت چاك بگە و قىيامەت بە دنيا مەفرۆشە، ئەۋەي ناپىزانى قسەي لەسەر مەكە، گوتار لەسەر كاري مەدە، كە لە سەرت نىيە، لە سەر پىگەيەك مەپۆ، كە بزانى ۋندەبىيت، چونكە دەستەلگىرتن لە سەرلېشاۋيى، چاكترە لە خۇدانە دەست گىژاۋ، فەرمان بە چاكە بگە لە چاكان دەزمىرىي، نا بگە لە خراپە بەدەست و بە زمان و خۆت دوور بگىرە لە خراپە و خراپەكار، بە ھەۋل و كۆشى خۆت و جىھاد لە رېي خۇدا بگە، ۋەك ئەرك و پىۋىستىي، لە بەرخۇدا لە لۆمەي لۆمەكاران مەترسە، خۆت بەاۋە ناۋ نارەحەتىي بۆ كاري حەق و راستىي، لە ھەر كۆي ھەبۋو، خۆت لە شەرعدا شارمزا بگە، خۆت راپىنە لە سەر ئارامگىرتن و خۇراگىرى لەسەر ناخۇشىي، ئارامگىرتن پەشتىكى زۆر بەرزە، بۆ ھەموو كارىك پەنا بۆ خۇدا بەرە، چونكە بەۋ كارە خۆت لە ئەشكەۋتى مەھكەم و شوپىن پارىزگەيەكى قايم و پارىزمىكى بە دەسلەت دەبىنى، لە داۋا كىردن لە خوداى خۆت دىسۆزانە بە، چونكە بەخشىن و نەدان، تەنھا لاي ئەۋە، لە ھەموو كارەكانتدا بىرى قوۋل و تىژ بگەرەۋە و چاكە و خراپەي پروون بگەرەۋە، ئەم راسپاردەم تىيگە، ھەرگىز دوورى مەخەرەۋە لەخۆت و كەنارى مەكە، چونكە باشتىن ۋشە ئەۋمىيە سوۋدى ھەبى، ئەۋمىش باش بزانە زانستى بىسوۋد چاكەي نىيە، ئەۋ زانستەش، كە حەق نىيە فېرى بىيت سوۋدەند نايىت.

كوپى خۆم! من، كه ههستمكرد تهمنم بهره و گۆتايى دهچى و پۆز به پۆز
سست و لاوازتر دمب، له بهر نهوه نهه پاسپاردهم كردى و بازى كارى باشم بۆ
باسكردوى، پيش نهوهى نهجهلم نزيك بيهوه، نهوهى له دلمه بۆ توى باس بكهم،
پيش نهوهى ههندى راوبيرم كهه بكات، وهك لهشم كهه نهكات، يان پيش نهوهى
ههندى نازاوهى دنيا و نارمزووى ههواو نهفس داتبگرئ بۆت باس بكهم، نهوكاته
وهك گياندارىكى نارهمت و تووش و سرك به رچاو بكهوى، دلى لاو وهك خاكى بن
درك و داله، ههرچى تيدا بپروينى ومرى دهگرئ، له بهر نهوه پهلهمكرد بۆ دادانى
نهدمب، پيش نهوهى دلت رهمق بى و گيانت وابهسته بى و بتوانى راوبۆچونى راست و
رهمان پيشوازى بكهى، ههندى ههرمان ههيه خاوهن نهزموونهكان نهركى به
نهزموون كردنيان له كۆل تۆ كردوومهوه، لهسهر تۆ نهماوه خۆت نارهمت بكهيت
و تافى بكهيهوه، نهومتان بۆ هاتوو، كه نيمه به گهنجى ههولمان بۆ نهدا و بۆت
پروون نهبيتهوه، نهوهى لاي نيمه تاريك بوو.

كوپى خۆم! من نهگهر چى تهمنم زۆر نيه وهك پيشينهى خۆم، زۆرم
ههولداوه ههواليان و دمنگوباسى پيشينهكان بزانم، به رادميهك بهناو ناسهوارياندا
تيههريووم وكمو نهوانم ليهاتوو، بهلكو له بهر زۆر بيركردنهوه له كار و باريان، وهك
نهمويه لهگهڵ يهكهه كس و دواكهسيان ژيايم، له بهر نهوه نهزانم پروون و ليل له
يهك حيا كهمهوه، سوود و زيان نهناسم، له ههموويان بۆ تۆ حيام كردوومهوه،
سهركوتهل و بنبيژنگ، گاميان جوانه بۆ تۆم ههلبژاردوو، له تۆم لاداوه نهوهى
نادياره، نهوهى به باشم زانيوه و بۆ تۆ باشه، باوكى دلسۆز مهبهستيتى و من به
چاگم زانيوه بۆ رهوش و نهدمبى تۆ، بۆت ناماده بكهم، تۆيهك، كه له سهرمتاي
تهمن و ههوهلى عومرته پروو له زهمانيت، دليكى ساف و نيازىكى پاك و دموونىكى
بيخهوشت ههيه، زۆرم مهبهسته، كه دهست بكهى به فيربوونى قورئان، كه كهلامى
خوداي بهرزه و فيربوونى مانا و مهبهستهكانى و ياسا و شهريعهتى ئىسلام و
حوكمهكانى و حهلال و حهرام، نامهوى لهوه زياتر سهرگهرمت بكهم، زۆر ترسم
ههبوو، كه ليت تيك بچى، نهوهى خهلكى تر سهرگهردانه له سهرى له پرووى بيروپا و
بۆچوون، كه زۆريان لايان شاراويمه، ههر له بهر نهمويه حهزم كردوو نهومت لى
دوباره بكهمهوه، كه ئاگاداريت زۆر باشتره لهوه ههنگاو بنىي بۆ كارى، كه دنيا

نیم تووشی زیان نابی و ئومیدم بە خودا ھەبە، کە تەوھیت بەدات بۆ پێی راست و لە سەر جادەى تەخت داتبین، لەبەر ئەوەى ئەم راسپاردەم بە بۆ ناردی، کورم ئەووش بزانە.. ئەوەى زۆرم مەبەستە لە منى و مریگری و بەگویم بکەى لەم راسپاردەم بە، خۆپاریزی و تەقوايە لە خودا، خۆت رابینی لەسەر ھەرزەکان و پەپرمەوى ئەو کارانە بکەى، کە باو باپیرانت و پیاوچاگانى ئال و بەیت لەسەرى بوون، چونکە ئەوانە ئەوەى باش بوو بۆیان، پشتگوێیان نەخستوو وەك ئیستەى تۆ و بیرکردنەومیان وەك ئیستەى تۆ، ئەوجا گەراونەتەووە بۆ زانیاریى خۆیان و وازھێنان لەو کارەى لە سەریان ھەرز نەبوو، دەبێ تۆش وەك ئەوان زانا بیت، ھەموو کارێك بە زانست و بیرکردنەووە نەجامیدە، نەگەى دواى کارى گوماناووی بکەوى، خۆت لەکارى ئاژاو و دووبەرەگى بەدەى ! ھەمیشە سەرھتای کارت و پێشەوہى روانینت لەو کارانەدا، داواى ھاوکاری لە خودای خۆت بکە و مەیلت لای ئەو بێت، کە تەوھیت بەدات و ماوت نەدات کارى نزیك لە تەمومز و لەناو کارى گوماناوویت بەھاو، بتداتە دەستى سەر لێشێواوی و ونبوون، ئەوگات، کە دلتیا بوویت، کە دلت پاك و بێ چلگە و ترست لە خودا ھەبوو و فیکرت تەواو بوو و ھەموو لایەنێكى کۆکردووتەووە و ھەموو ویست و مەبەستت یەك بوو، ئەوگاتە بە وردیى بیر بکەرەووە و تێ بفکرە لەوەى من بۆم ناردوى، بۆم مانا کردوى و شیمکردووتەووە بۆت، ئەگەر تۆ بەم شیوت بۆ پیک نەگەوت و بە ئارمژووی خۆت کار نەھاتە پێشەووە و ماوہى بیرکردنەووە نەبوو و تەماشاکردنى گەم بوو، ئەووە بزانە تۆ ھەنگاوى کوێرانە ئەھاوێی و خۆت ئەخەیتە تاریکستانەووە، خۆ ئایینپەروریش نابێ ھەنگاوى ھەلە و تیکەل و پیکەل بکات و دەست ھەلگرتن زۆر باشترە، زۆر بە وردیى و باشیى لە راسپاردەگەم حالى ببە و تییبگە کوپى خۆم !.. ئەووش بزانە خاومنى مردن، خاومنى ژيانیشە، داھینەر و درووست، مەرگھینەریشە، لە ناوبەر و ھەوتینەرە و دوبارە درووستکاریشە، دمردھاومر و شیفابەخشیشە، ئەو دنیا ھەرگیز سەقام گیر نابێ، تەنھا لە سەر ویستی خودا نەبێ، ئەویش خۆشیى و ناخۆشیى و پاداشت و تۆلەى ھەبە، لە زیندوو بوونەوہى دوبارەدا، پان ھەرچى خۆى ئارمژوو بکا، کە زانست پێى نییە، ھەر کارێك لەلات ئالۆز بوو و نەتزانى چى بکەیت، پراھەى ھەلەى بۆ مەگە، بیسپێرە بە نەزانینی خۆت، چونکە یەكەمجار بە نەزانى

درووستکراوی، له پاشان فیرکراوی و زانیوته، زور شت همیه تۆ لئی بېناگای و راپوځچونت سهرگهردان و وئله، جاو رېشکهو بېشکه ئهکات، پاشان به جوانیی دمیبینی، توند خۆت وابهسته بکه بهو کهسهی، که درووستی کردوی و پۆزی داوی و بهم شیوه راوهستاوی کردوی، تهنه و تهنه بهندیتهی بۆ ئه و بکه و بهس، ههر مهیل و دلت بۆ لای ئه و بئ و ترست تهنه له و بیت.

پۆله گیان... ئه ووش چاک بزانه ههتا ئیستا، کهس نهیتوانیوه وهک پیغه مبهری ئیمه (صلی الله علیه وسلم)، باسی خودای بهرز و پاک بکات، تۆش ئه و بکه به چاوساگی خۆت و پئی رازیه بهشپاریز بئ و بۆ رینگهی رزگاری بېشه وای، منیش کهمته رخه م نه بووم له نامۆزگاریی و پهرومرده کردنت، تۆ خۆت بۆ خۆت به قه دمر من، ههرچهند زور خۆت ماندوو بکهی، گارت بۆ خۆت نه کردوو.

کورم! ئه ووش باش بزانه، ئه گهر خودا هاوهلی هه بوایه، ئه وه نوینهری دههات بۆ لات و بهشیک له دمهسلات و شکوی ئهوت بۆ دمرئه کهوت و کردار و سیفاتی ئهوت ئهزانی، بهلام ئه و خودایه تهنه یه و یه که، وهک خۆی فهرموویتهی و باسی خۆی کردوو، کهس نییه هاودزی له دمهسلات و مهزنایه تی و ههرگیز له دمهسلات لانا بڕی، ههمیشه و بهردهوام دمهسلاتداری یه کهم بووه له پېش شتهکان، به مانای ئه وهی یه که میهتی بۆ دانهراوه، کۆتایی هه موو شتهکان بئ کۆتایی خۆی، زور له وه گه ورمتره، که خوایه تی به دل و چاوی ئیمه دیاری بکری.

که ئه ووت زانی، ئه و جا کردارت به شیومیه ک بئ، که خه لکی بچووکی وهک تۆ ئه نجامی ئه دا، خۆی بۆ لای پهرومهندهی خۆی، ههمیشه له فهرمانی دابی و ترسی هه بی له تۆله و سزای و رق و تورپی، ئه و خودا ههمیشه فهرمانی به چاک پیدای و قه دهغه ی خراپه ی ئی کردوی.

کورپی من...! ئاگادارم کردوی دنیا و حال و باالی نه مان و ئازوگو یازی و باسی قیامه تم بۆ کردوی، ئه وهی دانراوه بۆ نیشته جیکانی و بۆ ههر دوو لایان، نمونه م بۆ باس کردوی، بۆ په ند و نامۆزگاریی له دنیا و ترست له قیامه ت هه بی، وئنه ی دنیا و ئه زمونه گانی دنیا وهک کۆمه لیکه له سه فهر دابن، شوینی هه سانه ومیان به دل

^۸ نازوگو یاز: گواسته وه

نەبئ، لەبەر زبیری و بێئاویی و وشكەسالی و گرانیی و بە دلیان نەبئ، لە جیگەیهکی تر شوین و مەنزلیان بۆ نامادە کرابئ، کە زۆر خۆش و پڕ لە خێر و بێر و باخ و باخات و لەومرگە و ھەموو جۆرە میوە، لەبەر خۆشی شوینی تازمیان ھەموو شتیان لە ناخۆشی و قورسی سەفەرەکە لەبەرچوو، لەدوست و خۆشەویستانیان دوورکەوتنەو، کە بەجێیان ھێلاو و لە بیرنەماو، ناخۆشی و ماندوو بوونی سەفەریان فەرامۆش کردوو، ئەو ھەموو ژیان و ژیاواری زبەر و سەختەیان لەبەر نەماو، لەبەر فراوانیی شوینی نوێیان و ھەواری تازمیان و ھەموو ژیان و ئازاریان ساپژ بوو، بێرناکەنەو لەژیاواری پۆژانە و لە قەرزاری، ھیچ شتی نییە خۆشتر لەم جیگەیه لە شوین و گەرەك و شارەکەیان، نموونە و وێنە ئەو کەسە، کە بەدنیا خەڵەتاو و تووشی فێلەکانی بوو، وەك ئەو کۆمەلە وایە لە شوینیکی ئاومدان و ھەرزانی و پڕ لە خۆشی و دابینکردنی گشت ئارموزەکان، ئەم شوینە خۆشەیان پێ پەوا نەبین و دوریان بۆ ھەنەو بۆ شوینیکی وشك و گران و سەخت، ھیچ شتی نییە ئەومەندە ئازاریان بدات، لەو ناخۆشتر لەو شوینە خۆشە بۆ ئەم شوینە ناخۆشە بەکتوپیری، بەزۆر پەلکێش بکری ئەم شوینی تازمیان.

کورێ من... دەبێ خۆت بکەیتە تەرازوو بۆ کێشانەنی نیوان خۆت و غەیری خۆت، ھەرچی بۆ خۆت پێ باشە و خۆشە، بۆ غەیریشت پێت خۆش بێ، ھەرچی پێت ناخۆشە، بۆ خۆت بۆ غەیریشت پێت ناخۆش بێ، ھەرگیز زۆرداری و ستەم مەکە، کە پێت ناخۆشە خەڵک ستەمت لێبکا، چاکە بکە وەك حەزەت لێیە چاکەت لەگەڵ بکری، لە بەرجاوت قێزموون بێ، ئەوێ بۆ خەڵک بە قێزموونی ئەزانێ، خۆت بە جی رازیت، با بۆ خەڵکیش رازی بێ، گەفتوگۆ مەکە لە سەر شتی، کە نایزانێ، ھەر چەند کەمیش بزانی، ئەوێ حەزەت لێی نییە بە دەمتا بێت مەیلی، بە قەدەر ئەوێ حەزەت لێ نییە، کە خەڵک ئەیلی.

ئەوێش باش بزانی بۆ بە چاگزانی و لە خۆبایببوون، ھەمیشە دژی راستییە، نەخۆشی ژیریە، ھەول بدە و خۆت ماندوو بکە لە کاری خۆت و خۆت مەکە بە خەزە و گەنجینە بۆ کەس، کە راپەکت گرتەبەر زیاتر لە خواترسبە، دەبێ بزانی لەبەر دەمتا رێگایەکی زۆر ھەبە، ناخۆشی زۆر لەبەرە، دەبێ بە چاکی و باشیی ئەو رێگەبە بپرێت، بە ئەندازە ئەو رێگە تیشووت پێ بێ، نابێ کۆلەپشت زۆر

قورس بئ، له سهر پشتی خۆت به ئەندازەى توانای خۆت بار هەلبگره، قورسیی بارهکەت مایه‌ى نازار و ماندوو بوونی زیادیه، ئەگەر پێکەوئ هەزار و کەدمەست دەسکەوئ، کە هەندئ شتومەکت بۆ هەلگرن و لەولاوه پێت بدەنەوه به هەل بزانه، با بۆت هەلگرن و خۆشت چەندت پێکرا، با به‌خۆت بئ، چونکە لەوانه‌یه له‌وئ دەست نەکەوتیته‌وه، ئەومەش به هەل بزانه ئەوه‌ى داوای (وام)ت ئ ئەکات و تۆش له دەستە بیدەرئ، بۆ ئەوه‌ى له پۆزى تەنگانەدا ئەو هەرزە فریات بکەوئ، ئەومەش بزانه لەبەر دەمت پله و سەختی و لیڕه‌وارى بەرز له بەردەمتە و سەرکەوتن زۆر زەحمەتە، بارسووک حالى باشتره له بار قورس، ئەومەش به سستی پئ ئەکات، حالى خرابتره لهو کەسەى به پەله ئەروا، ئەومەش باش بزانه نیشته‌جی‌ت لهو شوینە، یان به‌هەشت یان ناگره، له پێشه‌وه تەته‌رئ پەوانه بکه، زۆر شتی پێیده بۆ ئەوه‌ى ماله‌کەت بۆ پێکبجات، هەتا خۆت ئەپۆی، چونکە له‌وئ یاریدەمەر و هاوکاری نییه له‌گە‌لت ماندوو بئ، جگه له خۆت و کردموه و گۆششی خۆت نەبئ، ماوه‌ى گە‌رانه‌ومشت نییه بۆ دنیا، هەتا هەندئ شتی باش له‌گە‌ل خۆت بەری، ئەومەش بزانه درووستکاری گەنجینه‌کانى زه‌وى و ناسمان خۆى ماوه‌ى داوای، کە داوا بکەى و به‌ئینی پێداوای، کە داوا و نزات قەبوولە، خۆى فەرمانى داوه، کە داوا بکەى و ئەویش پێت ببەخشئ، داوای به‌زمى بکەى، ئەویش پەحمت پئ بکات، له نیوان خۆى و تۆدا دەرگاوانى دانەناوه، هەتا دەست بە‌پروته‌وه بنئ و برپارى نەداوه، کە واسته به‌کاربێنى، هەتا واستمت بۆ بکات، دەرگای گە‌رانه‌وه و پەشیمانی ئ ئەگرتووئ، پەله‌ش ناکات له تۆله و سزای نزیك و، شەرمەزات ناکات به پاشگەز بوونه‌وه، ئابرووت نابا لهو شوینە، کەحەق وایه ئابروت بەرئ، داوات ئ ناکات له پەشیمانی‌دا، زۆر خۆت ماندوو و ناپەحمت بکەى، زۆر بگره و بەردەت له‌گە‌ل ناکا له سەر تاوانه‌کانت و چەندوچوونى نییه، هەرگیز بئ هیوا و بئ ئومیدى نەکردوئ له به‌خشنەمى و به‌زمى خۆى، ئەک هەر ئەومەند، به‌ئکو گە‌رانه‌وه و دەستەلگرتن له تاوان و گوناح به چاکەى داناوه بۆت، گوناحی‌ک به پەک له سەرت نووسراوه و چاکەت به دە قات، له‌گوناح پێگە‌ى گە‌رانه‌وه‌ى کردووته‌وه، هەر له‌گە‌ل پەکەم بانگکردن گۆنپەستى تۆیه به ترس و له سەر‌خۆش داوا بکەى ئەو هەر ئاگاداره، کە به هیواشی پێویستى خۆتى بۆ باس دمه‌کى و به نه‌ینى پێنى ده‌ئێتى، با له دەروونى

خۆشت بێ، سكالآ و نزاى خۆت و نازارمكانت پېش ئەوه تۆ باسى بكەى، ئەو ئاگاداره و پېى خۆشه هاوكارىت بكا بۆ لادان و لابردنى، پرسىارى ئى بكە، كە رەحمت پېى بكات بە ئەندازمىهك، كەكەس ناتوانى لە خەزنەى ئەوى زۆرتر لایى و بەشت بدات، لە هەموو پرووێهكەوه: تەمەنى زیاد، لەشساغىي، رۆزى فراوانى، ئەومته هەموو كلىلى خەزنەكانى داومته دەست خۆت، كە رېگەى داوا كردنى ئى نەبەستووېى، هەر گات بتهوئى ئەتوانى بەداوا و نزاو پارانەوه، دەرگای نىعمەتەكانى لەسەر خۆت واز بكەى، رېژنە بارانى رەحمەتى بەسەر خۆتا ببارىنى، نەكەى هەرگىز گىرابوون بە دوور بزانى، چونكە لاى بەخسندمىي پەيوەندە بە نیازمەوه، بۆيە هەندى جار دواى ئەخا، هەتا زياتر و گەورەتر بداتى، زۆر جار وارېك ئەكەوئى داواى كارى ئەكەى و بۆت درووست نابى، بەلام لە لايەكى دىكەوه دوور، يان نزيك لە داواكەى خۆت زياتر بۆ دئ و لەوى خۆت، كە بۆت نەكراوه، باشتەرت بۆ ئەنجام دەدرئ، زۆر جار تۆ خۆت نازانى لە داواكەت تياچوون و زيانى بۆ خۆت تىدايە، ئەگەر بۆت قەبوڵ بكرئ، لەبەر ئەوه، با داواكەت بۆ شتى بى سوودى تۆى تىدا بى و زيان و نازارى نەبى و پەرچەكردارى نەبى بۆت، مەرج نىيە سامان بۆ تۆ، تۆ بۆ سامان بى، بزانە تۆ بۆ ئەو دنيا درووستكراوى نەك بۆ ئەم دنيا، بۆ نەمان نەوهك بۆ مان، بۆ مردن نەوهك بۆ زيان، بۆ هەوارى كەمماوه و كەمزيان و سەفەر بۆ قىامت، تۆ نىچىرى مەرگى، كەس لە دەستى دەرەز نابى و هەر ئەبى دەستگىر بى، ئاگاداربە نەوهك لەكاتى ناوهخت و خراپ لە سەرت حازر بى، لەوانەبىت خۆتى ئى پاشگەز بكەى و فريای نەكەوى، مەرگ ماومت ئەداو خۆت بەدەستى خۆت بخەيتە چالەوه.

باسى مەرگ

رۆلەى من...! زۆر يادى مردن بكە، يادى ئەو حالە بكە، كە بەره و پرووى دەبىتەوه و دواى مردن بەسەرتدئ و تووشى دەبى، بۆ ئەوهى، كە هات تۆ نامادىي تەواوت بۆى هەبى، هيز و تواناى خۆت بۆ نامادە كردبى، نەوهك كتوپر سەرت لىدا و تۆ سەرت لىبشيوئى، نەكەى تۆش وەك دنياويستەكان، كەوا دىزانن نەمرن تىدا و راپراوئىنى بۆ ئەكەن و بازى بۆ ئەدەن، چونكە ئاگادار و ھۆشيارىي پىداوى و ھەوالى مردنى بۆ داوى و ھەموو خراپە و گەنىيەكەى بۆ باسكردووى، بۆى رپوونكردووتەوه،

كە دنياپەرست لە گەلێك شەركەر و وەرپەر و درێندە گۆشتخۆر و بە پەلامار، نەك بۆ تۆ لە يەكتر ئەومرێن و هێرش دەبەن، زۆرداری زۆر ئەخوا، گەورە بچووك دەسگیر ئەكات و زائە بەسەریا، كۆمەلە ئازەلێكە هەندێ پێومەنكرادە، هەندێ بەرەلایە و عەقڵ و فامی لە دەستداوە و پێی نادياريان گرتوومە بەر، لەومرپان دەرد و دەغەزارییە لە شیوی لیروەر و سەخت و پەق، كە شوانیان لەسەر نییە بێوانی كۆیان بکاتەو، بە چاكی لەومرگە یاشیان بۆ پەیدا بکات و تێیدا بلەومرپێن، دنیا كۆیرانە دەستی گرتوون، پەلکێشی کردوون بۆ خراپە و سەرپۆشی لەسەر چاویان بەستووە، بۆ ئەوەی پێگە ی راست نەبینن، سەرلێشێواو و سەرگەردان و چەواشەن، لە نیعمەتەکانیدا خنكاو، پەنا بەخوا بە پەرورەدگاری خۆیانی دەزانن، ئەوان یاری و گەمە بە ئەو ئەكەن، ئەمانیش یاری و گالته بەو دەكەن.

نەرم و سووك داواکردن

ئەو کەمکەم تاریکیی نامینێ و کەژاوە و کاروان نزیكە بگاتە هەواری تازە، ئەوەی کەمێ پەلە بکات لەوانەیه زوو بگاتە مەنزل.

ئەومش چاك بزانه ئەوەی و لاخی سواری شەو و رۆژ بێ، زوو ئەگاتە بەرۆ، بەلام راپوستاو و بێ لقین بێ و ماوەکە بە هێمنیی و ئارامیی بپێ، بزانه بە یەقین ناتوانی هەموو ئاواتەکانەت بە دەست بێنی، ناشتوانی خۆت لە ئەجەل کەنار بکە، تۆش هەمان رێبەواری پێگە ی پێشینی خۆتی، کەمێ داواکاریی کەم بکەرەو و هەول و پەیداکردنت با جوان بێ، زۆر کاسپیی و بازەرگانی تووشی تالانیی دەبێ، ئەو نییە، کە هەموو کاسبکارێک رزقی زۆری هەبێ، ئەوەی بە نەرمیی و هیواشیی کاسپی بکات بپێش بێ، دەبێ زۆر بە وردیی خۆت بپاریزی لە سووکی و بەدناویی، با زۆر بە چاکیی دەستت راکێشێ بۆ دەسکەوتی زۆر، چونکە هەرگیز قەرەبووی نابرو چوونت بۆ نابیتەو، نەکە ی خۆت بکە ی بە پەند و کۆیلە کەسێت، کە خودا بە ئازادیی درووستی کردووی، هەرگیز ئەو خەیر نییە، کە بە شەر دەستت بکەوێ، ئەو ئاسانە ئاسان نییە بە قورسیی دەسکەوێ، نەکە ی زۆر پەلە بکە ی بە و لاخی سوارییەکەت و باری تەماع، ئەوەک بختاخە چالای فەوتان و تێدا چوون، ئەگەر بۆت بکری، با لە نیوان تۆ و خودا کەسیک نەبێ، کە نیعمەت و بەخشندەیی هەبێ بۆت،

چونكه تۆ رزق و رۆزى و بهشى خۆت، هەر دىست نهكهوى، نهو كهسهى له خوداوه دىت، زۆر گهورمتره لهو زۆرهى له خهلكهوه دىت، هەر جهنده هەر خودا ناردويهتى.

هه ندى سپاردهى ديكه

به فرىاى خۆت بكهوى له بىدهنگى، كارى ناپهسەندت نهى زۆر باشتره، له ههولئى بهدهست هينانهوى نهوى لهدهستت دەرچوو، نهوش له قسه و وشه و گفتوگۆت، پاراستنى نهوى لهناو كونه و خهروارمهتدا ههيه، به توند گریدانى دهريان و پاراستنى نهو شتهى لهدهستت دایه، لای من زۆر خوشتره، له داواکردنى شتئ له دهستى خهلكى ديكه، تفتوتالى نانوமிدى، زۆر چاكتره، له سوالكرن له خهلك، پيشهى بهرپز له پاكيى و چاكيى، باشتره، له سامانى زۆر لهگهڵ ناپاكيى و ناپهسەندى، مرؤف خۆى باشتر نهينى خۆى ئهپاريزئ، زۆر كهس ههيه ههنگاوى زيانى خۆى دههاوئ! هەر كهس زۆر بلى بيجايى زۆر نهئ، نهوش بىركاتهوه و ببىزئ روون نهبينئ، هاوپى چاكان بكه لهوان دادهنرئ، دووربه له پياو خراپان، دوور نهى له خراپهى زۆر گهن و پوخلهتيكهى حهرام، ستهم له بىدهسهلات خراپترين ستهمه، نهگهر نهرمى توندوتيزى تىداى توندوتيزيهكى نهرمه، زۆر جار دهرمان درمه، درم دهرمانه، ريكهوت نهى نامۆزگارى نادلسۆز سودمهنده، زۆر جاريش دهبئ نهوى نامۆزگارىت نهكات ناپاكه.

نهكهى ههرگيز و ههرگيز پشت ببهستى به ئاوات و ئومىدى زۆر دوور، چونكه كوتال و سهرمایه گهمزه و گيلهكانه، عهقلىش فيربوونى نهزموون و تافىكراوهكانه، باشترين شتىك، كه تافىكراپيتهوه نهوميه نامۆزگارى و پهندت دادات، ههلهكان بقۆزموه پيش نهوى ههناست دهرىچئ و بخنگى، ههموو داواكارىك دىسكهوتى نابئ و ههموو بزرىك ناگهپيتهوه، گهندهلى لهناوبردى تيشووه و لهوه گهندهلتر لهناو بردنى تيشووى نهو دنيايه، ههموو كارىك كۆتايى ههيه، نهوى قهدهرى تۆيه هەر بۆت دئ، بازركان له ناو مهترسيدايه، زۆر كهه بهرهكهتى له زۆر زياتره، هاوكارى نهفسنزم باش نييه، هاوكارى بهدگومان بيسوود و بئ نرخه، لهگهڵ زهمانه ئاسان بهو گونجاوبه، ههتا ولاخى بارمكهت بيزيان و هيمن بىت، هيچ كارئ

له دەست مەدە، بە تەمای لەوە زیاترمەبە، نەگەى سواری و لاخى تورە و سەرگەش
بیت، لەگاتى دەنگومرگرتن لە براکەت، تۆ دەستپیشخەریە بۆ پەيوەندى و لە پشت
تێکردنى، تۆ زیاتر نەرم و نزیكەو لەگاتى ڕژدى و دەست ھوچانى، تۆ دەسەنەت
زیاد بۆ، لە گاتى دوورەپەریزی ئەو، تۆ نزیكە، ھەتا ئەو توورە و توند بۆ، تۆ
نەرم و نیاىبە و لە گاتى گەتەندا بە ھانى بۆ بدۆزمەرەو، ھەتا ڕادمەك بە بەندى
خۆیت بزانى و خاوەن نىعمەت و دەلى ئەمرى تۆیە، بەلام دەبۆ زۆر ھۆشیار و بەناگا
بیت، ئەوانەى پێشوو نەگەى لە جىگە خۆى نەبۆ و شایستە نەبۆ، یان لەگەل کەسى
نائهەل و ناپەسەند بیکەى، نەگەى دوژمنى دۆست بکەیتە دۆست، ئەوگاتە دۆستت
لە دەست دەدەى، تۆ ئەبۆ بە دلسۆزى ئامۆژگارى و پەندى براکەت بەدى بە چاکە،
یان بە خراپە ڕقى خۆت بخۆرەو و کارى پێمەكە، من بۆ خۆم ڕقخواردنەووم زۆر لا
شیرین بوو، سەر ئەنجام و زۆر بە لەز ھاتووتمەو بەرچاوم، نەرمبە لەگەل ئەو
زبەر لەگەلت، چونکە بە نەرمى تۆ نەرم ئەبۆ، بەرامبەر دوژمن چاکەت ھەبۆ،
چونکە یەكێكە لەو دوو جۆرە سەرکەوتن و گەشتە بە ئامانج، ئەگەر وىستت جیا
ببیتەو لە براکەت بەشى ئەوەندە بەتەو، کە بتوانى دووبارە پەيوەست بیت
پێیەو، ئەگەر ڕۆژى ئەوەت بە باش زانى، ھەر کەس ئومىدى چاکەى لى کردى
ئومىدەكەى جیبەجى بکە، نەگەى ماڤى براکەت بخۆى بە پشت بەستن بە براپەتەى،
چونکە ئەو براپەتەى نىبە بە ناوى براپەتەىو ھەقى بخۆى، نەگەى کارى بکەى
مال و خىزانى ناردەھەت بن بەدەستەو، ئەو کەسەى مەیلی نىبە بۆت، تۆش خۆتى
لى نزیك مەکەرەو، ھەولبە چەندى براکەت ھەزى لە دوورکەوتنەومى، تۆش
زیاتر ھەزى لە نزیكى بۆ، یان چەندە ئەو ھەزى لە ناھەزى تۆبۆ تۆ زیاتر لەو
ھەزى لە چاکە بۆ، سەم لەو کەسەى سەمەت لى ئەگات بە گەرە مەزانە، چونکە
ئەو زىانە بۆ ئەو و سوودە بۆ تۆ، پاداشتى ئەو دڵخۆشت ئەگات ئەو نىبە تۆ
دلى عاجز بکەى.

کورى من...! باش بزانە ڕۆزى دوو جۆرە، یەكێك تۆ لە شوپنى و یەكێ ئەو لە
شوپنى تۆیە، ئەگەر تۆش بۆى نەروى ئەو ھەر دىت بۆ لات، زۆر شورەى و
ناشیرىنەکانى ھەزارى و سەرنەوى کردن و لوتبەرزى کاتى ساماندارى ئەو لە
دنیا بۆت دەمىنیتەو، ئەو کارمە کە شوپنەوانەو ھەمیشەت ڕێکدەخات، ئەگەر

ويستت خۆت سه‌غله‌ت بکه‌ی بۆ ئەو شتە‌ی له‌ ده‌ستتداوه‌، ئەبێ زیاتر بۆ ئەوه‌ بێ، که‌ به‌ ده‌ستت نه‌گه‌یشتووه‌، هه‌میشه‌ بۆ زانینی باشه‌ڕۆژ و بێشبینی نه‌هاتوو له‌ به‌ها و شیوه‌ی رابوردوی په‌ند و مره‌بگره‌، چونکه‌ شته‌کان هاوشیوه‌ی په‌کن و پارچه‌یان بۆ په‌کدی نه‌گونجی، نه‌که‌ی له‌و که‌سانه‌ بێ، که‌ په‌ند و مرناگرن، هه‌تا ئێشیان پێ نه‌گه‌یه‌نی، ئینسانی به‌ ئەده‌ب په‌ند و مرده‌گرێ و ئاژه‌ل به‌ لێدان، له‌ خۆت بکه‌رده‌وه‌ و داڕنه‌ خه‌می داها‌توو، له‌مه‌ولا به‌ توانستی نارامیی و خۆراگری و به‌روای پته‌و و ته‌واو هه‌ر که‌س له‌ ناوه‌رستی ڕێگه‌ لایدا سته‌مکاره‌ له‌ خۆی، یار و یاوهری باش هاوپه‌شته‌، دۆست ئەه‌وه‌یه‌ له‌ پاشمه‌له‌ دۆست بێ، خه‌زی زۆر جو‌ر بکه‌ له‌ کو‌یڕی، زۆر که‌سی دوور هه‌یه‌ زۆر له‌ نزیک نزیکه‌ره‌، زۆر نزیک هه‌یه‌ له‌ دوور دوورتره‌، غه‌ریب و نامۆ ئەو که‌سه‌یه‌ دۆستی نییه‌، هه‌ر که‌س له‌ راست لایدا ڕێگه‌ی خۆی ته‌نگ ده‌کاته‌وه‌، هه‌ر که‌س قه‌ه‌ری خۆی زانی قه‌ه‌ری زیاتر ڕاده‌گیرێ، پته‌وترین په‌یوه‌ست ئەو په‌یوه‌سته‌یه‌ له‌ نیوان تۆ و خودادا هه‌یه‌، هه‌ر که‌س بێ موبالات و نادهربه‌ست بوو له‌ ناستت، ئەوه‌ دو‌ژمنه‌ له‌گه‌له‌ت، زۆر بێ ئومیدی له‌ کامیابی باشته‌، ئەگه‌ر هه‌له‌یه‌ کردنی تیاچوون بێ، نابێ هه‌موو شوێنیکی شه‌رمگه‌ دهرکه‌وێ و نابێ هه‌له‌یه‌ ده‌ستکه‌وێ، زۆر جار چاوساغ هه‌ل ئەکه‌وێ و نوچ ده‌دا و کو‌رپش باش ڕێگه‌ نه‌بێ، بۆ کاری خراپ و نادرووست په‌له‌ مه‌که‌، چونکه‌ هه‌ر کات بته‌وێ نه‌توانی په‌له‌ بکه‌ی بۆی، دووری له‌ نه‌قام هاوتایه‌ به‌ ڕه‌قیقی چاک، هه‌ر که‌س بێ خه‌م بوو له‌ زه‌مانه‌، زه‌مانه‌ په‌ندی پێدا ده‌دا، هه‌ر که‌س زه‌مانه‌ گه‌وره‌ ڕاگیرێ گاته‌ی پێ نه‌کات، ئەوه‌ نییه‌ هه‌ر که‌س تیری ته‌قاندبێ ببێتکی، که‌ی گه‌وره‌ی ولات گۆرا، زه‌مانه‌ گۆراوه‌.

پرسیاری هاو‌رپێ پێش که‌وتنه‌ ڕێ، پرسپاری هاوسێ پێش وه‌ده‌ست هێنانی خانوو، هه‌وئێده‌ زۆر دووری له‌ گیرانه‌وه‌ی قسه‌ی گاته‌ه‌وگه‌پ و بێکه‌نین، با له‌ خه‌لکه‌وه‌ بیشی گیرنه‌وه‌.

راویوچوون دهریارهی ژن

نهگهی راویژ به ژن بکهی، چونکه راو بوچونیان کهم و کورته^۹ و عهزمیان کزه، ههولبده به هوی چارشیموه چاویان لی بپاریزی، چونکه سه رهپوش بویان زیاتر دهمیانپاریزی، نهومش بزانه دمرچوونیان خراپتر نییه له هینانی کهسانی، که جیگهی باومر نین بو لایان، نهگهر بتوانی تهنها خۆت بناسن نهوه بهو شیوه کار بکه، نهومنده کار مه دهره دمستی، که له توانای خۆی دمرچی، چونکه ژن په یحانهی بوئخۆشه، پالنهوان و قاره مان نییه، ریزگرتنی زیاد له کیشی خۆی لی مهگره، نهوهک ته ماع بکات واسته بو کهسی تر بکات.

ههرگیز نهگهی غیرهی له گهل بکهی، جگه له شوین و کات و کهسی شایستهی غیره، چونکه نهو دلپسی و غیریه، راستیش نهخۆش نهخاواک و پاکیزهش دهخاته جیگهی گومان و دلپراوکی، هه موو نهو کهسانهی له بهردمستت کار نهکهن سهر گهرمیان بکه، ههر کهس کاری خۆی و باری خۆی، چونکه ریزگهر له پشتبهستن به بهکتر و نه م به ته مای نهو، ریزی تهواوی هۆز و خیللی خۆت رابگره، چونکه نهوانه نهو بالهن، که پیی نهفزی و نهو نهژادهیه، که دهجیتهوه سهری و نهو دمستهیه، که ههوللی پیی نهدهی و دمستی پیی نهومشینی.

نزاو پارانهوه

وهی نیت نهوه سپاردمی بهخودا، خۆت و دین و دنیات، داواکارم له خودا، که چاکت بو بکا، نیسته و له مهولا و دنیا و قیامهت، نهگهر خودا ویستی بی.

^۹ نه م قهیه پیچهوانهی کردوهی پیغه مبه ره (صلی الله علیه وسلم)، چونکه پیغه مبه ره به راویوچونی (أم سلمه)ی خیزانی کردوه له سولحی حوده بییه، نهوه بو راو بوچونی (أم سلمه) هه مو سه حابهی له سه ریچی ریزگار کرد. پرواش ناکهین نه مه راو بوچونی نیام عهلی بیت، به لکو به زمانی نهو هه لبه ستراوه . (بلاوکار)

(۳۲)

نامه‌یه‌ك بۆ مه‌عاوییه

تۆ ئەزانی چیتكردوو، یەك نەوت لە خشتە بردوو و فەوتاندووتە، بە زۆری
چەواشە و فێلت لێكردوون، بەم یاخیبوون و سەرگەشییەت لەناو شەپۆلی دەریای
خۆت هاویشتون، تا ڕێگەگەلێك دایبۆشیوون، لەناو شەپۆل و گێژاودای، كارە
گومانناوییه‌كان نوقمی كردوون، نازانن بۆ كوێ لێبخورن، جارێ بۆ پێش و جارێ بۆ
دواوە دەرگەپێنەو، هەندێ بۆ پێشەو و هەندێ جارێش بۆ دواوە دەرگەپێنەو،
هەموویان پشەبەستوون بە كرداری خۆیان، جگە لەوانە، كە دەرگەپێنەو بۆ راستی
لەو ژیر و چاوپۆشنانە راستیپەرور، ئەوانە زوو فریا كەوتن، كە تۆیان ناسی،
جیاپوونەو و بەلەز گەرانەو بۆ لای خودای خۆیان و دەستیان هەلگرت لە
هاوكارییت، چونكە تۆ ڕێبازی سەخت و گرانت پێ دەبرین و لە راستەپێگەت
لادابوون، كەواتە نیت لە خودا بترسە مه‌عاوییه...! بە خۆتا بجۆرمو، ڕێسمە و
پەشۆت لە دەستی شەیتان وەرگرمو، ئەو دنیا تا سەر بۆ تۆ نامینی و قیامەت زۆر
نزیكە بۆت، نیت سەلام.

(۳۳)

نامه‌یه‌ك بۆ قوسەمی كۆری عەباس كە ئە مەككە كارگێری بوو

ئەوجا پاش ئەوانە... حەز ئەكەم بزانی، كە من چاوم لە هەریمەكانی
پۆژناوایە، كە ئاگاداری كردووم ئەمسال بۆ كاروانی حەج هەندێ كەسی ئەهلی
شامی پەوانە كردوو، كە بەراستی پەردە لە سەر چاویانە و كەپوكاسن و كوێری
سەر دلی گرتوون، ئەوانە داوای حەق بەكرداری ناحەق ئەكەن، فەرمانی بەندە
درووستكراو جێبەجێ ئەكەن بۆ بیخەرمانی خودای درووستكار، ئەیانەوێ گوانی
دنیا بدۆشن و شیری ئی و مەبگرن و ئالۆگۆریان كردوو بەناپین، حازر ئەكەن بە دوا
پۆژی پیاوچاكان و لەخودا ترسان، تەنها چاكەكار چاكە دەست ئەكەوێ و پاداشتی
شەپ و خراپە تەنها بۆ شەپخوازە، بەو هیزە لە دەست هەلەمستی بە
عەزموجەزمی توندوتۆڵ و نامۆزگاری و ژیر و زیرمکی، شوێنكەوتووێ گۆی بە

ھەرمانى پېشەۋى خۇى، نەكەى كارى ئەنجامبەدى پىۋىستت بە عوزرخۋاى ھەبى و لەكاتى سەرکەوتن و ناز و نىعمەت لە خۇباىى و لە كاتى جەنگ و ھەرادا ژېرکەوتوو بىت، لەگەل سەلام.

(۳۴)

**نامەيەك بۇ مەمەدى كورى ئەبۇبەكر، لەوكاتەى كە تورە بووہ
لەسەر لابرەدى و ناردنى مالىكى كورى ئەشتەر بۇ شۆنەكەى و
مردنى مالىك لە رېگەدا، پېش ئەۋەى بگاتە مىسر**

وام بىستووہ كە توورە بووى لە ناردنى ئەشتەر بۇ سەر كارەكەى تۆ، من ئەۋەم نەكردووہ لەبەر ئەۋەى تۆ سستىت كرىبى، لە ھەۋلى بەرجاو، يان چاۋمروانى زىادەھەۋل، ئەگەر ئەۋ كارەم لى ۋەرگرتىت و لە دەسلەت لامدابى، ئەۋە كارى سووكت و باشتر و كەم نەركترەم بۇ داناۋى، خۆت زۆر بەدلئە و ھەزەت لىيە، ئەۋ پىاۋەى، كە كارى مىسرەم پېسپارد، پىاۋىكى دلسۆزى نىمە بوو، زۆر توند بوو لە سەر نەيارەكانمان و بەراستىي رقى لىيان بوو، خودا بەزەمى پىدا بىتەۋە، رۆزى خۇى تەۋاۋ كرىبوو بە مەرگى ناساىي خۇى گەيشت، نىمەش لەۋ رازى بووین و خودا رەزامەندىي خۇى پىدا و پاداشتى شاىستەى بداتەۋە.

كەۋاتە تۆش خۆت و سوپاكەت لە دەست رۋوبەرۋوى دوزمن راۋەستە، ھەنگاۋت لە سەر رۋوناكىي و رۆشنبرىي بىت، خۆت ھەلبكە و گورج بكەرەۋە بۇ جەنگى ئەۋەى شەرت پى دەگىرپى، ھەمىشە بانگەۋازخۋازبە بۇ لای خوداى پەرۋەردگار و زۆر زىاد داۋاى يارمەتىي لە خودا بكە، ئەۋ ئەگاتە فرىات و بە تەنگ مەبەستەۋە دىت، يارمەتىي و ھاۋكارىيت ئەكات بۇ كارى خۆت، ئەگەر خودا ھەز بكا !.

(٣٥)

نامهیهك بۆ عهبدوئلائی كۆری عهباس پاش كوشتنی

محه ممهدی كۆری نه بو به كر له میسر

نهوجا پاش نهوه... میسر گیراوه و محه ممهدی كۆری نه بو بكر خودا رهمی
بیبكا شهید بووه، نیمه لای خودا داوای نه جر و پاداشت نه کهین بو، کۆریکی
دلسۆز و مهرد بوو، کارگیریکی کارگوزار و چالاک بوو، شیریکی برنده بوو و
پایهیهکی هایم بوو، من زۆرم ههولدا، که خه لک رهوانه بکهه بگهه فریای پیش
رهودانی کارهساتهکه، هاوارم کرد به ناشکرا و نهینیی، یه کهه جار و دووبارهه
کردهوه، به لām ههندی به نابه دلی و ههندی به درۆ خوی کرده نه خوش و ههندی
به به زیوویی پالی دایهوه، داواکارم له خودای بهرز و بیهاوتا له برینی نهوانه
دەرگای به به له و زووم ئی بکاتهوه، قه سهه به خودا، له بهر نهوه نه بوايه، که حهزم
له شههیدبوونه رهو به رهووی دوزمن و دنیا بوونم له مردن، حهزم نه کرد له گهه
نه مانه تهنها رهۆژی نه مینهوه و بهه جهۆره که سانه رهو له دوزمن نه کهه.

(٣٦)

نامهیهك بۆ عهقیلی كۆری نه بو تالیبی برای

که سوپای بۆ رهوانه کردووه و وه لāmی داوه تهوه

نهوجا سوپایهکی زۆرم بو، رهوانه کرد، له باومرداران گاتی بهوهی زانی چاکی
لئه لکرد بۆ راگردن و ملی شو، کرد به په شیمانی، به لām له رهگهه پیی گهیشتن،
نیوهی ره بوو خۆر به رهو به چووک بوونهوه دهرۆیشت، که می به په کهداهاتن و نه هاتن
! وابزانه کاتر مێرێک بوو تف له دهه میدا وشک بوو، که می مابوو به خنکی، که دهست
خرايه ملی، به حال گیانی تیدا مابوو، زۆر به سهختی گیانی مابوو دهرچی، له بهر
نهوه واز له قورپش بینه با په له قازهی گومرایی خویان بکهه و به دواي رهگهی وندا
راورپاوی بکهه و هاتوو چۆیان بیت، له دوو به رهگی و ئازاوه، سهکۆلانیان بیت له
سهه لیشه وایدا، چونکه نهوانه کۆدمنگن له سهه به ره به رهگانی من، به هه مان شیهوی

شهر و جهنگیان لهگهڵ پێغه‌مبەر (صلی الله علیه وسلم) پێش من دهمردی خودا له جیاتی مندا پاداشتیان بداتهوه بهو شیوهی، که شایسته‌ن، چونکه نه‌وانه نزیکی و خزمایه‌تی منیان بساند و تالانی دمه‌لاتی کۆری دایکی خۆمیان لێکردم.

له‌بارهی پرسپاریت کردووه، که شهر بکه‌ین له‌گه‌ڵیاندا؟ نه‌وه من بیروپام وایه شهر له‌گه‌ڵ نه‌وانه بکه، شهریان لا هه‌ڵانه، هه‌تا نه‌گه‌مه باره‌گای خودای خۆم، هه‌رگیز به زۆری خه‌ڵک له‌ دهورم سه‌ربه‌رز نابم، به‌ بلاوه‌کردنیشیان تووشی هه‌ست به‌ بیکه‌سی ناکهم، گومان نه‌به‌ی (کۆری باوکت)؛ هه‌رچه‌ند خه‌ڵکی دهور و به‌ری روخواو، به‌ زه‌بوونی پارانیه‌وه و لاله‌نه‌وه، سه‌ر بۆ سته‌م نه‌وی بکات و به‌ لاوازی و ئاسانی ره‌شوه‌ی خۆ له‌ ده‌ست بدات، پشته‌ی نه‌وی بکات بۆ سواری که‌زاوه‌ی نه‌وانه، به‌لام وه‌ک برادهری خه‌ڵی ته‌میم نه‌ئێ: نه‌گه‌ر پرسپاریت نه‌وه‌یه، که من چۆنم، من خۆراگرم له‌ سه‌ر نه‌هاتی زه‌مان و توندم، زۆرم پێ گرانه‌ خه‌م و خه‌فمه‌ له‌ روما ببینی، نه‌وه‌ک دوژمن شادو دوژست غه‌مبار بێ.

(٢٧)

نامه‌یه‌ك بۆ مه‌عاوییه

پاکی و بێگه‌ردی ته‌نها بۆ خودا، ئای تۆ چه‌ند وابه‌سته‌ی به‌ نارمه‌زووه‌ ناپه‌سه‌نده‌مکانته‌وه، چه‌نده سه‌رگه‌ردان و وێلی هه‌وه‌سه‌کانی خۆتی، له‌گه‌ڵ هه‌ولێ بیوچانت بۆ ونکردنی راستیه‌کان و په‌دکردنه‌وه‌ی هه‌موو بره‌وانه‌کان، که خودا خۆی داوای کردووه و به‌لگه‌ی درووسته‌ بۆ خه‌ڵکی، نه‌وه باش ئاگاداره‌ نه‌وه هه‌موو بره‌وبیانوه‌ی هه‌ته‌ بۆ بکوژانی عوسمان، نه‌وه تۆ یارمه‌تی عوسمانت نه‌دا بۆ یارمه‌تی خۆت بووه، نه‌ک بۆ نه‌وه، نه‌وه کاته‌ی نه‌وه پێویستی به‌ هاوکاری و یارمه‌تی تۆ بوو، لات چۆلگه‌رد و یارمه‌تیت نه‌دا، پێزو سه‌لام.

(۳۸)

نامهیهك بۆ ئەهلی میسر که نهشتهری کرده فرمانروایان

له بهندهی خودا عملی میری باومرداران بۆ ئەو نهتهوهی رفیان بۆ خودا بوو، که بیفهرمانیی دهکرا له خاکی خۆیدا و حهقهکانی داگیرا و ستهم و مل هوپیی چادری خۆی ههڵدا لهسهر چاک و خراپ، دانیشتوو و کۆچبهر و رێبوار، شوینیکی نارامی تێدا نییه، که بشووی تێدا بدریتهوه بۆ ههسانهوه، خراپهش کهس خۆی ناکا به خاومنی قهدهغه کردنی.

ئهوجا پاش ئهوه، ئهوه من بهندهیهکی خودای بهرز و بیهاوتام نارد بۆ لاتان له وانیه، که له رۆژی ترس و ههڵادا خهوی نییه، ترسنۆک نییه روهبهرووی دوزمن و له نارههتیدا له ناگر سوتینهتره بۆ پیس و نهفسنزمهکان، ئهویش مالیکی کوری حارسه برای هۆزی مهزجیح، گوێبیستی بن و به فرمانی بکهن، لهو کارانهی، که لهگهڵ حهق و راستیدا جووته، چونکه شیریکه له شیرمهکانی خودا، تیزه، کول نییه دهمی و گاتی بهکارهینانی نهبر نییه، ههر کات فهرمانی پێدان به کۆبونهوه و هێرش بردن به فرمانی بکهن و پێی وتن دانیشن ئیومهش دانیشن، چونکه بهلاماری و پاشهکشهی و پێشچوونی و گهرانهوهی، تهنها به فرمانی منه، بۆ ئیوهم باشتر زانیوه ههتا بۆ خۆم، چونکه دلسۆزانه و نازا و نهبهرد و بههیزه و دوزمنشکینه.

(۳۹)

نامهیهك بۆ عهمری کوری عاس

ئهوجا... تۆ ئاینی خۆت کردوو به پاشکۆی دنیای کهسێک، که یاخیبوونی دیار و روونه، نهینیی و شاراهوی بیپهردمیه، مهردی جوامیر له دیوهخانیدا شهرمهزار دمبی، پیاوی به حیل و ههوسهله به تیکهلیی لهگهڵیدا گێل و گهمزه دمبی، ئهوه تۆش شوینپیت ههلگرتوو و به تهمای چاگه و بهخشینی ئهوی، وهک سهگ دوی شیر بکهوی و لهمۆزی بلیستهوه، پهنا بهری بۆ چنگ و نینۆکی و کلکهلهقه و چاومروانی پارچهیهک له خۆی زیاد له نیجیرمهکی بۆ فری بدا، ئهوجا به دهمستی خۆ دنیا و ئاخیرمتی خۆت دۆرانددوو، خۆ ئهگهر رێگهی راستیی و دروستیت

بىگرتايە ئەوئى مەبەستت بوو دمستت دمكەوت، ئەومش بزانە ئەگەر خودا كوردى و سەرگەوتم بەسەر تۆ و كورپى ئەبوسوفياندا، پاداشتان دمدمەمەو لە ناستى كردهى بېشىنەتان، خۆ ئەگەر ئيوە منتان دمستەوسان كرد و شكاندتان، ئەوئى خودا بوئى نامادە كردوون لە ترس و تۆلە خراپترە بوئان، لەگەل سەلام.

(٤٠)

نامه يەك بۆ هەندى لە كارگيرەكانى

ئەو جا پاش ئەو...، وەك بۆم دمركەوتوو و بېمگەيشتوو كارىك لە ئيوە، ئەگەر ئەومت كردوو، ئەو بزانە، كە خوداى خۆت لە خۆت عاجز و تورە كردوو، بېفەرمانىي بېشەواى خۆت كردوو و دمىپاكىي و نەينىپارىزىي خۆت لە دمستداو و بە گەزەندە لىت داو، وامبىستوو ئەو زموييەى لە ژىر بېتايە پرووتت كردووتمەو و ئەوئى لەبەر دمستە خواردووتە، كەواتە هەر بەزوويى حسابى خۆتم بۆ رموانە ئەكەى، ئەومش بزانە لىپرسىنەوئى خودا زۆر سەختەر و گرانتەر لە حسابى خەلك، لەگەل سەلام.

(٤١)

نامه يەك بۆ عەبدوللاى كورپى عەباس

ئەوجاوا پاش ئەمە...، ئەو بزانە من تۆم كردوو بە هاوبەشى خۆم لەم ئەمانەتەى لە سەر شانم داناو، تۆم داناو بە بەرگى سەرەو و ناوئەوئى خۆم، لەئال و بەيتى خۆم بىاويك نىيە لە تۆ زياتر جىگەى باومرم بى، تۆش بۆ دلدانەو و پەرسە و سەرخۆشىي و جىبەجى كردنى سپاردە بۆ لاى من، بەلام كە تەماشات كرد چەرخ و زەمەن لەسەر كورپە مامت زىر و قورس و ناخۆشە، دوژمن رقى ئەستوو و شىرگىر بوو و دمستپاكىي و ئەمانەتەى خەلك سەرى شۆركردوو، ئەم مىللەتە تووشى نازاوە و ناكۆكىي بوو و پىشتى جۆل بوو و سست بوو، ئا لەو كاتەدا تۆش سەرى گۆچانت لە من رمواندووتمەو و پەيمانىكىن بويت، خۆت جياكردەو لەگەل جياخوازان و خۆت دوورخستەو لەگەل بەزىوكان و ناپاكىيت كرد لەگەل ناپاكان،

ئەو كات نە توانیت دلى نامۇزاگەت بەدەیتەو، نە توانیت پارىزگارىي ئەمانەتەگە بگەي، مەن وام بۇ دەرئەكەوئ تۆ ئەو غەزا و جىهادەت بۇ خودا نەبوو، زۆر پابەند نەبوو بە بورهان و بەلگەكانى پەرورەدگارەت، بى دەجى وىستوتە قىل لەم مىللەتە بگەي و دىيان لە دەست وەربگرى، نىازت وا بوو غافلگىريان بگەيت و خەراج و باج و دەستكەوتى مىللەت بۇ خۆت داگیر بگەي، لەو كاتەي كە هورسىي بارودۆخەگە زالبوو بە سەرتا و خىانەت و ناپاكىي پى گەردى، زۆر پەلەتكرەد بۇ گەرانەو و هەلگەرانەو، بە پەلە باز و هەنگاوت هاویشەت، بە تالان ئەو دەست بە سەرا گەیشەت بىردەت و پايەمالت كەرد، لەو سامانە، كە دەبوو پارىزراو بى بۇ بىوژەن و هەتیوەكانى ئەم مىللەتە، وەك گورگى برسى و لاوازی تىزەرەو پەلامارى كارژۆلەيەكى زامدار ئەدا و دەستشكاو و توانای دەرباز بوونى نىيە، ناوتە بە كۆلتەو بەرەو حىجاز، بە دلى خۆش و گوشاد و فراوان، لەبەر چاوت سووك و هىچە، هەست بە ئىش و نازار و بەگوناح و تاوان ناكەي، وا پىدەجى (خودا باوك بۇ غەيرى تۆ نەهیل) بە گورگەلۆقە و زۆر بەلەز بەرە و مال و خىزانەت مىراتى باوك و دايكت دەبەیتەو ! ئەي (سوبحانە الله) ئەو باومەرت بە زىندوو بوونەو نىيە؟ ئەو ترست لە پرسىنەو دە رۆزى حىسابەت نىيە؟!

نەرى كابرەي (ئەوسا)! دانراو و ژمىراو لە خاومەن عەقل و فەم و ژىرەكان، چۆن بەر دلت ئەكەوئ و نوئى ئەكەي، ئەو خوارەن و خوارەنەومىيە، لەو سامانە، كە خۆت باش دەزانى تىكەي حەرامە نەيخۆي، حەرام ئەنوئى، كەنیز و كارەگەر ئەفروئى و ژن مەرە ئەكەي لە مالى هەتیو و هەزار و باومەردار و موچاھىدەكان، ئەوانەي ئەو سامانەيان كۆكرەووتەو و ئەم ولاتەيان پاراستوو ؟!

كەواتە دەبى لە خودا بترسى و ئەو مال و سامانە بگىرپتەو بۇ خاومەنەكانى، خۆ ئەگەر ئەو ئەكەي و خودا دەستەم بگەيەنئ بە سەرتا، كارىكت پى ئەكەم كە لای خودا عوزر و بەهانەم هەبى و بەم شەشیرە لىت دەدەم، كە لە هەر كەسمداو چوووتە دۆزەخ.

سوینەم بە خودا، ئەگەر حەسەن و حوسەین ئەو كارەي تۆيان كەردبايە، هەرگىز لەبەر خودا سەرفەنەزمەن ئى نەدەكرەن و لىيان نەدەمبۆردەم، هەرگىز ماووم نە ئەدان لەدەستەم دەرجەن، هەتا ئەو حەقەيان ئى وەرنەگرمەو، ئەو ستەمەي كەردوپانە

لهكۆن نهكه مهوه.

حهز نهكه مه ئهوهش بزانی قهسه مه به خودای په رومردگاری هه موو جیهان، هه رگیز ههز ناکه مه ئهوهی تۆ بردووته به هه لائیش مالی من بئ و به میرات جیی بهیلم بۆ پاش خۆم ! لهو چیشتهنگانه خۆت بهه وهرینه و خۆت دوور بگره، وا بزانه به ئاواتی خۆت گهیشتهوی و له ژیرگلهدا خۆت ههشارداوه، هه موو نامه ی کردارمکانته نیشاندراره و ستهمکار هاوار و ناله نهکات و داخ و خهفهت داگیری کردوه، ئهوهی مالی موسلمانیه وهتاندوه داوی گه پانهوهی نهکات، (ئهو کاته کاتی دهر بازبوون نییه)، لهگه ن سهلام.

(٤٢)

**نامه یهك بۆ عومهری كۆری نه بو سه له ی مه خزومی، كه كارگیر ی بوو له
سه ر به حرهین و بهر كه ناری کرد و له جیگه ی نه عمانی كۆری عه جلانی
زورمهقی دانا**

له پاش ئهوه... من نه عمانی كۆری عه جلانی زورمهقی له سه ر به حرهین داناوه و دمستی تۆم له سه ر كار لاداوه، بئ ئهوهی كه ناته واوی و زه می تۆی تیدایی و هیه جۆره گله یی و په خنهم لیت نییه، تۆ به جوانی سه رکاری و پاپه پاندنی نیشه کانت نه نجامداوه، ده ستپاکی و پاسپاردمت جیه جئ کردوه، وهره بۆلامان بئ ئهوهی جیگه ی گومان و گله یی بیت و به هیه ج شتومیهك تاوان و كه تنه له سه ر نییه، هه رگیز گوناخ نادرته پالت، ته نها له بهر ئهوه نیازی چوونم هیه بۆ ستهمکارانی شام و ههزم لیه تۆم لهگه ن بئ و ناماد مبیته، چونكه تۆم لهو كه سانه داناوه، كه هاو راز و هاو کارم بی و به هوی تۆوه سه ركه و تن و ده مست بئیم له جیهادی دوژمنشکینی و چه سپاندنی پایه ی نایین، گهر خودا ههز بکات !.

(٤٣)

نامه‌یه‌کی بۆ مه‌سقه‌له‌ی کۆری هویه‌یره‌ی شه‌ییانیی که کارگێری بوو له‌سه‌ر خۆره

هه‌ندی شتم پێگه‌پشتوو له‌ تۆوه، نه‌گه‌ر نه‌و کارمت کردبێ، نه‌وه‌ خودای خۆت له‌ خۆت تۆراندوو و پێشه‌وا‌ی خۆت تو‌ره‌ کردوو، نه‌ومش نه‌ومیه‌، که‌ ده‌ستکه‌وتی موس‌لمانان، که‌ به‌ نووکی ڤم په‌یدایان کردوو و خۆپنیا‌ن له‌ سه‌ر ڤژاندوو، دابه‌ش ده‌که‌یت به‌سه‌ر نه‌وانه‌ی که‌سوکاری خۆت له‌ نه‌عرا به‌کانی هۆزمکه‌ت، ده‌ی باش بزانه‌ سو‌پندم به‌و که‌سه‌ی دانه‌ی دوو له‌ت کردوو و سه‌وزی کردوو و گیانه‌به‌ری داهیناو و درووستکردوو، نه‌گه‌ر نه‌وه‌ راست بێ له‌سه‌ر من پێویست بوو، که‌ که‌میایه‌تی به‌ تۆ بکه‌م و تای ته‌رازووت له‌ لام سووک بکه‌م، چونکه‌ نابێ تۆ یاریی به‌ جه‌قی په‌رومردگارت بکه‌ی و نابێ ئاوهدانیی دنیا‌ت به‌ وێرانکردنی قیامه‌ت بکه‌ی، نه‌و کاته‌ تۆ له‌وانه‌ ده‌بی‌ت، که‌ کردو‌کو‌ششیا‌ن هه‌میشه‌ زیانداره‌، نه‌ومش ئاگاداره‌ به‌ مافی نه‌وه‌ی لای تۆیه‌، نه‌وه‌ی لای منه‌ له‌ موس‌لمانان له‌ ده‌ستکه‌وتی جه‌نگ وه‌ک په‌که‌، دێته‌ لای من و له‌ منه‌وه‌ دابه‌ش ده‌بێ، له‌گه‌ڵ سه‌لام.

(٤٤)

نامه‌یه‌ک بۆ زیادی کۆری باوکی،

که‌ مه‌عاوییه‌ نامه‌ی بۆ نووسیوه‌ که‌ به‌ فیل ئه‌یکاته‌ برای خۆی

وه‌کو بۆم دمرکه‌وتوو مه‌عاویه‌ ده‌یه‌وێ له‌ خشته‌ت به‌ری و عه‌ق‌ل و هۆشت له‌ ده‌ست‌ب‌دا و وره‌ و وزمت دابه‌زێنێ، نه‌که‌ی به‌گو‌یێ بکه‌ی و له‌و کاره‌ مه‌ترسیداره‌ به‌ دووربه‌، نه‌وه‌ کاری شه‌یتانه‌ بۆ خه‌له‌تان‌دن، له‌ پێش و پاشه‌وه‌ په‌لاماری ئینسان ده‌دا و له‌ راست و جه‌په‌وه‌ بۆی دێت، ده‌یه‌وێ غه‌ه‌له‌تی بقۆزێته‌وه‌ و عه‌ق‌لی داگیربکات و تالانی بکا و سوود له‌ سادهمی و پاکیی مرۆڤ و مر‌ب‌گرێ، حمز نه‌که‌م ئاگادار بیت، که‌ نه‌بوسوفیا‌ن له‌کاتی عومه‌ری کۆری خه‌تاب قسه‌یه‌کی له‌ده‌م دمرچوو، وه‌کو ڤاوه‌ و خه‌یا‌ن وایه‌، جو‌ری‌که‌ له‌ دمرگیشانی شه‌یتان، که‌ له‌ مرۆفی دهرده‌هینێ، به‌و قسه‌ بێ

مانایه نه سهب درووست نابی و میراتی پی و مرناگیری، نهو که سهی بهم قسهیه بخه له تی، وهك نهو بز نهیه له گهل پان و میگهل خه لگی، که ده چیه ناو خواردنه وه، ههر دهری نه کهی و ههر دیته وه، پان وهك زمنگ و جامه که هه له سهی سراسی به باره وه و ههر تهفه و پرمقهی ههیه و بهس، کاتی زیاد نامه کهی خوینده وه، وتی: نهوه شایه تیبه به خودای که عبه !، نهو قسهیه ههر له دلیدا بوو، هه تا مه عاوویه کردیه برای خوئی.

(۴۵)

نامه یهك بۆ عوسمانی كوری جه نیفی نه نساری

كه كارگیرى بوو له سه ر به سه ره، كه به شداری نا ههنگی كردوو

نهوجا پاش نه وه... كوری جه نیف نه وهم پیگه یشتوو، كه كابریهك له به سه ره و له گه نهجه كانی بانگه یشتی كردوی بۆ ناخواردن و شایى و تۆش زۆر به په له ههنگاوت ناوه بوئی، خوشتین خواردن ناماده كراوه بۆت له هه موو جوړی، تیانجه و دهویری پر له خواردنت دیته به ردهست، لام وایه ئاگادار نه بیت، كه نهو خه لگهی تۆی بانگ كردوو بۆ شایى كه سانیکن، كه هه زاریان له سه ر خواردن دهر نه كه ن و دهو له مه ند و ساماندار بانگ نه كه ن، زۆر باش ته ماشای نه وهی، كه نه یك رمینی له م خه زوبه زه، نه وهی گومانى ئی نه كه ی و به لاته وه باش نییه و نازانى چۆنه، هه ئیینه وه و تفی بكه ره وه، نه وهش كه به راستی نه زانى پاكه له هه موو روویه كه وه به شی خۆت سوودی ئی ببینه، ئاگادار به هه موو شوینكه وتوو یهك پی شه وای خوئی ههیه و پهیره وای گاری نهو نهكات و له سه ر پۆشنایى زانستی نهو پینگه دهر نه كات، نه وهش بزانه پی شه واکه ی تۆ له م دنیا یه ی خوئی به دوو دهستی جلی شر و پوتركاو و له خۆراکیش به دوو په ل نانه پرمقهی به سه !.

نه وهش ئاگادارم، كه ئیوه ناتوان به وه قه دهره رازی بن، به لام داواكارم هاوکارى من بکه ن، بۆ دووره په ریزی، بۆ خۆرا هینان له سه ر ناخۆشیی، بۆ نه كه وتنه ناو هه له ی زهق و دیاره وه، پیتان بلیم قه سه م به خوا، له و دنیا ی ئیوه خاوم زپر نیم و هیچ شتم زه خیره نه كردوو بۆ پاشه پۆز و بۆ بهرگی دراو، جلی تازم هه ئنه گرتوو،

بهائی، ئەوەی لە دەستماندا بوو تەنها (فەدەك) بوو لە ژێر ئەو ئاسمانەدا، كەچی خواستی هەندێ كەس ئەومشی پێ پەوا نەبینین و هەندێ كەسیش بێ مەنت بوو لە ئاستی من، كاری خۆدا هەموو باشە و تەنها ئەو دادومەر، ئەمن چیمداوە لە (فەدەك) و غەیری (فەدەك) و گیان، سبەی لەناو گل و گۆر و لە تاریكیدا هەموو شت ونەو هەوال نییە، چاڵێكە ئەگەر بتهوئ فراوانی بكە و هەر دوو دەستی گۆر هەلگەن گەورە بكات بە پەلە قور و بەرد تەنگی ئەكاتەو و كون و كە لە بەری هەموو ئەگرێ بەو خۆلە لێ فرێدراو، ئەوەی من زۆرم پەسەندە ئەفسی خۆم پام بكەم لە سەر تەقوا، بۆ ئەوەی پۆژی ترسی گەورە ئارام و هێمن بێ و لە كەناری پردەكە هەل نەخلسكێ، ئەشتوانم و پێگەم هەیه بۆ هەنگوینی پالفتە و كاكڵە و پوختە و گەنم و بەرگی چنراوی ئاوریشم، بەلام نەخێر، ئەو زۆر دوورە لە منەو، كە هەواو هەمەس زالبی بە سەرما و من پامكیشی بۆ چاوجنوكیی و بە شوێن خواردنی خۆشدا بگەرێم، لەوانەیه لە حیجاز، یان یەمامە كەسی واهەبێ نەزانی نانی نەرم چۆنە، هەرگیز تیری بەخۆیەو نەدیبێ! دە تۆخودا راستە من خۆم تیر بم و دەورووبەرم بەرسیی و قەرچە هەناوی بێ لە تینوان، منیش وەك ئەم شاعیرە ئەلێ: (ئەو مەت بەسە بۆ سەكەرۆ و زۆر خۆری، كە خۆت تیر و تەسەل و دەورووبەرت سکیان قۆرە بێ بۆ پێستی كەللەو پاچە).

ئایا راستە من قەناعەتم هەبێ، كە میری باوم پدارانم و هاوبەشیان نەكەم لە نەهامەتیی زەمانە، یان هەر نەبێ ئەو نەوونە پەپەرەو بم لە زبیری ژياندا؟ من بۆ ئەو درووست نەكراوم خۆم خەريك بكەم بە خواردنی خۆش و بە لەزەتەو، وەك حەییوانی دابەستە هەموو هیوای ئالفی خۆشە، یان وەك نازەلی بەرەللا، هەمیشە ورشەوگەلمەیهتی بۆ پركردنی ورگی و قەلەویی هەناوی، لە هەموو جۆرە ئالف و پاكژێك، هەمیشە هەر مشە بێت مشە بێ، چی پێ بكری، یان دەستم لێ بەرەللا كردبێ و پشتگوێ كریم و هەر یاری و گەمە بكەم، گوریس و پەلی سەرلێشیواوی پاكیشم، یان پێگە چەواشە بگرم بەرخۆم و سەرگەردان بم، هەمیشە وا ئەزانم هەیه لە ئێوە پێم دەلێ: ئەگەر ئەمە ژەمی عەلی كۆری ئەبوتالیب بێت، چۆن ئەتوانی جەنگی هاوشان بكات و زۆرانبازی بكات لەگەڵ پالەوان و نازاكاندا. كەمێ ئاگادار بن ئەو بەو جۆرە نییە! نابینی داری دیم و وشكانیی زۆر پەقەر

و بههیزتره، داری بهرناوی ناو و زۆنگ، ههمیشه شین، زۆر ناسکتره خه‌لف و گه‌لا و داره‌که‌ی، نهو دارودمومنه شینبوومی بهر باران، زیاتر ناگر نه‌گرئ و بو سووتاندن چاکتر و باشتره و درمنگتر نه‌کوژیته‌وه.

من له نزیکی پیغه‌مبهر (دورود له گیانی پاکی و ئال و یارانی) وه‌ک، داربه‌یه‌که‌ومسه‌وزبوو، واین، وه‌ک هۆل و بازوو وابووین، به‌خودا نه‌گهر ههموو عهرمب گه‌له‌که‌ومه‌کی بکه‌نه سهرم بو شهر، ههرگیز پشتیان تی ناکهم، نه‌گهر ههل ههل بکه‌وی بو په‌راندنی ملیان به‌په‌له نه‌نجامی دهم، ههلش نه‌دهم، که زه‌وی پاک بکه‌مه‌وه له‌م کابرا سهربه‌ره‌وخوار ههلگه‌پاوانه و نه‌و لاشه و لاکه سهرموژیرکراوانه، هه‌تا نه‌و خۆل و گلّه جیا بیته‌وه له‌گه‌مه‌که و ده‌غلودان له‌یه‌ک پاک بیته‌وه، دنیای بیفه‌ر برۆ له‌به‌ر چاوم ونبه‌! ره‌شو و هه‌وسارم دامالیوه له‌سهرت له‌چنگ و نینۆک و که‌لبه‌ت خۆم پرگار کردوو، دمر باز بووم له‌تۆر و داومکانت و زۆر چاک خۆم نه‌پاریزم له‌چه‌م و چال و شه‌قاومکانت، دمرانی له‌کویت داناو نه‌وانه‌ی چه‌واشه‌ت کردوون، هه‌لت خه‌له‌تانندن له‌چه‌رخه‌کۆنه‌کان کوان له‌کوین گه‌لان و نه‌ته‌وه‌کان، که به‌به‌رق و باق و جوانکاریه‌ه‌ه‌کانت تووشی ژاومزاومت کردوون؟ نه‌گهر نازانی نه‌ومتان له‌گۆره‌کانیاندا ده‌سته‌به‌سهر و لاتره‌کی گۆره‌ه‌ه‌کان له‌باوه‌شی گرتوون و توند گوشاردوونی، به‌خودا نه‌گهر زه‌لامیکی به‌رچاو بویتایه، یان چوار چیومه‌کی به‌رده‌ست بویتایه، داری هه‌دی شه‌رعیییم ئی دهمای، له‌سهر نه‌و خه‌لکه، که فریوت داو و هه‌لتخه‌له‌تانندن، به‌ئومیدی پوچ و بی‌که‌لک و له‌سهر نه‌و میله‌تانه‌ی له‌ناو زیندان و چالته‌هاویشتوون، له‌سهر نه‌و شا و میرانه‌ی له‌ناوت بردوون، به‌و شیوه‌داترزان‌دوون و ته‌فروتونات کردوون، بو‌سهر چه‌شمه‌یان ده‌به‌ی و ناویان ناده‌یتی و ماومیان ناده‌ی، زۆر زۆر دووره‌! ههر که‌س پێی که‌وته‌ناو قورولیه‌ته‌که‌ت هه‌لته‌خلیسکی و نووج نه‌دا، ههر که‌س که‌وته‌ناو شه‌پۆله‌ه‌ه‌کانت ده‌خنکی، ههر که‌س پشت هه‌لکا له‌تۆر و داومکانت پرگاری بووه، سهرکه‌وتوو و سه‌لامه‌ت نه‌و که‌سه‌یه، نه‌گهر شوین په‌چه‌که‌ی ته‌نگ بوو مه‌به‌ستی نه‌بی و گوئ نه‌داتی، نه‌و دنیایه‌ش لای وه‌ک پۆزی به‌سه‌رچوو وابی.

ده‌ی له‌به‌رچاوم ونبه‌! دوور بکه‌وه، قه‌سه‌م به‌خودا، خۆم سووک و بێنرخ ناکهم، هه‌تا تۆش سووک و بێنرخم بکه‌ی و ملت بو‌شۆر ناکهم، هه‌تا تۆش جله‌وم

پاڭشى.

ئەو سوئندم بە خودايە، (جگە لە دەرھاويشتەى ئىرادەى خودا) دەبىي خۆم وا پايىنم و را بکەم نەوھستم، جاويشم بکەوى بە کوليرمىهكى رەق بوى بشيتەو، ئەگەر دەستى گەوت و خواردى، خوى بکەمە پيخۆرم، بۆ ھەميشە واز بىنم چاو وەك کانيى ئاوى رۆچوو بى و فرميسكى پى نەميئى، ئەرئى گە رانەمەر سكى تير ئەبى و پال ئەداتەو بۆ کاويژ، بزەکان لە لەومرگە تير گيا دەخۆن و لە پەجە و پاڭزە لىي پائەگەون، عەليش بەو شيومىه بخوا و تير بى و پشوو بدات و بخەوى؟ بەو شيو بى عەلى چاوى فينکە، پاش ئەو تەمەنە دريژە لاساى و پى و شويى بيزمانە بەرەلاکان بکەوى و ئازەلەکانى ناو لەومرگە.

بەختيارى و خوشبەختى بۆ ئەو کەسەيە، کە ئەرکى سەرشانى خوى جيبەجى دەمکات، ئەرکى خودا بە جى دەگەيەنئى، لەشى رادينيئى لە سەر دىک و دالەکانى دنيا، شەو خەو لە خوى ئەتۆرينئى، کە خەو زۆرى بۆ ھيئا، لە سەر خاکەگە رانەکشى و لەپى خوى ئەکاتە سەرين و پشتىي، لەگەل دەستەيەك ھەميشە چاويان بە خەبەرە لەترسى ئەو دنيا، تەنيسشتيان لەسەر جىگە دوور ئەخەنەو و پائادەنەو، دەميان ھەميشە لە جۆلەدايە بەيادى خوداى خويان، بەھوى ئەم کارانەو گوناحيان ھەموو شۆراوھتەو، (أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ... ئەوانە حيزبى خودان و حيزبى خودا سەرکەوتووە).

کورى جەنەيف..! تەقواى خودا بکە و لەخودا بترسە، کوليرە و خەپلەکانت دوور بکەونەو، ھەتا رزگارى و دوورکەوتنت لە ناگر ببيني.

(٤٦)

نامەيەك بۆ يەكئى لە کارگيرەکانى

ئەوجا پاش ئەو، تۆ لەو کەسانەى، کە دامناوى بۆ جيبەجى کردنى ئەرکى ئايندارىي، ريشەگيشکردنى تاوانبار و گوناحبارانت پى ئەکەم، کونوکەلەبەرى مەرزە مەترسيدارمکانت پى ئەگرم، تۆش پشت و پەنات بە خودا ھەبى بۆ ھەر کارىک، کە بەلاتەو گرنەگە، تيزى و نەرمىي تىکەل بکە، ئەگەر نەرمىي چاک بوو نەرمبە،

توندوتیزی به کاربینه، هەر کات زانیت کار به توندوتیزی جیبه جی دهبی، بآلی بهزمی و خوشه ویستی بۆ بهردسته کانت شوپ بکه رهوه، بهدهم و پرووی گهش و خوشه وه مامه لهیان له گهل بکه، نهرم و نیان و له سه رهخۆبه و به یه کسانیی ته ماشایان بکه، بۆیان بروانه به ئامازه و سه لامکردنه وه، بۆ نه وهی خاومنفیزه کان به ته مای ستهم نهبن و لاواز و بیده سه لات، بی ئومید نهبن له داد و یه کسانیی بهرام بهری، له گهل ریز و سه لام.

(٤٧)

وهسیه تنامه یهك بۆ چه سه ن و حوسه یین

ئهو کاته ی کوری مه لجه م نه فره تی خوای لیبیّت له ئیمامی عه لیدا

بۆ له خواترسان و ته قوا راتان نه سپیرم و به دوای دنیا دا مه رۆن، هەر چه ند داواتان بکات، خه فته م مه خۆن بۆ شتی له دهستان دهرچوو، هه قویژبن، کار بۆ نه جر و پاداشت بکه ن، دوژمنی زۆرداربن و هاوکاری داماوین، وهسیه تان بۆ نه که م ئیوه و هه موو کوپ و مال و نه هل و عه یال و نه وهی نه م نامه ی پی نه گا، که بهردهوام ته قوواتان هه بی و کاروبارتان ریکبی، نیوانتان چاک و پاک بی، له بابیری ئیوه م بیستوو و درودی خودا له گیانی پاک، نه یفه رموو: (صلاح ذات البین افضل من عامه الصلاه والصيام... چاک کردنی نیوانتان له گشتی نوێژ و پۆژوو چاکتره).

ده خیل ئیوه و خودا، له گهل هه تیو باشبن، دهمیان بی ژه م نه که ن، له ناو کوپ و نهنجوو مه نتان سووگایه تیان پی نه که ن، ده خیل ئیوه و خودا، له گهل هاوسی و دراوسی چاک بن، چونکه نه وه راسپارده ی پیغه مبه رتانه (صلی الله علیه وسلم)، نه وه منده داوای نه کرد بۆ چاکه یان، وامان دهمانی میرات له یه کدی دهبه ن.

ئامان سه د ئامان ئیوه و قورئان، کهس پیشتان نه که وئ له کار پی کردنی، ده خیلان به بۆ نوێژ، نه وه پایه و کوئه که ی ناینه و ده خیل مزگه وت فه رامۆش نه که ن، به چۆلی نه و ماله ی خودا نه بین !! نه گهر پشتگوئ خرا به چاوی ریزه وه ته ماشاتان ناگرئ.

ئامان و ده خیل بۆ جیهاد، به مال و سامان و گیان و زمان له رینگه ی خودا،

ھەمیشە ڕوو لە یەك و بەخشنەدە بۆ یەك و پەيوەند و پەيوەست بە یەكەوێ بن، نەك دووری و لە یەك جیابوونەوێ و یەكتر بڕین، ھەرگیز فەرمان بە چاكە و نا لە خراپە تەرك نەكەن، چونكە نەگەر وازتان ھێنا لەوانە، خراپ و گەندەلەكان دەبینە سەردارتان، ئەوگاتە دوعا و نزاتان قەبوول نابێ.

ئەوجا ئەفەرموا: نەوێكانی عەبدولموتەللیب !، نەكەن دەستان بچێ بە خوینی موسلماناندا، بە بیانوی ئەوێ بڵێن میری باوەرداران كوژراو، بەكوشتنی من تەنها بكۆژەكەم بكۆژنەوێ، باش ورد ببینەوێ، ئەگەر من مردم بەم پێكانە، وەك من بپێكن یەك بە یەك، گەمە و گائە و بێ پێزی نەكەن بە كابر، لە پێغەمبەرم (صلی اللہ علیہ وسلم) بیستوو، ئەیفەرموو، نەكەن بێ حورمەتی بە هیچ گیانلەبەرێ بكەن، ھەتا بە سەگی ھاریش.

(٤٨)

نامە یەك بۆ مەعەواییە

دەبێ بە راستی بزانی، كە لاساری و یاخیبوون، دین و دنیاى نینسان پایەمال ئەكات و ئەیفەوتیێ، ناتەواوی و كەموكوڕپییەكانی بۆ ئەو كەسە بە دواى عەیب و عاریدا ئەگەرێ و دەرئەخا و ڕوون دەكاتەوێ، تۆ خۆت باش ئەزانی ناتوانی ئەو قەزاو قەدەرەى ڕویداوێ بەدواداچوونی بۆ بكەى، ھەندێ كەس ھەوێ ناخەقیان دابوو، دەستدرێژییان لەسەر حەقەكانی خودا كرد، خوداش ئەوانی بەدرۆ خستەوێ، ھۆشیاربە و بترسە لەو ڕۆژە، خەلك كەلك لە چاكەكردارى خۆى ئەبینێ و پەشیمانە لەپەلكێشى شەیتان لە سەرى، بەلام ئەم شوێنی نەكەوت، ئەوێم لاگرانە داوا ئەكەى، كە قورئان ناوێزێ بكات، تۆ ئەھلى قورئان نیت، ئەمەش وەلامى تۆ نەبوو، بەلام ئێمە وەلامى قورئانمان داوەوێ و گەراپنەوێ بۆ فەرمانى قورئان، سەلام.

(۴۹)

نامەيەكى دىكە بۆمە عاوييە

پاش ئەوانەى پېش، ئەو دىنايە خەلكى بەخۆيەوۈ گىر كردوۈ و سەرى پىئ
ناونەتەوۈ، لە لايەكى تر ھەر گەس دىناويست بىئ و شتىكى ئى دەسكەوئ،
دەرگايەكى دىكەى ئى ئەكاتەوۈ بۆ شتىكى تر، لەوۈى پېشوو زياتر دلبەندى بىت
و ھەزى لىي بىئ، ھەرگىز دىناويست بە شتىك قانئىع نابىئ و داۋاى شتى تر
ئەكات، كە و مەستى نەھىناۈ، ئەومەندى زانى ھەموۈى بەجىئ ھىشت، ئەوۈى
گرپىدا بۆى ھەئومشانەدەوۈ، خۆ ئەگەر پەند لە پېشىنەكەت و مەبرىگى ئەوۈى
پاشەوۈت بۆ دەمىئى، سەلام.

(۵۰)

نامەيەك بۆ فەرماندەى سوپاكانى

لە بەندەى خودا ەلى مىرى باومەرداران...، بۆ يارانى چاك لە سنوورەكان، ئەوجا
پاش ئەو... ئەوۈى لە سەر فەرماندەى سەردار پىويستە، ئەومىيە خۆى ئى نەگۆرئ
بەرامبەر بە زېردەستەكانى، بە ھۆى ئەو زىادە دەسلەتەى پەيداي كردوۈ و ئەو
زىادە پىزەى، كە پىي دراۋە ئەبىئ بە ھۆى ئەو بەشەنئەتەى خودا پىيداۋە زياتر
لە بەندەكانى خودا نىزىكى بىكاتەوۈ، زياتر بەزەبى و خۆشەويستى بۆ برا
ھاۋدېنيەكانى ھەبىت، ئەوۈش ئاگاداربىن لاي مەن بۆ ئىۋە ماھىك ھەيە، ئەوۈش
ئەومىيە، كە ھىچ نەئىنى و شاراۋەى جەنگ لە ئىۋە و نەكەم، ھىچ فەرمانىك، جگە
لە فەرمانى خودا لە ئىۋەى و نەكەم و نەپىچمەوۈ، ھىچ ماف و پىويستىيەك لە
ئىۋە دوا نەخەم، كەمەتر لەوۈى بىريارى لەسەر دراۋە پەوانە نەكەم، ھەموۈتان
بەرامبەر بە ھەق ۈك يەك يەكسان بىن، ئەگەر بەم شىۋازە كارم كرد، ئەوۈ بۆ
خودا لە سەر ئىۋە نازونئەمەت پىويستە، مەنىش لەسەر ئىۋە فەرمانبەردارىي
پىويستە، لە ھىچ داۋاكەردن و بانگەردنىك سىستىي و بىگۆيىي نەكەن، خۆتان لە
جەنگ و مەرھەلەكاندا بەاون بۆ ھەق، ئەگەر بەم شىۋە راست نەبىن لاي مەن، كەس
بە ئەندازەى ئەوۈى لارولاسارە سووك و بىئ نرختەر نىيە، ئەوجا سزاي توندى دەدەم،

لای من بۆ ئەو کەسانە مۆلەت و خۆدمربازکردن نییە، ئەومش لە میر و سەردار و
فەرماندەمکانتان و مەبگرن، هەرچی کارمەکانی خودا بە چاکیی ئەنجامدات لە لایەن
ئێوە ئەنجامی بدەن.

(۵۱)

نامهیهك بۆ ئەو كارگێڕ و كاربەدەستانەى كە زەكەت و خەراج كۆ ئەكەنەوه

لە بەندەى خودا عەلى میرى باوەرداران بۆ یارانى خەراج و باج، ئەوجا پاش
ئەوه....، هەرکەس لە ئێوە ئەزانى بەره و پرووی سەر ئەنجامیك دەبێتەوه،
هەرگیز ناتوانى كارى بکات بۆ پەوانەى ترسى پاشەپۆزى خۆى، ئەومش باش
بزانن ئەو کارەى پێتان سپێراوه زۆر ئاسانە، بەلام زۆرپاداشت و کرێى زۆر
گەورمیه، ئەگەر لەوهى، کە خودا (نا)ى ئى کردووه لە بارەى بێفەرمانیى و
دوژمنکاریى لە پرووی سزا و تۆلەوه بریارى داوه نەبێ، تەنها پاداشتی
خۆپاراستنى لێى بوايه، هیچ بیانوویەك نییه بۆ دەست هەلگرتن لە داواکردنى،
ئاگاداربین هەمیشە بە داد و نینسافەوه لەگەڵ خەلك بن و بە ئارامیى كار و
پێویستییان بۆ جێبەجێ بکەن، ئێوە رازگرى گەنجینهى خەلک، ئێوە بریکارى
میللەتن و نوێنەر و پێشەوايانن، کەس بێبەش نەکەن لە پێویستی و داوى
کەس پشتگوێ مەخەن، بۆ کۆکردنەوهى باج، جلی زستانە و هاوینە بە خەلك
مەفرۆشن، ئەو وڵاخەى، کە لە ژێر بارپاندایە و بەندەمکانیان پێ مەفرۆشن،
هەرگیز قەمچى مەدەن لە کەس لەبەر درهەمیك، دەست نەدەن لە مالى کەس،
نوێژکەر یان پەیمانپێدراو مەگەر ئەسپێك، یان چەكێك کە دوژمنکاریى پێ
بکړئ لە سەر ئیسلام، چونکە نابێ موسلمان ماوهى ئەوه بدات، کە لە دەستی
دوژمنى ئیسلامدا بێ و بە ھۆیەوه دەسلەلات لە سەر ئیسلام پەیدا بکات، هەرگیز
نامۆزگاریى و دڵسۆزیى دوامەخەن لە خۆتانەوه بۆ خەلك و سەربازەکان،
هەمیشە پەشتبەرزبین و خەلگەکش هەمیشە لە یارمەتى دوانەکەوئ، ماوه
مەدەن ئاینى خودا بێ ھێز بێ، ئەوهى خودا لە سەرتانى داناوه ئەنجامی بدەن،

خودا خۆی داوای کردووہ لە ئیمە و لە ئیوہ، کە سوپاسگوزار بین بە کردار، بەرپەفتار، بەهێز و توانا یارمەتیی و ھاوکاریی بۆ خودا بکەین، هیچ ھێز و دەسلەلات و بۆ کەس نییە، جگە لە خودا.

(۵۲)

نامە یەك بۆ فەرماندەى سەربازەكان لە بارەى مانای نوێژموه

ئەوجا پاش ئەوہ...، نوێژی نیومرۆ بکەن بۆ خەڵک، ھەتا سیبەری خۆر لائەدا لە پەچەى بزن، نوێژی عەسریان پێ بکەن، کە خۆر گەش و ڕوون و زیندووہ، لە بەشیکی ڕۆژ، ھەتا ڕۆژ دوو فەرسەخى تێ ئەپەرێ، نوێژی مەغریب کاتێ ڕۆژوہوان ڕۆژوو ئەشکێنێ و حاجی لە عەرەفات ئەجوێ، نوێژی شیوان ئەو کاتەى زمردە ون ئەبێ، ھەتا سیبەکی شەو، نوێژی بەیانیی لەو کاتەى خەڵک دەموچاوی ھاوڕپیی خۆی ئەناسێ، نوێژەکانتان بەگوێرەى توانای لاوازەکان بێ، ھەولێ قورسکردنی نوێژ مەدەن و مەبنە ھۆکاری تێکدانى نوێژی ئەوانەى لە داوی ئیمامەوہ نوێژدەکەن، بە درێژکردنەوہى نوێژ زەحمەتیان مەخەنە سەر.

(۵۳)

نامە یەك بۆ ئەشتەرى نەخەعیی

کە ناردی بۆ میسر و کاری محەممەدى کورێ ئەبویکر تێک چوو

ئەم نامە یە درێژە و پێر لە مانا و مەبەستە

وہ ناوی خودا کە دەھەندە و دلۆقانە

ئەمە فەرمانی ئیستەى بەندەى خودا عەلى میرى باومرپدارانە، بۆ مالیکی کورێ حارسى ئەشتەر، کە کاری میسر پێ سپارد و فەرمانی پێدا، بۆ کۆکردنەوہى زەمکات و خەراج و جیهادی دوژمنی دەرکە و چاکسازی و پاکسازی دانیشتوانی و ئاوەدانى ولاتەکە، فەرمانی داومتێ بە ترس لە خودا و خۆپاریزیی و فەرمان بەجێ گەیاندى و جێبەجێ کردنى فەرمانەکانى لە قورئاندا، بە فەرز و سوننەت، کە کەس بەختەومر نابێ، مەگەر بە شوێنکەوتن و پەپرەویى لێکردنى و ھەموو

داماویی و کهسایه له رمدکردنهوه و ئینکارکردنی و فهوتانی تێدایه، فهرمانی پێدراوه به یارمهتی و هاوکاری خودای پاك و بێگهره، به دهمست و دل و زمان، چونكه نهو خودایه، كه ههموو شكۆ و بهرزیه شایستهی نهوه، خۆی كهفیلی نهو كهسهیه بۆ یارمهتی، كه یارمهتی خودا بدات و بهرز راپێشهگرێ، نهوهی خودا به بهرز بزانی و فهرمانی پێدراوه، كه نهفس و ئارمزوی خۆی بكوژێ، بۆ نهوه پهلاماری ههوا و ئارمزوو نهوات، نهو كاتهی خۆشی بۆ رابواردن پهلكیشی نهكات، چونكه نهوس ههموو خراپهیهك به پیاو نهكات، مهگین نهوهی خودا بهزمی پێدا بێتهوه، نهوجا باش بزانه نهی مالیک، من تۆم ناردوووه بۆ ولاتیك، كه پێش تۆ دهولمت و فهرمانپروایان ههبووه، به داد یان به ستم، نهو خهلكهیهی نهوێ چاویان برپومهته تۆ، بزانی تۆ چۆن رامیاری نهكهیهی له نموونهكانی پێش خۆت و نهومت پێ دهلێن، كه تۆ بهوانت وتوووه، بهلكهیهی چاكی و پاکیی نهومیه، كه خودا پاداشتی بۆ داناوه و له سههر زمانی خهلكهیهندهكانی خۆی.

نهبی چاكترین و باشترین گهنجینهكانت كاری چاكه بێت، با دهمسهلاتت بهسههر نهفسی خۆتدا ههبی، زۆر دوور و رۆژبه لهو كارانهی، كه بۆت نهشیاو و نادرووسته، چونكه نهو دووری و رهمزیلییه باشترین ئینسافه، له نهفسهوه بۆ نهو شتهی چهزی لی بی، یان رقی لی بی، با ههمیشه دلسۆزیهت ههبی بۆ خهلكی و خوشهویستی بۆیان و نهرمی لهپروویاندا رهمشتی ههمیشهیهت بی، نهك وهك گیاندارێ درنده بیت بۆ ههلی خواردنیان بگهڕێ، چونكه نهوه دوو جۆرن: یان برای ئایینی تۆن، یان هاوشانت له ئهرك و مافدا و جاربهبهجار لهوانهوه ههله و تیکهوتن روو نهدا و بهیماری و نهخۆشی تووش دهبین، روداوی ههله یان قهسیدی لهسههر دهمستیان نهقهومی، تۆش لهبهرامبهردا لیبوردن و لیخۆشبوونیان پێ بده، وهك نهوهی، كه چهزت لییه و خوداش له سههری له تۆ گهورمتره، خودا خۆی فهرمانیدراوه، كه دهمبی دمربهستیان بیت و به پهرووش بیت بۆیان، كه تیکهلاو و هاوژیانی لهگهڵیان.

نهكهیهی ئیعلانی جهنگ لهگهڵ خودا بکهیه، چونكه تۆ دهمسهلات و توانات بهسهریدا نییه، كه تۆلمت لی و مرگرت و نابی بی منهت بی له لیخۆشبوونی و لیبوردنی، ههركیز پهشیمان نهبی له لیبوردن و دلیخۆش نهبی به نازار و نهشكهجه، یان ههركیز پهله نهكهیهی له سزای روداویك، كه ماومت ههبی بۆ خاوبوونهوهی رقی و

تۆلەت، نەگەى خۆت بە دەسەلاتدار بزانى بە سەر ملیانەو، وابزانى دەبى گۆنلەمستى تۆ بن، چونكە ئەو حالەتە جۆرىكە لە گەندەلىي و پۆخلىي لە دل و دەرووندا و ئاين و باومر لاواز ئەكات و دەسەلات دادمبەزىنى و دەولەت لەگۆران و تياچوون نزيك دەكاتەو، ئەگەر بەرىكەوت لە كارىك دەسەلاتى خۆت بەگەورە و خىر و لە خۆبايى ھاتە بەرچا، تەماشاي گەورمى دەسەلاتى خودا بكە و تواناي بەسەر تۆدا زياد لە دەسەلاتى تۆ بەسەر خۆت و ئەو بىر كەردنەومى، ئەوگەورمى و لە خۆبايى بوونەت دا ئەبەزىنى و دەتپارىزى لە سەر كەشىي و رىق و تورمى و لە خۆدەرچوون، ئەو ژىرىي و عەقلە، كە كەمى مابوو لە دەستت دەرچى، بۆت دەگەرىتەو، ئەو خودايە، كە ھەمىشە لووتى دەسەلاتدار ئەوى ئەكات و ھەموو لە خۆبايى خاوەنەكاتەو و دادمبەزىنى.

ئەگەر جارى ئەو دەسەلات و شكۆ و گەورمىيەت كارى كەردە سەر ھەست و سۆزت و بەرەو لە خۆبايى و دەرچوونت ببە لە بەرگى خۆت، ئەوكاتە بىر لە گەورمى و بەرزىي و دەسەلاتى خودا بكەرەو لە سەر تەو و توانا و دەسەلاتى بەسەرتا، كە خۆت توانات نىيە و ئەو كاتە نەزەت ئەكاتەو و بەرەو ژىر دەتچۆرىنى و ئەو توندوتىزىي و زىرىيەت لەبىر دەباتەو و ئەو كەمەژىرىي و عەقلەت بۆ دەگىرىتەو، نەگەى خۆت بخەلەتەنىي و خۆت نزيك بكەيتەو لە گەورمى خودا و خۆت بچۆنى لە شكۆ و دەسەلات بە خودا، چونكە خودا ھەموو كەسەك لەو جۆرە ئەوى ئەكات و ئەوى ھىزى كەرد خودا نەزى ئەكات.

ھەمىشە بە ئىنسانفە بەرامبەر بە خوداي خۆت و خەلكى بەردەستت و بە تايبەتى كەسانى نزيكت و ئەوانەى خۆشت دەوین لە پەمىيەت، چونكە ئەگەر ئەو نەگەى سەمت كەردو، ئەو ھەش سەم بكات لە بەندەى خودا، خودا بۆ خۆى دوژمنايەتى ئەكات نەك خەلك، ھەر كەس خودا دوژمنى بوو ھەموو بروبىانووى بەتال و پوچە و شەر لەگەل خودا ھەتا ھەتايە پەشىمانى لە دوايە، ھىچ شتەك بە قەدەر سەم ھۆكارى نەمانى نىعمەتى خودا نىيە، زۆر زوو ھاتنى ئازار و بەلای خودايە بۆ سەرى، چونكە خودا نەزى داماو و پەنجبۆمەر زۆر زوو وەرئەگرى و بە وردىي جاودىرى سەمكارانە، ھەمىشە خۆشترىن كارت ناومند بىت و ميانە لە ھەق و راستيدا و داد و ئىنسانفە گشتىي بى، مەبەست تەنھا پەزنامەندىي خودا بى،

رقی خەلگی ڕەش و ڕووت، ڕەزامەندی خەلگی تاییبەت و بالاش کەم ئەکاتەو و
 ڕقی دەورووبەر و دەستە و دائیرە بێ زیانە، ئەگەر خەلکە جەماوەرمکە ڕازی بوو،
 مەسرفی هیچ کەس لە خەلکە گشتییەکە ئەوەندە قورس نییە لە سەر دەسەڵاتدار
 و گەورە بە ڕەرس لە ھەرزانییدا و کەمترین ھاوکاری لە لێقەوماندا و ناخۆشتر بۆ
 دادپەرورمیری زیاتر داواکار و کەمتر سوپاس لە وەختی بەخشینیدا و سستترین عورز
 و بەھانە لەکاتی نەداندا و کەمتر ئارامیی لەکاتی ناردەحەتییدا لە چاودەورووبەر و
 نزیک و خزم و دەست، لەگەڵ ئەوێش پایە و کۆڵەکی ئایین و کۆمەڵی ئیسلام و
 موسڵمان و پشت و پەنا و کەرمستە بەرگری لە دوزمن، تەنھا خەلگی ڕەش و
 ڕووتە گشتییەکە، لە ناو ھەموو میلەتدا دەبێ ھەمیشە ڕووی گەش و مەیل و
 سۆزی دڵت لای ئەوان بێ بۆ ڕۆژی تەنگانە و لێقەومان.

فەرمانداری داد دەبێ دووربێ لەو کەس و گروپانە، کە ھەلت ئەنێن بۆ
 نازاردانی خەلک و بە چاوی گومان و ڕقەو تەماشایان بکە و بە قەسیان نەکە،
 کە عەیب و عار و کەموکۆریی خەلکیکت بۆ یاس ئەکەن، والی لە ھەموو کەس زیاتر
 عەیب پۆش بێ، ئەو کەموکۆریی و شورمییانە، کە نادیارن ھەوڵی دەرخستنیان
 مەدە، بەلکو دەبێ کۆمەڵ پاک بکەیتەو لێیان، ھەمیشە کاری شەرمەزاریی بشارەو،
 خودا عەیب و عاری تۆش لەخەلک ئەشارێتەو.

ھەول بەدە گرتی دڵی خەلک خاوە بکەیتەو، ڕق و کینە دەرئونی خەلک
 بشۆرەو و ھەول بەدە ھاوکاری و دوزمنداریی بنێر بکە و گۆیی خۆت کپ بکە لەو
 قەسە و قەسەلۆکە بۆت دەگێرێتەو و خۆشباوێر مەبە بە قەسە ئەوانە قەسەت بۆ
 دەگێرێتەو، چونکە قەسەھاوێر ھەمیشە بوختانکەر و دووزمانە و ھۆی دووبەرەکییە
 و خۆی بەدۆسۆز نیشان دەدات، ڕاویژ مەکە بە پیاوی ڕژد و ڕەزێل لە کاتی بەخشین
 و دەستگوشادیدا، چونکە بە ھەزاربوون ترس دەخاتە بەردەست، پەرس و ڕاش مەکە
 بە ترسنۆک، لاوازت ئەکات، پەرس و ڕاویژ مەکە بە تەماعباز و چاوچنۆک، چونکە
 شەپت بۆ درووست ئەکات و تۆش تووشی چاوچنۆکیی ئەکات، لەڕێگە سەتمەو
 ئەو سێ سێفەتە: ڕەزێلیی و ترسنۆکیی و تەماعبازیی شتیکی خراپە، تووشی
 گومانی خراپت ئەکات لە بەردەم خوادا.

خراپترین وەزیر و ڕاویژکارانت ئەو کەسانە، کە پێش تۆ وەزیر و گزیری

بیاوخراب و بهرگار بووه، له وانهیه هاوبهش بوون له گهندهلیی و خرابهکارییدا، نهکەئەوانە بکەیتە دەمپراست و کاربەدەست و داوێن و بەرمالت، چونکە ئەوانە بەرومردەئەوانە دەستی گوناحبار و گەندەل و خرابەکار بوون، داردەستی سەمەکار بوون و برادەری ملهوپ بوون، تۆش دەبیتە نەفەرئەوان و میراتگری باش ئەبی بۆیان، لەوانە دەبی بۆچونیان و کرداریان وەکو ئەوانە و تاوان و گوناھیان ئەنجام نەداوە، لەوانەئەوانە هاوچاری زۆردار نەبوون لە زۆر و سەم و تاوانیان وەك ئەوان نەبووه، ئەوانە بکەرە هاو دەم، باریان سووکه و بە ئاسانی هاوکار دەبن و زیاتر خۆشەویستی و دڵسۆزی و مەیلیان بۆت دەبی و ئالوودە و دەستەمۆی غەیری تۆ نەبوون، زیاتر ئەوانە نزیك بکەوێ بۆ کۆبوونەوهی تاپبەت و ئاھەنگ و پەرس و راکۆڕپەنەوه، ئەوجا کامیان لەسەر حەق، قەسە و گەفتی تال و حەق و پەق بوو، ئەویان زیاتر پەپرەو بکە و نزیکیکە لە خۆتەوه، یان کامیان کەمتر هاوکار دەبوو لەو کارەئەوانە بۆ خۆش نەبوو بۆ دۆستی خۆی، ئەو زۆر دەگونجی لە ئارموزووتەوه.

بە توندیی پەپەستەبە بە خەلکی پاک و چاک و راست و رایان بێنەو ھێریان بکە، کە مەدح و سەنا و پێدا ھەڵدانە نەکەن و ئەو کارەئەتکر دوو، یان کردووتە و بێ بایەخ بە گەورەیی نیشان نەدەن لەبەر جاوت، ناحەق لە بەرجاو بگۆڕن، چونکە ھەمیشە پێداھەڵدان و پازانەوه دەبیتە مایە لەخۆگۆڕان و نزیکیکستەوه لە فیز و فووگردنە خو، نەکەئەوان ھەرگیز چاک و پاک و خراب و ئاپاک وەك یەك بێ لات، چونکە ئەو ھۆکارە بۆ ئەو ھۆکار چاکەکار چاکسازی نەکات و خرابەکار خرابە زیاتر بکات، ھەریەکەیان بەو خوورەوشتە مامەلە بکە، کە بۆ خۆیان داڕشتووه، ئەو ھۆش چاک بزانە ھێچ کارێک لەو ھۆش بایەت نییە، کە سەرداری خەلک گومانی چاک ھەبێ بەرامبەر بە خەلک، لە پاداشتی ئەو ھۆش چاکەئەوان زۆریان لەگەڵ بکات و ئەو ھۆش پێداوێستی لەسەر کەسەکانەوه سەرشانیان سووک بکات، لە بێکار و سوخوخی بێ مەز و کرێ و کاری، کە لە توانایاندا نییە، بە زۆر و ھەر ھەشە پێیان ئەنجام نەدا، بەو کارمەت بۆ تۆ ھەمیشە گومانی چاکەت ئی دەکرێ لە لایەن خەلکە ژێر دەستەکە، کە ئەو ھۆش و ئەو گومانە باشە زۆر ماندوو بوونت لە سەر کەم دەکاتەوه، ئەو کەسەئەوان زۆر لات پەسەندە و گومانی چاکەت ھەبە ئەو کەسەئەوان لە ئەزموون و تاقیکردنەوهکانت بە چاکیی دەرجوو، ھەر وەك ئەو کەسەئەوان دەرنەچوو لە

تاقیکردنهوه، دمیج جیگای گومان و ترسی تۆ بۆ، هەر خووکردمیهکی پێشینهی ئەم
میللهته هەل مەوهشینەوه، که خەلک پێی راها تووه و فێری بووه و خەلک دەقی
پێوه گرتووه و مایهی چاکهێ ناو گۆمه‌له، خۆشت کرداریک دامه‌هێنه و
دامه‌مه‌زێنه، که زیاتر له‌و کردموه چاکانه بدات، ئەو کات ئەجر و پاداشت بۆ ئەو
که‌سه‌یه، که دایه‌پناوه و تۆله و سزاش بۆ تۆیه، که له ناوت بردووه و واژت لی
هیناوه، هه‌میشه بۆ زیاتر شارمزاری و فێربوون، دانوستان له‌گه‌ل زانا و دانا بکه و
کۆر و کۆبوونهوه و دانیشتن له‌گه‌ل جوامێر و شارمزیان بکه، له رێگه‌ی ئەم دوو
تاقمه‌وه بۆت دهرئه‌که‌وی چى باشه بۆ کارسازیی ولاته‌که‌ت و خەلک راها تن به
چاکیی و پاکیی گه‌ل و خه‌لکه‌که‌ی پێش تۆ و نیستی تۆش، ئەوه‌ش فێربه، که
خەلک چین چین و نه‌ۆم له سه‌ر نه‌ۆمه، هه‌ندێ به هه‌ندێ چاک دمیج و باش
پاده‌گیرئ و هیچ چین و توێژیک بۆ منته نییه له چینی تر، به‌م شیوه هه‌ندێ
سه‌ربازی خودان و هه‌ندێ نوسه‌ر و خەلک و پرمشایی میلله‌تن و هه‌ندێ دادوهری
دادپه‌رومرن، هه‌ندێ کارگه‌ری به ئینساف و نه‌رم و نیانن، هه‌ندێ کۆکه‌ره‌وه‌ی باج و
خه‌راج و زه‌کاتی په‌یمانپێدراو و موسلمانن، هه‌ندێ بازرگان و خاوه‌ن پیشه و
سه‌نه‌تکارن و هه‌ندێ چینی خوار و هه‌زار و که‌مده‌رامه‌ت و بۆ مال و حالن و
هه‌موو ئەوانه‌ خودا به‌شی دیاری کردوون و هه‌ریه‌که‌یان مه‌رز و سنووری بۆ
دانراوه، که خودا و کرده‌ی پێغه‌مبه‌ر (صلی الله علیه وسلم) به ئیمه‌ی سه‌پاردوه و
دمیج پارێزگاریی لی بکه‌ین.

جه‌نگاوهر و سه‌ربازی خودا به ئیزنی خودا قه‌لا و دژی قایم و مه‌حه‌کم و
پته‌وی میلله‌ته‌که‌یه، جوانیی و پازاومیی و شکۆی سه‌رداران به‌وانه‌ومیه و به‌رز
پاگرتنی ئاین به‌وانه و پاراستن و چاودێریی ناشتی و ئاسایش له‌وانه‌ومیه، پرمعیه‌ت
و خه‌لکی ساده به‌وانه‌وه ژیا‌نی ئاسوده و هیمن و ئارام ده‌گوزهرێن.

ئه‌وجا... ئەو سه‌ربازانه به چى دهرژین و ژیان و ژیاریان بۆ دابین ده‌گه‌رئ، به‌و
به‌شه‌ی خودا بۆی ته‌رخان کردوون له داها‌ت و ده‌سکه‌وت، که رێگه‌ی جیهاد و
تیکۆشان له رێگه‌ی خودا ئاسان و سانا ده‌کات و به‌سه‌ر دو‌ژمن سه‌رده‌که‌ون و دڵنیان،
که پێویستی خۆیان و مال و ئەهل و عه‌یالیان جیگه‌ی دڵنیایی و ئارامییه و له
سه‌ره‌وه‌ی پێویستی ئەوانه‌ومیه.

نهوجا... مانهوهی ئەم دوو توێژە دموامی نابێ، مەگەر بە چینی سییەم، کە داوهری دادپەرور و کارگێڕی راستەر و نوسەر و فەرمانبەری پاکن، کە قەزا و حوکمی باش و چاک دەکەن بەپێی شەرع لە دادگادا، کە پارێزگاریی لە چاکە و سوودی کۆمەڵە بەگشتیی و بە تایبەت.

نهوجا... کاری ئەمانەش تەواو نابێ، مەگەر بە کرپن و فرۆشتن و بازرگانیی و پیشەکانی پێویستی کۆمەڵ و هەر کەس کاری خۆی و باری خۆی بە پاکیی و چاکیی و دڵسۆزیی بکات بۆ بازاری گەرم و ناوێدان و کار و کاسبیی حەلال و زەلال و بە ئینساف، کە تەنها ئەم چینه دەبنە پایە بۆی.

نهوجا... توێژی خواری و سڤیل و گەمەست دێت، کە زیاد لە هەمووان پێویستە هاوکاریی و دەستگروویی بکری و لەسەر هەموو خاوەن سامانیك بۆ خودا پێویستکراوە یارمەتی ئەوانە بدات، لەسەر سەردار و رابەریش پێویستکراوە ئەوانە هاوکارییان پێ بکات، کە زیانیان بە باشیی بگوزەری، هەرگیز والی دەرناچێ لە ئەرکی سەرشارنی، هەتا ئەوهی خودا لە سەری داناوە ئەنجامی ئەدا و بەبێ گرتنێدان بەم بەشە میللەت و داوای هاوکاری لە خودا و خۆگرتنی والی لەسەر دانگرتن بە حەق و راستیی و ئەرکی سەرشارنی قورس یان سووک.

گەواتە دەبێ تۆ هەمیشە بۆ سەرکردە سەربازمەکان کەسانیك دابنێی، کە دڵسۆزی خودا و پێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) و پێشواگەت بن، کراس و گیرفان و باخەلپاک و خاوی و بە قام و عەق و ژیر و تەگبیرن، درمەنگ رقیان هەستی، زۆر زوو خاوەن بێهە و بیاو و عوزری خەلک و مرگرن لە پرووی هەزار نەرم و سادە و دوور و بەرز بن، لە زۆردار و ستەمکار ئەوانە بن توندوتیژیی کاری دژی پێ نەکات و ئەوانەش جوار مشقی پێنەدا لە کارمەکانی و بێ خەم لە ئاستیدا، هەمیشە لەگەڵ جوامیر و پەسەن و بە ئەسڵوفەسل بژی و زیاتر لەگەڵ بێهە و چاکەخواز و پێشینەپاک و چاک و باش بن.

نهوجا... کەسانی فریادپەس و دەرور بەرزو دڵ گۆشادە، کە جگە دەست گۆشادی نازاو دلی و نەبەردو لێبوردە بی، کە ئەم جۆرە پەوشتە کۆی هەموو سەخاوتەو هەموو بەشەکانی چاکە نەگرتەوه، پەوشتە بەرزەکان لەم جۆرە پەفتارە کۆ ئەبێتەوه.

ئەوجا بەسەریان بکەووە هەمیشە وەک باوک بۆ کۆری خۆی و دایک بۆ ئەوێ
خۆی، دێمبێ ئەو کارە کە ئەوانت پێ بەهێز کردووە بە زۆر بزانێ و منەتیان
بەسەردا بکە و هیچ دلدانەوێەک با کەمیش بێ بە کەمێ مەزانە، ئەو کەمە
دلدانەووە و خۆشەویستیە دێمبێتە هاندەر بۆیان، کە بە گومانێ چاک و دڵسۆزی تۆ
حساب بکەن، نەکە بەسەرکردنەوێ کارە ناسکەکان نەکە، بە پشتبەستن بە
بەسەرکردنەوێ کارە گرنگ و گەورەکان، چونکە کەمێ بەسەرکردنەوێ ناسک
جێگەییە ئەگەر و سودمەند دێمبێ و هەریەکە لەکاری گەورە و بچووکی جێگەیی خۆی
هەبێ، خەڵک پێویستی هەبێ، دێمبێ چاکترین سەرباز کە خۆشت ئەوێ لەو
فەرماندە و سەرکردە بن کە لەگەڵ سەربازەکان چاک و باش و ھاوڕێن و بە هەمیشە
دەستیان بۆ یارمەتی و دلدانەووە باشن و چاوی ھاوکاری و یارمەتی بۆ خێزان و
کەسوکاریان بە چاکە و پاداشتە، بۆ هەموو ئەهل و خزمیان هەتا خەمێ یەکەم و
کۆتاییان تەنھا جیهاد بێ دژی دوزمن، هەتا تۆ دڵسۆز و چاکەکار بێ بۆیان ئەوانیش
چاک و دڵسۆز دێمبێ، دێمبێ فێنکی چاوی و خۆشدێ تەنھا لە سەر داد و یەكسانی ناو
ولایت بێ، دیاری خۆشەویستی ناو کۆمەڵ بێ، خۆشەویستی لەناو خەڵک بە پاکیی
دەروونیانە بەرامبەر بە فەرماندەیی خۆیان، ئەوەش بە پاراستنی سەرکردە
پاستەوخۆکانە لەسەریان و قورس نەکردنی شانیان و نەبوونی کەمتەرخەمیی لە
یارمەتی و مۆجەکەیان، هەوڵی بەردەوام بدە کە ناسۆی ئۆمیدیان فراوان بێ و زۆر
مەدح و سەنا و قەدر و پێزانین نیشان بدە لە ناستیاندا و نەبەرد و نازایەتی و
ورمیان هەمیشە هەژمار بکە و دانێ پێدا بنێ، چونکە ئەو باسکردنی نەبەردییە
نازاتریان دەکات و ترسنۆک دەکاتە نازا، ئەگەر خودا ویستی، ئەو بەدرێژی
نازایەتی هەر یەکەیان بزانە کە و لەکوێ و چۆن، نازایەتی کەس مەدە پال
کەسێکی تر و ناستی نازایەتی و نەبەردیی کەم مەکەرموە و بێ نرخ و بەهای
دابنێ، بۆ گەورە سەردارەکان کاری بچووکی گەورە بکە و نرخێ بۆ دابنێ، هەروەها
کەسانی زۆر خوارمۆ، نەکە نازایەتی و ماندوو بوون و کارامەییان بەکەم بزانێ،
ئەو کارانە سەرشارن قورس ئەکات و خەریکە توانات دێمبێ، حەوالەیی خودا و
پێغەمبەریان (صلی الله علیه وسلم) بکە و ئەوەش کە سەرت لێی دەرناچێ پەیرەوی
فەرمانی خودا و پێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) بۆ بکە، چونکە خودا خۆی

رېنومايي كهسانى دۆستى خۆى نهكات.

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ... ئەى گەلى خاوەن باوەڕان! بەر فەرمانى خودا و پېغەمبەرى خودا و کاربەدەستانى خۆتان بن، هەر کاتیکیش لەسەر شتێ لە نێو خۆدا پێک نەهاتن ئەگەر بپرواتان بە خودا و بە پڕۆژى قیامەت هەیه، کێشەى خۆتان حەوالەى خوا و پېغەمبەر بکەن، ئەم کارەتان باشە و ناکامى چاکترى هەیه).

هەناردنى کارى سەخت و دژوار بۆ لای خودا ئەودەیه، که بە پێى ئایەتى بى تەنویل کاربەهیت و ناردنیش بۆ لای پېغەمبەر(صلی الله علیه وسلم) ئەودەیه پەپرەوى رەوشت و رېيازى پېغەمبەر(صلی الله علیه وسلم) و ئەوانەى گۆگەرەودەیه نەك دوو بەرمەكى.

بۆ داد و قەزا و فەرمانى شەرع باشترین کەس دەست نیشان بکە، که خۆت جێگەى متمانەتە و تەنگاو نابێ بەسەر کێشە و نازاوەى نێوان هاودژەکان و سەرى لى ناشیوى و ژاوەژاوى خاوەن داوا و مەسەلەکان تووشى هەلە و هەلچوونى ناکات بۆ گەڕانەوه بۆ حەق و راستى، ئەگەر بۆى دەرکەوت تووشى شۆك و سەرسۆرمانى ناکات، گەردنى درێژ ناکات بۆ تەماع و چاوچنۆکى، بە تێگەشتنى کەم قایل نابێ، هەتا بە تەواویى تى نەگا، لە هەموو کەس زیاتر دووره لەکارى گومانناویى نادرووست و لە هەموو کەس زیاتر پابەندە بە بەلگە و دەلىلى راست و پەوان و لە هەموو کەس زیاتر بە سەبر و خوگرە، دووبارە کردنەوهى گوتارى داواکار و داوا لیکراو و دۆزینەوهى راستى پوداوهکە و سەرمداوى کێشەکە لە هەموو کەس زیاتر توند بێ، ئەگەر حوکمەکە پروون بوو بە مەدح و سەنا و بپاھەلدان و لە خۆبایى نابێ، هاندان و هەلدان لە رێگەى راستى لانا، ئەوانە زۆر کەم و دەگمەن! لەگەڵ ئەومش فەرمان و حوکمى دادومرەکان بەسەر بکەرەوه و لە هەموو کەسەکان ناگادار بە لە موحە و جێبەجێ کردنى پێویستىەکانیان، بێ خەم و خەیاڵیان بکە، کارى بکە پێویستیان بە خەلک نەبێ و ئىحتیاج و موحتاج نەبن و کەموکۆرپى مائیان لابەرە، ئەومندەش رێز و قەدریان بگرە که پەراوێز و دەورووبەرەکت هەرگیز بە تەمای نەبن، ئەومش لەبەر ئەودە پیاوانى خۆت خەیاڵى لە ناو بردن لەسەر خۆیان لابەدن، ئەم خالەى سەرەوه زۆر بە وردى پەپرەو بکە و بیری لى بکەرەوه، چونکە ئەم

نايپنه له دمستی ناپايو و ناپهسەند ديل بووه، به ئارەزوو کاريان تیدا کردوو و دنیايان پى بهیدا کردوو.

ئەوجا... ورد و زانایانە چاودێری کارگێری ناوچەکانت بکە و بەسەریان بکەرەوه بە تاقیکردنەوه و هەلبژاردن دیاریان بکە و کاریان پى بکە، نەك لەبەر ئەوە نزیك و دۆست و خۆشەویستن بۆ تۆ، یان هەر بە گۆترە و بى ئەزموون و تاقیکردنەوه و پرسینەوه، چونکە ئەم دوو جۆرە دامەزراندنە کۆى سەرچەم ستم و تاوان و ناپاکییە و لەناو ئەوانەى دەستنیشانیان ئەکەى بۆ جینگە و شوینى گرنگ، خاوەن ئەزموون و تاقیکراوه و بە شەرم و حەیا و لە خانەوادەى پەسەن و بنەجەى چاک و پاک و پەسەن بن و رابردوو پاکى پيشوویان لەبەرچاو بگرە، چونکە ئەو جۆرە کەسانە بە ئەمەك و بەرپەشت و خاوەن شەرمف و ناموسن و زۆر کەم سەر لە بەرى تەماعن و هەمیشە پاشەپۆزیان لە بەرچاوه و تەماشای رابردوو ئەکەن بۆ داھاتوو، لە بارەى موحە و نازوووقەوه زۆر دەست گۆشادبە بۆیان و ماوێ ئەوە نەدەى کەمەدرامەت و کەمەدەست بن، کە ئەوە ھۆکارى پاکراگرتنى خۆیانە لە ئەنجامدانى کاریان و کەمتر دەستى ناپاکى دەبەن بۆ ئەو شتەى کە لەبەردەستیانە، جگە لەوھش بەلگەى یاسایە بە دەستەوه، ئەگەر پێچەوانەى تۆ رەفتاریان کرد، یان ناپاک و دەستپیس بوون، هەمیشە لەژێر چاودێرى راستەوخۆى خۆت بن، چاوى باومرپیکراوى راستگۆیان لەسەر دابنى، چونکە بەو جۆرە هەمیشە چاودێرییە لە سەر کاروباریان و دەبێتە ھۆکارى ئەوەى ئەوان ھەست بە لێپرسینەوه بکەن و دەستپاکى رەچاو بکەن و هەمیشە نەرم و دلسۆز بن بۆ میلەت و رەمعیەت.

زۆر بە وردى تێبینى بکە لە دانانى ھاوکارانى نزیکت، ئەگەر کەسێک لەوانە دەستى بۆ ناپاکى درێژ کرد کە سەرى لای خۆتە و بەلگەگەلیک کۆبوویەوه و بە ھۆى ھەوالگى چاوەکانى خۆتەوه بەو جۆرە زانیاریانە پێویست بەشاید و بەلگەگە نابى، ئەو کاتە بە دانیاییەوه نازار و ئەشکەنجەى دەدەى، چ لە بەدەمنى و چ لە سامانى و ھەرچى بردوو لێى و مردەگریتەوه، ئەو کاتە کە سزای ناپاکى و سەرشۆرى ئەدەیت و نازناوى ناپاک و دەستپیسى لى ئەنێى و سنگى شورمى لە ملییەوه دەکەى، جینگەى باومر دەبى زۆر گرنگی بەدى بە خەراج و باج و زەکات و دەسکەوتەکانى لە رینگەى گرنگیدان بە کاربەدەست و پەيوەندەکانى، چونکە باشى و

چاكىي نەم بەشە و چاكىي و پاكيي پەيوەندداران دەبىتە ھۆكارى بەھىز بۇ چاكىي و پاكيي ھەموو بەشەكان و چاكسازىي و پاكسازىي نابى مەگەر لە رىگەي نەمەشەو، چونكە ھەموو خەلك دەبىتە خىزان و مال و منالى باج و كاربەدەستانى.

ھەروەھا دەبى زۆر بە گرنكىي و دىسۆزىي ھەولئى ئاومدانى زەوى بەدى، زياتر لە خەراج و باج كۆكردنەو، لەبەر ئەو خەراج بە ئاومدانىي خاك و زەمىن زۆر دەبى، ھەر گەس داواى باج بكات بە بى ئاومدانى زەمىن، ولاتى و پىران و كاول كردوو، خاك و خەلك لەناو چوون و ھەرگىز ئەو ولاتە كارى راست نابى، دەبى زۆر ھۆشيار بىت، ئەگەر خەلك و دانىشتوان ھەستىيان كرد بە قورسىي باج، يان ھاتنى كارمەساتىكى ئاسمانىي، يان وشكبوونى جوگە و روبار، يان وشكەسالىي و بىبارانىي، يان فەوتانى تۆمە بەھۆى لافاو و شۆرەكات و لە ناوچوونى كشتوكال، يان لەبەر بى ئاوىي و وشكبوون، لەم ھەموو ھالەدا دەبى زۆر دەستت سووك بى و زىاد لە تواناى گەشتىار و جوتىار دانەنىي، چونكە ئەو دەبىتە يارمەتىي بۇ ئاومدانكردنەو و ولاتەكەت و جوانكردنى زەمەنى فەرمانرەوايىت، جگە لەو و بە جوانىي و چاكىي مەدح و سەنات بۇ خۆت زىاد كردوو و ئەتوانى خۆت ھەلگىشى كە ميواندارىي داتت كردوو و بە نىنسافەو مامەلەت لەگەل كردوون و دادپەرورىي بلاو دەبىتەو و ئەو ھىز و توانا زەخىرەيە بۇ تۆ لە تەنگانەدا كە لە سالى ھاتوقرىي و گرانىي بارى شانايانت سووك كردوو، لەناو مىللەت مەمانە پەيدا ئەكەيت و دەبىتە جىگەي باومپىران، كە ھەمىشە لە ناخۆشيدا ھاوبەشيان دەكەي و ئەگەر بەرپەكەوت كارى قورست دا بەسەرپاندا زۆر بەدلفراوانىي و خۆشىي ئەنجامى دەدەن، ئەو ھەم بەر ئەومىيە ئاومدانىي ھەموو بارىك ھەلئەگرئ، كە تۆ لەكاتى ناسكىي و ناخۆشيدا ئەرك كەم بكەيتەو، وىرانىي و گاولىي زەوى لەو ھەدايە كە خەلكە ھەزار و سەفیلەكە كە بەسراو بە زەمىن و خاكەو، بى دەرمانەت و بى بەرھەم و بى دەسكەوت بن و كاربەدەستىش ھەر خەمى كۆكردنەو و بى و مىلى درىژ بكات بۇ ئەو كەمە بەرھەمە، بەشى خۇيان ناكات كە دەبىتە ھۆكارى گومانى خەلك كە ئەم گەورە بە تەما نىيە لەسەر كار بىمىنى، بۆيە بەو شۆو نازارى خەلك ئەدا و بى بەزمىيە و سوودى لە ئەزموونى فەرمانرەوايى و مەرنەگرتوو.

ئەوجا... وەرە زۆر بە وردىي چاودىرىي دەسگا و دەفتەر و نوسەرەكانت بكە،

ورد تەماشاكە كامیان زۆر چاكە و پاكە كارى پى بدە و نامە و پەيام و نوسراوت و نەئینی و رامیاری و بەرنامەكانت، بەو كەسە راپەرپنە كە زۆر شارمزاىە و نەئینیپاریزە و دەر و ونبەرزە، بەرپەوشتە، لەو كەسانەىە یارمەتیی زۆر، لەخۆبایی ناكات و لە ناو كۆر و كۆمەلدا حەق بە خۆی بدات، قەسەى بەسەر قەسەتدا زال بكات و خۆی بە زیاتر لە كیشی خۆی نیشان بدا و دەبێ گیل و گەمزە و نەقام نەبێ كە شتی بە سەردا تى پەرپى و هەندى لە نوسراوەكانى كار بە دەستە گەورەكانت لى وشارپەت و لاى خۆی دایبى، بى ئاگاداریی تۆ وەلامى راست و درووست لە تۆ پەنھان بى، دەبێ باش بزانی چى لە تۆ وەرئەگرى و چى ئەنێرى و ئەبەخشی، ئەو گرێبەست و پەیمانەى داوتە بە نامەى بى ئاگاداریی تۆ، لاواز و كەمنرخ نەكات و نابى بى توانا و دەستەوسان بى لە دانى راي پەسەند و بەسوود لەكاتى ھاتنە پێشەوەى كارگەلىك كە ئالۆزى تىدایى، كیش و توانای خۆی بناسى و نە زیاد و نە كەم پەلامار نەدا، چونكە ئەو كەسەى خۆی نەناسى خەلكیش زیاتر ناناسى.

ئەوجا... با ئەزموون و تاقىكردنەووت بۆ ئەو نووسەرەنە تەنھا لە سەر زىرەكی و سەرناسیى خۆت نەبى و تەنھا پشت نەبەستى بە بێدەنگی و متمانەى نىوان لە تۆ و ئەو، چونكە مەردم ھەمیشە لە سەرناسیى گەورەى خۆیان شارمزاى پەیدا ئەكەن و خۆیان بەو شیوہ رادەھێنن بە ھۆى رەو پامایى و خزمەتگوزاری رېكۆپىك و ئامادى لە بەرچا و دل، بەلام لە پشت ئەو حالە، نە دلسۆزى و نە دەستپاكی بوونى نییە، دەبێ تاقیان بكەیتەو بەكارگردنای لاى پیاو باشان، پێش تۆ كام زۆر باش ناوى ھەبوو لە ناو خەلك، كامیان پاك بوو ئەو دابى، ئەووش نیشانەىەكە پەپرەى فەرمانى خودات كردوو، ئەووش بكە، بۆ ھەر فەرمانگەىەك لەكارمەكانت بەرپرسىك نیشانە بكە، ھەر لەخۆیان كە چالاک بى، كارى گەورە دەستەپاچەى نەكا، كارى زۆر ئەملاولای پى نەكا، ھەر كەموكۆرپىەك لە سەرىكەوہ ھەبوو، تۆ خۆت لى گیل كرد خراپەى ئەستۆت ئەگریتەوہ.

ئەوجا... زۆر گرنگى بدە بە بازرگانى و بازرگانەكان و پێشە و پێشەوەرەن، ھەمیشە راسپاردەى باشیان بكە، چ ئەوانەى نیشەتەجى دەبن و چ ئەوانەى كالاى دەرەوہ بردموھاوردە دكەن و چ ئەوانەى بە لەش و ماندوو بوونى خۆیان كار ئەكەن، ئەم جۆرە كارگەرەنە ھەمیشە كەرمەستەى سوود و قازانج و ھۆكارى لە

بهردمستبوونی کهلوپهل و نامیری پئویستن، که له دوورمهوه بۆ ولاتی دههینن، له وشکانیی و دهریاوه، له دهشت و کهژ و کۆسارمهوه، که جگه له شارمزیانی نهم شوینانه خه لکی تر توانای ئه نجامدانی نییه، ئه وانه کارمه ند و شارمزی ئه وه شوینه بوون و کهس ناتوانی به ئاسانی وهک ئه وان کهسابهت بکات، جگه له ووش ئه وانه کۆمه له کهسیکی هه یمن و ئارام و پامن، ترسی هیلانیان لی ناکرئ، برای راستن، ترسی زیانیان لی ناویشته وه، زۆر به چاکی سه ره پرشتیی و سه ردان و هه والپرسیانیان بۆ بکه و شوینیان لای خۆت بۆ ته رخان بکه و به سه ریان بکه ره وه، له ولاته کههت و ده وره بهر و مه رزه کههت.

ئه ووش بزانه، له گه ل ئه وانه، زۆریان زهر و تیزن له مامه نه کردن و گفتاری بی تام و بی مانا و ره زیلی و ده ستقوچاویان پئوه دیاره، زۆر به ناشیرینی و له شاردنه وهی قووت و زه وادی میللهت و هه شاردانێ کهلوپهل پئویست و دلخوازی میللهت و زۆریان نا ره وان له کرپن و فره شتن و ئه ووش ده رگایه کی ته نگه به ره و بۆ ره شایی میللهت و عه یب و شورمه ییه بۆ کاربه ده ستی بالا، ئه بی زۆر نا گادار بی له شاردنه وهی که رهسته ی پئویستی ره ژانه ی خه لک و ما وهی ته ماعبازی بازرگانه کان نه ده ی، که پئغه مه بهر (درو دی خودای له سه ربیته) زۆر به تونده ی قه دهغه ی کردبوو، با هه مه شه مامه له ی کرپن و فره شتن به شی وهی چاوتیری و ده رونه ره زی بی و به ترازو و و شایه تی ریک و بیگرئ بی و نه رکه کهش قورس نه بی له سه ر هه ر دوولای کرپار و فره شیار، پاش ئه وه هه ر کهس نه ریک که وه ته وه له شاردنه وهی قووتی گه ل، پاش ئه وهی تۆ نا گادارت کرد به تونده ی سزای به سه ردا به سه پینه به پیی تاوان و که ته نه که ی، نه ک زیاده ره ویی بکه ی له سزاداندا.

ئه وجا... توبی و توو خودا!، زۆر نا گاداری چینی خواره وه و توژی هه ژاربه، ئه وانه که فیل و گزی و دزی نازانن و مسکین و داماون و لانه واز و که مده رمه ته ن و لات و بی سامانن و که منه ندام و که ساس و په ککه وه ته ن و که نه فته ماله و من و نه خۆش و ده ردارێ درێزخایه نن، چونکه ئه م چینه هه ژاره هه یانه ره ووه له ماله وه و توانای سوال و ده رومه ی هه یه و هه یانه موچه و ده رماله ی که میان هه یه و به شیان نا کات و ره ویان نایه ده رومه و سوال بکه ن، ئه وانه به چاکی پارێزگاری لی بکه بۆ ئه وه کاره ی خودا له نه ستۆی داناوی، پاسه وان و پارێزگاری بیت و مافیان له سه ر

گەوره و سەردار داناو و بەرپرەسیاری کردوون لە چاودێری هەمیشە و هەمەلایەنە، ئەوانە لە بودجە (بەیتولمال) بەشی دیاریان بۆ دیاری بکە و لە بەرهەمی زەوی بوختی مولکی نیسلام بەشیان بدە، هەر ولاتێک بۆ شوینی خۆی جیاوازی نییە لە دوور و نزیکیی، هەموو بەشی هەیه و تۆش بە پێی پێویست هاوکاریان بکە و هەریەگەیان مافی خۆی پێ بدە و فەرق و جیاوازی نەکە، نەکە لە خۆبایی سەرگەرمەت بکات و بەکارە مەزن و گەورەکان کارە بچووگەکانت لە بیر بچێ، ئەو کات بیانوت نییە و هیچ بەهانیەکت ئی قەبوڵ ناکرێ.

نەکە گرنگیی و بەسەرکردنەوت کەم بێت لە سەر ئەم چینه و بەفیز و خۆبەزلزان بیت و ڕووی خۆتیا ئی وەرگێرێ، هەمیشە چاوت لەوانە بێت کە زۆر لە ناو کۆڕووکۆمەل دەرناکەون و خوانەکردە بە چاوی سووک تەماشایان بکە و پیاوەکان و دەرووبەر و پارێزەرەکان، سووگایەتیان پێ بکەن، بەلکو زیاتر و زیاتر ئەوانە لەبەرچاوت بن و بەسەریان بکەرەوه لە نزیکەوه، هەتا ئەوان زیاتر بێ نەفس و خامن دەروونی بەرزبن، تۆ زیاتر لێیان نزیکە و ڕاسپێرە بە پیاوەکان کاروبار و زیان و ژاری ئەوانەت بێخەنە بەرچاو و ئاگادارت بکەن لە کاروباریان، کارێ بکە لای خۆدای خۆت بیانوت هەبێ و عوزری ڕاستیی هەبێ بۆ کاتی پرسینەوهکە، بە حەزوری خۆدای گەیشتی ئەم توێژە لە هەموو بەشەکانی تر پێویستییان بە داد و ئینساف و هەیه، هەر لە ئیستاو بیانوت هەبێ بۆ ئەو ڕۆژی کە خۆدای پرسپارت لێ نەکات، زۆر بە تەنگ هەتیوو و بێ کەس و داماو و پیر و کەنەفەتەکارەکانەوه بە، ئەوانە بێ چارە و بێ دەرمان و بێ سەرچاوەی زیان و توانای پارانەوه و سوأل و دەرومەزە نین، ئەم کارە لەسەر فەرماندەکان زۆر قورسە (هەر چەندە هەموو حەق قورسە) ! بەلام خۆدای سووک و سانای کردووه بۆ ئەوانە کە حەزبان لە بێویی و بێبەلایی هەیه، خۆدای ئەوانە بەراست ئەزانێ کە چاویان لەم جۆرە چین و توێژە هەیه و ئەومش بەلێن و پەیمانی خۆدایە بۆیان، هەمیشە لە دانێشتن و کۆڕ و کۆبوونەوهکان پانتایی فراوان دابنێ بۆ ئەو کەس و خەلگەیی خامن کێشە و پێویستین لە کاتی خۆت، شوین و جێگەیی دیاریان هەبێ و تاپبەت بێت بە خۆیان و بۆ خۆت گۆبببستی داواکاریەکانیان دەبیت و ئەوجا لەگەڵ کۆری گشتیی بەشداریان بکەیت، ئەو شوین و کۆرانەدا کەمفیزی و نەوزاش و نەرمیی

خۆت نیشان بدەى بۆيان، خودا تۆى بۆ ئەو دەرووستکردوو، ئەو کارمەش بە سەربازمەكانت پاسبىرى بە هەمان شىو بە دەورووبەر و پاسەوان و شورتە و سوپاكەت، كارىك بكە ئەگەر كەسێك وىستى قسەت لەگەڵ بكات دەم و زوبانى بەيەكدا نەيەت و تىك نەچى و نەچۆرى، چونكە لە پىغەمبەرم (صلی الله عليه وسلم) بىستوو لە زۆر شوین و جىگەدا، هەرگىز هىچ نەتەویمەك پىرۆز نابى ئەگەر هەزار و داماو مافى خۆى و مەنەگى ئەدەسەلاتدار و خاوەن هیز بى ترس، دەبى تۆرە بوون و گىزى و بى توانایى دەربەرىن هەستى خۆيان زۆر بە نەرمى و مەزگى و قەبوولت بى گىزى و توورمى و لالوتیان و تەنگەتاوى دوورخەرمەو لە خۆت و بەدەم و چاوى گەش و زمان شیرین لەگەڵیان بدوئ، خودا بۆ خۆى هەموو دەرگا و دەلاقەكانت لى دەكاتهو و بەزمى خۆى بەسەرتا دەبارىنى و پاداش و خىر و حەسەنەت بۆ دىنووسى، كە فەرمانى خودات ئەنجامداو، ئەوێش كە دىبەخشی بە دلىكى ئارام و رازى و خوشى جىبەجى بكەیت و ئەگەر بۆت نەگرا بە هەر هۆيەك بى، بە قسەى خوش و رستەى جوان و كورت و پەرمانا وەلامیان بدەرمەو و عوزرخوایى پەسەندیان بۆ بەینەرمەو، كە باومى پى بكەن، كە ئەوانەت ئەنجامدا و سەركەوتوو بوویت كار و كردار و پەفتارىكى زۆر چاومەرپوانە ئەنجامى بدەى، سستى نەكەى، گورج و بە پەلە دەستى بدەرى و شانى لى قايم بكە، كە ئەمانەيە: وەلامى رپوون و بى پىچ و پەنا و بىبەردە بدەرمەو بەتایبەتى ئەو پرس و كىشە و كارانە كە نووسەرمەكانت توانایان نىيە لە سەرى و بە پەلە پىووستى ئەوانەى دىدارت ئەكەن جىبەجى بكە و ماتەیان مەكە لەگەڵ هاتەیان بۆ لات و كارى بكە دەورووبەر و پەراوێزمەكانت تووشى شۆك بكەى لە زوو جىبەجى كردنى ئەو پىووستیانە، چونكە سىروشتى ئەوانە حەزىان لە سستى و كەمەترخەمى و بى مەنتى هەيە بە زۆرى، هەر رۆژە كار و بارى خۆى تىدا ئەنجامبەدە و دواى نەخەى، چونكە هەر رۆژە كارى خۆى هەيە، بۆ نىوان خۆت و خودا كاتى باش ديارى بكە و زۆر زياتر بى و لە هەموو كاتەكان زياتر بۆ خودا بىت، هەرچەند هەموو كات دەبى هەر بۆ خودا بى، ئەگەر نىازپاكى و كارچاكى مەللەت و هاوالاتى تىدا بىخەم و خەيال و سەم بى!، بۆ ئەم مەبەستەش كاتى تايبەت بۆ بەندايەتى خودا و چاك ئەنجامدانى بەنەماكانى ئايەنەكەت، جىبەجى كردنى فەرمەكانە، كە تايبەت بۆ خودايە، كەواتە دەبى

توندىي ريشەگىشى بىكەي و بزانه ئەوانە لەكوئەو بىدادىي دەكەن، نەكەي زەوى و زارى خەلك كە كارى لە سەر ئەكەن بىەخشى بە كەسانى دەوروپەرى خۆت و خزم و نزيك و پياوۋە تايبەتەكانى خۆت، نابى و نيشان بەدى كە ئەوانە ئەتوانن باخ و رەز و بەراوى نزيك ئاۋ و بە كەلك داگىر بىكەن و تۆش بى دىنگ ئەبى، چ پىت و نەرمىي و چاكىي زەوى و چ لە نۆرە ئاۋ، خۆ كەردن بە ھاۋبەش كە بار بىن بەسەر خەلكەوۋە و سوود و قازانجى بى ماندوو بوون كۆيكەنەوۋە بى ماندوو بوون و تۆش بى خەبەر لەو گەندەلىيە و سزا و تۆلەي خوداش لەسەر تۆيە و ھەموۋى عەيب و شورەي ھەر دوو دنيا بۆ تۆيە، ھەق لە سەر كى بوو بى وىستان جىبەجىي بىكە، جىاۋازىي دوور و نزيك مەكە، ئەو كارەش بە خۆراگىي لەسەر ھەق و تەنھا لەبەر خودا، بە تايبەتتىي ئەگەر پەيۋەست بوو بە خزم و نزيك و پياۋى خۆتەوۋە، خۆت ئۆبائى كارەكە لە گەردن بگەر، ھەر چەندە قورس بى، بۆ پاشەپۇزى خۆت باشە، ئەگەر بۆت دىرەكەوت كە خەلك گومانى ھەيە لە ستمەيك، گەندەلىيەك، بىدادىيەك، بە ئاشكرا و بە پاشكاۋىي و بى پەردە بۆيان پوون بىكەرەوۋە، ھەق ۋەك سىفرە لە بەردەم خەلكدا رابخە و گومان و دوو دلىيان بشۆرمەو بەو پەردە ھەلگرتنە، ئەمۇش جۆرىكە لە پامىارىي و گىانى وىرزىكارىي لە خۆتەوۋە بۆ خۆت و نەرمىي و دادىشە بۆ مىللەت و بىانوۋ و بەلگەشە بەدەستەوۋە، كە خەلك لە پاستىي و درووستىي و دادپەرومىي رابەيتىي.

نەكەي ھەرگىز دەست بىئىي بە ئاشتىيەكەوۋە كە دوژمن داۋى بىكات و رەزاي خوداي تىدا بى، چونكە ئەو ئاشتىيە پشووۋىكە بۆ سەربازەكانت و ھەسانەۋمىيەكە بۆ خەم و گىرەتەكانت و ھىمىن و ئارامبوونەۋمىيە بۆ ۋلاتەكەت، بەلام زۆر وريا و ئاگادار و ھۆشياربە لە دوژمنەكە پاش ئاشتىيەكە، لەوانەيە ئەو دوژمنە خۆي نزيك بىكاتەوۋە بۆ پەلامارى لەناكاۋ و سوود وىرگىر لە كەمتەرخەمى تۆ، ئامادە و وريابە و ھەموو دىپاكىي و گومانى باش لەبەر چاۋت تەمومز بىت و جىگەي باۋمىر نەبى، خۆ ئەگەر لەگەل دوژمنىكت پەيمانىكت بەست و بەلئىن و پەيمانىت پىدا و وىزدانى خۆت نايە بارستە، زۆر بە پاكىي پارىزگارى ئى بىكە و ھەموو مەرجەكانى جىبەجىي بىكە و گەردەمى خۆت ئازاد بىكە بە پاكىي و پاكىيازىي و گىانى خۆت بىكە بە ھەلغان لە پىناۋى ئەو بەلئىن و پەيمان و گەفتەي كە داۋتە، چونكە لەو نەركانەي خوداي پاك و

بهرز كه دایناوه بۆ خهك و تاك و كۆمهه كه زۆر پابهندی بن له گهه هه موو
 ناكۆكیی و هاودژی و جیاوازی پراو بیر و تهگبیرێكدا، لهوانه: دهستگرتن به به ئین و
 پهیمان و گریبهستنهوه، به رادهیهك بێ باومرەكان پابهند بوون به پهیمان له
 ناوخۆیان جگه له باومرەداران كه نیازیان غهدر و پهیمانیشكاندنه، چ ئههجامیكی
 (بهدی ههیه، له بهر ئهوه ده بێ تۆش زۆر به توندیی پاریزگاری بكه له پهیمانی
 خۆت و ههركیز ههول نه دهی بۆ شكانی و پساندنی و فیل و تهلهكه له دوزمن
 مهكه، لهكاتی پهیماندا، له بهر ئهوه كهس توانای نییه دهست ببات بۆ كاری خودا،
 (نا)ی لیكردوو و به توندیی قهدهغه و حهرامی كردوو، مهگه زۆر نهفام و
 ناپهسهند و لاسار بێ، خودا خۆی له سههر زاتی خۆی داناوه پهیمان و به ئین و ناشتی
 و هیمینی داوه به بهندهی خۆی و له ناو بهندهكانیش فهرمانی پێداوه، وهك بهزمیی
 و لوتفی خۆی و وهك قهدهغه و پهڕژین له دوری خهكدا به ئارامیی و دلتاییهوه
 له سێبهریدا بژین و هه موو لایهكیش ههنگاوی بۆ دهنین و زۆر دل نیان كه سهفه
 ئهكهن بۆ لای، نابێ پۆخلی و گهندهلی و ناپاكیی و فیل و چهواشهكاری تیدا
 هه بێ، ئاگاداریه پهیمانیك نه بهستی چال و چۆل و گری تیدا بێ و پوون نه بێ و
 كه موکوپی له پسته و دهسته واژهی فره مانا هه لگري و ههركیز پشت نه بهستی به و
 جوړه پستانه تهمومزاوین و راست و پهوان نین، (توریه، تقیه، تعریز) واته
 (وشهیهك كه مانایهکی ناشكرا و مانایهکی نادپاری هه بێت، نه زانی کامیان مه بهسته،
 تقیه مه بهست له و مهیه كه شتیك بلیت و له دلتا شتیکی تر هه بێت، تعریز به
 كوردی دیوار له گهه تۆمهو پاسار گویت ئی بێت.. م.ع) و كه مه بهستی شاراو و
 خۆلادان ههیه تیدا، كه تۆ به شیوهی تهكید و دابهستن و توند گفت له سههر داوه،
 نهكهی نارچهتی و دهستكورتیی و تهنگهتاوی كاریك واكات كه پهیمان
 هه لومشینیتوه یهك لایه نه و به ناحق، له بهر ئهوه خۆگرتنت له سههر نه و
 نارچهتییه كاتییه كه به هۆی به ئین و پهیمانهكه له سههرت دانراوه و ئهجامهكه
 به فهرمانی خودا چاكهیه و زۆر باشتره له شكندن و هه لومشانه و مهیه كه ترست
 ههیه تۆ له هه بێ و خودا خۆی داواكار بێ له سههرت و گه مارۆت نه دا له دنیا و له
 قیامه تدا.

دوباره دهخیل! نهكهی خۆینی به ناحق بپژینی، هیچ كاریك به ئه ندازهی

رژانی خوینی بی تاوان تۆلهی قورس نییه و لهویش بارگرانتر نییه لهسهر شان و لهویش زیاتر هۆکار نییه بۆ لهناوبردنی نازونیممهت و ژیانی خۆش و گۆتایی ماوه و مۆلمت له رژانی خوینی بهناحهق و بی سههبه، خودای پاك و بهرز پهكهم پرس و لیکۆلینهوه و تۆلهی له قیامهتدا لهسهر خوینی رزّاوه بهناحهق، نهكهی بۆ بههیز گردنی دمهسلاتی خۆت، خوینی ناحهق بپرژینی!، چونكه نهو خوینه زیاتر بی هیزو لاوازت نهكات، بهلكو ههر له سهر تهخت لات نهبات و له تۆوه دمیگوازیتهوه بۆ لایهکی دیکه، نه لای خودا و نه لای من بههانه و بیانوو نییه بۆ كوشتنی دمست نهنقهز، نهوه خوینی ههیه به پێی شهرع.

نهگهر تووش بووی بهههله بههۆی قورسی قههجهكهت، یان شمشیرهكهت، یان دمست و سیخوومهكهت، به تاوانیكی لهم جۆره، نهوه بی پهروا مهبه به یهك زلله، سیخوومه، شهبازله و لهوانه ژوورتر خوینه و ناحهقه، خۆ بهرز نهگری و دمهسلاتی بی سنووری خۆت لهكار نیی و لهخۆبایی بیت و مافی شهرعی و عورفی كۆزراوهكه نهدهی بهخاومن حهقهكهیان، نهكهی لهخۆت بایی بیت و زۆر به خۆت بنازی و زۆریش باومرپت ههبی بهو لهخۆباییبوونهت كه راسته و ههزرت له پیاوهلدان و مهدهح و سهنا بی، چونكه نهوه باشتین ههل به دمست شهیتان دمدا بۆ نهوهی كاری چاكهكار و پیاوهمتی خهلكی چاك له ناو بهری، نهكهی منهت و شاباش بهسهر خهلكی بهردهستی خۆت بكهیت و وا نیشان بدهی كه چاكهی زۆرت بهسهریانهومیه و بازارتیژی و زیادمگۆیی لهسهریان بكهی، له ههر كاریكی باش كه نهنجامی دمهدهی، یان بهلّین وگفت بدهی و جیبهه جیبی نهكهی، چونكه منهتكردن چاكه لهناو دمبا و به زیاد زانیی ههر كاریك رووناکیی راستی ناهیلّی و جیبهه جیبی نهكردنی بهلّین وگفت رقی و قینی خودا و خهلك زیاد نهكات، خودا ئهفهرموا: (خودا زۆر توورمهیه كه ئیوه شتیک بلین بهو جۆره كه وتوتانه جیبهه جیبی نهكهن).

ههمیشه خۆت دوور بگره له پهله كردن له كارمگانت، پێش ودهخت، یان خۆخستن و خۆ دواخستن لهكاتی خۆیدا، یان موناقهشه و دانوستانی بی سوود لهو كاتهی كه لایهنی راست و ناراست ونه و نادیاره، یان سستی و تهملهلی و كهمتهرخهمی لهو كاتهی رووی راستی ناشكرا و دیاره، كهواته تۆ دمبی ههر كاریك له شوین و كات و زهمهنی خۆیدا نهنجام بدهی.

هەرگیز نهكهی ئهو ئهرك و ههرمانهی كه بۆ ههموو خهلك یهكسانه، تایبهت
 بدهی به خۆت و خۆت بخه لهتینی و چاوی خۆتی لی بنوقین، كه بۆ خهلك ڕوون
 بوومتهوه و پهردهی له سهر لابراده، ئهوه له دمست تۆ نهماوه، له خهلكهوه بۆ
 خهلكه و تۆ بیلایهنی تییدا و باش كهميك بۆت ڕوون دمبیتهوه، تۆ لهوانهیه دواين
 كهس بیت له زانين و خهلك فهرمانی خۆی دهدا له سهرت، به سودی ستهم لی
 كراوهكه، لووت بهرزیهی خۆت له ژێر دمهسهلاتی خۆت ڕابگره و ههلهچوون و تووڤه
 بوونت ههلبگره و دمستی زۆرت ڕابگره و زبریی و تیژیی زمان بشارهوه، زۆر
 ناگاداربه و خۆت بپاریزه له بهرهللا كردنی زمانت، ههرچی بهدهمتدا بی ببیژی و
 ڕقی خۆت بخۆرهوه ههتا دادهمرکیتهوه ڕقهكهت، ئهو كاته ناگات له خۆته و نهزانی
 چی ئهكهی، ئهومت بۆ ناكړی ههتا زۆر گرنگی نهدهی به ڕۆژی زیندوو بوونهومت
 و گهڕانهومت بۆ لای پهرومردگارت.

ههمیشه با لهیادت بی چاكهكاریی ههرمانهرواكانی پێشی تۆی دادپهرومر و
 فهرمووده و كردهی پێغهمبهر(صلی الله علیه وسلم)ی بهنرخ و ڕیزدار و ناسهواری
 پێغهمبهری خۆمان(صلی الله علیه وسلم)، یان ئهركی سهپاو له قورئاندا كه تۆش
 پهیرهوی ئهوانه بكهیت، بۆمان باس كردوی، ههول بدهی پهیرهوی ئهوانه بیت كه
 بۆم باسكردوی، لهم پهیمانه من بۆ خۆم ڕیزبهندییم كردوووه بۆ بهلگه و بیانووی
 خۆم لهسهر تۆ، نهوهك تۆ لهسهر من، هۆكاری بدۆزیتهوه لهو كاتهی ههوا و نهفست
 ڕابكیشی بۆ كاری نهگونجاو، چونكه تهنها خودا له خراپه دووره و ههر خودا ڕێگه
 نیشاندهره بۆ ڕێی باش.

لهو نامۆزگاریی و پهندانهی پێغهمبهر(صلی الله علیه وسلم) بۆمی ناردوووه، زۆر
 هانی داوم لهسهر نوێژ و زهكات و بهزمیی به كویله و كهنیزهكدا، منیش به ههمان
 نامۆزگاریی و دهق به تۆ دهئیم و كۆتایی دینم بهم پهیماننامه، ههموو هیژ و توانا
 بهدهستی خودایه و بهس، منیش داواكارم له خودا به فراوانیی گشت بهزمیهكانی و
 به ههموو بهرزیهی و مهزنیی و دمهسهلاتی كه ههموو ناوات و ئامانجهكانم جێبهجێ
 بقهرموئ و لهسهر ڕێگهی راستم ڕابگرئ و لهگهڵ تۆش بۆ ههر كاری كه ڕمزیهتی
 ئهوی تیڤایه و عوزر و بههانهم ههبی لای خودا و لای خهلك و زمانی خهیر و مهدهح
 و سهنای بهندهكانی و ناسهواری چاك و باش له ولات و ههموو ناز و نیعمهتهكانی و

چەندە جارەى جوامپىرى و كۆتايى من و تۆش بە بەختەومىرى و شەهیدى بىت و
هەمان مەيل و فەرمانىش بۆ لای ئەو، سەلام و درودى زۆر لەسەر پێغەمبەر بى.

(٥٤)

نامەيەك بۆ تەلجە و زوبەير

كە بە عەمرانى كۆپى حوصەينى خەزاعيدا ناردى

ئەم نامەيە ئەبو جەعفەرى ئىسكافى لە كتيبي مەقاماتدا باسى كردوو

ئەوجا و پاش ئەمانە... ئيوە باش ناگادارن و پى ئەزانن، خۆتان دىزانن تاوانى
شاردنەوى حەقتان لە ئەستۆيە ! كە من داوام لە خەلك نەكردوو، بەلكو خەلك
داوايان لە من كردوو، من بەلەين و پەيمانم نەداو، ئەوان داوايانە و ئيوەش منتان
ويستوو و پەيمان و بەلەنتان بە من داو، ئەو خەلكەى پەيمانى بە من داو لەبەر
دەسلەلتى زەوتكارى و ستەمكارى نەبوو، بۆ مەبەستى پەلە و دەستبەجى نەبوو و
لەبەر پوول و دراويش نەبوو، ئەگەر بە ئارمىزوى خۆتان دەستى بەلەين و پەيمانن
بە من داو، داوا ئەكەم بگەڕێنەو بۆ لای خوداى خۆتان، بەم نزيكانە و بە پەلە و
ئەگەر بە زۆر و نابەدل بوو ئەو ئيوە بەدەستى خۆتان بەلگەتان داوتە دەستى
من، بۆ پرسىنەو، بە ئاشكرا بەلەين ئەدمن و بەنەينى نيازى لاسارى و
ياخىبوونتان هەبوو، ئەووشم لا پوونە ئيوە لە كۆچبەران، زياتر ماوى خۆ
دزىنەو و بە دل بەشىمانى و باشگەزبوونتان نىيە، هەول و پەلامارتان بۆ
هاتنەناو بەلەينە و ماو هەبوو، كە لە مىلى خۆتانى دەرەينن، پاش بىرپار و
دانپەيدانان، گۆيە ئيوە بەگومانن، كە من عوسمانم گوشتوو !، لە بەينى من و ئيوەدا
خەلك هەيە، كە خۆى دواخستوو لە خەلكى شارى مەدينە، بە دەمەو چوونى و
يارمەيدانى و هەركەس بەپىي دواكەوتن و نەچوونى بەدەم كارمەو، بارى تاوان
هەل دەرگى.

كەواتە تەك ئەكەم لە هەردوو گەورە و پىر و دانا بەشىمان ببنەو لە
پاوبوچوونتان، چونكە ئەو لەكارە شورمى و عەيبەكانى ئيومە، پيش عەيب و عار
و ئاگرى دواپۆژ، ئەگەر نەگەڕێنەو، سەلام و ريز.

(۵۵)

نامه‌یهك بۆ مه‌عاوییه

ئه‌وجا پاش ئه‌مانه... ئاگادار به خودای پاك و بێ هاوتا ئه‌م دنیای بۆ دنیا‌یه‌کی دیکه‌ داناو، ئه‌م خه‌لکه‌ی بۆ ئه‌زموون و تاقیکردنه‌وه درووستر دووه، بۆ ئه‌وه‌ی بزانێ به کارایی، که کاری چاک و پاك ئه‌کات و بۆ دنیای پرووت درووست نه‌کراوین، بۆ هه‌ولدان ته‌نها بۆ دنیا، فه‌رمانمان پێ نه‌دراوه، به‌لکو درووست کراوین بۆ ئه‌و تاقیکردنه‌وه‌یه و ئه‌وه‌ش بزان، که خودا منی به تۆ تاقی کردووه‌ته‌وه و تۆش به من و هه‌ریه‌گه‌مان به‌لگه و بوره‌هانی به‌سه‌ر یه‌گه‌وه، به‌لام تۆ باز تداوه بۆ دنیا په‌رستی به رافه‌کردنی ناراست بۆ قورئان، داوی شتی کم لێ ئه‌که‌ی، که ده‌ستی تاوانی منی تیدا نه‌بووه و نییه، زمانیشم تێوه نه‌گلاوه و بێ فه‌رمانی قورئان ت کردووه خۆت و ئه‌هالی شام له‌سه‌ر من و به ناو زانان هه‌لناوه له‌سه‌رم بدوی و نه‌فام و فیلباز ده‌گه‌شت راسپاردووه دوزمنکاری من بکات و که‌سی ده‌ست به کاروباره‌وه نه‌یتوانی به‌رگری له‌و تاوانه بکات.

که ئه‌وه ئه‌زانی له خوا بترسه و به خۆتا بجۆرموه و ئه‌ومنده هه‌وسار و په‌شوه‌گه‌ت شل مه‌که بۆ شه‌یتان، پرووی خۆت بۆ ئه‌و دنیا رابینه، چونکه ئه‌وه ریگه‌ی ئیمه و ئیوه‌شه، ئه‌بێ زۆر بترسی، که خودا به هۆی ناحه‌قی و بێ دادیی که له‌گه‌ل منی ده‌که‌ی، به‌م زوانه خودا تووشی ده‌که‌وته و ده‌پاوکی بکات، له په‌گه‌وه دوا بپاوت بکات له ئه‌سل و نه‌سه‌بدا، ئه‌وه‌ش چاک ئاگادار به سویندم به خودا، ئه‌و سوینده‌ی، که بۆ خراپه نییه، ئه‌گه‌ر خودا من و تۆی کو کردووه به کو مه‌لێ قه‌زاوه‌دمر وه له گۆرمپانی جه‌نگ ده‌بم له‌گه‌ل تان (حَتَّى يَحْكُمَ اللَّهُ بَيْنَنَا وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ... هه‌تا خودا فه‌رمانی خۆی ئه‌دا له به‌ینی ئیمه و ئیوه و هه‌ر ئه‌وه فه‌رمانداریی چاک له ناو فه‌رمانداره‌کاندا).

(۵۶)

وتاریك كه پاسپاردی دهكات بۆ شوره یی کوری هانی كه پیشینهی شام بوو له سوپا

له نیواره و بهیانی له خودای خۆت بترسه، دنیا گومراکهره و له سهر شانی
خۆت سووکی بکه، به هیچ روییهك لیئ ئەمین مەبە، ئەوێش بزانە ئەگەر خۆت
لانهدا له زۆر شتی دلخوازی خۆت، له ترسی ئەوه ئەگهویتە بئ شەریعی و کاری
نەگونجاو، نەفس و هەوا و ئارمژوو هەلت نەگرت و ئەتدات بە چەندین کاری
زیانبەخشا، هەمیشە جێهەڵگری نەفس و ئارمژوو خۆت، ماوهی سەرکەشیی
نەدی بۆ هەنگاو و بازبازین، بۆ جێبهجێ کردنی رق و کینهکانت، به توندیی
لهغاوی بگره و بیشکینه و بیگهڕینهوه.

(۵۷)

نامهیهك بۆ خهلكی كوفه كه له مهدينهوه هات بۆ بهسره

ئەوجا... ئاگادارتان ئەكەم من لەم شوێنی خێلە دەرچووم بۆلای نیوه، به
ستەمكار، یان ستەملێکراو، یان بە چەتەیی و یاخیگەری، یان لێم هەلگەراوه و له
فەرماندەرجوون کراوه لێم، من خودا ئەخەمه یادی ئەو کەسە کە ئەم نامە ی بێ
ئەگا، زوو بگاتە لام و حالی ببێ، ئەگەر لەسەر پێگە ی راست بووم هاوکارم بێ و
ئەگەر بە خراپم تێ ئەگا، داوا ی لێبووردنم ئی بکات و بپروا بە پێگە ی خۆیهوه.

(۵۸)

نامهیهك بۆ خهلكی شارهكان

ههوائی روداوی خۆی و خهلكی سیفین باس دهكات

بۆ ئاگاداریتان سەرەتای کارەکه وابوو، ئێمه و ئەو خێلە له خهلكی شام بهیهكدا
گژاین و له یهكماندا، ئەوێش ئاشکرایه خودامان بهکه و پێغه مبه رمان (صلی الله علیه
وسلم) بهکه و بانگهوازان بۆ ئیسلام وهك بهکه، زیادهخوازیی ناکهین بهسهر یانهوه،

له باوەڕ به خودا و پێغه‌مبەر(صلی الله علیه وسلم) و ئەوانیش نابێ بازپرتیزی و زیاده‌خوازیی بەسەر ئێمەوه بکەن، تەنھا یەک کارە هەر دوو لە سەری بەپێوە ئەکەین، مەگەر ئەو شتە لە سەری ناکۆکین لە بارەى خوێنى عوسمانەوه، ئێمە بێ تاوانین و دەرمان تێیدا نییه و هەمیشە وتوویمانە ! وەرن چارەى بکەین و دەرمانی بۆ بدۆزینەوه، بە لەوه زیاتر ناگرێ ئاژاوە و یاخیبوون بۆ ئەبێتەوه و ئەو خەڵکە ئارام بکێنەوه و دامەزرێن بە ئارامیی و ئەو کاتە جستوجۆ دەکەین و دەگەرێین بەدوای ئەو خەڵکە و هەموو بۆ هەموو کۆدەبین و بەهێزدەبین بۆ دانانی حەق لە شوێنى خۆی و بۆ شوێن و کەسى خۆی، لە وەلامی ئێمەدا وتیان: نەخێر، ئێمە بە زۆر و ملهوپیی حەقی خۆمان وەردەگیرین ! نەهاتنە پێشەوه بۆ چارەسەری و خۆیان گرت، هەتا شەڕ و جەنگ هەلگیرسا و گۆڕەپانەکان هەموو بوو بە شەڕگە و گروکێپە و بلیسەى هەموو شوێنى گرتەوه و گەیشتە قایمایی و توندوتیژی، ئەو کاتەى کە ئێمە گیر کرد لە ئێمە و ئەوان و لۆزى لە ئێمە و ئەوان توند کرد، ئەو کاتە وەلامە پێشەوه‌کەى ئێمە، کە زوو تر پێمان گوتن و ئەوان ئەو کات دایانە دواوه، ئەوجا وتمان باشە بە وابێ و چووین بەدەم داواکەیانەوه، هەتا رادەى ڕوون بوونەوهى بەلگەى ئێمە و بیانووی ئەوان و ئێتر بەهانهیان بێرئ.

ئەوجا... ئەو کەسەى کە ئەو بێپاری لەسەر بوو خودا پزگاری کرد لە کەوتنە چالەوه، ئەوهى هەر بە کەللەرمه‌قی و زۆربێژی ملی ئەدا، وەک گای سەپەر، یان گای بنەى بگێری خەرمان، پێزەکەى شکاند و هەلئى توپراند و کەوتە مەشە و خودا پەردەى ڕەشى لەسەر ویزدانی داناوه و ئەو گەردەلوول و گێژەلووکە لەسەر سەری ئەو دەسوڕئ.

(٥٩)

نامەیه‌ك بۆ ئەسودى كورێ قەتیبە ، فەرماندەى حولوان

ئەوجا پاش ئەوه... ئەومت پێ دەگەیه‌نم، کە گەورەسەردارى میلله‌ت، ئەگەر ویستی ئەگۆرا بەپێی ئارمەزووی ئەو کاتە، زۆر بە توندی لای ئەدا لە دادپەرورمیی، لەبەر ئەوه دەبێ کاروبارى خەڵک لە ڕێبازی راستیی و درووستیی وەک یەک بێ و یەكسان بن لات، چونکە سەم جێی داد ناگرێتەوه، خۆت دوور بگرە لەو کارانە، کە

شیوه و نموونهكانت بهلاوه پهسهند نهبووه و خۆت تهرخان بكه بۆ نهو نهركه
خودا لهسهري داناي، ئومیدی پاداشت لهو بخوازه و تهنها لهو ترست ههبي.
نهومش بزانه ئهم دنيايه خانهی بهلا و روداوی ناخۆشه، ههرگهس دهمزيريك
بيكار بي له دنيا، نهوه بي ئيشيه له دنيا و مايهی خهم و خهفته، هيچ كاريك
جی حهق ناگريتهوه و يهكێك له حهقهكان پاراستنی خۆته و سهركهرم بوونت
بهكاري خهلك و بهردمست و نهوانهی لتيان بهرپرسی، چونكه نهوهی پيت دهگات
زۆر بهنرخته لهوهی به تۆوه دهگاته خهلك، سهلام.

(٦٠)

نامهیهك بۆ نهو كارگيرانه كه سوپا بهلاياندا تی ئه پهری
له بهندهی خودا عهلی میری باوهرداران
بۆ لایهنی پهيوهند به تپهپرینی سوپاوه له بهشهكانی کاری
كۆکردنهوهی باج و خهراج و كارگيرانی ولات

نهوجا پاش نهوه... ئاگادار بن كه سوپام ناماده كردوو و سهرباز لای ئیوه
گوزمر نهكهن، نهگهر خودا ههز بكا، ههر چهنده زۆر بهتونیدی رامسپاردن به
نهركی سهرشانی خۆیان، كه ئازاریان بۆتان نهبي و خۆیان لادمن له نهرك و
نارههتی بۆتان، من گهردنی خۆم ئازاد كردوو له ئیوه و له نهوان له نهرك و
ئازار و پيشيلكاریی سوپا، مهگهر زۆر برسیهتی زۆریان بۆ بهینی، رینگه
تیربوونیان نییه، مهگهر لهسهر ئیوه، سكالاتان بهرز بکهنهوه لهوانهی به ناحهق
ستهه نهكهن و ماوه نهدمن نهقام و جهحیل و كهمهقل دژایهتیان بكات و
پهلاماریان بدن لهو دهرهواشتهی كه لهسهروهه باسكرد، من خۆم لهناو جهركه
سوپادام، ههموو گلهی و گازندهم بۆ بهرز بکهنهوه، ههرچی تووشی دمبن و خۆتان
ناتوانن بهربهستی بکهن، خۆم چارهی ئهكهم و دمیگۆرم به یارمهتی خودا، نهگهر
خودا ههز بكات.

(٦١)

نامەيەك بۆ كۆمەيل كۆرى زيادى نە خەيى
كە كارگىرى بوو لە سەر شارى هيت
سەرزەنشتى ئەكات چۆن رېنگەى داوھ سوپاي دوژمن بە لايدا گوزمەپكا و
داواى لى ئەكات بۆ هيرش بردن لە سەرى

ئەوجا پاش ئەو... وازھێنان لەو کارەى، كە بە كەسى سەپێردراو و خۆخەريك
 كردن بەكارىكەو، كە كەسى تر جێبەجێى دەكات، ئەوپەرى بى توانايى و بى
 دەسلەلاتى و خۆدزىنەومى و راوبۆچونىكى لەناوبەرە، ئەو پەلامار و هيرشەت لە
 سەر خەلكى فەرقىسيا و جێهێشتنى سەربازگەى خۆت، كە نيمە پيمان سباردوى و
 كەس نەبوو بەرگرى لى بكات و بىپاريزى و تواناي گەرانهوى سوپاي دوژمنيان
 نەبوو، ئەو بۆچونىكى خەيالخوايى و پەرت و بلاو و ناجۆرە، تۆ بەم كارمە، كە
 شوپىنى خۆت جێهێلاو و بۆ لاىەكى دىكە چوويت، بە دەستى خۆت پردى
 پەرينەومت بۆ دوژمن درووستكردوو، پەلامارى ياروياومرانت بدات و شان شلكردە،
 كە لە پشتى تۆو و بى ترس و سلەمىنەو و بى رېنگر و پاسەوان و قايمكردنى
 كۆنوكەلەبەر، دژى قەلاى دوژمنشكۆن و مشتەكۆلە لە لووت بەرزى و نەمانى تواناي
 بەرگرى لەو شارەى پاراستنى لە ئەستۆى تۆدايە، كە دەبیتە ھۆى چۆلكردنى شار
 لەبەرگرى و بە كەلكى ميرى خۆى نايە.

(٦٢)

نامەيەك بۆ خەلكى ميسر لە گەل مالىكى ئەشتەر كە بوو بە والى
 ئەوجا پاش ئەو... لە راستيدا خوداي پاك و بىگەرد كە محەممەد(صلی اللہ
 عليہ وسلم)ى ناردوو، بۆ ئەووى ناردوو، كە ناگادارى ھەموو جىھان بكات بۆ
 خوداپەرستى، شايتەحال بى بۆ بەيامى گشت پىغەمبەران(دروود سلاوى خودايان
 لەسەر بىت)، كە تەشرىفى چوو بۆ لاى خودا، موسلمانان پاش خۆى لەسەر
 فەرمانرەوايى ناكۆكى كەوتە نيوانیانەو، قەسەم بەخودا، ھەرگىز بەدلىدا

كهوته ژيړ دمه لاتی دوژمن، شار له دواى شار له دمستان دمرچوو و كهوته دمست نهيار، نزيكه نيومش داگير بكرين، ومرت ورك مەرد خوتان بو جيهاد كۆبكه نهوه، خودا رحمتان پيكا، دژى دوژمن بجهنگين و خوتان دامه كوتن به زهويدا و سهرشوپى قه بوول بكن: به داماوى و بينرخى بزين ! نهوكاته باروبهستان زور پهست و خوار بى، ميللهتى جهنگاور خهوى نيبه، نهگهر بخهوى، دوژمنى ناحهوى و به خه بهره، سهلام له نيوه.

(٦٣)

**نامه يه كه بو نه بو موساى نه شهريى كارگير له كوفه
كه خه لكى په شيمان نه كرده وه له په يوه نديكردن
به پيشه وا كه هانى خه لكى نه دا بو شهري به ناو جه مهل**

له بهندهى خودا عمل مىرى باومرداران بو عهبدوللاى كورى قهيس:
نهوجا... پيىمگه يشتووه گوته يهكى تو هم له قازانچ و هم له زيانته، همر كات نوينه رم گه يشته لات، پاليمت به گورجى هه لكه و پشتين ببهسته و له كونى خوت و مره دمري، كيت له گه له بانگى بكه و نامادهى بكه، كه نهومت كرد بجولئ و كار نه نجام بده، نه گهر نه تتوانى و كهوتى، له نيمه دوور بكه وه، سويندم به خودا، له ههر كوئ بيت، ههر پيت دهكات و ههر گيز دمست له كؤلت ناكريته وه، ههتا رؤنى زمنگ له كهري جيا نه كريتته وه و تيكه ل نه بى به تواوه و بهستوت، ههتا نهو چوار مشقيهت لى تيك نه چى و ترس له پاش و له پيشه وه هه بى، نهومش ناسان و خوش نيبه بو جه نابت و به ئوميدى پى، نهوه به لاي گه ورهيه، حوشترى دمسته مؤ بارى لى دهنري، وشرى قوپيش دپته بهر بار و دهشتى تهخت و چياى ناسان، عهقل و ژيريى خوت ببسته و كارى خوت به دمستى خوت بى و بهش و مافى خوت و مربرگره، نه گهر پيت خوش نيبه، برؤ واز بينه و به خير نه چى و سهر فراز نه بى، نيمه له برى تو كارمكه تهواو نه كهين، تو له خه ودايت، كهس ناپرسى نهري فلان له كوئيه؟ سويندم به خودا، نهوه حهقه بو حهق خواز و راستگو و بى منمتم له كارى بى باومردان، سهلام.

(٦٤)

نامه يهك بۆ مه عاوييه له وه لامى نامه يه كيدا

ئهوجا پاش ئهوه... راسته ئيمه و ئيوه وهك تۆ باست كردوووه كۆك و تهبا بووين، بهلام تۆ ئهزانى دوينى ئيمه له ئيوه حيا كردموه؟! ئيمه باومرمان هينا و ئيوه بى باومر بوون، ئهمرۆ ئيمه لهسهر پىبازى راست و دروستين، ئيوهش خهلهفاون و مسولمانتان باومر بى نابهدل هيناوه و پاش ئهوش بوو كه ئهپياوهكانى نىسلام هه موو له گهه پيغه مبهه (صلى الله عليه وسلم) بوون به هاوکار و حيزب، ئهوهشت باسكردوووه، كه گۆيه من ته ئهه و زوبه يرم كوشتوووه و من عانيشهم ئاواره و دهر به دهر و شار به دهر كردوووه، له نيو دوو شاره گه وه كه (بهسره و كوفه) دا به زيووم، ئهوه كار يكه ليت ون بووه، كي شهى تۆ نيه و عوزر خوايش بۆ لاى تۆ نيه، ئهوهشت باسكردوووه، كه له گهه كۆمه ئى موهاجير و نه نسا ر ديدمنى من ئه كهى، به راستى كۆچ ئه و رۆژه ته و او بوو، كه برات به ديل گيرا، ئه گهر به له ته بۆ ئه و كار، كه مى پشوو بده و خۆت ماندوو مه كه، چونكه ئه وهى راست بى، ئه گهر من ديدمنى و زيارتم كردى ئه وه زياتر شايسته يه، كه خودا من ره وانه بكات بۆ لات، بۆ سزا و تۆله له سهرت، خۆ ئه گهر تۆش هاتى بۆ ديدمنى ئه وه وهك شاعيرى خيلى ئه سه د نه ئى: (به رمو پرووى باى گهرمى هاوين، كه دهدا به ناو چاويدا و ناوينه به تۆز و خۆلى بيبابان و به ناو تاشه به رد و شيو و دۆلى سه ختدا زۆر به ته نگه وه نيم، شمشيرى خۆم لايه، كه گازو قه پم پيگرت له باپيرمو خال و كاكت له يهك شويندا).

تۆش قه سه م به خودا، وا ليت تيگه يشتووم، دلت له بوخچه دا پيچرا وه ته وه، هۆش و عه قل و ژيرييت لا وازه و به ئاسته م نز يكه ليت وه، وا چا كه پي ت بلين: تۆ له سهر به يزميه كى بۆ ملشكان چويته سه رى، بۆ تۆ نيه، دژى تۆيه، له به ر ئه وه تۆ به شوينى و نبووى خۆت ناگه رپى، نازه ئى غه يرى خۆت دمه يته شه وازۆ، داواى كارى ئه كهى شايسته نيت بۆى و كانىي چه شه مى ئه و نيت، سه يره و زۆر دووره كردارت له گوشتارت، زۆر نز يكى به مامه و به خاله كانت ده چى، كه لاسارى و بى مي شكىي

سهری بئ هه لگرتن و به دوداچوونی ناراست بئ باومپی کردن به محهممه (صلی الله علیه وسلم)، نهوه بوو له پمبازی و له شهپرگه دا لار بوونهوه، که خۆت باش نهزانی چۆن بهرگریان لهگهوره نهبوو! ههولئ پاراستنی شهرمف و ناموسیان نهبوو، به لئدانی شیرگه لئک، که ههرگیز له شهپرگه نهبراون و سستی و گولی پووی تئ نهکردوون.

زۆر بئزیت زۆر کردووه له باره بکوژانی عوسمانهوه، پیم باشه خۆت بهاوئته نهو کاره خه لک نهنجامی داوه، نهو کاته دادومری خۆت بکه لای من، منیش تۆ و نهوان لهسهر کتبی خودا دادگایی دهکم، به لام وشیاربه نهوهی داوای نهکهی نهوه فیلئ مندال له شیر برینه وهیه لهسهرمتاوه، سهلام بۆ شایستهی سهلام.

(٦٥)

نامهیهکی دیکه بۆ مه عاوییه

نهوجا پاش نهوه... حق وایه ئیتر سوود له پرووناکی وهرگیری و به چاوی بپهرده تهماشای کارهکان بکهیت و شتهکان زۆر پوون، بهو کاره نهنجامی دهمه، بهسهر ههمان پلیکانهکانی پیشینهکانت سهر نهکهوی، که داوای پووچ و بیمانا نهکهیت، خۆت هاویشتووته ناو درۆ و بوختان و خۆخه له تاندن و عهوامفریووی، کهولیکت له بهرکردووه، که زۆر له تۆ بهرزتره و چهپاو و تالانی و کارگه لیکت کردووه، که زۆر دووره له تۆوه و نکۆلی له کارئ نهکهی به نهندازهی خوین و گوشتی خۆت لهسهر نهکه، نهوه پر به گوئ و سنگت بووه و حالئ بویت لیئ، ئئ خۆ پاش راستی تهنها گومرایی و پئونکردنه و پاش شیکردنهوه و پوونکردنهوه تهنها سهر لئشیواوی و چهواشه ههیه.

ئاگادارت نهکهم خۆت لابده له کاری گومانناوی و تهماوی، که پهپهروی کردنی دمبته مایه سهرگردانی، چونکه زۆر کات نازاوه و پووپووشی راستی نهکات و سهپووشی شاردنهوهی به سهردا دمدات و به تاریکی، شهواره به چاو نهکات و بینینی کورت نهکاتهوه، نهوهی راست بئ نامهیهکم له تۆوه پئگهیشتوووه پر به له پئبازی هروفلئ و هونهری قسهی پووت، دوور له راستی و نزیک له نازاوه و دووره

له ناشتی، سهرتاپا ئهفسانه و خه یالبازی، كه زانستی تۆی تیدا نییه، هیچ جۆره زانین و هام و ژیری تۆی له خۆ نهگرتوو، تۆ لهو نامهیهدا وهك كهسیك لهناو لیته و قور و چلباویك ههنگاوی کوپرانه له تاریکاییدا بنییت، دمهوئ خۆت بهرز بکهیتهوه بۆ شوینیک كه دووره له تۆ پئی بگهی، نیشانه ریکه زۆر له تۆوه دووره، ههئۆی چیانشین رپی تیناکهوئ و هاوشانه لهگهئ ئهستیره گهلاویژ، پهنا به خودا دووره له خوداوه، كه پاش من مهزنایهتی موسلمانان و مرگری، چ بۆ ئاودان و له ئاو بردنهوه، به سوود و قازانج و ههسانهوه، یان بهیمان و گریبهستی بکهیت بۆ سوودی ئهوان، ههر له ئیستهوه خۆت پۆشته بکهروه و بهخۆتدا بچۆروه، چونکه ئهگهر کهمترخهمی بکهیت، ههتا مهردانی خودا دینه سهرت، سهرت لی دمشیوئ و سههرگهردان دمبی و ئهوهی ئهمرۆ پیت دراوه لیته و مردهگریته و دمرگات لهسهه دادهخرئ.

(٦٦)

نامهیهك بۆ عهبدوئلاهی كوری عهباس

به ههمان دمق كهمی جیاوازی له پیشهوه باسکراوه

ئهوجا... بهنده زۆرجار دلخۆش نهبی بهو شتهی، كه ههرگیز تیپهر نابئ لی، دلتهنگیش دمبی به کاری، كه ههرگیز تووشی نابئ، لهبهه ئهوه دمبی چاکترین شت لای تۆ لهم دنیایه و مرگرتنی خۆشی و لهزمت و رهوینهوهی رقی و کینه بیت، بهلام دمبی بۆ کوژانهوهی ناراستیی و بوژانهوهی حهق ئهومت ههبی.

(٦٧)

نامهیهك بۆ قوسمی كوری عهباس كه کارگیری بوو له مهکه

ئهوجا و پاش ئهوانه... دمبی حهج لهگهئ خهئک بکهیت و بۆیان باس بکهیت و هۆشیاریان بکهیتهوه له پۆژهکانی خودا، له سههمتای پۆژ و کۆتایی پۆژ، لهگهئیان دانیشی، گهتی پرسیار و داواکاری خهئک بدهیتهوه و نهزان فیهر بکهیت و گهتوگۆ لهگهئ زانا و دانا بکهیت، دمبی نوینهری تۆ بۆ خهئک، تهنها زمانت بی و دمرگاوان

خۆت بیت بۆ خەلك و تەنها پرووی خۆت بێ، نەكەى خۆت و مشیری لە خاوەن نیش و پێویستیی و پێداویستیی، نەگەر خاوەن نیش و کارت ماوه نەدا. و لەبەر دەرگات دەرکرد، لە سەرمتای هاتنیان بۆلات هەرگیز سوپاسگوزار نابێ، نەگەر لە پاشان جێبەجێت کرد بۆیان، زۆر بە وردیی و شێنەیی تەماشای ئەو دەسكەوت و سامانە بكە، كە لە خوداوە بۆت هاتوو، دابەشی بكە تەنها لە خۆتەوه بۆ ئەوانەى شایستەن و پێویستییان بەم مال و سامانە هەیە و سڤیل و كەمدەرامەتن و لە قاتوڤرپی و گرانیدا دەژین، تەنها بەر ئەوانە بكەوێ، كە لات و هەزار و كەمدەرامەت و داماون، لەوێ كە مایەوه رەوانەى لای ئێمەى بكە، هەتا ئێستەش وەك پێویست دابەشی بكەیت، بە دانیشتوانی مەككە بۆی كری وەرنەگرن لەوانەى بە شیوەى كاتیى لەوێ دەژین، چونكە خودای پاك و بێگەرد ئەفەرموا: (ئەو (مەسجیدولحەرەم)ەى، كە كەردوو مانەتە پەرسەگە بۆ هەموو خەلك، چ نیشتهجێ و چ غەوارە). نیشتهجێ ئەومەیه، كە هەمیشە لەوێ بن و غەوارەش ئەومەیه، كە لە دورەوه دێت بۆ حەج. خودا لە سەر ڕێگەى راست ئێمە و ئێوه لانهادات و بۆ ئەو كارەمان ببات، كە خۆی پێی باشە و لێی رازییە، لەگەڵ سەلام.

(٦٨)

نامەیهك بۆ سەلمانی فارسیی، پێش بوونی بە خەلیفە

ئەوجا پاش ئەوه... ئەوه بزانە ئەم دنیاىە وەك مار وایە، دەست لێدانی نەرم و شل و ناسكە، ژەهرى كوشندەیه، پرووی خۆت و مەربگێرە لەو شتەى مەیلەت بۆ لای دەرپوا و پێت جوانە و رازاومەیه، چونكە كەمى لەوه لەگەڵت دێت و لە خەم و خەیاڵیدا مەبە، لەسەر شانتي لایە، چونكە باوەرپت هەیه لێت جیا دەبێتەوه، ئەو كاتە زۆر لێی بترسە، كە دڵت لەسەریەتیی و حەزى لێ ئەكەى، چونكە دنیا پەرسەت و هاوڕێی دنیا، هەتا زیاتر دڵبەندى بێ و بەرەو خۆشیی ببە بەرەو پرووداوى ناهەمواری دەبا و دەبباتە ناو مەترسیی، یان لە شوینی دڵخوازێك دایدەنێ كە پرووی لە چۆلیی و نامۆییە.

(٦٩)

نامهیهك بۆ حارسى هه مه دانیی

توند توند دمستت بگره به قورئانهوه، به راویژکاری خۆتی بزانه و به فهرمانی بکه، هه لاتی به هه لال بزانه و هه رامی به هه رام دابنئ، بپروات به راستیی گێرپانهوهی پێشینهکانی هه بئ، په ند وهر بگره له رابردوی ئهم دنایه بۆ له مه ولای خۆت، چونکه وهك یهك دهچن، ئه وهی كۆتاییه په یومنده به سه رمئاوه، هه ردووکیان رپوو له نه مان و له ناوچوونن، هه میشه خودا به گه وه ره ناوبه ره و ته نها بۆ هه ق و راستیی ناوی به ره و به ده متدا بیئت و سویندی پئی به خوی و زۆر زۆر یادى مردن بکه و یادى پاش مردن و ئاواتی مه رگ نه خوازی، مه گه ر هه تا به ته واوی نه زانی نه و کاره مردن ده هیئى و گیانبه خشین هاوتایه تیئ، نهك کارى سووك و بیمانا.

ئه بئ زۆر ئاگادار بیئت، نه کهى نزیک بیئت له و کاره ی خۆت لات په سه نده و رای گشتیی خه لک دزیه تی و زۆر دووربه و بترسه له و کاره ی به نه یئیی کارى پێئه کړئ و شه رمه زاریه به ئاشکرا، دووربه له هه ر کارئ ئه گه ر لئی بپرسى سه رپێچى لئ نه کات و داواى لیبووردن هه یه بۆئ، ئه گه ر کردبیتئ، نه کهى نامووس و شه رمفئ خۆت بکه یته نیشان بۆ تیرى خه لک و تانه وته شه ر و ئه وه ی بیستووته بۆ خه لکى هه لمه رپێزه، چونکه ئه وه هاوتایه به درۆ و هه رچى خه لک بۆت ده گێرپانه وه دوباره ی مه که ره وه بۆیان، چونکه نیشانه و به لگه ی نه فامیی و گه مزمییه، رقی خۆت به خۆره وه و کاتى رقه هستاننت ئارام و له سه رخۆبه و په له مه که و له کاتى توانا و ده سه لاتدا لیبخۆشبوونت هه بئ و نه و کاته دمتوانئ زۆر لیبوردنت هه بئ، هه میشه بیومئ و ئاسووده ده بئ، نه و ناز و نيعمه ته ی خودا پئی داوى چاگسازئ و پاگسازئ لئ بکه و به خۆئ بکه و هه یچ یه کێك له و نيعمه تانه مه فه وتیئه که لات هه یه، با هه میشه ئاسه واری نيعمه تی خودات پێوه ديار بئ و بزانیئ که هه ته و مه یشاره وه.

ئهموش بزانه چاکترین باومرپدار ئه ومیه به خشنده تر و دمست و دلگوشادتر بئ بۆ خۆئ و بۆ ئال و عه یال و ما ئ و مندائى خۆئ، ئهموش بزانه هه رچى پێش خۆت رپه وانه بکه یته زه خیرمه یه بۆ خۆت و هه رچى دوا به خه یته بۆ خه لکت به جئ هیلاوه، نه کهى هه رگیز هاوړپئ نه و که سه بکه یته که راوته گبیری لاوازه و کارو کردارى

نابه جینی ههیه، چونکه هاوړی به هاوړی بهراورد دمکړی و له شارمگه وړه و
 همره مبالغه کاندای نیشته جییه، چونکه نشینگه ی موسلمانانه، نه که ی له گه پرده کی بی
 ناگاو وشک و ناشارستانی و زیر و بی که سوکار و دمرکراو دابنیشی، که دوورن له
 بهرستنی خودا، پای خۆت له سهر هه موو شت دهرمه بره، تهنها له و کاره دهرمه بره که
 مه بهرسته بزانی، ده خیل زور دووربه له هاتوو چۆی ناو بازار و دانیشتن له سهر
 دوکان و نشینگه ی بازار، چونکه بازار شوینی تیری هه ردوو سهر تیژی شهیتانه بو
 روانینی هه رام و ساباتی نیلیسه بو درووستکردنی گهنده لئی و ناژاوه، له ژایانی
 خۆت بو نه وانه برپاوه که تو له وان باشر نه ژی، نه وه دمرگای شوکر و سوپاسه
 بو، له رۆژی هه یینی سه فهر مه که هه تا نوژی هه یینی نه که یت، مه گهر بو جیهاد له
 رپگه ی خودا، یان کاریک که به هانه ی شهرعییت هه بی، له هه موو کاره کانت
 سهر له بهری هه رمانی خودابه، چونکه به جیهیتانی هه رمانی خودا زیاده ی هه یه
 به سهر هه موو هه رمانه کاندای، له گه ل نه فسی خۆت فیل بکه و خۆتی لی بدزه وه بو
 به ندایه تی خودا و بیخه له تینه، به لام نه رمبه له گه لی و زوری لی مه که، هه ول بده
 کاتی زیاده و وه ختی چالاکی و به ناگایی لی زهوت بکه بو خودا بهرستی، نه وه بو
 فهرزه دانراوه کان نییه، چونکه نه بی به ههر جوړی بووه نه نجامی بده یت له کاتی
 خوی و به ده ستووری خوی.

نه خه له تابیت مردن په لامارت بدات، که تو په لاماری دنیا نه ده دی و له خودا
 یاخی و بی هه رمانی بکه یت و هه رگیز دۆستایه تی داویننپیس و شهروالپیس
 نه که ی، چونکه خراپه په یومنده به خراپه وه و درمه، له که سیکه وه بو که سیک،
 هه میسه خودا گه وړه و بهر ز راپگره و پیاوه کانی لات خو شه ویست بی و توره و
 رقاوی مه به، چونکه رق و تورمی سوپای گه وړه ی شهیتانه و له شکری نیلیسه،
 له گه ل سه لام.

(٧٠)

نامەيەك بۆ سەھلى كۆرى حونەيفى ئەنسارىي، كە كارگىڧرى بوو لە مەدينە، كە ھەندى لە دانىشتوانى چوو بوون بۆ لای مەعاويە

ئەوجا پاش ئەو... وام پىڭەشتوو، كە ھەندى لە پياوانى لای تۆ چوون بۆ لای مەعاويە، بەدزىو ھە خۆيان دىمراز كىردوو، نابى بە ھىچ جۆرى خەمەت بخۆى بۆ ژمارمىيان و ئەندازە يارمەتىيان بۆت، تەنھا ئەومەت بەسە، كە ئەو گەندەلىي و پۇخەلىيە لەناوتان ئەماو ھە دىرمانى نەخۆشىي كۆمەلى ئىو ھە كىردوو، ئەوانە لە پاستىي و ھەق رايانكىردوو ھە بەرەللىي و گومپايي و رىئونكىردن، ئەوانە دىنپەرستىن و بۆ دىنيا رۆشتوون و بە پەلە بۆ دىنيا رايانكىردوو، بە چاوى خۆيان داد و يەكسانىيان بىنيو ھە لىرە، بەلام گۆيىستى بەلئىنى بوون لەو، ئەوان ئەزانن، كە خەلك لای ئىمە لە ھەقدا يەكسانىن و چوون بۆ زىادەخۆرىي و خۆپەسەندىي، ھەى با ھەم دىور بىن و بە پەن بىن و سەرشۆر بىن، ئەوانە بە خۇدا لە سەتم و زۆردارىي رايان نەكىردوو ھە بۆ دادپەرومىي نەروىشتوون، ئىمە ئومىدەوارىن، كە خۇدا كارناسانىيمان بۆ بىكات و قورسمان بۆ ئاسان بىكات و سەخت و لىرەوارمان بۆ تەخت بىكات، ھەرواش ئەبى، ئەگەر خۇدا مەيلى ھەبى، سەلامى خوات لى بى.

(٧١)

نامەيەك بۆ مونزىرى كۆرى جارودى عەبدىي، كە ناپاكىي كىردىو لە ھەندى كارى پىسپىراويدا

ئەوجا پاش ئەو... پياوچاكى باوكت مىنى ھەنخەلەتان لەگەل تۆ و وام گومان بىرد، كە بە رىبازى راستى ئەودا دىچى و ھەمان رىگە پەپرە دەكەي، خۆ ئەگەر ئەو لى بارەى تۆو بە من گەشتوو، ئەگەر ھەم چۆنى بوو، داوا كارم پەشوى خۆت نەدەيتە دەستى ھەوا و ئارمىزووكانت، كارى نەكەى زەخىرە و پاشەكەوتى ئەو دىنات كەم بىكەيتەو، دىنات ئاودان بە وىرانىي قىامەت، بەشەك لە دىن لىكەيتەو ھە بۆ خىلەكەت، ئەگەر ئەو بە من گەشتوو، ئەگەر راست بى، ئەو نىرەخوشترى خەلكى خۆت و قەيتانى نەعلەكەت زۆر لە تۆ باشتر و چاكترە، ئەو

كەسەى ئەم سىفەتەى تۆى ھەبى، بە كەلكى دانان نايە بۆ پاراستنى مەرز و سنوور،
يان كارنەنجامدان، يان بەرزگردنەوہى رېز و قەدر و حورمەت، يان لەكارى
دەستپاكىي ھاوبەشىي بكەيت، يان ترسى ناپاكىيىت ئى نەبى، بەگەپشتنى ئەم نامەيە
ومرە بۆ لام، ئەگەر خودا ويستى.

ئەم كابرەيە كە (مونزيرە)ى ناوہ مىرى باومرداران لەبارەيەوہ دەفەر مووى:

ئەم كابرە زۆر لە خۆبايى و ئەم شانەو شانى خۆى ئەكات، لە كەوا و عەباى
رەنگاوپرەنگيدا زۆر بە فيز و دەعيەيە، زۆر فوو ئەكات لە پىلاو و ھەيتانى
كلاشەكانى و تۇزيان ئى ئەكاتەوہ.

(٧٢)

نامەيەك بۆ عەبدوللەي كورى عەباس

ئەوجا و پاش ئەوہ... وا بزانى ئەتوانى پيشى ئەجەلت بكەوى و رۆزىي
ديارىكراوى خۆت نەخۆى؟! ئەوہش بزانە زەمان و رۆزگار دوو رۆژە: رۆژى بۆ تۆ،
رۆژى لەسەر تۆ، دنيا خانەى دەستاودەستە، ئەوہى لە سوودى تۆيە، ھەر بەدەستت
دەگا، جەندە بى ھىزو لاواز بيت و ئەوہى دژى تۆيە، ناتوانى بە ھىز و توانا دوورى
بەخەيتەوہ.

(٧٣)

نامەيەك بۆ مەعاويە

ئەوجا پاش ئەوہ... ئەوہ بزانە من زۆر دوو دڵم لە وەلامەكەت و گويگرتن لە
نامەكەت، راو بۆچوونى خۆم بە نابەدل و لاواز ئەزانم و سەرئاسىي خۆم بە ھەلە
بردووە، كە گەفتوگۆم لەگەل تۆ كردووە، ئەوہى كە راستە تۆ ھەولى بەردەوام ئەدەى،
كە وەلامەت بەدەمەوہ و دانوستانت ئى نەبەرم و داواى دوبارە گەفتوگۆ و خويندەنەوہى
دېرى نامەكانت، وا ديتە بەر بۆچوونم وەك كابرەى خەوخۆش و خەوقورس، ھەزى

به خه به ربوونه وه نیه، که به زۆری خهوی خوشبین راست نه بیته وه و نه زانی
 خه وه که ی درۆی له گه ل کردو وه، یان وه که نهو سه رلیشیواو و سه رگه ردا نه یه له سه ر
 کارێک، که بوونی لهو شوین و جیگه یه به شایسته نازانی و له نیوان دهست لی
 هه لگرتن و له سه ر مانه وه ی له گوماندا یه له سه ری بی، یان دهستی لی هه لگرتن و
 پاشه پۆزی نادیاره بۆ، یان سه ر نه که وی، به لام له دلا سه رگه ردا نیته، نه زانی حه ق
 لای نیمه یه، به لام وه که نهو کار نه که ی، به لام باش بزانه سویند نه خۆم به خودا،
 هه ندی تیرامان و تیرامان نه بوا یه، که نامه وی له ناوت به رم و مانه ومه لام
 مه به سه ته، نه وه نه بی، له منه وه بۆ تۆ کاری که مه رشکین و نیسقانورد که ره هه یه، که
 په یکه ری له شهت وردوخاش بکات و گوشت و مۆخت بتوینیت وه و نه وهش باش
 ده زانم، که شهیتان چووته دهروونه وه و ماومه نادات، که به کاره کانتدا بچیت وه و
 دوباره بیر لی بکه یته وه، که باشترین کار نهومیه فه رمانی نیمه جبه جی بکه یته و
 گو یبستی قسه و فه رمانی نیمه بیت، که په ند و نامۆزگاریته نه که ین، نیت سه لام و
 نارامی بۆ نه وه بیت، که شایسته یه بۆ سه لام.

(٧٤)

نامه یه که له باره ی په یماننامه یه که له نیوان یه مه ن و ده بیعه دا که له ده ست نووسی هیشامی کوری که لبییه وه ها تو وه

نه وه، نهو په یمانه یه، که دانیشتوانی یه مه ن ریکه وتوون له سه ری، به شار و
 لادییه وه، له گه ل پمبیعه، به شاری و گوندنشینی و ده شه کییه وه، هه ر دوولا
 کۆکن له سه ر هورنان، که کتبی خودایه و بانگه شه ی بۆ ده که ن و خه لکی بۆ بانگ
 ده که ن و به فه رمانی په یومند ده بن به ده م هه رگه سه وه، که پابه ند بی به
 فه رمانییه وه ده چن، هه رگیز ناماده نین به هه ر نرخ ی بیفرۆشن و ناماده نابن به
 گۆرینه وه ی به هه ج شتی، هه ر دوولا یه که هیزن، دزی نه وه ی پچه وانه یه تی و
 رمدی ده کاته وه، یارمه تیدر و هاوکار ده بن بۆ یه کدی، یه که ده نگن، په یمان
 هه لئاومشین بۆ لۆمه ی هه ج لۆمه کارێک و تو ره بوونی هه ج تو ره و نه یاریک و
 سه رگوتکردنی هه ج هۆزیک بۆ هۆزیک تر، یان بۆ دزایه تی خیلێک بۆ خیلێکی تر،

لهسەر ئەم پەیمانە رێککەوتوون، حازر و بێزریان و ئامادە و نا ئامادە، ئەقام و زانیان و خاوەن عەقل و گێلیان، لەسەر ئەم پەیمانە خودایان کردوو بە راگری پەیمان و سویندخواردن و بە ئێنیان و هەر بە ئێنیک بە خودا بدری جێگە ی پرسی نەو میە، نو سینی عمل کۆری ئە بو تالیب.

(٧٥)

نامه يهك بۆ مه عاوييه، سه ره تاي په يمان پيدان به خه لافه ت، واقيدى له كتيبي جه مه لدا نوسيوهيه

له بهندهى خودا عمل مىرى موسلمانان بۆ مه عاويبهى كۆرى ئەبى سوفيان ئەوجا و پاش ئەوه... زۆر چاك دىزانى رادهى عوزر و به هانهى من له گه ل ئيوه و پشت هه لگردنى من له كاروبارى ئيوه و بىلايه نىيم، هه تا ئەوهى دهبوو روو بدات و تواناى لادانى نه بوو، روويدا و ئەو داستانە دوور و دريژه قسهى زۆرى له سه ركراوه و زۆرى له سه ر و تراوه، ئەوهى چوو چوو، ئەوهى هات هات، تۆش پەیماننامە و قەولپيدان و مر بگره، له وانهى لاى تۆيه و خۆت هه ندی له يار و يا و مران له گه ل خۆت بپنه وه و و مره بۆ لام، سه لام.

(٧٦)

نامه يهك بۆ عه بدو ئلاى كۆرى عه باس، كه كردى به نوينه ر له به سه ره با جیگه و رێگه ت جیگه ی لیقه ماو و كهسى تیدا بپته وه، به يه كسانى ر پووت و دهمو چاوت و دانىشتنت و فه رمانه گانت، نه كهى تو ره بوونت هه بى، چونكه ئەوه ر هشبى نيه له شه يتانه وه، ئەوهش بزانە هه تا له خودا نزيك بىت، له ناگر دوورى و ئەومندهى له خودا دوور بىت، له ناگر نزيكى.

(۷۷)

نامهیهك بۆعه بدوئلائی كوری عه باس،

كه رینوومایی پیندا و ناردی بۆ لای خه واریج

ئاگاداربە، موناھەشە و گەفتوگۆیان بە قورنەن لەگەڵ مەكە، چونكە قورنەن بۆ خۆی هەلگری چەند لێكدانەووە و مانا و مەبەستە، زۆر ڕوو هەلنەگری، تۆ نەلێی و نەوانیش دەلێن و نەنجامی نییە، بە فەرموودەی درووست قەسەیان لەگەڵ بکە، چونكە ناتوانن لە راستیی و ناوڕۆکی دەرچن و رابکەن.

(۷۸)

نامهیهك بۆ نەبی موسای ئەشعەریی،

وەك وەلامێك بۆ كار و دوو حەكەمەكە بۆ ناوێژی،

سەعیدی كوری یەحیای ئەمەوی كە ئە كتیبی (مەغازی) دا باسی كردووە

ئەو نەبە ئاگاداربە، كە خەلك گۆراوە بە زۆری و زۆریان دەستیان ناوە بە بەخت و بەختەومری خۆیانەووە و بە هەموو جوړی ڕوویان لە دنیا كردووە و بە دەم هەرچی ئارمژوویان بۆ نەلێن، من بۆ ئەم كارە لە ئەستۆمە لە جێگەیهکی زۆر سەیر و سەمەرەدا كۆمەلێك، كە بە خۆیاندا نەنازن كۆكن و یەك باومڕن لەسەری، من زۆر بە جددی هەولێ تێماركردنی زامی نەوانم داوە، كە گەنیووە و ترسم هەیه خۆینە پەنگخواردوو و شكبووەكە ئەو زامە بووبێتە لەپارەگۆشتی گەنیوو و بۆنكردوو، كە دەبێتە تەشەنە بۆ هەموو لەشیان و هیچ كەس، باش بزانە، لەسەر یەكیتی و یەكپارچەیی ئۆمەتی محەممەد (صلی الله علیه وسلم) و پێكەووە ژانیان لە من چاكتر و باشتەر و راست بۆ، ئەو هەش تەنها و تەنها بە ئومێد و هیوای پاداشتی جوان و گەڕانەووەی سەربەرزەنە بۆ لای خۆدا و بەو ئەرك و فەرمانەیی لەسەر خۆم داناوە بە ئەمەك و بەو هەمە دێم، هەرچەندە تۆ وەرچەرخایت و گۆرپایت و لەسەر ئەو بەلێن و پەیمانە، كە پێككەوتین و لەیەك جیا بووینەووە لەسەری پابەند بیت، ناخەر شر و داماو ئەو كەسەیه، كە سوود لە ئەزموونی ژیری خۆی وەرەگرت و تاقیكردنەووە پشەتگۆی بخت، من زۆر لەو زیاتر پشەتگۆر دێم، كە بە گەفتی نەزان و نادروست

وتارکاری له ناو بهرم، که خودا جاکى هیئاوه و به جاکى داناوه، نهوهی بیئاگا و ناحالیی و تیی ناگهی وازی لی بیئه، هه موو پیاو خراب و نا په سه ند و نا په سه نه گان هسهی زورت به دمه مه وه نه کهن و بو تۆی حه واله نه کهن، ئیتر سه لام.

(٧٩)

نامه یهك بۆ فه رمانده ی هه موو سوپا و سه ربا زه گان

ئه و جا باش ئه وه... ئه وه بزانی ئه وانه ی كه وتن و شكستیان هیئا له بیئش ئیوه، هۆكاره كه ی ئه وه بوو، كه حه ق و مافیان به خه لك نه دا و مافیان لی زه وتكردن و راستییان شارده وه و به به رتیل خه لك مافی خۆی ده ست نه كه وت و به زۆر نا راستییان به سه ردا ده سه پاندن و ئه و نا حه قیی و بی دادیه یان به میرات جیه یشت بۆ نه وه ی نو ئ و ئه وانیش له سه ر هه مان هه له رۆشتن.

سوپاس بۆ خودا ته واهو بوو

ئه وه كۆتایی مه به سه ته بۆ ئیمه له باره ی فه رمایشته گانی میری با وه پرداران (صلی الله علیه وسلم)، سوپاس و ستایش بۆ خودای پاك و بیگه رد، كه یارمه تیی ئیمه یدا ئه و فه رمایشته پرشوبلا وه كۆ بكه ی نه وه، له ملا و ئه ولا وه و هه ندی شو ئن به سپی جیما وه، ئه گه ر ده ستمان كه وت به وتاری ئه و پر ی نه كه ی نه وه، بۆ كۆكرده وه ی ئه وه ی دیار نییه و به ده ستی بیئین و په یوه ستی بكه ین به م نو سی نه وه، خودا خۆی هه موو شارا وه یه ك نا شكرا بكات و ده ستی ئیمه بكه وئ، ته وه قیق ته نها به ده ستی خودایه و هه ر ئه ومان به سه بۆ هاوکاری و بریکاری.

شیخ محهممه د عه بده ده ئی:

سالی جوار سه د ئه و كتیبه نو سرا وه له لایه ن شه ریضی ئه لرپزی و له پاش هه ر با سیك چه ند په ریه کی سپی جیه ئلا وه، تا به لكو ده قیق ده ست بكه وئ.

سوپاس بۆ خودای سه رما و كۆتا و ستایش بۆ ئه و له خۆشی و ناخۆشی و درود له سه ر رۆحی خاته م و ئال و یار و یا وه ر، كه په گی جوامیری و لق ی به رزی و شكۆ لای ئه وانه، ئامین.

دەرگایه کی تر له بژاردی و ته به نرخه کانی میری موسلمانان

عهلی کوری ئه بو تالیب

په ند و نامۆز گارییه کانی، وه لآمی پرسیاره کانی،

کورته وته کانی

ئەفەرمۇي:

- ۱- لە كاتى ئازاۋمدا ۱۰ ۋەك پارتىنەبە ۱۰ نە بۇ سواربوون ئەش و نەگوانى ھەيە بۇ شىر.
- ۲- ئەو كەسەى چاۋچنۇكىى بكات خۇى سووك و تېۋ ئەكات، ھەزى بە پەستىيە ئەو كەسەى ناتەۋاۋىى بۇ خەلك باس ئەكات، ئەۋەى زمانى گەۋرە بى، خۇى ئەكات بەگالتەچىى خەلك، پۇدىى شورمىيە، ترسنۇكىى بىنرخىيە، ھەزارىى زمان ئەبىرئ، ھەزار لە نىشتمانى خۇى نامۇيە، بىتوانايى نەخۇشىيە، خۇراگرىى ئازايەتىيە، كەمتەماعىى سامانە، خۇپارىزىى قەلغانە، دۇستى پەسەند باشتىن ھاۋدەمە، زانست مىراتىكىى بەھادارە، ئەدەب خىشلى پازاۋمىيە، بىروھشۇ ئاۋىنەيەكى بىگەردە، سىنگى مەۋق سىندوۋقى نەننىيەكانىيەتى، پوۋگەشىى داۋى خۇشەۋىستىيە، خۇگرىى گۇرى ھەموو شورمىيەكانە.
- ۲- لە پىشەۋا گىپراۋمتەۋە، كە لە ھەمان ماناى ئەم دەستەۋازمىيە دووبارە فەرموۋىيەتى: بىزىيانى چالى عەيىبەكانە، ئەۋەى لەخۇبايىيە دوزمنى زۆرە، خىرو چاكە دەرمانىكىى سوۋدبەخشە، نامەى كىردارى خەلك ئەمەپۇى بۇ دوا پۇز لەبەرچاۋە.
- ۴- ئەو بەشەرە زۇر سەيرە بە چەۋرىى ئەبىنئ، بەگۇشت ئەدۋى، بە ئىسقان ئەبىستى، لە دەلاقەۋە ھەناسە ئەدات.
- ۵- ئەگەر دىنيا پوۋى لە ھەر كەس كىرد، چاكەى كەسانى تىرى دەداتى، ئەگەر دىنيا پىشتى تى كىرد ھەموو چاكەكەى ئى پائەمالى.
- ۶- ھامشۇى خەلك و تىكەلاۋىى بىكەن، بە جۇرئ كە مردن بە سەرتانەۋە بگىرىن، ئەگەر ونبوون بۇتان بگەپىن.
- ۷- ئەگەر توانات بەسەر دوزمىننا پەيدا كىرد، لىخۇشبوون بىكە بە سوپاسى تواناكەت بە سەريا.
- ۸- بىتواناتىر كەس ئەو كەسەيە، كە نەتوانئ برا و دۇست پەيدا بكات، لەو بىتواناتىر ئەو كەسەيە، كە برا و دۇستى ھەيە و لەناۋيان ئەبات.

^{۱۰} پارتىنە : بەچكە وىتر، كە دو سالى تەۋار كىردى.

۹- نهگەر سهرمتای نازونیعمهت هات بۆتان، کاری مهگهن، که به تهواویی نهگات به هوی ناشوکرییهوه.

۱۰- نهو کهسه خزمی نزیکی گوپی پی نهدا، بیانیی دووری بۆ پهیدا نهبی.

۱۱- پیویست نییه ههر کهس لهناو ئازاوهدا سهرزمنشت بکری.

۱۲- ههموو کارمکان پهیوسته به قهزا و قهدهروهه، ههتا مردن چاری نهگات.

۱۳- له مانای فهرمایشی پیغهمبهر(صلی الله علیه وسلم) پرسپاری لیکراوه: مووی سپی بگۆرن، بهلام لاسایی جوو مهگهنهوه، فهرموی: نهوهی بۆیه فهرمووه، که نیسلام کهم و لاواز بوو، بهلام نیسته پشتینی قهویی بووه و گهردمنی دریز کردووه، خهک ئارمزووی خۆیهتی.

۱۴- له بارهی نهوانهی، که پاشهکشهیان کرد له یارمهتی، نهوانه حهقیان دایه دواوه و یارمهتی باتلیان نهدا.

۱۵- نهوهی جلهوی دایه دمستی هیوای بی جی، پی ههئنهکهوئ له نهجهلی.

۱۶- بههانه و بیانووی جیگهداران و مربرگرن لهکاتی پێههئنهکهوتنیان، چونکه ههر کهس لهوانه پی ههلبکهوئ و نووج بدات، دمستی خودا راستی نهکاتهوه.

۱۷- ترس ههمیشه هاوپی بئینومیدییه، شهرم پهیوهنده به بیبهشی، ههل وهک ههور نهروا، بۆیه ههمیشه ههلی چاک بقۆزنهوه.

۱۸- نێمه خاوهن حهقین، نهگهر پێمان رهوا ببینری، دمنه نهگهر دمستمان نهکهوت، لهپاشکۆی حوشرموه سوار نهبین، ههر چهنده نازارمان پی دهگات.

۱۹- نهوهی کردهی بیبهش بیت، نهسهبی ناگاته فریای.

۲۰- بۆ لابرندی تاوان و گوناخ، بهدهمهوه چوونی لیقهوماو و پرسه و دلدانهوهی کۆستکهوتووه.

۲۱- نهی نهوهی ئادهم ! که تهماشا نهکهی خودای پهرومردمت بهردهوام نیعمهتت بهسهردا نهدا و تۆش نافهرمانیی نهکهی، زۆر بترسه !.

۲۲- ههرکس ههرچی لهناخی خۆیدا ههشاردا، له زمان خهلهتاندندا دمرنهکهوئ و له روویدا به روونی دیاره.

۲۳- لهگهڵ بیماریدا برۆ، ههتا لهگهڵت نهروا.

۲۴- له دنیانهویستییدا باشر نهوهیه بیشاريتهوه.

۲۵- تۆ بهرمو دواى تهمەن و مردن بهرمو پرووت دیت، زۆر زوو بهیهك نهگەن.
۲۹- ناگاداربە، ناگادار...! قەسەم بە خودا، ئەومندە تاوانى پۆشیوی، وا ئەزانى
لەتخۆش بووه.

۲۷- لە پرسىاریکدا فەرمووی: باومر چوارپایەى هەیه: خۆپراگرى، یەقین،
دادپەرورمى، جیهاد.

خۆپراگرى چوار بەشە: بە شەوق، بە ترس، بێتەماعى، بە چاومپروانىی.
ئەوهى شەوقى بەهەشتى هەب، خۆى لەکاری گوماناووی لانهدا، ئەوهى ترسى
ناگرى هەب، لە قەدەغە دوور ئەکەوێتەوه، ئەوهى بێتەماع ب، لە دنیا گوێ ناداته
کارەسات و روداو، ئەوهى چاومپروانى مردن بکات، پەلەیهتی بۆ چاکە.
یەقین چوار بەشە: چاوتیزی زیرمکی، توێژینهوه لە جوامیری، پەند
ومرگرتن لە نامۆزگاری، پەوهی پێشینەکان.

ئەوهى چاوی ژیری زیرەك ب، لایەنى جوانی جوامیری بۆ دەرئەکەوێ، ئەوهى
جوامیری بۆ دەرگەوت پەند وەرئەگرێ، ئەوهى پەندى وەرگرت، وەك ئەوه وایە، کە
لە پێشینەدا ژیاى.

دادپەرورمى چوار بەشە: شۆربوونەوه بۆ زانست، قولاى زانین، جوانی
جوامیری، بنجداری لەسەرخۆی.

ئەوهى تێدەگات، دزمان قولاى زانست، ئەوهى قولاى زانست فیربوو، لەسەر
چاوهى شەرعمەوه فەرمان ئەدا، ئەوهى لەسەرخۆی هەبوو، زیادەپۆی ناکات لە
حوکەدا و لەناو خەلکدا رێزدارە.

جیهاد لەسەر چوارپایەیه: فەرمان بە چاکە، نا لە خراپە، راستی لە وتنى
حەقدا، دژایەتی پیاوخرابان.

ئەوهى فەرمان بدا بە چاکە پشتی باومپداران بەهیز ئەکات، ئەوهى نا لەخراپە
بکات لووتى دوورپووهکان شۆر ئەکات، ئەوهى راست ب، لە حەقوێژیدا، هەرچی
لەسەرە ئەنجامی دەدات، ئەوهى دژی پیاو خراپ بێت و رقی تەنها بۆ خودا بێت،
خوداش بۆ ئەو رقی دەبێ و لەو دنیا پازى ئەکات.

بێباومپى چوار پایەى هەیه: بە دواى وەهم کەوتن، بە دواى دووبەرەکی، لادان
لە راستی، عیناد و کەللەپەقی.

ئهوهی دواى ومهم بکهوئ و خهیاڵبازی بکات، پئی له حهق ناگهوی، ئهوهی جهدهل و ناکوکیی زۆر بئ به نهفامی، له ئاستی حهق کویره، ئهوهی له حهق لابدات، چاکهی به خراپه دیته بهرچاو و خراپهش به چاکه و ههمیشه سهرخۆشی گومراییه، ئهوهی ههزی به ئازاوه و دووبههرگیی بیئت، پێگهی ههمیشه سهخت و دژواره و ماندووی پێگهیه و دهرچوونی سهخته.

گومان چوار بهشه: ههزی له جهدهل و موناقهشهیه، سهڕلێشیواوه، دوودلیی، زوو خۆبهدمستهومدان.

ئهوهی ههزی له جهدهل بیئت، شهوی رۆزی نییه، ئهوهی سهڕلێشیواو بئ، ههنگاوی به ترسهومییه و روو لهدوایه، ئهوهی له گوماندا بزی، نهسپی شهیتان ئهیکات بهژیرسمیهوه، ئهوهی خۆیدا بهدمستهوه بۆ دنیا و قیامهت، تیدا چوو.

۲۸- چاکهکار له چاکه چاکتره، خراپهکار له خراپه خراپتره.

۲۹- دمستگوشادبه، دمستبلا و مهبه، ئهندازیاری بهخشین به، دمستقوچاو مهبه،

۳۰- جوانترین سامانداریی، بیتهماعیه.

۳۱- ئهوهی کاری ئهوه بئ ههرچی خهڵک پئی ناخۆشه بیکات، ئهوانیش ئهوهی نایزانن بۆی ههڵمهسته.

۳۲- ئهوهی هیواى درێژبئ، کاری خراپی زۆره.

۳۳- کۆمهڵی له جوتیارهکانی کورد له ئهنبار لهو کاتهی له کوفهوه بۆ شام دهچوو توش بوو، ههموو له ئهسپهکان دابهزین و به پئ رایان کردبوویه بهردهمی، فهرمووی: ئهمه چی بوو ئهنجامتاندا؟ وتیان: ئهوه عادمتی خۆمانه، پێزی گهورهی خۆمان دهگرین. فهرمووی: گهورمکانتان سوودی لیومرناگرن و ئیوش له دنیادا خۆتان ماندوو ئهکهن، له قیامهتدا تووشی کویرهومریی ئهبن، ئهزانن ناخۆشیی له جهزای دواپی چهنده قورسه و هیمنیی و لهسهرخۆ رۆیشتن، دووریی ناگری تیدایه.

۳۴- به ههسهنی کوپی فهرموو: کوپم چوار شتم لیومرېگره، نهو چواره ههتا کاری پئ بکهی تووشی زیان نابیت: دموڵهمهندترین دموڵهمهند، دموڵهمندی عهقله، گهورمترین ههزاریی، گهمزهیی و گیلییه، نامۆترین نامۆیی، لهخۆباییبوونه، چاکترین رهسهنایهتی، باوبایره و رموشتهرزیه.

كۆرۈم نەكەى ھەرگىز دۆستى پىياۋى گەمژە بىت، چۈنكە ئەگەر بىھەۋى قازانچىت بى بگەيەننى زىانت لىئەدا، نەكەى دۆستايەتتى داۋىنپىس بگەى، چۈنكە بە ھەرزان ئەتفرۇشنى، نەكەى ھاورپى درۋىزىن بىت، چۈنكە ۋەك تراۋىلكە ۋايە، نىزىكت بۇ دوور ئەكات و دوورت بۇ نىزىك.

۳۵- ھەرگىز ناكىرى بە سۈننەتكەردن نىزىك بىتەۋە بە زىانگەيەندىن بە فەرزەكان.

۳۶- زىمانى پىياۋى ژىر لە پىشتى دىلەۋمىيە، دلى بىئەقلى لە پىشتى زىمانىيەۋىيە.

۳۷- دلى بىئەقلى لە دەمىدايە و زىمانى عاقل لەدلىدايە.

۳۸- لە روۋى يەكلى لە يارانىدا، كە توۋشى نەخۇشى بوۋبوو: خودا ھەموو ھاۋارىكت لە تاۋ ئىش و ئازاردا بگاتە نەھىشتى خراپەكانت، چۈنكە نەخۇشى كرى نىيە، بەلام خراپە لا ئەبات و ۋەك گەلاى دار ئەيۈمىننى، كرى تەنيا قىسەى زىمانە و كارە بە دەست و بە پىۋە، خوداى بەرز و بىھاۋتا، بە نىازى باش و نەيتى ناۋ دلى حال، ھەر كەس ئارمىزوۋ بگات ئەيخاتە بەھەشتەۋە.

۳۹- خودا رەھىم بگات بە (خوباب)، كە بە ئارمىزوۋ ئىسلامى ۋەمگىرت و بە ئارمىزوۋ كۆچىكىرد و بەكەم قانىع بوۋە، لە خودا رازى بوۋ، بە مۇجاھىدىي ژىا، بەھەشت بۇ ئەۋ كەسەيە، يادى دوا رۆزى ھەيە، كار بۇ رۆزى لىپرسىنەۋە ئەكات و بە كەم قانە و لە خوداى خۇى رازىيە.

۴۰- ئەگەر بەم شىئىرە بىدەم لە لوۋتى باۋمىردار بۇ ئەۋەى رەقى لىم بى، ھەرگىز رەقى لىم نابى، ئەگەر ناۋى دىنيا بگەم بەسەر دوۋروۋدا، بۇ ئەۋەى مىنى خۇش بوى، خۇشى ناۋىم، چۈنكە لەسەر زىمانى پىغەمبەرەۋە(صلى الله عليه وسلم) ھاتوۋە: عەلى! مۇسلمان رەقى لىت نىيە و دوۋروۋ خۇشى ناۋى.

۴۱- ناخۇشىيەك، كە ناپەحتىت بگات، باشترە لە چاكەيەك لە خۇبايىت بگات.

۴۲- رىزى ھەر كەسلىك بە ئەندازەى وىستىيەتى، راستى ھەر كەس بە ئەندازەى جوامىرىيەتى، نازايەتتى ھەر كەس بە ئەندازەى ۋەمىيەتى پاكداۋىننى ھەر كەس بە ئەندازەى غىرەتتىيەتى.

۴۳- سەرگەۋتن بە وىستە، وىست بە بىرگەردنەۋەى تىزە، بىگەردنەۋەى تىز بە شاردنەۋەى نەيتىيە.

٤٤- ئاگادار بن له بهلاماری دمر ونگوشاد، ئهگهر برسی بوو، ئاگاداری رۆد بن، که تیر بوو.

٤٥- دلی مهردان گئیویه، ههر کس دهمسته موی بکات، بۆ لای نه چیت.

٤٦- عهیب و عارت شارومیه، ههتا بهخت بهخته وهر بیت.

٤٧- چاکترین کس، که شایسته بیت به لیبوردن، باشرین کسه بۆ توانای تۆله.

٤٨- سهخاوت له سهرمتاومیه، بهلام ئهگهر به داوا کردن بوو، نهوه شهرم و ترسه.

٤٩- سامان نییه وهک عهقل، ههزاری نییه وهک نهفامیی، میرات نییه وهک نهدهب، پشتیوان نییه وهک راویزکاری.

٥٠- خۆگرتن دوانه: خۆگرتن لهسهر ئهوهی پیت خۆش نییه، خۆگرتن لهسهر ئهوهی جهزت لییه.

٥١- سامان له غهریبیدا نیشتانه، ههزاری له نیشتاندا غهریبییه.

٥٢- قهناعهت سامانیکه بیگۆتایی.

٥٣- سامان کههرستهی بزواندنی نارمزوو.

٥٤- ئهوهی ئاگادارت نهکات، وهک ئهومیه مژدهت پی نهکات.

٥٥- زمان درندهیه، ئهگهر بهرهللکرا، ئهگهزی.

٥٦- ئاهرم- ژن دوو پشکه، پیومدانی خۆشه ١١.

٥٧- ئهگهر سلاوت لی کرا وهلامی شیرین بدمروه، ئهگهر دیارییت پیدرا، به زیاتر پاداشتی بدمروه، لهگهڵ ئهوهی چاکه بۆ یهکهه کسه.

٥٨- واسیته بالی داواکاره، پیی ئهفری.

٥٩- خهنگی ئهم دنیایه وهک کاروانیکه، بهرپیومبیرین به خهوتوویی.

٦٠- لهدهستدانی خۆویستان، غهریبییه.

١١ چواندنی نافرته به دوپشك، ناگو نجاوه و ناشیرینه، پیچهوانهی سونهتی پیغه مبهرد، پیغه مبهرد (صلی الله علیه وسلم) فرمویهتی: (حبب إلي من دنیاكم النساء والطيب ... له دنیاى ئیوه نافرته و بزنی خۆشم له لا خۆشه و یست کراوه) نهسانی و نهحمدهو حاکم گپراویهتیانهوه، ههروهها دهفرموی: (استوصوا بالنساء خیراً... نامۆزگاریتان دهکهم لهگهڵ نافرتهان باش بن و چاکه بکن) بوخاری و موسلیم. گهر نافرته وهک دوپشك بابیه، پیغه مبهرد خۆشی نهدهو یست و پای نهدهسپارد، که چاکهیان لهگهڵدا بکرتیت. بپرواش ناکهین نههه پای ئیمام عهلی بیت.

(بلاؤکار)

- ۶۱- شەرم مەكە لە بەخشىنى كەم، بېبەشكردن لەو كەمترە.
- ۶۲- لەدەستدانى پېيوستى، سووكترە لە داوا كردن لە نائەهل.
- ۶۳- پاكداوينى خىلى ھەزارە، سوپاسگوزارى جوانى دەولەمەندە.
- ۶۴- ئەگەر ئەووى ويستت دەستت نەگەوت، گوئ مەدمىە وەك خۆيەتى.
- ۶۵- نەقام، يان كورت ڕەمە، يان تيزڕەمە.
- ۶۶- ئەگەر زيرى فرە بوو، قسەمەكە.
- ۶۷- زەمانە لەش دائەپزىنى، تەما و ئومىد زۆر نەكات و تازە نەكاتەو، مەرگ نزيك نەكاتەو، ئاوات دوور نەخاتەو، ئەووى دەستى بكەوئ ماندوو ئەبى، ئەووى دەستى نەكەوئ شەكەتە.
- ۶۸- ئەووى خۆى نەكات بە پېشەوا بۆ خەلك، دەبى خۆى فير بكات پېش فيرگردنى خەلك، دەبى كردهى چاك بكات پېش رامگردنى زمانى، فيرخواز بۆ خۆى و فيركار بۆ خۆى لە فيركارى خەلك چاكترە.
- ۶۹- ھەناسەى مرؤف ھەنگاوە بۆ نەجەلەكەى.
- ۷۰- ھەموو ژمىريارىك كۆتايى ھەيە و ھەموو چاومروانكراويك دەكات.
- ۷۱- ئەگەر كارەكان گومانايى بوون، كۆتايى وەك سەرمتايە.
- ۷۲- زەمرارى كۆرى زەمرەى زوبابى، كە لاى مەعاويە پرسیارى مىرى باومەردانى ئى كرد وتى: من شايتەى ئەدەم بەچاوى خۆم ديوە لە ھەندى ھەلوپىستى، كە پەردەى تاريكى شەو ھاتووە، بە پېو لە مېحرا بەگەيدا دەستى لەسەر پېشى داگرتبوو وەك مارانگاز ئەينالاند، وەك كۆستكەوتوو ئەگريا و ئەيوت: دنيا... دنيا...! وازم لىبىنە برۆ، بۆ پېگەم ئى ئەگرى؟ يان حەزت لە منە؟ ياخوا كاتى ھاتنت نەيەتە پېشەو، زۆر دوورە لە دلم نزيك بىتەو! برۆ خەلكى ديكە بخەلەتینە، من پېويستم بە تۆ نىيە، سى بە سى تەلاقم داوى و پەشيمان نيم لىئى، چونكە ژىوارت كورتە، خۆشيب كەمە، ئاوات پەستە، ئاخ! چەندە بى تيشووم، پېگە دوور و درېژە، سامناكە كاتى گەيشتم.
- ۷۳- وتارىكى لە وەلامى پرسیارىكدا: رۆيشتنى بۆ شام بە ھەزاو قەدەرى خودا بوو، ھەرمووى: خودا بتكوژئ، ڕەنگە وا بزانی ھەزاپەكى پېويست بۆ قەدەرى حەمىي بوو، ئەگەر وا بواپە پاداشت و سزا نامىنى، مژدە و ھەرمشە بى كەلكە، خوداى

پاك و بێگەرد فەرمانی داوه بە ئارمژوو و ویستی بەندەكانی و ترسی ناوخته بهریان و تەكلیفی كەمی كردوو و ئەركی قورسی دانەناوه، بۆ كاری كەم پاداشتی زۆری داناه، لە بێدەسەلاتیی، ناهەرمانیی ناكړی و فەرمانبەرداریی بە زۆر بە خەلك ناكات، بە ههوانته پێغه‌مبەرانی (دروودو سلاوی خودایان لەسەر بێت) نەناردوو و كتیپ و پەيامی بەخۆپایی پەوانە نەكردوو، ئەرز و ئاسمانی بە بەتائی درووست نەكردوو، (ئیمە ئاسمان و زەویمان و ئەومش، كە لە بەینیادیە بە خۆپایی درووست نەكردوو، ئەو كەسانە وای بیردەبەن خودا نەناسن، های لەوانە خودا نەناسن بۆ ئەو ئاگرە دمیچێژن).

۷۶- حیکمەت وەربگرە لەهەركوێوە هات، چونکە ئەگەر حیکمەت كەوتە دڵی دووروو، ناووستی و ئەبزوی بۆ دڵی باوەردار.

۷۷- حیکمەت ونبووێهکی بە نرخە بۆ باوەردار، حیکمەت وەربگرە ئەگەر لە دووریش بێ.

۷۸- نرخى هەر مەردێك وابەستەیه بە شارمەزاییه‌كى درووست.

۷۹- ڕاسپاردەتان ئەكەم بە پێنج: ئەگەر ئاوەزەنگی بدن و لە بنبائی حوشتەر بۆی بڕۆن هێشتا هەر شایانە، بە تەمای غەیری خودا مەبن، ترستان تەنیا لە گوناھەكانتان بێ، لە هیچ شەرم مەكەن تەنها لەو نەبێ پرسیاركر لە شتێ، كە زانیاریت نبیە بۆی نازانم، شەرم مەكەن لە شتێ، كە نایزانی و دەبێ فێری بێ بە خۆگري، چونكە خۆگري بۆ باوەر وەك سەردارە بۆ لاشە، لاشە نرخى كامەیه، كە سەری نەبێ، هەرومەها بڕوا نرخى چیبە، كە خۆگري لەگەڵ نەبێ.

۸۰- بە بیاوی كە زۆر مەدح و سەنای كرد و خۆی جیگەى گومان بوو، فەرمووی: من كەمترم لە گوتارەكەت و گەورەتر لەوێ لە دلتە.

۸۱- ئەوانەى لە دەمى شىروتنى دەرچوون، ژمارەیان زۆرتر ئەبێ و نەومیان زۆر ئەبێ!

۸۲- هەركەس واز لە گوتنى (نازانم) بێنێ، تووشى كوشتنى خۆى ئەبێ.

۸۳- ڕاویژی پیرم لە نازیی لاو پێ چاگترە.

۸۴- لام سەیرە لەو كەسەى ناھومێدە و وشەى.. داواى ئى خۆشبوون ئەكەم.

۸۵- دەگێرێنەووە لە ئەبو جەعفەرى كۆرى محەممەد باقر، كە فەرمووەتێ: لە زەویدا

دوو په ناگا هه یه له سزای خودای پاك، په كڅكیان بهر ز كراومهوه، په كڅك ماوه و به توندیی رابگرن، نهوهی چوو به بۆ لای خودا، نهوه پیغه مبه ره (صلی الله علیه وسلم)، نهوهی ماوه به شیمانی و داوای لیخوشبوونه، خودا نهفه رموا: (هه تا تۆیان له ناو دابی، خودا جهز مبه یان نادا، هه تا داوای بووردن بکه ن له گونا هیش خودا هه ر ئازاریان نادا).

۸۴- هه ركهس نیوانی خوئی و خودا چاك رابگریت، خودا نیوان نهو و خه لك چاك راده گریت، هه ركهس چاكه بۆ نهو دنیا بكات، خودا دنیای بۆ چاك نهكات، هه ركهس ناموژگاری خوئی بیت، خودا پاریزگاریی بۆ داده نیت.

۸۵- زانای شه رعان و زۆر زانا نهومیه، كه خه لك له لوتفی خودا بی نومید نهكات و كه مته ر خه میشیان نهكات له تۆله و سزای خودا.

۸۶- سووگترین زانست نهومیه له سه ر زار بیت، بهر زترین زانست نهومیه، كه له دهست و نه ندامه كانه وه كاری پی بكریت.

۸۷- دل و دموون ماندوو نهیی وهك چۆن لهش ماندوو نهیی، ئیومش به نوكته و قسهی نهسته ق ماندویتی بیان دمر بکه ن.

۸۸- نه لئین خودایه من په نا نه گرم به تۆ له تافیکردنه وه و ئازاوه، چونكه كهس نییه نهوهی تیدا نهیی، به لام نه گه ر داوای په ناتان کرد، په نا بگرن له کیشه و دمر نه نجامه گانی، خودا دمه رموی: (بشزان مال و مندالتان هوی نه زموون، پاداشتی زۆر لای خودایه)، مانای نهوه نه مه نه گه یه نی، كه خودا خه لك به مال و سامان و مندال تافی نهكاته وه، تابزانی كی تورمیه له بهشی خوئی و كی وا نییه، نه گه ر چی خودا له خویان باشر نه زانی، به لام کردار و پهفتاریان، كه شایسته ی پاداشت و سزایه، هه ندیکیان هه زیان له كوره و رقیان له كچه، بازیک هه زی له كۆکردنه وهی مانی زۆره و پی ناره حه ته كه م بكات.

۸۹- له وه لامی پرسیری خیردا...، کامه یه؟ فه رموی: خیر نهوه نییه، كه مال و مندالت زۆر بی، خیر نهومیه زانستت زۆر بی، حیلتم گه وه بی، شانازی به خودا په رستییه وه بکه یت، نه گه ر چاکت کرد سوپاسگوزار بیت، نه گه ر به دکاریت کرد، داوای لیبوردن بکه یت له خودا، له م دنیای رۆشنه دا خیر بۆ دوو كه سه: په كڅك گوناخ و تاوانی کرد بیت و هه میسه لئی په شیمان بی و كه سیک هه میسه

پەلەى بىئە خىر و خىراتدا، لەگەل تەقوادا كارى بچووك نىيە ئىتر ئەوئى
ومردەگىرئ چۆن كەمە؟.

۹۰- نىزىكترىن كەس لە پىغەمبەرانەو (دروو سلاوى خويان لەسەر بىت)، كامەيان
زىاتر زانا بىئە بە پەيامەكەيان، ئەوجا ئەم ئايەتەى خویندەو: (ئەو كەسانەى لە
هەموو كەس لە ئىبراھىم نىزىكتر ئەوانەن، كە ئەوسا شوپىنى ئەو كەوتن و ئەم
پىغەمبەرە (صلی اللہ علیہ وسلم) و ئەوانەش، كە بىروايان پىئە هیناوە، خوداش
يارى هەموو خاوەن باومرانه).

ئەوجا وتى: يارى محەممەد (صلی اللہ علیہ وسلم) ئەو پە فەرمانى خودا بەجى
بگەيەنئ، هەرچەندىش ئەزادى ئى دوور بىئ، دوژمنى محەممەد (صلی اللہ علیہ وسلم)
ئەو كەسەى فەرمانى خودا جىبەجى ناكات، هەرچەندە خزمایەتیی زۆر نىزىك
بىت.

۹۱- كاتى گويى لىبوو يەككە لە خەوارىجى حەرورى شەوبىدار قورئانخوين بوو
فەرموى: خەوئك لەگەل يەقىندا باشتەر لە نوپۆزىك لەگەل گوماندا.

۹۲- گوئىبىستى كابرايەك بوو، كە وتى: ئىمەش هەر هى خوداين و هەر بۆلاى ئەو
دەچىنەو، ئەوجا فەرموى: گوتهى ئىمە: ئىمەش هى خوداين دان پىئە دانانە، كە
ئىمە مولكى خوداين و گوتهى ئىمە: دەچىنەو بۆلاى ئەو دان پىئەنە بە نەمان
بۆ ئىمە.

۹۳- گوئىبىستى مەدح بوو لە لايمەن كەسىكەو لە رووى خۆيدا فەرمووى: خودا تۆ لە
خۆم زانا ترى بە خۆم، مەن لەوان زانا ترم لە خۆم، خوداىە لە بۆچوونى ئەوانم
باشتر بگە، لىمخۆشە، ئەوئى ئەوان نایزانن.

۹۴- جىبەجى كردنى پىوئىستى خەلك راست نىيە، مەگەر بە سى مەرج:
زۆر بە كەمى بزانى هەتا گەورەش بىئ، زۆر هەولئى شارەندەوئى بدەى هەتا خۆى
دەركەوئ، زۆر پەلە بكەئى هەتا جىگەى خۆى بگەئى بە خۆشى.

۹۵- رۆژئ دىئ بەسەر خەلكدا، كەس بە ئەندازەى سىخوئ نىزىك نىيە لە گەورەو،
ئەسەخۆش نابى، مەگەر ئەو كەسەى زۆر بە ئىنساف و دادومر بىئ، لەو كاتەدا خىر
و حەسەنە زيان و بژاندنى بە زۆرە، هاتوچۆى خزم بە مەتە، بەندایەتیی خودا
خۆهەلكىشەنە بەسەر خەلكەو، ئا لەو رۆژەدا راپۆز هەمىشە بە مەئىنە دەكرئ و

پېشه‌وایی بۇ زارۆیه و ړاوته‌گېر به خه‌ساوم‌کانه.

۹۷- جاريك كه‌وايه‌كي شړ و بېنه‌كراوى له‌بهر بوو، ړه‌خنه‌ی ليگېرا، وتی: نه‌وه زور چا‌كه دل پيى نه‌شكى، نه‌فس پيى نزم دمبى، خه‌لك لاسايى نه‌كاته‌وه.

۹۸- نه‌وى راست بيټ دنيا و قيامت دوو دوژمنى به‌يه‌كدا هه‌لگزاون، دوو شه‌قامى جياوازن، نه‌وى دنياى خو‌شبوئ و به‌گه‌وره‌ی خو‌ی بزاني ړقى له‌و دنيايه و دوژمنايه‌تيى نه‌كات و هك ړوژه‌لات و ړوژناوا، هه‌تا له يه‌كى له‌و دواڼه نزيك بى، له‌وى تر دوور نه‌بى، نه‌و دواڼه هه‌ويى يه‌كن.

۹۹- نه‌وفى به‌گاليى ده‌لى: شه‌وى ميرى باوهردارنم دى، كه له شوينى خو‌ی دهرچو‌وبوو، ته‌ماشای نه‌ستېره‌كاني نه‌كرد، به منى وت: نه‌وف..! به خه‌به‌رى، يان نوستووى؟ منش وتم: به خه‌به‌رم ميرى موسلمانان. فهرموى: نه‌رى، نه‌وف..! به‌هه‌شت بۇ دنياڼه‌ويستانه، خوازيارانى نه‌و دنيا نه‌وانه‌ی زه‌وييان ړاخستووه و خاكيان كړدووه به ړايه‌خ و بۇنى خو‌شيان ناوه و څورثانيان له‌به‌ردايه و نزا و ږارانه‌وميان پۇشيوه و دنيايان هه‌لكړدووه له نموونه‌ی مه‌سيح.

نه‌وف وتی: داودپيغه‌مبه‌ر(دروډو سه‌لامى خودای له‌سهربيټ) نا له‌م كاته‌دا بوو له شه‌ودا هه‌ستاوه و فهرمويه‌تى: دهمزميزيك ههر به‌ندميه‌ك نزا بكات نزاكه‌ی و مرگېراوه، مه‌گه‌ر كاېرا باجگېر بى، يان ياساولى دمسه‌لات بى، يان ده‌هولژمن بى، يان جوژه‌له‌ليدېر بى..!

۱۰۰- خودای به‌رز و ږاك دايناوه له‌سهرتان هه‌ندى نه‌رك مه‌يانفه‌وتينن، سنوورگه‌ليكى بۇ داناون مه‌يشكېتن، (نا)ى كړدووه له هه‌ندى كار نه‌نجامى مه‌دېن، هه‌ندى شتى باس نه‌كړدووه له‌بهر له بيرچوونه‌وه نه‌بووه، خو‌تاني پى شه‌كه‌ت و ماندوو مه‌كه‌ن.

۱۰۱ ههر كاتى خه‌لك له‌بهر دنياپه‌رستى نه‌ركى نه‌و دنياى پشټگوئ خست، خودا دمرگاى خراپتريان له‌سهر نه‌كاته‌وه.

۱۰۲- زور زانا هه‌يه نه‌فاميى كوشتويه‌تى، زانسته‌كه‌ی سوودى نه‌بووه.

۱۰۳- نه‌م مروغه ړمگى په‌يوسته و هك به‌نو‌كه، ږارچه‌گوشتيكه، كه له هه‌موو سه‌رسوړه‌ينهرتره، كه ناوى (دل)ه، له‌وي‌دا جواميرو دژه‌كاني تېدايه، نه‌گه‌ر زور به نومي‌د بوو بۇ دنيا، چاوچنو‌كيى په‌ست و خواړى نه‌كات، نه‌گه‌ر چاوچنو‌كيى

- هاری کرد، په لمار و هیږشی له ناوی نه بات، نه گهر ناثومید بوو، خهفمت و کهسر نه یکوژی، نه گهر رقی ههستا، کینه و بوغز توندی نه کات، نه گهر رازی بوون به خته و مری بکات له بیري نه چی خوپاریزی له خرابه، نه گهر بیر و هوشی له لای ترس بوو، خوپاراستن سه رگهرمی نه کات، نه گهر هیمن و نارامی بلایوی هه بی گوینه دان تالانی نه کات، نه گهر کارمساتیک هاته ری، هاتوهاوار نابرووی نه بات، نه گهر مالتیکی دمستکهوت، بهو سامانه له خوی نه گورئ و بایی نه بی، نه گهر ههزاری چرزی لیبد، هه میشه به به لایوه نه نالینی، نه گهر برسویه تی شه کمتی بکات، لاوازی داینه نیشین، نه گهر تیری بی نه ندازی هه بوو، ورگزیلی نه یگهزی، هه موو که موکورپییه زیان به خسه، هه موو زیاد پرپییه گهنده لییه.
- ۱۰۴- نیمه پالپشت و بالیفی ناومراستین، نه وهی دیت پالی پیوه نمدات و نه وهی بهرزه بوی دینه وه.
- ۱۰۵- کهس ناتوانی فهرمانی خودای بهرز نه نجام بدات، مه گهر نهو کهسهی، که رووپامایی ناکات و لاسایی ناکاته وه و دوی ته ماحباز ناکه وی.
- ۱۰۶- سه هلی کوری حونه یف له کوفه دا مردبوو، پاش گهرانه وه له سیفین، لای میر خوشه ویست بوو، فهرمووی: نه گهر کیویش منی خوش بوئ نه روخی!
- ۱۰۷- نه وهی نیمه ی نالوبهیتی خوشنه وی، خوی ناماده بکات بۆ بهرگی ههزاری.
- ۱۰۸- سامان نییه به قه دمر عه قل به سوود بی، ته نهایی نییه به قه دمر له خوبایی چۆله وانیت، عه قل نییه له ته گیر و راپوژ چاکتر، بازرگانی نییه به قه دمر کاری چاکه باشر، هازانج نییه به قه دمر پاداشتی خودا چاکتر، سه خاومت نییه له ته قوا چاکتر، هاوړ نییه به قه دمر رهوشته رزی، میرات نییه له نه دمب باشر، رابه ر نییه له کار ریکهستن باشر، دووری له خرابه نییه باشر له وهستان له رووی کاری گوماناویدا، دنیانه ویستی نییه وهک نه ویستی قه دمه و حهرام، زانست نییه به قه دمر بیرگردنه وه بی، هیچ به ندایه تییه که نییه بگاته نه نجامدانی قه رزمکان، باومر نییه باشر له حه یا و شهرم و خوپاگری، ره سه نی نییه بگاته که مفیزی و شهرمف و گهرمی نییه بگاته زانست، کور و کومه که نییه بگاته راپوژکردن.
- ۱۰۹- نه گهر باری چاکیی و پاکیی بالی کیشابوو به سه ر کات و زهمان و خه لکی نه و

كات و وەختە و كەسەك گومانى خراپى بە كەسە بىرد، كە كارىكى ئابىرۋەرى ئى
دىارى نەدابوو، ئەو سەمى لىكردوو! وە ئەگەر گەندەلىي و پۇخلىي بائى
كىشابوو بەسەر چەرخ و كات و خەلگەكەيدا و كەسەك وەمى باشى بە
كەسەكەو دى، ئەو خۆى ھاوشتوو مە ناو مەترسىيەو.

۱۱۰- و ترا؛ چۆنى مىرى باومداران؟ فەرموى: چۆنە كەسە مانەو بەرەو نەمانى
دەبات و تەندروستىي بەرەو نەخۇشىي و بىمارىي دەبات و لەو جىگەو زۆر
دەنيائە پەلامار دەدرى!!

۱۱۱- ئاى كە زۆر كەس ھەيە بە خۇشىي دابارىن بەسەرىدا چەشەى بۇ دانراو و
گومراپە بە حەشاردانى و شاردنەو لە تاوانەكانى و فىزى زلە بە ناوبانگى
چاكە و باشە لەگەل ئەومش كەس بە قەدەر ئەو كەسە خودا مۆلەتى پى دابى و
بەرەو ملشاندىنى بىردى.

۱۱۲- دوو كەس بەھۆى مەو ھەوتاون: كەسەك زىادەرويكارە لە خۇشەويستىي مندا
و كەسەك بىئەندازە رىق و كىنەى لىمە.

۱۱۳- ھەل لەدەستچوون، بەربىنگىران و خنكاندە.

۱۱۴- ئەم دنيايە وەك مارە، بە دەستلىدان نەرم و شلە و ژمەرى كوشندەى تىدايە،
ھەرزەى نەقام خۇشى ئەوئ و ژىر و بەقام خۆى ئى ئەپارىزى.

۱۱۵- لە بارەى قورمىشەو لىيان پىرسى، فەرموى: كورانى مەخزوم رەيحانەپەشەى
قورمىشەن، حەزەمان لە گەتولفتى پىاوانيانە و مارە كردنى ژنانيان، كورانى
عەبدولشەمس راو بۇچوونيان ورد و قوولە و پىشتيان زۆر پتەو، بەلام ئىمە
(كورانى ھاشەم) زۆر دەستگوشاد و بەخشندەى بەو بەدەستمانەو ھەيە، لە
بەخشىنى گيانى خۇمان گەشەينىن، ئەوان لە زۆرىدا زۆرن و فەلەباز و كەللەپەق
و ئىنكارن، ئىمەش زەمانپاك و رەوانبىز و دىسۆز و پوگەشەين.

۱۱۶- نىوانى دوو كار، زۆرە و بلاوكارى خۇش و زوو بىروات و بارى قورسى بىمىنى
و كارى ماندوو بوونى زوو تەواو بى و كرىي ھەر بىمىنى.

۱۱۷- لەگەل جەنازمەك پىگەى دەكرد و گووى لىي بوو پىاوى پىدەكەنى،
فەرموى: وا گومان ئەبىرى مردن تەنھا لەسەر كەسانى تر نوسراو، وا گومان ئەبىرى
حەق لەسەر خەلگى تر دانراو، وا بۇچوونى ھەيە كە مردووكان بۇ سەفەر دەپۆن

و زوو دهگه پێنهوه بۆلامان! دمیانهینه ناو گۆرەوه و میراتیان نۆش ئەکەین وەك ئەوهی ئێمه نەمرین، لە بیرمانە نامۆزگاری نیرو مێ، کەچی بەرتیری کوشنده کەوتوین.

۱۱۸- بەههشتی بهرین بۆ کەسیکە خۆی لە خۆپیدا بەکەم دانئ و کەسایهتی چاک و پاک بێ و شاراو و نهێنیساز و باش بێت، رەوشتی جودا بێت، مائی زیادهی بهخشاو بێ و زمانی لە قەسە زیاده پارێزراو بێ، خراپە لە خەڵک دووربێت و پەپرەوی رێبازی پێغه مبه (صلی الله علیه وسلم) بێت و به کاری نەو باوی ناپه سەندهوه ناوی دەر نه کردبێ.

۱۱۹- (خانە گومانی) غیره ی ژن بیاوهرییه، غیره ی پیاو باوهره.

۱۲۰- پێناسه یهکی ئیسلام ئەکەم، کەس پێشی من نهیکردبێ: ئیسلام گوپراپه ئییه، گوپراپه ئییه یهقینه، یهقین دانپێدانانه به دڵ و زمان، دانپێدانان برپاره، برپار ئەنجامدانه، ئەنجامدان کاره.

۱۲۱- سهرم سوپرده مینێ لە رەزێل، کە به قەرز لە ههزاری نهترسی، کە لە دەستی ههلاتوووه، دهولە مەندیی لە دەست دەدات، کە داوی کردوووه لە دنیا وەك ههزار ئەژی لە رۆژی قیامهتدا حسابی دهولە مەندی بۆ ئەکری، سهیرم به خۆ به زلزان دئ، کە دوینی دڵۆپێك تۆو بووه و سبهی کەلاشیکه، سهیرم بهو کەسه دئ گومانی لە بوونی خودایه و به چاوی خۆی درووستکراوی دەبینی، سهیرم بهو کەسه دئ، کە مردن لە یاد ئەکات و ئەو هه موو مردوووی بینیوه، سهیرم دئ بهو کەسهی برپاوی به درووستبوونی دووم نییه و یهکەم دەبینی، سهیره ئەوهی مائی بهرەو رۆخان ناوهدان دەکات و مائی فرەخایەن وێران دەکات.

۱۲۲- هەر کەس کە مەترخه میی بکات لە کاری باش، تووشی خەم و غەم و هەم دەبی، خودا پێویستی نییه لەو کەسهی بهشی خودای لا نییه لە خۆی و لە مائیدا.

۱۲۳- لە ههوه ئەوه خۆتان لە سهیرما بهاریزن، لە گۆتاییدا پێشوازی لێبکەن، چونکه سهیرما کار ئەکات لە لەش وەك کاری لە درەخت کردوووه، لە ههوه ئەوه ئەیسوتینێ و لە دواپیدا گەڵای پێنهکات.

۱۲۴- شكۇى خوداى ئافەرىدەكار ۱۲ لات بوو، بچووكىي بوونەومەرت لەبەرچاۋە.

۱۲۵- كە گەراپەۋە لە سيفىن و بەلاى گۆرستانى كوفەدا تىبەرى، فەرموى: ئەى دانيشتوانى مائە چۆلەكان! گەرەكە بى نىشتەجىكان، گۆرە تارىكەكان، ئەى خەلگى ناو گل، ئەى خەلگى غەرىب و بېكەس، ئەى خەلگى ژوورى تەنبايى، ئەى خەلگى چۆلەۋانىي، ئىۋە پېشىنەي پېشكەۋتوۋى ئىمەن و ئىمەش شۆيىنكەۋتوۋى پاش ئىۋمىن، مال و خانوۋەكانتان خەلگى تىرى تىچوۋە، ژنەكانتان شوۋيان كىرۋوۋمەۋە، سامانەكەتان دابەشكراۋە، ئەۋە ھەۋالى ئىمەيە بۆتان، ئاخۇ ھەۋالى ئىۋە چى بىت؟.

ئەۋەجا پروۋى كىردە لاى يارانى و فەرموى: ئەگەر مۆلەتى قىسە كىردن ھەبى بۆيان، ئەۋ ھەۋالە دىمەن: (چاكتىن تۆشۈ بۇ ئىۋە، خۇ لەگوناح پاراستنە).

۱۲۶- گوۋى لىۋو كابرەك زەمى دىيائى ئەگىرد، فەرموى: كابراى زەمكەرى دىيا، دەستە خەرۋى دىيا و خەلەتاۋى پروپالنتەكانى، تۆ خەلەتاۋى بە دىيا و زەمىشى ئەكەي؟ تۆ بە ناحەق تاۋانبارى ئەكەي، ئەۋ مافى ھەيە تۆ تاۋانبار بىكات، كەي ئەۋ عەقل و ھۈشى تۆى كىردوۋە؟ ئەۋ كام ۋەخت تۆى خەلەتانىۋە و لە خىشتە كىردوۋى؟ ئايا بە كەۋتى باۋباپىرت و پىزىيان بە پالگەۋتى دايك و داپىرت لە ژىر گل، چەندجار بە دەستەكانت تىمارت كىردون؟ چەندجار بىرەنەكانىانت بە دەستى خۆت چارەكىردوۋە؟ خەزەت كىردوۋە چاك بىنەۋە و دەرمانت لە پىزىشك و بىرەنساز بۇ ھىناۋە، كەسىان سوۋدىيان نەبوۋ دۆست دەرگەن و، كەس پىۋىستى جىبەجى نەكىردى و بە ھىزو تاۋان نەتتوانى مەرگى لە سەر لاپەي، ئىستە بە راستى ئەۋ دىيايە بەۋانە نەۋنەي نىشانداۋى، بە كەۋتى ئەۋان و مەردىيان ئاگادارى تۆى كىردوۋە، باش بزانە دىيا خانوۋىيەكى راستگوۋە بۇ ئەۋەي راستى لەگەن بىكات، مائىكى خۆشە بۇ ئەۋ كەسەي لىي تىبگات، خانوۋىيەكى پىر لە سامان و گەنجىنەيە بۇ ئەۋەي تىشۋى بۇ ھەلگىرى، شۆيىن نامۇزگارىيە بۇ ئەۋەي پەندى لىۋەربگىرى، مەزگەۋتى خۇداخۆشەۋىستەكانە، بەردەمىۋىزى فرىشتەكانى خۇدايە، شۆيىن دابەزىنى سىروشى خۇدايە، دوكانى بازىرگانىي پىياۋچاكانى خۇدايە،

^{۱۲} ئافەرىدەكار: بەدەپتەر، خالىق.

لهویدا بهزمییان دمستکهوتوو، لهویدا بهههشتیان قازانج کردوو.

کئی نهتوانی زهمی بکات، که خوی نامادیه بۆ مائناوایی و بانگی نهکات بۆ خواحافیزی و ههوالی مردنی خوی، دانیشتوانی بلآو کردوومتهوه و بهلا و کاری ناخویشی، به خودی بهلا و ناخویشی نیشانداون و به ناههنگ و رابواردن رایکیشاون بۆ خویشی! نیوارهی به خویشیه و بهیانی به شیومنه، به ترساندن و مژده پیدان، به ترس و ههپهشه، خهڵکانی دزی قسه نهکهن، که پهشیمانن خهڵکی تر سوپاس و ستایشی نهکهن له رۆژی قیامهتدا، دنیا هیری یادی کردن و نهوانیش یادانکرد، دنیا قسهی بۆ کردن، نهوانیش به راستیی تیگهیشتن، نامۆزگاری کردن و بهندیان وهرگرتن.

۱۲۷- خودا فریشتهیهکی ههیه ههموو رۆژی بانگهوازی نهمهیه: نهوه بنینهوه بۆ مردن، کۆکهنهوه بۆ نهمان، دروستکهن بۆ پرووخان.

۱۲۸- دنیا رپرهمۆکه بۆ مالتیکی ههمیشهیی، خهڵکهکesh دوو جۆره: کهسیک خوی فروشتوو به ههوا و ئارمژووی و خوی فهوتاندوو، کهسیک نهفسی خوی کریوه و پاش کرین نازادی کردوو.

۱۲۹- دۆست و هاوړی نابیته دۆست ههتا بۆ برای خوی سی شت نهپاریزی: له لیقهوماندا، له پاشمله، له مردندا.

۱۳۰- ههر کهس خاومنی چوار بی له چوار بی بهش نابی: نزا بی قهبول، پهشیمانیی بی وهرگرتن، داوای لیخویشبوون بی لیبوردن، سوپاس بی زیادبوون، قورنان بۆ نهمه دمهرموی: بۆ نزا (نزام بۆ بکهن منیش قهبوولی نهکهم). بۆ داوای لیخویشبوون (ههر کهس کاریکی خراب بکات و ستهم له خوی بکات و داوای لیبوردن بکات خودا زۆر لیبوورده و به بهزمیه). بۆ سوپاس (ئهگهر ئیوه سوپاسگوزار بن ئیمهش بۆتان زیاد نهکهن). بۆ پهشیمانیی (پهشیمانیی لای خودا قهبووله بۆ ههر کهسی خرابهکاریی نهکات به نهفامیی و پاشان پهشیمان دهبیتهوه به نزیک و پهله، خودا پهشیمانی ئی وهردهگرئ، خودا زانا و کارزانه).

۱۳۱- نوێز قۆچی قوربانی ههموو پارێزگاریکه، مهرجی جههادی ههموو بی دمهلاتیکه، ههموو شت زهکاتی ههیه، زهکاتی بهدهن رۆزووه، جهادی ژن پیکهوه ژیاانی میرده.

۱۳۲- رۇزى خۇتان داوا بىكەن بە بەخشىن، ئەۋەدى بىرۋاي بەپاشەكەوت ھەيى، دەستى گوشادە بۇ بەخشىنى.

۱۳۳- ھاۋكارى بە بېيى بېۋىستە.

۱۳۴- ھەزار نابى ئەۋەدى دەستېۋىدەگرى.

۱۳۵- كەمبى خىزان يەككە لە دوو سامانەكەيە، پۈۈگەش و پۈۈخۇش نىۋە عەقلە، خەفەت نىۋە پىرىيە.

۱۳۶- خۇگرتن دىت بە قەدەرى كۆست، ھەر كەس دەستى بدات لەسەر ئەژنۇي، كاتى كۆستكەۋتن لە كرىيى بېيەش دەيى.

۱۳۷- زۇر پۇزۋوۋەۋان ھەيە لە پۇزۋوۋەكەي تەنھا تىنۋىيەتى بۇ ماۋتەۋە، زۇر شەۋبىدار ھەيە لە شەۋدانىشتىدا، تەنھا ماندوۋوبوۋنى بۇ ھەيە، چەند خۇشە خەۋى عاقل و شكاندىنى پۇزۋوۋى ژىرا.

۱۳۸- راميارى بىكەن لەگەل باۋمىرتان بە خىر و ھەسەنە، شۋىنى قايم بۇ سامانەكەتان درۋوست بىكەن بە زەكاتدان، شەپۇلى بەلا و كارمىساتى چاۋمىروانكراۋ بىكەن بەپارانەۋە و نزا.

۱۳۹- قەرمۋى بە كۈمەيلى كۈرى زىيادى نەفەعى: كە دەلى مىر دەستى گىرتەم و قەرمۋى: پاش ئەۋەدى بىردىمى بۇ گۇرستانەكە، لەۋىشەۋە بۇ دەشت، كۈمەيلى كۈرى زىاد... ئەم دلانە ۋەك دىفەر ۋايە، باشتىيان ئەۋمىيە زۇر پتەۋ بى و زۇر بىگرى، لە مىن ۋەمىرگەرە ئەۋەدى پىت ئەلئىم: خەلك سى بەشە: زاناي خۇداۋىست، فىرخوازى پىگاي پىزگارپى، ھەرچى و پەرچى و گىل و گەمىزە و ھەرزە و نەقام و كالفام و قەلى پەشپىن و بەدكار، كە لەگەل ھەمۋو بايەكدان، تىشكى زانست پوناكىي پىنەداۋن و پائىانداۋە بە بايەيەكى قايم و پتەۋ، كۈمەيل..! زانست لە سامان باشتەرە چونكە زانست پاسەۋانى تۋىيە، بەلام تۋ پاسەۋانى مالى، سامان بە بەخشىنى كەم ئەكات، بەلام زانست گەشە و پەرە ئەسىنى، ھاۋرئ و ھاۋكارى سامانت بە نەقامى لات چۆل ئەكات، كۈمىلى كۈرى زىاد...! زانست و ناسىنى ۋەك ئاين ۋايە پاداشتى بە ھۇيەۋە ھەيە، گۈيگىرى بۇ مەۋقە پەيدا ئەكات و ناۋبانگى پاش مىردن بۇ خاۋەنەكەي، زانست دادۋەردە، سامان كەتنكارە، كۈمەيلى كۈرى زىاد...! خاۋەن گەنجىنەي سامان پۇشتۋە لەۋ كاتەي، كە زىندۋە، بەلام زانا ھەر

دنیا نه ویستان و کار به جۆری ته ماعکاران نه کات، به شی بدری پیی تیر نابئ و بی بهش بی هه ناعه تی نییه، بی توانایه له سوپاسی نه وهی پییدراوه و داوای زیادهش نه کات له وهی ماوه، (نا) له خرابه نه کات و به گوئی ناکات، پیاوچاگی خو شهوئ و کاری نهوان ناکات و رقی له تاوانبارانه و خو یه کیکه لهوان، ههزی له مردن نییه له بهر گونا حباریی، بهردهوام له سهر نهو کارمیه، که ههزی له مردن نییه له بری نهو، نه گهر نه خو ش کهوت گازندمیه بۆچی له ته ندروستیدا کاری نه کردووه، نه گهر له شساغ بوو بی په روا و بی گوئییه، به خو ی نه نازئ، که نه گهر له به لا رزگاری بوو، بی وورمیه نه گهر تووش بوو، نه گهر تووشی به لا بوو ده که ویتیه پارانه وه، نه گهر تووشی ده و له مه ندیی بوو له خو بایی ده بی، نهوسی رایده کی شئ بۆ کاری گوماناویی، ههزی بۆ لای کاری راست و بی گری نییه، ترس ده خاته بهری غهیری خو ی به تاوانی بچووک و بۆ خو ی به ته مای زیاد له کار ده کیه تی، نه گهر دارا بوو خو ی لی نه گوئ و بایی ده بی، نه گهر که مدمست بوو بی نومید و داروخا و نه بی، نه گهر نیش بکات کورتی نه کات و داواش بکات زیاده روئی نه کات، نه گهر خهیریکی بۆ هه لکهوت گونا چ پش نه خات و تۆبه دوا نه خات، نه گهر کاریکی ناخو شی تووش بوو له مهرجی پیاوچاگان ده رنه چئ، باسی په ند و نامۆزگاریی نه کات و خو ی کاری پی ناکات، له نامۆزگاریدا زۆر زیاده نه ئئ و خو ی زیر نابئ پی، له قسه دا زۆر بلئییه و له کاردا که مکار، کی به رکئ له شتی نه کات، که مافی نییه و له وهی که ماومداره گوئی پی نادا، ده سکهوت به زیان داده ئئ و زیان به ده سکهوت، له مردن ترسی هه یه و کاری بۆ ناکات، گونا هئ خه لک به گه و ره داده ئئ، گه و ره ی خو ی به که م داده ئئ، فه رمان به جهینانی که می خو ی به زۆر داده ئئ و هی خه لکی تر به که م، هه می شه تانه وته شه ر له خه لکی ده دات و بۆ خو ی بی منه ته، رابواردنی له گه ل ده و له مه ند پیا باشتره له یادی خودا له گه ل هه ژاراندا، هه می شه برپاری له سهر خه لک بۆ سوودی خو یه و له سه رخو ی بۆ خه لک نییه، رینیشاندهری خه لکه بۆ چا که و خو ی لادهره، به گوئی نه گری و خو ی به گوئی خو ی ناکات، هه قی خو ی به ته وایی و مرئه گری و هه قی خه لک نادات، زۆر له خه لک نه ترسئ له بریتی خودای خو ی، له خودا نه ترسئ بۆ خه لک.

- ۱۴۲- هه‌موو كه‌سێك سهرئه‌نجامێكى هه‌یه، شیرین یان تال.
- ۱۴۳- هه‌موو داهاتووێهك بشتتێكردنی تێدایه، ئه‌وه‌ی جوو ئه‌لێی نه‌بووه.
- ۱۴۵- خۆراگر هه‌رگیز بێبه‌ش نابێ له‌ پێرۆزی و سهرکه‌وتن.
- ۱۴۶- پرمانه‌ندی له‌کاری گه‌لێکدا وه‌ك به‌شداری وایه‌ تێیدا و ئه‌ومش، گه‌ تێدایه‌ دوو گوناھی هه‌یه، ئه‌نجامدانی کاره‌ خراپه‌که و گوناھی پازیبوون.
- ۱۴۷- به‌ توندیی دمست بگرن به‌ په‌یمان‌ه‌وه‌ له‌گه‌ڵ ئه‌وانه‌ی وه‌ك میخ پابه‌ندن.
- ۱۴۸- پێیسته‌ فه‌رمانی ئه‌وانه‌ جێبه‌جێ بکه‌ن، که‌ بیان‌ووتان نییه‌ له‌ نه‌فامیان.
- ۱۴۹- نیشان‌تان‌دراوه‌ ئه‌گه‌ر ببینن، پێگه‌تان نیشان‌دراوه‌ ئه‌گه‌ر پێ بکه‌ن، به‌ گویتان‌دا دراوه‌ ئه‌گه‌ر بیسه‌ر بن.
- ۱۵۰- سه‌رزمنشتی براکه‌ت به‌ چاکه‌کردن بدمره‌وه، خراپه‌شی به‌ به‌خشینی بدمره‌وه.
- ۱۵۱- هه‌رکەس خۆی نایه‌ شوینی گومان‌ه‌وه، با سه‌رزمنشتی خۆی بکات، ئه‌گه‌ر خراپ باسی کرا.
- ۱۵۲- هه‌رکەس دمسه‌لاتی هه‌بوو سته‌می ئێ چاو‌م‌پروانه، هه‌رکەس سته‌می هه‌بوو فه‌وتاو، هه‌رکەس راویزی کرد ژیره‌کان ده‌کاته‌ هاوبه‌ش، هه‌رکەس نه‌ینی خۆی پاراست کاری له‌ده‌ستی خۆیدایه.
- ۱۵۳- لاتیی و که‌مدستی مه‌رگی قورسه.
- ۱۵۴- هه‌رکەس حه‌قی ئه‌وه‌ی دایه‌وه، که‌ حه‌قی ناداتی، کردوویه‌تی به‌ به‌نده‌ی خۆی.
- ۱۵۵- فه‌رمانبه‌رداری نییه‌ بۆ ئه‌وه‌ی له‌ بێفه‌رمانی خودا دایه.
- ۱۵۶- گله‌یی و گازنده‌ له‌وه‌ ناکرێ، که‌ مافی خۆی دوا ده‌خات، به‌لکو گله‌یی له‌وه‌یه، که‌ مافی خۆی نییه‌ و بردوویه‌تی.
- ۱۵۷- له‌خۆباییبوون پێگه‌ له‌ گه‌شه‌کردن و فره‌بوون.
- ۱۵۸- پۆزی دوا‌یی نزیکه‌ و پێکه‌وه‌ ژیان که‌م.
- ۱۵۹- پۆژه‌ه‌له‌اتوو بۆ ئه‌وه‌ی دوو چاوی هه‌بێ.
- ۱۶۰- وازه‌یتان له‌ گوناخ سووکه‌تره‌ له‌ په‌شیمان‌بوونه‌وه.
- ۱۶۱- زۆر تیکه‌ و لوقمه‌ هه‌بووه‌ پێگه‌ی له‌ چه‌ندان تیکه‌ گرتوو.
- ۱۶۲- خه‌لک دوژمنی ئه‌ومن، که‌ ئه‌یزانن.
- ۱۶۳- هه‌رکەس رووبه‌رووی هه‌موو بۆچوونه‌کان بوویه‌وه، شوین هه‌له‌کان ئه‌زانێ.

- ۱۶۴- ھەرگەس رېمى بۇ خودا تىز بېت، تواناي لەناوبردنى باتلە گەورەكانى ھەيە.
- ۱۶۵- ئەگەر ترست لەگارى ھەبوو بچۆرە ناوى، چونكە ترسى تىكەوتنى لە خۆپاراستنى ناخۆشترە.
- ۱۶۶- نامىزى مەزنایەتتى، دەرۋونفراننىيە.
- ۱۶۷- تەمىي خراپەكار بە پاداشتى چاكەكار بدمرەو.
- ۱۶۸- درموى خراپە لە دەرۋونى غەيرى خۆت، بە رېشەگىشە لە دەرۋونى خۆت.
- ۱۶۹- چەنەبازىي و دانووسانى بېسوود، بۆچوون نەخۆش دەخات.
- ۱۷۰- چاۋچنۇكىي، كۆيلەيەتتى ھەمىشەيە.
- ۱۷۱- بەرھەمى توندرەۋىي پەشىمانىيە و بەھەرھەمى لىپران سەلامەتتەيە.
- ۱۷۲- ھىچ چاكەيەك لە بىدەنگىي لە ھەقدە نىيە، ۋەك قەسەردن لەسەر ناپەسەند.
- ۱۷۳- جىياۋازىي لە نىۋان دوو شتى دژ بەيەكدا يەكتىيان ناپەسەندە.
- ۱۷۴- گومانم لە ھەقدە نەبوۋە لەو كاتەۋە نىشانمدرەۋ.
- ۱۷۵- نە درۆمكردوۋە و نە بەدرۆخراۋمەتەۋە، نە كەسم گومراكردوۋە، نە كەس گومراي كردوۋم.
- ۱۷۶- ستمەكارى زۆردار، سبەي گاز لە دەستى دەگرئ.
- ۱۷۷- كۆچ نزيكە!!
- ۱۷۸- ھەرگەس رېۋى لە ھەق ۋەرگىپرا، فەۋتاۋە.
- ۱۷۹- ھەرگەس خۆپاگىرىي رزگارىي نەكات، ھات و ھاۋار ئەيكوزئ.
- ۱۸۰- زۆر سەمىرە: جىنشىنىي بە ھاۋرپىي بىي، بەلام بە پارۋياۋمى و خزمایەتى نەبى؟ ئەم دەستەۋاژەي خويندەۋە:
- ئەگەر بەراۋىژ بوۋىتە سەردار (چۆن بوۋىت كە راۋىژكاران بزرېوون).
- ئەگەر بە خزمایەتتى نەيارانت بۆر داۋە، غەيرى تۆ بە پىغەمبەر(صلی اللہ علیہ وسلم) نزيكتر و خزمترە.
- ۱۸۱- مەرۋف لەم دنياۋا نىشانەيەكە دانراۋە بۇ پېكانى مەرگ، مالىكى تالانىيە كىشەكان ھىرشى بۇ دىنن، لەگەن قومەئاۋىكدا گەرووگىرانىكى تىدايە، لەگەن ھەموو لوقمەيەكدا قورگىراني ھەيە، ھەر نىعمەتېك بە لە دەستدانى نىعمەتېكى دىكەيە، بەرەو رېۋى ھەر رۆژىك دەبىت بە جىابوونەۋە لە رۆژىك بەرەو ئەجەل،

ئىمە خزمەتگوزارى مەرگىن و خۇمان ناوتمەوۈ بۇ مردن، ئىتر گەى بە تەماى مان بىن، ئەم شەو و رۇزە ھىچ شتېك بەرز ناكەنەوۈ ھەتا زۇر زوو نەپرەمىنن و بلاوى دەكەن بەكۆ.

۱۸۲- نەوۈى ئادەم...! جگە لە بىرئويى خۆت ھەرچى پەيدا بگەى، بۇ خەلگى ھەل ئەگرى.

۱۸۳- دل، ھەز و ئارموزو و پروتېكردن و پشتتېكردى ھەيە، ئىومش پېشېبىنى بگەن. ۱۸۴- گەى چارەسەرى رقى خۇمم پىندەكېرى؟ ئايا لەو كاتەى، گە ناتوانم تۆلە بىستېنم و دەلېن برىا خۆت رابگرتايە؟ يان ئەو كاتەى توانام ھەيە و دەلېن برىا لىبووردنت ھەبوايە؟.

۱۸۵- دای بەلای سەنىرگەيەكدا۱۳، فەرموى: ئەوۈ ئەو بەشەيە گە رەزىلەكان رەزىلىيان تىدا دەكرد. بە شىۋمىيەكى تر: ئەمە ئەوۈ بوو، گە ئىۋە لەسەرى ناكۆك بوون.

۱۸۶- ئەوۈى ئامۇزگاريت بگات، سامانى لى زموت نەكردوى.

۱۸۷- دل، ماندووبوونى ھەيە وەك بەدەن، بۆيە پىۋىستى بە قسەى خۆشە.

۱۸۸- بىستى خەوارىچ دەلېن: ھوكم تەنھا بۇ خودايە. فەرموى: وشەيەكى ھەقە و مەبەست ناھەقە.

۱۸۹- لە پىناسەى خەلگى ئازاۋەگىراند: لەكاتى كۆبۈونەۋەدا سەرگەۋتوو دەبن و لە بلاۋەكردندا ناناسرېن. يان دەلېن: لە كۆبۈونەۋەدا زىانبەخش و لە بلاۋىيدا سوۋدبەخش. وتيان ئەوۈ زىانەكەپان ديارە ئەى قازانجيان؟ فەرموى: خاۋەنپىشەكان سەرگەرمى پىشە دەبن و خەلگ سوۋدىان لىۋەردەگرئ، ۋەستا بەنا دەچى بۇ كارى بىناسازى و نوۋسەرەكان ئەچن بۇ نوسىنگە و نانەۋا ئەچى بۇ كورەى نانەكەى.

۱۹۰- پىاۋىكى تاۋانباريان ھىنا و قەرەقېرى زۇر پەيدا بوو، فەرموى: نە مەرەبە لەو دەموچاۋەى لەكاتى خرابەكارىيدا دەبىنرى.

۱۹۱- لەگەل ھەموۋ ئىنسانى دوو فرىشتە ھەيە دەپپارېزن، بەلام گە قەدەر ھات لىتى

^{۱۳} سەنىرگە: زىل خانە، بەماناى ئەو شىۋەش دېت كە سەنىر و شىاكەى ئازەلانى لى كۆ نەكرىتەۋە .

جیا دمبنهوه و دمیدمنه دمست ههدمر و نهجهل، ههئغان و محکمه.

۱۹۲- تهئحه و زوبهیر وتیان: ههولت پیدمدمین به مهرجئ هاوبهش بین لهم کارمدا، ههرمووی نا! بهئلام هاوبهش بن له هیئز و هاوکاری و یارمهتیدمر بن له بیدمهسلاتی و کهموکوپی و لاوازییدا.

۱۹۳- نهی خهئکینه!! له خودا بترسن، که نهو دمبستی، نهگهر قسهتان کرد، ناگادار و زانایه، نهگهر له دئدا نیازتان کرد، ههول بدن چاکه بکه بن بؤ مردن، نهگهر ئیووش له دمستی رابکه بن، نهو پیتان دهگات، نهگهر نهپۆن و دانیشن نهتانیات، نهگهر ئیوه نهوتان لهبیر کرد، نهو لهیادی ئیوهدایه ههمیشه.

۱۹۴- با چاکه و بهخشندهییتان کهم نهبی بؤ نهوانهی سوپاستان ناکه بن، لهوانهیه کهسانئ که سوودتان بۆیان نییه سوپاستان بکه بن، لهوانهیه سوپاسی سوپاسگوزار زۆرتر بی له ناشوگری بیباومر و خوداش دمهفرموی: (خودا چاکهکارانی خوئش ئی دئ).

۱۹۵- ههموو کاسهیهک پر بوو لئی دهرزئ و نایگرئ زیاد له خوئی، جگه له کاسهی زانست، ههتا تئی بکهی فروانتر نهبی.

۱۹۶- یهکهم پاداشتی خاومن حیلیم و ههوسهئ نهومیه، که خهئگی دهورووبهر هاوکاری دمبن دزی نهقام و خوئپری.

۱۹۷- نهگهر حیلیمت نییه خوئت به ههلیم نیشان بده، چونکه ههرکهس لاسایی تاقمیک بکاتهوه نزیکه لهوان ههژمار بکری.

۱۹۸- ههرکهس پرسینهوه له خوئی بکات هازانج نهکات، ههرکهس گوئ نهادات به خوئی زیانی لئهئکهوئ، نهوهی خوئپاریزیی بکات بیوهی دمبی، نهوهی پهئند وهریگرئ بهرچاوپروونه، نهوهی بهرچاوپروون بوو تیگههیشتووه، نهوهی تیگههیشتووبوو زانایه.

۱۹۹- دنیا وهك حوشتی جهمووش و هاروهاجه، ههئدی جار نهرم و نیانه و شیردهره، وهك کاتی شیردانی به نۆماکهی، نهوجا نهه نایهتهی خوئندهوه: (وئریئ ان نمئن علی الذین استضعفوا فی الأرض وئجعلهم ائمه وئجعلهم الوارثین ... برپارمدا نهوانهی لهو زهمینهدا زموونکران بهچاکهوه، یان خوئنین و بیانکهینه پئشهوای خهئک و له دوایشدا بؤ خوئان بمئینتهوه).

دادیه‌روهری زāl ئه‌بی به‌سهر نه‌یاراندا، به حیل و له‌سه‌رخۆی هاوکار زۆر
ئه‌بی، له‌سهر نه‌قام.

۲۱۵- سه‌یر و سه‌مه‌ره له‌وهدایه ئیرمی نابری به ته‌ندروستی.

۲۱۶- ته‌ماعباز ده‌ست و پێ به‌ستراوه به په‌ستی خۆی.

۲۱۷- پرسیا‌ری ئێ گراوه له باره‌ی باوم‌روه، فه‌رموی: باوم‌ر زانستی دله، بریار و
توتنی زمانه و کارکردنه به نه‌رکه‌گان.

۲۱۸- هه‌رک‌ه‌س خه‌فه‌ت بۆ مائی دنیا بخوات، نارازییه به قه‌زا و قه‌دم‌ری خودا،
هه‌رک‌ه‌س سکا‌لی هه‌بوو له‌کارێکی ناخۆش، که به‌سه‌ری هات‌بی، سکا‌لا له خودا
ئه‌کات، هه‌رک‌ه‌س لای ده‌وله‌مه‌ند گزی بنوینی و خۆی به‌که‌م بگری، سییه‌کی
دینی له‌ده‌ستداوه، هه‌ر قورئانخوینیکی به‌ری و بروت بۆ دۆزه‌خ، ئه‌وه له‌و که‌سانه
بووه قورئانی بۆ گالته خویندووه، هه‌رک‌ه‌س که‌یف‌خۆش بوو به خۆشه‌ویستی
دنیا دلی ده‌نووسی به سی شته‌وه: خه‌م و خه‌یالی هه‌میشه لێی نابیت‌وه، ته‌ماع و
حه‌سوودی بۆ ته‌رک ناکری، هیوای به‌ربلاوی هه‌یه و وه‌ده‌ستی ناهینی.

۲۱۹- قه‌ناعه‌ت باشت‌رین سامانه، ره‌ه‌شت‌به‌رزی جوان‌ترین نیعه‌ته.

۲۲۰- پرسیا‌ری لێک‌را له مانای ئه‌م نایه‌ته: (ئیمه ژیا‌نیکی پاک و خاوی‌نی
پێ‌دم‌مین). فه‌رموی: ئه‌وه قه‌ناعه‌ته.

۲۲۱- هاوه‌شی ئه‌و که‌سه بکه‌ن، که رزق و رۆزی ر‌ووی تیک‌ردووه، چونکه ئه‌و که‌سه
سامان دا‌باریوه به‌سه‌ریدا و شایسته‌یه بۆ سامان‌ده‌ست‌که‌وتن و به‌ختی باش و هات
ر‌ووی تیک‌ردووه.

۲۲۲- له فه‌رمودی خودا له‌م نایه‌ته: (خودا فه‌رمان ئه‌دا به داد و چاکه). فه‌رمووی:
داد وێژدانه، چاکه به‌خشینه.

۲۲۳- خه‌لگینه..! وا خۆتان نیشان‌بدن له‌کاتی ناز و نیعه‌ت و خۆش‌گوزم‌رانییدا، که
ترستان هه‌یه و له‌کاتی به‌لا و ناخۆشی و هه‌ژارییدا دلتان به‌رسی، چونکه ئه‌وه‌ی
سامانی زۆر بوو، دم‌بی وا بزانی، که ئه‌وه چه‌شه و داوه بۆی دا‌ئراوه و ده‌بی به
ترسه‌وه کار بکات و نه‌ومش، که دم‌ستی کورت دم‌بی وا بزانی ئه‌وه تاقیک‌ردنه‌وه و
ئه‌زم‌وونه و نابی بپ‌ئوم‌ید بیت.

۲۲۴- دیله‌کانی هه‌وا و ئاره‌زوو..! به‌سه‌ گۆتایی پێ‌بینن له‌و گاره، چونکه ئه‌وه‌ی زۆر

- لايداووه به لای دنيا دا ناپترسینى هیچ شتى، مه گهر دانه كړه ی روداوهمكانی وهخت و زهمان، خه لگینه.. خۆتان خۆتان په رومرده بکه و بیپاریزن.
- ۲۲۵- نه گهر داوایه کت هه بوو له خودای بهرز و بیهاوتا، له سهرمتادا دروود په واننه بکه بو پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم)، نهوجا داوای پیویسته کهت بکه، چونکه خودا خامنداده هه رگیز نابى له دوو داواکاری یه کى قه بول بکا و یه کى رهد بکاته وه.
- ۲۲۶- هه رگیز نه گهر وشه په ک له ده می که سى دمرچوو به خراپ لى کى مه دمره وه، که بتوانی بارى بو بدوزيته وه.
- ۲۲۷- هه رکه س به تهنگ شهره ف و نامووسى خۆیه تی، با واز له مجاده له بى نى.
- ۲۲۸- زور گى لى و گه مژمیه په له کردن له کارى پى ش په یداکردنى توانا به سهریا و ته مبه لى و خاوى پاش نه وهى هه لى له بار هاته پى ش.
- ۲۲۹- هه ولى نه وهى که نابى مه ده، نه وهى که هه یه خۆتى پیوه خه ریک بکه.
- ۲۳۰- بیرکردنه وه ناوینه ی پاکه، په ند و مرگرتن له خه لک ناموژگارى دلسوزه، چاکرتن نه دهب نه ومیه خۆت بیاریزی له وهى له خه لک به ناشیرین دمبینى.
- ۲۳۱- زانین هاوتایه به کار، نه وهى زانى کار نه کات، زانین بانگى کار نه کات، نه گهر وه لای نه بوو بار نه کات و نه روا.
- ۲۳۲- خه لگینه...! بزنان که مرسته ی ژيانى دنيا پووش و په لاشى درماوییه، خۆتان لابدمن له و مراندن له ناویدا، که پرسه وزى له ناویدا به خته ومریتره له دانیشن له سهرى و بزی و نه مری خۆشتره له سامانى زور، سامانى زور وه ک بیسامان هه ولى هه یه، نه وهى گوپى بى نه دا هاوکاری کراوه بو ژيانى نارامى، نه وهى جوانى دنيا له بهرچاو بگرى تووشى شهواره دمبى، هه رکه س نه ویندار بى به دنيا، دلى هه میشه پره له خه فمت و خه م و له سهر کاکله و کرۆکى دلى هه لپه رگى ده کهن، هه میشه له خه م و خه یاله، خه فمت دلى تهنگ نه کات، به م شیوه دمزی هه تا هه ناسه ی توند دمبى و به ره و خنکان دپروا، هه ر دوو به نوکهى دلى نه پچرى، لای خودا سووک و بى نر خ دمبى بو فه وتانى و دمبى براکانى فپه ی دمدمنه دمره وه، به لام باومردار ته ماشای نه م دنيا به چاوى په ند و ناموژگارى دمبینى، بزى وى خۆى به سکی پیویست به کار دى نى، به گوپیه کى پر له رق و

كىنەۋە تەماشى دەكات، ئەگەر وتيان كاۋرا دەۋلەمەندە ئەلەين ھەزارە، ئەگەر شايى بىكەن بۇ مانى، شيۋەن دەكەن بۇ نەمانى، ئەۋە ھىشتا رۇۋى ناۋمىدىي و دەستبەتالىي نەھاتوۋە.

۲۳۳- خوداى پاك و بېگەرد پاداشتى بۇ گوپراپەلى خۇى داناوۋ و تۆلە و سزايشى بۇ بېفەرمانى داناوۋ، ئەۋەش بۇ بەرگرىي لە بەندەمگانى خۇى لە رقى و تۆلە و بۇ ماشىنەومىيان بۇ بەھەشت.

۲۳۴- دەگىرپنەۋە پىشەۋا ھەركات لەسەر دوانگە دانىشتىن پىش وتار دەفەرمۇئ: خەلگىنە.. لە خودا بىرسن و خۇپارىزىن لە تاۋان، ئەۋ خەلگە بە خۇپراپى درووست نەكراۋە بۇ گەمە و يارىي، دەستى لىھەئەنگىراۋە، بەكەلك نايە ئەم دىنايە، كە لەبەرچاۋ شىرىن بوۋە، جىگەي قىامەتى بۇ ناگرئ، كە لە بەرچاۋى ناشىرىنە، ئەۋ بايپەھۋايە، كە دىناي دەسكەوتوۋە گەۋرەتر نىيە لەۋەي قىامەتى ھەيە.

۲۳۵- ھىچ پلە و پاىپەك لە ئىسلام بەرزتر نىيە، ھىچ سەرۋەرىيەك لە خۇپارىزى شىۋەرتەر نىيە، ھىچ قەلا و دژىك قايمەر لە خۇلادان لە گومان مەھكەمەر نىيە، ھىچ واسىتەيەك سەرگەۋتوۋتر لە پەشىمانىي نىيە، ھىچ خەزەنەك زۇرتەر لە قەناعەت نىيە، ھىچ سامانىك بە ئەندازەي قوۋتى پىۋىست لابەرى ھەزارىي نىيە، ھەركەس بە دەستخستىن بىزىۋىي رازى بوۋ ژيانى ھىمىنىي و ئارامىي بۇ خۇى رېكخستوۋە و لەسەر قەرشى نەرم و گەرم دانىشتوۋە، ھەزى بى جى كلىلى ماندوۋ بوۋە، ولاخى سۋارى ئازارو و ئەشكەنجەيە، چاۋچىۋكىي و حىرس و تەماع و ئىرمىي و فىزىكردن ھۆكارن بۇ خۇھاۋىشتە ناۋ گوناخەۋە، خراپەكارىي و سەرسەرىي ھۇي كۆبۈۋەۋەي ھەموو عەيب و شۈرەيەكە.

۲۳۶- زەمانى دىت بەسەر خەلگدا لە قورئاندا تەنھا رېئوۋسەكەي ماۋە، ئىسلام تەنھا ناۋەكەي، مزگەۋتەكان لەۋ رۇژەدا ناۋەدانە، پۇشتەيە، رازاۋەيە لە ۋوۋى ساختمەنەۋە، بەلام وىرانە لە رېئىشانەنداندا، دانىشتوۋ و ناۋاكارانى، خراپانى سەرزەۋىن، لەۋانەۋە ئازاۋە و ئاكوۋكىي و دوۋبەرمكىي پەيدا ئەبى، لەۋانەۋە تاۋان و كۆكۈزىي درووست ئەبى، ئەۋەي لە رايان دەرچى بە زۇر دەگىرپنەۋە بۇ ناۋى، ئەۋانەش، كە خۇيان دۋائەخەن دەھاۋونەۋە بۇ ناۋى، ئەۋ كات دەفەرمۇئ:

(سویند بهخۆم ئەخۆم: دەبێ نازاومێهکی وایان بۆ بنێرم به حیلیم سەرگەردان بن، ئەوە ئەمە هاتووته دی و نێمەش به سەرسە و نووچدان ڕوو له خوداین). ۲۳۷- به جابری کۆری عەبدوللای فەرموو: جابر..! پەيوەندیی دنیا و دین به جواره: زانایەك گار به زانینی بکات، نەزانیك شورمیی پێ نەبێ خۆی فێر بکات، سەخیی و دەستگوشادێك، کە ڕەزایی نەکات له چاکەکردندا، هەزارێك، کە ناین نەگۆرپتەوه به دنیا، بەلام نەگەر زانا زانستی له دەستدا، نەزان عەیبی لا ئەبێ فێربێ، دموڵەمەند ڕەزایی بۆ هەزار، ناینی دەرگۆرپتەوه به دنیا.

جابر..! هەر کەس نێعمەتی خودای زۆربێ، پێویستی مەردم زۆر ئەبێ لەسەری، چا هەركەس ئەركی سەرشانێ بۆ خودا ئەنجامدا لەو پێویستیانی سەر نێعمەتەگان، ئەوە خودا نێعمەتەکانی بۆ هەمیشە و مانەوه درێژ ئەکاتەوه، ئەومش ئەركی خۆی ئەنجام نەدا بۆ خودا بۆ ئەو پێویستیانه، ئەوە بەرەو نەمان و تیاچوونی دەبات.

۲۳۸- کۆری جەریری تەبەری دەرگۆرپتەوه له کتێبه میژوووەکەیدا له عەبدوڕەحمانی کۆری ئەبێ لەیلای شەرعزانهوه، کە کاتی خۆی لەگەڵ کۆری ئەشمەس دژی حەجج، ئەلێ: لەو فەرمايشتهی، کە خەلکی هەڵدەنا بۆ شەڕ دژی شام ئەمە بوو، فەرموی: باوەڕداران..! هەركەس کاریکی دۆژمنکاریی بینی، یان بۆ خراپەیهك خەلك بانگەدەرا، ئەگەر به دڵ پێمان ناخۆشبوو ئەوە به سەلامەت دەرچوو، بێ تاوانه و هەركەس به زمان دژی قەسە کرد ئەوە ئەجر و پاداشتی هەیه و لەوهی پێشوو باشتره، هەركەس به شیر و به زۆر دژی بوو بۆ ئەوهی و ته وگفتی خودا سەربکەوێ و گوتاری ستمکاران سەرنەکەوێ، ئەوە به راستیی ڕێگەی راستی گرتوووه و لەسەر حەقە، خودا دڵی به ڕوناکیی یەقین ئاوەدان کردوووتهوه.

۲۳۹- هەر لەسەر هەمان مەبەست دەرئەمۆی: ئەوهی دژی کاری نادرووست و ناجۆره به دەست و زمان و دڵ، ئەوە هەموو سیفەتە چاکەکانی جوامیری تەواو کردوو، ئەوهی به زمان و دڵ دژ و بەدەست نایکات، ئەوە دوو سیفەتی باشە هەیه و یەکیکی، کە ئەوهی به دڵ دژ به دەست و به زمانی نییه، ئەوە دوو چاکە کەمه و تەنها یەکی هەیه، بەلام ئەوهی هەرسیانی نییه، ئەوە مردووی ناو زیندانه، کاری چاکە هەمووی له تاي ترازووی جیهادا له ڕێگەی خودا و

كاتى فەرمان بە چاكە، نا لە خرابە وەك ئەو تۆزە تەراپىيەكە لەگەڵ ھەناسە دەر ئەچى، ھاوتا لە ناو دەريايەكى زۆر قوولدا، فەرمان بە چاكە و نا لە خرابە، ئەجەل نزيك ناكەنەو و پزق گەم ناكەنەو، لەوانە گەورەتر وشەپەكى داد و حەقە لە بەردەم گەورمىيەكى ستمكاردا.

٢٤٠- ئەووى نيوە دەستان ئەگەوى لە پاداشت لە سەر جىھاد، جىھادە بە دەست، ئەوجا بە زمان، ئەوجا بە دل، ئەووى چاكەى بە دل نەبى و دزى خرابە نەبى بە دل ئەووە سەربەرەوخوار ھەلواسراوە.

٢٤١- حەق وتن و كردن قورس و پەقە، بەلام تامى خۆشە و خۆشخۆرە، ناحەق و ناجۆر سووك و ئاسانە، بەلام دەرداوى و درماوىيە.

٢٤٢- بىترس مەبن لە نازار و ئىشى خودا لەسەر پياوچاكانى ئەم مىللەتە، چونكە خودا دەفەرموى: (فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ ... خۆ بە غەيرەز زيانباران كەس بىئاگا نابى لە تۆلە و سزای خودا). ھەرودھا پياوخراپانىش بىئومىد نەبن لە پاداشتى خودا، چونكە ئەفەرموى: (إِنَّهُ لَا يَيْئَسُ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ ... ھەر ئەوانەى بىباومەن لە بەزمى خودا نائومىدن).

٢٤٣- پەزىلى و قەزىكى، كۆمكارى ھەموو عەيب و عارەكانە، ھەوسارىكە خەلك پائەكيشى بۆ ھەموو خرابەيەك.

٢٤٤- پۆزى دوانە: يەك تۆ ھەولى بۆ ئەدەى و يەك ئەو ھەولى تۆ ئەدا، ئەگەر تۆ نەچى بۆ لاى، ئەو دىت بۆ لات، لەبەر ئەووە خەمى سالتىك بارمەكە لەيەك پۆژدا ! بەسە بۆ ھەر پۆزى خەمى خۆى بخۆى، ئەگەر ويستت خەمى سالتىك بخۆى، ئەووە خوداى بەرز و بىھاوتا بۆ ھەر پۆزى پۆزى خۆى تازە ئەكاتەووە و بۆت پەوانە دەكات، ئەگەر ئەو سالتە بۆ تۆ نەبوو بۆچى خەمى سالتىك نەخۆى، كە بۆ تۆ نىيە، كەس ناتوانى پۆزى تۆ ببات و كەس ناتوانى لە دەستت وەربگرى، ئەووى بۆ تۆ بى سستى ناكات بۆت.

٢٤٥- زۆر كەس پۆزى بەرەو پەوى دى و پۆزى ترى لە دوا نايە، پۆژ ھەيە خەلك خۆزگە نەخوازى بۆى لە ھەوڵەووە، لە ئاخىر پۆژەكەدا شىوەنگىران بۆى دەگرين.

٢٤٦- هه موو بیژمیهك به ستراره به خۆتهوه ههتا نه بیژی، نه گهر بیژات تو دهبیته ژێردمستی، نهو گووت و زنجیرت نهکات، دهخیلت به زمانت بشارم وهك زیڕ و زیوو دهشاریتهوه، زۆر جار وشهیهك دهبیته هوێ برینی نیعمهتیک و به سهراهنی ناخۆشییهك.

٢٤٧- قسه له سهراشتیک مهکه، که زانیاریت له سهرا نییه، به لکو ههرچیش دهرانی هه مووی مه ئی، چونکه خودای بهرز و بیهاوتا له سهرا هه موو نه ندانهکانی داناوی کاری پیوست، که به لگهیه به سهرا تهوه، له رۆژی قیامهتدا.

٢٤٨- ناگادار و وریابه، که خودا له سهرا گوناح نه تبینی و بیفه رمانیت پیوه دیار نه بیته، نهو کاته له کهسانی زیانیکه وتوو بیت، نه گهر خۆت به هیژ هاته بهرچاو، با هیژت له جیبه جیکردنی فه رمانی خودا بیت، نه گهر بیهیز و لاواز بوویت، با بیهیزیت له نه نجامنه دانی گوناح و بیگوپی خودا بیت.

٢٤٩- له دنیا نهووی هاته دمستت و مریگره، نهووی چوو چوو، نه گهر واتنه کرد مهردانه هه وئیده.

٢٥٠- زۆر دمسته واژه ههیه له بهلامار کاریگرتره.

٢٥١- ههرچی نه زانی باسی مهکه، نهک ههر نهوه، به لکو نهووی نهیزانی هه مووی مه ئی، چونکه خودا له سهرا نه ندانهکانی داناوی له قیامت شایهتی بدن له سهرا.

٢٥٢- بترسه، که له سهرا گوناحت بمینی و له سهرا جیبه جی کردنی ههرمانت نه مینی، نهو کاته تو زیانیکه وتوو دهی، نازابه له سهرا خودا به رستی، نه گهر بیهیز بووی، با له سهرا گوناح بیهیزبی.

٢٥٣- چاوچنۆکیی بو دنیا له سهرا نهو هه موو عه یبه نه فامیه، که مته رخمیی بو چاکه کردن، که به ته مای پاداشت بی، زیانکه وتنه.

٢٥٤- له سووکیی نه م دنیایه، که ته نها له ویدا بیفه رمانیی ده کری، کهس ناگات به پاداشتی خودا، مه گهر به ته رگی نهو نه بی.

٢٥٥- ههر کهس داوای ههرچی بکات، یان به ته واوی یان که می دمست ده که وئ.

٢٥٦- نهو چاکه چاکه نییه، نه گهر پاداشتی دۆزهخ بی، ناخۆشیی ناخۆشیی نییه، نه گهر پاداشتی به ههشت بی.

۲۵۷- ناگادارن، كه ههزاری زۆر به لایه و له به لا خراپتر له شبیمارییه، له شبیمارییش خراپترین نه خوشیی دموونییه، له نیعمه ته باشه گانه سامان داری.

۲۵۸- ههركهس كارمكاني هۆی دووركهوتنی بئ نهسل و نه سهب ناگاته هریای.

۲۵۹- ههركهس كرداری خۆی به چاكی له دهست دهرچئ، چاكهی باوباپیری سوودی نییه بۆی.

۲۶۰- هه ر شتێك، كه سوودت لیوهرگرت، به كه لكه هاتوو و به سه ته.

۲۶۱- مردن نهك سه ره شوپری، كه مدهستی نهك پاران هوه، ههركهس له دانیشتنیدا شتی دهست نهكهوئ، به پنیوه دهستی ناكهوئ، زه مانه دوو پۆژه، پۆژی بۆ تۆیه و پۆژی دژی تۆیه، نهگه ر پۆژت بوو بایهه و مه به، نهگه ر دژت بوو خۆت بگه ر.

۲۶۲- جوانترین بۆنی خۆش میسه، هه لگرتنی سووكه و بۆنی خۆشه.

۲۶۳- واز له شانازی بینه، فیزت كه م بكه ره وه و یادی گۆرت بكه.

۲۶۴- مافی منداڵ له سه ر باوك و هه م باوك له سه ر منال ههیه، مافی باوك له سه ر منداڵ گۆی رایه لیه، مهگه ر بۆ گوناخ و مافی منداڵ له سه ر باوك ناوی جوان و فێر كردن و قورئان پێخویندنه.

۲۶۵- چاوی پیس ههیه، دوعاش ههیه و جادوگه ری ههیه، گه شبینی ههیه، ره شبینی نییه، تووشبوونی نه خۆشی نییه، بۆنی خۆش مژده ی خۆشییه و ههنگوین مژده ی چاكبوونه و مهیه، هاتووچوون به سواری خۆشییه و ته ماشا كردنی سه وزایی، مژده و روناکییه.

۲۶۶- له پهك نزیکی له خوورمه وش دنیاییه له خراپه ی پهكتری.

۲۶۷- له دانیشندا كهس قسه پهكی كرد له بهر نه وه نه و جۆره قسه په ناگونجی له كهسی وهك نه و، فه رموی: به زه مه قوته یی فره ت و به منداڵی له گه ل په و دانرای.

۲۶۸- نه وه ی ده په وئ دژمگان نزیك بكاته وه فره ت و فیلی له دهست دمه دا.

۲۶۹- په رسیاری لێكرا كه مانای (لاحول ولا قوه الا بالله) چۆنه؟ فه رموی: نیمه له په ووی خودادا خاومنی هه یج شتێك نین، نه وه ی نه و پیمان نه دا نیمانه، نهگه ر شتێکی پێداين دمه لاتی به نیمه شداوه كاری پێ بكه ین، هه ر كات برده په وه نه رکی له سه ر لا بر دوین.

۲۷۰- جارێك عه‌مماری كۆری یاسر گه‌فتوگۆی نه‌كرد له‌گه‌ل موغه‌په‌ری كۆری شوعه‌دا، له‌ كرده‌یه‌دا فه‌رموی: وا‌زبێنه‌ عه‌مما، نه‌و له‌ ئایین نه‌وه‌نده‌ی وه‌رگرتووه‌، كه‌ له‌ دنیا‌ی نزیك بكاته‌وه‌، هه‌میشه‌ كاری له‌ناو كاری گوما‌ناوی كرده‌وه‌، بۆ نه‌وه‌ی كه‌وته‌نه‌كانی له‌سه‌رگوما‌ن پینه‌ بكات.

۲۷۱- ئای چه‌ند جوانه‌ خۆ به‌گه‌مزانین، ده‌وله‌مه‌ند له‌ پووی هه‌ژاردا، ته‌نها له‌به‌ر ر‌م‌زایه‌تی خودا، به‌لام له‌و جوان‌تر فیزی هه‌ژاره‌ به‌سه‌ر سامانداره‌وه‌ به‌ پشت‌به‌ستن به‌ خودا و فه‌ناعه‌ت.

۲۷۲- هه‌ركات خودا عه‌قڵی به‌ كه‌سی به‌خشی، ر‌ۆژی ده‌بێ به‌ هۆیه‌وه‌ له‌ به‌ده‌ختی دنیاو قیامه‌ت ر‌زگاری بكات.

۲۷۳- هه‌ركه‌س زۆران له‌گه‌ل هه‌قدا بگه‌ڕێ نه‌یدا به‌ زه‌وییدا.

۲۷۴- دل، ك‌تیبی چاوه‌.

۲۷۵- ته‌قوا و ترس له‌ خودا، سه‌رۆکی هه‌موو ر‌ه‌وشته‌كانه‌.

۲۷۶- زمان‌دریژی مه‌كه‌ به‌سه‌ر نه‌وه‌ی فیزی قسه‌ی كردی، ر‌ه‌وانبیزی مه‌نوینه‌ به‌سه‌ر نه‌وه‌ی فیزی كردوی.

۲۷۷- نه‌ده‌ب نه‌وه‌یه‌، نه‌وه‌ی له‌ خه‌لك بیزاری خۆت نه‌یه‌كه‌ی.

۲۷۸- یان ئارام بگه‌ره‌ وه‌ك مه‌ردی ئازا و ئازا، یان به‌ در‌یژی كات ئارام ده‌بیته‌وه‌.

۲۷۹- به‌ نه‌شمه‌سی كۆری قه‌یسی وت: بۆ په‌رسه‌ ئارام بگه‌ره‌ وه‌ك مه‌ردی پیاومه‌رد، یان وه‌ك بێزمان گۆی مه‌دمه‌رئ.

۲۸۰- سیفه‌تی دنیاخه‌له‌تانه‌ن، زیانبه‌خش و تیزپه‌مو، خودا دای نه‌ناوه‌ بۆ پاداشتی پیاوچاكان و تۆله‌ له‌ خراپه‌كاران، وه‌ك كاروانیكه‌ كه‌مێ بۆ پ‌شوو لایانداوه‌ و كاروانجیی پ‌یانه‌لێن ده‌ی زوو بار بکه‌ن.

۲۸۱- به‌ هه‌سه‌نی كۆری فه‌رموو: كۆرپ پاش خۆت هه‌یج شتی جیه‌مه‌یلنه‌ له‌م دنیا‌یه‌دا، چونكه‌ بۆ دوو كه‌سی ج‌یدیلێ: بۆ پیاوی باش، كه‌ به‌ختیاره‌ پ‌یی و تۆ داماوێ و بۆ پیاو خراپێك، كه‌ پ‌یی داماو نه‌بێ و تۆ ماندوو بووی به‌ كۆكردنه‌ومی و تۆ هاوكاری گوناھی، نه‌وی له‌م دوانه‌ كه‌سیان نه‌وه‌ نییه‌ خوتیانی بۆ ماندوو بکه‌ی. به‌ ر‌یوايه‌تیکی دیکه‌، به‌م جۆر‌یه‌:

پاش نه‌وه‌.. نه‌وه‌ی له‌ ده‌سته‌كانی خۆی مالی كه‌سی تر بووه‌ و پاش تۆش ده‌چی بۆ

خەلگی دیکە، تۆش کۆی ئەکەیتەووە بۆ دووکەس، بۆ کەسێ لە فەرمانی خودا بە کاری بێنی و بەختەومر بێ و تۆ بۆی ماندوو بووی، یان بیاویک بۆ نافەرمانی خودا بەکاری بێنی و داوا و کوێرەومری تۆش بێ هیچ کەسیان، ئەووە نایەنێ تۆ لە خوشیان باش بزانی، کەواتە داوای پەحمی خودا بۆ پۆشتوو و پزق بۆ ھاتوو بکە.

۲۸۲- کابرایەك وتی: داوای لیخۆشبوون لە خودا (ئەستەغفیروللا) یە؟ فەرموی: دایکت شیومنت بۆ بکات، ئەزانی داوای لیخۆشبوون چییە؟ داوای لیخۆشبوون پلەمی مەرۆفە بەرزەمکانە و ئەو وشەییە شەش مانای ھەیە: یەكەم پەشیمانیی لە راپردوو، دووھم جەخت لەسەر نەگەرپانەووە بۆی، سێیەم مافی ئەوانە بەدی، کە حەقیان لاتە، بۆ ئەوێ کە چویت بۆ لای خودا ساف و ساغ بیت، چوارەم ھەر فەرزیك، کە لەسەر تە بیگێریتەووە وەك خۆی، پێنجەم ئەو قەلەوییە بە حەرەم درووستت کردوووە بتوێتەووە بە داخ و خەفەت، ھەتا پشەت ئەلکی بە نیسقاڵەووە و گوشتی تر پەیدا ئەبێ، شەشەم نیشی ماندوو بوون بە فەرمانبەرداریی پێ بەدی، وەك خۆشی بێ ئەمریت پێ بێدا، ئەو کات بێ: (ئەستەغفیروللا).

۲۸۳- حیلەم و لەسەر خۆیی، ھۆز و خێلە.

۲۸۴- زۆر ھەزارە ئینسان، کە کاتی مردنی نادیارە، نەخۆشکەوتنی ونە، ھەموو کاری تۆمارە، مێشوو لەیەك ئازاری ئەدا، قومێ ئاو ئەیخنکیئێ و دلوپی ئارەق بۆنی لەشی ناخۆش ئەکات.

۲۸۵- لە گۆرێکدا بوو ژنیك، کە جوان بوو راپورد و ھەموو بۆیان روانی بە چاوی ھەموس، فەرمووی: چاوی ئەم کەلەخۆشترە زۆری حەز لە کەسی دووھەمە، ھەر ئەو شە دەیانجولێنێ، ئەگەر حەزتان لە ژنیك بوو بڕۆنەووە بۆ مالی خۆتان، ژن ھەر ژنە لەو کاتەدا.

کابرایەکی خەواریج وتی: دەك خودا بە کافرێی بتکوژی چەند خوێندەواری، خەلک پەلاماریاندا، کە بیکۆژن، فەرموی: مەگەن، جەنیو بە جەنیو، یان جەنیو بە لیبوردنە.

۲۸۶- ئەومندە عەقڵت بەسە، کە رێگە ی چاکەت بۆ لە خراپە جیا بکاتەووە.

۲۸۷- چاکە بکەن و ھیچ لە چاکە بەکەم مەزانن، چونکە چاکە بچووکی گەورمە و کەمی زۆرە، بۆ چاکە مەلێن ئەو کەسە باشترە لە من بۆ ئەو چاکەییە، چونکە قەسەگە راستە، ھەموو چاکە و خراپەییەك پیاوی خۆی ھەیە، ئەوێ تۆ نەیکەیت

خەلگی خۇی ئەپكات.

۲۸۸- ھەرگەس نەپنی چاك بكات، خودا ئاشكرای چاك ئەكات، ھەرگەس بۇ ئایین چاك بى، خودا دنیای بۇ چاك ئەكات، ھەرگەس بەینی خۇی و خودای چاك بوو، خودا بەینی ئەو و خەلگی بۇ چاك ئەكات.

۲۸۹- حیلەم پەردمەگى ئەستوورە، عەقل شمشیری تیژە، تۆش پموشتەكانت بە حیلەم داپۆشە، بە عەقل ئارمزووكانت بېرە.

۲۹۰- خودا بەندەى ھەپە بۇ سوودی خەلگی و لەناو دەستی داناون ھەتا ئەنجامی بدەن، ئەگەر نەپانکرد دەپگۆنریتەووە بۇ خەلگیت.

۲۹۱- پېویست نیپە خەلک متمانە بە دوو شت بكات، لەشساغی و سامانداری، دەپینی کابرا ساغ و سەلیمە و نەخۆش دەپى و دەولەمەندە و ھەزار دەپى.

۲۹۲- ھەرگەس سكالای برده لای باومردار، ئەووە بۇ لای خودای بر دوووە و ھەرگەس بر دیە لای بېباومر، ئەووە دزی خودا سكالای کردووە.

۲۹۳- لە جەژنیکدا ئەفەرموی: ئەووە جەژنی ئەو کەسەپە، کە خودا رۆزووی و مرگرتووە و شەونویزی قەبوولە، ھەر رۆژی گوناحی تیدا نەکری ئەووە جەژنە.

۲۹۴- گەورترین داخ و خەفەت بۇ کابرایەکە لە قیامەتدا، کە مالى پەیدا کردبى لە بێنەمری خودا و کابرایەکی تر بە میرات و مرگرتووە لە فەرمانی خودا سەرھى کردووە، ئەمەیان بۇ بەھەشت و ئەویر بۇ دۆزدەخە.

۲۹۵- لە ھەموو گەس زیان لیکەوتووتر و ئانومیدتر گەسیکە لەشی خۇی داپزانددووە، لە کۆکردنەووی سامان و ماندوووبوون بە شوینی ئاواتەکانیداو نەگەشت بە مەرەمی خۇی و لە دنیا دەرچوو بە خەفەتەووە و تۆلەى لەسەرە بۇ قیامەت.

۲۹۶- رۆزی دوانە: یەك بە شوینتەومیە و یەك بە شوپنیەووی، ئەووی داواى دنیا بكات مەرگ داواى ئەكات ھەتا لە دنیا دەری ئەكات، ئەووی قیامەت داوا بكات، دنیا داواى ئەكات، ھەتا بە تەواوی رزقی خۇی پینەدا.

۲۹۷- پیاوانی خودا بە دل لە ناومرۆکی دنیا دەروان کە خەلک، تەنھا تەماشای دەرەووی ئەکەن و بۇ پاشەرۆزی دەروان، کە خەلک بۇ حازرەگەى دەروان، ئەووی ترسیان ھەبوو بیانکۆژی ئەوان کۆشتووینانە و ئەووی، کە دمیانزانی وازیان لیدینی، ئەوان وازیان لیھینان، ئەووی خەلک زۆری لیبار نەکرد ئەوان کەمیان لیدمەرد، دوزمنی

ئەوئەى خەلگ دۆستى ئەگەرد و دۆستى ئەوئەى خەلگ دوزمنى ئەگەرد، بە ھۆى ئەوانئەو قورئان دەرئەى و بە ھۆى ئەوانئەو زانرا ماناى قورئان، مانئەوئەى قورئان بە ھۆى ئەوانئەو بوو، ئەوانئەى مانئان بە قورئان بوو، جگە ترسى خۇيان ترسى كەسيان نەبوو، جگە ئومئەى خۇيان ئومئەىيان بەكەس نەبوو.

۲۹۸- ھەمىشە بىر لەو بەكەنئەو، كە خۇشەى لادەبات و ناخۇشەىيەكانى دادەنى.

۲۹۹- تاقى بەكەپتەو ەقت لئى دەبى.

۳۰۰- خودا، كە دەرگاى ستايشى لە بەندە كەردەو، دەرگاى فراوانى لئەكەتەو، كە دەرگاى نزائ لئەكەردەو، دەرگاى ەبوولئى لئەكەتەو، كە دەرگاى گەرەنئەوئەى لئەكەردەو، دەرگاى لئەبووردنى لئەكەتەو.

۳۰۱- شايسەتر بە جوامئەرى ئەوئەى جوامئەرانى پئى بناسرئ.

۳۰۲- لە وەلامى پەرسىارى (داد باشترە يان سەخاوت؟)، فەرموى: داد ھەر شتئ لە شوئىنى خۇى دادەنى، سەخاوت شت لە شوئىنى خۇى لادەبا، داد رامىارى گشتەى، سەخاوت پئشانگەى تاپەتە، داد چاك و باشە.

۳۰۳- خەلگ دژى ئەوئەى، كە ناپزانئ.

۳۰۴- دنئانەوئەستى لە نئوان دوو رستەى قورئانئەى: (بۇ ئەوئەى نئو ە شتئ لە دەستەمرچوو خەم نەخۇن و بە دەستەوت دئخۇش نەبن)، چونكە ئەوئەى بئئومئەى نەبوو لە رابەردوو و دئخۇش نەبوو بە داھاتوو، ئەو ە ەردوو لائى دنئانەوئەى بە دەست ەئناو.

۳۰۵- كار بە دەستگەرتن وەك گۇرەپانئ ئەسپتاودانە.

۳۰۶- خەو ەئمنى پئاو ەوچەل دمكاتەو.

۳۰۷- ەىچ ولاتئك بۇ تۆ لەوئەر چاكتر نئەى، بەلام چاكترە ەئبگەرى.

۳۰۸- كە دەرگوى وەفاتى ئەشەرى نەفەعەى پئەگەشت، فەرموى: مالئك دەرزان مالئك كئەى؟ ەسەم بە خودا، ئەگەر چئبا بوئە زۆر بەرز ئەبوو، ئەگەر بەرد بوئە زۆر سەخت ئەبوو، ەەرگەى سەى بە سەردا نەھاتوو و ەەرگەى بالئە لەسەرى نەئشتووئەو.

۳۰۹- كەمى بەرەكت باشترە لە زۆرى ماندووگەر.

۳۱۰- ئەگەر كەسئ رەوشتئكى بەرزى ەبوو، چاومرەوانى دئكەى لئەكە.

۳۱۱- به غالبی کوری سه عسه عه ی باوکی فهرزدمقی فهرموو: حوشرمکانت چی به سه ر هات؟، وتی: میری باومرداران! مافی زور بلاوه ی پیکرد. پیشه و فهرموی: نه وه باشرین ریگه یه تی.

۳۱۲- ههرکس نه یزانی بازرگانیی بکات، نه که ویتنه کهنده لانی سوو خوار دنه وه.

۳۱۳- ههرکس به لای بچووک به گه وره بزانی، خودا تووشی گه وره ی نه کات.

۳۱۴- ههرکس خو ی پی گه وره بی، نارمزووی لا سووک نه بی.

۳۱۵- ههرکس گالته و گه پ بکات، به دهمی خو ی عه قلی فری نه دا.

۳۱۶- گوینده دانت به که سی که خو ی نزیك ده کاته وه، دستنانه به به ختی خوته وه، نارمزووت بو نزیك بوونه وه له که سی کهزی له چارمت نییه، پهستی و سه رشورییه.

۳۱۷- به نی ئاده م چیه؟ سه رمتا که ی دلۆپ و کوتایی لاک و خو ی ناتوانی پوزی خو ی بدات و مردن له خو ی دوور بخته وه.

۳۱۸- ده وله مه ندی و هه زاری، کاتی دادگایی به رده م په رومردگاره.

۳۱۹- له وه لامی کی له شاعیرمکانی پیشین له هه موویان شاعیرتره؟ فهرموی: نه وانه له گوهره بانی رمبازیدا نین، هه تا بزانی کامیان له پیشه، به لام نه گهر به وئی نه وه (پاشایه تی لیونبووه): که نیمرمثولقه یسه.

۳۲۰- نه وه که سی نییه نه م تیکه یه فری بدات بو خاومنه که ی نرخ ی زیان ته نها به هه شته، مه یفرۆشن به و تیکه یه.

۳۲۱- دوو که سی نه وسن هه یه تی ناخون، یه ک فه قتی زاناکار، دوو دنیاویست.

۳۲۲- نیشانه ی باومر راستی و تنه له گه ل زیاندا، به سه ر درۆ که سوودی هه بوو، له گفتوگودا به پی زانیاری بی و له خوا بترسی له گهرانه وندا بو قسه ی خه لک.

۳۲۳- هه میسه قه در له بریار به هیزتره، هه تا راده یه ک راویژ بیسووده.

۳۲۴- حیل و له سه رخو یی دوو کارن هیممه ت به رزی دروستی ده کات.

۳۲۵- پاشمله وتن چه کی بیدمه سه لاته.

۳۲۶- زورکس بایه وه ی مه دحی خه لکه.

۳۲۷- دنیا بو خو ی دروستنه کراوه، بو خه لکیت دروستکراوه.

۳۲۸- کورانی ئومه ییه مۆلته یان هه یه تا ماومه یه ک، هه رچه ند له ناو خو یان ناکۆکن، پاش

- نهوه كه متيار فيلّيان ليڤكات و زالّ بيّ به سهريانا.
- ۳۲۹- له ستايشي نه ساردا نه فهرموي: نهوانه، قهسه م به خوا، ئيسلاميان په رومرده كرد
وهك نوّماي تازه بموچيني، له گهلّ دهولّه مهندي دهستيان و زماني تيژ و رهمانيان.
- ۳۳۰- چاو دهمبهسي پاشووه.
- ۳۳۱- له باسي عومهردا نه فهرموي: سهرداريك كاري گرتنه دهست خوځي راست و داوي
راستي نه كړد، هه تا نايين ملي راكيشا و پشوويده.
- ۳۳۲- كاتيك دئ كه گازگره دهولّه مهنده، گاز نه گري به سامانه كه يه وه و نهومشي
پينه سپړاوه، خودا دهمهرموي: (چا كه كردن له نيوانتان له بيرنه چي). له و زه مانده دا
بياو خراب له سه رهومي و بياو چاك دواكه وتووه و به زور پهيان له كه سان
ومرده گري.
- ۳۳۳- دوو كهس به هوځي منه وه تووشي فهوتان ددبن: خوځه ويستي زياد له سنوور،
بوختانچي دروژن.
- ۳۳۴- له وهلامې پرسيار له (يه كتاپه رستي و داد)، فهرموي: يه كتاپه رستي نهوميه
گوماني لينه كه ي، داد نهوميه، كه تانه له كردار هكاني نه ده ي.
- ۳۳۵- بیدمنگي له فرمان به حهقدان باش نييه، وهك قسه له سهر نه زانين.
- ۳۳۶- له دوعاي باراندا، فهرموي: خودايه... هه وري نهرم و نيان، نهك تووش و
سهر كهش.
- ۳۳۷- گوتيان بو مووي خوټ ناگوري فهرموي: نهوه بو نيمه جوان نييه، كه له
كارساتداين.
- ۳۳۸- جيهادكهر شهيد له ربي خودا، كه ورمتر نييه له وهدي بو ريكده كه وي و خوځي
دهپاريژي، پاكداوين وهك فريشته يه.
- ۳۳۹- قه ناعمت ساماني بيكو تاييه.
- ۳۴۰- به زيادي كوري باوكي خوځي گوت: دادپه رومربه، سته م مهكه، زوردارمه به، سته م
ولات چولّ نهكات، زورداري شيري تيدياه.
- ۳۴۱- خرابترين گوناح نهوميه خاومنه كه ي به سووكي بزاني.
- ۳۴۲- خودا دايه ناوه له سهر نه زان فيربي، هه تا دايه نايي له سهر زانا كه فيري بكهن.
- ۳۴۳- خرابترين هاوكاري و برادر نهوميه زياده رويي تيديا بيت.

٢٤٤- نه‌گهر باومردار برای خۆی تورمکرد، جیابووتمه‌وه لێی.

شهریف نه‌لرمزی ده‌لی:

ئه‌وه‌ کۆتا وته‌ی میری باومردارانه‌ سه‌لامی خودای له‌سه‌ر بی‌ت، زۆر ستایش و سوپاس بۆ خودا که ته‌واوم کرد.

شیخ محهمهد عه‌بدده‌ ده‌لی:

له‌ سالی چوارسه‌دی کۆچییدا ته‌واو کراوه‌.

عه‌بدولله‌ تیف بامۆکی ده‌لی:

سوپاس بۆ خودا، درود له‌ گیانی پاکی پێغه‌مبه‌ر، که‌ شاگردی وه‌ک عه‌لی هه‌بووه‌، خودا بارانی ر‌ه‌حمه‌تی خۆی بۆ سه‌رگۆشه‌نی عه‌لی بن‌ی‌ری، که‌ کورمه‌زای وه‌ک شه‌ریف بووه‌، ر‌ه‌حمه‌ت له‌ گیانی پاکی شیخ محهمهد عه‌بدده‌ش بی‌ت، که‌ ر‌ابه‌ری هۆشیاری ئیسلامی بوو له‌ سه‌ده‌ی بیسته‌مدا، مه‌به‌ستی عه‌بدولله‌ تیفیش ته‌نها خزمه‌ته‌ به‌ ئیسلام و موس‌لمان و کورد.

یه‌ک شه‌مه‌ ٢٠٠٩/١/١١

هه‌له‌ بیه‌ی شه‌هیدان

پاشبه‌ندیکی زۆر پینوێست و گرنگ

له‌كاتی ته‌رجه‌مه و وەرگێڕانی (نهج البلاغة)دا، که من ده‌سته‌واژه‌ی (پێبازی ره‌وانبێژی)م بۆ داناوه، بیرم له‌وه ده‌کرده‌وه بۆچی هه‌تا ئێسته ئهم شاکاره نه‌کراوه به کوردیی، له‌بهر قورسیی فره‌مانایی زمانه‌که‌یه؟ یان له‌بهر ئه‌ومیه کورد هه‌رچه‌نده زۆر پێشه‌واي خو‌ش نه‌وی، به‌لام نایه‌وی دهم و قه‌ڵهم و په‌ره و مه‌رمکه‌بی له ناکۆکیی نیوان پارویاومراندای تیکه‌لاو بکات، که خودا به به‌زه‌یی خو‌ی ده‌ستی کوردی له‌و خوینه‌ پ‌ژاومدا نه‌گلاندووه، یان له‌بهر ئه‌ومیه ئه‌و لایه‌نه‌ی خو‌ی به نه‌زادی ئال و به‌یت نه‌زانی، نایه‌وی بۆ کوردی ساده و دل‌ساف دهریکه‌وی، که هۆکاری شکستی پێشه‌وا، راستیی و نازایه‌تی و دادپه‌رومیری و په‌په‌روی مه‌عاوییه نه‌بووه له‌ قورئان و فره‌مووده، به‌قه‌دەر ئه‌وه‌ی په‌په‌روانی پێشه‌وا نارێک و بێگۆی و ترسنۆک و نادلسۆزی پێشه‌وا بوون، ئه‌و هه‌موو هاتوهاوار و گریان، به‌شێک بووه له‌ په‌شیمانی و په‌نجه‌ی خو‌گه‌ستن و له‌ نه‌ژنودان بۆ ئه‌و که‌مه‌تر خه‌مییه، که پێشه‌وا له‌م کۆمه‌له‌ ده‌قه‌دا ئاشکرای کردووه، چونکه نه‌گه‌ر به ئینسافه‌وه ئهم ده‌قه له‌بهرچاوی کورد بێت، له‌وانه‌یه به‌ جو‌ریکی‌تر ته‌ماشای ئه‌و کات و زه‌مه‌ن و که‌سانه بکات، که له‌و رۆژهدا له‌ناو رامیاری و کارگێڕیی و ده‌وله‌تداریی بوونه، هه‌یج باوم‌پ‌دارێک نییه بێئاگا بێت له (عه‌لی ئامو‌زای پێغه‌مبه‌ر و خزم و نزیک و په‌روم‌رده‌ی ناو مائی پێغه‌مبه‌ر، درود و سلاوی خوايان لی‌بێت)، چ ئه‌و کاته‌ی دواي مردنی باوک و دایک و باپیری محهممه‌دی گو‌ری عه‌بدو‌للا (صلی الله علیه وسلم)، چ ئه‌و کاته‌ی وه‌ک پاراستن و به‌خێو‌کردن و به‌رگ‌ری لی‌کردنی ئه‌بو‌تالیب، چ ئه‌و کاته‌ی له‌بهر ده‌ست‌گورتیی مامی پێغه‌مبه‌ر (صلی الله علیه وسلم)، عه‌لی ده‌باته مائی خو‌ی و

به خۆی ئەکات، به سامانی خێزانی پاک و بهرز و به شکۆی خاتوو خەدیجە، چ ئەو کاتەى که عەلى تەنها کەس دەبێ نەوان و ناو دەبات بۆ کۆرە مامى خۆى لە ئەشکەوتى حیرا، هەموو سائى لە مانگی ڕەمەزاند، چ ئەو کاتەى که مژدەى بوون بە پێغەمبەرى محەممەد (صلی الله علیه وسلم) و باومر ھێنانى حەرەمى بەرپێزى، سێیەم کەس عەلى بوو گەر ماوگەرم بۆنى پەيام و سرووش و یەكەم پێغەمبەر بۆ عەرەب و دوا پێغەمبەر بۆ مەروفاى تەبى و داپۆشینى هەموو ناین و کتێبە ناسمانییەکان، ئەو شەمان لەبەر بێت عەلى لەناو حەرەمى کەعبەدا لەدایکبوو و نەوێ پێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) تەنها لەوێ زۆر و فراوان و بە بەرەگەتە، هەتا قیامەت ھەر ئەمێنى و خودا بە زۆرى دانائو بۆ پێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) لە سورەتى (کەوسەر) دا، کە لە عەلى و فاتیمەى کچیەو، نەوێ پێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) پێشەوا و ڕابەرى هەموو جیھانى ئیسلام بوون.

ھەرچەندە بە منداڵی و لاوی، پێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) عەلى بەخۆى کرد، عەلى لەگەڵ پێغەمبەرى خۆى (صلی الله علیه وسلم)، راستگۆ و دڵسۆز و گیانبەختکار و جەنگاوەر و پالەوانى گشت داستانەکان بوو، کە کۆرى نازا دلى لە ناستیدا دەلەرزى و قارەمان و پالەوان تێیدا پێى دەخزا و لە شەوى کۆچکردنى پێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) لەگەڵ یارى راستگۆ و راستکردار ئەبویەکر، تەنها عەلى بوو لە جێگەیدا ڕاکشا، کە دەیزانى بێباومر پە شمشیری ڕووتى لە کیلان دەرھاتووێ گەنجانی هەموو ھۆزەکان، ئەو شەو بە یەك دەست و بێپەرس و لێکدانەو، ئەو شوێنخەوتنەى پێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) بە شیروتر ھەنجن ھەنجن دەکەن، ناپەرسن کى لە ژێر ئەو جێگەدا خەوتوو!! ئەو نەینییە تەنها پێغەمبەر و ئەبویەکر و عەلى پێى ئەزانن، خودا بە جوبرئەیل (سەلامى خودای لەسەر بێت) ى ڕازگری سروش و پەيام ناگادارى کردوون و زۆر نەینییە و پێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) ئەو ساتەوختەى بە سائى خەم و پەژارە ناو بردوو، چونکە خاتوو خەدیجە و ئەبوتالیب و مەتەیان کردوو!.

عەلى لەگەڵ پێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) بوو، لە هەموو مەفرەزەکاندا، تەنها لە شەرى تەبوكدا نەبێ، کە کردى بە خاومەمال و فەرەموى: تۆ بۆ من وەك ھاروونى بۆ موسا (دروو سلاوى خوايان لێبێت)، بەلام پاش من پێغەمبەر نییە.

له غەزەوی بەدریشدا بوو، کە گەورمپالەوان و دەست و بازوو شمشیر بە ھێزی
وہک (عەمری کۆری و)ی کوشت.

له شەری خەندەقیشدا یەگێک بوو لەوانە ی دەوری پێغەمبەر (صلی اللہ علیہ
وسلم)ی چۆل نەکرد.

لە ئوحوود و حونەینیشدا قارەمان و پەرچەمبەشانی پۆزی خەیبەر بوو،
سورمەتی (بەرائە) لەکاتی وتاری حەجدا عەل خۆپەندێوە، کە ویستنی خودا و
پێغەمبەر(صلی اللہ علیہ وسلم) و قورئان و ئیسلام و نەویستنی بێتەرستی تێدا
دیاریکرا بوو.

خودا و پێغەمبەر(صلی اللہ علیہ وسلم) و قورئان فەرمانپروایی داوتمە دەست
میلەت و خۆی بەو مەرچە ی پەپرەوی رێبازی ئیسلام بن و یاسای داناوہ بۆ پێشەوا
و رابەر و سەرکردە ی گشتیی باومرداران، لەبەر ئەوە ھەر پاش بلاو بوونەوی و مفااتی
پێغەمبەر(صلی اللہ علیہ وسلم) لە رەبەیی دووھمی سالی (۱۱)ی کۆچییدا، نەوی
ھاشم حەزیان لێبوو عەل بێتە جێنشین و جێگەدار و پێشەوا بێ و گەورە و پیاوی
نەوی ھاشم عەباسی کۆری عەبدولوتەللیب بە عەل وت: دەست بدە پێم پەیمان
دەدەین تۆ خەلیفە ی موسلمانانی، بەلام گەورمیی و مەزنی عەل ئەوە نییە بەپەلە
پەلاماری دەسەلات بدات، بۆیە خۆی بۆ کاری بەرپکردنی زاتی پیرۆزی
پێغەمبەر(صلی اللہ علیہ وسلم) تەرخان کرد بۆ شۆردن و گەنودفن کردن لە
ژووورمەکی دایکی باومرداران عائیشە ی حەرەمی پێغەمبەر(صلی اللہ علیہ وسلم) و
گەورە ژنی یارویاومر بۆ پەرسەکانی ژنان لە ئیسلامدا، زۆر بە ھێمنیی و ئارامیی
ھەردوو ئەرکە گەورەکی بەرپ کرد و دانانی خەلیفە لەجەند کاتزمیریکیدا تەواو
بوو، کە بەکۆی دەنگ و بێار ئەبوبەکر کرا بە خەلیفە، عەل خۆی نەگرت، جگە
لەماویەکی کەم دەستیدا بە دەستی ئەبوبەکر، ئەبوبەکریش قەدری شکۆی عەل
لەبەرچاو بوو، بۆ پەرس و پراوێژ لە وەزیر گەورەتر رێزی بۆ دانا، راستە عەل خۆی
بە شایستەتر دەزانی بۆ خەلافەت، بەلام لەبەر نەفسبەرزی و پوونەدانی نازاوە و
پشێوی، بۆ ئەوەی ئیسلام نەبێتە میرات تەنھا بۆ خەزم و نزیکیی پێغەمبەر(صلی اللہ
علیہ وسلم) و نەبوونی راسپاردە بە دەقی روون و ئاشکرا، کە کێ خەلیفە یە و
ھەرکات و زەمانێک میلەت پەپرەوی جوانترین شیواز بکەن بۆ دیاریکردنی رابەر و

پیشەوا، ئەو گەورەمەردە ئەو کەلەپیاو، دەبیتە راویژکاری خەلیفە یەگەم و پاش
 راسپاردنی یەگەم، بۆ عومەر، بەیعت بە عومەریش دەکات، عومەریش زیاتر
 خۆشەویستی و شکۆی بۆ عەلی بڕیار ئەدا لە کاروباری جەنگ و یاسا و گشت
 پرسەکانی دەسەلات، هەمیشە ئەم پرستەیه دەئیتەو (خۆ ئەگەر عەلی نەبوا یە
 عومەر فەوتابوو).

پاش زامار بوونی عومەر بە دەست گۆیلە یەکی مەجووسی لە کۆتایی سالی
 (٢٣) ی کۆچییدا، وای بە پاش زانی شورایەکی ناوێندی کە هەموو لە لایەن
 پیغەمبەرەو (صلی الله علیه وسلم) مژدە ی چاکی و پاکی و بەهەشتیان پێدرابوو
 درووست بکات، کە ئەمانە بوون: (عەلی کۆری ئەبوتالیب گەورە ی نەوێ هاشم،
 عوسمانی کۆری عەفان پیاو بە تەمەنە کە ی کۆرانی نۆمەییە، تەلحە ی کۆری
 عوبەیدوللا گەورە ی ھۆزی تەمیم، زوبەیری کۆری عەوام سەرداری نەوێ ئەسەد،
 سەعدی کۆری ئەبی وەقاس و عەبدورەحمانی کۆری عەوف سەرۆکی نەوێ زوھرە).
 زۆر پێ دەچێ کە خەلکی ئەو کاتە کە ئەو شەش کەسە بە کۆمیتە ی راویژکار
 دانران یەکیەک لەناو خۆیاندا ھەڵبژێن بۆ خەلافەت، کە عوسمان پائێوراوی خاوەن
 بەخت دەبیت بۆ دەرچوون بە خەلیفە، چونکە عەبدورەحمانی کۆری عەوف زاوی
 بوو سەعدی کۆری ئەبی وەقاس خزمی بوو، خۆشی جگە لە پیشینە ی ئیسلامبوونی
 و دوو کچی پیغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) ی ھێنابوو، گەورە ساماندار ی حەلالی
 ئەو سەردەمە ی بازارگانی بوو، ئەم دوانە بە دەستی خۆیان وازیان لە خۆپالۆتن
 لادا، مایەوێ عەلی و عوسمان و تەلحە و زوبەیر، تەنھا عەلی و عوسمان خۆیان پالۆت
 و بە زۆرینە ی دەنگ عوسمان لە سالی (٢٤) ی کۆچییدا لە سەرمتای مانگی موحرەم
 دەستنیشان کرا.

راستە عەلی پێیگران بوو ئەم دەستنیشان کردنە، بەلام ئەوێ عەلییە هەمیشە
 لەگەڵ تەبایی و یەگرتیزی موسلمانانە و حەزی بە ئاژاوێ نییە و ئەویش پەیمانی
 بەست لەگەڵ عوسمان و فەرمووی: (ھەرچەندە پووش لە چاوما یە و گەرووم پەرە لە
 خەم و پەزارە).

عوسمان لە ماوێ شەش سالی یەگەمدا زۆر بە چاکی و پاکی و بە وردی
 بەرنامەکانی پیغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) و ھەردوو خەلیفە کە ی پێشووی

جێبه جێ دهکرد، به لām پاش (٢٠) ی کۆچی، که مه کهم خزم و هۆزی خۆی کۆکردوه له دهمزگاکانی خه لافه تدا و عه لی زوو زوو نامۆزگاریی ئه وکارانه ی له به رچاو پروو ده کردوه و له کاتی هاتنی ئازاوه گێره کانی دهوروبهر ههردوو کورێ خۆی هه سه ن و حوسه یی دمنارد بۆ پاسه وانی، به لām یاخی و له یاسا دهرچوان زیاتر به هیز بوون و عوسمان شه هید بوو ! ئه و خه لکه زۆر به په له دمستی عه لیان گرت و په یمانیان پێدا، بکوژانی عوسمانیش له ترسی تۆله و بۆ ئه وه ی نه خه لیفه و نه خاومنخوین نه یانپهرزێ بۆ تۆله و دادگایی و (قیصاص)، عه لیان وا لیکرد که هه موو کارگیره دیاره کانی لابdat و هه موو به فه رمانی خه لیفه رازی بوون، جگه له مه عاوپییه کورێ ئه بی سوفیان، که کراسه خویناویه که ی عوسمانی له سه ر مینه به ری شام به رز کرده و داوای تۆله ی کرد و خه لافه تی عه لی قه بوڵ نه کرد، ئا له م کاته ناسکه دا خاتوو عانیشه و ته لحه و زوبه یر رۆشتن بۆ به سه ره و داوای خوینی عوسمانیان کرد، له شه رپکی خویناوییدا له به سه ره، وشتری که ژاوه که ی عانیشه کوژرا، ته لحه و زوبه یر کوژران و عه لی زۆر به قه درو پێژوه عانیشه ی ره وانه ی مه دینه کرده و له و ژووره ی، که پێغه مبه ر(صلی الله علیه وسلم) ی تیدا نیژراوه دمستی دایه خودا په رستی و په شیمانی.

ئه وجا شه ر له نیوان عه لی خه لیفه ی راستی و به حه ق و مه عاوپییه به سه ختی پرویدا، لایه نی مه عاوپییه به هاوکاری عه مری کورێ عاص و ئه هلی شام، که زانیان به جه نگ و شه ر و حه قبه دمستی توانای عه لییان نییه، داوای ناوبژی به قورنانیان کرد و سوپای عه لی بوو به دوو به شی سه ره گییه وه: په کهم: (خه واریج)، که ئه مانه ئه وانه بوون به رواپان به حه کهم نه بوو. دووه میش: (شیعه) که ئه مانیش هاواری عه لی بوون...

له مانگی ره مه زانی سالی (٤٠) ی کۆچیدا پێشه و عه لی له میجرابی کوفه دا به دمستی عه بدوره حمانی کورێ مه لجه می مورادی، که عه ره بیتی توند په وی خه واریج بوو شه هید کرا، که ئیستا مه زاره که ی له شاری نه جه فی په رۆزه.

ئه م کتێبه ی په یازی ره وانبیژی له مانگی زیلحه جه ی سالی (٢٥) ی کۆچیدا هه تا ره مه زانی سالی (٤٠) ی کۆچی له لایه ن به رزه مه ردی ئیسلام له گه وره خه لیفه ی موسلمانان وه ک وتاری هه یی و گۆره یانی جه نگنامه و نووسراو بۆ

لايەنەكان دانراوه.

ئەم پاشبەندە زۆر پېۋىستە بۇ تىگەشتن لەم تۆمارە مەزن و بە نرخە،
بەندەش وەك دوا وشەم ئەلئيم: ئەو روداوه چوومتە بازارى خودا و كەس و
لايەنەكان وەلامى خۇيان داومتەو، نابى ئەمپۇ ئەو روداوه بېيىتە مايەى ناكۆكىي و
دووبەرمكىي وەك پېشەوا خۆى ئەفەرموا: (ئەومى چوو چوو، ئەومى نەھاتوو
نەھاتوو، پۇزى ئەمپۇ بۇ ئىمەيە!)، سەلامى خوات لەسر بىت پېشەوا ..، لە
دايكبوونت و لە پۇزى شەھىدبوونت و لە پۇزى زىندوو بوونەومت.

مەلا غەبدەرللەتيف بامۆكى

۲۰۰۹/۲/۲

پاشبهندی دووهمی زۆر گرنگ

له کاتی تهرجه مهی (پێبازی پهوانبێژی) دا ههندی له پرستهگان زیاتر پێویستی به پوونکردنهوه ههیه، بۆ ئهوهی رودای میژوویی و پامیاری زیاتر له بهر زهینی خوینهردا دیار بێت، له پاشبهندهدا به پێی پێویست نوسینه گانی محهمهد عهبد به كوردی دهنوسین.

ئهو بهرپێزه بۆ شیکردنهوهی مه بهستی پێشهوا، سوودی و مرگرتوو له چهند سهرحاومهك، منیش له ههندی سهرحاوه و شهرحه گانی ئهم کتێبه و فهرهنگه گانی زمانی عهرمبیی سوودم و مرگرتوو، ئهو ههموو بۆچوونه چرو پرو کورت و پرمانایه له زمانی کوردیدا جیگه کردووتهوه.

سهید شریف (٢٥٩-٤٠٤هـ) که دمستی داومه ئهم ئهرکه، ئهو ئهرکه گهوهری خستوومه سهرشان، که گێرانهوه کهی په سهندی ههموو لایهك بێت، ئهویش ناوی ناوه (نهج البلاغة)، پاش خۆی زانایان و نوسهران و خهتخۆشه گان زۆریان لایه بهست بووه بۆ بلاو بوونهوهی، جگه له مه بهستی سیاسی، مه بهستی وێژیهی و میژوویی و سیاسی تیدا ههبووه، زۆر کهس له بهریکردوو و بۆ پێرۆزی، له ناو کتێبخانه کهی داناوه، زیاتر له په نجا شهرح و په راویزی له سه ر نوسراوه، له وانه ئه بولحه سه نی بهیههقی که (٤٥٨) ی کۆچیی و مفاتی کردوو، ئیمام فه خری رازی که (٦٠٦) ی کۆچیی و مفاتی کردوو، قوتبی راومندی، که ماله ددین به حیرانی، ئیبنو ئه بیلحه دیدی مه دائینی که (٥٨٦-٦٥٥) ی کۆچیی ژیاوه که له ههموو درێژترو به تواناتر بووه چونکه فه قیهه ئوسولیه، عه قانیدییه، که له مانگی په جهبی سائی (٦٤٥) ی کۆچیی ده ستپێ کردوو و له سائی (٦٤٩) ی کۆچیی ته واوی کردوو، واته شهش سال پێش وێرانکردنی به غداد به دمستی هۆلاکو خان له سائی (٦٥٦) ی کۆچیی، به لام ئه وهی سه رهنجی توێژمیری سه ردهم راده گێشیت، ئهو زانا پێشینه

به پێزانیه، که زۆر گرنگیان به بهراوردکاری نیوان نوسخهکان نه داوه، تهنها گرنگیان داوه به شیکردنهوهی وشه و پسته و دهستهواژه، له پرووی (نهجو، سهرف، بهلاغه) وه، زیاتر ماندوو بوون لهم پوهوه و لایهنی میژوویی و شهرع و نایهت و فهرموودمیان پشتگۆی خستوووه، بهلام ئیمه لهم کارهماندا زۆر شتمان لهسه ر شان سووک بووه، زۆر کاری قورس له توێژماری عهرمبهوه گرانبووه، وهک پێرستی وشه عهرمبیه قورسهکان، که (۵۰۰۰) وشهیه، پێویستی به تهماشاکردنی فهرههنگی عهرمبی ههیه، یان دانانی پێرست بۆ سهرباسهکان و ناو و شوێن و پوهوه و خێل و زاراوهی شهرعی، که ئهوکاته پێشهوا له پرووی نامۆژگاری و پهخنه و وهلامدانهوهوه و سهرزمنشت و کاروباری فهرمانداری و سهربازی و دادومری، ئهم گفت و نامه و نوسراوانه ی ناردوووه و نوسیوه بۆ گشت سهركردهکانی.

پێبازی پهلوانبێژی دهریاپهکی بی بن و بی کهناره، سهخت و پڕ له شهپۆل و زریان، کاتهکهی سهختترین کاتی خوێناویی میژووی ئیسلام بووه، ئهوهندهی پێشهوا به حیکمهت و قورئان و فهرمووده وابهست بووه و پهوستی لهسه رچاوهی پێغه مبهروه و مرگرتبوو، ده ئهوهنده دوژمنهکانی دووربوون له پهوست و سروشت و نه ریتی فهرمانپروایی به پێی دمستووری ئیسلام، به لکو تهنها له پێگهی پیلان و کرپن و فروشتنی وێژدانی خه لک کاریان دمبرد به پێوه.

تیشکیک له سه رژیاننامه ی پیشهوا عه لی کوری نه بوتالیب

ئه گهر بایم هه لهم، زمان، خه یال، وشه... ناتوانن ژیننامه ی عه لی بنوسن، له مندالئی و ساوایی، له لاویتی و گهنجی و میردمندالئی، له پیاوهتی و سه ری ناوسهران، له قورئان و دمستووری ئیسلام، له شارمزایی له زمان و میژوو و سه رناسیی، له خودابه رستی و بیفیزی و خاکی و زبرژیان، له نازایه تی و نه ترسی و بویری و دل و دمرونه رزی، ته نها وهك ناماژه نهك ژماردن، به دانه ی گه وهه ر و مرواری، که هه ریه که یان جیهانیکی سه ریه رخویه و پئویستی به دمه یان داستان و باستان هه یه، ئه وا زیاده مرۆییم نه کردوو.

ئه م به نده ی خودایه (عه لی)، زۆر له خودا نزیکه و خاکییه، زۆر نزیکه له پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) و نه وه ی پیغه مبه ر له مه وه خاوه ن میراتن، له که عبه له دایک بووه و له میجرابدا شه هید بووه، له سه رده می زیڕینی ئیسلامدا سه رباز و موچاهید بووه، ڕیگه ی راستی بۆ خه لک و دوژمه کانی ڕوونکردووته وه، یارویاوه ری که م بووه، ئه ومنده ی شوین نه یارانی که وتبوون، شوین ئه م بکه وتنایه ئه مرۆ فه رمانه رهاوی جیهان له دهستی ئیسلامدا بوو.

ئه م هه موو ڕووداوه له ڕیبازی ڕه وانبیزیدا هه یه، له ناو وتار و نامه و گفته شیرینه کانی پیشهوا ڕووندمبیته وه، ئه وانیه ی له دهووری بوون بۆ داخ و خه فته و بیفه رمانیی له دوژمه کانی که م تر نه بوون.

دواقسم

لهم چهرخه نوښه دا له لایه ن شیخ محممه عه بده و محممه نائیل نه لهرسفی، پراهی وشه څو له کانی کراوه، به وشه سووگتری عهرمبی، نه وهی شیخ محممه عه بده زور به وردی مانای کردوه، پاش خوی دهیان جار چاپکراوه و خزمه تی بووژانه وه و ژيانه وهی بیرو زمانی عهرمبی زور کردوه، لهم دوايیه دا توښمزی گه وړه محممه نه بولفهزل ئیبراهیم، چاپی زانستی و توښمزه وهی بۆ کردوه، له سره نوسخه میته محممه به ریتانی و څاتیکان و کتیبخانه می زاهیرییه له بیست بهرگدا چاپی کردوه.

نهم پښاه می پښه و، که هه موو جیهانی سهردهم و پښینی گرتو و مته وه و دهقه که له دوو توښی کتیب و له سره زمانی و څرماندا بووه، زور به می رۆشنیردکانی کون نه زبه ریان کردوه، له بهر نه وه زور کهم جیاوازی تیدا هه بووه، به گیرانه وهی نه وه دوا می نه وه پاراستویانه له دهستکاری نوسهران و کتیبفرۆشان و خوشنووسان وهک پښه و خوی دهلی: (دو کهس به هوی منه وه هه څلیسکاون و ویل بوون، نه وهی زوری خوشدهویم و نه وهی زور ځی لیمه).

زور له دۆسته کانی و دوزمنه کانی هندی رسته و وشه یان به مبهستی خویان پراه کردوه، یان گورپیوانه، له بهر نه وه پښه چی هندی دهسته و اژه می بۆ زیاد کرابی، وهک (..... بهر نه فرمتی خودا بکه وئ، خودا له رڼکه می راست لای بهرئ، سه لام و درود له سره څال و بهیت، خودا به زمی پښا بیته وه)، جگه له وده کاتی خوی توښمزه وهی بۆ کراو ورده کاری و گیرانه وهی بۆ سهرچاوهی څورشان و ههرمووده و میژووی پیاوانی ههرمووده و سیره می پښه مبهر (صلی الله علیه وسلم) و خه لیفه راشیده کانی له شیکردنه و هه موو جوړه هه وال و گیرانه و میه کیان بۆ کردوه، بی نه وهی خویان ماندوو بکه بۆ ورده کاری راست و ناراست و ږسه ن و نارسه ن، یان هندی جار له سره یهک نوسخه کاریان کردوه و نه گه راون نوسخه یه کی دی

پهیدا بگهن و سروشتی زمانی عهرمبی و فراوانی وشه و هاووشه و دژموشه و لادان له مانای پیشین بۆ مانای تازه و زاراوه‌گانی نه‌وبایوای نیسلام ناویته بووه به مانا پیشینه‌گهی دیکه نه‌عرا بییه‌کی دمسته‌گی به‌کاری هیئاوه، رافه‌گهرانی رپباز له‌سهر وشه‌یه‌ک دمیان لاپه‌رمیان نویسه و نه‌یانتوانیوه له‌م دمقه به‌رزه یاسای فهرمان‌روایی نیسلام و رامیاری ده‌وله‌تداری و ره‌گی جیاوازی نیوان سوننه، شیعه، خه‌وار یج... جیا به‌گه‌نه‌وه و رپبازمکانی فیه‌قی و عه‌قانییدی و فله‌سه‌فی زۆر گرنگی پندراوه و زۆربه‌ی شیردنه‌وه‌گانی رپباز وه‌ک که‌شکۆلی لیها تووه و تۆماری ده‌قی شاعیران و چیرۆک و په‌ندی پیشینان و نه‌فسانه و ژبانی گیاندار و دارا و خه‌لیفه و میری ساته‌وه‌ختی خو‌ی بووه، کاکله و کرۆکی دمقه‌که و مه‌به‌ستی پیشه‌وا ون و نادیاره، بۆ نه‌وونه نه‌وه دمقه‌ی که دکتۆر سو‌جی چاپی کردووه، پپرسته‌گانی نه‌ومنده‌ی دمقه‌که و زیاتریشه، چونکه دمقه‌که به‌گه‌ورمبی و به‌ سه‌روبو‌روژیر نویسه و زۆر شاشه، به‌لام پپرسته‌گان نووسراوه و چروپ‌ و سادمه‌یه، به‌لام دمقه‌که به‌ پاکیی و پوختیی و بیته‌له‌ی زمانه‌وانیی له‌به‌رچاو و دل و زماندا داناوه و بۆ گۆرینی بۆ ههر زمانی وهرگیر تووشی کۆسپ و چالیی و به‌رزیی و نرمیی نابیی و ته‌نها بیویستی به‌ گۆرینی وشه‌ی ناو دمقه‌گهی، یان چه‌ند وشه‌ یان دمسته‌وازمیه‌ک بۆ روونکردنه‌وه‌ی مه‌به‌ستی پیشه‌وا.

بۆ دهربرینی دمست و نیازپاکیی نی‌مه‌ش ته‌نها وشه‌ی عهرمبی ناو دمقه‌که‌مان گۆرپوه بۆ کوردی، نه‌گهر وشه‌یه‌ک دمسته‌که‌وتیی نه‌وه باشه، خو نه‌گهر نه‌بی به‌ دمسته‌واژه ته‌رحمه‌ کراوه و خو‌شبه‌ختانه زمانی کوردی له‌و باره‌وه باالی کیشاوه به‌سهر زمانی عهرمبی و فارسی و تورکییدا و بۆ گۆرین نویسه‌ر زۆر ماندوو ناکات. بۆ نه‌وه دمقه‌ی که محهم‌مه‌د عه‌بد له‌ عهرمبییه‌وه کردوویه‌تی به‌ عهرمبی وه‌ک هه‌ژار موکریان ده‌لی: نانی کوردی به‌ ساومری کوردیه‌وه دهرخواردی نه‌وه‌ی گه‌لی عهرمب کردووه، گه‌لی خزمه‌تی کردووه به‌ هیرکردن و رامکردن و په‌رومرده‌کردن و ده‌وله‌مه‌ندکردنی رۆشنیری عهرمب له‌ زمانی عهرمبی و خزمه‌تی ده‌قی رپبازی به‌ جوانی کردووه، له‌گه‌ل باسکردنی هه‌ندئ رووداوی می‌زوویی به‌پیی گیرانه‌وه‌ی هه‌والگیری نویسه‌ره‌گان و زۆر بی‌لایه‌ن و دادومرانه دمقه‌گهی نویسه‌وته‌وه. ژبانی شیخ محهم‌مه‌د عه‌بد زۆر له‌وه گه‌ورمه‌ره که لی‌رده‌دا جیگه‌ی بیته‌وه، له‌

(۱۸۴۹ - ۱۹۰۵) ژیاوه، سیاستوانیکې ئیسلامی نوښتخوازی میسر ییه که زور به توانا و زانا بووه و له گهل جه ماله ددینی ئه فغانیدا ددستی داووته نوښکړنده و دی بیرو هوشیاری ئیسلامی که نه وکات خه لافهی عوسمانی له گیانه لالا دا بووه و له پاریس رپوژنامه ی (ئه لور و متولوسقا) ی دمکرووه و موفتی میسر بووه و مامویه که له بهیروت بووه، له و کاته ی له بهیروت ماموستا بووه، رېبازی پېشه وای گردووه به هاوړپې و هاوړلی خو ی و نه و کاته ش رپوشنبرانی عه رب حه زیان له وه بووه که زمانی عه ربی له رمقی و گرانی و وشکی و کوټ و زنجیری زانسته گانی نه خو و سهر ف و وشه نارایی دهر باز بکه ن، نه م کتیبه چاکترین و باشرین سوودی گه یاندووه به نه وه ی هاوچهرخ و نه وه ی پاش خو ی و دهیان و سهدان که نه پیاو ی هوشیاری ئیسلامی سوودیان و مرگرتووه، له تمفسیر و رپوژنامه و وانه و وتاره کان و فه توا و بوجوونه گانی، هه تا نیسته ش کاریگری هه ر ماوه، جیهانی ئیسلامی و نیشتمانی عه رب و زانایانی کوردیش زور سهر سام بوون به بوجوونه گانی، به تایبته زانی گه وره مه لا محهمه دی کو یه و شیخ محهمه دی خال و قازی رشاد موفتی هه ولیر و نه مچد زه هاوی و مه لا محهمه دی قزنجی و عه لانه ددینی سه جادی و کو ی نه وانه زور سوودیان له بوجوونه گانی جه ماله ددینی ئه فغانی و محهمه دعه بده و ره شید رهزا و زانایانی میسر و مرگرتووه.

له راستیدا گرنگی رېبازی رهوانبیزی بواومردانی ئیسلامه، زور گرنگی دهبو و نه گه ر وه ک کو مه له بنه مایه که په پره و بکرایه و نه وه ی پېشه وای په سهندی گردبو و به په سهند و په پرهمی نه وه ی به دزو لادان و دمرچوون له سهرمتاگانی ئیسلام دانراوه نه کرایه به رېباز و هو ی جیا بوونه وه و شو ینکه وتنی نه ته وه و نه ژاد په رسته کان.

خالیکی تر که من له ته رجه مه ی رېبازدا په پرهم گردووه له هه ندی شو ین سه ید شه ریف نه لرمزی هه ندی وشه ی هورسی دمه که به وشه یه کی تر یان به جه ند دمسته وازه یه که روون نه کاته وه، نه و کاره بواو خوینه ری گورد پنیوست نییه، چونکه نه م کتیبه و ته رجه مه کراوه که پېشه وای بواو گورد وتار نه خو ینیته وه و به کوردی نامه نه نوی و به کوردی ناموزگاری خه لک و کارگیر یان نه یار و یان به کوردی نزا نه کات و نه پار یته وه له خودا.

هه رچه نده پېشه وای له وه مه زتر و به شکوتره به نازناوی قه به و گه وره یان به

وه ناوی خوا که - دهه‌نده و دلۆقانه

۱. سوپندی دهم بهم باژیره، ۲. توش نیشه جیی نهم باژیره، ۳. به باب و نهته وهگهشی، ۴. ئیمه جسناتی مرۆمان دهگهڵ خه‌مان وه‌دی هینا، ۵. ئاخۆ ئیستا وا بیردما هه‌رگیز کهس دهرۆستی نایه؟ ۶. ئیژێ: سامانیکی زۆرم له ده‌ستداوه، ۷. ئاخۆ و لۆ خه‌یاڵ ده‌کا که هیچ کهس نه‌وی نه‌دیوه؟ ۸. نه‌دی ئیمه دوو دیدهمان پینه‌داوه؟ ۹. زمانیکیش و جوتی لیو؟ ۱۰. ڤیگه‌ی هاتونه‌هاتیشمان نیشان نه‌دا؟ ۱۱. وه‌لیکان نه‌و خۆی له ڤیگه‌ی هه‌له‌ت نه‌دا؟ ۱۲. کو دمرانی مه‌به‌ست له ڤی هه‌له‌ت چیه؟ ۱۳. ئازادکردنی کۆیله‌یه. ۱۴. یان ناندانه له ڤۆزی قاتی و ه‌ڤیدا. ۱۵. به هه‌تیوکی بیکه‌سی نزیک خۆی. ۱۶. یان هه‌ژاریکی خاگه‌سه‌ر. ۱۷. دیسان نه‌بی له‌وانه‌ش بی، که بوونه‌ خاوم باومر و بو خۆگری و دلۆقانی یه‌کتریان راسپاردوو. ۱۸. نه‌وانه به‌خته‌ومرآن. ۱۹. کهسانیکیش، که به نیشانی ئیمه بی بپروا بوون، نه‌وانه به‌دبه‌خته‌کانن. ۲۰. چارمنووسیان ئاگری بیدهره‌تانه. سورمتی به‌له‌د (ل ۵۹۴) هورنانی پیرۆز.

مه‌لا عه‌بدولله‌ تیف بامزکی

۲۰۰۹-۲-۶

ناومرۆك

- ٧..... پېش خویندنهوه.....
- ٩..... پېشهکی.....
- ٩..... له پېش خزمهتی پېشهوا و میری موسلمانان.....
- ٩..... عهلی کورپی نهبی تالیب.....
- ١٠..... پېشهکی.....
- ١٤..... بنهچهی (شهریف نهلرپزی).....
- ١٦..... پېشهکی.....
- ١٨..... وتار و گوفتارهکانی پېشهوا لهسهر سی تهوهره:.....
- ٢٠..... وتارهکانی سهردارمان میری باومرداران.....
- ٢١..... باسی پهیدابوونی ناسمان و زهوی و دروستکردنی نادهم و باسی جهج.....
- ٢٧..... وتاریکی پاش گهراڼهوه له سیفین (صفین).....
- ٢٨..... وتاریک که ناوی (شههشهقه) یه سکالای له جینشینیی ههیه،.....
- ٣٠..... وتاریک له وتاره جوانهکانی نامۆزگاری نهکات پاش کوشتنی تهلحه و زوبهیر ..
- ٣١..... عهباس و نهبو سوفیان داویان لیکرد که بیکهنه خهلیفه.....
- ٣٢..... کاتی داویان لیکرد دواي تهلحه و زوبهیر نهکهوئ بۆ کوشتنیان!.....
- ٣٢..... وتاریکی که زهمی شوینکهوتوانی شهیتان نهکات.....
- ٣٣..... وتاریکی که باسی زوبهیر نهکات و داوی تازمکردنهووی پهیمان نهکات.....
- ٣٣..... باسی خووی و نهیارمکانی دهکات له جهنگی وشترا(جمل).....
- ٣٣..... وتاریک لهسهر شهیتان و خهلکی تری مهبهسته.....
- ٣٣..... وتاری بۆ محهممهده ههغهیهی کورپی که له رۆژی حوشترا ئالای دایه دهستی..
- ٣٤..... وتاری کاتیکی، که خودا سهرکهوتنیدا بهسهر خاوهر وشترا.....
- ٣٤..... وتاریک لهبارهی زهمی (بهسره) و دانیشتوانی پاش پوداوی وشر.....
- ٣٤..... وتاری بۆ ههمان مهبهست.....
- ٣٥..... وتاریکی، نهوکاتهی گهراڼهوه زهوی موسلمانان که (عوسمان) بهخشی بووی.....
- ٣٥..... نهو کاته پهیمانی پیدرا له مهدهینه، باسی پاشهپوژ دهکات و دابهشیان دهکات..
- ٣٦..... وتاری لهبارهی نهو کهسهی شان نهاده بهر فرمانیک و شایسته نییه.....
- ٣٨..... وتهیهکی له دزی ناکوگیی زانایان له فهتوادا،.....

- وتەیهکی، له وهلامی (ئەشەهسی قەیس)دا لەسەر دوانگەهی کوفە ٣٩
- وتاریکی گشتگیری پەندو کارزانی ٤٠
- وتاریکی، لەگاتی بیستنی پەشیمانیدا ٤٠
- وتاریک بۆ هەنانی هەزاران لەسەر ئارامگرتن و دەولەمەند لەسەر بەزمیی ٤١
- وتەیهکی گشتگیر، له بارەى درووستى دزایەتیی نەیار ٤٢
- وتاریک ٤٢
- وتاری، وەسفی عەرمب ئەگات پێش پەيام و باسی خۆی ئەگات پێش پەیمان ٤٣
- وتاریکی، داواى بەرگری ئەگات ٤٤
- وتاری لەبارەى چەند بێداریی و ھۆشیارییەگەوہ ٤٦
- زەحاکى كۆرى قەیس پیاوی مەعاویە دای لە کاروانی حاجییەگان ٤٧
- وتاری، لەبارەى کوشتنی عوسمانەوہ ٤٧
- وتەیهکی ئەوگات (عەبدوڵلای عەباس)ی نارد بۆ لای زوبەیر لە رۆژی وشتر ... ٤٨
- وتاریکی، کە زەمى زەمانە ئەگات ٤٨
- وتاریکی کە پۆشت بۆ رۆوبەرۆبوونەوہی ئەھلى بەسرە ٤٩
- وتاریکی بۆ ھاندانی خەلک پەلاماری شام بدمن پاش تەواو بوونی (خەوارىج) . ٥٠
- وتاریکی، پاش (تەحکیم) و بپاری ھەردوو حەکەم ٥١
- وتاریکی بۆ ترساندنێ تاقمى نەھرەوان ٥٢
- وتاریکی، پاش رۆداوی نەھرەوان ٥٢
- وتاریکی لەبارەى ناوانانی گومانایى بە گومان ٥٣
- وتاریکی کە ئاگاداری گرتنی(عين التمر) بوو لەلایەن نەفامانى بەشیرموہ ٥٣
- وتاریکی لەسەر خەوارىج کە ئەیانوت: (فەرمان ھەر فەرمانی خودایە) ٥٣
- وتاریکی کە (نا) لە غەدر ئەگات و ھەرمشەى لێئەگات ٥٤
- وتاریکی لەسەر شویننەگەوتنی ئارمەزوو و ھیوا درێژی بەدنیا ٥٤
- وتاریکی کە یارانێ داویان لێکرد بچى بۆ شەرى شام ٥٥
- فرۆشتنی دیل ٥٥
- وتاری لە جەژنی پەمەزاندا ٥٦
- وتاریکی، کاتی چوونی بۆ شام ٥٦
- وتاریکی کە باسی کوفە ئەگات ٥٦
- وتاریکی کە چوو بۆ کوفە، نزیک نۆخەیلە بەرەو سیفین ٥٧
- وتاریکی کە باسی پەرۆمردگار و زانستی خودایی ئەگات ٥٧

- وتاریکی له باره‌ی وێرانیه‌ی ئهم گه‌ردوونه به‌هۆی نازاوه و گه‌نده‌لییه‌وه ٥٨
- ناو بێهه‌ن له سوپاکه‌ی عه‌لی ٥٨
- وتاری له‌باره‌ی دنیا نه‌ویستی ٥٨
- وتاریکی، وه‌سف یارانی ده‌کات له سیفین ٥٩
- وتاری که یارانی گله‌یه‌یان نه‌کرد له دواکه‌وتنی شه‌ر له سیفین ٦٠
- وتاری که باسی یارانی پێغه‌مبه‌ر نه‌کات له رۆژی سیفیندا ٦٠
- وتاری بۆ یارانی ٦١
- وتاریکی، له‌گه‌ڵ خه‌واریج و توێژ ده‌کات که ده‌لێن: (فه‌رمان ته‌نها بۆ خودایه) ٦١
- وتاری، که نیازیه‌تی شه‌ری خه‌واریج بکات ٦٢
- پاش کوشتاری خه‌واریج ٦٢
- وتاریک ٦٢
- وتاری که وتیان ناگاداره به‌نه‌یه‌یی نه‌تکوژن ٦٢
- وتاری نامۆژگاری دوورکه‌وته‌وه له‌خسته‌بردی دنیا ٦٣
- وتاریک بۆ کاری چاکه، هاندا ٦٣
- وتاریک له باره‌ی زانستی په‌رومردگاره‌وه ٦٤
- وتاری بۆ نه‌وانه‌ی له شه‌رو جه‌نگدا له‌رۆژانی سیفیندا ٦٥
- وتاری دمه‌ربه‌ی مانای (ئه‌نسار) ٦٥
- وتاری له‌باره‌ی محهممه‌دی کو‌ری ئه‌بو به‌کر ٦٦
- وتاری له‌زه‌می یارو یامه‌رانی ٦٦
- له‌و به‌یانی و پارسێوه‌دا که بێکرا، فه‌رمووی: ٦٧
- وتاریک له زه‌می عێراهدا ٦٧
- وتاری بۆ درود له‌سه‌ر پێغه‌مبه‌ر و سیفمه‌ته‌کانی خودا و پێغه‌مبه‌ر ٦٨
- وتاری ئه‌و کاته‌ی، که مه‌روانی کو‌ری حه‌که‌م له به‌سه‌ره به‌ دیل گیرا ٦٩
- وتاریک، له گاتی که بڕیاردا به‌یمان بدری به‌ عوسمان ٦٩
- وتاری ئه‌و کاته‌ی ئه‌مه‌و بیه‌کان وتیان ده‌ستی هه‌بووه له کوشتی عوسماندا ٧٠
- وتاریکی بۆ چاکه‌خوازی ٧٠
- وتاری ئه‌و کاته‌ی که سه‌عه‌دی کو‌ری عاس مافی زه‌وتکرد ٧١
- وتاری له‌باره‌ی شیوازی نزاگردن ٧١
- وتاریک دمه‌ربه‌ی خه‌واریج ٧١
- وتاری پاش لیبوونه‌وه‌ی شه‌ری جه‌مه‌ل له باره‌ی ژنانه‌وه ٧٢

- ۷۳.....وتارىكى لەبارەى تەركى دىئاوھ
- ۷۳.....وتارى لەبارەى دىئاوھ
- ۷۳.....وتارىكى چلەپۇپەى سەرسورھىنەر (ستايشى خودا)
- ۸۰.....وتارى باسى عەمرى كورپى عاس ئەكات
- ۸۱.....وتارى لەبارەى سيفەتەكانى خوداى بەرزو بەشكۆ
- ۸۲.....وتارى لەبارەى سيفەتەكانى پەرومردگار و نامۇزگارى و پاويژگارى
- ۸۳.....وتارىكى لەبارەى نىشانەى پارىزگار و لادەر و ھىما بۇ ئال و بەيت
- ۸۵.....وتارىكى لەبارەى (خراپە) كە خەلك لەناو ئەبا
- ۸۶.....وتارىكى لەبارەى پىغەمبەرى مەزن راگەياندىنى پىشەوا لە جەنابىانەوھ
- ۸۷.....وتارىكى لەبارەى درووستكارى و گەورمىي خودا
- ۸۸.....وتارىكى كە بەوتارى (تارمايى) ناوئراوھ
- ۹۸.....وتارىكى لەو كاتەى خەلك وىستان پەيمانى پېدەن پاش كوشتنى عوسمان
- ۹۹.....وتارى لەبارەى بەرزى و زانايەتى خۆى و ئازاوى نەوھى ئومەييە
- ۱۰۱.....وتارىكى ستايشى خودايە و ستايشى پىغەمبەران
- ۱۰۱.....پىغەمبەرى خودا و ئال و بەيت
- ۱۰۲.....وتارى دەربارەى گەورمىي پىغەمبەر
- ۱۰۳.....وتارىكى لەبارەى ستايشى خودا و پىغەمبەر
- ۱۰۳.....وتارى لەسەر يارانى پىغەمبەر و ياومرانی عەلى
- ۱۰۵.....وتارى دەربارەى ستەمكارى خىلى ئومەييە
- ۱۰۵.....وتارىكى لەبارەى دنيا نەويستى
- ۱۰۷.....وتارىكى لەبارەى پىغەمبەر و ئال و بەيتەوھ
- ۱۰۷.....وتارى كە باسى داستانەكان ئەكات
- ۱۰۸.....وتارىكى لەسەر ھەمان مەبەست (باسى رۆزى دوايى و حالى خەلك)
- ۱۰۹.....وتارىكى لەبارەى لەبەرچاوخستنى دنيا
- ۱۱۰.....وتارىكى
- ۱۱۱.....وتارى لەسەر پىغەمبەر و ھەرپشە لە ئەمەوييەكان و نامۇزگارى خەلك
- ۱۱۳.....وتارىكى باسى ئىسلام و يادى پىغەمبەر و سەرمىشتى ياومرانی دىكات
- ۱۱۴.....وتارىكى لە رۆزانى سيفىن
- ۱۱۵.....وتارىكى لە داستانى جەنگدا
- ۱۱۷.....وتارىكى لەبارەى توانا و گەورمىي خودا و زىندوو بوونەوھ

- ۱۳۱.....وتاریك لهباری پایه‌گانی ناینی ئیسلام
- ۱۳۲.....وتاریك لهباری زه‌می دنیاوه
- ۱۳۴.....وتاریك باسی فریشته‌ی مهرگ و مردن ئەکات
- ۱۳۴.....وتاریك له خراب باسکردنی دنیا
- ۱۳۵.....وتاری نامۆزگاریی
- ۱۳۷.....وتاریك له نوێژمبارانه‌دا
- ۱۳۹.....وتاریك په‌خنه له په‌زیل به‌گیان و سامان ده‌گریت
- ۱۳۰.....وتاریك باسی پیاوه باشه‌گانی یارانی ئەکات
- ۱۳۰.....وتاری ئەو کاته‌ی خه‌لك کۆبوون بۆ جیهاد و پاش وتار خه‌لك بێ‌ده‌نگ بوون
- ۱۳۱.....وتاریك باسی خۆی ئەکات و نامۆزگاریی خه‌لكی تێدايه
- ۱۳۱.....وتاری له‌شه‌وی (هه‌ریر) دا
- ۱۳۲.....وتاری بۆ دەرچوان که پۆشت بۆ لایان و دزی ناوێزی بوون
- ۱۳۴.....وتاریك له‌گه‌ن یارانی له‌کاتی جه‌نگدا
- ۱۳۴.....وتاریك
- ۱۳۴.....وتاریك بۆ هه‌ننانی یارانی له‌ جه‌نگدا
- ۱۳۵.....وتاری له‌باری له‌پێ دەرچوان که نارازی بوون به‌ حه‌که‌م
- ۱۳۶.....وتاریك ئەه‌و کاته‌ی گله‌یی لێکرا بۆچی موچه‌ی و مکو په‌کدا
- ۱۳۷.....وتاریك له‌باری دەرچوانه‌وه
- ۱۳۸.....وتاریك که بێ‌شبینی داستانی (به‌سه‌ره) ئەکات
- ۱۳۹.....وتاریك باسی نامێری بێ‌وانه‌و کێشانه‌ی ئەکات له‌کردار
- ۱۴۰.....وتاری له‌گه‌ن (ئه‌بو زه‌ر) که دەرکرا بۆ په‌یژه
- ۱۴۱.....وتاریك که بۆچی فه‌رمانی وەرگرت و باسی بێ‌شه‌وا‌ی راستی ئەکات
- ۱۴۲.....وتاریك بۆ نامۆزگاریی و ته‌رکی دنیا (ستایشی خودا)
- ۱۴۳.....وتاریك له‌گه‌ورمیی خودا و باسی هورئان و بێ‌غه‌مبه‌ر و نامۆزگاریی
- ۱۴۴.....وتاریك ئەه‌و کاته‌ی عومهری کورێ خه‌تتاب راوێزی بێ‌کرد بۆ هێرشێ رۆم
- ۱۴۴.....وتاریکی کاتی که له‌ نیوان ئەم و عوسماندا ده‌مه‌قائله‌ روویدا
- ۱۴۵.....وتاریك له‌باری په‌یمان پێدانه‌وه
- ۱۴۵.....وتاریك له‌باری ته‌لحه و زوبه‌یره‌وه
- ۱۴۶.....وتاریك که ناماژه ئەکات به‌داستانی جه‌نگ
- ۱۴۷.....وتاریك له‌کاتی راوێژدا

- ۱۴۷ وتاریك كە نەهیی لە ھەڵدانەوادی عەیبی خەلك دمكات
- ۱۴۸ وتاری گوینگرتن لەپاشملە
- ۱۴۸ وتاریك لەبارەى چاكە لەگەڵ نائەھلدا
- ۱۴۹ وتاریك بۆ داوا كردنى باران
- ۱۵۰ وتاریك لەبارەى ڕەوانە كردنى پێغەمبەرەران
- ۱۵۱ وتاریك لەبارەى تیاچوونى ئەم دنیاىەو
- ۱۵۲ وتاریك كە عومەرى كورپى خەتتاب ڕاویژى پێكرد كە خۆى بڕوات بۆ جەنگ
- ۱۵۳ وتاریك لەبارەى مەبەستى ناردنى پێغەمبەرەران
- ۱۵۴ وتاریك لەبارەى بەسرە و تەلخە و زوبەیرەو
- ۱۵۵ وتارى پێش شەھید بوونى
- ۱۵۶ وتاریك لەبارەى داستانەكانى جەنگەو
- ۱۵۷ وتاریك باس لە ھەرمشەى بەرپابوونى نازاوە دمكات
- ۱۵۹ وتاریك لە سىفەتەكانى خودا و نیشانەى پێشەوايانى ئاین
- ۱۶۰ وتاریك لەبارەى گومراو ڕۆ لىونبوانەو
- ۱۶۲ وتاریك لەبارەى چاكەى ئال و بەیت
- ۱۶۳ وتاریك لەسەر شىوازى سەیرى شەمشەمەكوێرە
- ۱۶۵ وتاریك لەگەڵ ئەھلى بەسرەدا ئەدوئ
- ۱۶۷ وتاریك داوا لە خەلك دمكات بۆ خۆبارىزى
- ۱۶۸ وتاریك لەپەسەندى پێغەمبەر
- ۱۶۹ وتاریك باسى مامەئەجوانى خۆى ئەكات لەگەڵ ڕەعیەتى
- ۱۶۹ وتاریك
- ۱۷۴ وتاریك لەپەسەندى پێغەمبەر و ئال و بەیت و شوێنكەوتوان
- ۱۷۵ وتاریك بۆ: ئەو چۆن خزمان تۆيان وەلاناو و تۆش شاپستەى؟
- ۱۷۶ وتاریك لەبارەى خوداى بەدیھینەرى بەرز و بەتوانا
- ۱۷۷ وتاریك لەوكاتەى خەلك سكالایان كرد لە عوسمان و
- ۱۷۹ وتاریك كە باسى جوانى تاوس ئەكات لەگەڵ باسى بآئندە
- ۱۸۲ وتاریك بۆ ھاندانى ھاوڕازى
- ۱۸۴ وتاریك لەسەرمەتای بوونى بە خەلیفە
- ۱۸۴ وتارى كە پەیمانى خەلافەى بۆ درا
- ۱۸۵ وتاریك كاتى چوونى یارانى جەمەل بۆ بەسرە

- وتاریك لهبارهی پئویستی شوینكهوتنی راستی..... ۱۸۶
- وتاریك كه نیازی رۆیشتنی هه‌بوو بۆ سیفین..... ۱۸۶
- وتاریك..... ۱۸۷
- وتاریك دهرباره‌ی پێغه‌مبەر..... ۱۸۹
- وتاریك له‌سەر ته‌لحه‌ی كۆری عوبه‌یدیللا..... ۱۹۰
- وتاریك بۆ نامۆزگاری و خزمایه‌تی له‌گه‌ڵ پێغه‌مبهری خوا..... ۱۹۱
- وتاریك به‌ نامۆزگاری و گه‌ورمیی قورئان و دژی نه‌وباوی خراپ..... ۱۹۲
- وتاریك له‌باره‌ی هه‌ردوو چه‌كه‌م..... ۱۹۶
- وتاریك باس له‌ شه‌هیدی و خۆپاریز ده‌كات..... ۱۹۶
- وتاریك كه‌ زیعه‌بی یه‌مانی پرساری كرد: خوات بینیه‌!؟..... ۱۹۷
- ئه‌وه‌كاته‌ی پیاویکی نارد كه‌ هه‌وائی كوفه‌یان بۆ بێنی..... ۱۹۹
- وتاریك..... ۱۹۹
- وتاریك له‌باره‌ی توانایی خودا، گه‌ورمیی قورئان،..... ۲۰۳
- وتاریك كه‌ به‌ (بورجی كۆری مه‌سه‌هری تائی) وت..... ۲۰۶
- وتاریك له‌ سوپاسی خودا، وه‌سف پێغه‌مبەر..... ۲۰۶
- وتاریك له‌سەر یه‌كه‌خواپه‌رستی..... ۲۰۹
- وتاریك له‌باره‌ی داستانی جه‌نگه‌كانه‌وه..... ۲۱۳
- وتاریك بۆ راسپاردن بۆ خۆپاریزی..... ۲۱۳
- وتاریك له‌سەر باومر و پئویستی كۆچ..... ۲۱۵
- وتاریك له‌ستایشی خودا و مه‌دحی پێغه‌مبەر..... ۲۱۶
- وتاریك كه‌ ستایش بۆ خودایه‌و بۆ پێغه‌مبهره..... ۲۱۸
- وتاریك كه‌ناوی شكینه‌ره‌ یان تینووشكین..... ۲۲۰
- له‌ وتاریكدا باسی خۆپاریزهران ئه‌كات..... ۲۳۶
- وتاریك له‌ باسی دوو ڕوومكان..... ۲۳۹
- وتاریك بۆ سوپاسی خودا و سه‌نای پێغه‌مبهر و نامۆزگاری..... ۲۴۰
- وتاریك باس له‌ ناردنی پێغه‌مبەر ئه‌كات..... ۲۴۲
- وتاریك بۆ شارمزابوون له‌ پیاومتی و وهرگرینی فه‌رمانه‌كانی..... ۲۴۳
- وتاریك دهرباره‌ی گشتگیریی زانستی خودا..... ۲۴۳
- وتاریك كه‌ راسپاردی یارانی پێنه‌كات..... ۲۴۷
- وتاریك له‌باره‌ی مه‌عاوییه..... ۲۴۹

- وتاریك بۆ هاندانی گرتنه بهری پێگهی راست ٢٤٩
- دمگیرنه وه نهوگاتهی خانمی خانمان فاتیمة نهسپهرده گرا ٢٥٠
- وتاریك له دنیا نهووستی و هاندان بۆ قیامت ٢٥٠
- وتاریك له سهر نهو قسانهی كه یارانى دووبارمیان نهکردموه ٢٥١
- وتاریك له گهه تهلحو و زوبهیردا پاش پهیمانندان به خهلافهت ٢٥١
- وتاریك كه بیستی یارانى نهفرمت نهكهن ٢٥٢
- له ههندی رۆژانى سیفیندا كه ببنی حهسهن پهلهیه بۆ شهپ ٢٥٢
- وتاریك له کاتیكدا كه یارانى كهوتنه ناكوکیى له بارهی ناو بژیوان ٢٥٢
- بیشهوا جووه لای عه لای كورپی زیادى حارسى له بهسره نهخوش بوو ٢٥٢
- كهسێك پرسیار له بارهی كاری نهو باو دمكات ٢٥٤
- وتاریك له بارهی بوونه و مره سهرسوهرینه رماكان ٢٥٦
- وتاریك كه داوی راپهڕینی یارانى نهكات دژ به نههلی شامی سهردهمی خوێ ٢٥٧
- وتاریك باسی گهورمیى خودا نهكات ٢٥٨
- باسی گهورمییهكانی پێغه مبه ر نهكات ٢٥٨
- دوعاو نزا ٢٦٠
- وتاریك له سیفین ٢٦٠
- وتاریك له بارهی سكالاً و گازندهی له قورمیش ٢٦٢
- وتاریك كه جووه سهر لاشه تهلحو و عهبدولپه حمانی كورپی عهتاب ٢٦٤
- وتاریك باسی رپیوارى رپیبارى خودا نهكات ٢٦٤
- وتاریك، له پاش خویندنه و مایهتی (الهاکم التکائر * حتی زرقم المقابر) ٢٦٥
- وتاریك پاش خویندنی ئەم نایهته (رجال لا تلهيهم تجارة) ٢٦٩
- وتاریك له وهختی خویندنی ئەم نایهتهدا (ما غرك برنك الكريم) ٢٧١
- وتاریك كه پاكانه نهكات له زۆر و ستهم ٢٧٣
- نزاو پارانه وه و پهنا بردن بۆ خودا كه پێووستی جیهه جی بکات ٢٧٤
- وتاریك له زهمی دنیا و ناشیرینکردنی ٢٧٥
- نزاو پارانه وه و پهنا به خوا بردن كه رێگهی راستی نیشاندا ٢٧٦
- وتاریك كه مه بهستی له ههندی یاری خوێهتی ٢٧٦
- وتاریك کاتی پهیمانی پێدرا ٢٧٧
- وتاریك بۆ ههندی مه بهست ٢٧٧
- وتاریك له شارى زیقار، له رێگهی بهسره خویندیه وه ٢٧٩

- وتاریك كه گفتوگو ئهكات لهگهڵ عهبدوڵلای كورێ زهمعه..... ٢٧٩
- وتاریك كه كهسێ ویستی قسه بکات و دهمی گیراو بۆی نههات..... ٢٨٠
- پهیمانی و مرگرت له نهحمه دی كورێ هوتهیهه،..... ٢٨٠
- ئهم وتاره لهكاتی شۆردنی لاشه ی پیغه مبهه..... ٢٨١
- باسی كۆچی پیغه مبهه ههتا رۆیشتن بۆ مه دینه..... ٢٨١
- لهبارهی دوو چهكه مه که ی نیوان و زهمی نههلی شام..... ٢٨٢
- باسی نال و بهیتی پیغه مبهه دمکات..... ٢٨٢
- باسی پهله کردن بۆ کارو کردهوه..... ٢٨٣
- هانی یارانی دهدا لهسهه جیهاد کردن..... ٢٨٣
- به عهبدوڵلای كورێ عهباسی وت كه نامه ی عوسمانی هینا بوو..... ٢٨٤
- نامه گانی سهردارمان میری باومر داران..... ٢٨٥
- نامه یهك بۆ دانیش توانی كوفه..... ٢٨٦
- نامه یهك بۆ نههلی كوفه دوا ی گرتنی بهسره..... ٢٨٦
- دهلێن، شه ریخی دادوهری میری باومر داران بووه و خانووییه کی کریوه..... ٢٨٧
- نامه یهك بۆ هه ندێ سهه ركرده ی سوپا که ی..... ٢٨٨
- نامه یهك بۆ نهشعه سی كورێ قهیس له نازربایجان..... ٢٨٩
- نامه یهك بۆ مهعاوییه..... ٢٨٩
- نامه ی دووباره بۆ مهعاوییه..... ٢٩٠
- نامه یهك بۆ جههیری بهجهلیی كه ناردی بۆ لای مهعاوییه..... ٢٩٠
- نامه یهك بۆ مهعاوییه..... ٢٩٠
- نامه یهك بۆ مهعاوییه دووباره..... ٢٩٢
- وتاری كه نامۆزگاریی نهو سوپایه دمکات كه بۆ جهنگی ناردوون..... ٢٩٣
- پاسپارده ی بۆ مهعهقه لی ره ماحیی كه ناردی به سی ههزاره وه بۆ شام..... ٢٩٣
- نامه یهك بۆ دوو فهرمانده ی سوپا که ی..... ٢٩٤
- پاسپارده بۆ سوپا پێش دهست پێ کردنی شهه له سیفین..... ٢٩٤
- لهكاتی شهه کردن لهگهڵ دوزمن نه ی فهرموو:..... ٢٩٥
- له کاتی شهه دا به یارانی دهفه رموو:..... ٢٩٥
- له وهلامی نامه یه کی مهعاوییه دا نوسیویه تی..... ٢٩٥
- نامه یهك بۆ عهبدوڵلای كورێ عهباس كه له بهسره کارگیر ی بوو..... ٢٩٦
- نامه یهك بۆ هه ندێ کارگیر ی..... ٢٩٧

- نامەیهك بۆ زیادى كۆرى باوكى خۆى ۲۹۷
- بۆ ئەوەى پېشوو ۲۹۷
- نامەى بۆ عەبدوللای كۆرى عەباس ۲۹۸
- پېش وەفاتى و لەكاتى لێدانى كۆرى مولجەم وەك راسپاردەو ئامۆزگارى ۲۹۸
- راسپاردەى بۆ كارى پێویست لە سامانى، پاش گەرانەو لە سیفین ۲۹۹
- راسپاردە بۆ ئەو كەسەى زمكات كۆ ئەكاتەو ۲۹۹
- داوايەك لە ھەندى كارگێرى كە ناردبووى بۆ كۆكردنەوێى زمكاتى مال ۳۰۱
- نامەى پەیماننامە بۆ محەممەدى كۆرى ئەبوبەكر كە ناردى بۆ مىسر ۳۰۲
- نامەیهك بۆ وەلامدانەوێى مەعاویيە ۳۰۳
- نامەیهك بۆ دانىشتوانى بەسرە ۳۰۷
- نامەیهك بۆ مەعاویيە ۳۰۷
- راسپاردە بۆ حەسەن لە گوندى حازرىن كە لە سیفین گەراپەو ۳۰۸
- نامەیهك بۆ مەعاویيە ۳۲۱
- نامەیهك بۆ قوسەمى كۆرى عەباس كە لە مەككە كارگێرى بوو ۳۲۱
- نامەیهك بۆ محەممەدى كۆرى ئەبوبەكر، لەكاتەى كە تۆرە بوو ۳۲۲
- نامەیهك بۆ عەبدوللای كۆرى عەباس پاش كوشتنى كۆرى ئەبو بەكر ۳۲۳
- نامەیهك بۆ عەقیلى كۆرى ئەبو تالیبى براى كە سوپای بۆ پەوانەكردوو ۳۲۳
- نامەیهك بۆ مەعاویيە ۳۲۴
- نامەیهك بۆ ئەھلى مىسر كە ئەشتەرى كردە فەرمانپەرەيان ۳۲۵
- نامەیهك بۆ عەمرى كۆرى عاس ۳۲۵
- نامەیهك بۆ ھەندى لە كارگێرەكانى ۳۲۶
- نامەیهك بۆ عەبدوللای كۆرى عەباس ۳۲۶
- نامەیهك بۆ عومەرى كۆرى ئەبو سەلمەى مەخزومى، كە كارگێرى بوو ۳۲۸
- نامەیهكى بۆ مەسقلەى شەيبانى كە كارگێرى بوو لەسەر خورە ۳۲۹
- نامەیهك بۆ زیادى كۆرى باوكى ۳۲۹
- نامەیهك بۆ عوسمانى كۆرى حەنیفى ئەنسارى ۳۳۰
- نامەیهك بۆ يەكێ لە كارگێرەكانى ۳۳۳
- وەسیەتنامەیهك بۆ حەسەن و حوسەین ۳۳۴
- نامەیهك بۆ مەعاویيە ۳۳۵
- نامەیهكى دیکە بۆ مەعاویيە ۳۳۶

- نامەيەك بۇ فەرماندەى سوپاكانى ۳۳۶
- نامەيەك بۇ ئەو كارگىر و كاربەدەستانەى كە زەكات و خەراج كۆ ئەكەنەوہ... ۳۳۷
- نامەيەك بۇ فەرماندەى سەربازەكان لەبارەى ماناى نوژمەوہ..... ۳۳۸
- نامەيەك بۇ ئەشتەرى نەخەعی ۳۳۸
- نامەيەك بۇ تەلحە و زوبەیر ۳۵۸
- نامەيەك بۇ مەعاویيە..... ۳۵۹
- وتاریك كە راسپاردەى دەكات بۇ شورمییى كۆرى هانى ۳۶۰
- نامەيەك بۇ خەلکی كوفە كە لە مەدینەوہ هات بۇ بەسرە..... ۳۶۰
- نامەيەك بۇ خەلکی شارەكان..... ۳۶۰
- نامەيەك بۇ ئەسوودى كۆرى قەتبە، فەرماندەى حولوان..... ۳۶۱
- نامەيەك بۇ ئەو كارگىرانە كە سوپا بەلایاندا تى ئەپەرى..... ۳۶۲
- نامەيەك بۇ كۆمەیل كۆرى زیادى نەخەعی ۳۶۳
- نامەيەك بۇ خەلکی میسر لەگەن مالیکى ئەشتەر كە بوو بە والى ۳۶۳
- نامەيەك بۇ ئەبو موسای ئەشعەرى كاریگىر لە كوفە ۳۶۵
- نامەيەك بۇ مەعاویيە لەوہلامى نامەيەكیدا..... ۳۶۶
- نامەيەكى دیکە بۇ مەعاویيە ۳۶۷
- نامەيەك بۇ عەبدووللای كۆرى عەباس ۳۶۸
- نامەيەك بۇ قوسمى كۆرى عەباس كە كارگىرى بوو لە مەككە ۳۶۸
- نامەيەك بۇ سەلمانى فارسى، پىش بوونى بە خەلیفە..... ۳۶۹
- نامەيەك بۇ حارسى ھەمەدانىی..... ۳۷۰
- نامەيەك بۇ سەھلى كۆرى حونەیفى ئەنسارى، كە كارگىرى بوو..... ۳۷۲
- نامەيەك بۇ مونزىرى كۆرى جارودى عەبدى،..... ۳۷۲
- نامەيەك بۇ عەبدووللای كۆرى عەباس ۳۷۳
- نامەيەك بۇ مەعاویيە..... ۳۷۳
- نامەيەك لە بارەى پەیماننامەيەك لە نىوان یەمەن و رەبیعەدا ۳۷۴
- نامەيەك بۇ مەعاویيە، سەرەتای پەیمانپەندان بە خەلافەت،..... ۳۷۵
- نامەيەك بۇ عەبدووللای كۆرى عەباس، كە كردى بە نوینەر لە بەسرە ۳۷۵
- نامەيەك بۇ عەبدووللای كۆرى عەباس،..... ۳۷۶
- نامەيەك بۇ ئەبى موسای ئەشعەرى،..... ۳۷۶
- نامەيەك بۇ فەرماندەى ھەموو سوپا و سەربازەكان..... ۳۷۷

۳۷۸.....	دمرگایه‌کی تر له بژاردە‌ی وتە بەنرخەکانی میری موسلمانان
۳۷۸.....	عەلی کۆری ئەبو تالیب.....
۴۱۷.....	باشبەندیکی زۆر پتوویست و گرنگ.....
۴۲۳.....	باشبەندی دووومی زۆر گرنگ.....
۴۲۵.....	تیشکیک لەسەر ژیاننامە‌ی پێشەوا عەلی کۆری ئەبو تالیب.....
۴۲۶.....	دواقسەم.....
۴۳۰.....	وە ناوی خوا کە -دەهەندە و دلۆفانە.....
۴۳۱.....	ناومروۆک.....

عەبدوللەتەف مەولود عەبدولکەریم

(مەلا عەبدوللەتەف بامۆکی)

لەدایک بوود لە دینی بامۆکی نزیک بە شاری هەلەبجە لە ساڵی ۱۹۳۹ خۆیندنی زانستە شەرعییەکانی تەواو کردووە و نیجازهی مەلایەتی وەرگرتووە لە ساڵی ۱۹۵۹
باش سائیک لە خوێ مامۆستایی، بیرونامە بە دەست دینی و دەبیته مامۆستای زمانی عەرەبی و کوردی و یەرودەدی ئیسلامی
بەشداری یەکمەمی شۆرشی نەیلوولە ساڵی ۱۹۶۱
نەندامی دامەزرێنەری یەکێتی مامۆستایانی کوردستان بووە ساڵی ۱۹۶۲
بەرێوبەری ئەوقافی سلیمانی بووە ساڵی ۱۹۹۲
سەرئۆسەری گۆفاری (خۆری ئیسلام) و بەرێوبەری نوسین و دەستەمی
نوسەرانی گۆفاری (دەنگی زانا) بووە لە ساڵی ۱۹۹۲ بۆ ۲۰۰۴
سەر بەرشتیاری پەسپۆری قوتابخانە ئامادەییەکانی ئیسلامیی هەریمی
کوردستان بووە ساڵی ۱۹۹۴
نەندامی پارلەمان بووە لە خوێ یەکمەمی

لەبەرھەمەکانی نووسەر و وەرگیر:

۱. وەرگیرانی کتێبی (سراج القلوب) ی شیخ عوسمان سراج الدین، لە فارسیەود بۆ عەرەبی، ۱۹۸۹
۲. بانگەوازیك لە میجرانی عەبابەیل و وەرەقی دەقیکی شیعیری شیخ بابا رەسوولی بێدەن، ۲۰۰۸
۳. سروودی بیابان و شاخ (شەنقەرا توغرای)، وەرگیران و رافەکردن، ۲۰۰۹
۴. لامیەمی کورد، وەرگیران و رافەکردن، ۲۰۱۰
۵. هانەسوورە و بنەمالەمی هانەسوورە لە میژوودا، ۲۰۱۰
۶. قەسیدەمی بۆردە (بانت سعاد بە کوردی)، وەرگیران و رافەکردن، ۲۰۱۰
۷. مەلقات عشرە، وەرگیران و رافەکردن، ئامادەمی بۆ چاپ

نوسینگە تەفەیر

